Iulian Chifu Monica Oproiu Narciz Bălăşoiu

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN

Reacțiile decidenților în timpul crizei

Editura Curtea Veche
București
2010

© **Iulian Chifu, Monica Oproiu, Narciz Bălăşoiu**
Editura Curtea Veche

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHIFU, IULIAN
Războiul Ruso-Georgian - Reacțiile decidenților în timpul crizei / Iulian Chifu, Monica Oproiu, Narciz Bălăşoiu - Bucureşti : Curtea Veche, 2009
ISBN 978-973-1983-43-1

I. Monica, Oproiu
II. Narciz Bălăşoiu

Tipărit la „Curtea Veche“ Trading S.R.L.

CUPRINS

PREFAȚĂ 5

STUDIU INTRODUCTIV - SCHIMBAREA NATURII RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE 7

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN AȘA CUM A FOST 29

PARTEA I - RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN ÎN VIZIUNEA DECIDENȚILOR. 63

PARTEA a II-a - IMAGINEA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN ÎN SPAȚIUL PUBLIC ROMÂNESC. 257

PARTEA a III-a - ANALIZE CONTEXTUALE, INSTITUȚIONALE ȘI TEMATICE ALE CRIZEI RUSO-GEORGIENE, PERCEPUTĂ ÎN ROMÂNIA. 377

PARTEA a IV-a - AGENDA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN 465

PARTEA a V-a - DOCUMENTE ȘI ANEXE 525

PARTEA a VI-a - ANEXE 559

Prefață

Războiul ruso-georgian din august 2008 a fost un eveniment cu impact emoțional și de percepție publică major, cu relevanță asupra presiunilor făcute de cetățenii preocupați față de state, de preocupările politicienilor față de viitorul desenat al relațiilor internaționale și a presiunilor făcute de instituțiile statelor față de lumea academică pentru a avea modelele de evoluție pe viitor a lumii, într-o gigantică revistă a sistemelor de securitate și strategiilor globale.

Doi ani după războiul ruso-georgian, direcțiile de evoluție sunt încă neclare, trendurile încă nedefinite, actorii potenți își calibrează și identifică încă opțiunile și încearcă să valorifice oportunitatea oferită pentru o repoziționare favorabilă și un loc în procesul de determinare a direcției de evoluție a lumii.

Prezenta carte face o evaluare completă a deciziei în criză a diferitelor state din Regiunea Extinsă a Mării Negre confruntate cu războiul ruso-georgian, cu un acces special asupra modului de evaluare a situației și reacției decidenților români, confruntați și cu spațiul public din țara noastră care impunea percepția publică asupra acestor evenimente și presa sensul poziționării naționale pe această direcție.

Am folosit aici, pe scară largă, metodologia CRISMART de analiză a deciziei în criză, analize aprofundate după interviuri și analiza cognitiv instituțională asupra sistemelor funcționale ale statelor în atenția noastră, consultarea extinsă cu practicienii chemați să acționeze în momentul crizei dar și analiza cantitativă și calitativă a spațiului public în România.

Centrul de Prevenire a Conflictelor pe care îl conduc a făcut un efort notabil timp de circa 2 ani pentru a elabora acest studiu extins, și mulțumesc tuturor

co-autorilor, în special Monicăi Oproiu și lui Narciz Bălășoiu, care m-au asistat în editarea finală a cărții.

Cartea are 6 părți, precedate de un studiu introductiv în chestiunea schimbărilor regionale, europene și globale - plecând de la preocupările de securitate ale Europei Centrale și de Est și continuând cu limitele și dificultățile de conturare a profilului de actor internațional al UE, redesenarea noului Concept Strategic al NATO, dar și reașezările globale post-moderne – dar și un studiu ce realizează o prezentare succintă a conflictului, pentru publicul larg.

Am reunit, în prima parte, analizele de decizie în criză în cazul unui număr de patru state. Menționăm aici că am dorit, pentru echilibru, și o analiză egală în Rusia, problema a fost însă refuzul, opacitatea sau refuzul decidenților relevanți ruși de a reacționa la chestionarele noastre și puținătatea analizelor dar și multitudinea de articole de propagandă ce au inundat spațiul public și mediatic rus în toată această perioadă.

Partea a doua este un studiu consistent și profund al spațiului public românesc în timpul războiului și modul de reflectare al crizei. Am reunit apoi analizele tematice specifice și aprofundate, după modelul Crismart, în cazul României. Partea a patra e rezervată agendei crizei, pentru ca partea a cincea și a șasea să reunească documentele relevante ale crizei, inclusiv anexele cu hărți și date ale MAE georgian.

O reverență deosebită editurii Curtea Veche, partenerii noștri vechi, care au dat forma prezentă a cărții pe care o puteți consulta astăzi.

Iulian Chifu
București, 10 septembrie 2010

Schimbarea Naturii Relațiilor Internaționale

Războiul ruso-georgian. Doi ani după.

I. Europa și conflictele într-o lume postmodernă în curs de globalizare

1. Uniunea Europeană – Crize recente

UE a fost pusă în situația de a face față mai multor crize în ultima perioadă, unele dintre ele în același timp:

- "enlargement fatigue" – criza capacității de absorbție a UE invocată pentru blocarea extinderii
- respingerea Tratatului Constituțional - Franța "NON" și Olanda "NET"
- Primul val al crizei economice: criza sub-prime și a derivativelor. Văzută și criticată drept o criză pornită de SUA, s-a dovedit că DeutschBank și alte bănci europene și firme de securities au fost implicate în bula imobiliară și produsele derivate achiziționate și tranzacționate, au avut o contribuție importantă la formarea crizei
- Criza Tratatului de la Lisabona: negocierea, ratificarea și, mai nou, criza de implementare a condițiilor tratatului. Echilibru între instituții.
- Criza datoriilor naționale: a doua etapă a unei crize de tip "W", care pare a fi fost auto-provocată de către abordarea ultra-ortodoxă de a plăti datoriile în timpul crizei și de amâna investițiile pentru relansarea economiei.

Există de asemenea, două singularităţi, în sensul că poziţiile adoptate de către două state majore - care încearcă să-şi asume că reprezintă "poziţia UE" prin extinderea unei poziţii proprie lor, departe de normele instituţionale ale Uniunii, care deja le oferă suficient de motive şi argumente pentru influenţă: Germania şi Franţa.

Singularitate Germaniei: Germania s-a mutat de la o poziţie în care interesele sale se mulau pe cele ale UE, către o abordare care pune Germania pe primul loc, transformând UE într-un simplu instrument al politicii germane şi, în acelaşi timp, sfidând regulile de bază ale Uniunii: politica agricolă comună - rezultatul unui acord de intrare a produselor industriale din Germania pe piaţa Franţei condiţionate de o plată pentru agricultori şi pentru produsele agricole - şi rabatul britanic - aproximativ 6 miliarde de euro, sumă care nu este o contribuţie la bugetul UE, şi care va fi returnată Marii Britanii, sumă care nu este importantă din punct de vedere financiar dar care a asigurat intrarea Marii Britanii în UE.
Am putea adăuga respingerea şi dificultatea de a convinge Germania să contribuie şi să respecte clauza de solidaritate în susţinerea Greciei dar şi unele înţelegeri bilaterale, în special cele privind energia, în relaţie cu Rusia, concurente cu integrarea energetică în UE şi regulile în ceea ce priveşte concurenţa şi competiţia pe piaţa din UE.

Dar am putea vorbi totodată şi de singularitatea franceză. Pentru Franţa, UE ar trebui să devină o federaţie condusă de Germania şi Franţa, partea militară, de securitate şi de afaceri externe urmând să fie bazată pe capabilităţile NATO. Acest lucru ar putea să nu fie obţinut prin implicarea unei forţe militare UE şi prin implementare PESA, sau prin investiţii şi achiziţii în domeniul apărării, ci prin utilizarea capacităţii NATO de către un pilon al UE în interiorul NATO, care ar deveni astfel o organizaţie transatlantică formată din doi piloni.

Ambele ţări şi-au asumat rolul de a reprezenta UE în lipsa oricărui mandat din partea organismelor Uniunii Europene şi Consiliului. Vorbim despre **intervenţia Franţei în războiul ruso-georgian**, atunci când, deşi a avut un efect pozitiv prin oprirea unei confruntări la scară, a invocat în cadrul înţelegerii un sprijin european, şi despre **memorandumul semnat de către Angela Merkel şi Dmitri Medvedev** care cita angajamentul UE pentru un

comitet de securitate UE-Rusia, în ciuda faptului că UE a decis că propunerea de securitate Medvedev va fi discutată în cadrul OSCE, nu în cadrul mecanismelor NATO și UE.

2. **Este UE un actor global?**

UE este un actor post-modern regional, nu un actor global. Acest fapt se explică prin confuzia instituțională a sarcinilor și rolurilor, și prevalența birocratică în raport cu factorul politic și reprezentanții aleși, datorită modului în care Comisia este aleasă, dar și de gradul de ambiție al Uniunii ca atare – atunci când nu sunt transferate de fapt inițiativele unui stat sau altul. Dovada cea mai clară a confuziei instituționale este oferită de cei patru președinți pe care UE îi are acum: președinția Consiliului / președinte al UE, ales pentru un mandat de doi ani și jumătate de către șefii de state, președintele Comisiei - șeful Guvernului European, președinția rotativă semestrială, deținută pe rând de fiecare stat membru și Președinția Parlamentului European, singurul organ ales de cetățenii Europei care a primit mai multe atribuții după adoptarea Tratatului de la Lisabona.

Procesul de negociere a atribuțiilor, care are loc între diferiții actori și președinți, este încă neclar și imprevizibil datorită fazei de tranziție și ambiguității tratatului ratificat. Putem vorbi, de asemenea, despre un nivel scăzut de adaptabilitate al UE la provocările existente și la rolurile globalizării în general și ale organelor sale executive în special.

UE încă refuză operațiuni cu acoperire globală, atunci când nu există nici un interes clar al vreunui stat membru important sau unde costurile sunt mult deasupra capacităților Uniunii. Modalitatea de abordare a responsabilităților la nivel mondial este foarte selectivă, și UE preferă să elaboreze o acțiune complexă și cuprinzătoare pe hârtie pentru a realiza că nu are bani de ajuns pentru a o realiza, în loc să aleagă să se implice cu obiective mici și limitate, dar să-și apere rolul său ca actor global.

Un alt argument este faptul că UE nu este implicată în marele joc strategico-economic din Pacific: dimpotrivă, singurii actori din regiune care doresc din când în când să se implice sunt câteva state cu diverse interese limitate în timp. Mai mult, direcția implicării în problemele globale pare să

se mute dinspre curentul original de Trans-Atlanticism (asocierea UE cu SUA şi Canada) către o abordare Euro-Asiatică (asocierea cu Rusia, care poate oferi UE sau unor state UE resurse contra investiţiilor în modernizare şi respectarea "dreptului Moscovei de preemptiune" asupra securităţii, apărării, afacerilor externe, politica energetică şi chiar şi marile companii din spaţiul fostei Uniuni Sovietice reunite într-o zonă de „interese privilegiate", (cu refacerea compoziţiei vechiului imperiu sovietic şi a sferei sale de influenţă).

A fost dovedit faptul că UE s-a descurcat remarcabil de bine într-o perioadă de creştere economică şi în timpul procesului de extindere - politica cea mai de succes implementată de UE în Europa Centrală şi de Est -, dar acum se confruntă cu dificultăţile datorită provocărilor globalizării şi cu greu îşi gestionează propriile crize. Prima criză majoră care a zguduit Europa ameninţă fundamentele UE:

- **Euro** - moneda unică, afectată de intervenţia tardivă pe piaţă în susţinerea Greciei de către Germania, în special
- **piaţa comună** - am asistat la solicitările naţionale de „opt-out" de la anumite reglementări şi de aplicare a măsurilor protecţioniste, renunţarea la principiul solidarităţii
- **economia**, baza UE, prin zdruncinarea acordurilor originare ale Uniunii şi punerea sub semnul întrebării a politicii agricole comune.

3. Caracteristicile conflictelor contemporane: către conflictele multi-generaţionale

Perioada contemporană - după primul război mondial - a produs mai multe generaţii de conflicte, care sunt în viaţă şi astăzi. Am moştenit **conflictele de generaţia a doua**, din perioada războiului rece, fostele „crize fierbinţi ale războiului rece", când războiul prin intermediari şi războaiele de decolonizare. Avem conflictul din Orientul Mijlociu, India - Pakistan din Kashmir şi multe altele din Africa. Unele au o istorie lungă şi rădăcini vechi în spatele lor şi sunt aşa-numitele „conflicte greu de rezolvat".

Apoi avem conflictele din **generaţia de-a doua şi jumătate**, cele care au apărut după ce Războiul Rece s-a încheiat - de la căderea zidului Berlinului

în 1989 la atacul de pe 11 septembrie. Perioada este caracterizată de războaiele interetnice, interreligioase, inter-confesionale. Cele mai bine cunoscute provin din căderea URSS - „războaie înghețate“ - și din fosta Iugoslavie, împreună cu conflictele din periferie, care se datorează declinului uneia dintre superputeri și, totodată, lumii uni-multi-polare cu periferie anarhică, creată în urma dispariției uneia dintre superputeri și a lipsei de control asupra părții sale de lume, cu conflicte ascunse de către fosta Uniune Sovietică și conservate, datorită obiectivului declarat de a combate celălalt sistem.

În același timp, după 11 septembrie, avem **războaie de generația a treia**, războaiele mondiale cu jucători și cu actori la nivel global, conflictele la nivel mondial (peste tot în lume), războiul global împotriva Terorismului ca actor global, folosind instrumente post-moderne globale cum ar fi: finanțe și investiții, arme procurate peste tot în lume și mass-media cu impact global, cu o capacitate globală de planificare și executare a operațiunilor folosind mijloace, unelte și instrumente situate peste tot, la distanțe mari de executant sau de instituțiile și persoanele care comandă atacul.

Problema este că aceste conflicte nu mai sunt unele pure, sunt suprapuse, interdependente, se influențează reciproc, ceea ce conduce la o **complexitate de conflicte multigenerașionale** care ar trebui să fie urmărite în funcție de cauzele individuale de generare a lor, dar, de asemenea, cu o abordare integrată pentru a face față evoluției lor, mijloacelor, instrumentelor și influențelelor date de alte conflicte. Conflictului din Orientul Mijlociu în anii 80 nu arată ca cel de după acordul de la Oslo și nici ca cel de astăzi, din cauza conflictului inter-palestinian și a actorilor regionali și globali implicați.

4. Conflictele UE: interne și din vecinătatea Uniunii

Vorbim despre trei tipuri de conflicte în această categorie:

- conflictele din regiunea extinsă a Mării Negre – fostele conflicte înghețate din regiunile georgiene Abkhazia și Osetia de Sud, ocupate și recunoscute unilateral de către Rusia după războiul ruso-georgian din 2008, conflictele din Transnistria și Nagorno-

Karabakh dar şi conflictele din Caucazul de Nord şi posibilul conflict din Crimeea.

- Conflictele din Balcanii de vest – lipsa coeziunii societale, eşecul procesului de construire a a statului de drept, stagnarea reformelor în Bosnia şi Herzegovina şi în Kosovo, influenţele opiniei formulate de către Curtea Internaţională de Justiţie cu privire la regiunea Sandjak din Serbia, Muntenegru şi Macedonia de nord.
- Conflictul din Orientul Mijlociu- mai ales schimbările care au urmat reorientării Turciei care pare că nu mai este legată de leadershipul AKP ci de o schimbare sustenabilă şi de balanţa de putere din regiune.

5. Uniunea Europeană şi conflictele globale. Viitorul conflictelor

Într-un fel sau altul, UE este implicată în conflictele globale din Afganistan şi Irak, printr-o mulţime de ţări UE care au fost implicate direct, dar, de asemenea prin operaţiunile UE ca atare, inclusiv misiunile de instruire a forţelor de securitate sau de ajutor umanitar. Problema este că, stând departe de problemă sau impunând retragerea unei ţări sau alta din motive economice – inclusiv legate de criza datoriilor naţionale - UE se înlătură pe sine din perspectiva globală.
Cealaltă problemă este faptul că forţele UE prezente pe teren s-au dovedit a fi mai puţin pregătite să se confrunte cu duşmanul - trupele germane au fost dovada acestui fapt - şi nivelul scăzut al investiţiilor în domeniul apărării a dovedit lipsa capacităţii UE de a face faţă ameninţărilor la adresa propriei securităţi. Investind mult mai puţin decât procentul informal de 2% din PIB cerut de către NATO, UE şi ţările occidentale membre şi-au arătat slăbiciunile în domeniul apărării.

Mai mult decât atât, dacă misiunile din Irak şi Afganistan se vor termina în curând, comunitatea internaţională va trebui să facă faţă unor noi provocări. În cazul în care Iranul nu va fi un teatru de război cu soldaţi pe teren şi implicare directă ci, mai degrabă, dus de la distanţă, prin bombardarea instalaţiilor nucleare - există unele condiţii care ar aduce Somalia – mai degrabă decât Yemen, un alt candidat - în situaţia de a deveni al treilea Afganistan sau al doilea Irak.

În cazul în care se va dovedi că piraţii somalezi sprijină financiar operaţiunilor Al Shabab ale Islamului radical sau Al Shabab devine o organizaţie teroristă cu acoperire globală, sau dacă talibanii sau lideri Al Qaeda se vor muta în Somalia sub protecţia oferită Al Shabab, o viitoare intervenţie în Somalia ar putea fi de aşteptat. Au fost documentate operaţii de capturare a armelor de către piraţi în strâmtoarea Urmuâz, menite să ajute Al Shabab, dar grupările aparţin unor triburi diferite şi nu se ştie cu siguranţă dacă alianţa are ca obiectiv un singur atac. În plus, atacurile teroriste din Uganda, una dintre ţările care oferă trupe internationale pentru misiunea ONU-Uniunea Africană în Somalia, au demonstrat că Al Shahab ar putea ajunge un actor terorist cu impact şi alonjă globală.

Dacă va interveni aici SUA, împreună cu partenerii „globali“ precum Australia, Noua Zeelandă, Coreea de Sud, Japonia, Canada, unele ţări europene din Europa Centrală şi de Est, Marea Britanie şi câteva state din Europa de Vest, dar nu şi UE şi majoritatea membrilor săi, există un semn de întrebare privind capacitatea reală şi rolul UE ca actor global.

Lumea post-modernă globalizată cu care atât UE, cât şi noi toţi, trebuie să ne confruntăm are următoarele **caracteristici**:

- **Actorii post moderni** - actorii non statali, entităţile post moderne şi influenţele mixte şi haotice - se vor găsi peste tot, şi mai ales în statele slabe sau în regiuni care nu sunt controlate de nici un guvern.
- Trendurile din UE şi vecinătatea sa aduc în discuţie probleme cu privire la **evoluţia Uniunii şi activitatea sa în regiune**. Existenţa sa nu este încă dezbătută dar trendul de a pune la îndoială bazele pe care s-a creat UE şi caracterul egocentric de care dau dovadă unele state cresc temerile legate de eficienţa şi utilitatea acestui actor
- **instabilitatea, evenimente de genul „lebăda neagră”** – evenimentele rare, şi surprizele strategice vor deveni regula de bază în evoluţia lumii viitorului datorită complexităţii actorilor şi influenţelor, deci planificarea deciziilor trebuie să ia în calcul faptul că pe viitor crizele vor apărea în mod neaşteptat, fără motive aparente sau cauze clare, fapt ce ar duce la imposibilitatea de a declanşa sistemele de prevenire convenţionale.

Viitorul ne oferă o eră a incertitudinii, a societăţiilor de risc, motiv pentru care trebuie să ne adaptăm, împreună cu decidenţii, pentru a modela viitorul lumii.

Din acest motiv pledăm pentru puncte de referinţă stabile în sistemul internaţional precum:

- stabilitatea regulilor şi normelor în relaţiile internaţionale
- stabilitatea instituţională şi adaptabilitatea la noile provocări
- implicarea în procesul instituţional şi decizional a unei multitudini de actori: cetăţeni, grupuri, societatea civilă, actori naţionali, subnaţionali şi supra-naţionali post-moderni.

II. Preocupările de securitate ale Europei Centrale şi de Est

În construirea şi expunerea cadrului situaţiei din Europa Centrală şi de est voi aborda cinci teme.

1. **În primul rând** să observăm noile **fenomene** care au avut loc în ultimii ani:
   - **Independenţa Kosovo.** Este precedentul **formării unui nou stat pe teritoriul unui stat suveran** (după un adevărat genocid realizat de Miloşevici şi intervenţia legitimă a comunităţii internaţionale, care a decis să preia administrarea suveranităţii Serbiei pe teritoriul Kosovo, unde epurarea etnică şi genocidul au avut loc, conform rezoluţiei Consiliului de Securitate ONU 1244) printr-o declaraţie unilaterală de independenţă a Kosovo, recunoscută de câteva state – SUA şi majoritatea membrilor UE.
   - îndepărtarea Rusiei de procesul de **integrare occidentală** şi de la **valorile comune** către o paradigmă "Euro Asiatică" - izolare, naţionalism şi dorinţa de a-şi recăpăta "**statutul de Mare Putere**" bazat pe petro-dolari.
   - Summitul NATO din Bucureşti – aprilie 2008. Georgia şi Ucraina nu au primit statutul de invitaţi în Membership Action Plan, dar li s-a recunoscut faptul că vor deveni membri ai Alianţei în viitor. Această decizie din documentul final al Alianţei a fost contestată de către Moscova

- Războiul Ruso-Georgian - august 2008 şi recunoaşterea Osetiei de Sud şi Abkhaziei drept state independente de către Rusia. Este primul război motivat de schimbarea graniţelor din Europa după Războiul Rece (şi de la prevederile de la întâlnirea CSCE din 1975 de la Helsinki), şi primul război la care participă Federaţia Rusă în afara graniţelor sale după Afganistan/ luând în considerare succesiunea Uniunea Sovietică – Federaţia Rusă stabilită în decembrie 1991, odată cu căderea URSS.
- Parteneriatul Estic al UE, lansat în mai 2009 (după Sinergia Mării Negre în martie 2007) a fost un proiect complementar sau de completare a Politicii Europene de Vecinătate iar discuţia cu privire la legăturile bilaterale şi cooperarea între aceste state şi membrii UE în domenii precum piaţa unică, regimul vizelor şi liberalizarea vizelor, securitatea energetică, au marcat stadiile de integrare în UE. Proiectul a fost contestat de către Moscova.
- criza ruso-ucraineană a gazelor din ianuarie 2009. **Energia ca unealtă politică a fost reconfirmată,** dăunând direct intereselor membrilor UE. A fost cel de-al 19-lea incident de acest gen şi al treilea incident major după criza ruso-bielorusă a petrolului 2005-2006 şi cea ruso-ucraineană a gazelor din 2006–2007. Criza a dovedit importanţa sistemului de avertizare timpurie pentru a preveni întreruperea bruscă a alimentării cu petrol a consumatorilor UE şi lipsa de respect a statelor producătoare şi de tranzit ale petrolului şi gazelor pentru angajamentele precedente şi, totodată, a creat ideea unei Politici Europene pentru Securitatea Energetică, pentru a evita dependenţa şi pentru a compensa cantităţile nefurnizate în cazul unei alte sistări în ceea ce priveşte aprovi-zionarea statelor membre UE cu resurse energetice
- Strategia de Politică Externă, doctrina de apărare, cea militară şi cea nucleară a Federaţiei Ruse (septembrie 2008 – 5 februarie 2010), documente prin care Rusia şi-a confirmat unilateral intenţia de a folosi **forţa militară în afara graniţelor sale,** pentru a proteja interesele ruseşti (ale Rusiei, ale cetăţenilor săi, ale compatrioţilor ruşi) şi de a utiliza prima lovitură nucleară în conflictele regionale convenţionale care ameninţă existenţa şi interesele statului rus.
- Noua Cartă Europeană pentru Securitate, propusă de Kremlin (Propunerea grupului Arbatov, grupului Valdai - Serghei Karaganov,

apoi propunerea oficială a Preşedintelui Medvedev). Aceasta a confirmat dorinţa de a redobândi statutul de **superputere,** crearea unei **"sfere de interese speciale",** introducerea unor forme de **suveranitate limitată în spaţiul post sovietic –** prin preluarea de către Moscova a "responsabilităţilor" privind securitatea, politica externă şi apărarea, dar şi a controlului pe energie şi industriile energetice din spaţiul post-sovietic**,** solicitarea unui drept de **veto pentru Rusia** în ceea ce priveşte problemele globale**,** de securitate, la nivel European, dar şi **introducerea de înţelegeri ruso-europene de securitate separate** şi **"scoaterea SUA" din Europa.**

- Negocierea şi semnarea tratatului START 2 (9 aprilie 2010), pentru controlul şi diminuarea numărului de arme nucleare, cu opţiunea zero drept obiectiv, conform agendei preşedintelui Obama. Înţelegerea nucleară a fost urmată de disputa cu privire la **limitarea apărării cu ajutorul rachetelor** şi includerea acestei prevederi în tratat**,** cu crearea unei legături condiţionale şi numerice între **armele defensive şi armele ofensive**
- îndreptarea rapidă a Iranului către un statut nuclear (septembrie 2009 – 2010). **Rusia şi China protejează statutul viitor al Iranului, împotriva regulilor de non-proliferare.** Trebuie menţionată înţelegerea din cadrul Consiliului de Securitate cu privire la embargoul asupra Iranului, urmată de sprijinul Rusiei pentru deschiderea reactorului nuclear Bushewer.
- **Prima criză financiară în zona Euro – pachetul de ajutor pentru Grecia** şi reacţia Germaniei care a şi-a pus propriile interese pe primul plan faţă de cele ale UE. În martie 2010 ECOFIN, ca şi în întâlnirea informală a miniştrilor de externe, dezbaterile au dus la caracterizarea noii politici a Germaniei drept "Germania first" care a înlocuit abordarea "UE pe primul loc" a "Germaniei europene".
- Înţelegerea de la Karkov a prelungit prezenţa Flotei Mării Negre în Sevastopol şi a permis schimbarea şi îmbunătăţirea capabilităţilor flotei ruseşti în Marea Neagră, lansând o escaladare a cursei înarmărilor în rândul statelor din regiunea litorală a Mării Negre
- Declaraţia comună Medvedev-Yanukovici cu privire la Transnistria. Înţelegerea a garantat implicarea Ucrainei, inclusiv cu trupe, în Transnistria şi a impus unui stat terţ, Republica Moldova, neutralitate permanentă.

– Memorandumul Merkel-Medvedev, care angaja crearea unui instrument formal de securitate între UE și Rusia, în ciuda deciziei contrare din cadrul Consiliului UE și din cadrul NATO, care respingea discuția cu privire la propunerea Cartei de Securitate a lui Medvedev – și documentul revizionist al Rusiei - și direcționa această discuție în cadrul OSCE

2. În aceste circumstanțe, SUA, UE, NATO și Occidentul în sine au conturat **patru teme de reflecție** în ceea ce privește partenerii occidentali – inclusiv membrii NATO și UE din Europa Centrală și de Est:

– **viitorul alianțelor occidentale –** care urmează a fi conturat prin Noul Concept Strategic al NATO ce urmează să fie adoptat în noiembrie 2010 și prin declarația finală din cadrul summitului NATO de la Lisabona; UE avea deja probleme din cauza blocării practice a procesului de extindere, din cauza crizei economice și financiare, a transformării instituționale prevăzută în cadrul Tratatului de la Lisabona și lansării Serviciului de Acțiune Externă al UE, dar și a dezbaterilor vizând schimările în ceea ce privește legătura transatlantică și prezența SUA în Europa.

– Cum se poate aborda o **Rusie mai asertivă, mai ofensivă și mai revizionistă,** care dorește să-i fie recunoscută o "sferă de interese speciale" în spațiul post-sovietic și cele patru niveluri de control la nivel european (Kazakhstan, Belarus, Ukraina și Georgia ar trebui controlate; Asia Centrală, Republica Moldova, Caucazul sunt ușor de controlat și Moscova va întreprinde acțiuni în acest sens; statele baltice, Europa de est ar putea fi controlate și Moscova va încerca acest lucru; Turcia, Franța, Italia, Germania și partenerii săi europeni, ușor de influențat)

– **Este necesară rescrierea regulilor de securitate în Europa?** Mai este valabilă Carta pentru o nouă Europă de la Paris, sau Angajamentele pentru Securitate în Europa din cadrul documentului final al summitului OSCE de la Istanbul, din 1999 ? Cum ar trebui să reacționăm: ar trebui să apărăm *status quo*-ul, să facem *tabula rasa* și să renegociem securitatea în Europa (negocierile pentru înțelegerea de la Helsinki au durat 10 ani - ce se va întâmpla până când un nou tratat va intra în vigoare? Ce ar trebui să facem cu prevederile și angajamentele care nu au fost respectate și mai ales cu actorii care

sunt responsabili de încălcarea angajamentelor); sau ar trebui să negociem cîteva nuanțe în acordurile deja existente pentru "a respecta" - într-o oarecare măsură, dar fără a abdica de la principiile și înțelegerile deja convenite - cererile Rusiei?

- Cum ar putea aborda UE, NATO, SUA **noile democrații**? Există o responsabilitate din partea acelor state care au sprijinit schimbări democratice în acele state, afirmarea reală a independenței, suveranității și integrității lor teritoriale, chiar și în condițiile în care acest lucru ar putea fi în conflict cu interesele Rusiei de a prelua politicile de securitate, apărare și politică externă în statele post sovietice, și apoi politicile energetice și companiile lucrative din regiune?

3. Instrumentele Rusiei pentru dependență și "suveranitate limitată" pentru statele post-sovietice (O variantă reînnoită a doctrinei Brejnev, doctrinei Putin și documentele strategice ale lui Medvedev):

- Limitarea aspirațiilor și cooperării statelor post sovietice cu NATO
- Limitarea cooperării UE în domeniul securității energetice, reformei sectorului de securitate și a PESA
- Oprirea reformei sectorului de securitate, și limitarea cooperării occidentale pe acest domeniu
- Funcționari legați de Moscova impuși și numiți în poziții cheie în aceste țări din arealul post-sovietic: Miniștrii apărării, serviciile de informații, miniștrii de interne, consilieri ai președinților, prim-miniștrilor, miniștrilor Apărării, Miniștrilor Afacerilor Externe, și alții.
- Controlul Moscovei asupra unor partide politice și comisii din parlamentele țărilor respective,
- controlul serviciilor de informații
- controlarea mafiei și a lumii interlope
- controlul asupra traficanților de produse și persoane, a infracționalității organizate din terțe state și utilizarea beneficilor aferente
- controlul surselor de energie, blocarea proiectelor de securitate energetică
- preluarea industriilor lucrative din economie, mai ales cele legate de consum energetic – petrol, gaze naturale, energie electrică

4. Ca problemă principală de reflecție, am luat în discuție **viitorul alianțelor occidentale**. Subiectul nu se referă la Rusia sau Europa Centrală și de Est, ci la viitorul UE și a clauzei de solidaritate europeană aplicată de statele importante din UE, în primul rând Germania. Acest lucru vine concomitent cu un alt proces, și anume dorința Germaniei, care urmărește propriile interese, un proces care nu este neapărat benefic pentru restul continentului. Berlinul nu mai este dispus să contribuie financiar sau să și pună propriile interese geopolitice în așteptare de dragul restului statelor membre ale UE.

Acest lucru pune la îndoială, ba chiar introduce o abordare revizionistă asupra unei serii de înțelegeri pe termen lung care au guvernat consensul European timp de 60 de ani și asupra menținerii politicilor europene comune în prim planul politicii germane:

- Prima este **Politică Agricolă Comună - PAC**, care a fost fundamentul alianței franco-germane de la începuturile UE sub forma EEC. PAC a fost negociată la începutul anilor 50 pentru a deschide piața consumatorilor francezi pentru produsele germane în schimbul unui transfer de bani care ar sprijini agricultura franceză
- A doua – **problema rebatului Marii Britanii**. Acesta a fost negociat de către Margaret Thatcher în mijlocul anilor 80 drept compensație pentru faptul că Londra nu a primit fonduri din partea OAC, care în acel moment reprezenta 70% din bugetul UE. În valoare de aproximativ 6 miliarde de euro, sumă care nu mai reprezintă o contribuție la bugetul UE și care este returnată Marii Britanii, nu este importantă din punct de vedere financiar dar ține de partea simbolică deoarece compensează Marea Britanie pentru contribuția la bugetul UE, compensație de care Germania nu s-a bucurat.
- **Relația Germaniei cu Rusia** este a treia problemă majoră deoarece Berlinul are grijă de propriile sale interese, lucru care ar putea constitui, la rândul său, o problemă pentru vecinii săi, în special celor din Europa Centrală și de Est. De-a lungul istoriei, Germania a fost, în mod tradițional, un aliat al Rusiei, în numeroase ocazii în detrimentul Europei Centrale și de Est. Un Berlin care are grijă de propriile interese cu greu se va implica într-un conflict cu Rusia de dragul securității statelor din Europa Centrală și de Est a Europei.

Acest lucru devine clar pentru statele din această parte a Europei pe măsură ce **Germania ajută la reafirmarea Rusiei în regiune** - în special în Ucraina şi Georgia - prin indiferenţă. În plus, Berlinul îşi consolidează relaţiile sale cu Rusia prin construirea conductei Nord Stream pe sub Marea Baltică. Această conductă scoate din ecuaţia energetică Berlin-Moscova ţările din Europa Centrală şi de Est, uşurându-i pe viitor situaţia Germaniei în cazul unor plângeri din partea acestor ţări cu privire la Rusia.

Acest lucru poate fi **cea mai serioasă problemă pentru Europa Centrală şi de Est,** care consideră **Rusia cea mai mare ameninţare la adresa securităţii** sale, deoarece principalul beneficiu perceput al apartenenţei la UE a fost că aceasta oferă nu numai beneficii economice, ci şi un sentiment de apartenenţă la „Occident". În multe feluri, este o parte complementară aderării la NATO, care leagă foştii sateliţi sovietici cu Europa de Vest într-o alianţă economică, de securitate şi militară.
Dacă statele membre UE din Europa Centrală şi de Est vor începe să simtă că Germania nu este dispusă să intensifice presiunile pentru a stopa provocările create de revenirea rusă în regiune, apartenenţa la blocul european va pierde orice pretenţie de a promova interesele lor de securitate sau militare, împingându-le către un acord de securitate cu Statele Unite. Pe un asemenea drum sunt împinse şi de nominalizările preliminare ale membrilor reprezentanţelor UE în cele 155 de state, acolo unde 100 milioane de locuitori sunt reprezentaţi de doar 2 ambasadori din 155 – faţă de un număr proporţional de 31 – în timp ce doar Belgia, cu 10 milioane de locuitori, are 7 ambasadori.

Concluzii:

- În cazul statelor post-sovietice, punctele de dependenţă de Rusia, citate mai sus, au dat statelor occidentale indicatori şi semnale pentru a stabili în ce măsură o ţară este cu adevărat dependentă sau independentă, suverană în termeni reali sau cu suveranitatea limitată.
- Aceste evaluări, precum şi comportamentul fiecărei ţări în relaţiile cu instituţiile occidentale vor defini gradul de deschidere şi de integrare, care va fi oferit fiecărei ţări – într-o **„abordare de geometrie variabilă".**

– Monitorizarea şi evaluarea continuă: parametri vor fi studiaţi în timp, cu actualizări despre evoluția din fiecare țară. Durabilitatea este o parte a evaluării şi deciziei.
– Contiguitatea geografică va juca un rol major. Fiecare țară va fi judecată în funcție de propriile merite, dar fiecare politică se va adresa unui grup de țări. Două țări ar putea profita de această abordare: Republica Moldova - dacă modificările îi permit să fie inclusă în pachetul Balcanilor de Vest (şanse limitate) sau dacă modificările politicilor pro-europene sunt sustenabile şi Ucraina, datorită greutății sale strategice şi importanței pentru Occident, dar în funcție de apetitul intern pentru reforme şi independență.

III. După războiul ruso-georgian, are loc schimbarea naturii relațiilor internaționale?

În afara evaluărilor curente a situației mediului internațional de securitate, nu poate fi ignorată o situație mai profundă care pune sub semnul întrebării nu numai situația şi schimbarea mediului de securitate, ci chiar schimbarea mai profundă a naturii relațiilor internaționale, a regulilor, normelor, tipologiei actorilor, a mecanismelor de acțiune ale acestora şi scopurilor în cadrul internațional.

Care ar fi premizele de la care putem pleca pentru a vorbi despre 8 august 2008, ziua invadării Georgiei de către Rusia, dar şi a deschiderii Jocurilor Olimpice de Vară de la Beijing, drept un nou 11 septembrie 2001, şi despre schimbarea naturii relațiilor internaționale?

1. Argumente pentru

Argumentele pro ar fi câteva precedente ce ar aşeza situația într-o postură comparabilă cu cea dinaintea războiului rece. Cum conflictul din Georgia se înscrie în rîndul războaielor hegemonice, în ciuda tentativelor de a crea aparența unei alte tipologii de conflict, există cîteva consecințe imediate:
– înghețarea relațiilor NATO-Federația Rusă
– sancționarea actorului care a tulburat sistemul, prin metode diplomatice, secrete, de constrîngere, dar şi prin câteva instrumente vizibile

- mişcarea unor capabilităţi NATO pentru protejarea intereselor Alianţei în Marea Neagră şi în Georgia şi blocarea escaladării conflictului în Crimeea şi în jurul bazei Sevastopol.
- schimbări strategice la nivel regional, consemnate de vizita Preşedintelui României Traian Băsescu în Ucraina, Republica Moldova, Georgia, Azerbaidjan, Turcia, cu valorizarea axei strategice Rusia-Turcia susţinută de România, în Caucaz, o nouă propunere de aranjament de securitate în Caucazul de sud, dar şi spargerea blocadei turce la strîmtori şi deschiderea Mării Negre, în momente strategice, trupelor navale ale NATO pentru a feri statele riverane de o confruntare directă cu Rusia şi a echilibra raportul strategic, schimbarea condominiumului ruso-turc în Marea Neagră într-o înţelegere multilaterală cu asumarea responsabilităţii de către toţi actorii regionali, inclusiv România şi Ucraina.
- Reacţii dure şi preocupări majore ale statelor din regiune, ale statelor CSI, ale furnizorilor de arme către Georgia – ameninţaţi pe diverse canale de purtători de cuvînt de rang inferior ai Moscovei – Israel, Ucraina, Turcia, SUA, România – cu excepţia notabilă a Israelului unde ameninţarea s-a făcut direct de către premierul rus Vladimir Putin cu vînzări de arme la Hamas şi Hezbollah, respectiv Iran.
- Tot ca efecte directe, au reieşit în prim-plan slăbiciunile sistemului de decizie la nivelul Consiliului de Securitate al ONU, acolo unde Federaţia Rusă a blocat rezoluţiile ce calificau agresiunea armată împotriva Georgiei şi utilizarea forţei în conflictele internaţionale
- Slăbiciunile inerente ale sistemelor de soluţionare a conflictelor înghetate gestionate de OSCE în Osetia de Sud şi ONU în Abhazia au dat lovituri puternice atât celor două instituţii, blocate de veto-ul rus în gestionarea situaţiei de conflict în care e implicată una dintre marile puteri din Consiliul de Securitate, dar a subliniat şi ineficienţa şi formula depăşită a sistemului forţelor de menţinere a păcii în spaţiul CSI, forţe ce conţin trupe ale „ambelor părţi" – ale statului suveran şi entităţii separatiste - şi forţe ruse, practic blocând soluţionarea conflictelor înghetate şi acordând Rusiei poziţia unică de a „încălzi" conflictul când şi-o doreşte, menţinând astfel o pârghie importantă asupra statului suveran ce are trupe ruse de menţinere a păcii pe teritoriul său.
- Blocajele de natură instituţională a UE în materie de politică externă au fost subliniate, deopotrivă cu sistemul greoi de luarea deciziilor prin

consens și cu vacanța instituțională europeană din luna august. Aceste slăbiciuni pot fi și trebuie revizuite, dar UE este și beneficiara principalelor oportunități: utilizarea PESA în conflictele înghețate, ca forțe de menținere a păcii și mecanism de reglementare a conflictului, rolul președinției franceze în oprirea focului, cu slăbiciunile de rigoare, necesitatea elaborării unei politici externe coerente și capabile, fără a mai vorbi de oportunitatea de a determina un consens mai rapid în fața amenințării comune.

– NATO și-a dovedit și el limitele și divergențele, dar a reușit să ajungă repede la numitorul comun, să-și probeze rolul și forța de instituție de securitate credibilă, cu capabilități importante de descurajare, care a reușit să treacă repede peste divergențe interne și să ajungă la o soluție convergentă. Și aici oportunitățile sunt multiple pentru Alianță, care-și probează viabilitatea și rolul în această parte a lumii, precum și capacitatea non-violentă de a soluționa conflicte prin descurajarea determinată de prezența sa militară. Oportunitatea poate fi preluată imediat atât de scepticii ucraineni cât și de „neutrii" din Republica Moldova care pot vedea pe viu ce înseamnă Alianța și faptul că este, în regiune, singura soluție credibilă de securitate.

Susținătorii teoriei că ne-am afla în fața schimbării naturii relațiilor internaționale anunță și Noua Ordine Mondială, necesară din cauza intrării sistemului într-o dezordine ce conține numeroase amenințări:

– Nu s-a schimbat ceva major după războiul ruso-georgian, doar că toții am realizat că NATO și spațiul euro-atlantic nu are instrumentele să facă Rusia să urmeze o anumită politică și nici dacă s-a produs un derapaj, să o readucă la *status quo ante*. Nu există mijloace, deci avem de a face cu o criză a mijloacelor la nivel internațional.
– În același timp avem de a face cu o criză a principiilor, o criză morală, pentru că toate regulile dreptului internațional pe care le-a încălcat Rusia, Occidentul – cu semnificația sa largă, le-ar fi încălcat anterior.
– La nivelul UE și NATO, cînd se formulează o decizie comună, aceasta reflectă numitorul comun al opiniilor statelor membre, care e foarte jos, fapt ce arată o criză instituțională majoră.
– Cele trei crize sînt circumscrise crizei relațiilor internaționale și a dreptului internațional.

- Nu ar mai fi valabilă, potrivit acestui curent de gîndire, nici pacea wastphaliană, nici ONU, cu Charta sa, nici Conferința de la Helsinki cu principiile sale despre securitatea în Europa: nu mai sînt suveranități egale, nu se mai respectă regula neintervenției în afacerile interne, nu se mai respectă neutilizarea forței pentru soluționarea conflictelor, nu se mai respectă autodeterminarea doar pentru popoare-ci se extinde acest drept la minorități și la alte forme de identitate ciudate, actorii nu mai sînt numai statele - ci și grupuri, minorități, persoanele, lumea e diferită.
- Nici regulile neproliferării nu s-ar mai respecta, după ultimul transfer de tehnologie nucleară de la SUA la India.

Există două posibilități: Prima ar fi încercarea de revenire la ordinea pierdută – fapt care nu ar mai fi posibil, deoarece Conferința de la Helsinki, de exemplu, nu ar mai putea avea loc și consensul obținut prin compromis fără ordinea bipolară. A doua ar fi realizarea unei Noi Ordini Mondiale, sau măcar Europene. Nu avem de a face astăzi cu un nou război rece, deşi se pot regăsi anumite instrumente, ci am avea de a face cu sfîrşitul Ordinii Unipolare – chiar dacă nu a fost efectivă, nu a fost niciodată acceptată unanim, și a fost asumată nuanțat chiar de către SUA – ci cu o dezordine în care se utilizează puterea, forța militară, instrumente militare, puterii sui generis, fiecare cum vrea, fără reguli și fără responsabilitatea acțiunii.

De aceea ar fi necesar să găsim restricții și reguli de utilizare a forței, să nu lăsăm în voia sorții utilizarea ei, ci să participăm la elaborarea noi ordini. Fireşte că pînă la o înțelegere care să presupună și responsabilitate, vom traversa crize, tragedii umane și statale. Este necesară o conferință internațională de reglementare a intervenției, situației noilor actori, etc. La noua conferință trebuie să participe toți cei interesați, să decidem ce facem cu actorii non-statali - că e vorba despre media, companii, persoane, trebuie stabilite drepturi, îndatoriri și responsabilități. Mecanismul ar trebui să ne dea o soluție de verificări și echilibre.

2. Argumente contra

Există și câteva argumente contra, care pledează pentru inexistența unei rupturi la 8 august în desfășurarea sistemului relațiilor internaționale. Este vorba despre cei ce văd capacitatea NATO și UE de a limita și stinge conflictul drept o eliminare definitivă a utilizării forței, după această

experiență, însă argumentul se bazează pe varianta unei neescaladări a conflictului în timp în Ucraina-Crimeea și în Republica Moldova – Transnistria.

În plus, în cazul în care acceptăm neescaladarea în disputa geopolitică ruso-americană sau Rusia-NATO, utilizarea forței cu repetiție sau a altor tipuri de instrumente de către Rusia pentru reafirmarea pozițiilor sale de hegemonie în regiune sunt semnale clare ale unei schimbări de paradigmă și a unei perioade de instabilitate și conflict pînă la o reașezare a raporturilor instituționale în relațiile internaționale, care să reflecte atât raportul curent de forțe cât și voințele și aspirațiile Rusiei de a reveni în prim plan.

În orice caz, noi opinăm asupra faptului că Occidentul – atât SUA, cât și NATO, UE sau statele individuale – dar și ceilalți actori internaționali au conștientizat amenințarea pe care o reprezintă Rusia la adresa păcii și stabilității sistemului actual, în condițiile revizionismului afirmat și al punerii în discuție a poziției sale de superputere și a utilizării forței pentru a obține recunoașterea unor drepturi arogate în spațiul post-sovietic. Mai mult, considerăm că sistemul internațional se mișcă spre o nouă perioadă de turbulență, suprapusă celei introduse de actorii non-statali pe format asimetric, după 11 septembrie, o turbulență ce reintroduce conflictul deschis și utilizarea forței între actorii cu capabilități militare majore, motiv pentru care abordarea Rusiei va fi multifațetată, cu paliere de comunicare și cooperare, cu paliere de competiție și cu paliere de confruntare și conflict.

Pentru fiecare dintre aceste paliere fiecare actor major va dezvolta formule și instrumente adecvate de abordare a Rusiei, astfel că în „cutia cu unelte" ale fiecărui actor serios se vor afla toate categoriile de instrumente valabile în abordarea Rusiei pe diferitele paliere. În această nouă așezare a tablei de GO, fiecare piesă pre-poziționată își va avea importanța ei și va reprezenta o plus valoare pentru aliați și parteneri, astfel că orice piesă își va dobândi utilitatea ei într-un anumit palier de abordare a Rusiei.

Mai mult, această perspectivă va duce cu certitudine la nevoia de coerență decizională, instrumentală și instituțională atât în relația transatlantică – care ar trebui să-și acopere, cu această ocazie și cu cea a summitului NATO de la Lisabona, ultimele crăpături, cât și în cadrul NATO și UE.

Introducerea unei politici externe comune a Uniunii şi a unei Apărări capabile şi consistente cu cea a NATO devin stringenţe conştientizate de cele două instituţii.

Şi în cazul exacerbării şi întinderii conflictului, spirala escaladării poate duce la conştientizarea acestei situaţii de existenţă a unui competitor major ce a ieşit din sistem şi care trebuie îndiguit, limitat în acţiuni şi readus într-o formulă de stabilitate. Deci ultimele consecinţe ale acestei „schimbări de sistem" sau chiar a naturii sistemului internaţional sunt greu de identificat şi e prea devreme, oricum, să facem evaluări cu şansă de verdict final.

Teza potrivit căreia nu ar exista o schimbare a Ordinii Mondiale, mai susţine că natura relaţiilor internaţionale este aceeaşi, magnitudinea schimbărilor se rezumă la simpla schimbare prin transformare şi nu avem de a face cu o revoluţie, cu o modificare de tectonicitate mare care să afecteze întregul sistem, ci doar cu schimbări ce menţin aceleaşi reguli şi aceiaşi actori: mai mult, concluzii inflamatorii privind schimbarea naturii relaţiilor internaţionale ar veni de dragul mass media, care îşi bazează totul pe audienţă şi publicitate, deci nu neapărat pe adevăr. Dacă nu e sînge, nu se transmite, deci de aceea se mediatizează excesiv schimbarea Ordinii Mondiale, prăbuşirea fostei ordini mondiale, schimbarea naturii relaţiilor internaţionale.

- Există schimbări, chiar structurale, schimbări ai actorilor majori, dar se mişcă după aceleaşi reguli – cu aceleaşi raţiuni şi au aceleaşi principii – cooperare, competiţie şi conflict/confruntare ca parte a jocului.
- lumea rămîne wastphaniană, în care principalii actori sunt statele, care fac cât le permite puterea lor, sunt îndreptăţite să ducă acolo şi dreptul internaţional care îşi află fondul şi originea în ceea ce fac marii actori.
- Rusia îşi doreşte reaşezarea statutului său de putere, strategică, nucleară, politică, militară.
- SUA îşi rearanjează şi ea puterea, dar unipolarismul a murit la mijlocul anilor 90 - dacă a existat vreodată. Şi în cazul războaielor din Golf, şi în Afghanistan a fost vorba despre participarea unei largi coaliţii, deci orice dorinţă de exacerbare a unui unipolarism este respinsă de toată lumea, de Statele Unite în primul rînd, care nu-şi doresc şi nu şi-au dorit niciodată o asemenea responsabilitate.

– Statele continuă să relaționeze unele cu altele prin prisma naturii puterii și a capabilităților proprii.

3. Modificări ale noilor strategii de securitate

Firește că nimeni nu are timp pentru ca teoreticienii să descopere sensul și răspunsul la întrebarea dacă avem de a face cu o schimbare a naturii relațiilor internaționale odată cu războiul ruso-georgian. Pragmatic și obiectiv, statele și actorii de securitate au drept formă de reacție o revizuire a strategiilor de securitate pe baza unui model de abordare care se impune în logica evaluării și planificării occidentale. Astfel, noile strategii trebuie să ia în calcul coexistența modelelor, a interpretărilor și concepțiilor concurente, în așa fel încît să poată preîntîmpina reacțiile bazate pe o altă teorie. În consecință, considerăm valabile următoarele teorii consistente între ele:

1. **Lumea este unipolară**, din punctul de vedere al securității și din punct de vedere militar. Aici superputerea incontestabilă este SUA, care a investit în mai bine de 10 ani dublul față de suma bugetelor militare ale tuturor statelor lumii în cheltuieli de cercetare științifică și tehnologică de natură militară. Lumea este unipolară și din punctul de vedere al valorilor și modelului spre care aspiră toate statele, democrația liberală fiind definitorie pentru Occident – în care intră și SUA, și Europa, dar și Japonia, Australia sau Coreea de Sud ca state ce au îmbrățișat același pachet de valori și sînt deținătoarele unui nivel de dezvoltare și de viață deosebit, spre care aspiră toate celelalte state.
2. **Lumea este uni-multipolară, cu periferie anarhică**. Uni-multipolară deoarece SUA nu acționează în sine ca superputere ci bazîndu-se pe o serie de puteri regionale, în plus, pentru că Occidentul în sine este foarte multipolar și neuniform ca formule de soluții concrete și opțiuni în chestiuni concrete. Tocmai democrația internă și cea din organismele și instituțiile create fac multipolarismul Occidental.
3. **Lumea este în post-tranziție ca forță de instabilitate**. Această teză susține că, în fapt, tranziția s-a încheiat, ceea ce avem acum este o situație finală post-tranzițională care este instabilă, este o societate de risc căreia i s-au adaptat un număr mare de cetățeni, în special tineri pînă în 40 de ani, care nu se mai leagă de bunuri imobile angajându-se la credite pe termen lung, care nu-și asumă identități și loialități perene ci doar pragmatice și momentane, care locuiesc în chirie, își iau lucruri

de consum pentru perioada necesară – pe care le schimbă foarte repede –, care sunt gata să schimbe peste noapte locul de trai şi locul de muncă fiind adaptabili în noul mediu mai sigur şi mai profitabil unde au ajuns, adevărați cetățeni globali care nu sunt afectați de criza creditelor pentru că nu-şi doresc case, nu se leagă de lucruri, sunt foarte activi şi mobili, şi se duc în spațiile cele mai ofertante pe două coordonate: minimum de risc sau maximum de oportunități, în funcție de carcaterul propriu. Pentru cei mai degrabă familişti şi care privesc starea de securitate drept condiție de viață, ei se mişcă spre zonele cu minimum de risc. Pentru cei aventurieri, pragmatici şi înclinați spre căutarea câştigului maxim, se îndreaptă spre zonele cu maximum de oportunități, nu neapărat şi cele mai sigure. Această nouă categorie influențează fundamental securitatea oricărui stat al lumii, actor realist chemat să se adapteze unei lumi post-moderne.

Considerarea celor trei moduri de a privi lumea sunt necesare pentru a putea crea o strategie adaptabilă situației contemporane. Evident că în sistem coexistă şi actori de generația a doua – lumea bipolară – care-şi orientează toată realitatea după modelul bipolar, fapt ce-i condamnă la situații în care nu mai înțeleg nimic şi nu ştiu să reacționeze. Asta deoarece judecata nu se mai face maniheist, dihotomic, în două blocuri, în alb şi negru, ci se face pe diverse niveluri care, în funcție de interesele în discuție, duc la schimbarea alianțelor şi a taberelor opuse pe fiecare temă sau subiect în parte – reflex direct al democratizării lumii contemporane dar şi a pragmatismului împins la extrem al statelor, chemate să satisfacă nevoile propriilor cetățeni. Tot în lumea contemporană nu putem să contestăm nici coexistența şi a unor actori de generații anterioare, protostatali, structuri pseudostatale bazate pe clanuri, familii extinse şi alte rădăcini dinaintea formării popoarelor sau a națiunilor, care nu au ajuns încă în modernism. Această realitate există în special în Africa, dar şi în unele regiuni ale Asiei sau chiar în America Latină. Modul de abordare de către un stat sau de către întreaga comunitate internațională a fiecăruia dintre actori şi a fiecărei teme trebuie să țină cont de stadiul de dezvoltare şi percepțiile actorului în cauză.

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN AȘA CUM A FOST

Bogdan Nedea

Începutul anului 2008 nu anunța nici o schimbare majoră în viața populației georgiene. Preşedintele Mihail Saakashvili câştiga, pe data de 5 ianuarie, un nou mandat prezidențial cu o promisiune solemnă făcută în fața poporului, *"un bilet câștigător în cazul republicii separatiste Abhazia"*. Concomitent cu alegerile prezidențiale, a fost organizat un referendum în care georgienii s-au pronunțat pentru aderarea țării lor la structurile NATO.

Câştigarea unui nou mandat de preşedinte de către Saakashvili, cât şi referendumul cu un rezultat pozitiv deranjau Federația Rusă care, la jumătatea lunii ianuarie, lansa avertismentul conform căruia decizia de a adera la structurile NATO avea să alimenteze separatismul în Georgia. Avertismentul lansat la acea oră, după cum se va dovedi mai târziu, avea să devină un plan de acțiune şi manipulare a situației foarte bine pus la punct de Rusia.

Georgia a considerat că noi orizonturi îi sunt deschise, această opinie fiind întărită de confirmarea sprijinului american pentru aderarerea la NATO. Cu toate acestea, Federația Rusă se afla chiar la graniță, deci mult mai aproape decât SUA, iar conducerea de la Tbilisi era conştientă că un conflict de orice natură avea să aducă doar dezavantaje Georgiei şi, prin urmare, tot în luna ianuarie preşedintele Saakashvili afirma că dorește îmbunătățirea relațiilor cu Rusia.

În fața dovezii de bunăvoință georgiană, Kremlinul a rămas intransigent. Continuându-şi drumul către Occident, Georgia a anunțat luarea unei decizii ce purta o încărcătură simbolică deosebită: înlocuirea armei Kalashnikov cu

o armă de producţie americană pentru dotarea forţelor armate georgiene[1]. Această decizie avea să fie interpretată drept o provocare de către administraţia de la Kremlin, care părea hotărâtă să oprească expansiunea americană în „zona sa de interese speciale".

Materializarea nemulţumirii Rusiei – manifestată mai târziu ca violenţă deschisă – urma să se declanşeze pe 26 ianuarie, când aceasta a întreprins o mişcare politică menită să distragă atenţia administraţiei de la Tbilisi de la pretenţiile sale democratice şi pro-occidentale prin mişcarea simbolică de a deschide secţii de votare ilegale pentru propriile alegeri în cele două republici separatiste Abhazia şi Osetia de Sud, pentru cele 99% din populaţia regiunilor separatiste cu paşaport rusesc, fără acordul Tbilisi-ului. Moscova a dorit păstrarea aparenţelor şi a relaţiilor formale cu NATO în ciuda dezaprobării vădite a politicii principalului său membru (SUA). Astfel, pe 8 februarie a avut loc un Consiliu informal NATO-Rusia în care au fost ridicate probleme legate de cooperarea militară, apărarea colectivă, statutul Forţelor Convenţionale în Europa cât şi problema scutului anti-rachetă.[2] Doar concluziile ulterioare unui eveniment major pot, de cele mai multe ori, să explice acţiuni ce la un moment dat păreau a nu avea noimă. În cazul de faţă, apropierea Rusiei de SUA avea menirea de a adormi vigilenţa americană asupra viitoarelor planuri ruseşti.

Ceea ce avea să se evidenţieze ca fiind catalizatorul evenimentelor din Caucaz apărea pe 16 februarie, când Kosovo îşi declara independenţa[3]. Declaraţia provinciei separatiste sârbeşti cât şi valul de recunoaşteri care au urmat-o – un număr mare de state occidentale, în frunte cu SUA - aveau să domine evoluţia evenimentelor de pe scena internaţională din acest moment şi până în august.

În aceeaşi zi, republicile separatiste Abhazia şi Osetia de Sud, au cerut guvernării de la Tbilisi recunoaşterea independenţei[4]. Ca reacţie la aceste evenimente, Duma de Stat – camera inferioară a Parlamentului din Rusia - a emis o declaraţie în care avertizează comunitatea internaţională de faptul că va aborda o altă politică faţă de Abhazia şi Osetia de Sud în cazul în care

[1] Georgia da Kalasnikov-ul pe arme americane (http://www.ziare.com/international/stiri-externe/georgia-da-kalasnikov-ul-pe-arme-americane-218589)

[2] NATO-http://www.nato.int/docu/update/2008/02-february/e0208b.html

[3] Kosovo MPs proclaim independence - http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7249034.stm

[4] Georgia's rebel Abkhazia calls for independence recognition - http://afp.google.com/article/ALeqM5hWgpFUH_fh_-0jPdK-9ZJFj_LgMw

regiunii Kosovo îi va fi recunoscută independența. Independența provinciei Kosovo urma să devină precedentul de pe scena internațională de care Rusia avea nevoie ca pretext în acțiunile sale contra Georgiei și, implicit, Occidentului.

La trei zile de la declarația Dumei de Stat, pe 21 februarie, a avut loc o întrevedere bilaterală între președintele georgian Mihail Saakashvili și președintele rus Vladimir Putin unde au fost discutate intens chestiunea Kosovo și embargo-ul rusesc. Întâlnirea s-a încheiat cu un acord prin care erau reluate legăturile aeriene ruso-georgiene și cu declarații comune ce promiteau *„întreprinderea de noi eforturi pentru normalizarea situației dintre cele două țări”*. Cu toate acestea, amabilitatea rusească nu era gratis și tot în cadrul aceleași întâlniri, Putin a avertizat Georgia că un viitor parteneriat între aceasta și NATO „*ar putea deteriora ireparabil relațiile dintre Moscova și Tbilisi*”.[5]

Tonul prietenesc al întâlnirii ascundea cu succes intențiile rusești în ceea ce priveste Georgia, față de privirile opiniei internaționale. Încercarea Kremlinului de a schimba vectorul politcii externe georgiene a venit însoțită de un exemplu concret al determinării rusești în această problemă. Astfel, pe 26 februarie, deschiderea frauduloasă de secții de votare pentru alegeri prezidențiale pe teritoriul republicilor separatiste, de către Rusia a fost întâmpinată de un protest vehement din partea administrației de la Tbilisi, însă fără niciun rezultat.

Este de observat faptul că, protestul georgian a fost declanșat la exact o lună de la anunțul făcut de Rusia în legătură cu secțiile de votare, de unde se poate trage concluzia că, diplomația georgiană, a ales o abordare rezervată și a respins din start ideea întreprinderii vreunei acțiuni care ar fi putut fi considerată de Moscova ca fiind provocatoare (fapt care contrazice acuzele ruse aduse Georgiei la jumătatea anului 2008).

În ciuda acestor dovezi de bune intenții, Federația Rusă continua nestingherită acțiunile provocatoare, escaladând conflictul ce se afla încă la un nivel incipient, prin anunțarea renunțării la sancțiunile CSI impuse Abhaziei în 1996, gest menit să afirme neoficial susținerea Moscovei pentru republica separatistă[6] dar și, cum vom vedea mai departe, înarmarea celor

[5] http://www.president.gov.ge/?l=E&m=0&sm=1&st=360&id=2523

[6] MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE RUSSIAN FEDERATION, INFORMATION AND PRESS DEPARTMENT - 06-03-2008 - http://www.ln.mid.ru/Brp_4.nsf/arh/79C58F476CAEC4E8C32574040058934C?OpenDocument

două republici separatiste. Este de menționat faptul că nu era pentru prima dată când Moscova întreținea, mai mult sau mai puțin deschis, separatismul unei regiuni în detrimentul statului-mamă.

Afișându-se în fața lumii ca terț total neinteresat, Moscova, a adoptat poziția de avocat pentru provinciile Abhazia și Osetia de Sud, recomandând CSI, pe un ton ferm, îmbunătățirea substanțială a relațiilor cu acestea până la declararea independenței celor două regiuni separatiste georgiene. Această "recomandare" poate fi considerată ca un prim avertisment asupra intențiilor și determinării Kremlinului. Într-un caz cum este acesta, în care viitorul este unul incert, declarații "sigure" pot fi date de cineva care fie are o informație în plus, fie are pus la punct un plan care va duce la adeverirea acelor declarații.

Pe 18 martie, în regiunea Ochamchira din Abhazia a fost doborât un avion de recunoaștere fără pilot. Abhazia a acuzat Georgia, care a negat orice implicare în incident. UNOMIG (United Nations Observer Mission In Georgia) a decis începerea unei anchete pentru a afla apartenența avionului[7]. Acesta poate fi considerat punctul în care conflictul a părăsit zona diplomatică.

În data de 21 martie, cu mai puțin de 10 zile rămase până la începerea Summit-ului NATO de la București (unde Georgia și Ucraina sperau să primească MAP – Membership Action Plan), Moscova - realizând că nu mai are foarte mult timp pentru a opri mersul Ucrainei și Georgiei către statutul de membre ale NATO - a declanșat, împreună cu aliații săi, o avalanșă de declarații și acțiuni menite să împiedice cu orice preț acordarea acestui statut simbolic, MAP, celor două țări.

În încercarea de a împiedica aderarea fostelor sale satelite la structurile occidentale, Moscova a adoptat elemente de „hard diplomacy" cerând independența provinciilor separatiste georgiene în schimbul aderării Georgiei la NATO. Ca o măsură suplimentară de siguranță, Duma de Stat a adoptat o declarație prin care se confirma păstrarea și întărirea contingentelor trupelor rusești „de menținere a păcii" în teritoriile separatiste. Mesajul din spatele acestei acțiuni a fost acela că Rusia nu este intimidată nici măcar de o alianță puternică cum este NATO.

În același ton și aproape în același timp cu declarațiile rusești, parlamentul abhad a emis un avertisment către opinia internațională în care afirma că

[7] REPORT OF UNOMIG ON THE INCIDENT OF 20 APRIL INVOLVING THE DOWNING OF A GEORGIAN UNMANNED AERIAL VEHICLE OVER THE ZONE OF CONFLICT.

există riscul izbucnirii unui război în Caucaz. Această declarație, analizată prin prisma informațiilor devenite disponibile la mult timp după terminarea conflictului, relevă faptul că guvernul separatist al Abhaziei avea cunoștință despre viitoarele intenții ale Kremlinului.

Administrația de la Tbilisi, asaltată fiind de declarații, s-a rezumat totuși doar la a critica decizia Dumei de a menține trupele rusești pe teritoriul său, considerând că alte declarații ar putea escalada situația și așa tensionată și dând încă odată dovadă de prudență în fața provocărilor. Pe fondul acestor evenimente, în ajunul Summit-ului NATO (28 martie) ministrul rus de externe Serghei Lavrov a făcut o declarație care poate fi interpretată ca un avertisment: *"Tbilisi nu trebuie să folosească NATO pentru a avea controlul asupra regiunilor separatiste"*[8].

Președintele Mihail Saakashvili a venit din nou în întâmpinarea escaladării conflictului - aflat încă în sfera diplomatică, dar acutizat de schimbul de declarații - făcând o ofertă conducerii Abhaziei cu scopul de a dezamorsa situația: autonomie largă și vicepreședinția Georgiei, oferind Rusiei rolul de mediator în această situație. Kremlinul a răspuns pe un ton sec că este de acord dacă este de acord și partea abhadă. Pentru a asigura loialitatea Abhaziei dar și pentru a testa în continuare reacțiile Georgiei și ale aliaților acesteia, Rusia și-a sporit însă concomitent contigentul de trupe de pe teritoriul republicii separatiste.

Răspunsul provocator al Moscovei la o acțiune împăciuitoare și de dezamorsare a arătat fără nici o urmă de îndoială faptul că administrația rusă a dorit constant escaladarea conflictului până în punctul în care violența nu mai putea fi evitată. Astăzi când o serie de informații au fost dezvăluite iar imaginea de ansamblu a momentelor ce au precedat conflictul poate fi creionată cât mai aproape de adevăr, se poate observa că, începând cu luna aprilie a lui 2008, mai precis după Summitul NATO de la București, Moscova nu a contenit seria de provocări la adresa Georgiei cu scopul de a determina administrația de la Tbilisi să scape situația din mână.

„Ucraina și Georgia vor deveni membre ale NATO"

În data de 2-4 aprilie, a avut loc summit-ul NATO de la București, care, după cum vom afla, a devenit un moment cheie în turnura pe care aveau să o ia evenimentele în cazul Georgiei. Importanța summit-ului pentru cazul de față este dată de statutul de invitat în MAP pe care trebuia să îl primească

[8] Lavrov Speaks of Georgia's NATO Bid – http://georgiandaily.com/index.php?option=com_content&task=view&id=569&Itemid=65

Ucraina, dar mai ales Georgia. Dezamăgirea faţă de neacordarea MAP a fost exprimată de către preşedintele Saakashvili care a declarat imediat după summit că respingerea Georgiei *"va întări poziţia aripii dure de la Kremlin"*. Cu toate că membrii NATO au ţinut să îşi declare din nou susţinerea şi să salute aspiraţiile euro-atlantice ale Georgiei, declarând că MAP-ul este următorul pas pe calea directă spre aderare, preşedintele georgian nu a fost mulţumit cu formula finală a declaraţiei finale a summitului de la Bucureşti de garantare a admiterii în NATO în viitor, în timp ce Vladimir Putin a reacţionat reafirmându-şi susţinerea pentru republicile separatiste.

Odată înlăturat „pericolul nord-atlantic", Moscova a dat undă verde continuării şicanărilor şi acţiunilor provocatoare. La nici o săptămână de la summit-ul NATO, Abhazia a refuzat formal propunerea făcută de administraţia de la Tbilisi şi a declarat că nu acceptă nimic altceva decât o independenţă deplină. Răspunsul împăciuitor al administraţiei de la Tbilisi a venit sub forma extinderii şi adâncirii formulei ofertei iniţiale, fiind adăugate şi alte funcţii de conducere pentru abhazi în administraţia centrală şi guvernamentală. Şi această ofertă a fost refuzată prompt de guvernul separatist de la Sukhumi care nici nu a mai discutat oferta în mod serios. La mai puţin de zece zile de la încheierea summit-ului, „aripa dură de la Kremlin" s-a făcut simţită, odată ce Vladimir Putin a comandat guvernului rus să stabilească legături mai strânse cu cele două regiuni separatiste[9] şi a anunţat că Rusia ar putea oferi servicii consulare cetăţenilor Abhaziei şi Osetiei de Sud - anunţuri salutate călduros de Abhazia[10]. Mai mult, decizia Rusiei a mai cuprins şi recunoaşterea unor documente oficiale emise de cele două republici şi stabilirea concretă a unor „relaţii consulare", fără acceptul statului georgian. Astfel, Rusia trecea decis la stabilirea de legături oficiale cu regiunile separatiste, încălcând dreptul internaţional şi *status-quo*-ul în Georgia.[11]

Aceste acţiuni ilegale întreprinse de Federaţia Rusă pot fi considerate bazele unei anexări *de facto* a celor două republici separatiste. Sfidarea legislaţiei internaţionale şi a celei statale (cea a Georgiei) a arătat că demersurile ruseşti nu se vor opri aici.

---

[9] Russia Seeks to Deepen Links With Rebel Regions - http://dalje.com/en-world/russia-seeks-to-deepen-links-with-rebel-regions/131742.

[10] Ria Novosti http://en.rian.ru/world/20080416/105243694.html

[11] Georgia Update 7 iulie 2008 - World Condemns Russian Actions in Abkhazia, Georgia

Pe data de 16 aprilie, s-a reunit de urgență consiliul de securitate al Georgiei ce a avut pe ordinea de zi "legalizarea anexării de facto a Abhaziei și Osetiei de Sud". Georgia, simțindu-se amenințată de ultimele acțiuni întreprinse de Rusia, a cerut anularea tuturor deciziilor ce încălcau suveranitatea sa. La acea dată, Tbilisi-ul a făcut apel și la comunitatea internațională cerându-i să împiedice o anexare a celor două republici, solicitând de asemenea și o reuniune extraordinară a Consiliului de Securitate al ONU. Aceste cereri și proteste aveau să rămână fără ecou în față administrației de la Kremlin, care a continuat să stabilească relații din ce în ce mai apropiate cu regiunile separatiste.

Răspunsul Georgiei a fost unul nepotrivit și nici pe departe un răspuns pe măsura amenințărilor: amenințarea cu boicotarea Jocurilor Olimpice, o inițiativă care crea posibilitatea de a pierde sprijinul Chinei și o decizie care nu afecta în nici un fel Moscova. Pe data de 18 aprilie a avut loc reuniunea Consiliului de Securitate al ONU în urma căruia Franța, Germania și Marea Britanie au cerut Rusiei să respecte integritatea teritorială a Georgiei, cererile lor rămânând fără răspuns[12].

Criza diplomatică ce începuse cu mai bine de două luni în urmă amenința să se transforme într-un conflict deschis odată cu apariția unor incidente ce implicau capabilități militare. Astfel, autoritățile din Abhazia au informat UNOMIG că pe teritoriul regiunii separatiste a fost doborât, în ziua de 20 aprilie la ora 9:57, încă un avion fără pilot aparținând Georgiei, avion care intrase „fraudulos" pe teritoriul regiunii autonome. Georgia a negat la început evenimentele pentru ca mai apoi să admită acest lucru, acuzând că drona a fost doborâtă de un avion de vânătoare rusesc[13].

În urma incidentului, desfășurat pe teritoriul național georgian, UNOMIG a deschis o anchetă în demersurile căreia a cerut și implicarea celor două părți, dar Georgia s-a retras pe motiv că o astfel de implicare ar influența ancheta, în speranța că aceeași abținere va urma și din partea Federației Ruse. Astfel, UNOMIG a început o anchetă pe cont propriu.1414 Report of UNOMIG on the incident of 20 april involving the downing of a Georgian Unmaned Aerial Vehicle over the zone of conflict.

---

[12] Russia criticised over Abkhazia - http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7364544.stm

[13] Georgia Update - Russian Fighter Violates Georgian Airspace, Downs Georgian Aircraft – 21 aprilie 2008 (http://georgiaupdate.gov.ge/en/doc/10003584/20080421,%20Russian%20Fighter%20Violates%20Georgian%20Airspace,%20Downs%20Georgian%20UAV.pdf)

Acest incident a fost mai mult decât favorabil pentru poziția aleasă de Rusia în această dispută, aceasta acuzând Georgia de pregătiri de război, motiv pentru care Moscova a considerat că este necesar să-și suplimenteze contingentul său militar din Abhazia, prin deschiderea a 15 noi posturi de supraveghere[15].

Incidentul aviatic i-a oferit Rusiei noi scuze în conflictul cu Georgia, aflat încă într-un stadiu diplomatic și, considerând acțiunile georgiene întreprinse în Abhazia ca fiind pregătiri de război, a lansat primul avertisment clar: „*Rusia este pregătită să intervină militar pentru a-și ajuta cetățenii din Abhazia*". Astfel, Rusia interzicea supravegherea teritoriului separatist și culegerea de informații despre amplasarea forțelor locale și ruse și identifica un motiv pentru a justifica creșterea forțelor aflate în regiune, pregătite pentru viitoarea intervenție militară împotriva Georgiei.

Această declarație îi va servi Kremlin-ului atât ca un avertisment în fața comunității internaționale cât și ca scuză după momentul 7 august. Cu toate că Georgia avertiza constant structurile internaționale în legătură cu acțiunile rusești, Moscova - susținută de imensa mașină de propagandă pe care o avea la dispoziție – comunica tuturor că Georgia se pregătește de război și anunța în continuare că va interveni cu trupe dacă provinciile separatiste (teritoriul Georgiei) sunt atacate. În același ton combativ, Abhazia își exprima dorința de a deveni protectorat militar rusesc, provocând și mai tare administrația de la Tbilisi. Ca o aprobare tacită a dorinței republicii separatiste și sub pretextul că se pregătește o acțiune militară de către Georgia, Rusia și-a suplimentat, la sfârșitul lunii aprilie, trupele din Abhazia și Osetia de Sud[16].

Contrar declarațiilor și acțiunilor provocatoare ale Rusiei, în 30 aprilie, președintele georgian Mihail Saakashvili a adresat un mesaj pașnic populației din Abhazia și Osetia de Sud în care le cerea conducătorilor acestora reîntoarcerea la masa negocierilor, mesaj ce a fost întâmpinat de către ministrul de externe Lavrov cu mesajul că „*Rusia va răspunde în cazul în care Georgia va folosi forța în regiunile separatiste*"[17].

---

[15] Russia Gives Some Details on Troop Increase in Abkhazia - http://www.civil.ge/eng/article.php?id=17786

[16] Georgia Update - EU Condemns Increase of Russian Troop Levels in Abkhazia, As President of Georgia Appeals for Peace – 30 aprilie 2008 (http://georgiaupdate.gov.ge/en/doc/10003580/20080430,%20EU%20Condemns%20Increase%20of%20Russian%20Troop%20Levels.pdf)

[17] Ibidem 9

Ministrul rus de externe nu a pierdut ocazia de a încerca crearea unei rupturi în parteneriatul Tbilisi-Washington, acuzând Georgia că își dorește începerea unei conflagrații de proporții în care dorește să atragă NATO. Concomitent cu aceste declarații, pe teritoriul Abhaziei a fost doborâtă o a doua dronă de observare și odată cu anunțarea acestui eveniment partea abhadă declara că *„este gata să predea controlul militar asupra teritoriului său, Rusiei."*[18]

Nereușind să facă față atacurilor și provocărilor din ambele părți Tbilisi a apelat la consultarea și experiența aliatului său, SUA, pentru rezolvarea problemei provinciilor separatiste. Ca răspuns, Casa Albă a îndemnat la „reținere" în cazul Abhaziei și Osetiei și a cerut Moscovei să înceteze „provocările" fața de Georgia. O altă cerere de ajutor formulată de Tbilisi a fost îndreptată către UE, administrația georgiană cerând „o reacție în fața agresiunii rusești și nu o lecție de democrație".

Pentru a da curs îndemnului american la „reținere" Rusia a afirmat că își va retrage trupele suplimentare din republicile separatiste în maxim două luni, pentru ca după doar două zile de la această declarație, Ministerul Apărării Rus să amenințe Tbilisi-ul cu trimiterea de noi trupe în regiune și cu folosirea forței *„dacă va fi necesar"*.

La sfârșitul vizitei întreprinse la Tbilisi și Sukhumi, în perioada 9-12 mai, asistentul secretarului de stat american, Matthew Bryza a afirmat că pașii întreprinși de Rusia „*funcționează împotriva rezolvării pașnice a conflictului*" și că un mediator și responsabil de menținerea păcii „*nu amenință cu forța părțile implicate*". „*Nu am văzut niciodată în toată cariera mea artileria să fie folosită ca mijloc de menținere a păcii până astăzi la Sukhumi*", a declarat Bryza.

Ministrul rus de externe a calificat acuzațiile secretarului de stat ca fiind neconforme cu realitatea și că "*au ca scop protejarea de critici a celor pe care ei(SUA) vor să îi târască în NATO*".[19] Georgia a ales din nou calea pașnică trimițând o delegație de negociatori în vederea stabilirii condițiilor de menținere a păcii pentru o întrevedere cu reprezentanții regiunilor separatiste, prima de acest fel din 2007.[20]

---

[18] Rebels offer Russia military base - http://tvnz.co.nz/view/page/536641/1778751

[19] Georgia Update 14 mai 2008 – Georgia sends peace envoy to meet separatist rebels in first direct talks since 2007.

[20] Idem 11

Ancheta UNOMIG pentru incidentul din 20 aprilie s-a încheiat, iar raportul întocmit stabilea că un avion rus a doborât avionul georgian, ONU alcătuind un raport în care acuza direct Rusia de agresiune împotriva Georgiei, violare a spațiului aerian și a teritoriului său suveran. Președintele Saakashvili declara, la acea vreme: "*pentru prima dată ONU, direct și irevocabil arată Rusia cu degetul*"[21]. În raportul ONU se stipulează de asemenea, că avionul aparținea Ministerului de Interne Georgian și nu Ministerului Apărării, deci nu era un zbor militar, această constatare disculpând partea georgiană inclusiv de eventuale interpretări de provocare a părții separatiste, odată ce scopul avionului era supravegherea propriului teritoriu și nu o agresiune asupra unui terț.[22] Un alt raport ONU arată că Georgia se confrunta cu "epurare etnică" în cele două provincii, acuzație care nu a fost nici confirmată nici negată de autoritățile ruse – responsabile, prin intermediul trupelor de menținere a păcii, în ambele regiuni separatiste, în timp ce autoritățile separatiste au trecut pur și simplu cu vederea acest document[23].

Rusia a desfășurat, la jumătatea lunii martie, în mod unilateral și ilegal, 400 de militari din „trupele de căi ferate" – trupe speciale menite să reconstruiască o cale ferată strategică ce lega Federația Rusă de fosta bază militară din portul Ochamchire, la Marea Neagră, în Sudul Abhaziei - încălcând în mod flagrant înțelegerile internaționale[24].

Moscova a declarat că trupele sunt "*în concordanță cu decretul prezidențial dat asupra ajutorului umanitar acordat Abhaziei și vor ajuta la reabilitarea infrastructurii strategice*"[25]. Kremlinul a rămas indiferent la avertismentele internaționale emise pe acest subiect. Investigațiile post-conflict au scos la iveală faptul că aceste trupe au reprezentat o parte vitală a planului Moscovei. Fără intervenția lor, desfășurarea rapidă de forțe nu ar fi fost posibilă iar acțiunea Rusiei din perioada 7-12 august ar fi arătat altfel.

Georgia a cerut, din nou, ajutorul Occidentului și în așteptarea întâlnirii care urma să aibe loc pe 7 iunie la St. Petersburg între președintele rus

[21] Report of the UNOMIG in the incident of 20 April involving the Downing of a Georgian Unmanned Aerial Vehicle over the zone of conflict.

[22] Georgia Update 26 mai 2008 – United Nations confirms Russian fighter jet shot and destroyed Georgian Unmanned police aircraft on april 20

[23] Georgia Update - UN General Assembly Recognizes Ethnic Cleansing of Georgians in Abkhazia, Calls for Swift Return of IDPs

[24] - http://en.rian.ru/world/20080521/108030559.html

[25] Georgia Update 31 mai 2008 – Russia Illegally deploys new troops in Abkhazia; Georgia calls for immediate withdrawal, condemns reckless escalatation.

Medvedev şi preşedintele Saakashivili, cel din urmă a decis să adopte o poziție rezervată şi să nu întreprindă nici o acțiune care să fie interpretată în vreun fel ca „provocatoare" de către Rusia.
Pe data de 7 iunie a avut loc întâlnirea la vârf între preşedinții Medvedev şi Saakashvili, iar discuțiile au fost purtate pe un ton prietenesc. La întâlnire, preşedintele Saakashvili a propus înlocuirea trupelor de menținere a păcii din cele două republici separatiste cu o poliție civilă supervizată de UE şi OSCE, invitând Rusia să participe activ, fapt refuzat de omologul său rus. Anterior întâlnirii dintre cei doi preşedinți, Georgia formulase trei cereri diplomației ruse în legatură cu Abhazia şi Osetia de Sud: retragerea trupelor ruseşti desfăşurate ilegal in regiunile separatiste, încetarea imediată a construirii infrastructurii militare pe teritoriul georgian, în regiunile separatiste şi revocarea decretului prezidențial din 16 aprilie care stabilea legături oficiale între Rusia şi republicile separatiste. Nici una din cele trei cereri nu a primit vreun răspuns, ba mai mult,orice discuție care s-ar fi referit la ele a fost evitată de către partea rusă pe parcursul întâlnirii.[26]
Parlamentul European a cerut imediat, la rândul său, înlocuirea trupelor ruseşti din cele două republici separatiste ca variantă pentru dezamorsarea situației din Caucaz. În cadrul aceluiaşi comunicat, PE a cerut Rusiei să respecte integritatea teritorială a Georgiei, acuzând-o de *"subminarea eforturilor de pace", "incitare la război"*, enunțându-şi răspicat poziția şi declarând susținerea pe care UE o acordă administrației de la Tbilisi[27]. Atât cererea Georgiei cât şi cea a instituției europene au rămas fără răspuns. La jumătatea lunii iunie la „granița" dintre Georgia şi Osetia de Sud a avut loc un schimb de focuri între forțele guvernamentale georgiene şi separatiştii osetini. La doar două zile de la acest eveniment, poliția georgiană a reținut patru soldați ruşi din trupele de menținere a păcii şi un camion militar în „zona de control" din jurul regiunii Abhazia, sub acuzația de trafic cu armament de război[28].

Calea spre război

La începtul lunii iulie, o răfuială între două bande mafiote rivale a culminat cu explozia a două bombe la Sukhumi. Exploziile sunt motivul pe care

[26] Georgia Update 6 iunie 2008 – President Saakashvili meets with Russian counterpart Medvedev, no breaktrough on separatist conflicts.
[27] Georgia Update 12 iunie 2008 – European Parliament calls for replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit calls on Russia to respect Georgia's borders.
[28] Four Russian peacekeepers arrested in Georgia set free - http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/18/content_8394219.htm

Abhazia îl astepta pentru a-şi deteriora ireparabil relaţiile cu Georgia şi un prilej perfect pentru escaladarea situaţiei şi aşa tensionate. A doua zi de la eveniment, administraţia de la Sukhumi acuza Tbilisi-ul de "terorism de stat", declarând închiderea graniţelor cu Georgia, pe termen nelimitat[29]. Răspunsul administraţiei de la Tbilisi a fost unul paşnic şi responsabil Georgia exprimându-şi temerea legată de producerea unui dezastru umanitar din cauza acţiunilor Abhaziei. În urma deciziei luate de regiunea separatistă, Ministrul de Externe georgian a denunţat "controlul absolut" pe care Rusia îl exercită în Abhazia[30]. Deteriorarea relaţiilor a atins atunci punctul ce marca ireversibilitatea trendului către conflict deschis.

Tot la începutul lunii iulie, Rusia a stabilit legături maritime cu Abhazia printr-o linie maritimă de la Soci la Gagra în ciuda embargo-ului internaţional impus regiunii acum mai bine de 12 ani. Pe data de 2 iulie, OSCE emitea rezoluţia privind securitatea în zona de conflict prin care se cerea Rusiei să elimine orice legături cu grupările separatiste şi acceptarea de către aceasta a normelor internaţionale privind folosirea forţei[31]. La doar trei zile de la decizia OSCE, Rusia a răspuns indirect organizaţiei cu ajutorul Osetiei de Sud care declara „mobilizare generală" împotriva Georgiei, susţinută fiind de Abhazia – care se declara pregătită să o ajute în faţa oricăror acţiuni întreprinse de Tbilisi.

În timp ce separatiştii din cele două provincii executau atacuri sistematice asupra satelor şi forţelor de ordine georgiene de la graniţa de contact dintre provincii şi restul statului georgian, Rusia cerea Georgiei să semneze un document pentru evitarea folosirii forţei în regiunile separatiste. Acest acord prevedea o eliminare unilaterala a forţei din partea organelor guvernamentale georgiene, fapt care a fost interpretat drept abandonarea cetăţenilor georgieni fără apărare în faţa atacurilor gherilelor separatiste. Acordul nu a fost semnat, iar acest prilej a fost folosit de Moscova pentru a acuza Tbilisi-ul de „agresiune deschisă" împotriva Osetiei de Sud. Intenţia Kremlinului în acest caz a fost aceea de a plasa vina în legătură cu un eventual conflict, ale cărui linii erau trasate deja.

---

[29] Abkhazia closes border with Georgia after blast - http://www.guardian.co.uk/world/2008/jul/01/terrorism.georgia

[30] Georgia Update 2 iulie 2008 – Russia expands illegal activity in Abkhazia as bombs rock teritory

[31] OSCE Parliamentary Assembly Resolution 1 iulie 2008 http://www.oscepa.org/oscepa_content/documents/astana/Supplementary%20Items/PDF%20Files%20ENGLISH/09.%20Expressing%20Concern%20over%20the%20Security%20-%20ENG.pdf

ONU, NATO și OSCE, susținute de SUA, au cerut Rusiei să revină asupra acțiunilor care măreau periculos riscul de conflict și care încălcau suveranitatea Georgiei[32]. Reacția a fost survolul, timp de 40 de minute de către avioanele rusești a orașului Tskhinvali. Conform legilor internaționale încălcarea spațiului aerian poate fi tratată ca un act de război, existând posibilitatea deschiderii focului asupra agresorului. Acestă decizie este lăsată însă la latitudinea forțelor statelor suverane afectate. În acel caz, forțele georgiene au decis să nu reacționeaze pentru a evita punerea în pericol a vieților civililor din capitala osetină.

Acțiunea a avut și un scop simbolic: în momentul desfășurării acestei acțiuni, secretarul de stat american, Condoleezza Rice, se afla într-o vizită de lucru la Tbilisi. De asemenea, în capitala georgiană se afla și o misiune specială a ONU trimisă de secretarul general Bam Ki Moon. Ministrul de externe georgian a acuzat că incidentul a fost provocat de Rusia în acel moment cu un scop precis și anume împiedicarea procesului de pace.

La sfârșitul vizitei sale oficiale, Condoleezza Rice cataloga Georgia că fiind un *"bun prieten al SUA"* și Federația Rusă ca fiind un actor care *"prin acțiunile sale nu ajută la rezolvarea conflictelor înghețate din această zonă"*. În seara aceleeași zile, Rusia recunoaștea deschis intenția de a zbura în spațiul aerian georgian pentru a controla spațiul aerian deasupra Osetiei de Sud și pentru *"a liniști spiritele la Tbilisi*"[33].

La jumătatea lunii iulie Georgia, presată fiind de amenințări permanente și confruntându-se cu atacuri din partea milițiilor separatiste, a luat o decizie periculoasă – deoarece putea fi văzută din exterior ca o provocare – dar considerată necesară pentru siguranța cetățenilor georgieni: suplimentarea trupelor sale din zona ce o separa de regiunile separatiste cu 15%.

La acel moment s-au desfășurat și exercițiile anuale Kazvak 2008 în Caucazul de Nord, acolo unde au avut loc ample manevre ale armatei districtului Vladikavkaz în apropierea graniței cu Georgia. În același timp Armata rusă a anunțat că a fost pusă la punct, planificată și urma a fi executată ca antrenament operațiunea "Răspuns Imediat" care avea ca scop respingerea unei agresiuni georgiene. Până la acea dată însă, Georgia nu făcuse nici o mișcare care să poată fi considerată agresivă sau cel puțin

[32] Georgia Update 7 iulie 2008 – World condemns Russian actions in Abkhazia, Georgia
[33] Georgia Update 10 iulie 2008 ora 15:00 si 23:00 – Russian jets violate airspace as Condoleeza Rice arrives in Tbilisi/ Russia admits fighter jets intentionally volated georgian airspace; Georgia condemns "Act of Agression" as threat to Europe.

provocatoare, pe când Rusia îşi sporise ilegal trupele de pe teritoriul georgian de trei ori şi încheiase două exerciţii militare de anvergură la graniţa dintre cele două state. Deci, împotriva unei ţări cu o capacitate militară redusă, care nu a întreprins nici o acţiune provocatoare, se masau un număr foarte mare de trupe.

Începutul lunii august avea să aducă cu sine o serie de violenţe din partea separatiştistilor din Osetia de Sud. Opt sate georgiene au fost atacate de bombe de calibru mare[34] ce veneau dinspre teritoriul osetin (teritoriu controlat de forţele de menţinere a păcii ruse) făcând victime civile, (şase civili răniţi) şi victime în rândul poliţiei georgiene (şapte ofiţeri). Forţele georgiene au decis să nu răspundă la aceste atacuri pentru a preveni escaladarea conflictului[35].

Începând din 1 august şi până în data de 7 august, când au început ostilităţile, toate satele georgiene din cadrul regiunii Osetia de Sud au fost atacate violent de forţe separatiste care, după cum urma să aflăm, pregăteau terenul pentru un conflict mult mai mare.

Un alt semn al unui confict de proporţii venea tot din Osetia de Sud care începea evacuarea civililor. Mai mult de 500 de civili dintre care 400 de copii au început să fie evacuaţi de la ora 12 a zilei de 3 august[36]. Dar, cu toate acestea, Ermak Dzansolov adjunctul primului-ministru separatist declara că nu este o evacuare ci, de fapt, copiii vor lua parte la o tabără de vară în Osetia de Nord care fusese plănuită de mai de mult. Între timp presa locală abhadă lansa o propagandă virulentă pentru a stârni spiritul naţional împotriva Georgiei, guvernul separatist făcea apel la mobilizarea de voluntari de-a lungul Caucazului de Nord[37].

De-a lungul zilelor de 4 şi 5 august separatiştii din teritoriile controlate de forţele de menţinere a păcii ruse au deschis de mai multe ori focul asupra satelor locuite de georgieni. Forţele georgiene au primit ordin să nu răspundă rafalelor dar, cu toate acestea, Rusia a acuzat administraţia de la Tbilisi de utilizare a forţei. În faţa atacurilor constante ale rebelilor şi a dorinţei de a manifesta reţinere şi de a nu reacţiona, Georgia şi-a anunţat

[34] Two Killed in Overnight Shelling in S.Ossetia - http://www.civil.ge/eng/article.php?id=18677

[35] - August 1

[36] - Chapter 6: Intensive Armed Provocations and Preparation for Military Aggression

[37] Georgia Raises Alarm - http://www.kommersant.com/p914485/Georgia_Troops_Russia/

intențiile de a stabili o rundă de negocieri cu Osetia de Sud pentru data de 7 august. În același timp, SUA cerea din nou Rusiei să renunțe la provocările și amenințările față de Georgia.

În seara zilei de 6 august, o delegație de negociatori din partea Georgiei ajungea în capitala regiunii, Tskhinvali, dar nu era primită de nimeni pentru discuții[38]. În aceeași seară, administrația de la Tbilisi decidea că este momentul să intervină pentru a-și proteja cetățenii și, în urma unor atacuri declanșate de către milițiile rebele asupra a două sate locuite de etnici georgieni, a răspuns în forță. Apărarea propriilor cetățeni, de pe propriul teritoriu, în fața unei forțe separatiste ce acționează violent, a fost interpretată de Rusia ca „pregătire de război" din partea Georgiei împotriva Osetiei de Sud. Mai mult, pentru a se disculpa ante-factum Moscova acuza imediat Tbilisi-ul de agresiune[39].

Invazia rusească din Georgia a fost precedată de atacuri cibernetice intensive menite să perturbe, să deterioreze sau chiar să întrerupă permanent funcționarea infrastructurii informatice critice civile, guvernamentale și publică. Aceste atacuri, care au devenit un adevărat asediu în seara dinaintea invaziei marchează un nou început în istoria războiului. Vorbim aici despre primul caz în care o invazie desfășurată pe apă, aer și pământ a fost coordonată cu o ofensivă cibernetică.

Asaltul cibernetic a început în seara zilei de 7 august, cu o zi înainte de momentul în care Rusia pretinde că a pătruns pe teritoriul georgian. Un număr mare de servere și majoritatea traficului de internet au fost scoase din funcțiune și puse sub control extern. În primele zile ale conflictului, majoritatea site-urilor autorităților georgiene și cele ale presei au fost fie inaccesibile, fie funcționau cu mare dificultate, neputând fi actualizate. Atacul a avut și alte elemente simbolice, un exemplu notoriu în acest sens este poza ce îl înfățișează pe președintele Saakashvili ca fiind Hitler, poză ce apărea în momentul în care se accesa pagina Ministerului Afacerilor Externe din Georgia.

Aceste atacuri au făcut aproape imposibilă comunicarea Georgiei cu restul lumii și au permis victoriile inițiale ale propagandei rusești. Sursele media din întreaga lume nu au avut de ales și au fost nevoite să se bazeze exclusiv

[38] Georgia Update - Georgia Denounces Russian Meddling, Calls for Direct Talks After Violence Leaves Several Dead in S. Ossetia; Urges Broader International Role – 5 august 2008

[39] Russia accuses Georgia of open aggression - http://www.theglobeandmail.com/news/world/article695691.ece

pe informaţiile oferite de site-urile ruseşti care transmiteau punctul de vedere al Moscovei în ceea ce priveşte cauza, scopul şi desfăşurarea războiului. Atacurile cibernetice s-au prelungit chiar şi după 12 august, atunci când Rusia a anunţat că a încetat orice fel de ostilităţi la adresa Georgiei. Mulţumită eforturilor coordonate ale unui număr mare de experţi informaticieni şi specialişti în războiul cibernetic, traficul normal a fost reluat la o saptămână de la atacurile iniţiale. Majoritatea site-urilor au fost operate din afara Georgiei[40].

Atacurile cibernetice sunt uşor de organizat, ieftin de implementat şi dificil de prevăzut şi apărat. Un astfel de atac poate paraliza infrastructura informaţională a unui stat şi poate facilita invadarea unui teritoriu.

În dimineaţa zilei de 7 august în jurul orelor 3-4 în dimineaţa, au fost interceptate de către serviciile de informaţii georgiene o serie de convorbiri telefonice între unul dintre paznicii tunelului Roki şi superiorul său. Paznicul raporta "aglomerarea" tunelului şi trecerea a numeroase unităţi de infanterie şi blindate ale Armatei ruse, ceea ce dovedeşte atât premeditarea atacului trupelor regulate ruse cât şi ora de declanşare a lui, plasând responsabilitatea privind delanşarea războiului pe seama Moscovei. Trupele georgiene aveau să îşi înceapă atacul asupra capitalei Osetiei de Sud, Thinvali, peste mai bine de 10 ore.[41]

În dimineaţa zilei de 8 august, pentru prima dată de la invadarea teritoriului Georgiei de către forţele ruse, armata georgiană intra în zona de conflict ocupând şase sate georgiene din regiunea Tskhinvali, aflate sub tiruri şi bombardamente continue de o săptămână. La aceeaşi oră, serviciile de informaţii georgiene raportau întăriri ale forţelor ruse care înaintau prin tunelul Roki. Un comunicat al MAE georgian anunţa că şapte civili sunt răniţi de bombe aruncate de un avion de vânătoare rusesc deasupra satului Variani aflat la 20km în afara zonei de conflict[42]. Astfel, la mai puţin de 12 ore de la începerea efectivă a ostilităţilor, Moscova a intrat definitiv în spaţiul aerian al Georgiei şi a preluat controlul contra unor trupe aeriene nesemnificative ale Georgiei dar şi a unei replici consistente a artileriei georgiene.

---

[40] Georgia Update - Russian Cyberwar on Georgia, 10 noiembrie 2008

[41] Georgia Update - Media and telephone intercepts confirm Russia started the war, 20 septembrie 2008

[42] Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Georgia, Tbilisi, 8 August 2008

In aceeaşi zi, forțele georgiene cucereau o mare parte a capitalei osete Tskhinvali şi drept urmare guvernul georgian anunța o încetare unilaterală a focului de 3 ore pentru a crea un culoar de evacuare a civililor[43]. Trupele separatiste au continuat bombardamentele asupra oraşului, în mare parte distrus, în timp ce trupe masive ale Armatei ruse ocupau Osetia de Sud şi intrau în Abhazia, regiune unde nu fuseseră declanşate nici un fel de operațiuni militare. În urma acestor acțiuni, preşedintele Saakasvili se vede nevoit să declare stare de război şi mobilizare generală pe tot cuprinsul Georgiei.[44]

În timp ce trupele sale înaintau spre Thsinvali pentru a combate trupele georgiene şi avioanele sale bombardau locații de pe teritoriul Georgiei mult în afară zonelor de conflict, Moscova susținea că încă se mai poate găsi o soluție paşnică la conflict. În seara zilei de 8 august, forțele ruse ale armatei a-58-a din Caucazul de Nord lansau un atac de mare anvergură asupra capitalei Osetiei de Sud, Tskhinvali, pentru ca două ore mai târziu să o cucerească şi să forțeze trupele georgiene să se retragă[45].

În aceeaşi seară, un comunicat al premierului rus Vladimir Putin aflat la Beijing, la deschiderea Olimpiadei de vară, afirma că *"agresiunea georgiană din Osetia nu va rămâne fără răspuns"*. În replică, preşedintele Saakashvili ordonă mobilizarea completă a rezerviştilor[46].

De la începutul războiului, Federația Rusă a exploatat la maxim experiența de peste 50 de ani în organismele internaționale, blocând căile de comunicație ale Tbilisi-ului cu exteriorul şi grăbindu-se să relateze prima ştirile despre război. La un bilanț ulterior războiului, vom observa că Moscova, a emis de 13 ori mai multă informație opiniei internaționale, decât Tbilisi-ul prin intermediul presei şi a căilor de comunicare oficiale. O asemenea discrepanță avea menirea de a crea o imagine favorabilă Kremlinului în rândurile populației şi nu neapărat în rândul organismelor internaționale competente.

În data de 9 august trupele ruseşti depăşeau total zona de conflict bombardând oraşul Senaki, linia ferată şi bază militară a acestuia cât şi un

[43] Ordinance no. 402 Of the President of Georgia On Declaration of the State of War on the Whole Territory of Georgia and Full Mobilization – 9 august 2008, Tbilisi

[44] The Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Georgia August 8, 2008

[45] Idem 29

[46] Decision of the Parliament of Georgia On Endorsement of N 402 Decree of the President of Georgia, "On Declaration of the State of War on the Whole Territory of Georgia and Full Mobilisation", 9 August 2008

arodrom din preajma capitalei Tbilisi. În timp ce întreaga opinie publică internațională cerea la unison încetarea ostilităților față de Georgia, avioanele ruseşti aruncau câteva rachete "de avertizare" pe lângă conducta BTC pentru a demonstra care ar putea fi prețul plătit de oricine ar dori să intervină în conflict[47]. În această zi, toate aerobazele şi aerodromurile din Georgia au fost bombardate. Ca urmare a acestor acțiuni, în Georgia este declarată starea de război şi mobilizarea generală[48].

Tot în 9 august, nave ruseşti de război au blocat portul georgian Poti, interzicând intrarea sau ieşirea oricărei nave în timp ce aviația bombarda oraşul şi portul până aproape de distrugerea completă. Georgia nu a fost capabilă să facă față acestei invazii de mare anvergură, pe apă, din aer şi de pe bazele terestre, lansând un apel disperat la ajutorul opiniei internaționale. Aflat într-o vizită la Vladikavkaz, în Osetia de Nord, Premierul rus Vladimir Putin afirma că Georgia a dat o "lovitura mortală" propriei integrități teritoriale.

La primele ore ale dimineții de 10 august, 6000 de militari din trupele ruse intrau prin tunelul Roki împreună cu 90 de tancuri, 150 vehicule blindate, 250 de vehicule de artilerie şi alte capacități militare. Alți 4000 de soldați debarcau în portul Ochamchira din Abhazia venind din portul Sevastopol lansând astfel o invazie la scară mare din două părți. Precizia cu care a fost executat atacul atestă indubitabil premeditarea, pregătirea şi planificarea operațiunii, mişcarea unui număr atât de mare de trupe necesitând o logistică a cărei dezvoltare ar presupune o pregătire îndelungată.

Rusia îşi începea bombardamentele, încă de la primele ore ale dimineții, lovind fabrica de avioane de la Tbilisi şi satul Urta din districtul Zugdidi[49]. Capitala Osetiei de Sud era distrusă aproape în totalitate, şi se anunța retragerea forțelor guvernamentale georgiene din regiune. În timp ce armata georgiană îşi anunța retragerea din Osetia, trupele ruseşti anunțau capturarea capitalei Tshinvali[50].

În după-amiaza acestei zile Ministerul rus al Afacerilor Externe anunța termenii pentru încetarea focului, în timp ce oraşele Georgiei inclusiv Gori

[47] Geogian Update - Attack on Baku-Supsa pipeline, 7 noiembrie 2008

[48] Idem 33

[49] The Occupation of Georgia by Invading Russian Forces Has Begun, As Dozens of Bombers Target Sites Throughout the Country, luni, 11 August, 09:00 Tbilisi, Georgia

[50] Government of Georgia, FOR IMMEDIATE RELEASE, luni, 11 August 20:20 Tbilisi, Georgia

(al doilea ca mărime din țară) erau bombardate constant. O declarație a guvernului georgian afirma că un aeroport civil din Tbilisi era bombardat de avioanele ruseşti[51]. În comunicat se mai afirma şi faptul că nu erau întreprinse nici un fel de acțiuni militare în acea zonă. Georgia făcea apel la structurile internaționale solicitând intervenția pentru oprirea invaziei.[52] Zorii zilei de 11 august surprindeau bombardamentele ruseşti poziționate adânc în teritoriul georgian atingând o multitudine de ținte printre acestea numărându-se şi autostrada Tbilisi-Poti, satele din împrejurimile oraşului-port Batumi aproape de granița cu Turcia, radare civile, aerodromul Shiraki de lângă Tbilisi, satul Eredvi de lângă Tskhinvali şi pozițiile armatei georgiene din defileul Kodori. În tot acest timp, preşedintele Medvedev anunța că operațiunile din Osetia de Sud au fost suspendate, apoi un comunicat de la Moscova anunța că toate navele şi aeronavele din Marea Neagră ce se apropie de coasta abhadă vor fi distruse.

Forțele Terestre ruse anunțau că nu vor traversa granița *de facto* dintre Osetia de Sud şi Georgia. În decurs de trei ore de la această declarație, forțele ruseşti ocupau oraşele Senaki şi Gori de pe teritoriul aflat sub controlul autorităților legitime ale Georgiei. În cursul nopții de 12 august preşedintele SUA, G.W. Bush a cerut Rusiei să îşi încheie imediat ofensiva asupra Georgiei. În cursul dimineții aceleaşi zile, preşedintele Dimitri Medvedev declara că toate operațiunile militare din Georgia au fost suspendate.

Mai târziu în aceeaşi dimineață, „ca parte a sistării operațiunilor", aviația rusească bombarda oraşul Gori, la câțiva kilometri de capitala Tbilisi bombardament în care erau ucişi un civil şi un jurnalist. De asemenea, era bombardată încă odată conducta BTC, de data aceasta în apropiere de Rustavi. Acesta era cel de-al doilea bombardament efectuat asupra conductei de petrol BTC (Baku-Tbilisi-Cehyan) care nu a produs nici el avarii. Faptul că bombardamentele asupra conductei nu şi-au atins ținta nu a fost o întâmplare. În cazul în care conducta ar fi fost avariată, alte două țări în afara de Georgia ar fi fost afectate economic, Turcia şi Azerbaidjan, dar

[51] Government of Georgia Russian Fighter Jets Bomb Tbilisi's Civilian Airport, duminică 10 August, 20:30 Tbilisi, Georgia

[52] Government of Georgia Sunday, August 10 • 20:30 Tbilisi - Russian Fighter Jets Bomb Tbilisi's Civilian Airport

[52] Government of Georgia; Sunday, August 10 • 21:50 Tbilisi, - FOR IMMEDIATE RELEASE

avertismentul a fost transmis implicit şi Uniunii Europene şi SUA pentru a preveni orice tip de intervenţie şi a reprezentat, simbolic, marcarea teritoriului de către Rusia, ţară care prelua astfel definitiv Caucazul de Sud. Cu teritoriul ocupat, cu trupele ruse la marginea capitalei Tbilisi, cu ameninţarea schimbării de regim şi circulaţia ruptă în două între Est şi Vest, cu conducta de petrol şi gaze Est-Vest ameninţată, Georgia era în condiţiile unei capitulări necondiţionate în faţa Rusiei.

Avertismentul simbolic din acţiunile ruse au fost emise în principal pentru Alianţa Nord-Atlantică dar şi pentru UE, în privinţa fragilităţii rutelor alternative de transport al resurselor caspice către Europa, care să fi pus capăt monopolului gazului rusesc şi transportului controlat de Rusia. Astfel, presiunile ruseşti se materializau şi asupra aliaţilor şi partenerilor Georgiei, care ar fi putut interveni pentru a o sprijini. Acţiunile ruseşti ce au urmat conflictului vor arăta că aceste bomardamente „de avertizare" aveau, de asemenea, precisul scop de a transmite un mesaj puternic tuturor ţărilor ce râvnesc la petrolul mării Caspice.

În aceeaşi zi, preşedintele Medvedev informa UE că a ordonat oprirea tuturor operaţiunilor militare din Georgia cu toate că, la scurt timp de la această notificare baza Vaziani de lângă Tbilisi era bombardată, din nou, de aviaţia rusă. Pentru a "susţine" declaraţia preşedintelui rus, forţele ruseşti bombardau de asemenea, satul Sakoritno din regiunea Kaspi şi satul Ruisi din Kareli[53]. Guvernul georgian a emis o notă aducând la cunoştinţă opiniei internaţionale aceste fapte ce contraziceau declaraţiile preşedintelui rus din acea dimineaţă[54]. După ce Georgia a anunţat retragerea trupelor sale din defileul Kodori, Rusia acuza în continuare că unităţi georgiene continuau să tragă asupra trupelor sale din acea zonă.

În cursul după-amiezii, preşedinţia franceză a UE anunţa că ambii actori implicaţi în conflict au fost de acord cu semnarea planului de şase puncte de încetare a ostilităţilor. După ce acest anunţ a fost făcut, Moscova avertiza că va întreprinde noi „măsuri" dacă Georgia nu este de acord cu „planul de pace" ce-i era impus. Pentru a pecetlui acordul de pace, trupele ruseşti jefuiau baza militară de la Senaki[55] şi satele Berbuki, Rakha, Sveneti, Kheltubani, Karaleti din districtul Gori, avansând până la 20 de km de Tbilisi.

---

[53] Government of Georgia - URGENT: Russian jets currently bombing Georgian villages outside South Ossetia, marti 12 august 15:00 Tbilisi, Georgia

[54] Government of Georgia URGENT: Georgia confirms continued presence of massive Russian occupation force marti, 12 august, 17:50 Tbilisi, Georgia

[55] Ministry of Foreign Affairs of Georgia – Urgent: Russian side steals uniforms, 13 august 2008

Au fost raportate jafuri, răpiri, crime și alte atrocități din partea armatei ruse asupra populației civile georgiene. În aceste condiții, Georgia a trimis o scrisoare comunității internaționale[56] în care îi cerea ajutorul și solicita intervenția acesteia pentru stoparea atrocităților și folosirii armelor neconvenționale, fapt semnalat și de un observator al drepturilor omului din partea ONU[57]. Secretarul de stat al SUA Condoleeza Rice a vizitat din nou Georgia pentru a discuta cu președintele Saakasvili planul de pace semnat, în timp ce ministrul de externe georgian avea o întrevedere cu secretarul general ONU, Bam Ki-Moon, care îl asigura pe acesta de tot sprijinul Națiunilor Unite.

Reacția Rusiei față de susținerea internațională primită de Georgia, se subînțelegea din întârzierea onorării acordului de încetare a focului, continuând ostilitățile și violențele pe tot cuprinsul Georgiei. Atât atrocitățile din partea soldaților ruși și a separatiștilor cât și epurarea etnică întreprinsă în Abhazia împotriva georgienilor au fost recunscute ulterior de ONU[58].

Trupele rusești au continuat să ocupe Georgia, încălcând în continuare acordul semnat. Într-un comunicat dat presei internaționale, NATO își afirma poziția legat de recentele evoluții ale conflictului ruso-georgian, denunțând prezența trupelor ruse în Georgia ca fiind un factor destabilizator în zona Caucazului de Sud. În pofida cerințelor de respectare a integrității teritoriului suveran al Georgiei, formulate de mai toate institutiile internaționale, comandantul Statului Major General rus, gen. Nikolai Makarov, declara că vor fi păstrate 18 puncte de control în zona-tampon (teritoriul efectiv al Georgiei) și că 2142 de soldați vor rămâne pe linia „granița" dintre regiunile separatiste și restul Georgiei, încălcând astfel, *de facto*, acordul semnat și legislația internațională[59].

Pentru a sublinia cât mai explicit poziția dificilă în care se află țara sa, într-un discurs oficial, președintele georgian Saakashvili acuza deschis Rusia de

[56] Appeal of the Parliament of Georgia to the International Community – Tbilisi, 14 august 2008

[57] Georgia Update - The Facts on Ethnic Cleansing of Georgians during the Russian invasion and occupation, 8 Octombrie, 2008

[58] U.N. RESOLUTION ON ABKHAZIA SHOWS WHO'S WHO ON ETHNIC CLEANSING - http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=33643

[59] Russian soldiers will stay in Georgia - http://articles.latimes.com/2008/aug/21/world/fg-georgia21

atrocităţi, invazie asupra unui teritoriu unui stat suveran şi numeroase încercări de dezbinare a acestuia, făcând apel la toate naţiunile să fie solidare cu cauza Georgiei[60]. În urma declaraţiilor ruse de menţinere a punctelor de control pe teritoriul efectiv al Georgiei, Parlamentul georgian a decis formal întreruperea mandatului trupelor de menţinere a păcii şi cerea înlocuirea celor ruse cu forţe internaţionale.

În replică, Preşedintele Federaţiei Ruse Dmitri Medvedev recunoştea independenţa Abhaziei si Osetiei de Sud[61] la recomandarea Consiliului Federaţiei, camera superioară a Parlamentului rus[62]. Recunoaşterea independenţei provinciilor separatiste era prezentată drept o consecinţă a declarării unilaterale a independenţei Kosovo de la începutul anului.

Rusia avertizase în mai multe rânduri că recunoaşterea independenţei provinciei sârbesti de către un număr destul de mare de ţări occidentale şi nu numai (inclusiv SUA), va avea repercusiuni directe. Sub umbrela recunoaşterii unilaterale a provinciei sârbe, Moscova, împreună cu guvernele celor două provincii separatiste, îşi atribuiau libertatea de a acţiona după bunul plac în acele teritorii, interzicând complet orice formă de observare internaţională.

Situaţia umanitară se agrava deoarece în zona de control instituită de Rusia în jurul Abhaziei, pe teritoriul georgian, aveau loc epurări etnice masive în satele georgiene, întreprinse de miliţiile abhaze ce însoţeau trupele ruseşti care, la rândul lor, masacrau civilii georgieni în toate zonele ocupate. În urma acestor declaraţii, Consiliul Permanent al OSCE a adoptat decizia de a mări numărul observatorilor militari din zona Georgiei la peste 100.

În data de 19 august, a avut loc un Consiliu extraordinar al NATO în care era exprimată grava îngrijorare a organizaţiei în legătură cu stabilitatea şi siguranţa în zona Georgiei şi se solicita o soluţie pentru pacea durabilă în regiune care trebuia să conţină respectarea totală a drepturilor Georgiei ca ţară.

Ca răspuns la propunerile membrilor NATO, ministrul de externe rus Serghei Lavrov declara că Rusia va acţiona pe cont propriu pentru a-şi apăra interesele şi critica actuala structură de securitate din Europa, acuzând

---

[60] Georgian president accuses Russia of aggression - http://en.rian.ru/world/20080421/105569186.html

[61] Russia Recognizes Independence of Georgian Regions (Update4) - http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=afAvlgTbOoAg&refer=canada

[62] Georgia Update - World Deplores Russia's Illegal Attempt to Recognize the "Independence" of Georgia's Territories of South Ossetia & Abkhazia – 6 SEPTEMBRIE, 2008, 19:00 TBILISI

NATO că a provocat conflictul din august prin vânzarea de arme georgienilor. În timp ce ambasada rusă de la Tbilisi își încheia activitatea - în urma ruperii relațiilor diplomatice dintre cele două state, Rusia ieșea la rampă cu acuzații asupra SUA, afirmând că reînarmează Georgia în spatele aparențelor ajutorului umanitar.
Pe data de 7 septembrie președintele rus Dimitri Medvedev dădea o declarație de presă în care afirma că „regretă neînțelegerea neașteptată" dintre Rusia și Georgia și afirma că între cele două popoare există un sentiment de fraternitate pentru ca, după doar câteva zile, să afirme că recunoașterea independenței Abhaziei și Osetiei de Sud este ireversibilă. 20% din teritoriul georgian fusese, practic acaparat de către Rusia, declarat drept stat independent și controlat de către trupele ruse care au preluat toate prerogativele de securitate și apărare ale celor două regiuni.
Președintele Medvedev mai declara că „agresiunea georgiană" din 8 august echivalează cu un „11 septembrie" pentru Rusia și că nu ar ezita să atace din nou Georgia, chiar dacă aceasta ar fi pe cale să adere la NATO. Rusia a semnat acorduri de cooperare diplomatică, economică și militară cu Abhazia și Osetia de Sud prin care a sporit contigentul militar rus cu un total de 7600 de soldați[63]. Dmitri Rogozin - trimisul permanent al Rusiei la NATO - a anunțat că cei 7600 de soldați au fost aduși la cererea guvernelor din Abhazia și Osetia și că „nu încalcă acordul mediat de UE". Acuzația administrației de la Tbilisi conform căreia Rusia „anexeaza de facto" cele două regiuni și cererea SUA de respectare a integrității teritoriale a Georgiei, au rămas ambele fără ecou în palatele de la Kremlin.

La data de 1 octombrie, observatorii UE își începeau activitatea pe teritoriul georgian în cadrul EUMM (European Union Monitoring Mission), misiune ce viza monitorizarea operațiunilor de retragere a forțelor ruse din regiune. Rusia a anunțat că a respectat acordul de încetare a focului și că forțele suplimentare de pe teritoriul georgian au fost retrase mai repede decât se stipula în acordul creat de președinția franceză a UE, în Georgia rămânând doar forțele de menținere a păcii cerute de „părțile abhadă si osetă".
Un comunicat al Ministerului Afacerilor Externe Georgian a răspuns afirmațiilor rusești anunțând că acele forțe militare ruse, care au invadat

[63] Georgia Update - Russia Reinforces Troops in Georgia, Continuing to Defy Ceasefire Agreement on Eve of Visit by EU Leaders to Moscow & Tbilisi – 8 SEPTEMBRIE , 2008, 13:00 TBILISI

Georgia pe 7 august şi mai apoi au rămas în mare parte pe teritoriul georgian, nu pot fi denumite decât forţe de ocupaţie iar orice referire la statulul lor de „forţe de menţinere a păcii" este fără bază legală sau politică. În ciuda a ceea ce declara, Rusia încă încălca în mod grosolan acordul de 6 puncte semnat, care mandata revenirea la *status-quo ante,* dinainte de izbucnirea violenţelor[64].

Doi ani după

Pe 12 august s-au împlinit doi ani de la războiul ruso-georgian din 2008. Desigur, paralela cu o aniversare este o ironie crudă dar necesară în contextul în care urmările acestui război au fost trecute mult prea repede la capitolul „parabole" şi prea puţin analizate ca fiind încă de actualitate. Deşi părerile în ceea ce priveşte viitorul Georgiei şi a regiunii Caucazului de Sud în general sunt împărţite între experţi, comunitatea internaţională s-a pus în sfârşit de acord asupra faptului că momentul august 2008 nu a fost unul spontan, de reacţie a unui actor major la o provocare, ci rezultatul unui plan bine pus la punct cu mult timp înainte.

Cu toate acestea, privind prin spectrul istoric mai larg observăm că implicarea Rusiei în Caucaz datează de mai bine de un secol avându-şi începuturile la sfârşitul secolului 18, începutul secolului 19, în timpul expansiunii ţariste. Revenind în zilele noastre, observăm că acuzaţiile, vehemenţa şi dezbaterile furioase caracteristice perioadei imediat următoare războiului şi-au pierdut mult din intensitate, iar apărătorii Georgiei s-au împărţit în două grupuri de opinii în ceea ce priveşte moştenirea pe care o lasă conflictul.

O parte a opiniei internaţionale este cea care consideră că, deşi multe lucruri s-au schimbat de la războiul din 2008, nu au fost făcute progrese „în bine", după cum a declarat recent senatorul John McCain, un susţinător al acestei idei[65]. Senatorul american consideră că Georgia, după momentul 2008, arată mult mai rău din multe puncte de vedere, cu toate că se poate observa o mai mare coeziune socială şi politică şi progrese în ceea ce priveşte democraţia.

---

[64] Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Georgia on the press release issued by the Ministry of Foreign Affairs of the RF regarding withdrawal of Russian Armed Forces from Georgia - Tbilisi, 13 October 2008

[65] Happy Birthday, August War - http://evolutsia.net/?p=1634

„Rusia nu doar ocupă o parte a teritoriului Georgiei dar construiește și baze acolo, interzicând accesul misiunilor umanitare și monitorilor internaționali, permițând și chiar făcându-se părtașă la acțiuni de epurare etnică a georgienilor și fortificând constant granițele. Mai mult, Rusia încalcă acordul mediat de președinția franceză a UE în 2008."[66], a declarat McCain. Fostul candidat republican la Preşedinția SUA, alături de alți congresmani şi senatori americani, împreună cu alți membri marcanți ai opiniei publice internaționale, au demonstrat şi pledat pentru nevoia Georgiei de a beneficia de o susținere internațională puternică, dar şi de o susținere concretă prin materiale şi echipament care că permită Tbilisi-ului să se apere în fața unei eventuale politici revanşarde a Moscovei.

SUA a condamnat hotărât, pentru prima dată de la război, acțiunile ruseşti din 2008 în luna iulie a acestui an, atunci când a dat opiniei publice un raport în care cataloga acțiunile ruseşti folosind termenii „invazie" şi „ocupație", raport ce a fost susținut şi de Secretarul de Stat Hilary Clinton în timpul vizitei sale în Georgia din aceeaşi perioadă[67].

McCain este una din vocile americane care a condamnat lipsa de sprijin concret a SUA față de nevoile de securitate ale Georgiei post-război. În ciuda ajutorului considerabil pe care Tbilisi-ul îl oferă în Afghanistan, SUA nu a reuşit în ultimii ani să pună la dispoziția armatei georgiene nici măcar echipament de bază.

Fiind întrebat într-un interviu acordat în luna iunie a acestui an de ce SUA nu a satisfăcut niciuna din cererile Georgiei pentru achiziționare de echipament, Secretarul de Stat adjunct pentru probleme europene şi eurasiatice, Philip Gordon, a răspuns ca Washingtonul, în urma războiului, s-a concentrat pe „reducerea tensiunilor" şi încercarea de a convinge Moscova să respecte tratatul semnat cât şi pe redobândirea integrității teritoriale a Georgiei[68].

Cealaltă tabără care se află în mijlocul disputei pentru formarea de opinii şi trenduri îşi poate găsi atributele în rândurile scrise de Ghia Nodia, un analist politic din Georgia, care şi-a exprimat viziunea într-un articol scris pentru Radio Europa Liberă, afirmând că semnificațiile şi efectele geopolitice pe termen lung produse de război, sunt exagerate. *„Principalul*

[66] Ibidem 65

[67] Ibidem 65

[68] Sen. McCain: Georgia Needs U.S. Support to Rebuild its Defense - http://www.civil.ge/eng/article.php?id=22580

element ce trebuie luat în considerare este acela că Rusia nu a reușit să îl spânzure pe președintele Saakashvili „de testicule" (această dorință fiind exprimată de premierul Putin cândva înainte de război), nici la propriu și nici la figurat. Războiul nu a produs nici haos și nici nu a demarat vreo criză economică sau politică majoră în Georgia"[69].

Nodia este optimist în ceea ce privește efectele pe termen lung ale războiului, dar și cele pe termen scurt. În opinia sa, războiul nu a făcut decât să nuanțeze puternic realitățile existente: Abhazia și Osetia de Sud funcționau de mult timp în afara influenței Tbilisi-ului, între Georgia și Rusia existau adversități puternice și Rusia este hotărâtă să-și refacă imperiul pierdut la începutul anilor '90. Pentru un analist politic, simbolismul războiului nu a afectat cu mult realitățile existente ci doar le-a adus în lumina reflectoarelor.

În urma războiului, Georgia a pierdut teritorii asupra cărora nu avea control *de facto* iar cea mai puternică lovitură acordată fostului său adversar, după pierderile materiale și umane evident, a fost cea de regăsire a unității, coeziunii și a mândriei. Adversitățile ridicate de Moscova nu au făcut decât să unească societatea georgiană și să o transforme dintr-un posibil viitor stat ratat, cu un viitor de vasal al Rusiei, într-un stat care a demonstrat o creștere spectaculoasă.

În ceea ce privește comemorarea a doi ani de la război în acest an, s-a putut observa o diminuare a pasiunii cu care ambele tabere au întâmpinat evenimentul. Într-un interviu acordat agenției de știri ITAR-TASS, adjunctul ministrului de externe rus, Grigory Karasin, a afirmat că Moscova insistă asupra impunerii unui „embargou internațional" asupra vânzării de arme către Georgia[70]. Deși este o cerere exagerată, iar premizele de la care pleacă sunt eronate și nu își găsesc o justificare reală, este o declarație care se încadrează în tiparul de acțiuni ale Moscovei.

În ceea ce privește administrația de la Tbilisi, declarațiile sale față de Moscova au fost la fel de înțepătoare, cu toate acestea transmise fără un scop anume. Georgia a acuzat încă o dată Rusia de nerespectarea acordului de pace: *„În loc să își îndeplinească angajamentele luate, Rusia continuă să sporească forța militară în teritoriile ocupate ale Georgiei și construiește baze militare pentru a asigura durabilitatea prezenței sale în*

[69] Ibidem 65
[70] Ibidem 67

teritoriu (5 baze militare și aproximativ 10.000 de oameni). Mai mult, Rusia nu permite accesul singurei prezențe internaționale (EUMM), creată în cadrul ausipiciilor acordului, să-și îndeplinească temeinic mandatul în teritoriile ocupate".

Paradoxul, în momentul de față, este acela că ambele grupuri formatoare de opinii au dreptate. Georgia nu este nici pe o poziție rea, nici pe una bună. Efectele pe care administrația de la Moscova a contat în urma războiului nu s-au petrecut, iar invazia din 2008 s-a dovedit a fi un test care nu a făcut decât să consolideze opinia publică georgiană, eliminând orice urmă de opoziție sau critică la adresa puterii, cel puțin temporar. Mai mult, conducerea de la Tbilisi a reușit să transforme acest război, care, privit pragmatic, a fost o înfrângere gravă pentru Georgia, într-o victorie a regimului actual, sporindu-și susținerea primită din partea populației.

Privită dintr-un punct de vedere politic, economic și social, situația în care se află Georgia acum, la doi ani după război, este mai bună decât s-ar fi așteptat oricine. Eșecul Moscovei de a-l elimina de la putere pe președintele Saakashvili, principala țintă și motiv a acestui război, a fost perceput ca o victorie a democrației asupra forței brute, prezentându-l în același timp pe președinte ca pe un bun de preț al țării.

Continuând analiza pragmatică, trebuie precizat faptul că SUA a fost cealaltă țintă importantă (putem spune chiar motiv) pentru „reacția disproporționată" a Rusei. Privind situația dinaintea războiului printr-un spectru obiectiv, observăm că Georgia nu ar fi rezistat nici atât cât a rezistat (4 zile) în fața trupelor rusești fără un sprijin precedent primit din partea SUA. Expansiunea Vestului în sfera de „interese privilegiate" a Moscovei nu a putut să nu deranjeze Kremlinul și cum o retaliere împotriva Washington-ului nu era posibilă, victima a fost Georgia. Importurile de arme ale SUA de către Georgia, antrenamentul soldaților acesteia cu instructori americani și relațiile din ce în ce mai apropiate au fost percepute de administrația de la Kremlin drept o amenințare iar răspunsul a fost unul brusc și brutal.

Dacă este să analizăm punctele de vedere ale analistului politic Ghia Nodia și cele al senatorului McCain, ajungem la concluzia că cele două „teorii" nu se ciocnesc ci se completează. Georgia a avut într-adevăr o revenire spectaculoasă în urmă războiului dar această revenire se află într-un echilibru instabil, care riscă să devină mai mult instabil decât echilibru dacă nu este susținută extern în continuare.

Odată cu terminarea războiului şi, mai important, în urmă schimbării administraţiei de la Casă Albă, SUA a început să îşi retragă ajutorul concret acordat Georgiei. Mulţi experţi sunt de părere că interesele Georgiei au fost sacrificate în numele îmbunătăţirii relaţiilor ruso-americane. Chiar şi aşa, nu există nicio dovadă clară pentru a susţine această afirmaţie aşa că singura situaţie pe care o considerăm a fi valabilă este ultima situaţie confirmată, şi anume aceea că SUA este încă aliatul de încredere al Georgiei.

Modificările făcute de administraţia Obama s-au reflectat şi în atitudinea faţă de Georgia, cel mai bun exemplu în acest sens fiind mult-disputatul embargou de arme şi echipament militar impus de SUA. Sub aceste auspicii susţinerea SUA a devenit retorică pură pierzându-şi caracteristicile practice. Dacă SUA nu va schimba în curând aceste fapte atunci momentul august 2008 riscă să se repete în curând, deoarece Rusia nu va tolera o democraţie liberă la graniţele sale, acest lucru putând să devină un exemplu prost pentru alţii.

Şi în ceea ce priveşte redobândirea integrităţii teritoriale a Georgiei, SUA şi-a domolit eforturile, însăşi secretarul de stat Clinton afirmând în timpul vizitei sale la Tbilisi faptul că acest lucru va fi *„împlinit de nepoţii şi strănepoţii noştri”*[71].

O soluţie imediată pentru redobândirea integrităţii teritoriale nu se întrevede în viitorul apropiat cu atât mai mult cu cât Rusia a început să îşi reorganizeze districtele militare în cadrul reformei militare dispusă de preşedintele Medvedev. În mod ironic, pe 12 august, a fost anunţată crearea Districtului Militar de Sud, care va cuprinde fostul District Militar de Nord, inclusiv Vladikavkaz, ce va fi întărit de bazele ruseşti aflate pe teritoriile ocupate Abhazia şi Osetia de Sud, alături de cea din Armenia[72].

Din acest punct de vedere, vizita recentă a preşedintelui rus în Armenia cu ocazia căreia a fost semnat un acord de prelungire a prezenţei bazei militare pentru o perioadă de 44 de ani devine de maximă importanţă. Medvedev a afirmat că noua organizare a districtului militar poate *„oferi o mai bună organizare de contraatac în eventualitatea unui război, în special cu Georgia”*.

---

[71] U.S. tries to calm Georgia's fears about reset of relations with Russia – The Washington post – , 6 iulie 2010

[72] President signs decree on four joint strategic commands in Russia - http://www.itar-tass.com/eng/level2.html?NewsID=15319753&PageNum=39

Concomitent cu semnarea acordului cu Armenia, Moscova a anunțat amplasarea unei baterii anti-aeriene pe teritoriul republicii separatiste Abhazia. Rachetele, dotate cu o tehnologie de ultimă generație ce pot distruge ținte de la 150 de km, coroborate cu sistemul anti-aerian amplasat pe teritoriul Armeniei, pot acoperi aproape întreg teritoriul Georgiei.

Se poate spune că Georgia nu deține o forță aeriană și nici nu are intenția de a achiziționa una în viitorul apropiat, cu atât mai mult cu cât există un embargou de arme nedeclarat asupra sa. Republica din Caucazul de Sud nu se poate lăuda nici măcar cu forțe convenționale capabile să respingă un posibil atac din partea forțelor rusești masate în cele două provincii separatiste (fără a mai pune în calcul nici un fel de întăriri de la Vladikavkaz).

Singura funcție a acestor rachete pare să fie aceea de a crea o apărare avansată împotriva SUA sau NATO și să împiedice aceste două entități să intervină dacă în viitor va exista un nou conflict ruso-georgian. Astfel, amplasarea sistemului de apărare aeriană are scopul de a crea capabilitatea de a interzice pe viitor zborurile NATO și SUA deasupra Estului Mării Negre, teritoriului Georgiei și, în general, asupra întregului coridor al Caucazului de Sud.

O interdicție de zbor din partea Rusiei ar putea restricționa accesul Georgiei, SUA și aliaților săi la aceste culoare de zbor sau ar putea să le determine să ceară acordul Moscovei pentru a le folosi, în anumite circumstanțe. Astfel de circumstanțe ar putea fi: o nouă invazie rusă în Georgia, completată de o blocadă aeriană, operațiuni aeriene ale SUA în regiune, în contextul unor posibile acțiuni împotriva Iranului sau chiar demonstrarea capabilității restrictive pe care o deține Rusia în regiune prin interzicerea zborurilor avioanelor aliate ce aprovizionează via Asia Centrală trupele din Afghanistan.

Amplasarea rachetelor S-300 in Abhazia este doar ultima dintr-o serie de acțiuni ilegale ale Moscovei menite să limiteze în orice fel posibil capabilitățile de orice fel ale Georgiei. Aceste mișcări au fost întreprinse în serie, fără vreun răspuns internațional concret, accentuând incapacitatea SUA și a aliaților acesteia de a reacționa, când vine vorba de această regiune.

Prin crearea și întărirea capabilităților sale militare în regiunile ocupate, Rusia nu violează grosolan doar acordul de pace încheiat în 2008 dar și cele mai importante principii ale dreptului internațional inclusiv cele adoptate în

cadrul OSCE şi prevederile Tratatului Forţelor Convenţionale în Europa, CFE. Este de reţinut că Moscova s-a autosuspendat din CFE (Convenţional Forces în Europe - Tratatul Forţelor Convenţionale în Europa) la sfârşitul lui 2007, cu doar câteva luni înainte de război.

În cei doi ani ce au trecut de la război, Rusia a făcut tot ce i-a stat în putinţă să discrediteze şi să alieneze pe scena internaţională Georgia. Acest lucru este demonstrat şi de recentele declaraţii făcute de Moscova legate de raportul anual asupra terorismului emis de Departamentul de Stat american în care este menţionată şi Georgia. *„Situaţia din regiunile separatiste Abhazia şi Osetia de Sud a rămas în mare parte neschimbată iar guvernul georgian nu-şi controlează graniţele internaţionale sale cu Rusia. Această lipsă de control a dus la apariţia unor misculaţiuni de oameni, bunuri şi alte lucruri potenţial periculoase dinspre Rusia în regiunile ocupate."*, este scris în raport[73].

Raportul mai lăuda comportamentul exemplar al Georgiei în lupta cu terorismul internaţional. Reacţia avută de Rusia la această parte a documentului a fost una vehementă, ministrul de externe rus afirmând: *„Raportul înfăţişează Georgia ca un luptător exemplar împotriva terorismului. Acest raport ignoră informaţiile disponibile în ceea ce priveşte jocul dublu făcut de Tbilisi în Nordul Caucazului. Serviciile secrete ruse au pus la dispoziţie dovezi concludente în ceea ce priveşte aceste acuzaţii iar observatorii independenţi au notat acest lucru"*[74].

Rusia şi celebrarea războiului

Acum doi ani, tancurile ruseşti se opreau la 30 de km de Tbilisi înainte să îşi înceapă înceata retragere, dar pe 12 august nimeni nu a părut foarte entuziasmat de celebrarea acestui eveniment, la Moscova. Sărbătorirea acelei „victorii", care se bucură încă de o largă susţinere a publicului, aproape că nu a fost menţionată de oficialităţi. În schimb, preşedintele Medvedev a ţinut să precizeze clar într-o conferinţă de presă faptul că *„eforturile noastre de pace din acel moment au fost justificate în totalitate",* dezvăluind faptul că în multe discuţii private, omologii săi vestici, au *„recunoscut atât actul de agresiune (n.r. al Georgiei) dar şi validitatea răspunsului nostru"*[75].

---

[73] Russia Slams Georgia Section Of US Terrorism Report – www.civil.ge

[74] Ibidem 69

[75] The Second Anniversary of the Russian "Victory" is Barely Noticed – www.jamestown.org

Lipsa de interes față de acest eveniment poate fi explicată de preocupările curente cu care se confruntă administrația de la Kremlin cum ar fi incendiile extinse de pe tot cuprinsul țării. Cu toate că astfel de evenimente nu sunt rare în Rusia în această perioadă (în special în luna august), autoritățile tot au fost luate pe nepregătite. Nu este nicio îndoială că de la cauzele naturale ale incendiilor, o agravare masivă a fost determinată de proasta organizare a autorităților competente, încetinite de birocrație.

Tocmai de aceea, Vladimir Putin și Dmitri Medvedev au încercat pe cât posibil să câștige puncte prin acordarea întregii atenții acestor evenimente. Putin chiar a vizitat personal mai multe sate distruse de incendii promițând o rezolvare rapidă a situației și cerând încrederea populației. Astfel, dacă însumăm percepția publică legată de neputința autorităților față de aceste evenimente cu percepția publică generală (nu tocmai falsă) conform căreia resursele financiare ale Rusiei s-au diminuat drastic, deficitul bugetar preconizat fiind depășit, aflăm motivele pentru care conducerea de la Kremlin nu a ales să celebreze public „victoria" de acum doi ani.

Războiul și poziția Rusiei are încă o mare susținere, dar politica dusă de Moscova în cele două regiuni ocupate pierde teren în fața populației. Cele două „trofee" dobândite în 2008 sunt percepute drept adevărate „sugative" ale banilor publici, acest lucru fiind confirmat și de premierul Putin care a afirmat că investițiile bugetare directe în cele două provincii vor fi mărite de la 4.7 mld ruble cât au fost anul acesta la 6.8 mld ruble în 2011, sumă mult mai mare decât cele 5mld de ruble alocate din fondurile de urgență pentru incendii[76]. Mai mult, cetățeni ruși mor zilnic în atentatele puse la cale de rebelii din nordul Caucazului, o altă problemă stringentă pe care Moscova nu are bani să o eradicheze.

Atragerea atenției asupra investițiilor, în mare parte ne-necesare, făcute în provinciile separatiste nu ar face decât să scadă încrederea populației în guvernare, un risc pe care Kremlinul nu și-l poate asuma acum. Un alt motiv pentru care victoria de acum doi ani nu a fost sărbătorită într-un stil pur rusesc, adică cu fast, o reprezintă schimbarea de atitudine a societății ruseşti față de forța armată și a caracterului util al acesteia, în general. Cu toate că în cultură rusească există o tradiție militară adânc înrădăcinată, o serie de războaie lipsite de glorie (începând cu Afghanistan și culminând cu

[76] Ibidem 70

Cecenia) au slăbit încrederea în acea tradiție, întărind percepția că o modernizare a forțelor armate este o pierdere de bani. Însă toate aceste probleme nu au împiedicat Moscova să se manifeste pe obişnuitele-i căi diplomatice „neortodoxe". În ziua în care se împlineau doi ani de la „coerciția pentru pace" a Rusiei în Georgia, șeful Statului Major General rus, Nikolai Makarov, dădea un interviu presei în care afirma că: *„Livrările de arme către Georgia sunt în plină desfășurare. Potențialul militar al Georgiei este considerabil, mult mai mare astăzi decât în 2008.*" Generalul a mai adăugat pe un ton plin de reproș faptul că militarii georgieni se duc acum să se antreneze în Afghanistan[77].

Este mai mult decât evident faptul că acuzațiile legate de livrarea de arme către Georgia sunt menite pentru piața internă, dar în primul rând pentru urechile statelor NATO şi pentru cetățenii SUA. Până şi oficialii ruşi alături de Makarov trebuie să ştie că ele sunt false, singurul lor rol fiind marcheze sau să îngroaşe liniile politicii ruse față de vest.

Mai mult, istoria are bunul sau prostul obicei de a se repeta. Acum, ca şi în 2008, Rusia „adună" motive pe care să le „toarne" atunci când situația o va cere. 2008 a fost cel de-al treilea an în care Moscova era nemulțumită de situația din Georgia, trei ani de la democratizarea țării şi trei ani de când Saakashvili a refuzat să se supună dorințelor lui Putin, după cum chiar primul a afirmat într-un articol. Dacă ne bazăm pe o constanță statistică pre-stabilită, atunci trei ani este o perioadă de repaus pentru Georgia, ceea ce înseamnă că anul viitor am putea vedea un nou conflict în Caucaz.

Evident acestea sunt doar simple teorii care nu îşi găsesc o susținere reală, multe altele de acest gen care nu se dovedesc. Un singur fapt rămâne, acela că Rusia acordă în continuare cartonaşe roşii pentru Georgia pe care să le plătească, toate odată, la momentul oportun.

Plata polițelor datorate de Georgia Rusiei depinde şi de evoluția scenei internaționale în următorii ani. Este de reținut faptul că în 2013, atât administrația de la Tbilisi cât şi cea de la Moscova se vor confrunta cu alegeri. Dacă la Moscova lucrurile sunt clare, iar direcția va fi aceeaşi, la Tbilisi însăşi democrația poate fi amenințată de acele alegeri.

---

[77] Russia Calls for Arms Embargo on Georgia After War's Second Anniversary - http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=36747&tx_ttnews%5BbackPid%5D=27&cHash=8e9ed9d579

În loc de concluzii

Cu toate că Georgia a trecut prin momente de criză politică, economică și diplomatică, fie ele și minore, de la război poziția sa este una echilibrată. În ciudă războaielor, calde sau reci, prin care Georgia a trecut cu Rusia, situația în care se află acum este scenariul pozitiv. Acest lucru nu înseamnă că totul este în ordine.

Dacă situația actuală din Georgia este mai bună decât ar fi sperat cineva acum doi ani atunci acest lucru se datorează unor așteptări aproape nule dar și unei cantități considerabile de noroc. Faptul că prin comparație cu un scenariu dezastruos statul caucazian se află pe o poziție bună nu este o ușurare lăsând loc de mai bine. Cu toate acestea, există realități în teren pe care nimeni nu le poate ignora, dintre acestea cel mai important fiind „asediul" rusesc asupra Georgiei, un asediu care durează de doi ani și care nu dă semne de retragere.

Principalii aliați ai Georgiei au făcut deja un pas înapoi de lângă prima linie în favoarea „resetării" relației cu Rusia. SUA și NATO, doi dintre principalii contribuitori la tensiunile care au dus la momentul august 2008, nu au adoptat nicio poziție în ceea ce privește împlinirea a doi ani de la conflict. Tăcerea oficială nu demonstrează doar precauție față de Rusia dar și absența unor lecții învățate de conducerea celor două entități.

Departamentul de Stat american nu plănuia să facă nicio declarație legată de împlinirea celor doi ani până în momentul în care purtătorul de cuvânt P.J. Crowley a fost nevoit să răspundă unor întrebări ale jurnaliștilor legate de subiect. Acesta a citat-o pe doamna Clinton, care a afirmat în timpul ultimei sale vizite în Georgia ca susține redobândirea integrității sociale și face apel la Rusia să respecte acordul de pace.

Cu toate acestea, purtătorul de cuvânt american a refuzat să folosească cuvintele „ocupație" și „invazie", două cuvinte introduse de doamna Clinton. Mai mult, pe 11 august, același purtător de cuvânt a încercat să diminueze importanța amplasării rachetelor S-300 pe teritoriul Abhaziei, afirmând că nu este un pas care să ducă la noi dezvoltări ale situației.

NATO, este o altă entitate care s-a ținut departe de aniversarea războiului și care pe parcursul a doi ani a refuzat să vadă schimbările majore petrecute în regiunea Mării Negre și a Caucazului de Sud, schimbări petrecute în favoarea Rusiei și care anul acesta s-au desfășurat din ce în ce mai rapid. La întâlnirea avută pe 12 iulie, Consiliul NATO a decis că nu vor exista

întâlniri NATO-Georgia şi NATO-Ucraina la summitul de la Lisabona. Toate aceste „ezitări" ale aliaţilor Georgiei sunt scăpări pe care Rusia le va folosi cu siguranţă în detrimentul Georgiei dar şi al „aliaţilor" săi. Puterea militară a Rusiei sporeşte constant, în special în zona Mării Negre, de la Crimeea ucrainiană la teritoriile ocupate şi până la Armenia care a acceptat prelungirea termenului bazei militare ruseşti de pe teritoriul său.

Angajamentele NATO şi SUA în Afghanistan şi Irak (alături de nevoia de ajutor a Rusiei pe dosarul Iranian) au deschis o nişă plină cu oportunităţi de expansiune spre Europa Centrală şi de Est pentru Rusia, şi o ţin încă deschisă. În acest caz, pericolele la care Georgia este expusă sunt numeroase, multe dintre ele venind indirect din chiar partea aliaţilor săi. Miza aici este însă, mult mai mare, SUA având mult de pierdut dacă Rusia câştigă bătălia pentru Georgia sau Ucraina, având cale deschisă către reconstrucţia fostei sale sfere de influenţă.

În acest caz, guvernul georgian ar trebui să îşi sporească eforturile făcute de a atrage atenţia opiniei internaţionale asupra problemelor sale de securitate, şi să ceară aliaţilor săi să nu slăbească presiunea exercitată de Moscova pentru respectarea acordului de pace. Mai mult, Tbilisi-ul ar trebui să grăbească reforma armatei pentru dobândirea unui sistem de comandă îmbunătăţit şi pentru a beneficia de toate atributele armatei mici pe care o are, obţinând astfel eficienţă maximă în cazul unui nou conflict.

Partea I

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN ÎN VIZIUNEA DECIDENȚILOR

Capitolul 1

CRISMART ȘI PROGRAMUL EUROPEAN DE CERCETARE A GESTIONĂRII CRIZELOR[1]

Substratul teoretic

Iulian Chifu

În ceea ce privește extinderea NATO și UE, sistemele eficiente și legitime de gestionare a crizelor și urgențelor civile devin elemente din ce în ce mai importante pe ordinea de zi a politicilor publice ale națiunilor, precum și a organizațiilor internaționale. Urgențele civile pot mult prea ușor degenera în crize politice sau duce la izbucnirea unor conflicte interne sau internaționale violente. Programul European de Cercetare a Gestionării Crizelor CRISMART - este un proiect de cercetare al Colegiului Național de Apărare al Suediei – SNDC - care are ca scop producerea unor conținuturi teoretice și științifice ce pot fi utilizate pentru a instrui specialiști și practicieni pentru a face față mai eficient crizelor naționale, regionale și transnaționale.

Inițiat în 1997, cu accent pe zona Mării Baltice, programul, condus de Centrul de Cercetare și Pregătire pentru Gestionarea Crizelor (CRISMART-Crisis Management Resaearch and Training) la Colegiul Național de

1 Programul CM Baltic de cercetare a fost stabilit în 1997. În iulie 2000 a fost redenumit programul CM Europe. Toate rapoartele dinainte de iulie 2000 sunt numite rapoarte CM Baltic/Europe, pe când cele de după iulie 2000 sunt rapoarte CM Europe. Vezi www.crismart.org.

Apărare al Suediei, angajează mai mult de o sută oameni de ştiinţă din diferite părţi ale Europei şi Americii de Nord. Programul studiază şi analizează sistematic cazuri specifice de crize naţionale şi regionale şi se bazează pe un proces bine stabilit de reconstrucţie şi disecţie al crizelor din punctul de vedere al decidenţilor, program derivat din domenii de cercetare relevante precum ştiinţele politice, relaţiile internaţionale, cercetarea istorică şi istoriografică, psihologie şi sociologie organizaţională. În 2002, echipa de cercetare română de la Centrul de Prevenire a Conflictelor şi Early Warning Bucureşti s-a alăturat acestei echipe internaţionale de cercetare iar această carte reprezintă a opta publicaţie de acest gen a CPCEW, axându-se pe gestiunea crizelor[2].

Formarea unui grup româno-suedez de cercetare a fost realizată la origine în acestă idee, grupul fiind format din profesionişti din mediul academic şi de securitate naţională. Natura interdisciplinară şi caracterul transfrontalier al grupului a contribuit la reducerea decalajului dintre teoreticieni şi practicieni, lucru care a permis nu numai transformarea teoriei în practică dar, la fel de important, transformarea cunoştinţelor în practică teoretică. Echipa de cercetare românească spera nu numai să aplice noile metode de gestionare a crizelor şi învăţămintele dobândite în timpul proiectului în procesele de gestionare a viitoarelor crize din România dar, totodată, să existe un schimb de experienţă şi să se intensifice contactele cu instituţiile de gestionare a crizelor din străinătate, pentru a îmbunătăţii practicile de gestionare a crizelor în România, ajungând la nivelul celor mai dezvoltate ţări din UE şi NATO, pentru a crea o metodologie unitară de gestionarea crizei pentru cazuri viitoare şi totodată pentru a elabora noi propuneri şi sugestii pentru practicile naţionale în domeniul gestionării crizelor.

Ulterior, echipa română CRISMART, reprezentată de Centrul de Prevenirea Conflictelor si Early Warning, a avut ca obiectiv multiplicarea cunoştinţelor şi metodologiei prin training şi prin utilizarea în relaţia cu ţările situate în estul ţării - Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Armenia şi Azerbaidjan. Profitând de vehicolul trilateralei de think tank-uri România-Republica Moldova-Ucraina pe care a iniţiat-o şi coordonat-o, Centrul de Prevenirea Conflictelor şi Early Warning a propus acest proiect de cercetare, la origine,

[2] Volumele sunt disponibile pe www.cpc-ew.ro şi pot fi accesate gratuit în format electronic.

în 2008, imediat după evenimente, German Marshall Fund - Black Sea Trust, ca un pas spre înțelegerea percepției factorilor de decizie din regiune asupra crizei, modului în care au reacționat în vederea îmbunătățirii relațiilor trilaterale și, totodată, pentru a arăta practicanților din aceste țări care sunt reacțiile celorlalți în raport cu gesturile și deciziile lor.

Aceste studii de caz reflectă o încercare de a aplica o metodologie informată, sistematică, și prietenoasă într-o manieră uniformă pentru un set de cazuri, axate pe diferite sectoare și țări. În acest volum, vom căuta să evaluăm evenimentele din cadrul crizei războiului ruso-georgian pentru a examina modalitățile în care guvernele și societățile din Republica Moldova, Ucraina, Georgia și mai ales România au perceput problema și au făcut față acestei crize. Obiectivul general al acestui tip de cercetare este de a încuraja oamenii de știință și cercetători pe de o parte, și un cerc larg de practicieni pe de altă parte, să se implice mai mult în mod deliberat și holistic în domeniul gestionării crizelor.

Prin intermediul unor astfel de studii, sperăm să încurajăm o mai mare acceptare și o utilizare sistematică a instrumentelor teoretice și metodelor de cercetare în domeniul gestionării situațiilor de criză, în general, și studii de caz, în special. În plus, abordarea din punctul de vedere a mai multor actori permite observarea diferențelor de percepție dar și a sistemelor de luare a deciziilor în situații de criză în cele trei țări precum și modele pentru decizia în criză. În cazul de față, am utilizat experiența trilateralei România-Republica Moldova-Ucraina de think-tankuri pentru a elabora acest studiu ca și altele, dar și abordarea din punctul de vedere al Georgiei, lucru pe care nu l-am reușit în cazul Rusiei din cauza opacității nivelului de decizie din cazul acestei crize. Aceast lucru va aduce cunoștințe noi și utile și va crea condiții mai bune pentru planificarea crizelor și gestionarea urgențelor civile.

Metoda[3]

Baza pentru abordarea analitică comparativă aplicată în acest volum este prezentată în Stern(2002) și Stern și Sundelius(februarie 2002). Această metodă presupune:

[3] Această secțiune împrumută din Stern Hansén (2000: 8-9).

a) reconstrucția detaliată a evenimentelor din cadrul crizei cu ajutorul documentelor și rapoartelor guvernamentale disponibile, surselor din mass-media (broadcast și print), cercetări precedente și interviuri cu liderii implicați, persoane afectate de criză și cetățeni.
b) Disecția cazului într-o serie de ocazii cruciale de luare a deciziilor - o serie de probleme presante de genul „ce facem acum?“ care apar în perioada de criză și testează capacitatea decidenților a face față situației.

Criteriile de selecție pentru identificarea ocaziilor de luare a deciziilor includ:

- problemele / dilemele care au solicitat cel mai mult decidenții
- Problemele care nu au fost subliniate de către actorii din criză, dar care în retrospectivă ar fi avut potențialul de a schimba cursul crizei sau de a afecta gestionarea acesteia
- Probleme care au fost recunoscute de către factorii de decizie, dar care au fost tratate drept „decizii de rutină“ - probleme care au escaladat într-o etapă ulterioară a crizei, provocând probleme neprevăzute
- Episoade cu valoare pedagogică specială – exemple de practici bune sau rele

c) analize tematice ale fenomenului, pertinente pentru gestionarea situațiilor de criză (a se vedea următoarele secțiuni despre teme de analiză și propuneri),
d) compararea cu concluziile din alte cazuri documentate de către Europe CM și din literatura de specialitate

Cazurile trilaterale vor fi comparate cu altele în scopul de a explora stilul național de gestionare a crizelor din fiecare țară. În plus, concluziile vor fi juxtapuse spre sfârșitul lucrării care va conține analiza altor crize, cu constatările din alte țări participante la Programul de cercetare CM Europe. Aceasta se face cu scopul de a ilustra mai bine problemele de gestionare a crizelor cu care se confruntă statele de tranziție (și noile democrații) în Europa (Stern, 2002). Cu o atenție mai mare asupra proceselor și mai mică asupra structurilor, seria Europa CM se adaugă la literatura bogată disponibilă despre statele în tranziție (de exemplu, Miller, White și Heywood, 1998; Lawson, 1993; Elster, 1993; Pridham și Vanhanen, 1994). Totuși, aceste volume completează literatura convențională cu exemple luate din viața reală și situații extraordinare - în care structurile sunt puse la încercare.

O excepție de tip metodologic privind studiile de caz din acest volum, ar trebui să fie introdusă în acest context. Astfel, după cum reiese din descrierea de mai sus, abordarea oferă instrumentele necesare pentru a "diseca" evenimentele într-un mod foarte detaliat, dezvăluind procesele pe nivele instituționale, precum și individuale. Deși politica acestor țări se îndreaptă rapid spre consolidarea democrației și transparență, viața politică din Republica Moldova și Ucraina este încă în mare măsură închisă pentru public și cercetătorii noștri nu au putut întotdeauna să pătrundă „cutia neagră" a instituțiilor de luare a deciziilor.

De aceea, abordarea din Ucraina și Republica Moldova se bazează pe un număr limitat de interviuri – spre deosebire de deschiderea găsită la Georgia, în procesul de elaborare a cercetării și validare a descoperirilor - și mare parte a materialului empiric a fost derivat din surse mass-media și documentația oficială. E motivul pentru care nu am avut ocazia să realizăm același proces din punctul de vedere al Federației Ruse. Cu toate acestea, aceste studii de caz aprofundate despre experiență în gestionarea situațiilor de criză în acest caz special vor contribui la cercetarea experienței dobândite în legătură cu dezvoltarea capacităților în domeniu.

Analize tematice CM Europe[4]

În acest volum, autorii vor explora o serie de teme prestabilite în legătură cu constatările lor empirice. Analizele tematice vor servi ca instrumente pentru analiști CM Europe în analiza experiențelor de gestionare a crizelor și doar câteva dintre ele vor fi aplicate pentru un studiu de caz individual. Aceste teme au fost, de asemenea, explorate în volume anterioare CM Europe concentrându-se pe gestionarea crizelor naționale din Suedia (Sundelius, Stern și Bynander, 1997), Estonia (Stern și Nohrstedt, 2001), Letonia (Stern și Hansén, 2000), Rusia (Porfiriev și Svedin, 2002), Polonia (Bynander, urmează a fi publicată), Slovenia (Brändström și Malesic, 2004), Bulgaria (Engelbrekt și Förberg, 2005), Lithuania (Buus, 2005) și Islanda

[4] Această secțiune împrumută din 'CM Baltic/Europe Analytical Themes' de Stern și Hansén (2000:9-13) și "Crisis Management Europe: An Integrated Regional Research și Training Program" de Stern și Sundelius (February 2002). Acest set de teme a fost introdus pentru prima oară de Sundelius, Stern și Bynșier (1997), Iulian Chifu și Britta Ramberg, CRISMART 2006, "Managementul Crizelor în societățile în tranziție. Cazul României".

(Bernharðsdóttir şi Svedin, 2004) dar şi în EU (Larsson, Olsson şi Ramberg, 2005). Şi la nivelul analizelor CPCEW ele apar în volumele produse.

Aceste teme sunt după cum urmează:
- Pregătirea, prevenirea şi atenuarea crizelor
- Leadership
- Unităţi de luare a deciziei
- Percepţia şi încadrarea problemei
- Conflictul de valori
- Conflict şi cooperare politico-birocratică
- Comunicarea în criză şi credibilitatea
- Transnaţionalizare şi internaţionalizare
- Efectele în timp şi managementul crizei
- Lecţii învăţate

Pregătirea, prevenirea şi atenuarea crizelor: Această temă se axează pe măsura în care decidenţii şi organizaţiile lor sunt pregătite să răspundă unor evenimente extraordinare. Au mai trecut prin crize grave înainte? Au cultivat o atitudine de tipul „s-ar putea întâmpla aici“ şi s-au pregătit psihologic pentru cerinţele riguroase aferente unui proces de implicare în gestionarea crizelor? Există structuri eficiente şi legitime şi planuri pentru gestionarea crizelor şi sunt acestea adaptabile cu uşurinţă la o varietate de situaţii? Decidenţii sunt în măsură să identifice ameninţările potenţiale şi să acţioneze rapid pentru a împiedica escaladarea acestor ameninţări? Există ferestre de oportunitate disponibile în cadrul structurilor de gestionare a crizelor şi organizaţiilor studiate care să permite actorilor să limiteze pagubele sau să limiteze efectele la nivelurile inferioare?[5]

Leadership: Această temă se concentrează asupra stilurilor de leadership afişate de actori-cheie în timpul situaţiei de criză. Conducerea poate fi operativă, în sensul că se implică activ în procesul de gestionare şi coordonare a crizei. Aceasta poate fi, de asemenea, simbolică, în sensul că decidenţii dau declaraţii şi arată că participă la procesul de soluţionare şi totodată empatizează cu victimele crizei şi cu cei ce sunt încă într-o situaţie

[5] Despre prevenirea şi atenuarea crizelor a se vedea Ender şi Kim (1988), Waugh (1988) şi Lund (1996). Pentru studii mai sceptice despre potenţialul eliminării riscului a se vedea Wildavsky (1988) şi Perrow (1999).

riscantă. Conducerea poate fi concretă și personală sau mai abstractă și distantă. În cadrul deliberărilor, liderii pot fi ierarhici sau colegiali. Conducerea ar trebui să fie văzută ca relațională, indisolubil legată de cei care sunt conduși și influențați de factori cum ar fi putere, sentimente, cultură, structură organizatorică, accesul la expertiză și contextul. În cele din urmă, liderii variază în tendința lor de a se implica în detaliile procesului și în partea operativă, sau de a delega și a descentraliza când vine vorba de decizii importante (a se vedea, de exemplu, Bass, 1998; Gardner, 1995; Hermann și Hagen, 1998).

Decidenți: Această temă se concentrează asupra următoarei probleme: cum și unde se iau deciziile în sisteme instituționale complexe, de obicei angajate în gestionarea unei crize naționale. De exemplu, decizii cruciale pot fi făcute de o varietate de grupuri de luare a deciziilor, variind de la un singur individ la grupuri mici și la întregi rețele organizaționale. Unitățile de luarea deciziilor pot fi situate în diferite sisteme politice / administrative și publice / private și pot juca roluri diferite în cadrul acestor sisteme. Aceste unități pot fi strategice sau operative în natură și pot fi situate la nivel local, regional, național, sau supranațional (de exemplu, UE, NATO sau ONU).

Unitățile de decizie pot varia de asemenea în timpul unei crize în termeni de compoziție, modul de funcționare și locul unde sunt plasate și este des întâlnită schimbarea în sus sau în jos a autorității în procesul de escaladare (a se vedea Snyder, Bruck, și sapin, 1963; Hermann, Hermann, și Hagen, 1987; Rosenthal, ‘t Hart, și Kouzmin, 1991; Stern, 1999). În cele din urmă, care sunt criteriile pentru a stabili care persoane sau organizații vor fi incluse în (sau excluse din) bucla decizională și unitatea de decizie?

Percepția și cadrul problemei: Această temă se concentrează asupra aspectelor subiective și sociale de gestionare a crizelor. Toți actorii implicați în gestionarea unei situații de criză vor acționa conform unei imagini percepută a evenimentelor, una care ar putea să nu fie neapărat înțeleasă și interpretată în același mod de către toate părțile implicate (Snyder, Bruck, și Sapin, 1963; Sylvan și Voss, 1998; Stern, 1999). În timp ce încadrarea problemei are loc adesea la nivelul subconștientului (cel puțin cu factorii de

decizie "naivi"), definirea problemei presupune exercitarea unei influenţe enorme asupra alegerii.

În actul de identificare şi încadrare a unei probleme, sunt eliminate multe interpretări posibile şi perspective de acţiune, iar calea de urmat în continuare este restrânsă. Încadrarea este influenţată atât de considerente politice şi procese cognitive, cum ar fi cele analogice (istorice) şi raţionamente metaforice, precum şi de structuri sociale, cum ar fi cultura, fluxurile de informaţii, şi de contextul organizaţional (Vertzberger, 1990; Larson, 1985; Khong, 1992) . Există câteva întrebări importante care apar atunci când se caută motivul pentru care actorii încadrează probleme într-un anumit mod la momente cheie dintr-o criză.

Conflictul de valori: Această temă se concentrează asupra posibilităţii apariţiei tensiunilor şi conflictelor dintre diferite valori într-o situaţie de criză. O parte integrantă a încadrării problemei este identificarea valorilor care sunt percepute ca fiind în joc într-o anumită situaţie. Identificarea acestor valori este adesea o sarcină analitică solicitantă şi poate fi dificil pentru decidenţi să vadă întrega gamă de valori implicate într-o problemă complexă în cazul în care nu se implică în analize critice riguroase(a se vedea de exemplu Steinbruner, 1974:16-17; Keeney, 1992).

Crizele, prin definiţie, reprezintă o provocare serioasă la valorile fundamentale, inclusiv conservarea vieţii umane, suveranitatea naţională / autonomie, bunăstarea economică, democraţia, statul de drept, şi aşa mai departe. Valori mai limitate, cum ar fi viitorul personal şi politic al indivizilor şi carierele, pot influenţa, de asemenea, procesul decizional. Buna performanţă în decursul unei crize va ajuta substanţial cariera; performanţele slabe o pot distruge. Din cauza stresului de echilibrare a valorilor care sunt uneori în concurenţă unele cu altele, decidenţii se confruntă adesea cu dileme dureroase şi opţiuni tragice (Janis şi Mann, 1977).

Decidenţii pot alege să ignore conflictele de valori sau să le accepte, ceea ce tinde să genereze un dezechilibru în elaborarea politicilor. Ei pot alege să amâne şi să spere pentru vremuri mai bune, sau pot încerca să rezolve conflictul şi să găsească o soluţie care să protejeze valorile pe care se

mizează.[6] Această dinamică influențează procesul de decizie și, eventual, procesul de criză în sine. Cum pot face față actorii diverși ai crizei dilemelor reale și tangibile care apar atunci când conflicte de valori apar într-o situație de criză?

Cooperare și conflict politic și birocratic: Această temă se axează pe problema modelelor de convergență și divergență, precum și pe solidaritatea între actori și părți interesate în timpul unei crize. Există un număr de dinamici bine documentate care au tendința de a crea și de a exercita presiuni în vederea cooperării și solidarității într-o criză (de exemplu, efectul de ''aliniere în jurul steagului'', atenția liderului, dar și „groupthink" – gândire uniformă în grup, conformism).[7] Există, totuși, o serie de tendințe compensatorii.

Crizele sunt adesea percepute ca situații amenințătoare care pot conduce uneori actorii să se angajeze în comportamente antagonice și defensive. După eșecuri sau deraieri de la scop, de multe ori, actorii se implică în „jocuri de pasare a vinovăției" – blame game - pentru a decide cine trebuie să fie tras la răspundere pentru o anumită problemă. O criză prezintă nu numai probleme, dar și oportunități, și actorii ajung în competiție unul cu altul pentru laude. În plus, situația și factorii contextuali sunt adesea influențați de relații personale și de puterea normelor culturale naționale opuse oportunismului în situații critice (a se vedea Rosenthal, 't Hart, și Kouzmin, 1991; Stern și Verbeek, 1998; Alllison și Zelikow, 1999).

Comunicarea și credibilitatea în decursul crizei: Această temă se concentrează asupra relației dintre managerii crizei, mass-media, și elita / publicul de masă (a se vedea de exemplu, Edelman, 1988; Nohrstedt și Tassew, 1993; Nordlund, 1994; Pearce, 1995; Regester și Larkin, 1998; Boin et. Al. , 2005). În statele democratice, menținerea credibilității și legitimității în ochii mass-media și publicului este o sarcină esențială a unei guvernări de succes în criză.

Decidenții intră în crize cu diferite grade de credibilitate și pot câștiga sau pierde pe parcursul crizei. Actorii variază considerabil în abordarea comunicării. Unii au o abordare defensivă / poziție închisă, care poate

[6] A se vedea George (1980) și Farnham (1998: 26-39).
[7] A se vedea de exemplu Rosati (1981) și Janis (1982).

antagoniza pur şi credibilitatea în faţa mass-media. Alţii au o politică mai proactivă / atitudine deschisă şi încearcă să menţină iniţiativa în furnizarea de informaţii şi de stabilire a relaţiilor de prietenie cu mass-media. Abordarea actorilor, de asemenea, variază considerabil în măsura în care acestea coordonează comunicare în criză şi strategia de informare şi tacticile dezvoltate.

În mod similar, unii actori monitorizează îndeaproape modul în care mesajele lor sunt primite şi acţionează pentru a corecta problema, în timp ce alţii pun accent pe alte aspecte ale gestionării situaţiilor de criză şi, fiind distraşi de stres, au probleme de credibilitate din ce în ce mai mari. Există un număr de „capcane“ de credibilitate - crearea unui decalaj perceput între vorbe şi fapte, aşteptări şi performanţă - care poate costa scump gestionarea crizei, aşa cum poate neglija aspectele simbolice ale gestionării crizelor (Boin et.. Al, 2005 ; Hansen şi Stern, 2001; Stern, 1999; 201-202).

Transnaţionalizare şi internaţionalizare: Această temă se axează pe tendinţa crizelor de a se extinde peste frontierele naţionale, în lumea actuală din ce în ce mai interdependentă-politic, economic, social şi ecologic. În timp ce unele crize pot apărea într-o singură ţară, multe ameninţări reale şi potenţiale nu respectă frontierele naţionale. Bolile infecţioase, dezastrele naturale, tulburările financiare şi terorismul sunt doar câteva exemple de astfel de ameninţări.

Din acest motiv, gestionarea crizelor contemporane necesită adesea colaborare transnaţională - ad-hoc sau instituţionalizată, bilaterală sau multilaterală - în scopul de a face faţă acestor ameninţări transfrontaliere (‘t Hart, Stern şi Sundelius, 1998; Buzan, Weaver, şi De Wilde, 1998 ; Steinbruner, 2000; Buzan, 1991). Deoarece crizele au adesea repercusiuni internaţionale, actorii participanţi, în afacerile internaţionale în vremuri de criză ar putea încerca, de asemenea, să exercite o influenţă asupra proceselor de luare a deciziei în ţări care nu sunt ale lor (cf. Zielonka şi Pravda, 2001; Keohane şi Milner, 1996) . La rândul său, sfera internaţională poate deveni o arenă pentru unirea şi susţinerea anumitor politici şi instrumente de reglementare (Haggard, Levy, Moravcsik, şi Nicolaidis, 1993).

Efecte în timp: Această temă se concentrează asupra secvențelor și sincronizării - efectele în timp, care pot avea un impact profund asupra modului în care o criză este gestionată. Secvențierea se referă la dependența deciziilor în criză de diferitele căi pe care pot ajunge. Alegerile făcute încă de la începutul crizei au tendința de a constrânge posibilitățile de acțiune mai târziu și de a coordona gestionarea crizelor de-a lungul unei traiectorii speciale, care poate fi dificil de schimbat mai târziu (de exemplu, a se vedea Levy, 1991; Sundelius Stern, și Bynșier, 1997; Billings și Hermann, 1998).

Deseori, feedback-ul - mai ales feedback-ul negativ - de la deciziile anterioare va necesita decizii suplimentare care, împreună, formează o secvență. Sincronizarea, la rândul său, se referă la tendința evenimentelor simultane de se a influența reciproc prin mecanisme psihologice și organizatorice, cum ar fi „disponibilitatea“, costul de oportunitate, stresul cumulativ și distragere a atenției (Snyder, Bruck și sapin, 1963; Haney, 1997; Stern 1999). Sincronicitatea poate apărea într-o criză unică (atunci când apar probleme multiple ele trebuie să fie rezolvate în același timp), între două crize simultane (ca în cazul Ungariei / Suez, în 1956 și Watergate / război în Orientul Mijlociu, în 1973), sau între o criză și alte activități prioritare, cum ar fi alegerile, vizite de stat, negocierile cruciale legislative, etc.

Lecții învățate: Această temă se axează pe măsura în care actorii sunt capabili să analizeze experiențele lor și să utilizeze concluziile trase ca o bază pentru schimbare. După cum s-a menționat mai sus, în secțiunea privind încadrarea problemei, actorii pot încerca să folosească „lecții“ din experiențele din trecut (codificate ca analogii istorice sau ca experiențe bazate pe „reguli de testare“), ca un ghid pentru acțiunile curente.

În mod similar, actorii pot răspunde la feedback-ul pozitiv sau negativ în ceea ce privește performanța în timpul unei crize, prin utilizarea lecțiilor și modificarea practicilor pe viitor. Actorii încearcă frecvent să tragă învățăminte în urma crizelor și să formuleze proiecte de reformă pe baza unor interpretări ale experiențelor de criză. Crizele sunt oportunități considerabile pentru învățare, dar învățarea post-criză este adesea subminată sau chiar deraiată de o varietate de factori sociali și psihologici tipici care pot conduce la amintiri colective distorsionate ale crizei în cauză (Porfiriev și Svedin, 2002; Lagadec, 1997 ;, 1997b Stern; Levy, 1994; Breslauer și Tetlock, 1991; Lebow, 1981).

Referințe

Allison, G. and P. Zelikow (1999) Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis, 2nd ed. New York: Longman.

Bass, B.M. (1998) Transformational Leadership: Industrial, Military, şi Educational Impact. Mahwah, N.J: Laurence Erlbaum Association.

Bernharðsdóttir, A. şi Svedin L. (2004) Small-State Crisis Management: The Icelşiic Way, Vol 25. Stockholm: Swedish National Defence College.

Billings, R. şi C. Hermann (1998) "Problem Identification in Sequential Policy Decision Making: The Re-representation of Problems." In Problem Representation in Foreign Policy Decision Making, edited by D. Sylvan şi J. Voss. Cambridge: Cambridge University Press.

Boin, A., P. 't Hart, E. Stern, şi B. Sundelius (2005) The Politics of Crisis Management: Understşiing Public Leadership When it Matters Most. New York: Cambridge University Press.

Brändström,A.şi M.Malešic(2004) Crisis Management in Slovenia: Comparative Perspectives, Vol 26. Stockholm: Swedish National Defence College.

Breslauer, G. şi P. Tetlock (1991) Learning in US şi Soviet Foreign Policy. Boulder: Westview.

Buus, S., L. M. Newlove, şi E. Stern (2005) Value Complexity in Crisis Management: The Lithuanian Transition, Vol 18. Stockholm: Swedish National Defence College.

Buzan, B. (1991) People, States, şi Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era. Boulder: Rienner.

Buzan, B., O. Weaver, şi J. De Wilde (1998) Security: A New Framework of Analysis. Boulder: Rienner.

Chifu, I. (2004), Analiză de conflict, Editura Politeia SNSPA, Bucureşti

Chifu, I. (2005), Identity Conflicts, Editura Politeia SNSPA, Bucureşti

Chifu, I., Ed. (2008), The Defense and Security of Europe: NATO and ESDP, Proceedings of the conference "NATO AND THE ESDP: DEVELOPMENTS AFTER THE BUCHAREST SUMMIT", Bucharest, Intercontinental Hotel, 24 October 2008, Editura Curtea Veche, Bucureşti

Chifu, I. (2009 a), Opțiunile de securitate ale Republicii Moldova, Coaliția Pro-NATO Ed., Chişinău

Chifu, I. (2009 b), NATO and the New Strategic Concept. Romania's priorities, Editura Curtea Veche, Bucureşti

Chifu, I. (2009 c), Decizia de securitate în Republica Moldova, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. și Ramberg, B.(2007), Crisis Management in Transitional Societies: The Roman Experience, Vol 17. Stockholm: Swedish National Defence College.

Chifu, I. și Ramberg, B.(2008), Managementul Crizelor în societățile în tranziție. Experiența românească, Editura RAO, București.

Chifu, I. Nantoi, O., Sushko, O. (2008 a), Societal Security in the trilateral Region Romania-Ukraine-Republic of Moldova/Securitate societală în regiunea trilateralei România-Ucraina-Republica Moldova, ediție bilingvă, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. Nantoi, O., Sushko, O. (2008 b) „The Breakthrough Crisis" of a quick solution in Transnistria, a cognitive intitutional approach of the crisis decisionmaking, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. Nantoi, O., Sushko, O. (2009), The Russian-Georgian War. A cognitive intitutional approach of the crisis decisionmaking, Editura Curtea Veche, București

Edelman, M. (1988) Constructing the Political Spectacle. Chicago: Chicago University Press.

Elster, J. (1993) Constitution-making in Eastern Europe: Rebuilding the Boat in the Open Sea. Public Administration 71(1/2): 169–217.

Ender, L.R. și J.C.K. Kim (1988) "The Design și Implementation of Disaster Mitigation Policy." In Managing Disaster: Strategies și Policy Perspectives, edited by L.K. Comfort, pp. 67–85. Durham și London: Duke University Press.

Engelbrekt, K. și M. Förberg (2005) Managing Political Crises in Bulgaria: Pragmatism și Procastination, Vol 30. Stockholm: Swedish National Defence College.

Farnham, B.R. (1998) Roosevelt și the Munich Crisis: A Study of Political Decision-making. Princeton: Princeton University Press.

Gardner, H. (1995) Leading Minds: An Anatomy of Leadership. New York: Basic Books.

George, A.L. (1980) Presidential Decisionmaking in Foreign Policy: The Effective Use of Information și Advice. Boulder: Westview Press.

Haggard, S., M. A. Levy, A. Moravcsik, și K. Nicolaidis (1993) "Integrating the Two Halves of Europe: Theories of Interest, Bargaininig, și Institutions." In After the Cold War: International

Institutions şi States Strategies in Europe, 1989-91, edited by R. O. Keohane, J. S. Nye, şi S. Hoffmann, pp. 173-195. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Haney, P.J. (1997) Organizing for Foreign Policy Crises: Presidents, Advisers şi the Management of Decision Making. Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Hansén, D. şi E. Stern (2001) "From Innocence to Trauma: Framing the Palme Murder." In Threat Politics: New Perspectives on Security, Risk şi Crisis Management, edited by Johan Eriksson. London: Ashgate.

't Hart, P., E. Stern, şi B. Sundelius (1997) Beyond Groupthink. Political Group Dynamics şi Foreign Policy-making. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Hermann, M.G şi J.D. Hagen (1998) International Decision Making: Leadership Matters. Foreign Policy Special Edition. Spring: 124–137.

Hermann, M., C. Hermann, şi J. Hagen (1987) "How Decision Units Shape Foreign Policy Behavior." In New Directions in the Study of Foreign Policy, edited by C. Hermann, C. Kegley şi J. Rosenau, pp. 309–338. Boston: Allen şi Unwin.

Janis, I. (1982) Groupthink: Psychological Studies of Policy Decisions şi Fiascoes, 2nd ed. Boston: Houghton Mifflin.

Janis, I. şi L. Mann (1977) Decision Making: A Psychological Analysis of Conflict, Choice, şi Commitment. New York: Free Press.

Keeney, R. (1992) Value Focused Thinking. Cambridge: Harvard University Press.

Keohane, R. şi H. Milner (eds) (1996) Internationalization şi Domestic Politics. New York: Cambridge University Press.

Khong Y.F. (1992) Analogies at War. Princeton: Princeton University Press.

Kingdon, J.P. (1995) Agendas, Alternatives şi Public Policies. Boston: Little, Brown şi Company.

Lagadec, P. (1997) Learning Processes for Crisis Management in Complex Organizations. Journal of Contingencies şi Crisis Management 5(1).

Larson, D.W. (1985) The Origins of Containment: A Psychological Explanation. Princeton: Princeton University Press.

Larsson, S., E-K Olsson şi B. Ramberg (2005) Crisis Decision Making in the European Union, Vol 29. Stockholm: Swedish National Defence College.

Lawson, S. (1993) Conceptual Issues in the Comparative Study of Regime Change și Democratization. Comparative Politics 25(2): 183–205.

Lebow, N. (1981) Between Peace și War: The Nature of International Crises. Baltimore: John Hopkins University Press.

Levy, J. (1991) "The Role of Crisis Management in the Outbreak of World War I." In Avoiding War: Problems of Crisis Management, edited by A.L. George, pp. 62–102. Boulder: Westview.

Levy, J. (1994) Learning și Foreign Policy: Sweeping a Conceptual Minefield. International Organization, 48: 279–312.

Lund, M.S. (1996) Preventing Violent Conflicts: A Strategy for Preventive Diplomacy. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press.

Miller, W.L., S. White, și P. Heywood (1998) Values și Political Change in Postcommunist Europe. London: Macmillan Press Ltd.

Nohrstedt, S.A. și A. Tassew (1993) Communication și Crisis: An Inventory of Current Research. Psykologiskt försvar 163(1).

Nordlund, R. (1994) A Triangle Drama: Authorities, Citizens și Media in Crisis. Psykologiskt försvar 136: b.

Pearce, D.D. (1995) Wary Partners: Diplomats și the Media. Washington D.C.: Congressional Quarterly Inc.

Perrow, C. (1999) Normal Accidents. Princeton: Princeton University Press.

Porfiriev, B. și L. Svedin (2002) Crisis Management in Russia: Overcoming Institutional Rigidity și Resource Constraints, Vol 17. Stockholm: Swedish National Defence College.

Pridham, G. și T. Vanhanen (1994) Democratization in Eastern Europe. London: Routledge.

Regester, M. și J. Larkin (1998) Risk Issues și Crisis Management: A Casebook of Best Practice. London: The Institute of Public Relations.

Rosati, J.A. (1981) Developing a Systematic Decision-making Framework: Bureaucratic Politics in Perspective. World Politics 33(2): 234–252.

Rosenthal, U., P. 't Hart, și A. Kouzmin (1991) The Bureau-Politics of Crisis Management. Public Administration Review 69: 211–233.

Snyder, R.C, H. Bruck, și B. Sapin (1963) Foreign Policy Decision Making. New York: The Free Press.

Steinbruner, J. (1974) The Cybernetic Theory of Decision. Princeton: Princeton University Press.

Steinbruner, J. (2000) Principles of Global Security. Washington D.C.: Brookings Institution.

Stern, E. (1997) Crisis şi Learning: A Conceptual Balance Sheet. Journal of Contingencies şi Crisis Management 5(2): 69–86.

Stern, E. (1999) Crisis Decisionmaking: A Cognitive-Institutional Approach. Ph. D. dissertation, Stockholm University.

Stern E. şi D. Hansén (2000) Crisis Management in a Transitional Society: The Latvian Experience. Vol 12, Stockholm: Swedish National Defence College.

Stern E. şi D. Nohrstedt (1999/2001) Crisis Management in Estonia: Case Studies şi Comparative Perspectives, Vol 3. Stockholm: The Swedish Agency for Civil Emergency Planning.

Stern, E. şi B. Sundelius (February 2002) Crisis Management: An Agenda for Research şi Training in Europe. International Studies Perspectives.

Stern, E., B. Sundelius, D. Nohrstedt, D. Hansén, L. Newlove, şi P. 't Hart (2002) Crisis Management in Transitional Democracies: The Baltic Experience." Government şi Opposition 37(4).

Stern, E. şi B. Verbeek (1998) Whither the Study of Governmental Politics in Foreign Policymaking: A Symposium. Mershon International Studies Review 42: 205–255.

Sundelius, B, E. Stern şi F. Bynşier (1997) Krishantering på svenska – teori och praktik [Crisis Management the Swedish Way: In Theory şi Practice]. Stockholm: Nerenius & Santérus förlag.

Sylvan, D. şi J. Voss (1998) Problem Representation in Foreign Policy Decision Making. Cambridge: Cambridge University Press.

Vertzberger, Y.I. (1990) The World in Their Minds: Information Processing, Cognition, şi Perception in Foreign Policy Decisionmaking. Stanford, CA: University Press.

Waugh, W.L. (1988) "Current Policy and Implementation in Disaster Preparedness." In Managing Disaster: Strategies şi Policy Perspectives, edited by L.K. Comfort, pp. 111–125. Durham and London: Duke University Press.

Wildavsky, A. (1988) Searching for Safety. New Brunswick, NJ: Transaction.

Zielonka, J. şi A. Pravda (2001) Democratic Consolidation in Eastern Europe. International and Transnational Factors, Vol 2, Oxford: Oxford University Press.

Capitolul 2

DECIZIA ÎN CRIZĂ ÎN GEORGIA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN

Iulian Chifu

Capitolul de față tratează războiul ruso-georgian și prezintă procesul de luare a deciziilor în timpul unei crize dar și modul în care s-a derulat acest proces în timpul crizei din august 2008. În acest scop, vom folosi abordarea cognitiv-instituțională printr-o metodologie elaborată de CRISMART[8]. Metodologia constă în descompunerea procesului de luare a deciziei din momentul crizei încercând să redăm percepția principală asupra crizei, să încadrăm problema, modul în care această problemă este definită de către factorii de decizie, definirea soluției aferente, planul de rezolvare a problemei și în ce măsură aplicarea soluției a avut succes[9].

Centrul de Prevenire a Conflictelor și Early Warning este familiarizat cu acest tip de metodologie deoarece a funcționat ca echipă CRISMART în România, având mai mult de 8 ani de experiență cu această metodologie și analizând mai multe exemple de crize în societățile în tranziție[10] precum și în unele foste state sovietice[11].

---

[8] CRISMART – Crisis Management Research and Training – un program al Swedish National Defense College - SNDC, Stokholm.

[9] A se vedea Eric Stern, Crisis Decision making. A cognitive institutional approach, Elanders Gotab, Stockholm 2003

[10] Iulian Chifu, Britta Ramberg, Crisis decision making în transitional societies. Romanian experience, Elanders Gotab, Stockholm 2007

[11] Iulian Chifu, Oazu Nantoi, Oleksandr Sushko, Breakthrough crisis. The crisis of a quick solution în Transnistria, Editura Curtea Veche, București, 2008.

Între 15 şi 18 martie 2009, am avut o serie de interviuri la Tbilisi cu factorii de decizie politici implicaţi în criză care au avut roluri importante în timpul acesteia, precum şi cu reprezentanţi ai societăţii civile, după cum urmează:

a. **Temouri Yakobashvili**, Ministrul pentru Soluţionarea Conflictelor, acum Ministru pentru Reintegrare
b. **Alexander Nalbandov,** Ministru adjunct în cadrul Ministerului de Externe
c. **Shota Utiashvili**, Director General în cadrul direcţiei pentru Analiza Informaţională, Ministerul de Interne
d. **Giga Bokeria,** Ministru adjunct în cadrul Ministerului de Externe
e. **Ambasadorul Alexandr Rondeli**, Chairman al Fundaţiei Georgiene pentru Studii Strategice şi Internaţionale – GFSIS
f. **Kakha Gogolashvili** (Director GEPLAC) – GFSIS
g. **Tina Goghelliani**, coordonator de proiect, Centrul Internaţional pentru Conflicte şi Negociere
h. **Tengiz Pkaladze**, Preşedinte, Centrul Internaţional pentru Studii Geopolitice
i. **Tamar Chikovani şi Soso Tsiskarishvili**, Clubul Experţilor Independenţi
j. **Medea Thurashvili**, Analist, Independent Crisis Group

Planul de bază pentru interviu a conţinut 10 întrebări, care au fost adaptate pentru persoanele care nu au fost implicate în procesul decizional. Acest set de întrebări este următorul:

a. Care sunt componentele normative, instituţionale şi funcţionale ale sistemului de luare a deciziilor în Georgia?
b. Cum au funcţionat acestea în cazul crizei ruso-georgiene din august 2008?
c. Care au fost etapele de prevenire, planificare şi pregătire pentru acest tip de criză? Dacă au existat, care a fost conţinutul lor şi cât de pregătiţi au fost factorii de decizie pentru a face faţă unei asemenea crize?
d. Percepţia şi încadrarea problemei. Cum au aflat liderii despre criză; cum s-a format percepţia asupra crizei şi cum a evoluat problema în timp?
e. Cum a fost abordată problema, ce tip de soluţie a fost găsit? Cum a fost aplicată soluţia?

f. Comunicarea, percepția publicului și modul de obținere a sprijinului publicului. Elemente de panică și moduri de a le aborda.
g. Ce nu a mers bine în procesul de gestionare a crizei?
h. Următorii pași: la ce ne putem aștepta?
i. Evenimentele curente: ne îndreptăm către război sau pace?
j. Cum este evaluată Charta SUA-Georgia și ce garanții de securitate oferă?

Rezultatul așteptat ar trebui să fie o bună aproximare a situației și a felului în care decizia în criză a funcționat în Georgia. Aproximarea vine de la faptul că nu toate persoanele implicate în caz au fost chestionate iar cei chestionați au răspuns selectiv. Noi nu am luat în considerare și nu am avut acces la documentele reuniunilor structurilor de securitate implicate, în condițiile în care o bună parte din decizii au fost luate în spatele ușilor închise. Acest lucru ar intra sub jurisdicția unei anchete interne, dar nu asta este intenția noastră, și nici nu este necesară în tipul de cercetare pe care îl efectuăm acum.

Cercetarea de față oferă o idee despre modul în care sistemul a lucrat, care au fost lecțiile învățate de către factorii de decizie, politicile aplicate și modificările menite să îmbunătățească procesul decizional pentru situații similare în viitor. Un alt punct principal al acestei cercetări este percepția publică despre modul în care sistemul funcționează deoarece aceasta este cea mai importantă parte a încrederii și sprijinului public pentru conducere, în vremuri de criză.

I. Sistemul normativ, instituțional și funcțional

1. Concepția Securității Naționale a Georgiei

Concepția Securității Naționale a Georgiei este principalul document care stabilește sarcinile sistemului de securitate precum și modalitatea instituțională de a face față amenințărilor și de a îndeplini obiectivele de Securitate Națională. De asemenea, este primul document de acest tip al Georgiei.

Ceea ce este, de asemenea, foarte interesant este modul în care amenințările, riscurile și provocările la adresa securității naționale sunt ierarhizate în acest

document (capitolul 4). Luând primele 6 ameninţări, 5 dintre ele sunt legate de „hard security“, iar în poziţia şase găsim criminalitatea transfrontalieră şi transnaţională şi contrabanda, fiind mai mult ameninţări la adresa statului de drept. Pentru ameninţările la adresa hard security găsim următoarea ordine: „o încălcare a integrităţii teritoriale a Georgiei“, „extinderea unui conflict dintr-un alt stat“, „intervenţie militară“, „terorismul internaţional“ şi „baze militare ale Federaţiei Ruse“.

În acest sens, putem vedea îngrijorarea faţă de lipsa de control pe întregul teritoriu şi faţă de mişcările separatiste care sunt primele ameninţări înregistrate în documente, un subiect legat de sursele războiului ruso-georgian. Apoi, în a doua poziţie, găsim luptele din zona de instabilitate din Caucazul de Nord, care ar putea ajunge pe teritoriul georgian. Aici putem aminti lecţiile învăţate din disputa cu luptătorii ceceni ascunşi în Cheile Pankisi, dar, de asemenea, posibile extinderi ale unor conflicte din Osetia de Nord, Daghestan, Inguşetia sau chiar posibila renaştere a mişcării de independenţă cecenă care să se refugieze inclusiv în spaţiul muntos georgian, care ar putea reprezenta ameninţări pentru Georgia.

În poziţia a treia găsim intervenţia militară, o altă ameninţare care ar putea fi importantă în contextul declanşării ultimului război la scară largă cu Rusia, în special prin prisma adaptării sistemului faţă de o asemenea ameninţare recunoscută. Urmează terorismul internaţional şi, în poziţia a 6-a, prezenţa bazelor militare Federaţiei Ruse, care ar putea fi legate de război: chiar dacă formal sau cel puţin în declaraţii oficiale, acele baze ruseşti au fost retrase sau ar fi trebuit să fi fost retrase la ora declanşării operaţiunilor militare din Osetia de Sud, în conformitate cu declaraţia finală de la summit-ul OSCE de la Istanbul din 1999.

Să luăm cele trei ameninţări a căror evaluare şi pregătire ar fi putut duce la anticiparea evenimentelor din august 2008 şi să analizăm evenimentele care au avut loc - deşi a existat un cadru general de prevenire, planificare şi pregătire pentru această criză, care a fost pus în practică.

În secţiunea legată de încălcarea teritoriului Georgiei (punctul 4.1. al Concepţiei de Securitate Naţională a Georgiei), se menţionează că mişcările separatiste agresive inspirate şi susţinute din afara Georgiei au condus la

conflicte armate în țară, fapt care a dus la separarea de facto a Abhaziei și a fostului district autonom Osetia de Sud din Georgia, precum și pierderea controlului asupra acestor teritorii de către autoritățile georgiene. Această încălcare a integrității teritoriale a Georgiei este o amenințare majoră la adresa securității naționale.

Concepția prevede amenințările legate de încălcarea integrității teritoriale - cum ar fi cei trei sute de mii de refugiați, delimitarea neclară a frontierelor Georgiei, grupurile ilegale militante găzduite în acele teritorii și condiții favorabile pentru o varietate de grupări teroriste, pentru contrabandă și activitatea organizațiilor criminale transnaționale și încălcarea sistematică a drepturilor omului. „În consecință, o încălcare a integrității teritoriale, în cazul în care nu este abordată în timp util și eficient, poate pune în pericol existența Georgiei ca stat viabil".

Deci, în conformitate cu strategia, există un sentiment de urgență în ceea ce privește soluționarea problemei separatiștilor, dar documentul nu menționează utilizarea metodelor de forță majoră sau „toate mijloacele militare disponibile". Strategia nu vede o amenințare militară din partea acelor grupări ilegale, ci o amenințare la adresa ordinii publice sau cel mult a cetățenilor din aceste regiuni separatiste.

Extinderea conflictelor din statele vecine (punctul 4.2) conține unele evaluări interesante care implică conflictele militare. „Prelungirea conflictelor nerezolvate în statele vecine, precum și posibila deteriorare a stabilității în Rusia", în special în Caucazul de Nord, „ar putea atrage Georgia în conflict" - în mod clar un conflict militar, dar mai mult, un conflict asimetric, cu grupările militante și luptătorii pentru libertate din Caucazul de Nord. De asemenea, este și cazul „prezenței militare a Federației Ruse pe teritoriul Georgiei", care ar fi „un factor de risc pentru stabilitatea țării în anumite circumstanțe", ceea ce înseamnă, în această situație, că aceste trupe ar putea fi vizate de către grupările militante și insurgenții națiunilor din Caucazul de Nord în căutarea independenței lor, prin glisarea Georgiei în astfel de litigiu, fără o abordare corectă cu privire la poziția pe care Georgia ar avea-o în astfel de conflicte.

După cum se vede, în text nu se pomeneşte o posibilă ameninţare directă privind o invazie militară pe scară largă, agresiune sau act de război din partea Rusiei la adresa teritoriului georgian vecin.

Posibila ameninţare a unei intervenţii militare este văzută drept foarte puţin probabilă. „În timp ce probabilitatea unei agresiuni militare deschise împotriva Georgiei este scăzută, incursiunile transfrontaliere de către actori statali şi non-statali sunt reale, şi ele ameninţă securitatea ţării“ (punctul 4.3) Aici sunt menţionate ca ameninţări la adresa suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei „încălcarea sistematică a teritoriului georgian, atât a spaţiului aerian cât şi a celui maritim“, şi „atacuri sporadice militare“. Încă o dată, orice intervenţie militară este menţinută la nivelul acţiunii unor „formaţiuni militare şi paramilitare ilegale în teritoriile necontrolate de către guvernul georgian şi în apropiere de graniţele ţării“, care „va creşte considerabil posibilitatea de conflicte armate reînnoit şi destabilizarea în Georgia“.

Prin urmare, sursele unei intervenţii militare sunt plasate la nivelul formaţiunilor militare separatiste şi voluntarilor sau cazacilor din Caucazul de Nord, existând riscul ca cetăţenii georgieni ameninţaţi de aceste grupări să plece din regiunile separatiste, în cazul în care autorităţile georgiene nu ar fi în stare sa ia măsuri pentru a-i proteja.

Singurul lucru care ar putea fi legat de intervenţia posibilă a forţelor ruse se referă la procesul de acordare a cetăţeniei ruse pentru rezidenţii din regiunile separatiste ale Georgiei şi politica Rusiei de a proteja cetăţenii ruşi din toată CSI, în conformitate cu cele 5 principii de Politică Externă subliniate de către preşedintele Dmitri Medvedev, care a devenit ulterior miezul unei adevărate Doctrine de Politică Externă în Federaţia Rusă[12]. Dar

[12] La sfârşitul lunii august 2008, preşedintele rus Dmitri Medvedev a anunţat cinci priorităţi de politică externă – despre care se prezumă că au funcţionat în timpul războiului ruso-georgian, au stat la baza concepţiei lui şi au justificat retroactiv pătrunderea trupelor regulate ale Federaţiei Ruse pe teritoriul suveran al unui stat membru al OSCE: Rusia va „recunoaşte principiile fundamentale ale dreptului internaţional“, Rusia „nu vrea o confruntare cu orice altă ţară“ şi nici nu intenţionează să se izoleze. Rusia nu acceptă actuala ordine mondială, pe care Medvedev o numeşte „unipolară“, care este „instabilă şi ameninţă cu apariţia de conflicte.“ „Lumea trebuie să fie multipolară“. „Rusia a susţinut ca

chiar şi în acest caz, s-ar referi numai la teritoriul separatist în care trăiesc aceşti cetăţeni beneficiari ai paşapoartelor ruseşti. Practic aceasta „este o ameninţare potenţială, deoarece, în anumite circumstanţe, ar putea fi folosită ca un pretext pentru o intervenţie în problemele interne ale Georgiei".

Această ultimă dispoziţie ar însemna că Rusia ar putea interveni în „problemele interne ale Georgiei", fără a menţiona însă explicit o intervenţie militară. Deoarece acest element este plasat la capitolul rezervat „intervenţiei militare", acest lucru ar putea însemna că Georgia s-ar fi putut referi şi prevedea aici pătrunderea în regiunile separatiste a trupelor ruse regulate - în afara trupelor de menţinere a păcii, permise în conformitate cu documentul de formare a Comisiei Unificate de Control - dar numai în scopul de a „proteja" cetăţenii ruşi, nu de a ataca georgienii din regiune şi în nici un caz faptul că aceste trupe ar pătrunde pe teritoriul care se află sub controlul administraţiei legitime oficiale din Tbilisi, ameninţând ordinea de drept şi puterea aleasă legitim aici.

Vorbind despre ameninţarea pe care o reprezintă bazele militare ale Federaţiei Ruse (punctul 4.4), situate în Georgia, ele „nu mai sunt o ameninţare directă la suveranitatea Georgiei". Cu toate acestea, până la retragerea lor finală, " rămân un risc la adresa securităţii naţionale, şi afectează negativ mediul de securitate din Georgia".

În concluzie, nu a existat nicio evaluare a unei ameninţări existente, provenind din partea Federaţiei Ruse în ceea ce priveşte operaţiunea militară directă a forţelor ruse regulate împotriva cetăţenilor georgieni din regiunile separatiste sau din afara teritoriilor separatiste. Prin urmare, nu ne puteam aştepta la prevenire, pregătire sau planificare pentru astfel de operaţiuni din partea autorităţilor, chiar dacă s-au putut observa mecanisme

---

fiind" o prioritate incontestabilă dreptul de a" proteja viaţa şi demnitatea cetăţenilor ruşi", precum şi interesele lor „oriunde ar fi ei." În cele din urmă, există regiuni în care Rusia are interese privilegiate", o referinţă aparent la un spaţiu geografic, nespecificat, o sferă de interese, care include, evident, Georgia şi Ucraina, dar şi virtual alte ţări vecine Rusiei, alte naţiuni din Europa şi Asia (www.kremlin.ru, 31 august). Viitorul relaţiilor internaţionale depinde de „prietenii şi partenerii noştri", care „trebuie să aleagă" dacă recunosc sau nu aceste drepturi şi privilegii Rusiei, este menţionat la sfârşitul prezentării făcute de Preşedintele Medvedev.

de culegere de informaţii, instrumente preventive acţionate în materie de apărare şi securitate în prioritățile definite, fapt care trădează o conştientizare a posibilităţii existenţei unei ameninţări împotriva populaţiei georgiene din regiunile separatiste doar din partea forţelor militare şi non-militare ale regimurilor separatiste sau de la voluntari din Caucazul de Nord.

Alte două alte capitole ale Concepţiei Securităţii Naţionale sunt, de asemenea, interesante pentru criza militară din august, respectiv punctul referitor la consolidarea statului - un prognostic şi direcţiile de dezvoltare în continuare a forţelor armate - precum şi punctul privind consolidarea politicii externe, ca parte a Concepţiei de Securitate Naţionale. Nu vom insista asupra prevederilor referitoare la capacitatea de colectare de informaţii, care este la un nivel normal, adecvată riscurilor şi ameninţărilor cu care se confrunta Georgia şi care ar fi putut permite o evaluare completă a grupărilor armate pătrunse ilegal sau intrarea trupelor regulate în Osetia de Sud prin tunelul Roki, un sistem care era în vigoare şi a funcţionat în timpul războiului august.

În ceea ce priveşte problema consolidării apărării statului (punctul 5.2.), direcţiile sunt:
- consolidarea apărării statului prin întărirea Forţelor Armate
- consolidarea mecanismelor de apărare a civiliilor
- cooperarea cu comunitatea internaţională pentru promovarea păcii şi securităţii la nivel mondial
- dezvoltarea mecanismelor de gestionare a crizelor

Pentru primul şi cel de-al treilea obiectiv, Concepţia menţionează că „Georgia realizează reforme pe scară largă în domeniul Apărării vizând dezvoltarea şi modernizarea forţelor armate, în conformitate cu standardele NATO. Forţele armate georgiene reformate vor avea capacităţi crescute de apărare pentru a contracara ameninţările militare la adresa securităţii naţionale şi internaţionale şi pentru a participa la operaţiuni anti-teroriste şi în sprijinul păcii“.

Deci, ipoteza de bază este că Georgia ar trebui să aibă forţe compatibile NATO pentru rezolvarea problemelor proprii din domeniul Apărării

Naționale şi pentru participarea la operațiuni internaționale. Dar în aceste dispoziții nu se precizează că Georgia are capabilități de a contracara orice tip de amenințare. Amenințări directe precum o operațiune militară la scară largă din partea Armatei ruse nu sunt, în nici un punct, luate în considerare. Chiar şi în viitor, achizițiile prognozate menționează capacitățile crescute de apărare pentru a contracara amenințările militare la adresa securității naționale“, dar fără să presupună un nivel care ar putea face față tuturor amenințărilor de natură militară prezente în imediata apropiere a Georgiei.

În ceea ce priveşte crearea unui sistem de gestionare a crizelor, se menționează că „sistemul va fi capabil să prevină şi să răspundă la crize, să gestioneze situațiile post-criză, în timp util şi eficient, precum şi să asigure prompt luarea deciziilor şi punerea lor în aplicare“ şi „va oferi, pentru acțiuni coordonate de agenții de stat, o delimitare precisă a funcțiilor şi a responsabilităților guvernamentale, non-guvernamentale, organizațiilor internaționale şi umanitare implicate în procesul de gestionare a crizelor“.

Este vorba despre o percepție clară cu privire la necesitatea unui astfel de sistem, voința politică de a construi un astfel de sistem, faptul că înființarea unui „sistem unitar şi centralizat de gestionare a crizelor“ este în curs de desfăşurare în cadrul Consiliului Național de Securitate din Georgia, un sistem care nu a fost în vigoare la momentul crizei din august 2008.

În ceea ce priveşte consolidarea Relațiilor Externe (punctul 5.5.), Autoritățile georgiene au dovedit că sunt conştiente că instrumentul militar nu este suficient pentru a reacționa la toate amenințările şi pentru a îndeplini obiectivele de securitate națională şi faptul că sprijinul diplomatic al partenerilor şi aliaților săi este necesar şi, de aceea, politica externă ar trebui să fie o parte integrantă a sistemului de securitate şi a sistemului de luare a deciziilor în situații de criză.

În Concepția de Securitate Națională, „Politica externă este una din direcțiile principale ale politicii de securitate națională a Georgiei, care vizează stabilirea unui mediu internațional de securitate favorabil pentru Georgia“. În vederea atingerii acestui obiectiv, Georgia cooperează cu comunitatea internațională în formate bilaterale şi multilaterale. Dimensiunile proeminente sunt:

- Parteneriatul Strategic cu SUA, Ucraina şi Turcia, în ordinea aceasta;
- Parteneriate cu Armenia şi Azerbaijan (considerate împreună) şi apoi parteneriatul cu Federaţia Rusă;
- Cooperarea regională în Regiunea extinsă a Mării Negre, cu toate componentele multilaterale, începând cu GUAM;
- Cooperarea inter-regională, concept care subliniază cooperarea specială Marea Baltică-Marea Neagră, cu transferul lecţiilor învăţate şi a bunelor practici de la nord la sud, în special pentru intergrarea euro-atlantică.

Capitolul privind „consolidarea relaţiilor externe" din Concepţia Securităţii Naţionale este o abordare uzuală în materie de securitate în cazul statelor mici, cu vecini puternici (în special în spaţiul post-sovietic), în cazul în care descurajarea prin diplomaţie şi politică externă, de prevenire, parteneriate internaţionale şi garanţii de securitate sunt principalele obiective pentru eşafodajul securităţii acestor state. În cazul Georgiei, punctul este dublat de necesitatea „opririi/contracarării/stopării agresiunii străine pentru 48-72 de ore, pentru a da timp comunităţii internaţionale să reacţioneze şi să blocheze agresiunea".

Acest concept, care poate fi găsit în Strategia de Securitate a Republicii Moldova din 2007(cu toate greşelile şi interpretările şi caracteristicile acestui document), a fost aplicat în cazul special al razboiului ruso-georgian, chiar dacă Georgia nu prevedea o astfel de ameninţare în Concepţia sa de securitate şi nu a elaborat o strategie adecvată pentru a reacţiona în cazul în care o astfel de ameninţare ar fi devenit realitate.

2. Strategia Militară Naţională a Georgiei

Strategia Militară Naţională a Georgiei, primul document de acest gen al ţării, constituie partea principală a Strategiei Naţionale de Securitate şi conţine, în mod semnificativ, regulile de aplicare a politicii naţionale de apărare până în 2010. Ea defineşte domeniile de activitate ale Forţelor Armate georgiene (GAF) şi planurile pe termen scurt (2005-2007) şi pe termen mediu (2008-2010). Strategia Militară Naţională constituie baza pentru dezvoltarea viitoare a unui sistem eficient de securitate şi de construire a GAF. În plus, documentul subliniază paşii pentru consolidarea capacităţilor de apărare necesare pentru aderarea Georgiei în Organizaţia Tratatului Atlanticului de Nord (NATO).

În sistemul de luare a deciziilor în timpul unei crize, Forțele Armate ale Georgiei (GAF) au un rol important. Misiunile și funcțiile GAF sunt definite de Legea privind Apărarea (cap.III alineat, # 7) și includ obiective cum ar fi protejarea independenței, integrității teritoriale și respectarea acordurilor internaționale. GAF îndeplinește aceste funcții sub conducerea și autoritatea Ministerului Apărării, în conformitate cu principiile de control democratic civil al forțelor armate.

Ministerul Apărării (MOD) are următoarele obiective:
- să dea direcție politică și să gestioneze procesul de dezvoltare a GAF;
- să mențină forțele într-o stare înaltă de pregătire;
- să aplice deciziile politice adoptate de către ramurile executive și legislative ale guvernului georgian;
- să identifice amenințările bazate pe situația militar-politică actuală;
- să dezvolte structura GAF;
- să realizeze cooperarea militară, în conformitate cu tratatele și acordurile internaționale.

Există cinci principii generale ale politicii de apărare georgiene (titlul II din Strategia militară):
1. Prevenirea și protecția împotriva agresiunilor directe
2. Integrarea în NATO și cooperarea internațională
3. Abilitatea de a evalua mediul strategic
4. Asigurarea stabilității în regiunea Caucazului
5. Contribuția la mediul de securitate internațional

Privind cele cinci direcții prioritare de acțiune, prima, a treia și a patra ar putea avea relații cu războiul ruso-georgian din august, iar a doua ar putea avea relații cu unele garanții legate de momentul în care luptele s-au reluat.

În ceea ce privește principiul legat de protecția împotriva agresiunii, principalele dispoziții sunt legate de descurajarea agresiunii, „modalitatea preferată de protecție pentru Georgia“, prin intermediul bunei pregătiri a Forțelor Armate și a societății de a rezista potențialilor adversari“, acordând astfel oportunități pentru realizarea pașnică a intereselor naționale ale Georgiei“. Aceste prevederi principale ale alineatului subliniază încă o dată absența abordării publice de către conducerea georgiană a unei

pregătiri/aşteptări/eventualităţi a unor acţiuni militare ofensive, pe scară largă, ale Rusiei, precum şi o înclinaţie de a respecta principiul de soluţionare paşnică a conflictelor.

Primul punct, legat de descurajare, se referă la capacitatea de a evalua mediul strategic, subliniind tocmai caracterul non-agresiv şi paşnic al conceptului de apărare şi strategie. „Georgia trebuie să fie conştientă de mediul internaţional, precum şi de situaţia din Caucaz. Eforturile naţionale se concentrează pe menţinerea capabilităţii de informare necesare la nivel tactic, operativ şi strategic, alocarea de resurse de apărare într-un mod mai eficient şi soluţionarea provocărilor". Acest lucru subliniază atenţia necesară nevoilor de informaţii pentru o imagine de ansamblu clară şi precisă a Caucazului de Nord şi a frontierei de Nord, elemente care s-au dovedit de o importanţă capitală pentru semnalele de avertizare atunci când batalioane ruse au intrat în tunelul Roki.

Referitor la acest lucru, prevederea legată de „asigurarea stabilităţii în regiunea Caucazului" este cea mai importantă cu privire la relaţiile directe dintre Georgia şi Rusia. Punctul menţionează „elementul principal al politicii de apărare georgiene", care este „menţinerea stabilităţii şi cooperării politice strânse cu ţările învecinate". În plus, alineatul conţine o recunoaştere formală a „intereselor legitime ale altor state" şi „urmăreşte să menţină relaţii care sprijină securitatea şi prosperitatea, precum şi promovarea respectului pentru graniţele recunoscute pe plan internaţional". Acest lucru ar fi un indiciu că, în materie de probleme militare, există un sentiment de respect şi o mână întinsă Rusiei.

Limitele resurselor şi capacităţilor militare sunt recunoscute în paragraful legat de integrarea în NATO şi cooperarea internaţională. Aici vom găsi, de asemenea, menţionată „dificultatea de a anticipa din timp natura ameninţărilor şi provocărilor curente", o formulă care desemnează limitele capacităţilor de informaţii, toate acestea necesită ca „Georgia să solicite colaborarea strânsă la nivelul comunităţii internaţionale". Trei fraze mai târziu, se menţionează că „în plus, Georgia se confruntă cu un mediu complex regional în Caucaz şi cu resurse limitate, care ne obligă să căutăm forme de securitate suplimentare sub forma unor alianţe şi parteneriate".

Soluțiile sunt cooperarea internațională și „apărare teritorială bazată pe principiul apărării colective“, în sensul aderării la NATO.

În acest scop, Georgia își asumă propria „contribuție la mediul de securitate internațională“, prin înțelegerea faptului că „viitorul pe termen lung, ca un stat liber, sigur și prosper“ al Georgiei depinde în mare măsură de „o ordine internațională în care nu există constrângere, agresiune și terorism. Georgia recunoaște responsabilitatea sa, de membru al comunității internaționale, de a acționa în vederea îndeplinirii acestui obiectiv“.

În conformitate cu aceste principii, ne putem aștepta ca Georgia să aibă capacități adecvate de obținere de informații în Caucazul de Nord, o apărare care ar putea face față posibilelor amenințări și atacurilor separatiștilor, voluntarilor și cazacilor din Caucazul de Nord - de așteptat doar față de populația din regiunile separatiste, în special în Osetia de Sud, nu luarea în calcul a unui atac pe scară largă al trupelor ruse față de Georgia - și o percepție clară a limitei capacităților sale în înfruntarea atacurilor la scară largă pe teritoriul său, de la marele său vecin din Nord.

În capitolul IV al Strategiei Militare Naționale, cel ce privește aspectele cheie ale mediului strategic, această realitate este subliniată cu mai multă acuratețe decât în partea teoretică și introductivă. Acest capitol menționează că „actualul mediu strategic al Georgiei cuprinde un peisaj politic care se schimbă rapid, schimbări rapide ale tehnicii războiului, o diversitate de adversari potențiali și capacități militare limitate”.

În aceeași parte există o trimitere la evaluarea georgiană a amenințării, un document care oferă o analiză detaliată a acestor amenințări specifice, pentru a include probabilitatea și impactul acestora. „Misiunea, structura și cerințele GAF sunt derivate din această evaluare a amenințărilor“, se menționează în document. Dacă există un sentiment clar că „zona Caucazului, în special Caucazul de Nord, este extrem de periculoasă și instabilă“ cu „conflicte înghețate și pericolul de noi crize care apar“, „probabilitatea de agresiune directă împotriva Georgiei, în viitorul apropiat este scăzută“, dar există și alte provocări reale care amenință securitatea și bunăstarea țării.

În acest document, ordinea ameninţărilor este diferită de cea care apare în Strategia de Securitate Naţională. Prima referinţă este făcută la adresa activităţilor separatiste în interiorul graniţelor Georgiei. A doua este cea aşezată abia pe poziţia a şasea în Concepţia de Securitate Naţională şi se referă la prezenţa bazelor militare ruse şi, de această dată, nu există o menţiune directă a unor ameninţări ce ar veni din partea „trupelor de menţinere a păcii pe teritoriul nostru care au o reputaţie de a provoca instabilitate în regiunile separatiste şi rămân o ameninţare“, cum se specifica în documentul iniţial referitor la problemele de securitate naţională.

Mai mult, chiar dacă nu există o ameninţare identificată din partea forţele militare ruse, aflate în număr mare în Caucazul de Nord, acelaşi alineat afirmă că „vor fi întotdeauna forţe în Federaţia Rusă, care vor oferi un sprijin activ pentru regimurile separatiste utilizând bazele ruse din Georgia“, cu referire transparentă la acţiuni limitate la regiunile separatiste şi cetăţenii locuind acolo. Documentul pledează pentru retragerea completă a tuturor acestor tipuri de forţe de pe teritoriul georgian şi menţionează că „această problemă va necesita o atenţie continuă“.

Cu aceste prevederi, este foarte clar că autorităţile militare georgiene au luat în considerare faptul că „forţele ruse de pace“, precum şi soldaţii ruşi rămaşi în bazele din regiunile separatiste ar putea adera la forţele separatiştilor şi voluntarilor din Caucazul de Nord într-un conflict direct cu forţele georgiene, pe teritoriile separatiste. Aceasta înseamnă că a existat o planificare a capacităţilor necesare pentru a contracara această posibilă ameninţare.

Sub acelaşi titlu, în strategia militară există un capitol întreg legat de capacităţile limitate militare ale Georgiei, capitol care nu se regăseşte în Concepţia de Securitate Naţională în această formă simplă, ci mai degrabă elementele transpar prin lectura printre rânduri. Strategia militară menţionează, de asemenea, stadiul real de pregătire a Forţelor Armate georgiene - GAF pentru a îndeplini sarcinile atribuite prin intermediul Strategiei Militare şi al Concepţiei de Securitate Naţională.

În acest sens, documentul prevede că „cerințele actuale de securitate stabilesc mai multe sarcini pentru forțele armate din Georgia și necesită sprijin de resurse adecvate pentru desfășurarea operațiunilor militare". Eficacitatea Forțelor Armate este determinată de următorii trei factori principali: nivelul de instruire, echipamentul tehnic modern și un sistem eficient de management. Atingerea nivelurilor ridicate în toate cele trei domenii va fi imposibilă fără alocarea de resurse financiare și materiale suficiente. În prezent – potrivit evaluării documentului la acea dată – „GAF are neajunsuri semnificative în toate cele trei domenii". Acest lucru „ar face imposibilă pentru GAF neutralizarea tuturor amenințărilor existente sau potențiale", în cazul în care ar fi necesar.

Aceste declarații clare sunt de o importanță majoră pentru dezvoltarea războiului ruso-georgian, pentru percepția și încadrarea problemei de către factorii de decizie în timpul întregii crize, pentru o analiză corectă a reacțiilor și declarațiilor, precum și pentru analiza comportamentului sistemului de luarea deciziilor în timpul războiului august 2008.

Sub același titlu al strategiei, există o expunere cu privire la necesitatea de a adera la NATO ca o soluție supremă și garanție pentru securitatea și apărarea Georgiei. Acest alineat este foarte important pentru analiza noastră deoarece menționează faptul că a existat un semnal al unei posibile amenințări din partea forțelor ruse regulate care nu au fost cuantificate în cele două strategii ca atare cu scopul de a preveni reacții puternice de la Moscova sau venind de la aliații din NATO și partenerii din UE, și de la parteneri strategici americani, dar a fost luată în considerare. Faptul că nu au existat forțe care să se ocupe de o astfel de amenințare este subliniat în acest ultim paragraf:
„Un alt factor este, de asemenea, de mare importanță - Georgia este înconjurată de vecini relativ puternici și capabili. În plus, Georgia se confruntă cu mai multe tipuri de adversari potențiali, care au capacitatea de a desfășura operațiunile ne-standard. Noi recunoaștem că va fi imposibil să se răspundă la toate amenințările existente sau potențiale. Până când țara noastră nu va adera la NATO - lucru ce va aduce garanții mult mai ferme decât în prezent - va fi necesar să se bazeze numai pe forțe proprii și pe capacitatea lor de a efectua diferite tipuri de operațiuni".

Acest alineat este singurul care ne-a dat un indiciu că autorităţile georgiene au fost conştiente de faptul că Rusia (şi Turcia, care beneficiază teoretic de eticheta de vecin „mai capabil") ar putea reprezenta o ameninţare militară directă, fără ca Georgia să deţină capacitatea adecvată de a-i face faţă, într-o confruntare militară, precum şi a posibilităţii de a desfăşura „operaţiuni ne-standard", aşa precum le-am văzut în timpul războiului din august 2008.

Recunoaşterea posibilităţilor limitate de a face faţă unor astfel de ameninţări este o altă percepţie clară care a influenţat reacţia în timpul războiului, aşa cum a influenţat-o şi recunoaşterea necesităţii de a „se baza numai pe forţele proprii". Acest lucru contrazice propaganda rusă şi relatările făcute de Moscova pentru ţările UE cu privire la război, acolo unde susţine că autorităţile georgiene „se aşteptau la un ajutor militar direct de la NATO sau SUA, de aceea au reacţionat în aşa fel", cu referire la o pretinsă operaţiune georgiană care ar fi amorsat războiul.

3. Sistemul decizional formal şi informal. Cum a funcţionat în timpul războiului ruso-georgian

Ultimele două capitole ne-au ajutat să ne dăm seama de limitele şi formele cadrului normativ şi instituţional de luare a deciziilor la momentul crizei august 2008. Vom merge mai departe în încercarea de a surprinde comportamentul *de facto* al acestor instituţii şi factorii de decizie cei mai importanţi în timpul crizei din Georgia, în conformitate cu declaraţiile publice, decidenţi relevanţi în percepţia publică, miturile dezvoltate în timpul şi după criză utilizând, de asemenea, şi interviurile făcute cu persoanele care s-au aflat şi au participat la deciziile adoptate.

Caracteristicile sistemului decizional în Georgia

a. Tânăr şi neexperimentat

Trebuie să subliniem faptul că vorbim despre o conducere destul de tânără, cu experienţă de numai 5 ani de conducere a ţării (după revoluţia trandafirilor), care a învăţat mai ales din munca în administraţia ţării şi a instituţiilor respective. Nimeni nu a cunoscut în mod real instituţiile şi sistemul democratic, cu excepţia unor scurte vizite în ţările occidentale. Unii au studiat în Occident, dar în conducerea formală, cât şi în rândurile consilierilor, într-adevăr, puţini ştiau ce trebuie să facă. Indiferent de vârsta

lor, toți au fost lipsiți de experiență și fără o educație formală corespunzătoare cu privire la sarcinile posturilor ocupate.

b. Un grup puternic și coerent

La nivel decizional, grupul care într-adevăr a avut de-a face cu criza a fost reprezentat de câțiva oameni din apropierea președintelui care deținеau poziții administrative care nu au fost neapărat legate de structura instituțională concepută pentru a face față unui război sau unei crize de această amploare. Aspectul pozitiv a fost faptul că această echipă a fost foarte unită, cu un nivel mare de încredere reciprocă - foarte important pentru politica internă, în fața unei opoziții extrem de fragmentată, unificată numai prin obiectivul de a-l elimina pe președintele Saakașvili și cu foarte puține idei și proiecte de viitor, altele decât cele aplicate deja de către conducerea existentă.

c. Efecte secundare de tip „group think"

Efectul secundar negativ a fost fenomenul de „group think" în timpul crizei, atunci când toți decidenții au avut același mod de gândire și au sprijinit ideile tuturor celorlalți membri ai grupului, fără a discuta scenarii alternative, cu puține idei noi și cu o lipsă de cenzură sau spirit critic solid în timpul discuțiilor. În această situație, deciziile sunt mai rele decât cele pe care liderul le-ar lua singur pentru că acordul general a dat sentimentul că deciziile luate erau corecte și, oricum, cele mai bune. Dacă doar liderul ar fi fost responsabil de situație, neînsoțit de ceilalți membri ai grupului informal de decizie, el s-ar fi gândit de două ori la fiecare din decizii și ar fi avut un tip de cenzură personală. Acest lucru nu înseamnă neapărat că unanimitatea a existat tot timpul și că nu au existat nuanțe în evaluarea faptelor.

d. Lipsa de expertiză profesională în grupul de evaluare a crizei

Un alt fapt important este lipsa de expertiză în procesul decizional din Georgia: nu a existat o cameră de situații, cu utilizarea expertizei de top din toate domeniile în timp real, cu profesioniști în toate domeniile gata să ajute factorii de decizie în aceste momente cruciale. Dimpotrivă, a existat o lipsă de înțelegere generală – cu unele excepții – în legătură cu nevoile instituțiilor și procedurile clare de lucru în timpul crizei, necesitatea de a evita improvizația și accesul în timpul procesului decizional, la toate elementele tehnice și intelectuale necesare.

e. Primele etape ale unui viitor conflict politico-birocratic

Chiar dacă am putea găsi acum o mulțime de decidenți care considerau că este nevoie de un sistem adecvat, că lipsea ceva - și aproape toți recunosc faptul că deciziile s-au luat ad-hoc - acest lucru nu s-a datorat lipsei de preocupare pentru crearea de instituții sau utilizarea celor existente, ci mai degrabă de lipsa timpului necesar de la preluarea puterii pentru a construi aceste instituții. În unele cazuri, am putea identifica faptul că aceste persoane au fost speriate de ideea că deciziile vor fi luate sau influențate major de către unii birocrați sau experți profesionişti în anumite domenii și nu de către factorii de decizie politică oficiali, sau că aceste organisme profesionale necesare într-o cameră de criză ar putea influența orice decizie, dacă le este permisă intrarea în dezbaterile politice.

Lecțiile învățate după criză au evidențiat care a fost situația reală și deficiențele sistemului iar o companie britanică de consultanță și alte organizații internaționale au elaborat modelul și cadrul de pregătire pentru o sală de situații și de operațiuni adecvată pentru deciziile în situații de criză. Acest instrument ar înlocui cu siguranță comanda și centrul de control în timpul oricărei crize ulterioare de aceeași amploare sau consistență, față de situația din august 2008, în care mecanismul de luare a deciziei a fost în cea mai mare parte improvizat, iar deciziile adoptate ad-hoc.

f. Lipsa culturii strategice

Conturarea opțiunilor de securitate și crearea unei culturi strategice adecvată obiectivelor de integrare europeană și euroatlantică a fost o necesitate atât în primele etape ale independenței Georgiei, cât mai ales după revoluția trandafirilor. În afara nevoii de a adera la Occident, UE și NATO, precum și de necesitatea clară a parteneriatului strategic cu SUA, a existat o lipsă generală a culturii strategice care i-a afectat, în mod direct, pe cei implicați în conducerea crizei, dar și indirect, prin intermediul reacțiilor în timpul și după criză, a reacțiilor venite din opoziție, a unor bârfe răspândite prin instrumentele de propagandă ale inamicului, prin influența pe care a dobândit-o războiul asupra agendei interne.

Unii experți intervievați au legat această lipsă de cultură strategică - anumite detalii și imagini publice care au subliniat sentimentul de haos și de proastă gestiune a crizei - de „caracterul poporului georgian“. După

experiențele din Africa, America de Sud și unele țări arabe, este clar că o asemenea presupunere este neavenită. Dimpotrivă, georgienii, fiind un popor de munte, sunt duri, obișnuiți să meargă la război în condiții grele și situații complicate, de disparitate numerică, iar acest lucru a fost confirmat de un nivel ridicat de integrare și de rolul conferit trupelor gerogiene în operațiunile internaționale de menținere a păcii, chiar în timpul războiului, în Irak.

g. Personal de conducere la nivel simbolic în sistemul decizional

În Georgia, sistemul decizional se află în primele etape de instituționalizare, având inerente blocaje de management și lacune în sistem. Funcționalitatea sistemului este mai bună decât ceea ce ne-am putea aștepta să fie după 5 ani de reforme, dar mai puțin decât ceea ce am putea realiza printr-o abordare sistematică a acestei chestiuni, cu o voință politică clară care să se ocupe de asta și fără neapărat un recurs la utilizarea excesivă a resurselor.

Sistemul este foarte dependent de conducerea fiecărei instituții la un moment dat. Acest lucru a făcut ca fiecare instituție să depindă în mare măsură de șeful său sau de politicianul care ia decizia, la un nivel care, în unele cazuri, este paralizant sau cel puțin duce la un mecanism care nu funcționează așa cum ar trebui, în cazul absenței fizice ale șefului. Sistemul georgian este extrem de personalizat și rolul personal sau starea de spirit este deseori mai importantă decât faptul că s-a aflat în primele etape ale stabilirii unor reguli de circulație a documentelor și creării unui simț al castei și al datoriei în sistemul birocratic. Liderul este în toate etapele responsabil pentru funcționalitatea și eficiența instituției, structurii și mecanismelor asociate.

Atât sistemul cât și instituțiile și birocrații georgieni, care lucrează acolo, reacționează irațional și sunt legați de prezența fizică personală a liderului sau șefului instituției. De asemenea, este cazul și pentru sistemul existent dar și pentru populație, care sunt dependente de prezența personală și modul de manifestare a președintelui Saakașvili pe scena publică sau pe postul de televiziune. În cazul în care performanțele sale nu sunt cele obișnuite, georgienii resimt un sentiment de nesiguranță care poate merge până la panică, dar dacă el este extrem de angajat în critici, cu declarațiile sale tari ca de obicei împotriva rușilor, înseamnă că totul este în ordine. El a jucat în

timpul crizei şi încă mai joacă un rol excesiv, de un simbolism dominant pentru întreaga societate, indiferent dacă oameni îl plac sau nu.

h. Reacţii ad-hoc

O altă problemă importantă a sistemului de luare a deciziilor în timpul crizei a fost legată de deciziile luate aproape la faţa locului, ad-hoc, spontan în cea mai mare parte, fără o reacţie pregătită printr-o procedură internă care să fi fost pregătită de ceva timp şi pe care toată lumea o ştia şi o accepta, pentru care cei aflaţi în asemenea poziţii au fost instruiţi şi pregătiţi pentru situaţii de criză. Această grabă în a lua decizii şi a reacţiona, în primele etape, conduce la voluntarismul excesiv şi la o mare viteză în reacţii cu efecte secundare complicate, deşi pe parcursul dezvoltării crizei reacţiile au fost mai moderate şi elaborate, bazate pe informaţii din mai multe surse şi cu decizii pregătite într-un mod mai analitic. Procesul de învăţare pentru lideri şi decidenţi a avut loc în acelaşi timp cu evoluţia acestei crize.

i. influenţa mare a reacţiilor percepute / aşteptate din afara sistemului

O altă caracteristică care ar putea fi observată este influenţa pe care au jucat-o în procesul decizional reacţiile preconizate sau percepute ale actorilor din afara sistemului, în special din sistemele de luare a deciziilor din SUA, UE şi Rusia. Chiar dacă au existat consultări şi o mulţime de experţi străini au ajutat în timpul crizei, nu era un schimb real de informaţii în primele etape ale crizei, fără avertisment prealabil şi fără nici o reacţie sau un răspuns la primele solicitări din partea ţărilor aliate şi partenere. Un nivel scăzut şi neaşteptat de implicare a UE şi SUA, în primele momente, a fost dublat de o supra-implicare a Rusiei şi de implicarea oficială a comunităţii internaţionale în soluţionarea conflictului.

Reacţiile aşteptate din partea principalilor jucători înaintea izbucnirii conflictului şi, ulterior, chiar în primele etape din timpul conflictului, mai degrabă decât cele percepute după ce conflictul s-a declanşat, au avut o influenţă importantă asupra sistemului decizional georgian. Sistemul nu a fost, totuşi, destul de matur şi s-a bazat pe improvizaţie prea mult pentru a reacţiona în funcţie de reguli, norme şi proceduri elaborate anterior (unde a fost cazul unor astfel de norme şi proceduri) şi fără a ţine cont excesiv de această influenţă a actorilor externi faţă de sistemul decizional.

Absența unor semnale de prevenire, urmate de relativa liniște și lipsă de reacție odată declanșat războiul, au dezamăgit și neliniștit întregul establishment. Mai apoi, unele dintre reacțiile apărute au ridicat și mai multe semne de întrebări pentru decidenții politici care aveau sentimentul, dacă nu o bază normativă reală, că un asemenea atac nu poate avea loc sau că reacțiile tuturor vor fi extrem de clare, dure și prezente pe toate nivelurile – diplomatic, public, chiar militar. Aceste așteptări nepotrivite cu reacțiile ce au existat în fapt și reacții percepute prin prisma unor așteptări neonorate au influențat sistemul de luare a deciziilor și chiar anumite momente de derută imediat după declanșarea războiului.

j. Influența tipului de leadership

Nu în ultimul rând, sistemul de luare a deciziei a fost complet influențat de tipul de conducere existentă, modul de gestionare cunoscut al acestui leadership, dar și de tipul de leadership al Georgiei perceput de către opoziție și de către public - în mare parte autoritar sau în care autoritatea de drept a jucat un rol major, cu o influență enormă în ordinea publică. Acest lucru a creat impresia că așteptările publicului nu au fost satisfăcute în primele momente ale declanșării conflictului iar o asemenea percepție despre autorități limitează, de asemenea, tipurile de comportament și reacțiile decidenților într-o anumită situație.

Comportamentul decidenților în timpul crizei și faptul că populației i-a fost indusă certitudinea că teritoriul țării va fi împărțit au împins furia publicului în acest sens și au pus o presiune suplimentară asupra Guvernului, nu pentru începerea războiului, ci pentru a avea o apărare solidă și adecvată pentru a face față unui atac; presiunea asupra conducerii a fost în sensul de a găsi o soluție care ar putea menține imaginea unei autorități puternice. Această presiune percepută de către conducere a fost anticipată de către Rusia care a folosit-o, chiar dacă nu a planificat acest lucru, exact în primele etape ale conflictului.

Situația internă a jucat un rol în acest tip de comportament așteptat de către populație care a legat conducerea existentă de o soluție fermă și o acțiune decisivă. După mitingurile din 7 noiembrie ale opoziției și reacția poliției, a existat un fel de insecuritate resimțită de conducerea existentă, care a adăugat presiune la contextul în care s-au luat deciziile. A existat

sentimentul că, dacă există o gestionare proastă a agresiunii în august, decidenţii vor pierde aura de lideri siguri şi autoritari, care nu ştiu ce să facă şi cum să protejeze Georgia de o agresiune externă majoră şi că acest lucru ar putea conduce la pierderea puterii politice interne.

Este foarte probabil ca o asemenea situaţie să fi fost planificată de către Rusia ca un posibil efect secundar al operaţiunilor din Osetia de Sud şi Abhazia, indiferent de existenţa sau lipsa de reacţie din partea guvernului de la Tbilisi: în cazul în care conducerea ar fi reacţionat, acesta ar fi fost un motiv pentru un nivel superior de operaţii în interiorul Georgiei, care ar fi dus cel mai probabil la eliminarea conducerii existente şi invazia capitalei Tbilisi. În cazul în care conducerea existentă nu ar fi reacţionat, acesta ar fi fost un motiv bun pentru ca să fie înlăturată de opoziţie şi populaţie deoarece nu a avut un răspuns adecvat la criză, în condiţiile în care reacţiona şi făcea paradă de imaginea unei conduceri puternice şi autoritare în interiorul Georgiei.

Mai există şi simţul aşteptărilor mari din partea publicului faţă de conducerea statului, determinat de o serie de elemente de comportament şi acţiuni ale autorităţilor deja intrate în conştiinţa publică: frecvenţa crescută a apariţiilor în mass-media cu privire la soluţiile posibile ale crizei separatiste, conţinutul solid şi încrezător din aceste declaraţii, sprijinul comunităţii internaţionale pentru aceste soluţii, succesul anterior al acestei administraţii în rezolvarea crizei din Adjaria după revoluţia trandafirilor. În această privinţă, nici perspectiva de eşec, nici pierderea Osetiei de Sud şi eliminarea etnică a georgienilor de acolo nu ar fi fost acceptate fără o reacţie corespunzătoare a autorităţilor georgiene.

Instituţii implicate în procesul de luarea deciziilor în timpul crizei din august

Georgia nu avea experienţă în operaţiuni militare anterioare războiului ruso-georgian din august, cu excepţia unor trupe implicate în operaţiuni ale coaliţiei în Irak. Acesta a fost de fapt locul unde 2000 din soldaţii profesionişti ai armatei luptau atunci când a început conflictul. Dar în afara acestei situaţii de fapt, Armata şi trupele implicate direct în operaţiuni au lucrat bine, ceea ce nu am putea spune şi despre partea civilă a forţelor

implicate în confruntări. Forma de pregătire militară minimală a populației s-a dovedit a fi puțină și inutilă în acest conflict cu un caracter special.

Locul unde nu a existat nici un mijloc de a reacționa s-a dovedit a fi **războiul cybernetic**, dus online chiar din primele momente ale crizei, atunci când comunicarea telefonică și, de asemenea, serverele de Internet s-au aflat sub atac direct pe 11 și 12 august. Dacă armata și poliția au avut mijloacele să-și continue comunicațiile prin intermediul telecomunicațiilor speciale, telefonul normal și conexiunile la internet au căzut, site-urile instituțiilor publice au fost paralizate, comunicarea generală în țară a fost stopată.

În cea de a doua fază, **războiul informațional** a fost destul de bine condus de partea georgiană cu ajutorul prietenilor și partenerilor de Vest, dar lipsa de resurse, la un moment dat, a pus Georgia în situația de a pierde această confruntare, pe termen lung. Rusia a reușit să îndeplinească unele dintre obiectivele sale de propagandă în ceea ce privește adevărul absolut, în special în sensul de a induce mai întîi o responsabilitate egală a părților pentru război, cel puțin din punctul de vedere al provocărilor lansate de Rusia, dacă nu direct de la sensul operațional al atacului.

Ulterior, războiul informațional a fost pierdut și s-a indus ideea că provocarea pentru începutul ostilităților ar fi venit din partea Georgiei, în ciuda probelor concrete și a evidențelor puse pe masă de Tbilisi în faza inițială a disputei. Acest deznodământ a fost susținut și de necesitatea politică pe care a resimțit-o în primul rând UE, dar chiar și unii oficiali americani, de a avea dovada clară și asupra existenței unei responsabilități comune pentru conflict și nu o situație clară de agresiune și vina numai de o parte, cea a Rusiei, deoarece acest lucru ar fi condus automat la condamnarea Moscovei conform dreptului internațional.

Au fost puține mijloace de a răspunde războiului la nivelul utilizării **capacităților de tragere la distanță cu rachete**. În Georgia, Rusia a utilizat rachete Iskander, pentru prima dată, și autoritățile de la Tbilisi nu au avut nici un mijloc de a reacționa deoarece nu există un sistem anti-rachetă pe teren și nici alte mijloace improvizate care ar putea contracara acest tip de atac. Acesta a fost cazul și cu **atacul naval** - Georgia nu a avut nici nave

de luptă, ci doar unele de poliție de frontieră - și **războiul aerian**, în care de artileria antiaeriană a jucat un rol bun, dar nu a existat nici un avion de vânătoare disponibil în Georgia după primele ore ale atacului, Rusia controlând total spațiul aerian chiar de la începutul războiului.

După cum am văzut, în documentele oficiale georgiene nu a existat nici un scenariu al unei invazii la scară mare de către Rusia, a existat o lipsă cronică de resurse pentru a susține un astfel de război și un astfel de scenariu a fost considerat mai degrabă improbabil, în special vorbind despre un atac masiv care să intereseze teritoriul controlat de autoritățile legitime de la Tbilisi.

Sistemul de luare a deciziilor, a fost destul de slab la nivelul normelor și procedurilor, au existat câteva reguli generale valabile în orice domeniu de activitate - militar, poliție, Afacerile Externe - dar nicio normă specifică sau proceduri specifice în momente de criză, nici sarcini specifice pentru personal în cazul în care o astfel de criză se producea, nici planificare pentru o reacție adecvată în timp de criză sau cel puțin un „manual“ despre cum să se comporte și cum să fie tratată o astfel de criză în interiorul establishmentului instituțional georgian, un document emis și aprobat în prealabil, cu o pregătire corespunzătoare a personalului instituțiilor pentru a urma pași speciali și necesari în situații de criză, odată ce un astfel de eveniment este declarat.

Sistemul decizional formal în perioade de criză, în Georgia, conține Administrația Prezidențială cu Cancelaria sa, apoi Consiliul Național de Securitate, care reunește unii miniștri și alte personalități-cheie - ministrul Apărării, ministrul de Interne, ministrul Afacerilor Externe, ministrul de stat pentru reintegrare teritorială, ultimele două relevante pentru această criză, dar, de obicei, poziții mai puțin proeminente într-o criză generică și în procesul de luare a deciziilor.

În cazul războiului ruso-georgian, principalele organe decizionale au fost Administrația prezidențială și Consiliul de Securitate Națională. Deciziile au fost luate în cadrul Consiliului, cu prezența redusă față de compoziția instituțională formală. Alte unități de luare a deciziilor au fost Ministerul

Apărării, Ministerul de Interne, Ministerul Afacerilor Externe, dar, de asemenea, Ministrului Sănătății pentru problemele umanitare, după ocupație și apariția fluxului de refugiați.

Sistemul de lucru a respectat în principal cadrul instituțional, chiar dacă a existat o critică imensă și justificată că, în acele momente, persoana responsabilă de luarea deciziilor a discutat doar cu unele persoane cheie din jurul său în care avea încredere deplină atunci când a luat o decizie. Au fost forme simplificate și reuniuni informale care au înlocuit deciziile oficiale ale organelor de la acest nivel și nu toate persoanele implicate sau desemnate ca membre în aceste structuri au fost acolo.

Singurele momente când s-a simțit existența unui spirit național, când a existat un sentiment de solidaritate și susținere deplină a acțiunii instituțiilor și a autorităților, au fost cele de la începutul crizei, în unele secvențe cu încărcătură sentimentală și emoțională. Aceste reuniuni au fost concepute pentru a mobiliza pe toată lumea și pentru a furniza explicații angajaților diferitelor instituții și, ulterior, publicului larg cu privire la ceea ce se întâmplă, pentru a-i atrage într-un efort de solidaritate, un efort comun al populației pentru a face față conflictului. Dar acest lucru nu s-a întâmplat la toate nivelurile și în toate instituțiile implicate în luarea deciziilor, așa cum un asemenea proces a avut loc chiar din primele momente la Ministerul Afacerilor Externe, acolo unde angajații de toate nivelurile și-au simțit responsabilitatea proprie și au fost solidari cu obiectivul de a comunica cât mai mult cu exteriorul informațiile despre ceea ce se petrecea în Georgia.

Sistemul de Informații din Georgia a fost înființat destul de recent după noile reguli democratice, în toate componentele sale. Fostul Minister al Securității Naționale a fuzionat cu Ministerul de Interne, în conformitate cu deciziile și spiritul noii administrații și vechiul sistem reformat a lucrat bine în special în contrainformații și contraspionaj, cu largul concurs al partenerilor occidentali, în special SUA și Estonia, țara care a furnizat specialiștii în interceptări. Explicația privind implicarea unor specialiști estonieni este conștiința acestui stat că, dacă Georgia cade, Țările Baltice în general și Estonia în special sunt următoarele pe lista Moscovei în preluarea controlului intern.

Organismul de informaţii militare a fost destul de slab ca reacţii, el aflându-se, la acea dată, în primele etape de dezvoltare, şi au existat momente când preşedintele ştia mai multe despre situaţia de pe teren decât Ministrul Apărării, după briefingul din Consiliul Naţional de Securitate. Biroul de Informaţii Externe a fost relativ nou înfiinţat şi şeful său nu a făcut parte din Consiliul Naţional de Securitate. Cel mai bine a funcţionat Direcţia de analiză a informaţiilor din cadrul Ministerului de Interne, care a fost însă centrul real al colectării de informaţii şi analiză a evenimentelor din timpul crizei.

Funcţionalitatea sistemului de luarea deciziilor în timpul crizei

Comunicarea internă a fost destul de eficientă, chiar dacă au existat momente de haos şi, uneori, nu era clar cine unde se afla. Coordonarea a fost, de asemenea, destul de slabă, dar nu neapărat datorită lipsei de comunicare inter-instituţională, ci datorită unui sentiment de lipsă de informaţii despre mişcarea trupelor de pe teren. Chiar dacă instituţiile au lucrat bine, au existat momente de lipsă de comunicare dintre centru şi forţele terestre pe 11 şi 12 august, în timpul penelor de curent din timpul atacului cibernetic.

Practic instituţiile au funcţionat în ciuda unei situaţii destabilizatoare la care planificatorii ruşi se aşteptau. Ei au estimat o blocare a comunicării pe verticală în lanţul de putere şi un colaps al statului georgian, pornind de la colapsul şi lipsa capacităţii de funcţionare a instituţiilor. Chiar şi fără o coordonare adecvată în anumite momente, biroul primului-ministru - care se ocupă cu sarcini economice, Ministerul Apărării şi Armata, Ministerul de Interne şi Poliţia şi-au îndeplinit sarcinile.

Cea mai neaşteptată acţiune a fost dusă la bun sfârşit, cu o eficienţă bună în condiţiile date, de partea umanitară, odată ce au apărut refugiaţii din zonele de război sau persoanele care nu mai aveau nici un mod de a-şi asigura supravieţuirea în aceste zone. Imediat ce au cerut asistenţă, sistemul a reuşit să funcţioneze chiar mai bine decât se aşteptau decidenţii, o altă lecţie de bune practici care ar putea fi analizată, mai ales că a avut loc fără o planificare anterioară şi fără nici o pregătire a sistemului pentru o astfel de perspectivă ca cea cu care s-au confruntat decidenţii în timpul războiului.

Acesta a fost un alt punct în care planificatorii ruşi au aşteptat incapacitatea de reacție a sistemului instituțional al Georgiei şi zguduirea din temelii a puterii ca urmare a presiunilor şi manifestațiilor oamenilor care suferă de foame sau indivizilor nemulțumiți că au pierdut totul şi a incapacității de a gestiona problema.

Majoritatea instituțiilor şi persoanelor implicate, la nivelul operațional şi în birourile centrale de comandă ştiau ce aveau de făcut şi au reacționat neaşteptat de bine, cu capacitate de autocontrol, mobilizare şi evitare a panicii neaşteptată, în special în primele etape ale războiului. S-a putut observa lipsa de resurse şi lipsa de exercițiu în a gestiona asemenea probleme, lipsa unor planuri de urgență sau a procedurilor în timpul crizei, lipsa de pregătire pentru acest tip de criză şi lipsa de experiență generală şi de experiență în timpul unui război, care, de obicei, ar afecta funcționalitatea instituțiilor. Sistemul a funcționat în special datorită voinței persoanelor implicate în conducere, spiritului de echipă şi încrederii reciproce.

Chiar şi în ceea ce priveşte Apărarea, lucrurile au mers destul de bine, având în vedere capacitățile militare existente şi disponibile în Georgia la ora atacului. Au existat unele momente şi unități unde se poate vorbi de performanță, în special la nivelul unităților profesioniste instruite din Armată. În ceea ce priveşte Ministerul de Interne, Poliția şi Ministerul Afacerilor Externe, nu au existat deficiențe care ar fi putut afecta situația în timpul conflictului cu excepția notabilului moment în care războiul cibernetic şi-a arătat efectele, influențând buna funcționare a sistemului timp de aproape două zile, 11 şi 12 august, prin întreruperea tuturor sistemelor de comunicare. Absența telefoanelor mobile şi a comunicațiilor operative a trebuit compensată cu sistemul de curieri între instituțiile din Tbilisi şi între centru şi anumite regiuni. Armata şi Poliția au funcționat pe sisteme alternative ce nu au fost afectate.

Ce a mers prost? Greşeli de coordonare şi improvizație

Războiul a relevat unele probleme organizatorice, problemele tehnice (în special în domeniul schimbului de informații), deficite birocratice (o mulțime de decizii luate pe cale orală, fără documente corespunzătoare,

unele dintre documentele cu instrucțiuni s-au pierdut din cauza lipsei unei circulații coerente și eficiente a documentelor). Lecțiile învățate din această criză au ajutat la sublinierea stabilității și performanței unor părți ale sistemului, pe când altele au fost rescrise și ajutorul de la parteneri și aliați a fost solicitat în acest sens.

După cum spunea cineva citându-l pe von Clausevitz, în acest război s-a improvizat foarte mult. Anumite mecanisme procedurale s-au dovedit a fi bune și funcționale. Marea problemă în ceea ce privește lipsurile a fost faptul că un război pe scară largă nu era așteptat și nu exista nici un plan pentru a face față unei asemenea crize. Dar senzația de improvizație și percepția haosului și lipsei de coordonare la nivelul operativ nu pot fi explicate doar prin această constatare.

Luând în primul rând în discuție Consiliul Național de Securitate, chiar nici acest organism care răspundea direct în fața Președintelui nu a lucrat coerent. În afară de cele două reuniuni formale, pe 7 august, atunci când acesta a luat act de prima intrare a trupelor rusești prin tunelul Roki și la a doua reuniune, atunci când trupele ruse și tancurile ruse s-au aflat la intrarea în capitala Tbilisi, Consiliul a funcționat destul de aleatoriu. Președintele său, Kakha Lomaia, fiind numit în funcția de negociator-șef cu trupele ruse în Gori, a fost în cea mai mare parte a timpului departe de pregătirea reuniunilor Consiliului și în imposibilitatea de a-și îndeplini rolul de lider al celui mai important organism administrativ în timpul crizei.

Consiliul a lucrat mai bine pe domeniul PR și comunicare, care a jucat rolul de echilibru, deseori de decident, colector de date și informații și analist în același timp. În schimb, sistemul decizional real a cuprins, de facto, cele mai importante figuri ale sistemului și vieții politice din Georgia, indiferent de pozițiile lor formale și acest grup a funcționat bine, în ciuda impresiei de groupthinking.

Chiar dacă au existat unele exemple că serviciile au funcționat bine - deoarece măsurile ca urmare a acestei activități au fost practice, vizibile -, putem spune că a lipsit în timpul crizei o instituție de tipul GIA - Georgia Intelligence Agency, o instituție care să înglobeze toate datele din zona intelligence-ului. Practic, mare parte a persoanelor implicate în procesul

decizional în timpul acestei crize a respins nevoia de un astfel de organism, în discuțiile din timpul interviurilor, fapt care ar putea da impresia că există un motiv politic în spatele refuzului de a aduce instituțiile de acest fel sub aceeași pălărie. Informațiile au venit din diferite surse, în conformitate cu sistemul descentralizat și de specialitate, dar forma în care a funcționat acest sistem a creat impresia suprapunerii și competiției în atribuții între diversele componente de intelligence, rezultatele fiind mai degrabă neconsolidate prin mijloace profesionale, ci promovate preferențial pe baza relațiilor politice ale coordonatorilor acestor instituții cu Președintele statului.

Existența unui astfel de organism de coordonare ar fi putut juca rolul elementului care a lipsit în întreaga criză - schimbul de informații și analize - și ar fi contribuit la procesul de înțelegere de către factorii de decizie a atacului rus nu pe data de 8 august, la ora 4 dimineața, ci cu o zi mai devreme, iar acest lucru ar fi probat clar faptul că aceste forțe nu au fost desfășurate numai pentru a proteja Osetia de Sud, ci pentru a realiza un obiectiv mult mai important, în interiorul capitalei georgiene Tbilisi.

Sistemul a fost perceput ca fiind mai degrabă disfuncțional, în unele momente, atât de către persoanele implicate pe plan intern, de către cei de la nivelul operativ și de către public, ca fiind compus din instrumente utile dar răsfirate și necoordonate, cu performanțe diverse, cu operațiuni ce reveneau și erau aplicate doar de către o parte din miniștrii cabinetului și de unele figuri publice și care nu au implicat adevărații conducători instituționali care ar fi trebuit să fie acolo în conformitate cu responsabilitățile și expertiza lor și nu în funcție de relația lor cu președintele sau cu partidul de guvernământ.

O altă situație foarte vizibilă și destul de costisitoare pentru încrederea în instituții a fost atunci când președintele știa mai multe despre situație decât miniștrii săi, existând un caz foarte vizibil în acest sens, cel al Ministrului Apărării, atunci când șeful statului a informat membrii Consiliului și nu invers. De mai multe ori, Ministrul Apărării nu a fost la curent cu evenimentele și, de asemenea, incapabil de a confirma chiar și faptele și situațiile prezentate de către preşedinte. Acest lucru nu este vina acestei persoane, ci a sistemului care l-a împiedicat să aibă toate informațiile

necesare reclamate de poziția sa, în timp util, ci mai degrabă a reflectat poziția sa și a instituției față de președinte. Nu putem spune dacă există în mod oficial o explicație politică internă în spatele acestei situații.

Ministerul Afacerilor Externe a jucat un rol imens în comunicarea internațională și a funcționat bine în timpul războiului. Toată lumea a sosit la locul de muncă și a început să lucreze într-un regim de „foc deschis", dar cu aceeași lipsă de proceduri, eficiență și pregătire pentru acest tip de criză. A existat sentimentul de urgență și misiunea auto-asumată a fost obținerea sprijinului internațional printr-o comunicare clară asupra situației. Canale neîntrerupte de informare au funcționat și informațiile de la Ministerul Apărării și Ministerul de Interne au fost transmise în timp real partenerilor externi.

Dar din cercetările noastre a reieșit că nu a existat o coordonare directă cu Administrația Prezidențială sau cu Consiliu de Securitate Națională, lucru care a făcut ca MAE să transmită mesaje pe canalele diplomatice dar, de asemenea, prin mass-media ce reuneau toate informațiile provenind de la Ministerul Apărării sau de la Ministerul de Interne, fără o selecție corespunzătoare, ceea ce a însemnat că MAE, MApN sau angajații MI au decis ce informații au fost difuzate fără un filtru la nivelul instituției supreme. Chiar dacă nu am putea spune că sistemul a lăsat să fie difuzate informații care nu au fost solicitate sau care ar fi putut dăuna gestionării crizei, este clar că lipsa unui sistem pre-stabilit de identificare a informațiilor de difuzat și circuitul lor de aprobare ca și lipsa de supraveghere din partea decidentului din punct de vedere ierarhic au dus la comunicarea orizontală directă care ar fi putut avea o influență negativă asupra crizei și efecte secundare grave.

Am avut informații, în timpul unui interviu cu o sursă sus plasată, că la un anumit nivel, MAE a funcționat ca unitate de comunicare comună pentru MAE, Ministerul Apărării și MI, în primele faze de atac cibernetic, până când serverul ce găzduia site-ul MAE a fost supus și el atacului cibernetic, fiind mai târziu, în timp, distrus și a trebuit să fie mutat într-un alt loc mai bine protejat. O altă sursă, la fel de importantă, a negat un astfel de rol pentru MAE. Prin urmare, nu am putut să discernem în mod indubitabil existența unui rol mai important pentru MAE în perioada de criză decât cel care-i fusese rezervat în sistemul instituțional și establishmentul georgian.

Persoane importante implicate în procesul decizional și rolurile acestora

După cum am menționat deja, persoanele implicate în cercul intim cel mai restrâns al puterii, persoane care erau mai importante în sine și politic decât prin pozițiile ocupate, au avut un rol imens în funcționarea sistemului și în deciziile luate în timpul crizei. Un grup de prieteni apropiați ai președintelui și cei mai puternici oameni ai regimului, dar și unii profesioniști, s-au aflat în camera de decizie în timpul crizei și au menținut lucrurile în funcțiune.

În prima categorie au fost așa-numiții „Georgian Hawks“ - după modelul conservatorilor americani la conducere la acel moment. Alături de președintele Mihail Saakașvili, am avut în prim plan pe Zurab Adeiashvili, șeful Administrației Prezidențiale - ulterior ministru de Justiție, pe Giga Bokeria, ministrul adjunct al Afacerilor Externe - una dintre cele mai importante persoane ale regimului, Ghivi Targamadze, președintele Comisiei de Securitate și Apărare a Parlamentului, dar și pe David Bakradze, președinte al Parlamentului și Ghiorghi(Ghighi) Ugulava, primarul din Tbilisi.

În cea de a doua categorie, a profesioniștilor din prim planul regimului, dar nu mai puțin influenți, s-au aflat Ivan(Vano) Merabishvili, ministrul de Interne - un politician extrem de puternic și un profesionist respectat, Kakha Lomaia, președinte al Consiliului de Securitate Națională - cu mai puțină experiență politică și practică, dar un intelectual în care președintele avea încredere.

Conform evaluării noastre, cele mai importante persoane în timpul crizei au fost Vano Merabishvili și Giga Bokeria. Ei au avut un rol major în momentele cele mai critice. Prin această observație nu vrem să spunem că ei au fost responsabili pentru toate deciziile și nici faptul că la alte unități de luare a deciziilor ceilalți membri nu au avut responsabilitatea lor sau că nu ar fi funcționat bine aceste instituții. Înseamnă doar ca aceștia au fost oamenii care au reușit să mențină sistemul unit și funcțional și au avut cele mai bune idei în momentele cele mai critice ale crizei.

Pe parcursul întregii crize nu a fost panică sau o fracționare în cadrul echipei de decizie în criză. Dar, așa cum o mulțime de oameni din interior au admis, au fost momente de nervozitate și momente în care emoțiile i-au copleșit pe unii dintre membrii echipei. Dar reacțiile naturale nu au dus la colapsul sau căderea nici uneia din persoanele aflate sub presiune imensă în momentele deciziilor critice din timpul crizei.

A existat în această perioadă un moment special, cu impact public, care trebuie să fie menționat aici. După intrarea trupelor ruse în Gori, a existat o apariție în public a președintelui Saakașvili care a dat publicului percepția că el era pierdut, abulic, neconcentrat și chiar că ar fi intrat în panică. A fost momentul declarației sale de îngrijorare profundă, cand și-a introdus colțul cravatei în gură, într-un gest reflex instinctiv. Acest lucru a permis publicului să spună că președintele a pierdut controlul și această percepție a fost accentuată de televiziunea rusă, care s-a distrat foarte mult pe seama lui. A fost, de asemenea, un moment în care declarațiile Președintelui nu au avut nimic de-a face cu criza și, atunci când oamenii așteaptau altceva, mai degrabă mobilizator și însuflețitor, el a vorbit despre realizările sale, despre reducerea somajului, taxe mai mici și combaterea corupției. Mesajul nu se potrivea cu momentul și a accentuat impresia că el ar fi pierdut controlul.

Nu știm care a fost situația reală în acel moment, dacă a fost un moment de panică sau mai degrabă un moment de concentrare extremă și îngrijorare, un moment de gândire intensă la următoarea mutare. Dar întreaga imagine nu a ajutat în acel moment la efortul de gestionare a crizei, inclusiv de calmare a populației și de transmitere a mesajului de calm și liniște pentru că cineva are hățurile acestor dezvoltări, le controlează și știe ce face. Și nici conținutul discursului firește că nu a ajutat pentru acest scop. Acesta a fost practic momentul în care prezența lui Vano Merabishvili, ministrul de Interne - cu poziția sa extrem de profesionistă și puternică - și a lui Giga Bokeria, ministru adjunct al Afacerilor Externe, au jucat un rol major. Ei au făcut ca acest moment să fie repede uitat și ca oamenii să nu simtă nici o discontinuitate în semnalele trimise de conducere. Președintele Saakașvili a revenit imediat și și-a reluat rolul său obișnuit în procesul de comunicare.

Întrebat în timpul interviului despre acest moment special și despre rolul său important în timpul crizei, Giga Bokeria a respins și a refuzat să își

asume un rol mai mare decât cel rezervat instituțional și a acuzat mitul creat în jurul lui în timpul perioadei când a funcționat în Parlament ca motiv pentru această senzație a publicului. El a declarat că cel mai important lucru a fost faptul că echipa a lucrat bine. Adevărat sau nu, poziția lui Merabishvili și Bokeria a dat publicului percepția de continuitate și fermitate a grupului ce constituia factorii de decizie în timpul crizei, cu persoane care au încredere, nu se pierd și nu panichează în timpul acestor momente. Rolul lor simbolic a fost la fel de important, chiar dacă cel funcțional în procesul decizional, în acele momente, a fost mai degrabă rezultat al fanteziei, reflex al dorințelor publicului sau chiar mitologie locală.

Un alt rol important în timpul momentelor fierbinți ale crizei, a fost jucat de comunicatori:

- **Shota Utiashvili,** șeful Direcției Generale pentru Analiza Informațiilor din cadrul Ministerului de Interne – a avut un rol major prin sentimentul de controlare a situației pe care l-a transmis public prin prezentările sale profesioniste, cu hărți și detaliile tehnice din teren ale situației curente și cu mișcarea trupelor ruse și acțiunile propriilor unități (nu suntem siguri de conținutul comunicării ale cărei înregistrări nu le-am putut vedea și analiza, nici de faptul că anumite elemente prezentate pe hărți nu ar fi ajutat inamicul, însă apariția sa publică a jucat un rol major în liniștirea publicului și construirea percepției publice de control asupra situației, fapt ce a evitat panica)
- **Aleksandr Lomaia**, secretarul Consiliului Național de Securitate (ulterior numit ambasador la ONU) a prezentat negocierile sale cu armata rusă în Gori pe chestiunile curente ce priveau populația, situația în oraș, conlucrarea cu trupele ruse pentru ajutorarea civilor din orașul ocupat dar și înaintarea spre Tbilisi.
- **David Bakradze,** Președintele Parlamentului și **Ghiorghi Ugulava**, primarul Tbilisi-ului au jucat un rol cheie în procesul de comunicare publică și au ajutat la crearea sentimentului de control al lidershipului georgian în orice moment asupra procesului de pe teren, fapt ce a evitat panica generală

Totodată, au mai fost o serie de experți americani care locuiau în Tbilisi și care au jucat rolul de organizatori, catalizatori ai instrumentelor funcționale în timpul crizei și pe cel, foarte important, de comunicatori la nivel intern și internațional.

Un model subconştient american de gestionare a crizelor?

Au fost unele momente în gestionarea crizei care păreau un deja vu observatorilor locali şi externi, de la modul în care criza din 11 septembrie a fost gestionată în SUA. Deoarece ştim că nu a existat un plan de intervenţie pentru o astfel de criză, este cel mai probabil ca aceste reacţii de origine americană să fi fost împrumutate inconştient de către decidenţi care s-au inspirat sau au fost influenţaţi din emisiunile de televiziune sau care au fost inspiraţi de acelaşi tip de reacţii şi trăiri resimţite de către americani în timpul crizei.

Au existat două momente evidente care au demonstrat această conexiune. Unul a fost o manifestaţie antirăzboi, într-o ţară care nu s-a confruntat cu nici un fel de mitinguri pro-guvernamentale în timpul mandatului lui Saakaşvili, acelaşi tip de reacţie comună şi sentiment de coeziune care a apărut imediat după atacurile din New York, în Times Square, la ceremonia de doliu public de după căderea World Trade Center, care a avut drept scop să stopeze panica, să recompună unitatea societăţii americane şi să demonstreze sprijinul publicului pentru victime şi pentru lideri în timpul crizei. Al doilea element a fost implicarea primarului de Tbilisi în gestiunea crizei, la nivel public, pe modelul lui Rudolph Giuliani, într-o criză în care practic nu a avut nici un rol de prim plan, dar în care a reuşit public să gestioneze criza de încredere a publicului.

Au fost şi alte momente mult mai subtile, cum ar fi declaraţii publice televizate ale Preşedintelui Saakaşvili sau declaraţia publică din piaţă, în faţa unor instituţii încărcate de simbolism, sau drumul preşedintelui în Gori, în timp ce oraşul era bombardat (care este oarecum similar cu prezenţa lui George W. Bush pe ruinele World Trade Center). Dar acele momente şi fraze ar putea fi aşezate într-un cadru general mai uzual de gestiune a oricărei crize majore, cu prezenţa decidenţilor la locul respectiv, în piaţă, în spaţiu deschis, riscând un atac direct, dar transmiţând totodată încredere şi control asupra situaţiei – cum a încercat să transmită până în ultimul moment al căderii Bagdadului „Ali cel Comic”, ministrul propagandei al regimului lui Saddam Hussein, pe scările clădirii Guvernului, în faţa a 30 de jurnalişti, când trupele americane pătrunseseră în oraş.

II. Surpriza strategică

Exista impresia că Georgia – dar şi ţările din Occident, după cum am aflat noi – au fost victime ale surprizei strategice în ceea ce priveşte războiul ruso-georgian. În această parte vom studia elementele care au condus la această situaţie, în cazul Georgiei. În acest scop, vom încerca să subliniem semnalele de avertizare, cu problemele ce au urmat de percepţie şi încadrare a problemei de către sistemul decizional din Georgia, precum şi definirea crizei, cu schimbările de definiţii şi transformarea soluţiei pentru criză.

Semnale de avertizare timpurie

Există trei momente esenţiale ale crizei, legate de redefinirea succesivă a problemei. Primul moment îl reprezintă avertizarea asupra unei viitoare mişcări agresive a Rusiei împotriva Georgiei, fără o definire exactă a conţinutului şi obiectivelor mişcării, dar fiind cunoscut că e vorba despre o provocare cu conţinut militar pe teritoriul georgian, cu toate semnele şi avertismentele care sprijineau o posibilă criză militară în Abhazia.

Al doilea moment a fost plasat mai aproape de momentul în care operaţiunile militare au început şi când a fost clar că regiunea ce devine ţintă principală a atacului va fi Osetia de Sud sau în special Osetia de Sud şi evaluarea a fost că luptele se vor desfăşura doar în regiunile separatiste. Al treilea moment de redefinire a fost atunci când a devenit clar că numărul soldaţilor dislocaţi, calitatea trupelor dislocate şi gradul de pregătire a operaţiunilor era mult mai important pentru ca ţinta să fie exclusiv regiunile separatiste şi că Moscova era pregătită să vină înspre Tiblisi cu obiectivul – sau măcar posibilitatea - de a înlătura conducerea existentă a statului.

a. Soluţia militară împotriva Georgiei. Abhazia ca ţintă

Impresia generală referitoare la faptul că există o problemă care ar putea fi rezolvată prin mijloace militare în regiunile separatiste din Georgia a venit după 6 martie 2008, când Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei a trimis Comitetului Executiv al CSI o notă oficială prin care comunica faptul că Federaţia Rusă, „ca urmare a împrejurărilor care s-au schimbat“, nu se mai simte obligată să respecte prevederile **Deciziei Consiliului şefilor de state**

CSI „Despre măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia“ din 19 ianuarie 1996.

Această decizie interzisese comerțul, relațiile economico-financiare, pe cele de transport și alte tipuri de operațiuni cu Abhazia la nivel de stat. Începând cu acest moment, Rusia putea să introducă fără nici o restricție orice tip de produse și orice fel de sprijin pentru Abhazia, inclusiv material militar, lucru care s-a întâmplat ulterior. Acest lucru ar fi putut fi prevăzut și așteptat, ar putea spune unii, chiar imediat după retragerea Rusiei din Tratatul CFE, al forțelor convenționale din Europa, în 2007.

Summit-ul NATO din București, 2-4 aprilie 2008, a fost un alt moment crucial. Georgia (ca și Ucraina) se așteptau să obțină Membership Action Plan, un statut care ar fi reprezentat „un semnal clar pentru Rusia că NATO și SUA au un interes în această regiune”. Creșterea mizei pe care o reprezentau cele două ar fi dat o mai bună vizibilitate problemelor celor două state și dădea mai puține șanse Rusiei să forțeze și să acționeze în regiune, conform declarațiilor oficiale georgiene. După Summit, începând cu 16 aprilie, Moscova a tensionat situația brusc, stabilind „legături juridice“ cu regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud, o formă de anexare treptată, *de facto* a acestora.

În același timp, Rusia a crescut, între mai și iulie, numărul de trupe în regiunea Abhaziei, introducând pe teren inclusiv trupele de construcție a căilor ferate, care au refăcut și utilizat în scopuri militare o parte a sistemului feroviar al Abhaziei. Apoi, în perioada 15 iulie – 2 august, Rusia a lansat exercițiile militare la scară largă „Caucaz 2008“, în imediata apropiere a frontierei de nord a Georgiei.

Ministerul Apărării rus susține că aceste exerciții - care au implicat 8000 de soldați și 700 elemente de armament militar - erau destinate pregătirii operațiunilor de menținere a păcii în regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud. În timpul exercițiului, fluturași cu conținut anti-georgian cu titlul „Cunoaște-ți dușmanul!” au fost distribuite în regiunile separatiste. Trupele ruse care au participat nu s-au retras din regiune la terminarea exercițiului.

b. Osetia de Sud în bătaia focului

Momentul în care a devenit clar pentru decidenții georgieni că Osetia de Sud ar putea intra în bătaia focului a fost între 22-24 iulie 2008, când UE a încercat să poarte discuții la Bruxelles cu reprezentanții guvernului georgian și separatiștii osetini, cu participarea Federației Ruse. Separatiștii au refuzat să participe, inițial obiectând la adresa titlului ministrului ce conducea delegația georgiană Temuri Yakobashvili - „ministru pentru reintegrare“ - apoi din motive nespecificate.

Apoi, începând cu 1 august, fără nici un motiv care să anunțe această dezvoltare, separatiștii au început să bombardeze satele georgiene situate între Tshinvali și Java, aproximativ 12 sate mari, cu 14.000 etnici georgieni, aflate sub controlul autorităților legitime georgiene de la Tbilisi și fiind protejate de circa 500 de soldați georgieni.

Pe 3 august, alte două semnale de avertizare au arătat foarte clar că va avea loc o operațiune militară și că aceasta va avea loc acolo. În primul rând, a avut loc evacuarea civililor, în special femeile și copiii, urmând apoi o declarație foarte clară a liderului separatist cum că georgienii „vor fi măturați“ din Osetia de Sud.

Dar semnalul cel mai clar a fost atunci când, pe 6 august 2008, separatiștii au refuzat să se întâlnească cu ministrul georgian pentru reintegrare, ministru de stat, Temuri Yakobashvili, și să negocieze sau să explice situația și motivul izbucnirii violențelor și redeschiderii focului împotriva satelor de etnici georgieni. Apoi, o zi mai târziu, Temouri Yakobashvili a ajuns în Tshinvali și a reușit să se întâlnească numai cu comandantul rus al forțelor de menținere a păcii din regiune care i-a comunicat că el nu-i mai poate controla pe separatiști și că nu poate interveni în bombardarea satelor georgiene, recomandând georgienilor un moratoriu unilateral și încetarea focului. În acest moment era clar că războiul din Osetia de Sud, și, probabil, ceva mai mult, a început.

c. Operațiuni militare de scară largă spre Tbilisi

În noaptea de 6 spre 7 august 2008, primul grup de trupe rusești a intrat în tunelul Roki, în Osetia de Sud. A fost o brigadă completă cu tancuri și

vehicule blindate şi georgienii au primit informaţii despre acest fapt. A fost foarte clar că aceste trupe nu au fost echipate şi trimise doar pentru a proteja teritoriul Osetia de Sud, sau pentru „a-i mătura" pe etnicii georgienii din regiune, ci pentru ceva mai mult.

Serviciile secrete georgiene ştiau deja că au existat voluntari şi cazaci din Caucazul de Nord ce au pătruns şi luptă deja în Osetia de Sud şi, de asemenea, că trupe speciale ruse care şi-au schimbat uniforma şi s-au îmbrăcat în hainele separatiştilor s-au angajat în schimbul de focuri. Aceste forţe erau mai mult decât suficiente pentru a face faţă celor 500 de soldaţi georgieni ce protejau satele din Osetia de Sud, dar şi pentru a contracara eventualele întăriri ce li s-ar fi alăturat.

Când batalionul de trupe regulate ruseşti a intrat în tunelul Roki, era clar că acesta avea de atins obiective mult mai ambiţioase în interiorul teritoriului georgian. Dar chiar în acest moment, pentru georgieni era de neconceput că vor fi invadaţi în teritoriul pe care-l aveau sub control, dincolo de zonele separatiste. Oficialii georgieni au avut o reuniune de urgenţă a Consiliului Naţional de Securitate şi l-au trimis în Tshinvali pe Temuri Yakobashvili pentru negocieri.

Dovada reală a unei invazii premeditate şi iminente, care era în desfăşurare, a venit în noaptea de 7/8 august, la 1:07, când georgienii au avut informaţii clare şi solide că o nouă forţă rusă a intrat în tunelul Roki şi că această forţă uriaşă de infanterie, sprijinită cu avioane şi elicoptere, a fost pregătită să meargă adânc în teritoriul georgian, pentru a lua Tbilisi şi pentru a schimba regimul.

Percepţia şi încadrarea problemei

Pentru fiecare moment al crizei au existat percepţii diferite, definiri şi încadrări distincte ale problemei, cu erori în percepţia situaţiei.

a. Independenţa Kosovo a deschis cutia Pandorei

Primul moment când a fost cert că Rusia „va juca" dur în Georgia a fost momentul în care Kosovo şi-a declarat independenţa, urmat de recunoaşterea ulterioară de către unele state din Uniunea Europeană şi

SUA. In ciuda faptului că au existat declarații că acest caz al Kosovo a fost unic, autoritățile georgiene au fost sigure că Rusia avea de gând să folosească această situație și că relațiile tensionate cu Georgia au oferit ocazia potrivită Rusiei pentru a rezolva problemele regimurilor separatiste de pe teritoriul georgian.

Practic, independența Kosovo a deschis drumul și a oferit oportunitatea pentru o „soluție rusă" în regiunile separatiste din Georgia. Prim-ministrul rus Vladimir Putin declarase deja că Rusia va folosi acest precedent. Dar această reacție a fost, în primele momente, mai degrabă o abordare în etape, o anexare lină, pas cu pas, a celor două teritorii, înaintea summit-ului NATO de la București, ca și cum era testată la fiecare gest reacția Occidentului, pentru a realiza cât de departe s-ar putea merge.

După deciziile luate de către Duma de Stat care recomandau recunoașterea celor două teritorii separatiste ca state independente, a fost clar că procesul se va accelera și că putea interveni și o formulă de sprijin militar pentru a desăvârși și proteja independența recunoscută de Rusia a celor două regiuni georgiene. Pentru a prelua regiunile separatiste, obiectivul cel mai evident a fost ocuparea completă a Abhaziei, deoarece aici nu exista decât zona Kodori – o enclavă muntoasă în Nod-Estul regiunii separatiste - locuită de populație georgiană și aflată sub controlul autorităților legitime georgiene. Cum etnicii georgieni fuseseră expulzați din regiune în urma războiului din Abhazia și imediat ulterior, era evident că cel mai simplu de preluat era controlul total asupra aceste regiuni separatiste.

O altă parte a evaluării autorităților georgiene, bazată pe propria percepție despre situația din teren și pe modul în care au definit și încadrat problema, a ținut de diferențele de natură administrativă, etnică și împărțire a controlului cu separatiștii dintre Abhazia și Osetia de Sud. Chiar și istoric, Abhazia a fost o regiune autonomă, cu un acces direct și nelimitat din Rusia, pe când Osetia de Sud a fost un district, izolat de Rusia aproape 8 luni pe an din cauza munților înalți, a zăpezii și iernii lungi.

Apoi, a fost o chestiune de diferențe și costuri între cele două operațiuni: atunci când Osetia de Sud urma să fie recunoscută, acest pas nu era conceput pentru a forma un stat comun cu Osetia de Nord – de care este

izolată mare parte din an, cu care există diferenţe etnice şi rivalităţi – şi care istoric avea un sentiment al statalităţii mult mai dezvoltat decât Osetia de Sud, ceea ce ar fi însemnat că recunoaşterea independenţei Osetiei de Sud ar fi creat costuri şi cereri de independenţă şi din partea Osetiei de Nord - de data aceasta în cadrul Federaţiei Ruse – solicitare cu un efect de domino în întreg Caucazul de Nord.

Nu în ultimul rând, 30% din Osetia de Sud se afla sub controlul autorităţilor legitime georgiene, a avut propria conducere şi regiunea locuită de georgienii nu era clar delimitată: pe lângă partea de Vest a regiunii Akhalgori - cea mai mare parte aOsetiei de Sud locuită de georgieni – întreaga parte de vest a Osetiei de Sud era un amalgam, un mozaic de georgieni, osetini pro-georgieni şi sate pro-separatiste. Era deci imposibil să fie definită o regiune distinctă, contiguă controlată de separatişti şi care să fie recunoscută ca independentă. Acest lucru a dat autorităţilor georgiene impresia că nimic nu se va întâmpla în Osetia de Sud în afară de provocări şi de obişnuitul schimb de focuri.

b. Ruşii nu vor îndrăzni să provoace Occidentul

Summit-ul NATO de la Bucureşti a fost perceput ca o înfrângere uriaşă pentru Georgia pentru că nu a fost acordat „Membership Action Plan" nici pentru Georgia, nici pentru Ucraina. Georgienii au văzut declaraţia finală ca pe un fel de abandonare din partea unora dintre statele membre ale UE şi ca un semnal care ar putea fi citit de Moscova ca un fel de „carte blanche" care însemna să facă orice doreşte în regiune, inclusiv în Georgia, pentru că NATO nu va interveni. Singura rază de speranţă venea de la Washington, care a sprijinit cu fermitate MAP pentru Georgia şi Ucraina.

Au avut loc două runde de întâlniri între Saakaşvili şi Putin şi discuţiile care au urmat conturau „modelul Cipru" pentru Georgia, potrivit referinţei directe formulate de fostul Preşedinte rus. De aceea, autorităţile georgiene se aşteptau la o anexare lină şi etapizată a Abhaziei, poate pătrunderea trupelor ruse atât în Abhazia cât şi în Osetia de Sud şi un conflict la acest nivel.

A existat, de asemenea, percepţia că Occidentul ar putea descuraja şi bloca toate acţiunile directe şi, dacă a fost cazul de trecere peste „linia roşie" de

către ruși, aceasta ar da naștere la o reacție puternică din partea SUA și UE, odată ce fuseseră avertizate cu privire la o asemenea perspectivă. În acest sens, cu sistemul de avertizare activ, georgienii au crezut că dacă au o modalitate rapidă de comunicare direct la cancelariile occidentale, la NATO și UE, orice acțiune militară ar putea fi oprită de intervenția prietenilor și partenerilor din Vest.

Lipsa MAP la București a fost văzută ca un avertisment, în special din cauza semnalului de divizare a Alianței și a UE în privința Georgiei. Dar vizita ministrului german al afacerilor externe Steinmeier în Abhazia, la Tbilisi și Moscova, cu planul său de soluționare a conflictelor separatiste, precum și vizita secretarului de stat american Condoleezza Rice în iulie și mesajele ei au fost percepute ambele ca semnale clare că Moscova nu va face vreo mișcare, cel puțin pentru următoarea lună. Presupunerea s-a dovedit a fi falsă. Senzația de siguranță transmisă de cele două vizite a făcut mai mult rău decât dacă georgienii nu aveau aceste semnale și erau pregătiți pentru ce-i mai rău.

A fost și aceasta o altă percepție a autorităților georgiene care s-a dovedit a fi falsă. Din moment ce nu aveau nici o relație directă cu Moscova, autoritățile georgiene s-au bazat pe partenerii și prietenii din țările occidentale pentru „sondarea" Moscovei atunci când teritoriul georgian și pacea din Caucazul de Sud sunt în pericol. Dar sezonul de vacanță și lipsa de atenție a Occidentului - sau chiar lipsa de informații - a împiedicat ca mesajul de avertizare eventual să ajungă în timp util chiar la autoritățile europene și americane din cauza drumului lung al informațiilor către decidenți în august, când e sezonul vacanțelor la birocrația occidentală.

c. Osetia, nu Abhazia este problema

Percepția că se va declanșa un război în Osetia de Sud, nu în Abhazia, a venit la 1 august, după bombardarea satelor georgiene. În a treia zi a fost clar că acesta a fost momentul de care se temeau autoritățile georgiene și că se va întâmpla în Osetia de Sud, ca un obiectiv primar și principal. La acel moment, majoritatea decidenților -președintele, ministrul Apărării, președintele Parlamentului și alții din cercul interior al deciziei - se aflau în afara țării. Acest lucru, alături de faptul că 2000 din cele mai bune trupe

georgiene se aflau în Irak la momentul respectiv, a fost dovada cea mai solidă că nu a existat nici un plan de atac georgian pentru „recuperarea Osetiei de Sud”, cum a lăsat să se creadă propaganda rusă.

Problemă de percepţie şi de încadrare, la acest moment, nu a fost identificarea faptului că Osetia de Sud este ţinta principală. Era evident că administraţia alternativă pro-georgiană a lui Dmitri Sanakoev a fost reuşită şi că Edouard Kokoiti, liderul separatist, pierdea teren. Populaţia osetină din Tshinvali a plecat pentru a se muta în Tamanrasheni, capitala alternativă construită recent de georgieni în Osetia de Sud, aflată sub controlul georgian. Personalitatea lui Sanakoev, fost membru al administraţiei separatiste, a jucat un rol major în această construcţie.

Georgienii ar fi trebuit să se aştepte la prima lovitură aici, în Osetia de Sud - un alt an în afara controlului strict al Federaţiei Ruse (deci după luna septembrie), Osetia de Sud putea fi complet pierdută pentru autorităţile separatiste pro-ruse pentru încă 8 luni, cu cei 8000 de soldaţi din trupele paramilitare – cetăţeni ruşi - cu familiile lor ar fi fost lăsaţi singuri şi izolaţi în Tshinvali, fără nici o sursă de venituri şi a mijloacelor de trai. Efectul secundar al preluării de facto a controlului în Osetia de Sud de către autorităţile alternative pro-georgiene a fost transformarea regiunii în ţintă principală, căci, în Abhazia, separatiştii erau cei ce controlau aproape întreaga regiune.

d. O opţiune limitată: o reacţie puternică

Autorităţile georgiene au fost, de asemenea, prinse într-un joc intern care le limitează opţiunile, în opinia lor. După evenimentele din 7 noiembrie 2007, cu revolte de stradă şi ciocniri între opoziţie şi forţele de poliţie, cu o implicare dovedită în manifestări a serviciilor secrete ruse, preşedintele Saakaşvili a demisionat şi a organizat alegeri anticipate, pe care le-a câştigat din nou pe 5 ianuarie.

Legitimarea din nou a liderului georgian, după provocările din noiembrie, a fost o opţiune inteligentă, dar nu a rezolvat problema de fond. Opoziţia extraparlamentară, care nu are un spaţiu democratic pentru a se exprima, a continuat presiunea şi a contestat continuu conducerea existentă. Această

situație a dat autorităților impresia că o eventuală retragere sau abandonare a unor poziții sau a unei părți a populației, teritoriului și cetățenilor georgieni ar putea fi folosită în lupta politică internă ca o slăbiciune care ar fi fost, desigur, exploatată. Acesta a fost motivul pentru care a fost luată decizia de a proteja satele georgiene, deși pentru acest gest a trebuit ca trupele georgiene să intre în regiunea separatistă Osetia de Sud, teritoriu georgian.

e. Ultima șansă înaintea războiului: avertizarea Occidentului

Autoritățile georgiene au perceput necesitatea de a avertiza Occidentul care, sperau ele, să intervină și să oprească orice acțiune militară, chiar în această etapă. Pe 5 august, crezând că partenerii occidentali și prietenii nu au o imagine clară a ceea ce se întâmplă pe teren, autoritățile georgiene au decis să găsească o cale directă pentru a arăta tuturor luptele și situația din teren.

Acesta a fost motivul pentru care toți ambasadorii statelor occidentale - țările NATO și UE -, care se aflau la Tbilisi în acel moment sau înlocuitorii acestora, au fost invitați și aduși pe linia frontului de lângă satele georgiene pentru a vedea atacul furibund și pericolul pentru etnicii georgieni. Ideea era că ambasadorii vor veni la Tbilisi și vor trimite rapoarte despre ceea ce se întâmplă, și că acest lucru ar fi avertizarea cea mai credibilă pentru aceste țări. Din păcate, fie rapoartele au venit prea târziu sau diplomații erau în vacanță, fie chiar Moscova nu a ținut cont de eventualele avertismente sosite din Occident și care o somau să nu facă nici o mișcare agresivă în Georgia. Adevărul este însă că drumul către un război a continuat.

Președintele Saakașvili a încercat apoi o abordare diferită – să ajungă să discute telefonic cu președintele Medvedev. Acesta a fost, de asemenea, rezultatul unei percepții greșite, deoarece șeful statului georgian a crezut că Medvedev fie va da un pas înapoi, o dată expuse planurile ruse, fie că trupele ruse ar răspunde cu adevărat la eventuala sa solicitare sau ordin. Trei zile a încercat aceste acțiuni preventive pentru a opri operațiunile din Osetia de Sud și pentru a preveni escaladarea conflictului, dar nu a putut ajunge la președintele rus sub nici o formă – sau pur și simplu solicitarea sa a fost declinată din calcul de Moscova.

f. Saakaşvili ca ţintă

Preşedintele Saakaşvili ştia că el este o ţintă pentru Moscova de ceva timp. Declaraţiile sale directe, virulente şi foarte puternic anti-ruse au fost percepute ca fiind motivele pentru care conducerea Rusiei va încerca să-l înlăture de la conducerea statului georgian şi să-l înlocuiască cu un lider pro-rus şi mult mai docil. Vladimir Putin a refuzat să stea de vorbă sau să-l recunoască ca lider la Tbilisi de ceva timp iar venirea la putere a lui Dmitri Medvedev nu a fost o garanţie – s-a vădit – şi nu a determinat o schimbare fundamentală.

Apoi, în ziua demonstraţiilor masive de stradă ale opoziţiei, în noiembrie 2007, au existat informaţii care au dovedit că aceste acţiuni împotriva poziţiei sale în calitate de preşedinte au fost susţinute de către autorităţile ruse. Am putea adăuga la aceste elemente unele ameninţări directe primite de către preşedintele Saakaşvili din partea oficialilor ruşi, care l-au avertizat că-l vor înlătura şi i-au cerut să părăsească puterea. După ce a fost sigur că preşedintele Saakaşvili nu va renunţa la poziţia sa, a existat o senzaţie clară că o operaţiune militară ţintită ar putea fi utilizată pentru înlăturarea sa.

După ce al doilea grup de trupe ruseşti a intrat în tunelul Roki, în noaptea de 7/8 august, s-a văzut că aceste trupe nu erau echipate pentru războiul din Osetia de Sud, sau pentru a proteja linia de „frontieră internă“, ci pentru o invazie la scară mare în interiorul teritoriului georgian, cu obiectivul direct de a-l înlocui pe preşedintele Saakaşvili şi regimul său şi de a pune un preşedinte „mai responsabil“, la Tbilisi“.

Aceasta este una din explicaţii, împreună cu provocările interne pentru putere, care l-au pus pe preşedintele Saakaşvili în situaţia de a lua decizia disperată de a contra-ataca, pe 7 august, după 23 de ore de la pătrunderea primelor trupe ruse pe teritoriul georgian. Obiectivul operaţiunilor declanşate după momentul confirmării invaziei ruse a fost să ia Tshinvali destul de repede pentru a ajunge la Java, oraşul situat la ultimul punct ce închide o trecere îngustă din Munţii Caucaz, dinspre tunelul Roki, astfel încât să provoace un blocaj al trecerii coloanei militare ruse spre capitală.

Percepţia a fost că, dacă trupele ruse nu ar fi fost oprite cât mai aproape de tunelul Roki, acestea ar putea ajunge nestingherite la Tbilisi, mai devreme

decât ar putea reacționa Occidentul. Preşedintele Saakaşvili a simțit că el ar putea fi pus în situația fie să fugă din Tbilisi şi din țara sa, fie să se confrunte cu posibilitatea de a deveni varianta Saddam Hussein a lui Putin, fiind „spânzurat de testicule" în Piața Roşie, după cum declarat fostul preşedinte rus în timpul întâlnirii cu preşedintele Sarkozy, în tentativa de rezolvare a crizei.

Concluzii:

În ceea ce priveşte percepția şi contextalizarea situației, au fost făcute, în principiu, două greşeli: lipsa prevenției în privința unui eventual război pe scară largă cu Rusia, greşeală strategică care a condus la surpriza strategică, precum şi faptul că Occidentul va bloca orice tentativă a Rusiei de a folosi forța în Georgia, sau cel puțin că ar avea mijloacele necesare pentru a opri operațiunile militare odată ce acestea vor fi făcute publice. În ceea ce priveşte a doua situație, georgienii au greşit doar pe jumătate pentru că Occidentul a reacționat şi a reuşit să oprească marşul rus spre Tbilisi.

O altă greşeală a fost legată de secretul şi abstinența solicitate de către Occident Georgiei, în primele etape ale crizei, lucru care a împiedicat decidenții georgieni să declare public că un batalion al trupelor regulate ruseşti au pătruns în Georgia prin tunelul Roki, în noaptea de 6/7 august. Percepțiile oficialilor occidentali, că o eventuală expunere a faptelor ar escalada conflictul şi că acest comportament mai rezervat solicitat din partea autorităților de la Tbilisi ar calma conducerea Rusiei, s-au dovedit a fi greşite şi au antrenat anumite costuri, atunci când Georgia a fost „găsită vinovată" de începerea operațiunilor militare, în special din cauză că Rusia a negat această parte a operațiunii şi a contestat declarația georgiană post-festum, folosind exact absența acestei declarații publice la momentul constatării incursiunii militare.

Acestă percepție greşită şi lipsa de reacție a condus la faptul că mobilizarea a început foarte târziu[13]. A fost, de asemenea, o combinație de consecințe ale percepțiilor greşite anterioare şi a faptului că Georgia urma să primească

[13] În ciuda acestui lucru armata georgiană a luptat foarte bine. A se vedea Felix K. Chang "RUSSIA RESURGENT: AN INITIAL LOOK AT RUSSIAN MILITARY PERFORMANCE în GEORGIA", FPRI, August 13, 2008 dar şi documentul CEPS nr 311 din februarie 2009, Stanislav Secreieru, "Illusion of Power. Russia after the South Caucasus Battle"

sprijin german (sprijin vizibil prin prisma vizitei lui Steinmeier) o dată ce vor fi respectate de către liderii georgieni cererile ambasadorului german de la Tbilisi (susținute și de alți diplomați occidentali) că „dacă nu-i va șicana sau ațâța pe ruși, ei nu vor ataca“ și că „nici o concentrare de forțe georgiene nu ar trebui sa aibă loc în Gori, deoarece ar putea fi percepută ca o amenințare și provocare de către ruși“.

Aceste declarații au indus în eroare, în mod clar, autoritățile georgiene și le-au împiedicat să aibă o reacție mai eficientă și în timp util, o reacție care ar fi putut să le permită să oprească trupele ruse în pasajul îngust de la ieșirea din Munții Caucaz și să prevină intrarea lor în teritoriul controlat de autoritățile legitime georgiene, înainte de reacția energetică a liderilor occidentali.

Definirea crizei

Potrivit percepției și încadrării problemei de către decident, definiția crizei a fost revizuită la diferitele etape ale crizei. Noi vom utiliza definiția CRISMART[14], după cum urmează: o criză pentru un decident dat este **o schimbare bruscă de situație** care:

- **reprezintă o amenințare la adresa valorilor fundamentale**
- **introduce o senzație de urgență**
- **introduce o stare de incertitudine**

Din acest punct de vedere a fost în mod clar o criză, în fiecare etapă, în cel mai strict sens al definiției:

– A existat o amenințare asupra valorilor fundamentale, odată ce satele georgiene din Osetia de Sud au fost în mijlocul unui foc deschis, cu o amenințare clară la adresa vieții și a bunurilor lor, împreună cu încercarea de a determina conducerea Georgiei fie să reacționeze imediat, fie să greșească, să nu reacționeze și să fie înlăturată de la putere de către opoziție pentru lipsa de reacție. Apoi, în a doua etapă, a existat o senzație clară că Osetia de Sud va fi pierdută ca urmare a unui proces de purificare etnică care ar fi creat mii de refugiați care și-ar fi

[14] A se vedea Eric Stern, Crisis Decision making. A cognitive institutional approach, Elanders Gotab, Stockholm 2003

pierdut atunci toate bunurile și proprietățile, cu costuri în ceea ce privește politica internă. În cea de a treia etapă a crizei, a fost vorba deja despre prăbușirea Georgiei ca stat, un război deschis și total ruso-georgian și cu amenințarea de a elimina puterea legitimă sau chiar de a-l captura, umili sau ucide pe Președintele Saakașvili și de a pune în locul său o administrație pro rusă, fapt care ar determina sfârșitul independenței Georgiei sau chiar al statalității sale.

– Ideea de urgență a fost prezentă în fiecare moment
– Senzația de incertitudine a venit din modul în care s-au dezvoltat și desfășurat operațiunile pe teren, lipsa unor nuanțe în informațiile venite de la serviciile specializate și reacțiile diferite și neașteptate de la statele occidentale.

III. Analizele tematice

În această parte, se va aplica metodologia prin analizarea procesului decizional din unghiuri diferite. Acest lucru este legat de definirea crizei/a problemei, despre modul în care a fost abordată această criză, despre cum arăta soluția și cât de mult factorii de decizie și organismele implicate au reușit să aplice soluția definită pentru a rezolva problema identificată, potrivit felului în care a fost percepută.

1. Prevenirea, pregătirea și planificarea penru diminuarea efectelor: „O zi prea târziu, cu un dolar mai puțin decât era nevoie”

Este evident, potrivit evaluării documentelor oficiale deja prezentate, a instituțiilor și funcționalității lor, că establishmentul georgian și instituțiile sale nu au fost pregătite pentru a face față acestui tip de atac. A fost un sentiment de urgență în obținerea capabilităților pentru a face față unei asemenea crize militare, în limitele bugetului și a capacității de acces la aceste capabilități. Georgia se afla la jumătatea drumului spre obținerea capabilităților proiectate, la limita a ceea ce-și putea permite să aibă la izbucnirea crizei din August. Momentul în care toate capabilitățile planificate ar fi putut fi operaționale este abia la mijlocul anului 2010.

Armata regulată de profesionişti era pregătită şi a funcţionat bine în regim de luptă[15] - în ciuda lipsei de experienţă directă într-un război. Metodele americane de formare şi sprijinul militar au făcut într-adevăr minuni. Dar reforma nu a fost gata la nivelul de comandă şi structură de control şi au existat alte segmente unde armata nu a ajuns la nivelurile necesare cu gradul de pregătire, acesta fiind fie incomplet, fie chiar lipsind cu desăvârşire. În cazul cooperării inter-instituţionale - poliţie, voluntari - a fost aproape de un dezastru, deoarece această parte a reformei sistemului nu fusese încă abordată. Nu a existat nici o coordonare directă demnă de acest nume - cu excepţia unor improvizaţii - între Ministerul de Apărare şi Ministerul de Interne.

Un alt instrument instituţional în cazul căruia nu a existat o pregătire corespunzătoare a fost intelligence-ul de bază. A fost o impresie clară că ceva se va întâmpla, dar informaţii solide, în timp util, care ar fi putut da indicii şi certitudini asupra dimensiunii posibilităţilor reale şi obiectivelor trupelor ruseşti, au lipsit. Nu a fost nici un semnal despre mişcările de trupe venit de la partenerii americani, chiar exista un parteneriat cu SUA, poate şi pentru că principala preocupare a sistemului de sateliţi americani se concentra, probabil, în special pe Irak şi Afganistan, şi nu pe Georgia sau Caucazul de Nord. De asemenea, nu a existat un nivel corespunzător de analiză a informaţiilor, (doar nişte capabilităţi reduse de analiză la nivelul MI). Rezultatul a fost că a existat o tendinţă de a reacţiona la primul semn, fără a corela datele disponibile. Reacţiile precipitate au fost dominante în primele momente ale războiului.

A existat, de asemenea, senzaţia că dacă unele state membre UE ar fi avut anumite date despre perspectiva unui atac, nu ar fi avut loc schimbul de informaţii sau avertizarea din cauza faptului că unele dintre aceste state ar dori să valideze poziţiile exprimate la summit-ul NATO de la Bucureşti, în ideea de a demonstra că „v-am spus noi”, şi că au avut dreptate.

[15] Vezi Felix K. Chang “RUSSIA RESURGENT: AN INITIAL LOOK AT RUSSIAN MILITARY PERFORMANCE IN GEORGIA”, FPRI, 13 August, 2008; CEPS Working Document 311 din Februarie 2009, Stanislav Secreieru, “Illusion of Power. Russia after the South Caucasus Battle”; de asemenea Serghei Markedonov, “Caucasus War Breaks Old Rules of the Game”, Russian Analytical Digest, nr. 45, September 2008.

Georgienii au fost complet nepregătiții în față unei invazii cu niveluri distincte de atac și un război cu resurse multiple. Nu au existat mijloace adecvate de apărare împotriva tancurilor și a vehiculelor blindate, nu au existat mijloace pentru apărare aeriană, iar trupele georgiene au intrat în Tshinvali de două ori, dar au fost obligate să părăsească zona de ambele dăți din cauza bombardamentelor ruse - avioane, elicoptere, rachete - și nu ca urmare a operațiunilor forțelor combinate ale separatiștilor, voluntarilor nord caucazieni, cazacilor și forțelor speciale ruse[16].

A mai fost un moment în care lipsa de expertiză a fost evidentă – apariția a numeroase alarme de evacuare succesivă, în mai multe instituții de la Tbilisi. Timp de aproximativ 2-3 zile au existat alarme false de atac aerian, foc sau atacuri cu bombă, care ar fi putut crea panică la nivelul unor segmente ale societății. De aceea, după acest moment a existat o nevoie clară de a avea proceduri și nivele comune de înțelegere a criteriilor, precum și unele exerciții cu oamenii care au dreptul să pornească alarmele.

În același timp, nu a existat o planificare strategică. În ciuda faptului că nu a existat nici o pregătire pentru acest tip de acțiuni, odată ce primul batalion rus a intrat în tunelul Roki, pe teritoriul georgian recunoscut la nivel internațional, atacul georgian a reusit să disperseze această forță lăsând în urmă circa 2000 de victime din rândul armatei ruse - și cu numai 72 de civili victime, cu toții aflați în zonele de conflict, 44 în Tshinvali. 17 avioane au fost doborâte de artileria antiaeriană, în timpul operațiunilor (un număr contestat de sursele ruse care au dat cifre diferite).

În același timp, atunci când al doilea val de infanterie blindată a intrat în tunelul Roki, în noaptea de 7/8 august, a existat un contraatac disperat care a vizat stoparea trupelor invadatoare, atâta timp cât a fost posibil, departe de Tbilisi. După ce s-a pierdut o mulțime de timp în Tshinvali, s-a știut că

[16] A se vedea „Russian Paratroopers în Abkhazia," InfoRos, 11 august, 2008; „Paratroopers from Pskov, Ivanovo Brought în to Tskhinvali," Kommersant, 9 august, 2008; „Russia: Paratroopers în breakaway capital," CNN, August 9, 2008. A se vedea Felix K. Chang "RUSSIA RESURGENT: AN INITIAL LOOK AT RUSSIAN MILITARY PERFORMANCE în GEORGIA", FPRI, 13 august, 2008 care dovedește că reacția Rusiei a fost pregătită cu 10 -15 zile înaintea atacului și ordinului președintelui Saakașvili de a introduce forțe în Osetia de Sud pentru a-și proteja cetățenii.

forţele georgiene nu pot ajunge la timp la Java, astfel încât au luat doar un prim contact cu trupele ruse la nivelul avangardei şi s-au retras pas cu pas, pentru a nu pierde prea mulţi oameni.

La acel moment, nivelul de pregătire, de instituţionalizare a procedurilor pe timp de criză[17] şi a învăţării din exerciţiile ce pregăteau situaţii de criză reală au lipsit. Necesitatea de a elabora astfel de proceduri, concepute pentru diferite niveluri de risc şi pericol, a devenit evidentă pentru factorii de decizie din Georgia după război, la nivelul diferitelor instituţii civile, de asemenea. Antrenamentul şi pregătirea, crearea unei comande simple şi clare a verticalei puterii, la toate nivelurile, nevoia de garanţii pentru comunicarea stabilă, din punct de vedere tehnic şi politic, au fost solicitate de mai multe instituţii. În plus, există o lipsă completă de planificare pentru acele momente.

Situaţia reală din Georgia a fost sintetizată de cineva astfel: „o zi prea târziu, un dolar prea puţin". Era clar că mobilizarea a fost comandată prea târziu, că trupele georgiene din Irak au fost solicitate să revină în ţară prea târziu – a avut loc, de asemenea, o discuţie cu privire la nivelul contribuţiei Georgiei în Irak, cu ideea că poate georgienii au oferit prea mult, în comparaţie cu alte ţări aliate - şi că fondurile pentru echipamente nu au fost suficiente pentru ameninţările cu care se confruntau georgienii şi cu nevoile sistemului.

[17] Într-un studiu realizat de Grupul Internaţional de Experţi din Georgia, "Evaluarea acţiunilor guvernului georgian în timpul evenimentelor din August 2008" realizat de către Zakaria Kutsnashvili şi Vakhtang Khmaladze, există informaţii care fac referire la "decrete verbale, nepublicate" (p. 56). Mai mult, conform studiului, legea nu i-ar fi permis armatei georgiene să apere cetăţenii din Osetia de Sud cu ajutorul militarilor sau al trupelor civile dacă atacurile veneau din partea formaţiunilor separatise, formaţiunilor de voluntari paramilitari sau trupele de menţinere a păcii ruse. Dacă acest lucru este adevărat, atunci baza normativă a legilor care se referă la "războiul de apărare" şi utilizarea forţelor armate în Georgia nu este corectă şi trebuie revizuită, o greşeală din partea unei ţări care se aştepta să aibă asemenea probleme (ameninţarea unei invazii fiind recunoscută în cadrul Concepţiei de Securitate Naţională şi în cadrul Concepţiei Militare Naţional). Dar acest lucru devine şi mai important în lumina faptului că acest tip de definiţie şi aceste tipuri de reguli pentru trupele georgiene nu le permite să acţioneze nici împotriva acţiunilor teroriste, dacă studiul nu se înşală.

Există, de asemenea, și alte motive. Banii nu sunt suficienți pentru un nivel adecvat de pregătire și s-au înregistrat probleme politice cu acordul unora dintre producători pentru livrarea unor anumite tipuri de echipamente și armamente noi, acord care nu a apărut până la declanșarea războiului și nici după. Și apoi, în cazul în care trupele georgiene din Irak ar fi fost acasă și ar fi fost mobilizate în timp util, rezultatul de pe teren nu ar fi fost neapărat diferit, dar sigur s-ar fi înregistrat mai multe victime. Dar trebuie să recunoaștem că, într-o asemenea eventualitate, forțele ruse ar fi avut nevoie de mult mai mult timp pentru ca să treacă de Java și să intre în câmpia deschisă, care oferea drum liber către capitala Tbilisi.

2. Conflictul de valori

Au fost mai multe momente în care decidenții au fost puși în fața unor decizii ce conțineau diferite conflicte de valori:

- abținerea de la a provoca Rusia și necesitatea de a reacționa în timp util, pentru a pregăti apărarea adecvată a țării
- nevoia de a se abține de la atâtarea Rusiei prin introducerea trupelor suplimentare așteptărilor interne pentru protejarea cetățenilor etnici georgieni din Osetia de Sud
- nevoia diplomatică și de luptă pentru o reacție adecvată, cu vizibilitate maximă și deschiderea unor opțiuni politice multiple pentru mișcările următoare și situația politică internă care a forțat reacții puternice, menite să păstreze imaginea de menținere solidă a controlului asupra situației din partea grupului aflat la putere
- păstrarea sprijinului Occidentului versus nevoile de luptă și apărare
- nevoia menținerii sprijinului public în operațiuni prin transparență versus necesitățile operaționale de păstrare a secretului în ceea ce privește mișcările de trupe pe teren
- comunicarea adevărului și necesitatea de a evita panica
- recunoștința față de președinția UE/a Franței pentru intervenția rapidă și nemulțumirea față de formularea neclară a înțelegerii de încetare a focului și nerespectarea ei de către partea rusă.

În toate aceste cazuri, a fost o alegere dificilă de făcut și fiecare decizie a venit cu un cost. Dar cea mai grea decizie, din punctul de vedere al conflictului de valori, a fost cea care l-a implicat pe Președintele Sakashvili personal, după ce și-a dat seama că este o țintă directă și obiectul de ură

personală a lui Vladimir Putin. In acest moment, el a avut de a face cu decizia de a părăsi țara sau de a rămâne pe loc, alături de poporul său, pe tot parcursul războiului și de a lua în calcul posibilitatea de a fi capturat de către trupele ruse și de a trece printr-un proces intentat la Moscova, urmat de spânzurarea în Piața Roșie[18].

Pe de altă parte, a existat ideea de a nu comunica publicului sentimentul de frică sau de absență a forței politice. Deoarece era vorba despre o amenințare personală, a fost, de asemenea, vorba despre o alegere personală. Noi nu știm variantele reale dintre care a trebuit să aleagă președintele Mihail Saakașvili, dar l-am putut vedea rămânând în Tbilisi, mergând sub tiruri de armă la Gori, vorbind în piața deschisă în fața cetățenilor, încurajându-i și fiind în prima linie a războiului, asumându-și responsabilitatea deciziilor sale pe tot parcursul războiului și nu ascunzându-se în spatele Consiliului de Securitate Națională. Încă există o discuție importantă despre existența unei părți de debriefing după război și despre recunoașterea propriilor greseli.

3. Comunicarea în criză și credibilitatea

Comunicarea a avut mai multe nivele: comunicarea intra-instituțională – acolo unde au avut loc reuniuni de personal, dar cu un nivel scăzut de înțelegere de către toată lumea asupra modului în care a funcționat sistemul și ceea ce s-a întâmplat pe teren - comunicarea interinstituțională - și am avut deja o idee despre cum a funcționat evaluarea și coordonarea. Apoi, a fost cazul comunicării internaționale, acolo unde am înregistrat o performanță excelentă a MAE din Georgia, cu vizita rapidă la Bruxelles și comunicarea constantă a faptelor pe toate canalele, fapt ce a ajutat Georgia să câștige războiul informațional pe termen scurt și mediu[19].

Partea cea mai importantă pentru percepția publică asupra crizei a fost partea de comunicare publică, acolo unde președintele Saakașvili și alți oficiali au fost pe toate canalele internaționale, atunci când liderii ruși au preferat să comunice doar publicului lor. Dar cea mai importantă parte a

[18] Iulian Chifu, "Georgian lessons learnt", Cadran politic, Bucharest, September-October 2008.

[19] Documente CEPS nr 311 din februarie 2009, Stanislav Secreieru, "Illusion of Power. Russia after the South Caucasus Battle"

fost comunicarea publicului georgian, creşterea gradului de informare dar şi sprijinul populației, evitându-se panica şi menținerea credibilității conducerii şi încrederea în acțiunile sale.

Între 8 şi 11 august, nimeni din public nu ştia ce se întâmplă cu adevărat. A fost un sentiment constant de victorie chiar şi cât timp a durat campania de retragere a fost prezentat ca fiind o „regrupare" a forțelor georgiene. Toată lumea se aşteapta ca totul să se termine repede. De asemenea, a fost percepută o victorie împotriva ruşilor, care a indus un fel de euforie georgianului de rând.

A existat un moment de îndoială, atunci când preşedintele Parlamentului, David Bakradze, a făcut un apel către cetățenii din Zugdidi - un oraş în apropierea Abhaziei, lăsat singur în fața trupelor ruseşti după ce operațiunile militare au început în Osetia de Sud şi trupele au fost mutate în est - cerându-le să acționeze în legitimă apărare, cu toate mijloacele pe care le au, inclusiv furci şi alte instrumente agricole.

Acest mesaj pare un pic scos din context, oferind - pentru un observator atent - impresia vagă că nu există nici prevenire nici coordonare, că există o lipsă de mijloace pentru a face față atacului trupelor ruseşti. Dar publicul larg nu a resimțit o amenințare constantă reală şi prezentă. Este posibil ca populația să fi fost în situația de a gândi că operațiunile militare sunt importante pentru Osetia de Sud şi, poate Abhazia, dar nu privesc în nici un punct propria siguranță.

Nimeni nu se aştepta la invazia Rusiei până în momentul în care au văzut trupele ruse, tancurile şi vehiculele blindate la porțile capitalei. Nu a existat sentimentul de panică în niciun moment, probabil din cauza lipsei de informații la nivelul omului obişnuit. Acest lucru s-a datorat parțial şi aparițiilor publice constante, după primele zile, ale funcționarilor, politicienilor şi personalului tehnic la fiecare post de televiziune, dând impresia că fac asta cu bună ştiință, pentru a acoperi tot spațiul şi a nu permite alte tipuri de dezbateri sau alți interlocutori ce ar fi ridicat alte idei.

Bombardamentul la Gori a devenit cunoscut numai atunci când unii dintre refugiați au sosit la Tbilisi, cu excepția rară a unor locuitori care au rude în

oraşul respectiv şi au vorbit prin telefon. Cei mai informaţi oameni au fost cei cu o conexiune la internet, care au urmărit surse ruseşti. Dar ei nu au atins o masă critică care ar fi dus la declanşarea panicii.

Mesajul a început cu menţinerea imaginii **„victoriei în război",** chiar şi după ce pierderea teritoriilor a devenit evidentă - pentru că ea revela adevărata imagine a ruşilor pe care toată lumea o putea vedea, pentru că a aşezat Georgia şi războiul său în prim planul agendei comunităţii internaţionale, care a intervenit, pentru că a subliniat rolul trupelor ruse în regiunile separatiste şi le-a descalificat în rolul autoasumat de trupe de menţinere a păcii, precum şi pentru că a dezvăluit adevăratele lor obiective, de schimbarea regimului, şi motivele geopolitice care i-au făcut să atace Georgia. În ceea ce priveşte dezbaterea pe tema **„cine a început războiul / care parte a tras primul foc"** - Tbilisi a câştigat în primul rând războiul informaţional pe termen scurt dar l-a pierdut pe termen lung, din cauza lipsei de resurse[20].

[20] Ultima evaluare datează de la sfârşitul lunii martie 2009, atunci când a fost scris acest text, că UE a publicat un raport special cu recunoaşterea faptului că Georgia a început primul războiului. Raportul Taligviani a fost unul de largă circulaţie, care menţinea doar ideea "răspunsului disproporţionat" al Rusiei. Informaţiile s-au dovedit a fi o eroare, după cum puteţi vedea în următorul articol pe care-l reproducem aici pentru relevanţa profundă pe care o are:

Moscova TIMES
25 martie 2009
Un joc global de-a telefonul
de Yulia Latynina

Luni, mai multe site-uri ruseşti, inclusiv Newsru.com, au dat publicităţii un raport senzaţional. „Comisia Europeană", a spus Newsru.com, „care a studiat împrejurările şi cursul conflictului militar cu Rusia, în august anul trecut, a ajuns la concluzia că Preşedintele georgian Mihail Saakaşvili a fost cel care a iniţiat acţiuni militare." Site-ul cita revista germană Der Spiegel, care nu a confirmat publicarea unor astfel de informaţii. În schimb, corespondentul revistei din Moscova, Uwe Klussmann, a scris: Comisia Europeană, pentru a determina cine a fost agresorul, ar avea în vedere „Ordinul nr 2" - a emis pe 7 august, în ceea ce priveşte asupra Georgiei asupra Oseţiei de Sud „interceptat de serviciile secrete ruse." Ordinul nr 2 este un document binecunoscut, care a fost publicat, în 21 noiembrie în ziarul „Komsomolskaia Pravda". Dar revelaţia nu a devenit propaganda necesară pentru determinarea unei lovituri de stat în Georgia, cum ar fi sperat guvernul rus. Andrei Illarionov menţiona în blog-ul său că, chiar şi „la cinci zile de la publicarea

Astăzi există încă persoane din afara Georgiei care au crezut că Saakaşvili a făcut o greşeală şi a declanşat războiul trăgând primul foc, căzând astfel în capcana întinsă de Moscova. Dar chiar şi în această situaţie, cel mai greu lucru a fost să le faci pe aceste persoane să realizeze ce s-a întâmplat, de aceea chiar şi comunicarea rusă a migrat spre abordarea potrivit căreia ***„Saakasvili este vinovat pentru că a aţâţat Rusia şi a ajuns într-un moment când nu a mai putut face altă alegere“***. Şi, în sfârşit, tema recurentă în comunicatele oficialilor georgieni a devenit ***„războiul nu s-a încheiat încă, suntem încă în război“***. Mesaj destinat menţinerii atenţiei publice la conflict dar şi decontarea faptului că nu s-a terminat, situaţia nu este una stabilă şi definitivă, nici în ceea ce priveşte pierderea celor două regiuni separatiste recunoscute de Rusia.

---

documentului, nici un rus sau un locuitor din Osetia de Sud nu l-a utilizat“. „Cu un astfel de document solid „ a întrebat el, „de ce nu a marcat nimeni agresorul perfid?“ Este simplu: Ordinul nr 2 s-a dovedit a fi nu numai un fals, ci un fals total lipsit de valoare. Acesta a inclus o greşeală pe care nici măcar un copil de 6 ani, localnic din Georgia ar face-o, referindu-se la inamicul armatei georgiene ca „forţe anti-separatiste,“ atunci când, în realitate, forţele separatiste au fost inamicul. Şi acum o poveste publicată în „Komsomolskaia Pravda“ a revenit în ţara din care a originat prin Der Spiegel, care citează un document pe care generalul rus Anatoli Nogovitsyn l-a citat în cadrul comisiei şi unde constata, furios, că Georgia „încă refuză să arate acest decret controversat comisiei .. pentru ca documentul este un secret de stat“. Acesta este un exemplu clasic al operaţiunilor «impecabile » ale serviciilor secrete ruseşti. Mai întâi aruncă o mini bombă sub forma unei note minore într-o publicaţie rusă. Apoi mass-media străină citează traducerea, iar cu fiecare preluare, mesajul original se denaturează astfel că ceea ce a început ca o întrebare, sfârşeşte ca o declaraţie.

Au fost mai multe incidente similare referitoare la războiul cu Georgia. Cel mai infam a avut loc pe 19 noiembrie, atunci când Vedomosti a publicat un articol care a început cu afirmaţia: „Amnesty International a confirmat faptul că Georgia a iniţiat conflictul din august în Osetia de Sud.“ Acesta a fost, în termeni blânzi, “o traducere foarte slabă” a textului în limba engleză în original, în care scrie, de fapt: „împrejurările exacte în jurul declanşarea ostilităţilor pe 7 august sunt în continuare obiectul disputei.“ Astfel, în comparaţie cu gafa Vedomosti, incidentul Der Spiegel are locul doi. Dar care este cel mai ridicol lucru? După ce bloggeri Livejournal şi-au bătut joc de presupusul Ordin nr 2 - care se referea la liderul osetin Eduard Kokoity, ca parte a forţelor „anti-separatiste“, care a declarat ca situatia de pe teren a rămas „neschimbată“, în momentul în care ordinul a fost semnat, chiar dacă întreaga presă georgiană şi rusă ştia că mortarul şi bombardamentele de artilerie au fost deja lansate - utilizatorul Livejournal ra2005 remarca „Interesant, oare Der Spiegel şi La Stampa-l vor prelua ştirea dându-i mai multă importanţă?” Oare de ce acel utilizator s-a gândit că, dintre toate publicaţiile, „Der Spiegel“ ar prelua ştirea http://www.moscowtimes.ru/articles/detail.php?ID=375650”

Despre pierderea războiului informațional pe termen lung cu privire la disputa despre cine a început conflictul, au existat două momente care au afectat într-adevăr întreaga strategie de comunicare a Georgiei. Primul a fost intrarea primei coloane din batalionul rusesc prin tunelul Roki, în noaptea de 6/7 august. Faptul că nu a fost alertat publicul a creat un moment dificil[21] pentru Georgia care nu a putut justifica de ce a procedat astfel lansând contraatacul spre Tskhinvali. Acest lucru ridica o problemă de credibilitate în legătură cu poziția apărată de Tbilisi în disputa despre partea care a tras prima.

A doua, de asemenea o greșeală strategică, a fost făcută de către un oficial georgian, șeful trupelor de menținere a păcii din partea Georgiei, un general care a afirmat, imediat ce s-a aflat în fața unui microfon, că „Georgia a restabilit ordinea constituțională în Osetia de Sud". Acest general nu a fost mandatat să dea declarații, nimeni nu a vorbit în acești termeni de luare a deciziilor la reuniuni sau în grupul de decidenți în criză, el a fost oricum o persoană marginală în ceea ce privește decizia în această criză, cu toate acestea declarația lui a fost supralicitată de propaganda rusă, pentru a dovedi că Georgia a planificat atacul și că a fost cea care l-a început. Această declarație, împreună cu declarația fostului ministru al Apărării Okrouashvili în legătură cu existența unor planuri militare pentru ocuparea Abhaziei și Osetiei de Sud, au fost coroborate cu cea făcută de general imediat după declanșarea războiului ruso-georgian și au pus Georgia într-o poziție delicată[22].

[21] Într-un studiu cu al Grupulului Internațional de Experți din Georgia, „Evaluarea juridică a acțiunilor Guvernul georgian în timpul evenimentelor din august 2008" realizat de către Zakaria Kutsnashvili și Khmaladze Vakhtang, chiar și experții din Georgia nu au fost conștienți de existența primul atac, care nu a fost făcut public de către autoritățile georgiene în acel moment. Acest lucru a dus la o mulțime de complicații juridice, conform studiului. Chiar Crisis Group Europa Raport N ş 195, „Rusia vs Georgia: Fallout", 22 august 2008, nu a observat articole în media despre atacul 6 / 7 ruși, dar totul a fost raportat în noaptea de 8-lea. Am făcut același lucru, până la interviuri, la Tbilisi, a se vedea Iulian Chifu, „lecții învățate din Georgia", Cadran Politic, septembrie-octombrie 2008.

[22] Acestor atacuri le-am putea adăuga alte două, unul atribuit organizației Amnesty International, despre care s-a relatat că ar fi confirmat faptul că Georgia a început ostilitățile, iar al doilea, un raport presupus al UE, care ar face aceeași mențiune, pe baza unui pretins „Ordin Nr. 2 „ al Președinției georgiene pentru a captura militar Tshinvali și restabili „ordinea constituțională". Intreaga poveste a fost revelată ca un act clasic de dezinformare al serviciilor secrete ruse „Un joc de telefonul fără fir" – „Broken Telefon", de Iulia Latynina, Moscow Times, 25 martie 2009.

Atunci când a fost acuzat în fața unei Curți de onoare, generalul a afirmat că el a intrat în panică și i-a fost frică să spună că Georgia s-a apărat de agresiunea rusă, pentru că el nu a vrut să transmită mesajul că războiul a pornit și să riște panica populației. De aici, ideea lui de restaurare „a ordinii constituționale“, care s-a adresat patriotismului concetățenilor. A doua jumătate a greșelii a fost faptul că președintele nu l-a concediat imediat pe general, un act politic clar de dezaprobare care mai nuanța situația.

Lipsa de informații către mass-media internă a permis speculații și abordarea secvențială a conflictului în mass-media. În primele etape, mass-media locală a fost plină de relatări de pe teren și de la oamenii veniți din zonă, care puteau induce în eroare publicul prin subiectivism. Dar să nu uităm că Georgia nu avea nici o experiență de comunicare în timp de război și operațiuni de luptă. Instituțional, nu a existat un centru pentru mass-media la nivelul Guvernului și linia verde a fost operațională destul de târziu, pentru a obține o idee despre evoluțiile de pe teren percepute de public, despre starea de spirit a populației în teritoriul ocupat, etc.

Dar administrația a început să învețe repede și bine imediat, din mers. Acest lucru s-a întâmplat și cu jurnaliștii care fuseseră în prima linie și care au realizat eroarea comisă după prima difuzare a impresiilor pe post. Ei au încercat să evita panica și să sacrifice știrea senzațională care ar vinde ziarul sau showul radio-TV pentru ceva care s-a dovedit a fi cel puțin la fel de important. Totodată, momentul în care unii decidenți, pentru a preveni orice greșeli, au mers la sediile instituțiilor mass-media pentru a discuta direct cu jurnaliștii, reporterii și corespondenții care au fost în prima linie, pentru a explica tuturor ce se întâmplă și pentru a asculta preocupările acestora, poate fi încadrat foarte ușor într-o listă de bune practici.

Un alt punct bun a fost valoarea adăugată reprezentată de sprijinul comunității internaționale. Fiecare declarație a însemnat ceva, fiecare gest public a avut un rol, chiar dacă au venit din partea instituțiilor mai puțin eficiente, care ar fi putut avea un rol în conflict. A fost cazul dezbaterilor ONU, chiar dacă nu a existat o rezoluție formală a Consiliului de Securitate, rezoluția OSCE, o succesiune de mai multe declarații care au susținut și întărit ideea că georgienii nu au fost abandonați, că operațiunile Federației Ruse nu au fost acceptate și chiar, în unele cazuri, sunt condamnate ferm, și

nu în ultimul rând, chiar calificarea operațiunilor militare ale Rusiei drept agresiune militară a Rusiei, chiar dacă nu a fost unanim acceptată formularea mai dură a unor state care au calificat explicit războiul ruso-georgian drept **„invazie rusă“**,

Ulterior, ideea misiunii de monitorizare a UE a fost prezentă în ecuația soluționării conflictului, o misiune desfășurată pe teren în foarte scurt timp și care nu a fost o simplă misiune de observare dar a avut, de asemenea, și rolul de introducere pe teren a unor persoane de încredere pentru transmiterea știrilor și relevante pentru creșterea atenției acordată Georgiei, cu o valoare adăugată în termeni de credibilitate a relatărilor la Comisie și în țările de origine. Dar cel mai important element pentru stabilizarea Georgiei a fost trecerea de la imaginea anterioară de „conflict intern, separatist“ la cea clară de „conflict interstatal“, care se abordeză cu alte mijloace și în alt cadru, o schimbare de statut a conflictelor separatiste din Abhazia și Osetia de Sud pe care Georgia și-o dorea de ceva vreme, dar nu ca urmare a unor noi operațiuni militare de amploare.

În toată această perioadă, nu a existat nici un semn clar de panică generală. Au fost unii cetățeni din unele segmente care au plecat din Tbilisi în timpul crizei. Dar nu a fost panică majoră, chiar și atunci când trupele ruse și vehiculele blindate se aflau la porțile orașului. Toate instituțiile au lucrat, inclusiv băncile – cele care sunt cele mai sensibile la astfel de evenimente. Într-o singură seară, în cel mai greu moment al crizei, oamenii s-au grabit să cumpere mâncare făcându-și rezerve, pentru 3 sau 4 zile.

Din contra, am putut constata sprijin uriaş din partea populației pentru conducere în timpul mitingului anti-război, o situație care a fost criticată apoi de către opoziție, care a denunțat faptul că nu a existat o „critică precum cea americană în timpul războiului din Vietnam în mass-media“. Nu a fost cazul, Vietnamul a devenit o problemă după mai mulți ani, nu după primele zile de război, și s-a întâmplat la câteva mii de kilometri distanță de SUA, nu în apropiere de capitala țării.

4. Efecte în timp

În timpul crizei, acolo au fost o mulțime de implicații directe, dar în acest stadiu, ne vom concentra pe efecte ale crizei existente și pe deciziile luate

care ar avea efecte direct în timp sau cu impact pentru un timp mai îndelungat[23]. În acest sens vom sublinia mai multe aspecte:

– Există impresia că teritoriile separatiste au fost ocupate pentru o lungă perioadă de timp. Recunoașterea Abhaziei și Osetiei de Sud de către Rusia, cele două baze militare ruse cu aproximativ 3000-3500 de militari, sistemul de rachete Iskander, toate ar face imposibilă inversarea situației pe viitor. Este important ca Georgia să își păstreze dreptul *de jure* asupra acestor teritorii, o situație care rămâne totuși o garanție importantă
– Președintele Saakașvili nu este și nu va fi, pentru moment, un posibil partener pentru Rusia. Atâta timp cât Vladimir Putin va păstra poziția sa de prim plan ca prim-ministru și punct de referință pentru politica Federației Ruse, toate discuțiile despre pace cu actualul leadership georgian vor fi imposibile.
– ONU și OSCE au dat greș încă o dată, în calitatea lor de organizații de securitate, în primul rând din cauza particularității că unul dintre actorii implicați în conflict este un membru al Consiliului de Securitate și are veto în cea de a doua organizație de securitate europeană.
– Mihail Saakașvili și-a pierdut poziția - acceptată îndeobște înaintea conflictului - de lider responsabil. Acest lucru s-a petrecut fie ca urmare a acțiunilor sale, fie doar din cauza propagandei împotriva sa, iar țările mari din UE se uită la el cu mare circumspecție. Acest lucru are implicații și în relațiile Georgiei cu NATO, chiar dacă nimeni nu va ignora Georgia drept țară sau nu va refuza orice fel de sprijin pentru Tbilisi pe baza acestei simple percepții.
– Rusia va fi văzută ca o amenințare constantă în statele post-sovietice și o problemă a comunității internaționale, inclusiv țările CSI și CSTO se vor simți incomfortabil în urma acestui război pentru că simt că ar putea fi oricând obiectul acestui tip de comportament. Rusia a câștigat eticheta de țară revizionistă în sistemul internațional, care a utilizat forța pentru prima dată după Războiul Rece în scopul de a schimba granițele europene.

[23] A se vedea raportul Crisis Group Europe Report Nș195, "Russia vs Georgia: The Fallout", 22 August 2008

5. Lecţii învăţate

Am acoperit deja cea mai mare parte din concluziile care pot fi trase în urma războiului ruso-georgian din august pentru conducerea Georgiei, în funcţie de modul în care a reacţionat în timpul acestei crize. În această secţiune, ne vom concentra doar pe lecţiile învăţate de către conducerea Georgiei şi modificările aduse procesului decizional pentru îmbunătăţirea acestuia în situaţii similare în viitor.

În primul rând, există un semn clar că Georgia are nevoie de un sistem de luare a deciziilor în timpul unei crize bine pus la punct. Există deja unele proiecte de cooperare, în curs de desfăşurare, pentru a construi o cameră de situaţii speciale la nivel naţional, cu expertiza necesară, o sală pentru analiza informaţiilor, instrumente care nu au fost operaţionale şi la dispoziţia decidenţilor în luna august. Există, de asemenea, problema de planificare, prevenire şi de pregătire, instruire şi simulare în situaţii reale, de formare clasică pentru persoanele care ar fi implicate la acest nivel, precum şi un mecanism adecvat de de-briefing pentru documentarea lecţiilor învăţate şi a bunelor practici şi stabilirea modificărilor necesare în cadru după fiecare criză. Acest sistem are nevoie de câteva luni pentru a ajunge la un nivel funcţional şi în jur de un an şi jumătate pentru a ajunge la nivelul de performanţă maximă.

Altă lecţie foarte importantă de învăţat pentru conducerea georgiană a fost faptul că prietenii şi partenerii nu reacţionează în timp util şi nu ajută în orice moment, în orice condiţii, atunci când sunt în război cu orice tip de inamic. Lumea reală este mult mai pragmatică şi solicită respectarea tuturor regulilor şi paşilor, trecerea prin toate stadiile şi garanţii înainte de angajarea pe deplin pentru a sprijini altă ţară, iar sprijinul apare doar atunci când un asemenea gest reprezintă cu adevărat un interes pentru statul vizat şi un interes mult mai important decât adversarul său în conflict l-ar putea reprezenta.

O altă lecţie învăţată este faptul că Georgia nu a profitat de instrumentele pe care le-a avut la dispoziţie, odată ce a simţit că există o ameninţare reală pentru securitatea sa. Ca ţară parteneră a NATO, Georgia ar fi putut să ceară o consultare a Aliaţiilor, în baza articolului 4 al Tratatului de la Washington, luând ca model Macedonia în timpul campaniei din Kosovo. Aliaţii ar fi putut oferi sprijin şi simpla trecere prin acest proces ar fi fost un instrument util de descurajare a unor acţiuni ulterioare ale Moscovei.

Administrația georgiană a pus, de asemenea, prea mult accentul pe recomandările partenerilor săi în ceea ce privește menținerea tratatului care a recunoscut-CUC Comisia Unificată de Control - și dreptul forțelor de menținere a păcii ruse de a se afla pe teritoriul georgian. A fost un moment când Georgia a vrut să se retragă, în mod unilateral, din acest acord și să pună pretinsele forțele de menținere a păcii ruse și separatiste în afara legii și regulamentelor internaționale, cerând apoi retragerea lor.

Nu există nici o garanție că acest lucru s-ar fi și realizat, dar cel puțin acest lucru ar fi pus o presiune suplimentară asupra Rusiei și ar fi prevenit libera circulație a forțelor militare ruse de toate categoriile în Abhazia și Osetia de Sud, utilizând ca motiv schimbarea contingentelor de menținere a păcii. În acest sens, orice mișcare a trupelor ar fi însemnat o reală amenințare directă și ar fi alertat pe toată lumea. Cel puțin comandanții unei invazii viitoare nu ar fi avut posibilitatea, cum s-a întâmplat în timpul exercițiului Caucaz 2008, să intre în mod liber în Osetia de Sud pentru a vedea și cerceta teritoriul în care urmau să lupte în câteva zile.

IV. Pasul următor: către pace sau război?

1. Avem astăzi o pace sustenabilă?

Aici avem de a face cu o abordare comună unanim acceptată că documentul pe care partea franceză l-a intermediat nu este un document final și că această înțelegere poate fi încălcată în orice moment – cum se întâmplă deja prin condițiile de revenire la *status quo ante*, respectiv pozițiile militare deținute la începutul conflictului – și nu este, sub nici o formă, un acord de pace. Pe baza experienței modului în care s-a negociat documentul cu partea rusă și cu cea a primelor runde de întâlniri la Geneva, este evident că avem de a face cu negocieri doar de dragul negocierilor, dar fără nici un rezultat previzibil. Nu va exista nici un acord de pace în anii următori.

Chiar dacă există un sentiment de recunoștință față de președintele Sarkozy, pentru eforturile sale în obținerea unui acord de încetare a focului, există, de asemenea, un sentiment clar că acordul nu este, în nici un punct, favorabil pentru Georgia. Dimpotrivă, există percepția că președintele Sarkozy a fost înșelat de partea rusă cu cele două versiuni, în franceză și în limba rusă, ale

acordului, versiuni care sunt diferite în nuanţe şi interpretare dar, de asemenea, că preşedintele francez are partea sa în această poveste pentru că el a prezentat propunerea cu care a venit de la Moscova preşedintelui Saakaşvili ca pe un document convenit sau reprezentând poziţia UE, deşi nu a fost cazul. În plus, a existat o presiune directă la adresa liderului georgian atunci când Preşedintele Franţei a declarat că el nu va reveni la Moscova pentru alte modificări, în cazul în care Preşedintele georgian nu va accepta versiunea prezentată.

Intervenţiile diplomaţiei franceze prin preşedintele Sarkozy, la acel moment, când Franţa deţinea preşedinţia UE, sunt văzute ca un „stil tipic european de comportament", în care ţinta unică este pacea sau cel puţin impresia, aparenţa de pace - pe care a dat-o, de exemplu, acordul de încetare a focului - pentru o senzaţie receptată pozitiv de comunitatea internaţională şi un PR mai bun decât ar fi cazul, dar nu o soluţie reală a problemei, de adoptare a unui acord de pace echitabil şi conform cu dreptul internaţional şi cu situaţia reală în dispută. Procesul care are loc este bun deoarece poate fi foarte uşor de controlat atât timp cât negocierile continuă şi nu există nici o nouă izbucnire violentă. Dar adevărata problemă nu a fost deloc rezolvată!

2. Carta SUA-Georgia: semnificaţii şi garanţii

Semnificaţia Cartei SUA-Georgia[24] este văzută în mod diferit la diferite niveluri. Chiar dacă existau unii oficiali georgieni de nivelul 2-3, reprezentanţi mass-media şi chiar discuţii obişnuite la nivelul populaţiei de rând potrivit cărora Carta ar fi „o garanţie că nu va mai fi război", astăzi nimeni nu crede cu adevărat acest lucru. La nivelul înalţilor funcţionari, semnificaţia acestei Carte este chiar mai nuanţată şi tratată cu mult mai mult pragmatism.

Pentru unii, semnarea Cartei este deja un gest simbolic, relevant şi semnificativ - cu rezervele normale privind aplicarea prevederilor unui astfel de document politic. Alţii aşteaptă dezvoltarea şi punerea în aplicare pe viitor în mai multe domenii. O altă parte se bucură de confirmarea

[24] A se vedea Vladimir Socor "U.S.–Georgia Security and Military Agreement în the Works" şi "U.S.-Georgia Strategic Partnership to Address Georgia's Vulnerability", Eurasia Daily Monitor, Volumul 5, numărul 241, 18 Decembrie, Jamestown Foundation.

sprijinului administrației americane actuale față de documentul semnat de cea precedentă, în momentul în care se formau politicile administrației Obama față de această regiune.

Carta SUA-Georgia este considerată în primul rând un „document politic și psihologic". Ea nu este comparabilă cu MAP al NATO pe care Georgia se aștepta să îl primească la București, chiar dacă acest lucru nu era el nici o garanție în sine, ci mai degrabă un semnal consistent de sprijin pentru Georgia. Este un document foarte important, relevant pentru momentul în care a fost semnat, este un angajament al Statelor Unite, un document cu greutate, chiar dacă nu exista la acea oră și conținutul concret al angajamentelor în afara cadrului convenit. Toată lumea aștepta o reconfirmare din partea noii administrații Obama a angajamentelor, fapt ce nu a fost o problemă, pentru că existau din start semnale consistente că acordul va fi continuat și întărit.

Toată lumea este conștientă de faptul că așa numita Cartă SUA-Georgia nu este un document care oferă un angajament de tipul articolului 5, nu oferă garanții de securitate pentru sprijin direct pentru apărare, dar reprezenta „o oportunitate și un ajutor major pentru dezvoltarea instituțională". Dar toată lumea așteaptă dezvoltarea acordului, crearea de grupuri de lucru și primele sesiuni de lucru cu documentele, în domenii specifice ale cooperării bilaterale, în special cele legate de securitate și apărare.

Autoritățile georgiene avuseseră deja contacte cu noua administrație a SUA, existau acolo o mulțime de persoane cunoscute establishmentului de la Tbilisi și există chiar un mesaj clar de continuitate a politicii SUA față de Georgia. Ruta de aprovizionare pentru Afganistan prin Georgia și Azerbaidjan era deja semnalul cel mai evident al intereselor și nivelului cooperării.

Chiar dacă nu acordă o garanție directă, Carta nu ar trebui să fie, totuși, subapreciată. Este vorba despre un acord politic înainte de faza de implementare, iar aceasta a avut un efect de blocare a unor posibile acțiuni ale terților, cu un conținut și relevanță pe dimensiune de descurajare, multe urmând să depindă de următorii pași, în special în sectorul de Apărare. Este prematur să se evalueze forma finală a relației conturată de documentul

semnat, dar semnătura în sine a fost un pas înainte bun pentru percepția generală și conturarea sentimentului de încredere, într-o țară în mare măsură pro-americană.

3. Între război și pace

În ceea ce privește perspectiva războiului sau a păcii, există, de asemenea, reacții împărțite, am putea spune cam jumătate-jumătate. Dar partea cea mai importantă este cea referitoare la argumente[25] și mutările așteptate în viitorul apropiat sau pe termen mediu.

Opțiunea războiului

a. Afaceri neterminate

Există voci care susțineau că va fi război deoarece **Rusia nu și-a îndeplinit obiectivele**[26]: În nici un caz Rusia nu se va retrage din pozițiile pe care le ocupă, în acest moment, pentru că situația este instabilă și nesustenabilă. Federația Rusă permitea jocul UE făcut de francezi și de cehi, dar îi țin pe georgieni în mâinile lor din toate punctele de vedere și nu le vor da drumul! Saakașvili este în continuare în funcție, cu tot ceea ce reprezintă el și regimul său în Georgia, în regiune și în lume. De asemenea, importanța geopolitică renăscută a Georgiei a făcut să crească miza și semnificația întregii situații.

b. Evitarea exemplului negativ

Continuă, de asemenea, amenințarea percepută de către Rusia a ceea ce înseamnă **o Georgie rebelă și pro-occidentală**, la frontiera sa de sud. Exemplu este prea evident pentru regiunea excesiv de tectonică din Caucazul de Nord și Rusia nu își poate permite ca extinderea modelului să aibă loc. Apoi, este vorba despre costurile întregii operațiuni: Rusia a investit în mobilizarea și punerea în mișcare a o treime din capacitatea sa de intervenție rapidă la acea oră și și-a asumat costuri enorme politice la

[25] A se vedea , ICG paper nr. 51, Bruxelles, 26 November 2008, "Georgia, the risks of the winter"

[26] Cea mai clară evaluare a abordării geopolitice care duce la alternativa războiului, legată de argumentul "afacerilor neterminate" ale Rusiei, poate fi găsit în Harvey Sicherman "A CLARIFYING ACT OF VIOLENCE: RUSSIA, GEORGIA, AND THE WEST", FPRI, August 20, 2008

nivelul comunității internaționale, fără să-și îndeplinească obiectivele. Dimpotrivă, Georgia a contestat puterea rusă, s-a dovedit a fi un inamic dur și a reușit chiar să umilească pe alocuri imensa armată rusă cu o componentă militară improvizată și nedotată. Acest fapt trebuie șters din memoria tuturor, pentru că altfel Rusia nu va mai fi respectată.

c. Este vorba despre Rusia, deșteptule!

O altă linie de raționament, care merge mână în mână cu revenirea la operațiuni militare și violență, este faptul că **vorbim despre Rusia!** Dacă nu era vorba despre Rusia, dacă ar fi fost vorba despre un actor rațional, în mod normal era de așteptat să meargă pe linia negocierii și încheierii păcii. Deoarece este vorba de Rusia - care are foarte puține lucruri de pierdut, care vrea să renască și să fie recunoscută din nou drept o superputere, care ignoră orice fel de dialog, opțiunea militară este cea principală. Elementul irațional din modul de gândire al Rusiei o face să reacționeze diferit de toate celelalte țări, chiar dacă își dă seama de costurile acțiunilor sale. Este, de asemenea, vorba despre **ura personală a lui Vladimir Putin pentru Mihail Saakașvili** care a îndrăznit să-l provoace!

d. Planul de ocupare

Obiectivul final nu a fost atins, iar conducerea Rusiei continuă să susțină acest lucru în mai multe declarații publice. Oficialii ruși susțin că „există o dorință clară de a avea un guvern responsabil în Tbilisi“, ceea ce înseamnă că **schimbarea de regim este în continuare în discuție** și că e considerată un obiectiv nerealizat al campaniei. Și știind că în Georgia nu există nici o alternativă serioasă pro-rusă și că cetățenii nu sprijină un astfel de guvern, a devenit clar că este vorba despre **un regim de ocupație și de o administrație a acestuia**. Ceea ce înseamnă război și ocuparea întregii Georgii cât mai curând posibil.

e. Către Afganistan sau Liban

În acest sens, amenințarea directă nu este doar în regiunile separatiste, ci pentru a statul georgian ca un întreg. Există mai multe planuri de împărțire a Georgiei în mai multe bucăți, cu un fel de confederație georgiană cu o

mulțime de regiuni autonome sau chiar planul de libanizare a Georgiei, un război civil între regiuni pe motive etnice, dar, de asemenea, lupta pentru controlul întregii țări.

f. Este mult prea tentant

Există argumente care spun că Rusia va merge la război din nou pentru simplul fapt că este prea tentant să nu o facă. Trupele sale se află la doar 30 km de Tbilisi, iar preluarea controlului Georgiei ar putea rezolva o mulțime de probleme ale Moscovei, în primul rând blocarea Azerbaidjanului și a rutelor energetice alternative. Apoi, e nevoie, strategic, de un culoar liber de trecere spre Armenia - există mai multe dezbateri la Moscova cu privire la necesitatea unui coridor pentru Armenia în cadrul acordurilor de securitate în CSTO.

g. Pentru că pot

Un alt argument pentru opțiunea de continuare a războiului este unul cinic, dar profund rusesc: „deoarece se poate“, urmat îndeaproape de argumentul potrivit căruia nimeni altcineva nu poate opri sau bloca trupele ruse să facă acest lucru. Este la fel de bun ca orice alt argument de până aici. Dacă a existat odată percepția că Occidentul nu va lasa Georgia să fie ocupată de Rusia, după războiul din august este clar că nimeni nu crede în continuare acest lucru. Este, de asemenea, vorba de lipsa de încredere a celor ce susțin această variantă fatalistă în UE, în Occident, în NATO și chiar în Statele Unite. Există declarații puternice din partea UE și SUA în favoarea Georgiei, ele ajută, dar aceste declarații nu pot opri Rusia să facă ceva și nu o vor determina să se abțină de la a face ceva. Există un sentiment de frustrare în cadrul cvasi-totalității populației georgiene din cauza lipsei de răspuns a instituțiilor occidentale la anumite așteptări, poate exagerate.

Situația existentă este în favoarea Rusiei. Nu există alternative pentru a ține Rusia în afara teritoriului georgian, nu există mijloace și nici o forță gata să intervină, pe teren dacă este cazul, în acest scop. Intervențiile Occidentului sunt de ajutor, poate nu vor fi mișcări bruște sau acțiuni militare, pentru moment și pe termen scurt, dar situația de incertitudine precum și posibilitatea unei operațiuni militare ce poate avea loc în orice moment ridică probleme chiar mai importante pentru Georgia.

Către pace

a. Costuri prea mari

Rusia ar continua războiul dar acest lucru ar presupune costuri ridicate – politice, militare, economice, financiare, de imagine. Moscova nu mai dorește să își utilizeze capitalul politic rămas după războiul din Georgia pentru a porni un nou război. Nu că nu și-ar dori, dar consideră costurile mult prea ridicate în comparație cu beneficiile. Pe termen lung, pericolul persistă. Este nevoie de o înțelegere clară și garanții solide de securitate.

b. Depinde de SUA

Prima întâlnire Obama-Medvedev urma să aibă loc la reuniunea G20 din aprilie 2009. Totul depinde, în opinia susținătorilor acestei variante, de această întâlnire, cu privire la cât de fermi vor fi americanii și dacă vor menține problema georgiană pe ordinea de zi a discuțiilor bilaterale cu Rusia. În cazul în care rușii testează terenul și simt că SUA nu va reacționa în mod corespunzător, vor avansa pentru a termina ceea ce au început în următoarele luni.

c. Înghețarea conflictului la acest stadiu

Există un argument conform căruia Rusia va bloca conflictul la nivelul la care este acum, din cauza problemelor interne și a celor economice. Asta e ceea ce a învățat să facă atunci când este într-o poziție slabă. Va reveni în cazul în care își va recupera poziția și va fi într-o formă mai bună. Dacă Rusia încearcă să înghețe conflictul, georgienii au încercat, dimpotrivă, să îl mențină dezghețat, pe ordinea de zi a Consiliului de Securitate ONU, dar și pe ordinea de zi a întâlnirilor bilaterale NATO-Rusia, UE-Rusia și în special SUA-Rusia .

d. Pacea prin înghețarea conflictului

Dacă astăzi opțiunea militară este improbabilă, este încă posibilă. Dar este destul de dificilă întoarcerea la etapa de război, lucrurile merg spre o pace prin înghețarea conflictului și nu prin soluționarea lui, fără intenția de a-l soluționa, ci cu scopul de a menține Georgia într-un șah etern. Climatul de insecuritate joacă rolul său, pentru Georgia, în Caucaz de ansamblu, dar și

în Asia Centrală. Pacea prin înghețarea conflictului reprezintă câștiguri militare certe în Abhazia și Osetia de Sud.

e. Lipsa de pregătire a populației

Pacea se menține deoarece există observatori UE pe teren care pot vedea ce se întâmplă la fața locului și care sunt cei mai buni și credibili comunicatori. În plus, chiar dacă Rusia ar dori să vină înapoi la opțiunea militară, ar avea nevoie de o nouă perioadă importantă de pregătire a populației sale, care nu va accepta foarte ușor asaltul asupra Tbilisi astăzi.

f. O șansă pentru criza economică și pentru opoziție

Din cauza costurilor unei noi acțiuni militare în Georgia, există senzația că Rusia a preferat să dea crizei economice și opoziției interne șansa de a atinge obiectivul de eliminare a președintelui Mihail Saakașvili de la putere. Este mai ușor să elimini pe cineva cu armele altora. Și ar da și o senzație de legitimitate acestei acțiuni, spre deosebire de opțiunea militară. Este mult mai acceptabil pentru Occident și Rusia dorește să ofere partenerilor săi dovada de moralitate, o cale de ieșire și o explicație bună pentru abandonarea Georgiei de către Occident.

g. Timpul nu este de partea noastră

În cele din urmă, pe măsură ce timpul trece, Rusia va reuși să re-intre înapoi pe scenă și în relații normale cu Occidentul, și nimeni nu își va aminti războiul ruso-georgian, *status quo*-ul este asigurat. Lipsa de referiri constante la evenimentele din Georgia ar putea încuraja Rusia să revină la logica militară pentru a găsi o soluție. În vara lui 2010, pe fondul încălzirii relațiilor UE și SUA cu Rusia, escaladarea pas cu pas a situației ar putea fi impulsul final pentru a schimba regimul pro-Occidental din Georgia.

Capitolul 3

PROVOCĂRILE UNUI RĂSPUNS ECHILIBRAT ȘI RESPONSABIL, SUB PRESIUNE

Procesul de luarea deciziilor în România în timpul războiului ruso-georgian

Iulian Chifu

România a fost una din țările care a anticipat războiul din Georgia, ca o posibilă amenințare. De asemenea, a realizat, la timp, momentul în care a izbucnit războiul, o dată ce trupele ruse s-au menținut în regiune, după terminarea exercițiului Caucaz 2008, prin intermediul pregătirilor efectuate de către trupele ruseşti la sfârşitul lunii iulie pentru Flota Mării Negre, la Odessa, dar, de asemenea, din activitatea forțelor speciale în districtele militare din Moscova și Sankt Petersburg.

În plus, atunci când aceste semnale au fost combinate cu activitățile bruște în Osetia de Sud a devenit foarte clar că primul atac va fi în acea regiune. Era clar că Abhazia va urma, dar rezultatele administrației pro-georgiene ale lui Dmitri Sanakoev au fost un indiciu că Rusia va încerca să rupă tendința de reintegrare a Osetiei de Sud de Georgia prin integrarea persoanelor din administrația Sanakoev, dintr-un punct de vedere militar.

Izolarea administrației separatiste Kokoiti de populația din Osetia de Sud şi limitarea zonei controlate de aceasta la Tshinvali şi drumul de la munții Roki-Java-Tshinvali-pe drumul spre Gori a fost un alt semn. Practic, oamenii lui Kokoiti şi familiile lor au fost singurele persoane care au rămas în Tshinvali, şi ei nu au aveau alte resurse în afară de cele primite de la

alocările din Rusia după ce administrația Saakaşvili a reuşit să stopeze contrabanda de alcool din Osetia de Nord, prin tunelul Roki în Georgia - una dintre schemele principale de finanțare a separatismului în vremurile lui Șevardnadze, cu ajutorul poliției georgiene corupte din acel timp.

Au existat, de asemenea, indicii foarte clare asupra necesității unei provocări pentru a lansa atacul de la Tbilisi de către forțele ruseşti regulate, care s-au pregătit într-un număr excesiv - o treime din armata operativă Rusă - şi acest lucru a fost indiciu că nu a fost o operațiune care se limitează la Osetia de Sud. De asemenea, a fost clar că, dacă guvernarea de la Tbilisi s-ar abține şi ar evita intrarea în Osetia de Sud, acesta ar fi un argument puternic pentru comunitatea internațională împotriva Rusiei, dar ar putea duce, de asemenea, la pierderea ambelor teritorii separatiste fără luptă, ceea ce ar crea probleme interne pentru administrația Saakaşvili. Acest lucru ar crea un argument puternic pentru opoziție pentru a cere demisia preşedintelui, din nou. În acest sens, a fost clar că Saakaşvili nu a fost capabil să gestioneze în orice formă această provocare şi că intenția sa a fost să arate că a luptat pentru poporul său.

România a avut propriile sale probleme de gestionare a crizei existente. În primul rând, interesul său era să se asigure că acest război nu ar pune în pericol interesele sale în regiune, interesele sale în NATO şi UE, că Georgia nu ar fi eliminată ca un actor pro-occidental din regiune, şi că România ar putea juca rolul asumat în zona extinsă a Mării Negre şi în ceea ce priveşte securitatea energetică a Coridorului de Sud.

Dar cea mai importantă provocare pentru diplomația României a fost să apară ca un actor pragmatic, echilibrat, european, responsabil, care ar putea să mențină opțiunile sale şi poziția de negociere spre a construi o relație viitoare cu Rusia. Deja exista o vizită programată a preşedintelui Băsescu la Moscova, în septembrie.

Aceasta a fost cea mai mare provocare, care s-a mutat într-un conflict de valori la nivelul unității româneşti, şi apoi la un joc de vină indirectă, precum şi o poziție dificilă datorită percepției altor țări din Europa de Est a UE şi NATO că „România şi-a schimbat poziția“, precum şi a țărilor vecine din Est care au simțit că România a abandonat rolul de lider „pro-american“ în regiune.

În același timp, sentimentul general a fost că SUA nu a fost confortabilă cu această poziție extrem de echilibrată din România, care nu a ajutat într-un punct critic, cu o voce puternică pentru a condamna invazia Rusiei în Georgia, cu rolul consecutiv în NATO și UE și o poziție mai puternică a celor două instituții. Deci, fiind pragmatică, responsabilă și adoptând o abordare echilibrată, pentru a evita limitările și menținerea oportunităților și opțiunilor disponibile, România a primit lovituri importante în percepția și poziția sa în cadrul organizațiilor internaționale, gestionând această criză astfel.

Practic, a existat înțelegere și sprijin din partea UE și pragmatism și o poziție clară critică din partea reprezentanților din regiune și SUA. În același timp, au existat limitări extreme în timpul și în contextul crizei: o campanie pre-electorală pentru alegerile generale din noiembrie 2008 a împiedicat o mulțime de politicieni și partide să adopte o poziție clară și puternică în acest conflict, în același timp cu publicul, care era deja pregătit pentru lupta internă și nu ar fi fost pregătit pentru mijloacele reale ale războiului ruso-georgian.

I. Interesele României în regiunea extinsă a Mării Negre și în relația cu Rusia

România are un interes dublu în regiunea extinsă a Mării Negre, promovarea sa în fruntea acestei probleme în cadrul european și euro-atlantic, dar și în interiorul mecanismului de soluționare a conflictelor înghețate din regiune. Scopul său este de a implica UE, NATO și SUA în regiune și de a juca un rol în proiectarea securității zonei. Securitatea energetică și coridorul sudic sunt prioritățile directe ale României, așa cum putem vedea din documentele de bază ale acestei perioade, Strategia Națională de Securitate și programul de guvernare în domeniul politicii externe.

În relația cu Rusia, există un sentiment clar de lipsa capacității de a aborda Rusia și necesitatea de a găsi o cale potrivită de a face față acestei probleme. Acest lucru reiese atât din documentele deja citate dar, de asemenea, și din documentele MAE - raportul 2005-2008 privind politica

externă[27] precum şi documentul recent care prezintă prioritățile politicii externe din România în 2009[28]. Dar poate cel mai interesant document, care reflectă asupra lipsei de cooperare cu Rusia şi nevoia pentru o astfel de relație, este declarația preşedintelui României Traian Băsescu la seminarul Konrad Adenauer „ NATO după summitul de la Bucureşti: îndreptându-se către o agendă transatlantică“ care a avut loc la Bruxelles pe 30 iunie 2008, cu o lună înainte de izbucnirea războiului ruso-georgian.

1. Strategia națională de securitate

Acesta este documentul principal legat de strategia de securitate din România şi îşi are originile într-o declarație a preşedintelui român în fața Parlamentului, cu o dezbatere consecutivă şi un vot în organismul legislativ național, care s-a transformat într-o lege. România se defineşte ca o țară la granița dintre NATO şi UE, care are sarcini specifice geopolitice şi atributele care decurg din această poziție, prin protejarea frontierelor sale şi prin acest fapt, protejarea frontierelor UE şi NATO. De asemenea, dă atribute speciale legate de statele non-NATO şi non-UE la frontierele sale, în Balcanii de Vest şi în Europa de Est, precum şi în regiunea extinsă a Mării Negre.

Strategia prevede deja ca o amenințare la adresa securității din România conflictele regionale - conflictele înghețate şi asociate - în poziția a treia după terorism şi proliferarea armelor de distrugere în masă. SNS menționează că „domeniul strategic în care este situată România este încă bogat în conflicte locale, cu puternice implicații pentru pacea şi securitatea regională şi europeană. Aceste conflicte sunt rezultatul demontării fostelor state multinaționale (Uniunea Sovietică şi Iugoslavia), precum şi acele conflicte interetnice şi religioase care au un background politic puternic şi reprezintă o amenințare importantă la adresa securității regionale „. Aceste conflicte, împreună cu mişcările „separatiste“, disputele teritoriale şi instabilitatea la frontierele României perpetuează şi aduc alte forme de violență care sprijină terorismul.

[27] Ministrul Afacerilor Externe – Raport asupra politicii externe a României 2005-2008
[28] www.mae.ro

In termeni de vulnerabilitate, SNS pune în prim plan, ca un prim element care ar accentua amenințările și riscurile, „dependența accentuată de resurse vitale greu accesibile“. În atingerea scopului de diminuare a amenințărilor și a riscurilor, SNS afirmă că proiectele sale imediate și directe sunt: „identificarea, la momentul oportun, și contracararea, într-un mod proactiv, a riscurilor și amenințărilor, prevenirea conflictelor și gestionarea eficientă a riscurilor, a situațiilor de criză și a consecințelor acestora, participarea activă la promovarea democrației și de stabilirea securității și prosperității în vecinătate și în alte regiuni de o importanță strategică“.

În ceea ce privește rolul național în vecinătate, SNS afirmă că „România este direct interesată să joace un rol constructiv și activ, la nivel european și regional, pentru a fi o punte de legătură între civilizații, între interesele economice și culturale diferite, în beneficiul stabilității și prosperității întregii Europe „. Mai mult, „calitatea de membru în UE și NATO implică o configurare treptată a unui rol specific și activ al României în cele două organizații și alocarea resurselor necesare pentru îndeplinirea acestui rol.“

Mijloacele de a promova, proteja și apăra valorile și interesele de importanță vitală și pentru a atinge obiectivele naționale sunt, de asemenea, precizate în SNS și primele 4 sunt menționate, după cum urmează:

- implicarea activă în securitătea internațională
- securitatea și stabilitatea regională, în contextul unei noi paradigme
- asumarea rolului de vector dinamic al securității în regiunea Mării Negre

Titlul 5 al SNS este rezervat securității și stabilității regionale. În rolul său de stat situat într-o „zonă geografică de importanță strategică“ România dorește să joace un rol important în procesul de definire și de punere în aplicare a politicilor de stabilizare de cooperare și asistență de securitate ale NATO și UE din Europa Centrală, de Est și de Sud“. Pe baza „experienței sale istorice, proximității geografice, de cunoaștere a valorilor comune specifice și conexiunile sale regionale“, România are un interes primordial în democratizarea, stabilitatea și dezvoltarea economică și orientarea regiunii spre integrarea europeană, cu creșterea contribuției proprii și asumarea unui rol proactiv de factor important în securitatea regiunii. Principalele regiuni de interes pentru România sunt Balcanii de Vest și Vecinătatea de Est, pentru care România pledează pentru un proces gradual

de integrare europeană şi euro-atlantică, cu un simţ al responsabilităţii regionale.

Titlul 6 este rezervat securităţii şi prosperităţii regiunii Mării Negre. România are un „interes strategic fundamental“ pentru o regiune extinsă a Mării Negre stabile, democratice şi prospere, şi în acest scop o implicare mai puternică şi mai activă europeană şi euro-atlantică în regiune. Importanţa din regiune a venit de la rolul important de tranzit de resurse energetice, dar şi un spaţiu de riscuri şi conflicte asimetrice, cu un impact important în securitatea euro-atlantică. Aceasta este o regiune de importanţă strategică care joacă rolul de conector la Orientul Mijlociu, regiunea Mării Caspice, Asia Centrală, cu un rol în creşterea de tranzit de energie şi securitatea energetică a Europei. Este, de asemenea, o regiune cu ameninţări la adresa securităţii extraordinare variind de la terorismului internaţional şi proliferări de distrugere în masă la conflicte locale, traficul ilegal de arme, muniţii şi explozivi, droguri, migraţie ilegală şi traficul de fiinţe umane, precum şi crimă organizată şi corupţie endemice.

În regiune există un uriaş deficit democratic, o lipsă de control suveran pe teritoriul acestor state, conflicte separatiste capabile să relanseze confruntări violente în Republica Moldova, Georgia, Azerbaidjan, sau sudul Federaţiei Ruse (Caucazul de Nord). Criminalitatea transfrontalieră este legată de regimurile separatiste şi „este favorizată de prezenţa trupelor străine pe teritoriul noilor democraţii“ şi ameninţă să creeze instabilitate şi anarhie în noile state, acţiuni violente şi posibile întreruperi ale aprovizionării cu energie. „Ţările de pe malul Mării Negre trebuie să coopereze activ pentru a promova măsuri menite să construiască încrederea în regiune şi să-şi îndeplinească cu bună-credinţă obligaţiile de reducere a armelor convenţionale (trimitere la respectarea Tratatului CFE revizuit şi angajamentele OSCE de la Istanbul Declaraţia finală), precum şi retragerea forţelor militare staţionate ilegal pe teritoriul altor state „(trimitere directă la trupele Rusiei în Georgia şi Republica Moldova).

În acelaşi cadru sunt trasate unele poziţii publice importante ale României: necesitatea unui „spaţiu geopolitic deschis pentru toţi aliaţii, partenerii şi prietenii ţării“, de asemenea, legată de „indivizibilitatea entităţii legitime din regiune, cum ar fi UE şi NATO“ , ceea ce înseamnă o provocare directă

a Convenției de la Montreux din 1936 care împiedică intrarea în Strâmtoare a altor nave militare decât cele ale țărilor riverane sau o interpretare largă a faptului că, prin România și Bulgaria, practic, UE și NATO sunt acum organizații litorale în regiunea Mării Negre, prin urmare, capabile să-și deplaseze în mod liber capacitățile militare maritime în Marea Neagră.

Potrivit SNS, România are nevoie de promovarea unei strategii europene și euro-atlantice pentru regiunea Mării Negre, cu o strategie comună UE-NATO pentru abordare a regiunii, cu experiența din Sud-Estul Europei, cu stabilizarea acestei regiuni. România are, de asemenea, ca priorități "armonizarea proceselor instituționale în regiune, împiedicând un concurs sau tentații hegemonice în regiune", dar sprijină, de asemenea, facilități militare americane în regiune.

În ceea ce privește instituțiile, România acționează pentru instituționalizarea Forumului Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat, inclusiv promovarea obiectivelor de securitate energetică, promovarea stabilității și securității, cu o strânsă colaborare cu țările riverane, și înființarea Regiunii de Dezvoltare a Mării Negre Euro, care ar permite cooperarea cu țările UE și ar stimula dezvoltarea infrastructurii de energie și transport.

Pentru soluționarea conflictelor separatiste, România va utiliza capacitățile sale de a menține această problemă în agenda politică a actorilor de securitate din regiune și va promova mijloacele diplomatice și politice necesare pentru a fi implicate în funcționalitatea utilizată pentru soluționarea unor astfel de conflicte. Este, de asemenea, o chestiune de reconsiderare a unor astfel de mecanisme care s-au dovedit a fi ineficiente. În plus, există o declarație clară a necesității de a promova un set de principii, norme și reguli de conduită care vor avea ca angajament asumat respingerea oricărui fel de suport pentru regimurile separatiste și pentru retragerea trupelor sraine (ruse) din aceste enclave, evacuarea sub control internațional a depozitelor de arme și muniții din regiune cât mai curând posibil, împreună cu demontarea forțelor paramilitare nelegitime ale regimurilor separatiste ilegale.

România dorește să devină o parte direct implicată în procesele de soluționare pașnică a conflictelor și a litigiilor „în zona apropiată strategică"

şi va sprijini puternic implicarea strategică a UE şi NATO în aceste mecanisme. Pentru regiunea Mării Negre de Securitate, România are în vedere, de asemenea, securitatea energetică şi dimensiunea economică. Eforturile principale vor fi legate de dezvoltarea coridoarelor de transport de energie şi conectarea prin intermediul economiei şi comerţului la comunitatea euro-atlantică, printr-o utilizare extinsă a porturilor maritime şi fluviale.

2. Programul guvernamental de politică externă din 2005-2008[29]

Capitolul 25 al programului de guvernare este legat de politica de afaceri externe. În principalele obiective ale afacerilor de politică externă, punctul 3 este dedicat „construirii unei vecinătăţi stabile, prospere şi democratice" prin mai multe mijloace, inclusiv:

- Sprijinirea perspectivei europene şi euro-atlantice a statelor din Balcanii de Vest
- Sprijinirea Turciei pentru aderarea la UE şi alte state din regiunea Mării Negre şi pentru integrarea euro-atlantică Europeană - Ucraina, Georgia, Armenia şi Azerbaidjan

Sprijinirea Parteneriatul Estic, Sinergia Mării Negre, participarea românească în mecanismele de soluţionare a conflictelor regionale în regiunea Mării Negre, transformarea regiunii Mării Negre într-un spaţiu de importanţă strategică pentru NATO şi UE, fac de asemenea, parte din această strategie.

În acelaşi document, politica externă este legată, de asemenea, de obiectivul al 7-lea de promovare a intereselor economice şi comerciale ale statului român şi companiilor româneşti, inclusiv pentru a sprijini proiectul coridorului energetic Marea Neagră-Marea Caspică, deja incluse în politica UE faţă de Asia Centrală, în scopul de a utiliza potenţialul de ţară de tranzit al României şi de transformare a portului Constanţa într-un punct logistic important. Securitatea energetică este, de asemenea, menţionată aici, cu necesitatea de a trece la faza de implementare a proiectului Nabucco, PEOP şi a terminalului LNG de la Constanţa.

[29] Guvernul României – programul politic www.gov.ro.

Aici putem menționa, de asemenea, că în obiectivul 5 al politicii externe românești, referitor la formele bilaterale și multilaterale de cooperare cu România, în al doilea rând este menționată necesitatea de a „promova deschiderea în relațiile bilaterale cu Federația Rusă, în special în domeniul economic, precum și contribuția activă la relațiile UE-Rusia".

În același context, relațiile cu Rusia au fost proiectate pentru a fi „active și pragmatice"[30] pentru „relansarea relațiilor bilaterale dinamice"[31]. La nivel politic, România „a încercat să identifice mijloacele necesare pentru a aborda constructiv relațiile cu Federația Rusă pe probleme regionale"[32] și pentru a adresa la nivel economic „consolidarea relațiilor în domeniul energetic"[33]. În domeniul securității, România „susține necesitatea ca Rusia să respecte angajamentele asumate la Summitul OSCE de la Istanbul (1999) referitor la retragerea trupelor sale din Georgia și Republica Moldova"[34].

II. Percepția României asupra crizei și asupra războiului ruso-georgian

Definiția crizei

Războiul ruso-georgian a fost o criză în regiune și pentru comunitatea internațională, percepută ca atare. Dar fiecare țară are propria percepție și definiție a crizei. Pentru România, au existat mai multe valori în joc, legate de interesele deja prezentate în documentele privind securitatea și afacerile externe ale României. Dar cea mai importantă provocare a fost nevoia de a se prezenta ca un actor responsabil, cu un mod echilibrat de a aborda orice criză, un actor matur și pragmatic capabil să răspundă la orice provocare sub presiune. **Acest lucru a fost o criză,** deoarece s-au observat toate condițiile pentru existența unei crize:

1. A fost o **schimbare bruscă a situației existente**. Era evident de la auto-suspendarea Rusiei din Tratatul CFE, retragerea din angajamentele CSI din

[30] Ministrul Afacerilor Externe – Raport asupra politicii externe a României 2005-2008
[31] Ibidem
[32] Ibidem
[33] Ibidem
[34] Ibidem

1996 şi începutul introducerii de noi trupe în Abhazia şi de construcţie a infrastructurii militare, că Tratatul CFE a fost contestat, situaţia conflictelor înghețate s-a schimbat, a fost pusă în joc balanţa poziţiilor în spaţiul post-sovietic, iar războiul era inevitabil, odată ce în zona de conflict s-au înregistrat împuşcături violente, trupe ruse şi forţe militare georgiene. Atunci când aceste trupe au intrat în teritoriul controlat de autorităţile georgiene legitime, a apărut o nouă problemă, care nu a fost legată de renaşterea Rusiei şi de dorinţa sa de a-şi demonstra forţa, chiar militar, ci problema primei intervenţii militare a Rusiei în afara teritoriului său sau în locurile unde are un rol - auto asumat sau indirect, acceptate de către comunitatea internaţională, dar într-un loc în care intervenţia militară ar putea fi definită doar ca o **invazie militară rusă,** prima de după Războiul Rece.

2. Aceasta a reprezentat o **ameninţare pentru valorile de bază**. Pentru România, valorile de bază asumate au fost:
   - retragerea trupelor militare ruse din Georgia şi Republica Moldova, cu privire la Tratatul CFE şi declaraţiile şi angajamentele finale de la Istanbul din 1999
   - respectarea suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale a Georgiei, Republicii Moldova, Azerbaidjan - locuri cu conflicte înghețate separatiste - precum şi negocierea unei soluţii paşnice a acestor conflicte
   - Respectarea prevederilor CSCE / OSCE şi a Planului pentru o nouă Europă de la frontierele europene - însemnând frontierele din Georgia, Republica Moldova, Azerbaidjan, dar şi din Ucraina, Armenia şi Belarus, şi frontierele altor ţări Europene
   - Stabilitate, securitate şi cooperare în regiunea extinsă a Mării Negre, unde România doreşte să joace un rol important.
   - Democratizarea, europenizarea statelor vecine, inclusiv Georgia şi Republica Moldova.
   - Securitatea, stabilitatea, prosperitatea Republicii Moldova, libera circulaţie a cetăţenilor acestei ţări în UE, suveranitatea, independenţa şi integritatea Republicii Moldova în drumul său spre UE şi NATO.
   - Un nou dialog şi o relaţie pragmatică cu Rusia pentru a rezolva problemele bilaterale, dar şi pentru a da o valoare adăugată aliaţilor din NATO şi partenerilor din UE, cu privire la deciziile, regulile şi procesele de consultare în ambele organizaţii.

De fapt, declarația unilaterală de independență a Kosovo și recunoașterea acesteia a contestat, la un anumit nivel, normele de stabilire a frontierelor în Europa și modul în care acestea ar putea fi schimbate, în ciuda declarației că există un „caz special" în Kosovo (susținut de purificarea etnică și războiul din 1999). De aceea, România nu a recunoscut independența Kosovo și nu ar fi putut face acest lucru înainte de o negociere și recunoașterea formală de către Serbia. Când ocupația militară rusă a avut loc în teritoriile separatiste georgiene Abhazia și Osetia de Sud, aceasta a fost o amenințare directă la adresa acestor valori. Apoi, când Rusia a intrat pe teritoriul georgian, invazia a fost un semn al contestării regulilor comunității internaționale ca atare, subliniind nu utilizarea resurselor militare ale Rusiei, ci invadarea unei țări suverane.

Apoi, acuzațiile conform cărora România a vândut arme în Georgia, în afara normelor internaționale, acuzații provenind de la un lider abhaz, în același timp cu mai multe acuzații similare făcute de oficialii ruși împotriva altor țări - Ucraina, SUA, Israel, Turcia, etc - au fost o provocare pentru redeschiderea unui dialog cu Rusia - cu o vizită deja planificată de președintele Băsescu în septembrie la Moscova. Prezența șefilor de stat în Tbilisi, la câteva zile după declanșarea conflictului, a adăugat presiune asupra României și a aruncat-o într-un conflict de valori: pe de o parte, Georgia a fost una din cele trei țări - împreună cu Serbia și Republica Moldova – care a primit ajutor pentru dezvoltare din partea României, a existat un sentiment de conservare a leadershipului în zona extinsă a Mării Negre și a parteneriatului strategic cu SUA, dar, de asemenea, necesitatea unei coeziuni UE, precum și o bună relație sau cel puțin un dialog și proiecte pragmatice cu Rusia. Provocând Rusia, România a făcut un pas spre ruperea relațiilor, lucru care s-a întâmplat după întâlnirea extraordinară NAC NATO și întâlnirea extraordinară UE a Consiliului European.

3. Se introduce un sentiment de urgență. Războiul, violența, pierderea de vieți umane, posibilitatea de a schimba regimul din Georgia, toate dădeau sentimentul de urgență.

4. Instituțiile cărora li s-a cerut să rezolve problema au fost într-o situație de incertitudine acută. Acest lucru s-a datorat vitezei cu care aveau loc modificările situației de pe teren, dar și lipsei liderilor diplomatici UE și NATO care erau în vacanță.

2. Semnale de avertizare timpurie

Divergenţele, relaţiile proaste şi declaraţiile dure între Rusia şi Georgia sunt bine cunoscute de câţiva ani. Blocarea relaţiilor directe, inexistenţa unor zboruri directe, lipsa transferurilor poştale şi a relaţiilor comerciale, toate sunt părţi ale acestei realităţi. Dar de la acest punct, la un război de proporţii şi la poziţia declarată de a răsturna conducerea existentă şi preşedintele de la putere a fost un pas uriaş.

Pentru România, care şi-a făcut public interesul pentru o regiune extinsă a Mării Negre stabilă şi paşnică şi pentru o soluţie negociată pentru conflictele înghețate, perspectiva unui război în Osetia de Sud şi apoi un război ruso-georgian au fost considerate ca ameninţări directe la interesele sale în regiune, prin posibilitatea ca aceste evoluţii ar putea reprezenta o schimbare directă în comportamentul actorilor din regiune, schimbul de instrumente paşnice pentru o abordare violentă, de la o retorică dură la o utilizare directă a forţei, pentru ca Rusia să demonstreze poziţia sa de lider în regiune şi factor de decizie exclusiv în spaţiul post-sovietic.

Toţi aceşti paşi au afectat situaţia din vecinătatea directă a României, în Republica Moldova, în relaţiile cu Transnistria, anunţându-se o schimbare de echilibru şi un nou val de instabilitate în regiune. Pe de altă parte, România a luptat pentru o relaţie pragmatică cu Rusia. Şi pentru că a existat o discuţie diplomatică programată între preşedintele Băsescu cu preşedintele nou ales Medvedev pentru luna septembrie, la Moscova, criza a fost, de asemenea, evaluată din acest punct de vedere de către politicienii români şi de diplomaţia românească. Evenimentele care au anunţat problemele din Caucaz, dând un semnal de avertizare timpurie, au fost următoarele:

În primul rând, pe 6 martie 2008 Rusia s-a retras din acordurile CSI din 1996 şi a renunţat unilateral la angajamentele cu privire la sancţiuni economice faţă de Abhazia. Acest pas a permis Rusiei să sprijine din punct de vedere economic regiunea separatistă, dar, în plus, să „vîndă“ arme şi alte materiale militare Abhaziei. Din moment ce Rusia s-a retras din Tratatul CFE, această decizie a fost un pas clar în direcţia ruperii regimului de control militar din Europa şi militarizarea unei zone de conflict.

Al doilea avertisment a venit pe data de 8 martie, atunci când un vehicul aerian fără pilot a fost doborât deasupra teritoriului Abhaziei lângă Ochamchira. Acest lucru a semnalat, împreună cu o altă secvență de evenimente de același fel, că Rusia nu permite orice tip de supraveghere a aerului, în teritoriul separatist și că utilizează capabilitățile sale militare pentru a lovi elemente militare georgiene pe teritoriul Abhaziei, chiar dacă această regiune a fost în mod oficial o parte din teritoriul georgian, deoarece unele operațiuni militare trebuiau ascunse anchetei georgiene și internaționale.

Pe 21 martie, Duma de Stat a solicitat recunoașterea Abhaziei și Osetiei de Sud, dacă Georgia va intra în NATO. Cererile Dumei de Stat pentru recunoașterea regiunilor separatiste au fost frecvente, deoarece acesta este locul unde lobby-ul separatist acționează cel mai bine. Dar nimeni nu a mers mai departe cu acest lucru. Gestul, cu toate acestea, a subliniat presiunea parlamentarilor din Rusia cu privire la summitul NATO din 2-4 aprilie și a arătat starea de spirit a Rusiei către orice semnal NATO pentru Georgia.

Pe 31 martie, cu câteva zile înainte de summitul NATO de la București, Rusia a trimis noi trupe în Abhazia. Aceasta a fost o confirmare directă a planurilor pentru o acțiune militară în această regiune. Decizia finală a summit-ului NATO de la București pe data de 3 aprilie și declarațiile ulterioare ale președinților georgian și ucrainean au fost, din păcate, transparente. România a sprijinit MAP pentru cele două țări și a convenit la un compromis decis cu privire la declarația finală, care a garantat perspectiva aderării pentru ambele țări și a lăsat decizia de a acorda MAP organismelor politice mai puțin importante în cadrul Conferinței ministeriale pentru a evalua situația din cele două țări. În plus, România a sprijinit Georgia, în special prin sprijinirea PR-ului pregătit de guvernul său, prin comunicare și prezența unor panouri vizibile pe drumul de la Aeroportul București la locul de desfășurare în clădirea Parlamentului spunând: „Nu uitați despre Georgia“.

România a crezut că acordarea MAP pentru Georgia va da în primul rând garanții politice de securitate pentru Georgia și va diminua amenințarea rusă, contribuind la un semnal direct către Rusia că există atât dorința de a

integra Georgia în structurile euro-atlantice, deoarece soluția sa de securitate este sprijinită de populație și, de asemenea, de a lega Georgia la normele NATO de acțiuni nonprovocative, soluție pașnică a disputelor și de a avea consultații cu aliații, o dată ce exista un sentiment de amenințare. Chiar și după declarația finală care nu acorda MAP pentru Georgia - primită ca o mare pierdere de către Georgie și Ucraina – România a încercat să comunice conducerii georgiene că declarația a fost de un real ajutor și că orice pas mai departe sau orice percepție de amenințare ar fi pusă pe masa de discuții a Alianței pentru o consultare în comun și pentru găsirea unei soluții.

Georgia a simțit că nu a existat „undă verde“ din partea NATO, că „Rusia este pe primul loc“ pentru NATO și și-a prezentat întreaga dezamăgire în politica sa, de altfel, declarațiile dure după luarea deciziei finale au fost citite cu ușurință de către Rusia ca neînțelegeri între Georgia și Conducerea NATO. Mai mult decât atât, deoarece MAP a fost solicitat și nu a fost obținut de Georgia, politicienii, autoritățile și mass-media din Georgia au descris deja acest lucru ca pe un semnal pozitiv pentru Rusia în relațiile bilaterale, lucru care nu a fost cazul. Acesta fost un avertisment clar pentru diplomația română că Georgia se simte izolată și se va izola mai mult, bazându-se numai pe relația sa bilaterală cu SUA, într-un an electoral, cu un președinte la sfârșitul celui de-al doilea mandat.

Pe 15 aprilie, declarația unilaterală de independență a Kosovo și recunoașterea care decurge dintr-un număr de țări occidentale, împreună cu împărțirea pe tabere a țărilor NATO arătată, la București, au fost folosite pentru a sublinia renașterea Rusiei, interesul său și blocarea oricărei prezențe NATO în apropierea Georgiei , în ciuda deciziei sprijinite popular de a adera la NATO. Vladimir Putin a ordonat guvernului rus să stabilească noi legături și să recunoască documentele oficiale eliberate de Abhazia și Osetia de Sud, îndreptându-se spre o recunoaștere indirectă, inclusiv stabilirea de relații consulare cu cele două regiuni separatiste.

Trei zile mai târziu, pe 18 aprilie, Georgia a cerut Consiliului de Securitate ONU să se pronunțe în problema dintre Tbilisi și Moscova, o dezbatere care a avut loc pe 23 aprilie, fără un rezultat vizibil. Între timp, pe 20 aprilie, un vehicul georgian fără pilot a fost doborât de un avion de vânătoare rusesc peste Abhazia.

Pe 4 mai, 1000de trupe ruseşti au fost trimise în Abhazia pentru a construi o cale ferată de importanță militară, atunci când 7500 de militari georgieni au fost dislocați la granița informală internă între teritoriul controlat de autoritățile legitime din Georgia şi regiunea separatistă Abhazia. Dar intervențiile internaționale au făcut ca lucrurile să rămână în această poziție, fără ciocniri militare, cu doar unele schimburi de foc. Pe 12 mai, patru miniştri de afaceri externe din Slovenia, Suedia, Polonia şi Lituania au mers la Tbilisi pentru a calma lucrurile şi pentru a încerca să medieze tensiunile ruso-georgiene din Abhazia. În acest moment, toată lumea se putea aştepta la schimb de focuri în Abhazia sau în Kodori.

Pe 17 mai, ONU a recunoscut într-o evaluare oficială curățarea etnică a georgienilor din Abhazia. Publicarea unui astfel de document a avut un rol în calmarea tensiunilor din partea Tbilisi, consolidând poziția sa de lungă durată cu privire la refugiații din Abhazia şi acțiunea continuă a autorităților separatiste, care au împiedicat revenirea georgieniilor etnici în regiune. În plus, pe 26 mai, raportul UNOMIG stabileşte doborârea UAV georgian pe 20 aprilie - o agresiune directă a Rusiei față de Georgia.

În această situație tensionată în Abhazia, pe 5 iunie, Javier Solana, Înaltul Reprezentant pentru politică externă a UE, a fost în Georgia şi Abhazia, cu scopul de a dovedi implicarea UE şi a interesului în conflict şi Parlamentul UE a adoptat o rezoluție privind Georgia. Acesta a fost un semnal clar conceput pentru a calma temerile Georgiei şi pentru a arăta prezența şi implicarea UE în aceste probleme pentru a realiza un dialog paşnic cu privire la aceste aspecte.

Calmarea formală a situației din Abhazia nu s-a dovedit a fi suficientă. Pe 3 iulie două persoane au fost ucise într-un schimb lung de foc în Osetia de Sud, şi în ziua următoare Tshinvali a declarat „o mobilizare generală“ în vederea unui război iminent. A fost un semnal că o soluție militară era probabilă, dar locul în care a fost reluată lupta a fost Osetia de Sud. Cinci zile mai târziu, pe 9 iulie, Condoleezza Rice, a sosit la Tbilisi şi a avertizat Rusia ca urmare a comportamentului său, şi 1000 de trupe americane au luat parte la un exercițiu militar în Georgia. Avioane militare ruse au ajuns în spațiul aerian georgian din Osetia de Sud şi Moscova a recunoscut această acțiune ca fiind „un mod de calmare a administrației de la Tbilisi“.

O săptămână mai târziu, pe 17 iulie, ministrul german al Afacerilor Externe, Frank-Walter Steinmeier, a mers la Tbilisi, Suhumi şi Moscova cu planul său de soluţionare a conflictului abhaz în trei etape. Planul său a fost respins. Două zile după, un post de poliţie georgian a fost atacat cu grenade de miliţia abhază.

Pe 26 iulie 2008 a început operaţiunea Kavkaz; aceasta a constat în exerciţii cu peste 8000 de soldaţi ruşi în Caucazul de Nord, cu un scenariu antiterorist. Colonelul Igor Konasenkov a declarat: „Obiectivul principal al acestor exerciţii este de a evalua coordonarea militară în cazul unei ameninţări teroriste în sudul Rusiei, ca o consecinţă a unei situaţii modificate în Abhazia sau Osetia de Sud“. Trupele militare au fost pregătite şi formate pentru o posibilă participare la o „operaţiune specială de menţinere a păcii în zonele de conflict armat“. Pentru exerciţiu, au fost dislocate în regiune trupe aeriene, avioane, capacităţile antiaeriene, Flota Mării Negre şi zona Mării Caspice, unităţi de grăniceri şi unităţi ale Ministerului de Interne.

Acest exerciţiu a fost văzut ca un răspuns direct la exerciţiul Sea Breeze 2008 organizat de NATO în Ucraina şi Georgia. A dovedit o provocare directă pe care Rusia o face exerciţiilor NATO, voinţa politică şi poziţia clară de a merge către un conflict. În plus, în timpul exerciţiilor Kavkaz 2008, au existat informaţii că şefii militari de unităţi au fost trimişi în Osetia de Sud să recunoască teritoriul şi nu s-au retras din regiune. A fost un avertisment că va începe o acţiune militară, că se va întâmpla în Osetia de Sud şi că prezenţa continuă a acestor trupe, în ciuda sprijinului direct din UE, SUA şi chiar a politicienilor germani pentru integritatea Georgiei şi opţiunea pentru o eventuală aderare, arăta că vor fi utilizate toate mijloacele.

Retragerea trupelor feroviare ruse din Abhazia au dovedit că acţiunea a fost terminată şi infrastructura a fost pregătită pentru utilizarea planificată. Pe 1 august, un vehicul cu 6 ofiţeri de poliţie georgieni a fost vizat şi bombardat de către separatiştii din Osetia de Sud. Acesta a fost semnalul unui schimb de foc care a dus în zilele următoare, la ciocniri militare în regiune, fără a implica alte trupe în afara voluntarilor din Caucazul de Nord. Pe 7 august dimineaţa, trupe ruse au intrat prin tunelul Roki. Acesta a fost mesajul clar

că vor urma confruntări militare uriașe, care nu se vor limita la Osetia de Sud, deoarece numărul de trupe era mult mai mare decât cel necesar pentru o apărare adecvată a Osetiei de Sud.

3. Momentele crizei

- *20 ianuarie 2008* – Președintele Traian Băsescu declară la întoarcerea de la Tbilisi, vizită ocazionată de alegerea lui Saakașvili în funcția de președinte, că România va sprijini Georgia, cu prilejul summitului de la București, să obțină MAP pentru accederea în NATO.
- *16 februarie 2008* – Kosovo își declară independența.
- *17 februarie 2008* – Abhazia și Osetia de Sud cer să fie recunoscute ca state independente.
- *17 martie 2008* – România, ca țară gazdă a summitului NATO, poate influența, chiar dacă nu decisiv, hotărârea care se va lua la București cu privire la acordarea MAP Georgiei, a declarat ministrul georgian pentru reintegrare, Temuri Iakobașvili.
- *27 martie 2008* - Președintele Traian Băsescu a pledat în favoarea unui angajament sporit al NATO în Afganistan și pentru o deschidere a Alianței către noi membri, inclusiv către Ucraina și Georgia, la summitul NATO din 2-4 aprilie de la București, transmite AFP.
- *31 martie 2008* - Președintele Traian Băsescu declară, la postul public de televiziune, că a dus o campanie ca în documentul final al summit-ului NATO să se menționeze susținerea de către Alianță a integrității teritoriale a Republicii Moldova, a Georgiei, Armeniei și Azerbaidjanului, afirmând totodată că aceasta este contribuția adusă de țara noastră în relația cu Republica Moldova și rezolvarea conflictului transnistrean.
- *2 aprilie 2008* – Președinții George W. Bush și Traian Băsescu s-au referit, în conferința de presă comună susținută la Neptun, și la relația cu Rusia, subliniind că este necesar să convingă Moscova că Războiul Rece s-a încheiat și că o cooperare cu NATO ar fi în interesul reciproc.
- *3 aprilie 2008* – la Summit-ul NATO de la București, aspirațiile euro-atlantice ale Georgiei sunt salutate cu respect de către membrii NATO, care și-au exprimat sprijinul pentru ca acesta să devină membru cu drepturi depline în cadrul Alianței, MAP-ul fiind următorul pas pentru Georgia pe calea directă spre aderare.

- *8 august 2008* – Ambasada Georgiei la Bucureşti a informat MAE şi Administraţia Prezidenţială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.
- *9 august 2008* – Rusia continuă bombardamentele pe teritoriul Georgiei; Georgia îşi întăreşte trupele de la graniţa cu Abhazia; Parlamentul georgian declară „starea de război";

- Preşedintele Băsescu a convocat şedinţă CSAT pentru evenimentele din Caucaz.

- *10 august 2008* – Luptele continuă pe teritoriul Abhaziei şi al Georgiei; trupele georgiene se retrag din Ţhinvali;
  - Ambasada României la Tbilisi este pregătită să evacueze cei 50 de cetăţeni români din Georgia;
    Patru tineri georgieni au cerut autorităţilor române să le acorde statutul de refugiat, după ce au fost reţinuţi de poliţiştii de frontieră la 500 de metri de punctul de graniţă Nădlac.
- *11 august 2008* – Atacurile aeriene ruseşti continuă asupra teritoriului georgian; Rusia respinge propunerile UE pentru soluţionarea conflictului georgian;
  - Guvernul Georgiei face apel la poporul României să ajute cu donaţii poporul georgian;
  - Ambasada Georgiei la Bucureşti cere intervenţia militară internaţională a ţărilor prietene;
  - MAE anunţă începerea procedurii de evacuare a românilor din Georgia;
  - Şeful statului a afirmat la Sulina, că, din analizele făcute de România, Republica Moldova nu este în pericol să fie implicată într-o situaţie similară celei din Georgia.
- *12 august 2008* – Georgia anunţă că părăseşte Comunitatea Statelor Independente; Sarkozy şi Medvedev au prezentat un plan în şase puncte pentru soluţionarea conflictului din Georgia;
  - Este convocată cea de-a doua şedinţă CSAT privind evenimentele din Caucaz;
  - Primul grup de 15 cetăţeni români evacuaţi din Georgia se află în siguranţă în capitala armeană Erevan, MAE făcând apel la restul românilor să se prezinte de urgenţă la ambasada din Tbilisi pentru a fi repatriaţi, a declarat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu.
- *13 august 2008* – Georgia acceptă planul de pace agreat de Moscova şi propus de Franţa.

- *14 august 2008* – Liderul abhaz acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei;
- *15 august 2008* – MAE anunță că ambasadorul României la Tbilisi este în concediu medical, în Germania;
  - România a livrat armament și muniție de infanterie autorităților guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor legale internaționale, în condițiile în care Georgia nu este subiect al unui embargo în acest sens, a precizat Ministerul Afacerilor Externe.
- *19 august 2008* - Miniștrii de externe NATO s-au întrunit pentru a-și reafirma susținerea față de Georgia; Ministrul de Externe, Lazăr Comănescu, care a participat la reuniunea de urgență a miniștrilor de Externe ai NATO, a exprimat preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia
- *20 august 2008* - Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu și a președintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin;
  - Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbilrilor oficiale cu președintele Ucrainei, Viktor Iuscenko, la Kiev;
  - Au avut loc două mitinguri simultane de solidaritate cu populația Georgiei, unul în fața sediului Ambasadei Rusiei din București, celălalt în fața Consulatului Federației Ruse de la Constanța.
- *21 august 2008* - Conferința comună a președintelui României și a președintelui Georgiei;
  - Prima doamnă a Georgiei spune că România poate ajuta Tbilisi, printr-o voce puternică în UE;
  - Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbilrilor oficiale cu președintele Republicii Ajerbaidjanului la Baku;
- *22 august 2008* - Conferința comună de presă a lui Traian Băsescu și președintelui Republicii Turcia, Abdullah Gal, Istanbul;
  - Declarația de presă a Președintelui României Traian Basescu în care a prezentat concluziile vizitelor de lucru în regiunea Mării Negre;
- *27 august 2008* - Ministrul de Externe, Lazăr Comănescu, și ministrul Apărării, Teodor Meleșcanu, au fost audiați de Comisia pentru politică externă a Senatului pe tema conflictului din Georgia.

- *28 august 2008* - Premierul Călin Popescu Tăriceanu şi ministrul Apărării, Teodor Meleşcanu, au vizitat, astăzi, navele NATO acostate la Constanţa, afirmând că prezenţa acestor vase în Marea Neagră a fost plănuită de un an şi nu reprezintă o consolidare a prezenţei NATO în zonă, aşa cum acuză Rusia.
- *1 septembrie 2008* - Conferinţa de presă susţinută de preşedintele României Traian Băsescu, la Bruxelles;
  - Preşedintele Băsescu declară înaintea Consiliului European extraordinar că România nu va cere sancţiuni împotriva Rusiei
  - După reuniunea extraordinară a UE, preşedintele Băsescu apreciază că statele europene au dat dovadă de solidaritate condamnând Rusia
  - Preşedintele Băsescu a anunţat că Rusia a cerut României printr-o scrisoare oficială să recunoască independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud
  - Premierul Tăriceanu i-a transmis omologului său georgian că Georgia se bucură de "simpatie" în UE
- *2 septembrie 2008* - Discursul Preşedintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii Corpului Diplomatic Român;
- *15 septembrie 2008* - Ministrul Afacerilor Externe, Lazăr Comănescu, anunţă, în cadrul reuniunii plenare a CAGRE, intenţia României de a participa cu o unitate de 20 de membri în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare;
- *17 septembrie 2008* - Decizie CSAT privind trimiterea unităţii;
- *18 septembrie 2008* - Adoptarea HG 1130 - Baza juridică a constituirii echipei României din EUMM in Georgia. Fixeaza cadrul general al misiunii;
- *23 septembrie 2008* - Plecarea spre Tibilisi a unităţii cu care România va participa la Misiunea Civilă a UE în Georgia;
- *26 septembrie 2008* - Lansarea EUMM în Georgia;
- *1 octombrie 2008* - Demararea misiunilor de monitorizare în teren conform prevederilor Acordului din 12 August: Toate cele patru echipe române ies în teren.
- *31 octombrie 2008* - O echipă de monitorizare EUMM condusă de o echipă românească intră pe teritoriul Osetiei de sud, la Abrevi.
- *4 noiembrie 2008* - Patrule EUMM intră pentru prima dată pe teritoriul Abhaziei.
- *30 noiembrie 2008* - Alegeri generale în România

4. Contextul crizei

Disputa ruso-georgiană nu era un lucru nou în august 2008 și ipoteza unei posibile confruntări militare era prezentă de câțiva ani. Adevărul este că izbucnirea bruscă a surprins Occidentul și, la nivelul declarațiilor în primul rând, chiar Rusia. În ciuda tensiunilor și amenințărilor și schimburilor de declarații dure între cele două părți, conflictul armat a fost considerat a fi un instrument retoric, deoarece un număr uriaș de alte instrumente au fost folosite în relațiile bilaterale.

După primele mișcări pro-democratice în perioada dinaintea lui Putin, după sosirea sa la putere, ca președinte, încetul cu încetul, vectorul naționalist a preluat și a condus politica Federației Ruse. Este oarecum relevant faptul că în perioada înainte ca Putin să ajungă la putere, Federația Rusă a dovedit prea puțin interes pentru spațiul post-sovietic și nu a adus soluții solide pentru aceste state, chiar dacă a existat o declarație constantă că aceasta este un fel de „curte“ în cazul în care nimănui nu i-a fost permis să se joace fără acordul Moscovei.

Această perioadă a fost una cu mari probleme economice pentru Rusia, dar, de asemenea, o perioadă în care chiar UE, NATO sau SUA nu au avut o politică adecvată. Coincidența între renașterea naționalismului, a puterii economice, voința de a juca un rol principal în regiune și apoi în întreaga lume, a coincis cu extinderile UE și NATO, extinderi care interesează direct acele țări post-sovietice ca Georgia și Ucraina, Azerbaidjan și Republica Moldova, dar și un interes reciproc din partea UE și NATO, dar, de asemenea, un interes al acestor țări pentru un viitor european și euro-atlantic, fapt care a pus interesele Rusia și NATO - în cuvinte și fapte - și Rusia și UE - în fapt, chiar în cazul în care cuvintele au fost mai rezervate / într-o competiție directă, chiar și în confruntare, la anumite puncte. Dar, în întreaga perioadă, a existat un interes deosebit în Georgia (și Republica Moldova), prin regiunile separatiste, conflictele înghețate și o prezență militară în cele două țări.

În 2001, Federația Rusă a aderat la valorile de război împotriva terorismului promovat de SUA după 11 septembrie. La prima vedere, se părea că această acțiune a fost menită să reunească Rusia și Occidentul, dar în ultima vreme, efectul a fost complet opus. Cu sau fără războiul din Irak, diferențele au

devenit clare în special cu SUA, dar şi cu NATO şi UE. Un an mai târziu, în 2002, în Chişinău, Federaţia Rusă şi un număr din ţările CSI au semnat o Cartă care a dat naştere la Organizaţia Tratatului de Securitate Colectivă - CSTO. Carta a fost oarecum similară în dispoziţii cu documentul care a dat naştere NATO[35], dar departe de a fi o copie a NATO, CSTO s-a dovedit a fi mai mult o organizaţie de securitate colectivă decât una care se va concentra pe apărarea colectivă.

Crearea CSTO a fost mai mult o dovadă vie a interesului Rusiei în problemele de securitate din spaţiul post-sovietic, dar, de asemenea, un semn de concurenţă şi o alternativă la NATO pe care Moscova a simţit nevoia de a le crea pentru ţările CSI. Motivele care au condus la crearea CSTO ar putea fi dezbătute, dar, era evident, care a fost „furnizorul de securitate“ şi care ar fi trebuit să fie consumatorii „de securitate“ în CSTO; organizarea nu a îndeplinit, în sine, acest rol, aceasta nu a putut rezolva conflictele înghețate sau să construiască capacităţi reale comune pentru apărare şi / sau de securitate în zonă, dar a reprezentat mai mult un instrument pentru a readuce sub protectoratul „Federaţiei Ruse“ unele republici post-sovietice. Toţi membrii CSI au fost încurajaţi să adere la organizaţie.

Georgia (precum nici Ucraina, Azerbaidjan şi Republica Moldova, dar şi alte ţări neutre din Asia Centrală) nu au făcut parte din CSTO. Mai mult, „revoluţia trandafirilor“ a adus ţara caucaziană mai aproape de drumul spre UE şi NATO. În mai puţin de trei ani, Georgia a primit aşa-numitul statut de „Dialog Intensificat“ cu NATO”[36]. Relaţiile ruso-georgiene erau deja tensionate, mai ales ca urmare a acestei divergenţe fundamentale, dar şi datorită situaţiilor foarte evidente şi vocale anti-Rusia, dar, de asemenea, şi datorită acţiunilor preşedintelui Saakaşvili, care a contestat Moscova constant. Relaţiile bilaterale au fost înghețate, încetul cu încetul ajungându-se la unele puncte problemă şi anunţându-se un conflict militar.

În 2006, Rusia a introdus o interdicţie comercială pentru apa minerală şi vinul[37] din Georgia ajungându-se la o blocadă totală a comerţului

[35] http://untreaty.un.org/unts/144078_158780/5/9/13289.pdf.
[36] http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_22173.htm?selectedLocale=en.
[37] Osborn, Andrew, *Moscow's restaurants pay the price for Georgian wine ban*, The Independent, 6 mai 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/moscows-restaurants-pay-the-price-for-georgian-wine-ban-476999.html

bilateral[38], expulzarea cetățenilor[39] și la un conflict diplomatic cu retragerea ambasadelor de ambele părți[40]. Conflictul armat a fost deja discutat la acel moment[41]. În 2007, existau doar șocuri bilaterale minore[42] fără o evoluție pozitiv majoră. În toată această perioadă, România a susținut Georgia, prin deschiderea economică și comercială, respectând calitatea sa de membru al NATO și UE. Politic și retoric, România a apărat dreptul Georgiei de a alege soluția sa de securitate proprie, drumul spre NATO și de a critica poziția Federației Ruse de a bloca o astfel de aspirație pe baza propriilor interese strategice și a unei percepții de amenințare orientată spre abordarea fizică a NATO la frontierele sale. Între timp, au existat un număr semnificativ de vizite bilaterale la cel mai înalt nivel, inclusiv unul care a salutat investirea președintelui Mihail Saakașvili, în al doilea mandat, la 20 ianuarie 2008[43].

Trebuie să menționăm aici că 2008 a început cu un eveniment major: alegerile anticipate din Georgia, care au reprezentat în sine o victorie pentru opoziție, chiar dacă aceasta a însemnat, de asemenea, că regimul Saakașvili a avut resurse pentru a negocia și a răspunde prin acțiuni cerințelor opoziției. Aceste alegeri au venit după evenimentele din 7 noiembrie 2007, când utilizarea excesivă a forței și moartea într-un conflict direct a forțelor

[38] Osborn, Andrew, *Russia steps up blockade on Georgia*, The Independent, 3 octombrie 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-steps-upblockade-on-georgia-418502.html

[39] Castle, Stephen, *Russia tightens screw by starting to deport Georgian 'illegals', The Independent, 7 octombrie 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-tightens-screw-by-starting-to-deport-georgian-illegals-419008.html.*

[40] Osborn, Andrew, *Putin steps up rhetoric against 'terrorist' Georgia*, The Independent, 2 octombrie 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/putinsteps-up-rhetoric-against-terrorist-georgia-418438.html.

[41] Osborn, Andrew, *The Big Question: Could the stand-off between Russia and Georgia lead to military conflict?*, The Independent, 5 octombrie 2006, http: //www.independent.co.uk/news/world/europe/the-big-question-could-the-standoffbetween-russia-and-georgia-lead-to-military-conflict-418719.html.

[42] Penket, Anne, Georgia says Russia fired missile in 'act of aggression', The Independent, 8 august 2007, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/georgia-says-russia-fired-missile-in-act-of-aggression-60672.html.

[43] http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3.

revoluționare de opoziție, precum și a forțelor de poliție, a ridicat întrebări cu privire la legitimitatea regimului[44]. Sfătuit de consilierii pro-Occidentali, preşedintele Saakaşvili a renunțat la un an de mandat și a demisionat, organizând alegeri anticipate, în scopul de a consolida legitimitatea lui de către un nou mandat. Această rundă a alegerilor i-a oferit o oportunitate de a trece un referendum privind aderarea la NATO cu aceeaşi ocazie, cu potențial de susținere reciprocă în consecință între cele două sondaje.

Din păcate, victoria sa cu o diferență mică[45] față de opoziție a fost o alarmă și un semnal de avertizare pentru preşedintele Mihail Saakaşvili, dar, de asemenea, a activat opoziția și i-a slăbit poziția, limitând posibilitățilr sale de reacție după aceea. Victoria a fost, cum era de aşteptat, contestată de opoziție. A fost, de asemenea, un bun prilej pentru ca Rusia să continue presiunea față de conflictele înghețate și să îl facă pe Saakaşvili fie să facă o greşeală, fie să se arate mai puțin sigur de poziția sa și să ofere opoziției posibilitatea de a-l elimina de la conducere.

Trebuie să recunoaştem aici, că declarația unilaterală de independență a Kosovo a introdus o nouă presiune asupra administrației georgiene prin retorica repetată a factorilor de decizie politică din Rusia care au legat această situație cu cea din teritoriile separatiste din Georgia, în ciuda declarațiilor tuturor liderilor țărilor care au recunoscut Kosovo și din alte țări din regiune, inclusiv România, conform cărora, Kosovo a fost un caz special, și nu va trebui să se regăsească în toate conflictele înghețate, deoarece situația era complet diferită.

Summit-ul NATO de la Bucureşti, unde Georgia nu a primit Membership Action Plan pe care îl dorea atât de mult, a fost primit de către Georgia și Ucraina, dar și de către Rusia, ca un semnal al divergențelor din interiorul Alianței dar și a faptului că Rusia este pe primul plan în cadrul Alianței. Datorită relațiilor strategice cu Alianța. România a făcut eforturi uriașe, în poziția sa de gazdă[46], pentru a încerca să influențeze rezultatul summit-ului;

[44] Articol: A president's democratic credentials are on trial, The Independent, 9 noiembrie 2007, http://www.independent.co.uk/opinion/leadingarticles/leading-article-a-presidents-democratic-credentials-are-on-trial-399601.html.
[45] Ilie, Ana, "*The reelection of Saakaşvili, confirmed by the Electoral Commission*", Gândul, 8 ianuarie 2008, http://www.gandul.info/lumea/realegerea-luisaakasvili-batuta-in-cuie-de-comisia-electorala.html?3929; 2325866.
[46] http://www.mediafax.ro/politic/basescu-ucraina-si-georgia-vor-fi-in-nato-desi-acumnu-indeplinesc-criteriile-de-map.html?1687; 2517133.

apoi, pentru a da un semn pozitiv în urma declarației finale, a spus că, fără nici o îndoială, „Ucraina și Georgia vor fi membri ai NATO“ , un tip de garanție Salonic pentru Balcanii de Vest, în drumul lor către UE, aplicat la cazul NATO, o garanție pe care nici un alt stat nu a primit-o, inclusiv România, când a fost respinsă prima sa cerere de a deveni membru NATO la summitul de la Madrid din 1997. Profitând de situație, liderii Rusiei au avut opțiunea de a crește presiunea asupra Tbilisi prin activarea conflictelor separatiste, provocând Georgia, prin prezența lor militară în acele teritorii, când Georgia a ales să crească cu 15% forțele sale armate[47] și pentru a schimba armele rusești cu cele occidentale și ucrainene, inclusiv din România[48]. În contextul volatilității din regiune, acest proces putea să ducă la un singur tip de rezultat[49].

5. Percepția și încadrarea problemei

Contextul crizei impusese deja unele avertismente foarte clare și unor procese în curs de dezvoltare:

- Renașterea Rusiei și a poziției revizioniste a acesteia, adaptarea rolului său în comunitatea internațională. Provocări post-sovietice din partea vecinilor săi care au decis să adere la NATO și UE.
- Provocări la adresa normelor de control European și stabilitatea frontierelor de țări europene
- Provocările Rusiei la adresa situației conflictelor înghețate și a mecanismelor de pace și o căutare de soluții creative din UE și țările implicate, la o soluție „linie dură“ în favoarea sa și în favoarea prezenței continue a trupelor sale pe teren, legitimarea prezenței lor și creșterea numărului lor în regiunile separatiste din Georgia și Republica Moldova sau în Armenia

[47] Necșuțu, Mădălin, *Georgiais going to increase its military troops by 15%,* “Ziua” newspaper, 14 iulie 2008, http://www.ziua.ro/news.php?data=2008-07-14&id=9342&kword=rusia+georgia.

[48] Toader, Maria, “*România sell to Georgia weapons worthing 20 de milioane de dolari*, “Gândul”, 16 august 2008, on-line at http://www.gandul.info/actualitatea/romania-a-vandut-georgiei-armament-de-20-de-milioane-de-dolari-video.html?3927;2929307.

[49] http://www.mediafax.ro/externe/seful-statului-major-al-armatei-ruse-cere-nato-sa-nuinarmeze-georgia.html?3614;2637912.

- Perspectivele, schimbul de foc şi conflictul militar din regiunile separatiste.
- deficitul de democraţie în Georgia şi creşterea conţinutului opoziţiei, lipsa de dialog şi compromis în guvern, bazându-se pe aderarea la NATO ca o garanţie clară şi realizarea politicii supreme.
- dorinţa politică a Tbilisi şi deschiderea unor discuţii menite a rezolva conflictele Abhazia şi Osetia de Sud, ca o realizare politică.
- exagerarea situaţiilor extreme din partea oficialilor din Tbilisi faţă de Rusia şi lipsa capacităţii de a se angaja la o linie de dialog cu Moscova.

Percepţia din România s-a mutat în perioada de criză în mai multe direcţii:

a. Completa renaştere agresivă din Rusia, cu toate mijloacele, cu excepţia utilizării forţei militare directe. (Până la 1 august)
   - criza generală de instabilitate şi revizionismul frontierelor din vecinătatea sa
   - reversul situaţiei trupelor străine de pe teritoriul post-sovietic, alte state din regiunile separatiste şi în Regiunea extinsă a Mării Negre, de la nelegitimitate şi proces de retragere în conformitate cu Tratatul CFE şi angajamentele de la Istanbul la un proces de legitimizare.
   - utilizarea mijloacelor politice, energetice, financiare de către Rusia în recâştigarea controlului său în spaţiul post-sovietic şi în a limita suveranitatea, integritatea teritorială a acestor ţări şi restrângerea opţiunilor lor pentru o soluţie de securitate şi o dezvoltare economică şi prosperitate într-un cadru de NATO şi UE.

b. Utilizarea de mijloace militare şi provocarea unui conflict local în Osetia de Sud, în vederea prinderii Georgiei într-o capcană (1-7 august)
   - atragerea Georgiei în acest război, pentru a bloca orice tentativă de rezolvare a conflictelor din Abhazia şi Osetia de Sud
   - menţinerea trupelor ruse, legitimarea şederii lor pe teren, amplificarea prezenţei militare ruse în teritorii separatiste
   - de-legitimizarea conducerii georgiene şi prevenirea oricărei încercări a Occidentului de a acorda Tbilisi o poziţie mai apropiată de NATO sau UE
   - blocarea oricărei implicări occidentale în Georgia, dar învinuirea Occidentului / NATO / SUA pentru comportamentul, pregătirea şi echipamentul militar al Georgiei

c. Invazia militară rusă completă în Georgia, cu scopul de eliminare a guvernului pro-occidental și anti-rus (7-20 august)
   - divizare a Georgiei în regiunile controlate
   - controlul comerțului Est / Vest
   - încurajarea separatismului în Adjaria
   - controlul BTC / BTE rutelor alternative de tranzit la sistemul de tranzit rus
   - prezentarea unor capacități militare uriașe și a unei voințe politice de a acționa în vigoare în spațiul post-sovietic
   - crearea unei amenințări credibile „pentru a face față tuturor țărilor post-sovietice cu agende occidentale
   - trimiterea unui mesaj puternic către NATO, UE, SUA și țările occidentale cu privire la decizia Rusiei de a utiliza toate mijloacele, inclusiv cele militare, pentru a-și menține rolul în spațiul post-sovietic.

Toate aceste percepții și probleme au provocat obiectivele pe termen lung și interesele în regiune ale României, și au atacat valorile pe care România le susține în regiune și în politica sa externă și de securitate. A fost o posibilitate clară ca acest conflict să aibă un impact direct asupra situației din Republica Moldova și oricum ar putea împărți UE și NATO, ar putea crea diviziuni și diferențe de opinii, o provocare, în toate momentele, a securității românești. Aceasta a fost tema de discuție a reuniunii de urgență CSAT și deciziile consecutive de a sprijini Georgia.

În același timp, a fost un sentiment de incertitudine și o nevoie de evaluare comună a țărilor din regiunea extinsă a Mării Negre. În acest sens, președintele Băsescu a făcut o vizită de două zile în Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Azerbaidjan, Turcia, o vizită stabilită pe loc, o nevoie clară de dialog și de o poziție împărtășită de toate aceste state, și, de asemenea, un semn din România asumat (și recunoscut, de asemenea) de responsabilitate în regiune. Schimbul de opinii, nevoia de eforturi comune, conjugate, fasonarea poziției UE și NATO față de aceste evenimente au fost principalele obiective ale acestei călătorii.

6. Abordarea crizei şi definirea unei soluții

Primul mod de abordare a crizei a venit din nevoia de o **evaluare coerentă** a situației. În acest sens, România a convocat ședința extraordinară a Consiliului de Securitate pe 9 august şi a activat schimbul de informații şi date operative în UE şi în cadrul NATO.

Al doilea principiu a fost o reacție comună a UE şi NATO, asupra conflictului. România a avut rolul de a pune Europa de Est laolaltă cu Europa de Vest şi de a armoniza pozițiile. Acesta a fost motivul pentru care România nu a participat la reuniunea preşedinților din Europa de Est de la Tbilisi în timpul conflictului.

Al treilea principiu a fost să nu se antagonizeze Rusia, fără un obiectiv şi un rezultat clar şi tangibil, dar, în acelaşi timp, să se utilizeze toate mijloacele şi declarațiile publice pentru a defini cu adevărat non-acceptabilitatea mijloacelor şi soluțiilor găsite de către Rusia pentru problema definită şi percepută de către aceasta.

Denumirea de „Răspuns disproporționat“ în loc de „invazie rusească“ a operațiunilor militare ale Rusiei in Georgia a fost rezultatul voinței politice ruse de a trasa o linie roşie dar şi un rezultat al nerăbdării lui Saakaşvili. Alte decizii cu privire la sprijinul pentru Georgia şi mesaj coerent față de modul rus de promovare a intereselor sale în regiune au fost, de asemenea, binevenite.

Mai departe, România a decis să susțină fiecare soluție UE (sau NATO) de încetare a focului (chiar dacă acesta nu a fost consultat, iar rezultatul conținea o mulțime de greşeli şi capcane uşor de dezvoltat (pentru misiunea inițială nepregătită de la Moscova), ştiind că unitatea UE era necesară şi că vizita preşedintelui Sarkozy şi a ministrului francez de Externe la Moscova şi Tbilisi a reuşit, cel puțin, să oprească focul, şi că o negociere nu poate avea loc cu trupele ruse la un kilometru de la Tbilisi.

În al cincilea rând, România a sprijinit misiunea UE în Georgia pentru a monitoriza retragerea trupelor ruse, a informat cu privire la situația de pe teren pentru a preveni orice act de ostilitate şi violență în regiune. România a contribuit cu trupe la sol şi cu ajutor umanitar.

În paralel, România se confruntă cu primele semne ale crizei printr-un joc de învinuire pentru înarmarea Georgiei, al unei crize a refugiaților de război, dar, de asemenea, primul zvon cu privire la criza de credibilitate și imagine legate de „trădare“ pentru că nu s-a alăturat celorlalți lideri din Europa de Est pe esplanada din fața președinției georgiene în timpul războiului, dar și pentru „elaborarea politicilor sale bilaterale cu Rusia“ atunci când declara în public, după vizita bilaterală în Georgia, că președintele Saakașvili ar trebui să găsească o cale pentru un dialog direct cu Rusia după război. România a avut un răspuns direct la toate aceste provocări invocate de contribuția sa directă în susținerea Georgiei în EUMM și ajutorul umanitar, precum și politic, prin sprijinirea poziției echilibrate în UE și NATO, organisme de decizie.
În plus, odată ce regula „business not as usual“ a fost introdusă, președintele Băsescu a renunțat la mult planificata sa vizită la Moscova din septembrie, pentru a alinia România la toate deciziile Alianței și ale UE. Dar toate aceste soluții nu au rezolvat problema principală ridicată de criză – eliminarea cauzelor crizei și o nouă relansare a ostilităților ar putea avea loc oricând.

7. Ocazii de luarea deciziilor

1. *8 august 2008 – Ambasada Georgiei la București a informat Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.*

   REACȚIE: 9 august 2008 – Ședință CSAT

   SCOP: Evoluțiile din Georgia și impactul lor asupra securității și stabilității regionale.

   POZIȚIA ADOPTATĂ:
   - se reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
   - se face apel la părțile implicate în conflict să dea dovadă de responsabilitate și să înceteze ostilitățile, în vederea creării de condiții pentru negocieri care să garanteze pacea și stabilitatea în regiune.
   - România se va alătura comunității internaționale pentru a identifica o soluție politică a crizei din Georgia.
   - Instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetățenilor români din Georgia, dacă situația o va impune.

- Prima ședință CSAT, organizată pe tema conflictului ruso-georgian, s-a caracterizat prin subreprezentare la nivelul decizional, prin lipsa Primului Ministru, Călin Popescu Tăriceanu, a Ministrului Economiei și Finanțelor, Varujan Vosganian, prin reprezentarea prin adjuncți directoriali ai SIE și SRI și absența șefului Statului Major General, Gheorghe Marin[50].

  Se poate observa, de asemenea, că deciziile adoptate în cadrul aceastei ședințe au reprezentat mai degrabă o asumare de poziție. Mai mult decât atât, România ca stat membru UE și NATO a declarat alinierea acțiunilor sale la interesul comunității internaționale de identificarea a unei soluții pentru criza din Georgia.

2. *10 august 2008 – Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat.*

   CONTEXT: Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat, după ce au fost reținuți de polițiștii de frontieră la 500 de metri de punctul de graniță Nădlac. Cei patru migranți, cu vârste cuprinse între 23 și 26 de ani, au fost depistați de polițiști la frontiera cu Ungaria, aceștia încercând să iasă ilegal din România cu scopul de a ajunge într-o țară din spațiul Schengen.

   ***REACȚIE**: Chiar dacă acest caz a fost ușor de rezolvat conform legilor în vigoare în România și în UE, a născut întrebări cu privire la un posibil val de refugiați din Georgia în cazul în care războiul ar fi continuat sau dacă administrația Saakașvili ar fi fost înlocuită de o autoritate pro-rusă, lucru care ar fi dus la o criză a refugiaților în regiune.*

3. *11 august 2008: Guvernul Georgiei face apel la poporul român să ajute cu donații poporul georgian, iar ambasada Georgiei la București cere intervenția militară a țărilor prietene.*

   REACȚIE: 12 august 2008 – este convocată a doua ședință CSAT
   SCOP: analiza ultimelor evoluții ale conflictului din Caucazul de Sud, în special situația umanitară din zonă.

[50] A se vedea în acest sens comunicatul de presă din 9 august 2008 al CSAT, www.presidency.ro.

POZIȚIE ADOPTATĂ:

- CSAT hotărăște trimiterea de ajutoare umanitare la Tbilisi (medicamente și produse sanitare);
- declarația finală menționează preocuparea față de securitatea din regiune și reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
- România se alătura UE și NATO, contribuind cu propria sa expertiză la promovarea unei soluții negociate pentru stabilitate în Caucazul de Sud.

Se remarcă că cea de-a doua ședință CSAT a fost bine reprezentată la nivel decizional, însă, exceptând ajutorul umanitar promis Georgiei, nu aduce hotărâri noi față de prima ședință CSAT din 9 august 2008[51] ceea ce înseamnă că discuțiile au fost rezervate consultațiilor cu aliații NATO și partenerii din UE.

În urma celor două ședințe ale Consiliului Suprem de Apărare, pe tema conflictului ruso-georgian, se poate observa că deciziile României se limitează mai degrabă la nivel discursiv, la nivel de declarații, de asumări de poziție, decât să contureze linii propriu-zise de acțiune în sensul unei implicări mai active în găsirea unei soluții pentru criza georgiană.

După cum se poate vedea din declarațiile publice, ambele reuniuni CSAT au fost utilizate pentru a formula poziția României și pentru a oferi sprijin la nivel declarativ Georgiei. Acest lucru înseamnă că toate deciziile spre acest scop nu au fost considerate publice, chiar dacă schimbul de informații cu aliații și partenerii a fost clar.

4. *14 august 2008: Liderul abhaz, Serghei Bagaps, acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei*

   REACȚIE: 15 august 2008- MAE: România a exportat armament în Georgia, în condiții perfect legale.

[51] A se vedea comunicatul de presă al sedinței CSAT din 12 august 2008, www.presidency.ro.

POZIŢIE ADOPTATĂ:
- Reprezentanţii Ministerului de Externe de la Bucureşti recunosc că România a livrat armament şi muniţie de infanterie autorităţilor gruzine, cu respectarea prevederilor legale internaţionale, în condiţiile în care Georgia nu este supusă unui embargo în acest sens.
- România a livrat armele „cu respectarea Cartei ONU, a regimului internaţional de sancţiuni şi a principiilor Codului de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme", a subliniat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu, iar exporturile au fost efectuate pe bază de licenţe individuale.

5. *19 august 2008: Reuniunea de urgenţă a miniştrilor de externe NATO*

REACŢIE: participarea Ministrului de Externe al României, Lazăr Comănescu

POZIŢIE ADOPTATĂ

Lazăr Comănescu a exprimat în cadrul reuniunii de urgenţă a miniştrilor de externe NATO, preocuparea deosebită a României faţă de recentele evoluţii din Georgia şi de conflictul care a izbucnit între Rusia şi Georgia.

6. *Problematica stabilizării regiunii. Asumarea unor responsabilităţi în regiunea extinsă a Mării Negre*

REACŢIE: Vizitele preşedintelui, Traian Băsescu, în perioada 19-22 august 2008, în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia şi Republica Turcia.

SCOP:
- discutarea situaţiei din Georgia şi a consecinţelor în plan regional;
- dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre, prin creşterea implicării unor actori multilaterali relevanţi, precum UE, NATO şi OSCE.

POZIŢIE ADOPTATĂ[52]
- Din punctul de vedere al României, ca de altfel şi al UE şi NATO, organizaţii din care România face parte, integritatea teritorială a Georgiei este esenţială şi ea trebuie menţinută;

[52] A se vedea declaraţiile de presă ale Preşedintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu Preşedinţii Ucrainei, Georgiei, Republicii Moldova, Republicii Turcia şi Republicii Azerbaidjan, din 20, 21 şi 22 august 2008, www.presidency.ro.

– Prioritatea majoră este reprezentată de aplicarea acordului de încetare a focului semnat între Preşedintele în exercițiu al UE, Sarkozy, şi Federația Rusă, pe de-o parte, şi Georgia, pe de altă parte;
– Traian Băsescu face apel la toți şefii de state din regiunea Mării Negre să aibe o atitudine ponderată şi înțeleaptă, pentru ca viitoarele evoluții să fie pozitive;
– Georgia ar trebui să găsească formule pentru a începe negocieri directe cu Federația Rusă;
– România se raliază inițiativei Turciei de creare a unei forțe de descurajare a terorismului, de descurajare a proliferării armelor de distrugere în masă în Marea Neagră - participarea la "Black Sea Harmony";
– Exprimarea speranței că proiectele energetice vor fi continuate în ciuda conflictului din Georgia;
– Traian Băsescu sugerează celorlalți şefi de state să adopte ca poziții oficiale ale statelor lor, Rezoluțiile CAGRE din 13 august 2008 şi Rezoluția Consiliului Nord-Atlantic, adoptată la nivelul miniştrilor de externe, în data de 19 august 2008.

Se observă, în urma declarațiilor de presă susținute de Preşedintele României, Traian Băsescu, în urma vizitelor sale efectuate în statele cu ieşire la Marea Neagră, că România a re-exprimat poziția sa adoptată inițial, precum şi faptul că nu au existat divergențe de opinie între poziția României şi pozițiile celorlalte state.

7. *Problematica procesului decizional pe plan intern cu privire la Georgia*

REACȚIE: 27 august 2008 – Mircea Geoană, preşedintele Comisiei de Politică Externă din Senat, solicită audierea ministrului de Externe, Lazăr Comănescu, şi a ministrului Apărării, Teodor Meleşcanu.

POZIȚII ASUMATE:

- Mircea Geoană acuză că reacția autorităților române a fost prea timidă;
- Lazăr Comănescu susține că la reuniunile miniştrilor de externe ai UE şi NATO de la Bruxelles, din 13, respectiv 19 august 2008, România a avut o participare substanțială;

- Teodor Meleşcanu consideră că România a putut, cu ocazia acestui conflict, să demonstreze o capacitate crescută de previziune şi de monitorizare.

Discuţia a continuat în spatele uşilor închise. În ciuda campaniei electorale care urma să înceapă, subiectul nu a fost abordat în ceea ce priveşte politica internă şi a existat o poziţie unitară a partidelor politice referitoare la instrumentele de acţiune folosite în procesul de soluţionare a conflictului ruso-georgian. Singura diferenţă a fost mai mult un semnal media legat de campania electorală urmat de către candidatul Social Democrat Mircea Geoană, care a fost implicat într-o cursă internă în cadrul partidului, fiind acuzat că a fost "prea moale, prea slab, prea diplomat" de către colegii săi.

8. *1 septembrie 2008: Reuniunea Consiliului de la Bruxelles*

REACŢIE: participarea Preşedintelui, Traian Băsescu, la această reuniune.

POZIŢII ASUMATE:

- se remarcă reacţia disproporţionată a Rusiei;
- este condamnată decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte independenţa Osetiei de Sud şi a Abhaziei;
- se solicită ca soluţiile pentru Osetia de Sud şi Abhazia să ţină cont de principiul independenţei, al suveranităţii, al integrităţii teritoriale şi al inviolabilităţii frontierelor;
- se apreciază că statele europene au dat dovadă de solidaritate condamnând Rusia;
- Traian Băsescu anunţă că Rusia a cerut României, printr-o scrisoare oficială, să recunoască independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud.

9. *15–16 septembrie 2008: Reuniunea CAGRE de la Bruxelles*

REACŢIE: participarea Ministrului de Externe, Lazăr Comănescu

POZIŢII ASUMATE

- se anunţă intenţia României de a participa cu o unitate deplin operaţională de 20 de membri, în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare;

- România analizează posibilitățile concrete de a participa la eforturile de reconstrucție post-conflict.

În data de 17 septembrie, se ia decizia CSAT de trimitere a unității, iar la 18 septembrie 2008, se adoptă HG 1130 ce reprezintă baza juridică a constituirii echipei româneşti din EUMM în Georgia.

8. Pasul practic: aplicarea unei soluții. Adaptarea la provocările practice și la reacțiile rapide

Pe lângă sprijinul politic şi sprijinul constant în interiorul UE şi NATO, România a avut contribuții directe practice şi vizibile la conflict. Trebuie să menționăm că începând cu anul 2007, când România a aderat la UE, Georgia a fost pusă în primul grup de state (împreună cu Republica Moldova şi Serbia), care vor beneficia de asistență oficială pentru dezvoltare din partea statului român[53].

România a dat, în anul 2007, din bugetul său de asistență pentru dezvoltare

- AOD - o contribuție totală de 500.000 de euro pentru proiecte de dezvoltare din Georgia către organizațiile internaționale în sistemul ONU:
- Programul Alimentar Mondial al ONU - Georgia – „Operațiunea de ajutorare şi recuperare"- 100.000 EURO
- UNHCR - Programul pentru refugiați şi PSI în Georgia - 100.000 EURO
- O contribuție de 300.000 de euro pentru PNUD pentru proiecte cum ar fi:
  i) dezvoltarea socială (150.000 de euro) - „dezvoltare regională în regiunea Kakheti";
  ii) dezvoltare economică (150.000 de euro) - proiectul „Dezvoltarea economică în Republica Autonomă Adjaria". În timpul operațiunilor militare, în august 2008, România a început, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, o campanie de asistență umanitară de urgență: - un ajutor umanitar de urgență de 1,3 milioane de EURO din

[53] Ministrul Afacerilor Externe, www.mae.ro, Relația politică dintre România şi Georgia

rezerva Guvernului la buget. - o alocare de 150.000 de euro aprobat de Guvernul român, pentru Asistență pentru Dezvoltare din Ministerul român al Afacerilor Externe, 100.000 EURO prin intermediul Înaltului Comisar ONU pentru Refugiați (UNHCR) și 50.000 prin intermediul World Food Program. În cadrul Conferinței donatorilor pentru Georgia, România a anunțat un ajutor de 400.000 de euro pentru co-finanțarea proiectelor Comisiei Europene și 1 milion de euro contribuție programată pentru 2009, pentru finanțarea de proiecte în infrastructură[54].

III. Sistemul decizional

Aspecte normative, instituționale și funcționale

Prevederile constituționale și legale care acționau în momentul crizei prezentau în mod clar poziția România față de regiunea extinsă a Mării Negre, conflictele înghețate, entitățile separatiste și respectul pentru suveranitatea, independența și integritatea teritorială a țărilor în regiunea extinsă a Mării Negre. Chiar și strategia de securitate națională din România, cel mai important document al țării aprobat la București pentru stabilirea priorităților de securitate, are aceeași opinie și își asumă un rol special pentru România în acest domeniu. Problema esențială a fost și este o suprapunere de competențe și numărul mare de instituții implicate în politica externă. În acest sens, România are un președinte cu atribute de politică externă (care atrage cadrul general pentru politica externă a țării), Parlamentul (cu comisiile sale de politică externă și capacitatea să ratifice toate tratatele și acordurile internaționale) și Guvernul condus de prim-minstru, inclusiv de Ministerul român al Afacerilor Externe ca un organism specializat de politică externă). Din fericire, criza actuală a fost percepută ca o preocupare de securitate și organismul solicitat să se ocupe de acest tip de probleme este Consiliul Suprem de Apărare a Țării - CSAT, sub autoritatea președintelui, responsabil pentru procesul de luare a deciziilor privind aspectele legate de securitate.

Cum au funcționat în decursul crizei

Criza a intervenit după mai bine de doi ani de rivalitate între președinte și Guvern, care a avut drept urmare schimbarea mai multor miniștri ai

[54] Ministrul Afacerilor Externe, www.mae.ro, Relația politică dintre România și Georgia

Afacerilor Externe şi amânarea numirii unora dintre ei, o perioadă interimară atunci când primul-ministru a asumat mandatul şi a lipsa de sprijin din partea preşedintelui. Acest tip de situaţie a stârnit primele îngrijorări cu privire la formularea unor poziţii coerente în politica externă şi posibilitatea ca rivalităţile interne să se reflecte în politica externă aşa cum a fost cazul deciziei nefericite a partidului de guvernământ, Partidul Naţional Liberal, să înceapă o campanie de retragere a trupelor române din Irak.

Apropierea campaniei electorale pentru alegerile generale a fost un alt context negativ pentru deciziile care puteau dăuna unităţii şi modifica dezbaterea cu privire la soluţia pentru criza georgiană. Nu a fost cazul, deoarece în acel moment ministru al Afacerilor Externe era un diplomat de carieră acceptat de către preşedinte, şi ministrul al Apărării era, de asemenea, un diplomat de carieră şi fost ministru al Afacerilor Externe. Acest lucru a prevenit apariţia unor puncte de vedere diferite, la nivel public, cu excepţia momentului în care liderul Partidului Social Democrat, Mircea Geoană, a încercat să profite de aceste aspecte atunci când a convocat audierea miniştrilor pe această temă. Acest lucru s-a dovedit a fi mai degrabă o soluţie pentru a-l plasa în centrul discuţiilor pentru rezolvarea aceastei probleme şi mai puţin o voinţă politică pentru un alt tip de soluţie în criză.

IV. Analiza tematică

1. Pregătirea, prevenirea şi stăpânirea efectelor

Într-o declaraţie din octombrie 2004, Mircea Geoană, pe atunci ministru al Afacerilor Externe din România, a subliniat importanţa Georgiei pentru România şi pentru întreaga situaţie geo-strategică complexă din jurul Mării Negre. În această declaraţie a fost menţionat faptul că Georgia este element cheie al păcii esenţiale în regiunea extinsă a Mării Negre şi, de aceea, România doreşte să consolideze relaţia bilaterală. Georgia vede România ca un vecin direct peste mare şi de aceea a decis să investească în „transformarea democratică din Georgia“[55] . „România a acceptat invitaţia

[55] Ministerul Afacerilor Externe, declaraţie a lui Mircea Geoană, http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364.

Georgiei pentru a lua iniţiativa şi de a conduce o operaţiune mare de sprijin a democraţiei şi europenizarea Georgiei[56] şi s-a discutat despre implicarea Georgiei în cadrul Procesului de Cooperare în Sud-Estul Europei, cu privire la perspectivele sale europene şi euro-atlantice. Pentru MAE român, „Georgia este o ţară extrem de importantă. Ei sunt buni prieteni şi parteneri şi ştim că de la Tbilisi, de asemenea, România este văzută ca o ţară prietenă şi foarte loială"[57].

Criza existentă după 4 ani de relaţii bilaterale, a ridicat întrebări cu privire la soliditatea şi conţinutul acestei relaţii bilaterale privilegiate: la ce nivel au fost instituţiile româneşti şi factorii de decizie în măsură să prevadă şi să răspundă la evenimentele din Georgia? S-au confruntat vreodată cu o astfel de criză şi dacă a fost cazul, cum au format sistemul de gestionare a crizei pentru a avea un plan de acţiune adecvat şi adaptat în acest scop şi dacă au reuşit să aibă instituţii legitime şi eficiente pentru acest scop? Există capacităţi care să identifice ameninţările potenţiale, să acţioneze rapid pentru a preveni escaladarea unor astfel de ameninţări şi să găsească posibilităţi de a limita costurile unei astfel de operaţiuni?

Nu vrem, cu siguranţă, să dăm vina pentru criză pe România, deoarece vorbim despre Georgia, un stat suveran şi despre Rusia, un jucător de categorie grea în regiunea Mării Negre şi în lume. Dar noi avem dreptul de a vedea la ce nivel România a construit capabilităţile sale de a preveni, de a cunoaşte şi de a reacţiona în domeniile în care sunt în joc interesele sale pentru a diminua costurile unei astfel de crize pentru planurile sale pe termen lung.

Începând cu anul 2004, România a devenit membră a NATO, iar din 2007 a Uniunii Europene. În rolul desenat pentru ţara noastră, valoarea adăugată pe care România o poate aduce celor două organizaţii există o componentă legată de capacităţile sale de monitorizare şi prevedere a evenimentelor din zona Mării Negre. Potrivit declaraţiilor Ministrului Afacerilor Externe român, în timpul audierilor în faţa comisiilor unificate pentru Afaceri Externe, şi de Apărare şi securitate ale Camerei şi Senatului, România a îndeplinit rolul său în această direcţie şi a avertizat în timp util aliaţii şi

[56] Ibidem
[57] Ibidem

partenerii cu privire la acțiunile care au avut loc și cunoașterea profundă a acestor fapte a dus la reacția rezervată a diplomației române, în timpul crizei, fiind mult mai activă în modelarea unei poziții comune a UE și NATO față de acest eveniment și încercând să mențină Georgia în prim-planul drumului european și euro-atlantic, cu o reconstrucție rapidă care să mențină acest important actor pe scenă, în ciuda divergențelor privind relația acesteia cu Rusia și pierderea de facto a teritoriilor Abhazia și Osetia de Sud pe termen mediu.

Din moment ce nu avem instrumentele pentru o analiză mai atentă și mai profundă a sistemului, ne putem baza doar pe declarațiile publice. În acest sens, a existat sentimentul că România a reacționat foarte târziu, după câteva alte state care au avut inițiativa de a merge și susține conducerea Georgiei. Acest lucru nu este neapărat greșit, dar aceasta depinde de evaluarea exactă a situației. Chiar și în acest caz, declarațiile președintelui Traian Băsescu condamnă agresiunea Rusiei asupra Georgiei și ignoranța evidentă a principiului integrității teritoriale a Georgiei, precum și sprijinul consecutiv pentru negocierile dintre cele două părți în conflict și pentru o soluție pașnică a conflictului au fost considerate a fi prea bune si prea slabe pentru pozițiile luate de obicei de către președinte în problemele interne. A existat un sentiment că fie a fost un interes în această abordare calmă și neprecipitată, fie alte fapte nepublice au fost cele care au modelat poziția rezervată a României.

România nu a fost la primul conflict desfășurat la frontierele sale. În 1991-1992, conflictul din Transnistria, iar mai târziu, în 1999, conflictul din Kosovo au fost evenimente care au modelat abilitatea României de a face față unor astfel de crize și de a avea o instituție potrivită pentru a reacționa. Explicația directă oferită de către factorii de decizie români în această abordare calmă a fost experiența, un fel de rutină în gestionarea unei asemenea crize și faptul că a fost o criză de securitate, mai degrabă, decât una de politică externă, dar fără o amenințare militară directă la adresa securității României. În ciuda oricărei declarații, era clar că nivelul de implicare s-a datorat, de asemenea, măsurilor de precauție de a nu afecta relațiile bilaterale în curs cu Federația Rusă. Cu toate acestea, România, împreună cu alți prieteni ai Georgiei, precum Suedia, Polonia, Republica

Cehă şi statele baltice, au sprijinit fervent Georgia pentru afirmarea obiectivului de a se alătura NATO[58].

Au fost voci precum cea a membrului social democrat din Parlamentul European, Adrian Severin, care a observat că „nu suntem suficient de puternici în alianţele noastre şi avem puţin spaţiu de manevră“, deoarece România este incomplet integrată în structurile UE. În cazul crizei ruso-georgiene, nu s-a putut auzi nicio afirmatie susţinând „importanţa de a sprijini prietenii noştri din Georgia“, fapt care a ridicat semne de întrebare din partea unui număr mare de parteneri din regiune, dar şi de peste ocean, deoarece astfel de momente sunt cele în care trebuie să demonstrezi parteneriat şi sprijin puternic pentru prieteni şi parteneri.

2. Leadership

Leadershipul în această criză specială a fost asigurat de către preşedintele Traian Băsescu, responsabil pentru politica de securitate, împreună cu CSAT, Consiliul Suprem de Apărare a Ţării. Cunoscând reacţiile preşedintelui român, acest lucru a presupus discuţii, dezbateri şi evaluări concurenţiale ale situaţiei şi de proiectare a soluţiilor posibile. Ce am putea spune este că în acest caz special, instituţiile au lucrat, în ciuda răspunsului final moderat. Mai mult, Administraţia Prezidenţială a consultat pentru prima dată experţi independenţi, resurse academice şi ale societăţii civile specializate în acest spaţiu special.

3. Unităţi de luarea deciziei

Unităţile decizionale au fost Administraţia Prezidenţială, CSAT, Ministerul Afacerilor Externe şi Ministerul Apărării, serviciile de informaţii - în special Serviciul de Informaţii Externe - SIE - şi militare, Direcţia de Informaţii a Ministerului Apărării. Am putea adăuga comisiile Afacerilor Externe ale celor două Camere ale Parlamentului, precum şi Comisiile de Apărare şi Securitate.

---

[58] „Cotidianul” 13 august 2008, „The Romanian-Georgian Relation, *a sign for the foreign policy”* http://www.cotidianul.ro/relatia_romania_georgia_turnesol_pentru_politica_externa-54970.html

Criza ruso-georgiană din luna august 2008 a reprezentat o provocare majoră pentru factorii de decizie din România, din cauza campaniei pre-electorale pentru alegerile generale care se desfăşura în acelaşi timp, cu ameninţarea ca eventuale decizii proaste să influenţeze votul şi că posibila influenţă a dezbaterii politice interne asupra modului în care partidele şi instituţiile abordează această criză să afecteze poziţia României

O presiunea specială a fost exercitată asupra Ministrului Afacerilor Externe, aflat la prima sa criză, cu o oportunitate de a consolida această instituţie compromisă prin mari greşeli şi comentate pe larg ale predecesorului său, Adrian Cioroianu. Provocarea a fost chiar mai mare, deoarece a fost în joc strategia de politică externă a României, precum şi planurile ambiţioase ale preşedintelui pentru rolul regional al României.

Ca în majoritatea crizelor internaţionale care interesează România, una dintre sarcini a fost de a proteja cetăţenii români din zona de conflict şi de a îi extrage din regiune, dacă doreau să se întoarcă în ţară într-un mediu mai sigur. De aceea, CSAT a avertizat toate instituţiile de stat, pe 9 august, să se pregătească să evacueze cetăţenii români , „dacă situaţia va impune o astfel de decizie“. Astfel de decizii au fost luate anterior, în august 2006 (Liban) şi în decembrie 2007 (Gaza). Acest lucru a fost, de asemenea, una din provocările MAE român deoarece tocmai lipsa capacităţii de a ajuta cetăţenii români în străinătate a provocat demisia fostului ministru, Adrian Cioroianu, cu doar câteva luni înainte, în luna aprilie. Acest lucru a pus o presiune extremă pe MAE.

4. Conflictul de valori

Cele mai importante conflicte de valori au fost cele care au implicat relaţiile cu Georgia şi Rusia. În subsidiar alte două conflicte de valori secundare au fost cele legate de calitatea de membru al UE şi de relaţia strategică cu SUA. Am putea adăuga conflictele de valori legate de aspiraţiile de lider regional în zona Mării Negre şi dorinţa de a modela o imagine de actor UE echilibrat şi responsabil.

În primul caz, al relaţiilor cu Georgia, tradiţional bune, bazate pe un acord bilateral de prietenie şi cooperare (1996), România fiind primul stat care a

recunoscut independenţa Georgiei în 1991, după căderea Uniunii Sovietice[59]. Poziţia strategică a Georgiei pe coridoarele alternative de transport de energie din regiunea caspică a fost, de asemenea, importantă atât pentru România cât şi UE. Conflictul de valori a apărut în dezbaterea privind modul în care să sprijine Georgia în cel mai bun mod posibil, fără a afecta reconstrucţia relaţiei cu Rusia în curs. De aceea, România a avut o poziţie mai puţin vizibilă în sprijinirea intereselor Georgiei, evitându-se o susţinere directă pentru preşedintele Saakaşvili - acuzat în special în UE pentru partea sa de responsabilitate în provocarea conflictului - şi acordarea de sprijin clar şi vizibil pentru Georgia, ajutor politic şi umanitar, dar, de asemenea, sprijin pentru reconstrucţie.

În ceea ce priveşte relaţia cu Rusia, aceasta era una problematică, marcată de sincope frecvente, dar şi cu perspectiva unei îmbunătăţiri după întâlnirea la nivel înalt Băsescu-Putin prilejuită de summitul NATO de la Bucureşti. Singurul beneficiu concret al acestei reuniuni la nivel înalt fusese invitaţia adresată de preşedintele Putin omologului său român pentru efectuarea unei vizite la Moscova, în luna septembrie; aceasta ar fi oferit ocazia mult aşteptată de a da un impuls politic important "dezgheţării" relaţiei bilaterale. Se ştie că Rusia reprezintă principalul exportator de energie în plan european şi singurul furnizor extern pentru România, care plăteşte un preţ ridicat în comparaţie cu celelalte state din UE dependente de gazul rusesc, acoperindu-şi, însă, un procent important de necesităţi din producţia internă.

De aceea, România a evitat o condamnare directă şi fără echivoc a Rusiei - astfel încât să nu afecteze perspectivele sale de a îmbunătăţi relaţiile sale cu Rusia şi pentru a evita sancţiunile economice dintr-un punct foarte critic de vedere. România a declarat întregul său sprijin pentru Georgia, dar fără a condamna în mod deschis Rusia, iar apoi s-a alăturat declaraţiei comune a UE care critica „utilizarea disproporţionată a forţei". Sprijinul oferit pentru Georgia nu a fost doar unul politic în declaraţiile publice, dar, mai ales, unul puternic în organizaţiile internaţionale şi, de asemenea, ajutor umanitar în

[59] Ministrul Afacerilor Externe, Relaţii bilaterale cu Georgia www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3.

timpul conflictului (decizia CSAT din 12 august[60]) și o contribuție financiară la Conferința donatorilor din octombrie (1,6 milioane euro)[61]. Această atitudine a fost salutată de președintele georgian Mihail Saakașvili, care a mulțumit președintelui Traian Băsescu pentru „asistența oferită de România", cu ocazia vizitei președintelui român la Tbilisi, pe 21 august, numindu-l „un prieten foarte bun și un mare susținător al țării noastre"[62]. În același context, președintele român a declarat că „sprijinim fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei", în calitate bilaterală și în interiorul UE și NATO, organizațiile care și-au arătat deja sprijinul lor în acest sens, la reuniunile din 13 și 19 august[63].

În ciuda acestui sprijin foarte clar pentru Georgia, poziția română a fost cât s-a putut de diplomatică față de cealaltă parte implicată în conflict. Declarațiile oficiale de condamnare a Rusiei au fost evitate și apoi s-a folosit formula UE „utilizarea disproporționată a forței". În plus, la reuniunea extraordinară a Consiliului European, la 1 septembrie, poziția română a fost să se abțină de la a cere sancțiuni împotriva Rusiei[64]. Această atitudine moderată a fost o parte a planului anunțat de președintele Băsescu în declarația sa în fața comunității diplomatice românești pe 2 septembrie, când a cerut „abordarea pragmatică, de-politizarea, cât mai mult posibil", a relației cu Rusia[65].

Deci, poziția României a fost de sprijin complet pentru Georgia - nu pentru președintele Saakașvili - și de evitare a oricărei condamnări vocale a Rusiei. Aceasta a ajutat, de asemenea, în relația cu UE dar și obiectivului României de a încerca evitarea diviziunilor din interiorul UE față de criza din Georgia. Acest lucru a creat probleme cu statele care au sprijinit în mod

[60] Declarație de presă: Reuniunea CSAT din 12 august 2008, http://www.presidency.ro/pdf/date/10131_ro.pdf

[61] Declarație de presă: România la conferința donatorilor pentru Georgia, 22 octombrie 2008, http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=37255&idlnk=2&cat=4

[62] Declarație de presă comună a președinților României și Georgiei, Tbilisi, 21 august 2008, pagina 1, http://www.presidency.ro/pdf/date/10144_ro.pdf.

[63] *Ibidem*, page 1

[64] NewsIn - "Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă și solicită UE să negocieze soluții", 1 Septembrie 2008, http://www.newsin.ro/basescugeorgia-summit.php?cid=view&nid=1f6158fc-82cd-4647-8911-9d1e3de

[65] Declarația președintelui Traian Băsescu la recepția membrilor corpului diplomatic român la palatul Cotroceni, 2 septembrie 2008, pagina 3, http://www.presidency.ro/pdf/date/10183_ro.pdf.

deschis Georgia şi pe preşedintele Saakaşvili, la Tbilisi, în piaţa principală, în timpul războiului. A fost, de asemenea, o pierdere a leadershipului simbolic în percepţia acestor ţări. Chiar şi în Tbilisi, acest lucru a fost văzut ca un tip de trădare, în momentul cel mai important, şi acolo, chiar au existat intrebari despre poziţia reală a României.

Declaraţia publică a preşedintelui Traian Băsescu, la Tbilisi, în timpul vizitei în regiune, că Georgia ar trebui să găsească modalităţi de a negocia direct cu Rusia a fost, de asemenea, văzută ca un „mesaj direct pentru Rusia" emis de către Preşedintele român înaintea vizitei sale la Moscova, în septembrie, şi România a fost acuzată în spatele uşilor închise la Tbilisi, de faptul că „ face propriul joc politic cu Rusia pe seama Georgiei", şi acest lucru la un moment crucial al războiului. Aceeaşi abordare a fost adoptată de alte state est-europene. La un moment dat a existat, de asemenea, o problemă cu percepţia SUA.

Pe de o parte avem un parteneriat strategic cu SUA, cu un sprijin clar pentru preşedintele Saakaşvili şi o situaţie dificilă în Georgia în timpul războiului, dar şi SUA într-o campanie electorală, cu un preşedinte gata să părăsească Casa Albă. Acest lucru ar fi reclamat o poziţie clară privind Georgia şi pe Saakaşvili, o poziţie clară şi publică a României ca un lider în regiune pentru a suplini posibilităţile limitate de acţiune ale SUA la acel moment special. Preşedintele Traian Băsescu trebuia să conducă grupul de preşedinţi care îl sprijineau pe Mihail Saakaşvili şi Georgia în timpul conflictului, şi trebuia să emită declaraţii puternice pentru condamnarea în mod clar a Rusiei pentru invazie, precum şi să aibă o poziţie mai puternică şi vizibilă în interiorul UE şi NATO. Nu a fost cazul, şi România a ales să piardă această imagine de dragul unei relaţii mai bune în interiorul UE şi pentru o relaţie stabilă pe viitor cu Rusia. Costurile acestei alegeri vor veni în timp.

5. Comunicare şi credibilitate în criză

Comunicarea în situaţii de criză are diferite aspecte: comunicarea externă, comunicarea inter-instituţională şi comunicarea internă în criză. Vom lua în discuţie numai partea referitoare percepută de România, şi nu pe cea legată direct de războiul ruso-georgian. Preşedintele Traian Băsescu a avut rolul principal în comunicare şi, practic, în perioada de criză, nici un politician român sau alt reprezentant al unei instituţii nu a intervenit în această

comunicare. Doar după război, odată cu audierile din Parlament și alți actori au fost implicați în comunicare. Singura excepție a fost momentul în care au apărut acuzații privind transferurile de arme către Georgia, atunci când Ministerul Afacerilor Externe – responsabil de Agenția Națională pentru comerțul și exporturtul materialelor speciale (ANCESIAC / ANCEX) - și Ministerul Apărării au făcut declarații speciale și comunicate de presă. Acest mod de a comunica a evitat orice conflict politico-birocratic și a dat un sentiment de unitate în ceea ce privește mesajul general. Acest lucru ne-a împiedicat să avem o imagine clară a existenței unei comunicări interne inter-instituționale corecte și oportune, din moment ce nu avem dovezi ale altor declarații care să consolideze sau să contrazică cele emise de Administrația Prezidențială.

Mass-media a fost din primele momente de partea Georgiei, chiar dacă în dezbateri au participat și persoane care au utilizat argumentele Rusiei. Preşedintele Saakaşvili a fost mai criticat, dar fără a evita sublinierea situației imposibile în care s-a aflat în timpul crizei și a faptului că a trebuit să reacționeze. Dovezile pregătirii acțiunii trupelor ruse au fost prezente și nu au existat dubii pe cine susțineau românii. Singura acuzație reală care a rezistat a fost faptul că, prin poziția sa vocală anti-rusă, s-a pus, practic, în situația de a nu avea alternative odată ce au început operațiunile militare. Dar, evaluările au vizat discutarea evenimentelor și, în mai mică măsură poziția României sau impactul crizei pentru România. Faptul că timp de mai multe zile a fost o mediatizare completă și că un număr mare de jurnaliști au fost trimiși pe teren au dovedit interesul foarte mare al românilor, mass-media românești și oficialilor români pentru acest eveniment și criza reală creată pentru factorii de decizie români.

În ceea ce privește comunicarea externă, preşedintele Băsescu a fost în poziția de a sprijini faptul că „cel mai puternic răspuns“ la războiul ruso-georgian, „ pe care îl poate trimite Europa este unul de unitate. Vom face în așa fel, astfel încât UE să răspundă cu o singură voce“, a declarat preşedintele citându-l pe premierul francez Francois Fillon. În cadrul dezbaterii mass-media a fost, de asemenea, citat Ministrul italian de Externe, Franco Fratini, declarând: „Eu nu cred în încercarea de a izola Rusia. Și nu va fi cazul atât timp cât Summit-ul va urma linia franceză, împărtășită de către Italia. Preşedintele Nicolas Sarkozy a exclus deja orice

tip de sancţiuni, pe care oricum noi nu le-am sprijini „. Au fost, de asemenea, şi alte opinii: Polonia a vorbit despre sancţiuni împotriva Rusiei şi premierul britanic Gordon Brown a afirmat că „în contextul acţiunilor ruse, UE ar putea revizui complet relaţiile sale cu Rusia”[66]. Toate aceste poziţii au fost prezentate în mod obiectiv şi dezbătute la un moment dat în mass-media.

Traian Băsescu a insistat asupra rolului pe care România îl are ca actor regional. De aceea, România a propus UE şi statelor membre NATO un non-paper cu analiza situaţiei din regiunea Mării Negre şi un pachet de măsuri pentru a reacţiona la provocări apărute în acest context. Acesta a venit după vizita preşedintelui român şi a reflectat poziţiile actorilor din regiune preocupaţi de consecinţele crizei ruso-georgiene. El a propus câteva poziţii precum o creştere a rolului NATO în regiunea Mării Negre, accelerarea proiectelor energetice în regiunea Mării Negre, precum Nabucco, conducta Constanţa - Trieste şi componentele întregului coridor sudic.

- acesta a propus crearea de surse diversificate, în cadrul reţelelor de tip puzzle, care ar trebui să prevină un mediu conflictual.
- flux permanent comun de date pentru diplomaţiile statelor UE şi ale regiunii
- crearea unor filtre pentru protejarea surselor
- optimizarea structurilor şi organismelor care ar trebui să culeagă şi să analizeze datele
- construirea unor sisteme active, pentru a avea capacitatea de a influenţa părţile în conflict, în scopul de a le conduce fie către o soluţie paşnică, fie să înceteze luptele şi să treacă la o soluţie negociată.

Dar toate eforturile prezente depuse de diplomaţia noastră nu au împiedicat România să intre într-o zonă de credibilitate scăzută. S-a întâmplat, în special, din cauza rezervelor extreme în abordarea războiului, faptului că România nu s-a alăturat ţărilor care au sprijinit deschis, în piaţă, Georgia şi pe Preşedintele Georgiei, în timpul războiului, şi că România nu a jucat rolul său de lider în regiune în expunerea preocupărilor Europei de Est faţă

[66] http://www.financiarul.com/articol_12353/romania-nu-doreste-sanctionarea-federatieiruse.html

de ofensiva rusă și poziția ei agresivă și a evitat să joace un rol similar în interiorul UE și NATO. Declarația publică de la Tbilisi a părut a fi o parte a politicii românești față de Rusia făcută pe seama Georgiei, fapt care a jucat, de asemenea, rolul său. Mai mult, această lipsă de credibilitate a făcut ca România să-și piardă imaginea de „ reprezentant al SUA" în regiune, „de lider regional" și a dus la apariția unor efecte în timp care s-au acumulat în timpul crizei ruso-ucrainene a gazului, din ianuarie 2009.

Pentru publicul român, conflictul de valori și criza unei alegeri potrivite a unei poziții a României nu a fost percepută, cu excepția dezbaterii privind poziția prin prisma relației cu Rusia, astfel încât să nu provoace Rusia și să nu-și altereze și mai mult relațiile proaste cu acest actor. Transparența nu a atins aceste niveluri în timpul crizei și chiar calitatea sau voința experților și analiștilor de a aborda această problemă a lipsit pe toată perioada de crizei și după aceasta, în ciuda campaniei electorale care ar fi putut oferi un cadru pentru aceste dezbateri. Dar din moment ce România a ajuns la un sistem de alegeri care a împiedicat o dezbatere solidă pe problemele de politică externă, această dezbatere nu a mai avut loc.

6. Efectele în timp

Așa cum am menționat deja, primele semne de avertizare cu privire la o criză de credibilitate a României ca actor, în timpul războiului ruso-georgian, au apărut prin alterarea poziției sale cunoscute – de criticare a politicii agresive a Rusiei în spațiul post-sovietic sau de utilizare a mijloacelor precum aprovizionarea cu energie în scopuri politice. Chiar dacă în acel moment, au existat suficiente semnale care puteau să explice poziția nuanțată a României, acest pas putea avea efecte cumulative în timp în relațiile României cu SUA și țările UE din Europa Centrală și de Est, dar și în relațiile cu țările din Parteneriatul Estic.

Faptul că Rusia a recunoscut Abhazia și Osetia de Sud a fost de mare ajutor pentru România, deoarece i-a oferit posibilitatea unei condamnări ferme și a unei poziții clare împotriva acestei acțiuni a Rusiei, care a fost împotriva principiilor de bază ale politicii externe românești, precum și împotriva pozițiilor menționate în Strategia Națională de Securitate cu privire la conflictele înghețate, regiunile separatiste și, în general, Regiunea Extinsă a Mării Negre. Reacțiile românești față de acest eveniment au arătat o abordare diferită față de poziția și acțiunile mult mai evazive și extrem de

echilibrate în timpul războiului ruso-georgian. A reasigurat partenerii săi estici şi a spulberat argumentele care ar fi condus la o criză de credibilitate. Dar riscul ca repetarea unor poziţii în aceeaşi direcţie să afecteze România este încă actual şi ţările şi actorii interesaţi au continuat să urmărească evoluţiile în această direcţie pentru a şti când astfel de evenimente se vor repeta.

7. Lecţii învăţate

Au existat mai multe lecţii învăţate după această criză. Cele mai importante sunt următoarele:

- nuanţele introduse într-o declaraţie care se referă la două state aflate în război sunt foarte periculoase şi te pot aduce într-o situaţie dificilă faţă de ambele;
- evaluarea unei situaţii în vederea formulării unei poziţii ar trebui să se bazeze întotdeauna pe valori şi în nici un caz pe interese, deoarece aceasta ar putea fi interpretată ca reflectând interesele particulare pe seama unuia dintre actori, aflat într-o situaţie dificilă;
- ca membru al unei Alianţe sau al unei Uniuni, este întotdeauna mai bine să se stabilească poziţia în interiorul aceastei entităţi înainte de a afirma o poziţie individuală. Acest lucru ar ajuta la stabilirea celei mai bune formule şi ar evita poziţii radicale. Este adevărat că om asemenea situaţie nu ar ajuta vizibilităţii sau aspiraţiilor de leadership ale unei ţări;
- adoptarea unei poziţii comune în cadrul unei Alianţe, unui Uniuni sau parteneriat poate fi o soluţie uşoară şi credibilă. Dar lipsa de reacţie promptă atunci când ai de a face cu ţări implicate în conflicte te pot pune lesne în poziţia de a fi considerat un partener neserios. Şi odată atribuită o asemenea etichetă în percepţia publică ea se poate extinde la nivelul oricărui tip de relaţie;
- în cazul în care există un interes pentru sprijinirea poziţiei unei anumite ţări, aceasta va însemna automat extinderea acestui sprijin şi faţă de conducerea de la acel moment a ţării respective de aceea nuanţele şi diferenţele trebuie formulate mai târziu, nu în momentul crizei;
- într-o ţară cu un leadership puternic nuanţele pot fi văzute fie ca un semn de slăbiciune, fie ca unul ce trădează intenţia de schimbare a politicii anterioare;
- dacă în comunicarea cu un anumit actor se foloseşte în mod constant un ton prea vocal acest lucru ar putea crea dificultăţi atunci când interesul sau realitatea de pe teren ar cere nuanţarea mesajului.

Capitolul 4

RĂZBOIUL DIN GEORGIA ȘI PROVOCĂRI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Oazu Nantoi

1. Introducere

Atât Republica Moldova cât şi Georgia sunt afectate de problema separatismului regional, ce a apărut ca urmare a proceselor politice care au însoțit prăbușirea URSS. Este important de menționat faptul că esența conflictelor separatiste şi regionale dintre puterea centrală şi cea separatistă, în cazul Republicii Moldova şi Georgia, diferă în mod substanțial. În Georgia, conflictele din Osetia de Sud şi Abhazia au un colorit etnic distinct. În ceea ce priveşte conflictele din raioanele de est ale Republicii Moldova (Transnistria) nu există nici un conflict etnic între populația din dreapta şi din stânga Nistrului.

Pe malul drept al Nistrului, problema relațiilor interetnice şi-a pierdut actualitatea. De exemplu, municipiul Chişinău adăposteşte o comunitate de etnici ruşi mai mare decât toată Transnistria, iar acest fapt nu constituie o problemă. În plus, instituțiile de învățământ din Chişinău găzduiesc câteva mii de studenți din Transnistria. Este extrem de important faptul că zona de conflict transnistrean nu are o frontieră comună cu Rusia, sau nu e o zonă de coastă accesibilă independent de către Moscova. Transnistria este o fâşie îngustă de pământ situată între Ucraina şi restul teritoriului Republicii Moldova.

Asemănările care există, din punctul de vedere al conflictelor regionale, între Georgia şi Republica Moldova, se referă, în primul rând, la rolul Rusiei în cele două regiuni. În ambele cazuri, Kremlinul s-a poziționat, încă

de la bun început, de partea regimurilor separatiste anti-constituționale. Profitând de momentul de confuzie al comunității internaționale la prăbușirea imperiului sovietic și de faptul că aceasta nu a fost gata să intervină prompt în soluționarea conflictelor regionale din fosta URSS, Rusia s-a implicat atât în conflictul din Georgia, cât și în cel din Republica Moldova, arogându-și un rol important în cadrul proceselor de „mediere“ și de “impunere a păcii”.

În plus, în cazul Republicii Moldova, Federația Rusă continuă să-și mențină prezența militară ilegală, în timp ce regimul de la Tiraspol are un potențial militar[67] comparabil cu cel a Republicii Moldova. Ca și în alte zone de conflict, Rusia promovează politica de a oferi cetățenie rusă locuitorilor din Transnistria. Prezența cetățenilor ruși în zonele separatiste permite Rusiei să utilizeze acest factor ca pretext pentru a interveni în treburile interne ale Republicii Moldova, în timp ce în Georgia, Rusia s-a prevalat de pretextul protejarii cetățenilor ruși pentru a iniția agresiunea militară.

Analiza situației de criză în legătură cu conflictul din Georgia este imposibilă fără înțelegerea corectă a așa-zisului „format al procesului de negociere“. La data de 21 iulie 1992, la Moscova, Boris Eltsin, președintele Rusiei și Mircea Snegur, președintele Republicii Moldova, au semnat „Acordul privind principiile de soluționare pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova“. Acest document nu a fost semnat de către reprezentantul regimului de la Tiraspol.

Cu toate acestea, sunt menționate cele „trei părți“care urmează să participe la soluționarea conflictului, precum și unitățile militare ale acestor actori. Acest fapt înseamnă că Federația Rusă, după ce a comis un act de agresiune militară împotriva Republicii Moldova, a impus semnarea unui document care legalizează existența regimului transnistrean ca entitate distinctă in conflict, împreună cu regimul militar. Ca o continuare logică a acestui sistem de raportare la conflict, acceptat de către conducerea Republicii Moldova și de comunitatea internațională, Federația Rusă a insistat timp de 17 ani asupra faptului că ”soluționarea conflictului ar trebui să fie reușită în cadrul negocierilor dintre părți”.

[67] Aspectul militar în soluționarea conflictului în zona de est a Republicii Moldova, http://www.ipp.md/biblioteca.php?l=ro&ppage=2&idc=34.

In situația în care regimul transnistrean a fost creat și a reprezentat un instrument docil pentru Rusia, este inutil să așteptăm o soluționare viabilă a conflictului, în orice format de negocieri în care regimul de la Tiraspol este acceptat ca o „parte“ și Rusia ca un mediator.

În 2003, beneficiind de incompetența președintelui Voronin și, probabil, de pârghii de influență asupra lui, Federația Rusă a încercat să impună semnarea unui document cunoscut ca „Memorandumul Kozak“[68]. Acest memorandum a fost aprobat de către Vladimir Voronin și Igor Smirnov, liderul administrației de la Tiraspol, și totul a fost gata pentru semnare la 25 noiembrie 2003 în prezența lui Vladimir Putin. Numai datorită intervenției prompte de către SUA, UE și OSCE, Vladimir Voronin a respins ideea semnării prezentului memorandum în noaptea din 25 noiembrie. Acest Memorandum reprezintă poziția Rusiei, din momentul în care Igor Smirnov a fost forțat de către Moscova să aprobe acest document și Vladimir Putin a fost gata pentru a fi prezent la semnarea acestuia.

Ideea memorandumului este de a lichida Republica Moldova ca stat și de a crea în locul său un conglomerat non-viabil care cuprinde „republica moldovenească transnistreană“, Găgăuzia (o autonomie creată pe același model, dar inclusă în Republica Moldova) și ceea ce ar fi rămas din Republica Moldova. În plus, memorandumul prevede legalizarea prezenței militare rusești pentru o perioadă de 20 de ani.

După o pauză de aproximativ trei ani, Vladimir Putin a acceptat comunicarea directă cu Vladimir Voronin. Profitând de acest lucru, Vladimir Voronin a încercat din nou soluționarea conflictului transnistrean pe baza unui așa-zis „pachet de înțelegeri“. Această afacere s-a bazat pe două principii: primul - înțelegerea va fi bazată pe un dialog direct între Vladimir Putin și Vladimir Voronin, fără participarea administrației de la Tiraspol. Al doilea - Rusia va da aprobarea pentru privatizarea ilegală a unei pleiade de agenți economici din Transnistria numai după soluționarea politică a conflictului. Singurul moment pozitiv în această tentativă a fost faptul că pachetul s-a bazat pe ideea că Rusia și nu regimul Republicii Moldovenești Nistrene („ RMN „) să fie “parte” în acest conflict. Dar, de fapt, Vladimir Voronin s-a dovedit a fi incapabil să înțeleagă că interesele

[68] Dmitrii Kozak – trimis special al lui Vladimir Putin

Rusiei sunt incompatibile cu suveranitatea şi integritatea teritorială a Republicii Moldova şi, ca urmare, ideea de a realiza un pachet a fost sortită eşecului încă de la bun început. Oricum, atunci când a izbucnit conflictul militar în Georgia, Vladimir Voronin, a continuat să mimeze optimismul în ceea ce priveşte realizarea acestui „pachet de înțelegeri".

Izbucnirea conflictului militar dintre Georgia şi Rusia a reprezentat un test pentru capacitatea Republicii Moldova, ca stat, de a reacționa la situații de criză şi, în acelaşi timp, a demonstrat că ideea unui „pachet" de acorduri cu Kremlinul este nefezabilă. În plus, a apărut probabilitatea reală de a începe un conflict similar celui din Georgia. La prima vedere, s-ar părea că Federația Rusă tratează cazul Transnistriei diferit față de Abhazia şi Osetia de Sud. Cu toate acestea, Federația Rusă nu a anunțat public obiectivele sale privind această problemă, datorită controlului regimului transnistrean. Pornind de la logica comportamentală a Rusiei şi conținutul Memorandumului Kozak, rezultă univoc că Rusia nu doreşte ca Republica Moldova să devină un stat suveran şi indivizibil. Astfel, acest lucru nu înseamnă că Rusia nu poate ajunge la concluzia că are nevoie de recunoaşterea Transnistriei ca stat independent şi va începe un conflict în Zona de Securitate pentru a justifica în mod oficial acest pas.

Aici intervine din nou factorul ucrainean. Acest lucru se datorează faptului că atitudinea Rusiei față de problema transnistreană ar putea depinde de procesele politice care au loc în Ucraina şi de rolul ce ar putea fi atribuit Transnistriei de către Rusia pentru a influența aceste procese. Este bine cunoscut faptul că administrația de la Kremlin a perceput „revoluția portocalie" ca un eşec şi, în acelaşi timp, ca pe o amenințare directă la adresa securității sale naționale. Rusia reacționează extrem de negativ la intențiile Ucrainei de a deveni membru NATO. Rusia riscă să piardă controlul asupra Transnistriei după apropierea Ucrainiei de UE şi NATO. În acelaşi timp, s-ar putea confrunta cu dificultăți în numirea şi promovarea succesorului lui Igor Smirnov („preşedinte" al „RMN"), al cărui mandat expiră la sfârşitul anului 2011. În plus, în anul 2017, Rusia este obligată să evacueze flota sa de la Sevastopol (Crimeea). În prezent, Rusia construieşte o bază militară pentru marina sa în oraşul Novorossiysk. Prin urmare, nu există nici o garanție că Rusia nu va iniția politici dure împotriva Ucrainei pentru a păstra flota sa în Crimeea, inclusiv prin utilizarea regimului militar din Transnistria şi prezența sa pe malul stâng al Nistrului.

Ca urmare, administrația de la Moscova ar fi putut trata Transnistria ca pe o piesă importantă și i-ar fi putut atribui acesteia un rol distinct în politica sa privind extinderea NATO spre Est și pentru a-și păstra flota în Crimeea. În plus, Republica Moldova urma să organizeze alegeri parlamentare pe 5 aprilie 2009, iar Vladimir Voronin trebuia să se retragă de la Președinția țării după expirarea mandatului său. Dacă, în urma acestor alegeri, ar fi fost format un guvern capabil sa renunțe la "statutul de neutralitate permanentă" al Republicii Moldova, cu posibilitatea ulterioară de a adera la NATO, atunci probabilitatea de a asista la unele scenarii militare dramatice în Republica Moldova creștea substanțial. În plus, posibilitatea de recunoaștere a Transnistriei de către Rusia i-ar fi dat mână liberă în ceea ce privește controlul politic solid asupra acestui teritoriu („Kaliningrad - 2"), inclusiv prin numirea unor marionete docile în diferite poziții de conducere în cadrul „RMN". Această problemă, până acum, nu a fost încă stabilită de către Rusia - este sigur că, Igor Smirnov, care este la putere din 1990, fără întreruperi, nu poate deține președinția după 2011. Prin urmare, Rusia nu are un mecanism sigur de promovare a unui succesor aservit în această poziție.

Cele menționate mai sus conduc la ideea că probabilitatea de realizare a unui scenariu în Republica Moldova, similar cu cel din Georgia, nu este nici pe departe egală cu zero, în timp ce comportamentul Republicii Moldova, reacția societății civile și a societății în ansamblul său la evenimentele din Georgia reprezintă un test de viabilitate a statului.

2. Momentele crizei în Republica Moldova

Primele simptome ale acestei crize au apărut pe 6 martie 2008 când Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei a trimis Comitetului Executiv al CSI o notă oficială pentru a comunica faptul că Federația Rusă, ca urmare a împrejurărilor care au fost modificate, nu se simte obligată să respecte prevederile din Decizia Consiliului șefilor de state CSI referitoare la „măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia", din 19 ianuarie 1996. Această decizie a interzis comerțul, tranzacțiile economico-financiare, transportul și alte tipuri de operațiuni cu Abhazia la nivel de stat.

Acesta a fost un semnal clar din partea Federației Ruse că a renunțat la poziția adoptată în cadrul CSI cu privire la relația cu regimurile separatiste din Georgia şi a început să le sprijine fără a respecta dreptul internațional şi suveranitatea Georgiei. Este adevărat că, pe 6 martie 2008, era încă dificil de prezis dacă Rusia va apela la acțiuni agresive împotriva Georgiei. Această criză a luat sfârşit pentru Republica Moldova pe 3 septembrie 2008 când Igor Smirnov a declarat, după ce s-a întâlnit cu Dmitri Medved, că Tiraspolul s-a retras din moratoriul cu privire la orice contacte oficiale cu Chişinăul iar procesul de negociere dintre Chişinău şi Tiraspol va continua, în contextul dictat de către Rusia.

Conflictul armat din Georgia a provocat reacții în taberele adesea antagonice din societatea moldovenească prin războiul informațional dur, care a însoțit acțiunile militare. Oricum, este evident că razboiul din Georgia, în primul rând a provocat o criză în relațiile dintre Republica Moldova şi Rusia, când nimeni nu era sigur dacă Rusia va aplica scenariul georgian, adaptat la realitățile regionale, şi în cazul conflictului transnistrean. Din perspectiva de luare a deciziei, toate cele trei elemente clasice ale unei crize recunoscute în evenimente au fost analizate:

Incertitudinea - era evident că liderii Republicii Moldova nu erau siguri dacă Zona de Securitate va fi un loc de provocări care vor deveni pretextul pentru acțiuni dure întreprinse ulterior de Rusia. Conflictul armat a fost inițiat atunci când Parlamentul şi Preşedintele țării au fost în vacanță astfel încât existau îndoieli considerabile asupra capacității statului de a reacționa în mod corespunzător în astfel de condiții.

Timpul limitat disponibil - evenimentele care au avut loc, de la începutul războiului împotriva Georgiei şi până când Rusia a recunoscut independența Abhaziei şi Osetiei de Sud, au fost atât de dinamice şi surprinzătoare, încât statul moldovenesc nu a avut suficient timp şi resurse pentru a reacționa adecvat la amenințările apărute.

Valori importante în joc - conflictul din Georgia şi cele cinci principii ale politicii externe ale Rusiei anunțate de preşedintele Rusiei, Dmitrii Medved, au demonstrat că Federația Rusă a încercat să promoveze doctrina „suveranității limitate“ pentru statele CSI din care face parte şi Republica

Moldova. Ca urmare, în cazul Republicii Moldova, Federația Rusă ar putea muta controlul tacit pe care îl exercită în prezent asupra Transnistriei, de la încorporarea directă la recunoașterea acesteia ca stat independent. Cel puțin unele surse din Transnistria afirmă că decizia cu privire la organizarea referendumului la data de 17 Septembrie 2006 a fost luată în special la Moscova, loc in care au fost elaborate, de asemenea, și intrebările adresate în cadrul acestui proces consultativ (a fost anunțat de la Tiraspol că aproximativ 97% din participanți au pretins că au votat pentru independența Transnistriei și integrarea sa ulterioară în Rusia). După aceasta, la data de 18 Septembrie 2006, Ministerul de Externe al Rusiei[69] a calificat acest referendum ca un act de democrație directă. În același timp, realizarea scenariului georgian în cazul Republicii Moldova ar fi pus capăt proiectului politic al statalității Republicii Moldova.

3. **Contextul**

Analiza crizei impune studiul comportamentului diferitelor părți interesate, atât interne, cât și externe, precum și a modului în care au acționat diferiții factori de decizie.

Republica Moldova – situația internă

Problema relațiilor Republicii Moldova cu Rusia, din punct de vedere al conflictului transnistrean, a existat de peste șaptesprezece ani, din care ultimii opt ani au fost reprezentați de guvernarea Partidului Comuniștilor (PCRM), condus de Vladimir Voronin. Acest fapt conduce la concluzia că abilitatea Republicii Moldova de a reacționa la situațiile de criză este în mare măsură determinată de politica promovată de acest partid. Și invers - potențialul societății, capacitatea de auto-guvernare în condițiile anunțate de democrație politică, poate fi estimat pornind de la calitatea puterii, formată de societate prin intermediul unor alegeri libere și corecte.

În acest context, trebuie menționat că, în cadrul campaniei electorale dinainte de alegerile parlamentare din 25 februarie 2001 în care PCRM a angajat întreaga putere în Republica Moldova, Vladimir Voronin s-a întâlnit

[69] http://www.mid.ru/brp_4.nsf/sps/29DBC7152E23A322C32571ED0055D402.

în mod repetat cu Vladimir Putin la Moscova şi a exploatat la maxim acest factor în cadrul campaniei electorale. PCRM a promis să atribuie limbii ruse statutul de limbă de stat şi să examineze posibilitatea Republicii Moldova de a adera la Uniunea Rusia-Belarus.

După numirea din 4 aprilie 2001, Vladimir Voronin, a iniţiat o serie de acţiuni în ceea ce priveşte problema Transnistriei, fiind ferm convins că responsabilitatea pentru iniţierea conflictului aparţine exclusiv „naţionaliştilor" de pe malul drept al Nistrului. Prin urmare, pe 16 mai 2001, la Tiraspol, Vladimir Voronin a semnat, împreună cu liderul de la Tiraspol, Igor Smirnov, cinci documente extrem de generoase în concesii în ceea ce priveşte regimul anti-constituţional. Unul dintre aceste documente, Protocol[70], cu privire la „reuniunea liderilor din Republica Moldova şi Transnistria", a stipulat compensarea pagubelor cauzate în Transnistria în cadrul conflictelor armate din 1992. Acest lucru înseamnă că Vladimir Voronin a semnat acest document având în vedere că, în 1992, Republica Moldova a comis un act de agresiune împotriva Transnistriei.

Se poate afirma, astfel, că Vladimir Voronin a încercat să facă pasul către o politică de constrângere în legătură cu regimul de la Tiraspol, după eşecul înregistrat în soluţionarea conflictului prin intermediul unui dialog cu Igor Smirnov. În acest sens, la data de 1 Septembrie 2001, Republica Moldova a introdus un nou sigiliu vamal diferit de cel folosit de regimul de la Tiraspol, după semnarea, la 7 februarie 1996, a Acordului „privind reglementarea unor probleme vamale". Bazat pe dispoziţiile prezentului acord, Tiraspolul a primit dreptul de a folosi sigiliul vamal cu inscripţia Republica Moldova - Vama Tiraspol. Unii experţi ai Republicii Moldova, consideră că Vladimir Voronin, înainte de a anunţa schimbarea sigiliului vamal, a obţinut promisiunea verbală a lui Leonid Kucima, Preşedintele Ucrainei, pentru a crea o vamă mixtă moldo - ucraineană de-a lungul părţii transnistreane a frontierei (452 km).

Totuşi, la data de 1 Septembrie 2001, Ucraina a refuzat să permită amplasarea pe teritoriul său a unor birouri vamale mixte moldo – ucrainene, permiţând utilizarea în continuare a unor vechi sigilii deţinute de administraţia Transnistriei.

[70] http://www.olvia.idknet.com/energi16.htm

Realizând faptul că administrația de la Kiev nu intenționează să se implice în aplicarea unor metode de constrângere asupra Transnistriei și că introducerea unor noi sigilii vamale nu a reușit să conducă la rezultatul prevăzut, Vladimir Voronin a decis să reglementeze problema conflictului transnistrean prin intermediul unui dialog direct cu Vladimir Putin. Prima încercare în acest sens a condus la un eșec răsunator, atunci când, la 25 noiembrie 2003, Vladimir Voronin, a refuzat să semneze „Memorandumul Kozak". Acest Memorandum a fost realizat ca urmare a unei curtoazii între Chișinău și Tiraspol, realizat de Dmitrii Kozak, trimisul special al lui Vladimir Putin. Prin urmare, în toamna anului 2006, Vladimir Voronin a decis să ajungă la soluția bazată pe un dialog direct cu Vladimir Putin.

Revenirea la un dialog direct cu Rusia însemna că Vladimir Voronin și-a dat seama că Rusia este partea reală în acest conflict, și nu regimul de la Tiraspol, și că orice negociere „cu regimul de la Tiraspol este inutilă". Prin urmare, Vladimir Voronin s-a dovedit a fi incapabil de a trage concluzii coerente din aceste declarații și a comis o greșeală politică fundamentală atunci când a decis că problema conflictului transnistrean poate fi soluționată pe baza unui acord reciproc și prietenos între Chișinău și Kremlin. Vladimir Voronin și consilierii săi s-au dovedit incapabili să înțeleagă esența conflictului transnistrean în toată complexitatea sa și, mai mult decat atat, să evalueze punctele slabe în poziția Kremlinului și Tiraspolului astfel încât să inițieze o serie de acțiuni de gestionare, ce ar conduce la diminuarea influenței regimului și la o reducere treptată a capacității Moscovei de a controla situația în Transnistria. Prin urmare, începând cu toamna anului 2006, întreaga politică a Republicii Moldova s-a derulat sub aceste auspicii.

Pe fondul "diplomației de navetă" cu Kremlinul, conducerea Republicii Moldova a adoptat tehnici de „îmblânzire" a Rusiei. Republica Moldova a încetat să mai participe la reuniunile GUAM, contactele cu NATO au fost reduse la minim, iar conducerea Republicii Moldova a procedat la promovarea unor politici agresive, aberante și demagogice în ceea ce privește România, UE și NATO. Conducerea Republicii Moldova nu a reacționat nici atunci când, pe 2 martie 2008, pe teritoriul Transnistriei, „alegerile" prezidențiale din Rusia au fost efectuate la fel ca și pe teritoriul Rusiei, sfidând normele de drept internațional. Fracțiunea PCRM din Parlament a blocat toate încercările opoziției de a reacționa împotriva aceastei încălcări evidente a suveranității Republicii Moldova.

Cu puţin înainte de vizita la Moscova a Zinaidei Greceanâi, prim-ministru al Republicii Moldova, programată pentru 20 mai 2008, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat urgent Conceptul Securităţii Naţionale a Republicii Moldova. Singurul scop al acestei etape a fost demonstrarea loialităţii faţă de Rusia. Întrucât Conceptul nu prevede nimic despre ocupaţia ilegală a trupelor ruseşti pe teritoriul Republicii Moldova, singurul scop fiind acela de a reitera fidelitatea faţă de CSI şi de a stopa orice element care ar putea duce la o eventuală colaborare cu NATO.

Reacţia unui stat într-o situaţie de criză similară cu cea din Georgia nu se reduce exclusiv la factorul militar. Cu toate acestea, evenimentele din Georgia au demonstrat că Republica Moldova ar trebui să aibă capacitatea de a reacţiona în mod adecvat la provocări similare, precum şi să fie pregătită pentru situaţii de criză însoţită de iniţierea unui conflict în Zona de Securitate, cu implicarea formaţiunilor paramilitare subordonate Transnistriei şi Rusiei. Prin urmare, de la iniţierea eforturilor de a soluţiona problema transnistreană bazate pe un acord comun cu Kremlinul, conducerea Republicii Moldova declara că soluţionarea conflictului ar trebui să fie însoţită de demilitarizarea ambelor maluri ale Nistrului, pe baza documentului propus de OSCE, la 16 aprilie 2006. O astfel de perspectivă constituie, în mod evident, un factor demoralizator pentru Armata Naţională.

Conflictul din Georgia a izbucnit la începutul lunii august 2008, când Parlamentul era în vacanţă iar preşedintele ţării a fost în străinătate în timpul unei zile de sărbătoare. În condiţiile în care agresiunea militară a Rusiei împotriva Georgiei a fost însoţită de un război informaţional agresiv, populaţia din Republica Moldova a devenit ţinta acestui război. Spaţiul informaţional al Republicii Moldova este dominat de canalele de televiziune ruseşti, care au promovat imaginea Rusiei ca ţară care „a intervenit în mod legal, în scopul de a proteja cetăţenii săi“. La rândul său, Vladimir Voronin, a creat un holding mass-media, care cuprinde Instituţia Publică Naţională a Audiovizualului (IPNA) Compania „Teleradio - Moldova“, care este controlată în întregime de el. Există suficiente argumente pentru a afirma că acest trust media a primit indicaţii de la Preşedintele Vladimir Voronin de a acorda atenţie minimă evenimentelor din Georgia. La rândul său, Vladimir Voronin, ca şef de stat, nu a luat atitudine faţă de comportamentul Rusiei.

Cu alte cuvinte, statul Republica Moldova nu este deloc pregătit pentru a reacționa în mod adecvat la situații de criză, ca urmare a politicilor promovate de Vladimir Voronin în perioada 2001-2009 ; Republica Moldova a renunțat în mod conștient la orice ar putea servi drept argument în ceea ce privește politica promovată de Rusia. Conducerea Republicii Moldova nu îndrăznește nici măcar să formuleze amenințări la adresa securității naționale a Republicii Moldova cu privire la comportamentul Rusiei. Acest lucru se întâmplă în ciuda faptului că în Constituția țării, art. 2 alineatul (2), este formulat în mod expres: „Nici o persoană privată, segment național al populației, grup social, partid politic sau organizații publice nu pot exercita puterea de stat pe cont propriu în numele lor. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului „. Aceasta înseamnă că Republica Moldova fie nu îndrăznește, fie este incapabilă să defininească uzurpatorul puterii. În consecință, statul ce se teme să definească în mod explicit amenințările la adresa securității naționale este implicit incapabil să asigure elaborarea și aplicarea unor politici eficiente pentru a garanta propria securitate.

Comportamentul Ucrainei

Factorul ucrainean este extrem de important pentru Republica Moldova, datorită faptului că regiunea transnistreană este o fâșie îngustă de pământ între Ucraina și restul teritoriului Republicii Moldova. De asemenea, Transnistria este izolată de Rusia. Reprezentanți ai administrației de la Tiraspol, de exemplu, pot ajunge în Rusia numai prin teritoriul Ucrainei. De regulă, aceștia utilizează aeroportul din Odesa. Aeroportul militar de la Tiraspol este utilizat din cauza faptului că Ucraina nu permite survolarea spațiului său aerian a avioanelor Federației Ruse cu destinația Tiraspol.

În ciuda faptului că situația politică internă din Ucraina este marcată de concurență între diverse centre de putere, statul ucrainean a avut inițial o poziție tranșantă și a fost vehement pentru oprirea agresiunii Federației Rusă și sprijinirea suveranității și integrității teritoriale a Georgiei. Această poziție a fost etalată inclusiv in vizita făcută de Victor Yushcenko, la 12 august la Tbilisi, împreună cu președinții din Polonia, Lituania, Estonia și prim-ministrul Letoniei, cand a reconfirmat sprijinul pentru Georgia. O astfel de poziționare clară a Ucrainei nu a putut fi ignorată de către Rusia în cazul în care aceasta din urmă ar fi decis să realizeze în Republica Moldova un scenariu similar celui din Georgia.

Comportamentul Rusiei

Rusia are suficiente pârghii pe teritoriul Republicii Moldova pentru a organiza în orice moment o provocare care ar putea duce la invocarea argumentului necesar apărării cetăţenilor ruşi în Transnistria. În realitate, Rusia are un potenţial militar care include unităţile militare în mod formal subordonate „RMN“, servicii de informaţii mult mai eficiente decât cele din Republica Moldova, inclusiv o reţea de informatori în cadrul structurilor de stat. Rusia a încercat în mod repetat să obţină de la conducerea Republicii Moldova permisiunea de a deschide secţia consulară de la Tiraspol. Scopul a fost şi încă este foarte simplu - să crească la maxim numărul de cetăţeni ruşi cu viză de şedere în Transnistria.

În plus, este evident că Rusia şi Ucraina, în ciuda tensiunilor existente şi schimbului de declaraţii dure, sunt obligate să menţină un dialog pe o gamă largă de probleme, ca ţări vecine (demarcarea şi delimitarea frontierelor, problema tranzitului gazului, etc.) Prin urmare, există o ipoteză care nu poate fi exclusă, în conformitate cu care, la cel mai înalt nivel există un acord nedeclarat între Rusia şi Ucraina privind comportamentele lor în legătură cu Transnistria. Cel puţin, existau precedente din declaraţii comune (15 decembrie 2005) ale celor doi preşedinţi, Victor Yushcenko şi Vladimir Putin, declara?ii care reprezentau argumente în favoarea unei astfel de ipoteze. În plus, administraţia de la Tiraspol, subordonată politic Kremlinului, respectă politica din Ucraina în ceea ce priveşte consolidarea factorului etnic ucrainean în Transnistria.

Prin urmare, Rusia ar putea estima riscurile de a recunoaşte independenţa Transnistriei în legătură cu faptul că UE şi NATO, în parteneriat cu Ucraina, ar putea strangula acest regim prin impunerea unei blocade economice.

În momentul de faţă, această situaţie pare să fie ireversibilă, în primul rând din cauza disensiunilor interne în cadrul clasei politice din Ucraina. Însă până la expirarea termenului de evacuare a flotei ruse din Crimeea, în Ucraina au urmat atât alegerile prezidenţiale, precum şi alegerile din Rada Supremă, cu un impact major asupra situaţiei din regiune, în special după acordurile de la Harkov care au prelungit staţionarea Frotei Ruse la Sevastopol, ulterior declaraţia comună Medvedev-Yanukovici care a promis un rol Ucrainei şi a formulat explicit neutralitatea Republicii Moldova. Cert este că schimbările politice din Ucraina şi din relaţiile dintre Occident şi Rusia vor avea repercusiuni inclusiv asupra rolului său din Transnistria.

O altă ipoteză referitoare la comportamentul Rusiei în ceea ce privește Transnistria, este faptul că Rusia preferă să mențină acest conflict înghețat până la expirarea deadline-ului de evacuare a flotei rusești din Crimeea.

Oricum, comportamentul Rusiei, din 1992, dovedește că Rusia nu dorește ca Republica Moldova să devină un stat suveran și integru, și să renunțe la a mai utiliza regimul din Transnistria drept instrument pentru menținerea întregului teritoriu al Republicii Moldova sub control.

Comportamentul UE și SUA

UE, prezidată de către Franța, a devenit un actor decisiv în oprirea agresiunii Rusiei. Există suficiente argumente pentru a considera că Rusia intenționa să ocupe inclusiv Tbilisi, capitala Georgiei, pentru a-l elimina din funcție pe Mihail Saakasvili și pentru a aduce înapoi la putere în Georgia un regim marionetă similar cu cele din Osetia de Sud și Transnistria.

Datorită intervenției prompte a UE, a autorităților din Franța, care a avut președinția UE la acel moment, și mai ales datorită lui Nicholas Sarkozy, președintele Franței, au fost evitate cele mai dure scenarii pentru Georgia. Evident, în cadrul UE a existat și încă există unanimitate în ceea ce privește aprecierea acțiunilor întreprinse de către Georgia în timpul conflictului, precum și în ceea ce privește comportamentul Rusiei. Regimul lui Vladimir Putin a promovat eficient, mai degrabă, politica de perturbare internă a UE sub mai multe aspecte, în special în ceea ce privește politica energetică. În conformitate cu faptul ca nu putem vorbi despre existența unei politici externe comune a statelor membre UE, reacția Uniunii față de agresiunea rusă nu a mers dincolo de luarea de atitudine și de negociere cu Rusia.

La momentul agresiunii ruse, SUA au fost într-o situație extrem de nefavorabilă (probabil Rusia a luat în considerare acest factor atunci când s-a decis să atace Georgia). Pe de o parte, Georgia, după revoluția trandafirilor din 22-23 noiembrie 2003, a constituit un model de asistență activă în numele Statelor Unite în asigurarea consolidării statalității și rolul geopolitic al țării. Pe de altă parte, SUA, cu un președinte aflat la sfârșitul mandatului și în situația în care societatea era preocupată de campania electorală prezidențială, nu a putut interveni pentru a preveni agresiunea Rusiei.

4. Cronologia conflictului

În conformitate cu condițiile menționate mai sus, a fost evident că va apărea o situație de criză legată de interferențele dintre comportamentul Rusiei în legătură cu Georgia și situația existentă (a conflictelor nesoluționate) în Republica Moldova. După ce Rusia a dovedit că nu au existat limite și norme de la care să nu abdice, în condițiile unui război informațional dur și a lipsei de informații credibile, era extrem de dificil de calculat și anticipat comportamentul Rusiei în raport cu Republica Moldova.

6 martie 2008
Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei trimite Comitetului Executiv CSI o notă oficială prin care comunica faptul că Federația Rusă, ca urmare a împrejurărilor care s-au modificat, nu se simte obligată să respecte prevederile Deciziei șefilor de state CSI referitoare la „ măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia“ din 19 ianuarie 1996. Această decizie a interzis comerțul, tranzacțiile economico-financiare, transportul și alte tipuri de operațiuni cu Abhazia la nivel de stat.

16 aprilie 2008
Moscova escaladează brusc tensiunile prin stabilirea de legături juridice dintre Rusia și regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud; aceasta este o formă de anexare de facto a teritoriului georgian și atrage mustrări aspre din partea întregii comunității internaționale, inclusiv UE, SUA, OSCE, aceștia cerând la unison retragerea imediată a deciziei.

mai-iunie 2008
Rusia continuă să crească în mod unilateral puterea trupelor sale din Abhazia, fără să îndeplinească obligația legală de a solicita acordul Georgiei; printre alte evoluții, se desfăşoară unități de paraşutişti, care sunt incompatibili cu formatul de menținere a păcii existente.

iulie 2008
Pe măsură ce sunt depuse eforturi de Georgia și comunitatea internaționala pentru a avansa propuneri de pace pentru Abhazia, accentul de provocări ruseşti trece brusc la Osetia de Sud.

iulie 2008

Rusia lansează exerciții militare la scară mare (15iulie - 2august), „Caucaz 2008“, în imediata apropiere a frontierei de nord a Georgiei. Ministerul rus al Apărării susține că exercițiul, care implică peste 8.000 de soldați și 700 de piese de echipament militar, vizează pregătirea pentru „executarea operațiunilor de pace speciale“ în regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud. În timpul exercițiului, sunt distribuite pliante anti-georgiene, intitulate „Cunoaște-ți inamicul“. Trupele rusești nu se retrag din regiune atunci când exercițiul se termină.

22-24 iulie 2008

UE încearcă să medieze discuții la Bruxelles, între reprezentanții guvernului din Georgia și separatiștii din Osetia de Sud, cu participarea Federației Ruse. Separatiștii refuză să participe, inițial având obiecții la titlul deținut de ministrul Yakobashvili - „ministru pentru reintegrare“. În replică, guvernul georgian il desemnează pe Dl. Yakobashvili ca Trimis Special pentru soluționarea conflictului. Separatiștii, din nou, refuză să participe la discuții pe baza unor motive nespecificate.

2 august 2008

Ministerul Afacerilor Externe din Transnistria emite o declarație conform căreia obiectivul real al Georgiei este „un genocid planificat meticulos al națiunii din Osetia“.

3 august 2008

Mass-media rusă trimite informații despre mobilizarea la scară larga a voluntarilor din nordul Caucazului, inclusiv angajamentele cazacilor de a disloca trupe de mercenari în Georgia.

8 august 2008

Ministerul Afacerilor Externe din Transnistria a emis o declarație prin care cere intervenția decisivă a Rusiei pentru a opri „agresorii georgieni“.”Nu putem exclude posibilitatea ca RMN să permită plecarea de voluntari în Osetia de Sud” - a adăugat MAE transnistrean.

11 august 2008
Comunicatul de presă al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova apare, aliniind Republica Moldova la Declarația Președinției franceze a UE cu privire la agravarea situației din Osetia de Sud (Georgia)

12 august 2008
„MAE al Transnistriei" a lansat un comunicat prin contactele cu Republica Moldova. Transnistria, a declarat că a fost alarmată, în mod special, de faptul că oficialii din Republica Moldova nu au condamnat până acum agresiunea Georgiei impotriva Osetiei de Sud". În aceste condiții, Transnistria a declarat introducerea moratoriului asupra contactelor dintre agențiile de stat din „ Republica Moldovenească Transnistreana „ și Republica Moldova, până la condamnarea necondiționată și decisivă a conducerii Georgiei, și întoarcerea Republicii Moldova la o atitudine echitabilă față de toți mediatorii și observatorii. În plus, a fost declarat faptul că în Transnistria se examinează posibilitatea de a elabora și de a semna un nou acord privind garanțiile de pace, securitate și stabilitate în regiune, care ar fi corespuns în întregime realităților existente.

12 august 2008
Vizita la Tbilisi a liderilor din Ucraina, Lituania, Estonia, Polonia și Letonia.

13 august 2008
Prim-ministrul Zinaida Greceanîi își ia concediu.

14 august 2008
Declarația Adunării Populare a autonomiei Găgăuze a fost lansată și și-a exprimat preocupările legate de evidentul genocid „împotriva populației pașnice" din Osetia de Sud și a politicii promovate de către administrația rusă.

19 august 2008
La Kiev, la Centrul de presă GUAM a avut loc conferința de presă a ambasadorului georgian în Ucraina, Antadze M. și a lui V. Cecelashvili, Secretarul General GUAM. Acesta a subliniat faptul că Rusia, prin acțiunile sale, a distrus CSI, BLACKSEAFOR și a închis calea către OMC, și a pierdut dreptul de a fi un mediator în soluționarea conflictului din Georgia.

20 august 2008
Vizită de lucru a preşedintelui României în Republica Moldova. După întâlnire, preşedintele Vladimir Voronin a declarat că „situația de conflict din Abhazia“ a fost discutată fără a evalua comportamentul Rusiei. Traian Băsescu, Preşedintele României, a subliniat importanța UE, lipsa unui mecanism adecvat pentru a soluționa conflictele în spațiul post-sovietic şi faptul că „România va fi un susținător necondiționat al integrității şi suveranității Republicii Moldova“.

25 august 2008
Consiliul Federației, camera superioară a Parlamentului rus, a adoptat în unanimitate o declarație adresată preşedintelui Rusiei în care se recomandă recunoaşterea independenței Abhaziei şi Osetiei de Sud.

25 august 2008
Lângă pârâul Bociarov, la reşedința de la Soci, are loc întâlnirea dintre Dmitrii Medvedev, preşedintele Rusiei şi Vladimir Voronin, Preşedintele Republicii Moldova. După aceasta, Vladimir Voronin a declarat că omologul său rus a manifestat interes pentru „pachetul de propuneri“ al Chişinăului privind soluționarea problemei transnistreane, în baza Legii „privind principiile de bază ale statutului juridic special al localităților de pe malul stâng al Nistrului „, care a fost aprobată în unanimitate de către Parlamentul Republicii Moldova la 22 iulie 2005. Cei doi au confirmat intenția de a continua consultările cu participarea tuturor părților interesate, inclusiv „partea transnistreană“.

26 august 2008
Dmitrii Medvedev, preşedintele Rusiei a semnat decretele „privind recunoaşterea independenței Abhaziei şi Osetiei de Sud“. În declarația sa, emisă cu această ocazie, Dmitrii Medvedev a afirmat încă o dată că „Saakaşvili a ales genocidul pentru a atinge propriile sale obiective politice“, şi a făcut apel la toate țările să urmeze exemplul Rusiei.

26 august 2008
Apariția „Poziției unui grup de experți în ceea ce priveşte impactul crizei din Georgia asupra Republicii Moldova“. Aceasta subliniază faptul că criza georgiană amenință stabilitatea post-sovietică în mai multe țări pe care

Rusia le percepe în mod unilateral ca făcând parte din sfera sa speciala de interese. Aceste țări se confruntă cu conflicte separatiste care au fost inițiate și sprijinite politic, economic și militar de Federația Rusă. „Conflictul armat dintre Georgia și Rusia a demonstrat clar rolul Rusiei ca un sprijinitor sau chiar una dintre părțile implicate în aceste conflicte“ și a subliniat „limitele sistemului existent pentru asigurarea stabilității în zonele de conflict înghețat“. „Având în vedere schimbările importante care au apărut în contextul relațiilor internaționale, Republica Moldova ar trebui să analizeze bine și exhaustiv semnificația acestor evoluții, să evalueze impactul lor asupra intereselor sale și să facă ajustările necesare pentru politicile sale interne și externe“, precizează raportul .

29 august 2008

A fost emisă Declarația Guvernului Republicii Moldova, în care conflictul din Georgia a fost calificat drept „unul etnic“, iar comportamentul Rusiei nu a fost luat în considerare. Guvernul Republicii Moldova a respins categoric „orice metodă de soluționare a problemelor conflictului prin forță, inclusiv reîntregirea teritoriului“. Guvernul Republicii Moldova a declarat că nu consideră, totuși, că recunoașterea internațională a Abhaziei și Osetiei de Sud „nu va fi un factor care ar putea stabiliza situația“. A fost subliniată lipsa evidentă a oricărei relații și paralele între situația creată și cea din Transnistria Declarația guvernului moldovean conform căreia procesul de reglementare a conflictului transnistrean “a creat premisele extrem de favorabile” pentru finalizarea acestuia evidențiind nevoia de voință politică și sprijin din partea tuturor participanților la procesul de soluționare.

31 august 2008

Dmitrii Medvedev anunță „cinci principii“ ale politicii externe a Rusiei. Acest lucru poate conduce la concluzia că Republica Moldova este inclusă de Rusia în „zona de interese privilegiate“. În plus, Dmitrii Medvedev a declarat că o prioritate absolută pentru Rusia este aceea de a proteja viața și demnitatea cetățenilor ruși „oriunde ar fi“.

3 septembrie 2008

“Reuniune oficială” între Dmitrii Medvedev, președintele Federației Ruse, și Igor Smirnov, liderul regimului separatist. Președintele Rusiei a subliniat importanța de a „nu permite vărsarea de sânge și de a se găsi o soluționare

pașnică a tuturor problemelor“. Igor Smirnov a declarat că „la cererea administrației rusești“, el a renunțat la moratoriul asupra contactelor cu Republica Moldova.

5. Ocazii de luarea deciziilor

Premisele conflictului

Decizia Federației Ruse de la 6 martie 2008, cu privire la retragerea unilaterală din acordul “Consiliului șefilor de state CSI privind măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia“, datând din 19 ianuarie 1996, a fost un semnal clar că Federația Rusă pregătește terenul pentru promovarea unei politici mult mai agresive în zona ex-sovietică, în special în ceea ce privește Georgia. Este demn de menționat faptul că Georgia a constituit un factor iritant pentru administrația Putin, deoarece SUA au investit mult în consolidarea statului georgian și a pozițiilor geopolitice ale Georgiei.

Datorită insistenței, în primul rând a SUA, Rusia a lichidat bazele sale militare pe teritoriul Georgiei. Rusia a trebuit să accepte abrogarea regimului pro-Rusia în Adjaria etc. În schimb, Georgia a fost supusă unor presiuni considerabile din partea Rusiei, cum ar fi introducerea regimului de vize, însoțite de deportări inumane de cetățeni georgieni, încetarea comunicării pe calea aerului, introducerea embargoului asupra unei game de produse georgiene, distrugerea conductelor de gaze naturale care comunicau cu Georgia, etc

Dacă leadershipul Republicii Moldova a fost capabil de o monitorizare atentă și a tras concluzii adecvate din comportamentul Rusiei în Caucaz, ar exista șansa de a consolida pozițiile din Republica Moldova cu privire la Transnistria printr-un dialog activ cu UE și Ucraina, în primul rând. Prin urmare, încercările insistente ale conducerii Republicii Moldova de a rezolva problema printr-un dialog direct cu Kremlinul a accentuat suspiciunile UE și Ucrainei în ceea ce privește intențiile comune ale Chișinăului și Moscovei.

Republica Moldova a simțit, de asemenea, consecințele politicii promovate de Rusia în perioada de timp dinainte de conflictul din Georgia. După începutul EUBAM, în martie 2006, Rusia a introdus embargoul asupra

importului de vinuri din Republica Moldova, care a constituit o lovitură grea asupra economiei şi a finanţelor publice ale Republicii Moldova. Federaţia Rusă a oferit asistenţă financiară directă regimului separatist, consolidându-i astfel poziţia.

În plus, in intervalul de timp dintre intrevederea lui Vladimir Voronin cu Vladimir Putin la reşedinţa din Novo Ogareovo, la 22 iunie 2007, şi criza provocată de războiul din Georgia, a trecut mai mult de un an. În această perioadă, conducerea Republicii Moldova, Preşedintele Vladimir Voronin, a avut suficiente argumente pentru a înţelege că orice încercare de a rezolva conflictul transnistrean prin intermediul unui dialog direct cu Rusia este un eşec şi duce numai la slăbirea poziţiilor Republicii Moldova în ceea ce priveşte politica Rusiei în zona ex-sovietică.

Este nepotrivit să analizăm conflictul din Georgia şi criza provocată de acesta începând cu momentul de iniţiere a operaţiunilor militare. Rusia a trecut la operaţiuni militare împotriva Georgiei datorita faptului că leadershipul georgian a promovat cu succes politici care au atras de partea sa populaţia din Sud. Administrarea alternativă a Osetiei de Sud a fost creată şi condusă de Dmitrii Sanakoev; Georgia a realizat cu succes o serie de proiecte care au îmbunătăţit atractivitatea pentru populaţia controlată de administraţia marionetei ruse Eduard Kokoitî. Operaţiunea Rusiei împotriva Georgiei a fost iniţiată datorită faptului că politica promovată de către Georgia în zona de conflict din Osetia de Sud a lezat poziţiile regimului lui Eduard Kokoitî.

Conducerea Republicii Moldova se găseşte într-o situa?ie mult mai bună comparativ cu Georgia, în primul rând ca urmare a vecinătăţii cu UE şi NATO şi a lipsei unei frontiere comune cu Rusia. Cu toate acestea, administraţia de la Chişinău s-a dovedit a fi incapabilă să aplice metode similare în ceea ce priveşte populaţia din regiunea separatistă, în ciuda faptului că în timpul existenţei problemei transnistrene s-a acumulat o oarecare experienţă diplomatică. Însă, în toată această perioadă, nici un guvern al Republicii Moldova nu a înţeles importanţa dialogului cu populaţia din zona de conflict, importanţa politicii de furnizare de informaţii şi opinii alternative în vederea contracarării războiului informaţional agresiv iniţiat de către regimul separatist împotriva Republicii Moldova.

Numai politica Chișinăului pentru sprijinirea satelor de pe malul stâng al Nistrului (raionul Dubăsari), sub jurisdicția Republicii Moldova, și campania de eliberare gratuită a documentelor privind cetățenia Republicii Moldova pentru locuitorii din regiunea separatistă a jucat acest rol. Prin urmare, Ministerul Reintegrării al Republicii Moldova a declarat că peste 56% din populația Transnistriei o reprezintă cetățeni ai Republicii Moldova (acest număr este vehement contestat de către regimul de la Tiraspol).

În rest, ca urmare a politicii promovate de Vladimir Voronin, începând cu anul 2001, instituțiile de stat ale Republicii Moldova au fost într-un proces de degradare continuă. Societatea moldovenească, per ansamblu, a devenit un consumator docil de mituri propagandistice lansate de Administrația Prezidențială și a pierdut capacitatea de a consolida și proteja valorile fundamentale, care servesc drept temei pentru orice stat autentic. Republica Moldova a devenit conștientă de amenințarea la adresa suveranității sale și a reacționat prompt în noiembrie 2003, când opoziția politică și societatea civilă au creat un front comun și au protestat masiv împotriva semnării Memorandumului Kozak.

Stadiul final

Intervenția energică a UE ca mediator între Georgia și Rusia, prezența UE în formatul de negocieri „5 +2“, precum și poziția fermă a Ucrainei au creat condiții favorabile pentru ca Republica Moldova să respingă încercările de a rezolva conflictul transnistrean prin căutarea unui compromis inexistent cu Federația Rusă. Ca regulă, conflictele similare cu cel din Georgia provoacă un val de atitudini emoționale care, cel puțin teoretic, aduc în lumină noi oportunități pentru impunerea unor abordări relative asupra problemelor. Dacă conducerea Republicii Moldova ar furniza cetățenilor săi informații mai ample cu privire la conflictul din Georgia, ar permite consolidarea societății și sensibilizarea opiniei publice și ar oferi Republicii Moldova posibilitatea de a se poziționa în mod clar în noua configurație a atitudinilor față de politica Rusiei în spațiul ex-sovietic. Practic, aceasta ar putea însemna repetarea situației de dinainte de alegerile parlamentare din 6 martie 2005, când Vladimir Voronin s-a poziționat ca politician cu un mesaj pro-european care s-a opus categoric încercărilor Rusiei de a influența procesul electoral.

Această transfigurare politică a lui Vladimir Voronin înainte de alegerile din 6 martie 2005, a lăsat, într-o mare măsură, opoziția fără argumente anti-comuniste în campania electorală, Vladimir Voronin asigurându-și astfel un sprijin politic extern prin asociere cu Mihail Saakaşvili şi Traian Băsescu. Semnarea, la 22 februarie 2005, între UE şi Republica Moldova a Planului de acțiune, a constituit un test pentru PCRM, în frunte cu Vladimir Voronin. Implementarea consecventă a prevederilor acestui plan ar fi însemnat că PCRM a renunțat la metodele anti-democratice de menținere a guvernării sale, că Republica Moldova, pas cu pas, consolidează instituțiile statului de drept, că PCRM se debarasează de control abuziv asupra mass-media.

În realitate, a devenit clar de la bun început că PCRM, cu Vladimir Voronin ca lider, nu intenționează să pună în aplicare valorile europene în Republica Moldova. În cazul lui Vladimir Voronin, totul a fost subordonat scopului de a rămâne la putere. În vederea realizării acestui obiectiv, Vladimir Voronin a preferat să sugrume valorile democratice şi normele statului de drept. Această tendință nu a rămas neobservată de către UE, inclusiv printre diplomații statelor membre UE acreditați la Chişinău. În consecință, la 17 iulie şi 25 noiembrie 2008, declarațiile ambasadorilor statelor membre UE şi SUA au încercat să atragă atenția conducerii Republicii Moldova, asupra abaterilor evidente de la normele democratice ale statului de drept care au loc în Republica Moldova.

Evident, ambele declarații au fost ignorate de către grupul lui Vladimir Voronin. Acest lucru înseamnă că Vladimir Voronin a renunțat, de fapt, la politica de aderare la UE cu mult înainte de conflictul din Georgia. Acest fapt a fost demonstrat prin respingerea conştientă a dialogului cu opoziția şi societatea civilă şi, implicit, respingerea observațiilor efectuate de către UE şi SUA. Această politică a lui Vladimir Voronin a redus la zero şansele de a scăpa de sub controlul total al Rusiei. Mai mult, comportamentul lui Vladimir Voronin a demonstrat că, pe de o parte, el este incapabil de a percepe problema conflictului transnistrean în toată complexitatea sa. Pe de altă parte, a devenit evident că Vladimir Voronin nu vede prioritară problema reintregirii țării, ci menținerea puterii sale cu orice preț.

6. Analiza tematică

Pregătirea, prevenirea și reducerea efectelor

Criza legată de evenimentele din Georgia a demonstrat că mai multe elemente-cheie ale statului Republica Moldova există doar la nivel declarativ. Politicile promovate de PCRM în timpul perioadei 2001-2008 au dezarmat în totalitate statul moldovean și societatea în fața acestor tipuri de provocări. Republica Moldova nu este un membru NATO, și are relații extrem de sărace cu țările vecine, România și Ucraina. După revenirea la putere, odată cu alegerile parlamentare din 6 martie 2005, Vladimir Voronin a încălcat mai multe norme ale statului de drept și ale democrației politice, dorind să-și mențină puterea și după alegerile din 2009. Prin urmare, Republica Moldova nu are susținere din partea statelor membre UE și alunecă, pe zi ce trece, spre prăpastia izolaționismului.

Republica Moldova are experiența conflictului armat din primăvara-vara anului 1992. La acea vreme, atât în structurile de stat, precum nici în societate ca întreg, nu a existat o mobilizare față de amenințările la adresa integrității teritoriale a țării. Victoria Republicii Moldova, în conflictul armat cu Rusia, a cauzat prejudecăți cu privire la prioritățile societății moldoveneşti. Astfel, statul a ignorat pe parcursul acestor ani problema persoanelor strămutate intern. Aceasta înseamnă că cetățenii Republicii Moldova care și-au riscat viața opunându-se agresiunii ruse de pe malul stâng al Nistrului, după ce au fugit pe malul drept, au fost complet ignorate de conducerea Republicii Moldova.

La 30 august 1991, la Kiev, un grup de polițiști moldoveni l-au arestat pe Igor Smirnov, fiind ferm convinși că vor aduce în fața justiției un criminal care amenința suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova. Prin urmare, pe fondul proceselor care au fost realizate împreună cu PCRM, venit la guvernare, aceste persoane au fost forțate să fugă în România. Au urmat epurări în structurile de putere ale Republicii Moldova, care au provocat îndepărtarea persoanelor care au fost implicate activ în lupta pentru integritatea teritorială și suveranitatea Republicii Moldova.

PCRM, în frunte cu Vladimir Voronin, controla efectiv mass-media, inclusiv Instituția Publică Națională a Audiovizualului (IPNA) „Teleradio-Moldova“. Prin intermediul ei, PCRM promova „spălarea creierului“ din

punct de vedere politic. În acest spaţiu informaţional cenzurat, nu existau dezbateri publice pe tema conflictului transnistrean, plasarea ilegală a trupelor Federaţiei Ruse pe teritoriul Republicii Moldova, a riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii naţionale şi posibila aderare a Republicii Moldova la NATO.

Ca urmare a acestor politici, societatea moldovenească, fiind manipulată de mass-media rusă şi de mass-media cenzurată şi controlată de către PCRM, s-a dovedit incapabilă de a furniza o evaluare critică a evenimentelor din Georgia şi estimarea repercusiunilor posibile asupra Republicii Moldova. Prin urmare, numai 17,7% din cetăţenii Republicii Moldova au considerat că decizia Rusiei de a recunoaşte unilateral independenţa Osetiei de Sud şi Abhaziei a fost greşită, în timp ce alţii au decis fie să considere că decizia Rusiei a fost corectă (32,9%), fie nu au auzit niciodată despre această decizie (9,1%), sau sunt incapabili de a formula un răspuns (40,3%). Aceasta înseamnă că Republica Moldova s-a dovedit nepregătită pentru acest tip de crize, în timp ce politicile promovate de PCRM au afectat grav capacitatea societăţii din Republica Moldova de a evalua critic comportamentul Rusiei în ceea ce priveşte problema transnistreană.

Este evident că numirea şi perpetuarea la guvernare a PCRM reflectă nivelul de cultură civică a societăţii moldoveneşti şi a capacităţii sale de a face faţă provocărilor externe, de a deveni o economie de piaţă reală şi o democraţie autentică. Aceasta înseamnă că societatea în ansamblul său nu este pregătită pentru astfel de provocări şi în cazul unor evenimente similare pe teritoriul republicii, rezultatul ar fi o catastrofă naţională.

Leadership: Preşedintele Vladimir Voronin a impus Republicii Moldova un sistem de guvernare autoritar care contravine prevederilor Constituţiei Republicii Moldova şi sfidează noţiunile elementare ale unei norme de drept şi ale democraţiei politice. Spre exemplu, opinia publică din Republica Moldova, membrii Parlamentului, inclusiv cei din PCRM, nu cunoşteau dispoziţiile din „Pachetul de masuri“, propus de Chişinău la Kremlin. Acest proiect nu a fost publicat nici chiar şi după ce a fost prezentat lui Igor Smirnov, în cursul reuniunii ce a avut loc la 24 decembrie 2008, la Tiraspol.

Vladimir Voronin şi guvernarea sa au sfidat încercările societăţii civile de a contribui la soluționarea crizei. Acest lucru a fost demonstrat si în cazul unor interpelări inițiate de membri ai opoziției din Parlament, cu privire la fenomenul de recunoaştere tacită, în numele Guvernului Republicii Moldova, ce a condus la privatizări ilegale ale obiectivelor strategice economice din Transnistria, şi care au fost ignorate.

Capacitatea societăţii de a reacționa la provocări similare conflictului din Georgia a fost determinată de nivelul de competență şi potențialul intelectual al unei singure persoane. În plus, criza din Georgia a lăsat deschisă problema referitoare la capacitatea societăţii moldoveneşti de a-şi consolida capacitatea de a face față acestor provocări.

Unități de luarea deciziilor

Gradul de pregătire al Republicii Moldova pentru situații de criză poate fi apreciat prin analiza cadrului legislativ. În acest sens, este interesant să menționăm Legea[71] (Nr. 212 din data de 24.06.2004) privind Situațiile de Urgență, Starea de asediu şi instituirea legii marțiale.

Analiza prevederilor prezentei legi demonstrează că adoptarea sa a constituit o etapă pur formală şi conținutul său nu asigură funcționarea coerentă a instituțiilor statului în situațiile pentru care a fost prevăzută. În primul rând, Legea nu reuşeşte să formuleze în mod expres motivele pentru declararea stării de urgență, de asediu şi de război. Conținutul său ignoră complet existența regimului anti-constituțional în raioanele de est ale Republicii Moldova, inclusiv prezența ilegală a trupelor ruseşti. În plus, această lege, categoric, nu reuşeşte să asigure un cadru juridic adecvat pentru starea de asediu şi de război şi a unei funcționări coordonate a structurilor de stat.

Articolul 30 (capitolul IV, Starea de Asediu) prevede că „În timpul sesizării stării de asediu, cu scopul de planificare, organizare şi coordonare a activității de apărare a țării şi asigurarea securității statului, Consiliul Suprem de Securitate se transformă în Consiliul Suprem de Apărare, pe

[71] Publicată în Monitorul Oficial Nr.132-137, Art. Nr. 696, 06.08.2004

baza unui decret emis de Preşedintele Republicii Moldova“. Prin urmare, Consiliul de Securitate Naţională, cu patru (!) funcţionari angajaţi, este absolut incapabil de a asigura planificarea, organizarea şi coordonarea activităţiilor legate de Apărarea Ţării.

Cadrul crizei

Cadrul de dezvoltare a crizei a fost determinat, în mare măsură, de faptul că Republica Moldova este o formaţiune de stat artificială creată in 1940 de către regimul comunist sovietic, ca parte componentă a URSS. Pe teritoriul actual al Republicii Moldova nu există tradiţii şi memoria istorică a statalităţii. Din dorinţa de a legitima încorporarea Basarabiei, efectuată ca urmare a acordurilor încheiate între Hitler şi Stalin, regimul comunist al URSS a decis să creeze pe teritoriul RSS Moldoveneşti „o naţiune“ diferită de cea din România vecina. Pentru a îndeplini acest obiectiv, au fost exterminaţi intelectuali şi funcţionari publici din fosta administraţie românească (1918-1940), au fost organizate deportări repetate, precum şi foametea din 1946-47. Populaţia a fost supusă la procede de „spălarea creierului“, inocularea „culturii moldoveneasti socialiste“ şi rusificare. Mai mult, a fost impus un regim de izolare drastică a populaţiei RSS Moldova de România.

Se poate afirma că această politică a fost îndeplinită cu succes, deoarece, după prăbuşirea URSS-ului, populaţia din Republica Moldova nu s-a alăturat nici României, asemeni modelului RFG-RDG şi nici nu a reuşit să urmeze exemplul ţărilor baltice, şi anume, construirea unui stat viabil de drept. Societatea moldovenească, ca un întreg, nu percepe nici problema restabilirii suveranităţii de stat pe teritoriul de pe malul stâng al Nistrului ca o prioritate, şi nici nu este gata să îşi asume responsabilitatea pentru realizarea acestui scop.

În ciuda faptului că Federaţia Rusă a comis în 1992 un act de agresiune militară împotriva Republicii Moldova, care a dus la asasinarea a sute de cetăţeni ai Republicii Moldova, precum si a faptului că Federaţia Rusă menţine ilegal trupele pe teritoriul Republicii Moldova şi, de facto, susţine economic regimul anticonstituţional din Transnistria, Vladimir Putin şi Dmitrii Medvedev sunt liderii politici cu cel mai înalt nivel de încredere din perspectiva cetăţenilor moldoveni. Societatea globală nu reuşeşte să

perceapă Rusia ca pe o amenințare şi nu există îndoieli mari cu privire la capacitatea acestei societăți să îşi asume responsabilitatea pentru reîntregirea țării. De exemplu, Vladimir Voronin nu s-a simțit obligat să ia o atitudine publică față de evenimentele din Georgia, în timp ce societatea a acceptat docil continuitatea întâlnirilor spectacol între Medvedev-Voronin, Voronin-Smirnov, etc.

Criza provocată de evenimentele din Georgia au adus din nou în centrul atenției povestea neterminată cu privire la unitatea administrativ-teritorială (UAT) Găgăuzia. Pe parcursul existenței acestei autonomii (începând cu 23 decembrie 1994), nu a avut succes integrarea populației găgăuze în societatea moldovenească. În timpul alegerilor parlamentare desfăşurate în Republica Moldova, alegătorii din UTA Găgăuzia au votat masiv pentru formațiuni politice cu un mesaj anti-democratic şi pro-rus primitiv. Acest contrast a devenit mult mai important pe fondul crizei provocate de evenimentele din Georgia.

La data de 14 august 2008, prin declarația sa, Adunarea Populară (AP) a UTA Găgăuzia a sprijinit univoc poziția Rusiei. În plus, în cadrul şedinței PA, la 19 Septembrie 2008, a fost lansat Mesajul Găgăuziei PA al ATU către Preşedinte şi Parlamentul Republicii Moldova. Acest document exprimă solidaritatea deplină cu decizia Rusiei de a recunoaşte independența Abhaziei şi Osetiei de Sud, în timp ce conducerea Republicii Moldova este invitată să urmeze exemplul Rusiei, acest document demonstrând existența unor probleme grave în ceea ce priveşte consolidarea statului moldovenesc şi a societății, chiar pe teritoriul controlat de autoritățile legale de la Chişinău.

Conflictul de valori: Criza din august 2008 a demonstrat încă o dată că fenomenul intitulat „conflictului transnistrean“ este un conflict între setul de valori pe baza cărora au fost proclamate suveranitatea (23 iunie 1990) şi independența (27 august 1991) Republicii Moldova, şi setul de „valori“ aflate la baza politicii din Rusia lui Putin. Este cert că societatea şi guvernarea Republicii Moldova au optat pentru tactica evidentă şi tacită de cedare în fața cererilor de despăgubire în numele Federației Ruse.

Ca rezultat al acestor cedări, Federația Rusă, prin mijloace juridice, s-a angajat să controleze sectorul energetic al Republicii Moldova. Prin intermediul problemei transnistrene, Federația Rusă formează și influențează politica externă a Republicii Moldova, în primul rând privind relațiile Republicii Moldova cu NATO și țările vecine, România și Ucraina. Ca urmare a acestui conflict de valori, proiectul politic care vizează edificarea ca stat a Republicii Moldova rămâne neîmplinit și nu există nici o perspectivă viabilă pentru realizarea sa.

Criza de comunicare și credibilitate

Pe fondul ostilităților din Georgia, au avut loc, în Republica Moldova, o serie de evenimente care au demonstrat existența unei crize de comunicare profundă în societate. Președintele Vladimir Voronin a ales tactica de a distrage atenția opiniei publice de la evenimentele din Georgia. Cu toate acestea, este incorect să se afirme că societatea a rămas indiferentă. În cadrul societății civile, există ONG-uri și experți care au demonstrat în mod repetat, percepția lor corectă asupra proceselor legate de comportamentul Rusiei, inclusiv în ceea ce privește Georgia și Republica Moldova.

Conflictul armat din Georgia a provocat dezbateri intense în acest cerc în primul rând, datorită faptului că era neclar modul în care Rusia intenționează să se comporte în raport cu Republica Moldova și regimul din Transnistria. Ca urmare a acestei comunicări, la 25 august 2008, a fost lansat documentul intitulat „Poziția unui grup de experți cu privire la impactul crizei din Georgia asupra intereselor Republicii Moldova“. La 26 august, acest document a fost prezentat opiniei publice în cadrul unei conferințe de presă.

Autorii documentului au fost surprinși de reacția majorității jurnaliștilor în raport cu acesta, fiind astfel constatată lipsa unor abordări critice în mass-media și dezorientarea opiniei publice. Grupul de experți, care a elaborat documentul, a încercat să inițieze dezbateri cu partidele politice parlamentare din Republica Moldova. Ideea a rămas însă nematerializată din cauza lipsei de reacție la această propunere, la ordinul lui Vladimir Voronin, șeful PCRM. Numai ambasadorii țărilor UE, acreditați la Chișinău, au reacționat la publicarea acestui document. Pentru ei, acest

document a fost singurul punct de referință pentru evaluarea situației din Republica Moldova. La inițiativa ambasadorilor occidentali, a existat o întâlnire cu autorii documentului și a existat o discuție deschisă pe posibilele scenarii de evoluție a situației din Republica Moldova. Acest comportament al diferitelor părți interesate (societatea civilă, partidele politice, guvernarea și mass-media) a demonstrat criza profundă de comunicare, incapacitatea de a percepe riscurile și amenințările la adresa securității țării și de a se auto-consolida în fața acestor amenințări.

Trans-naționalizare și internaționalizare

Formatul „5 +2“ în sine vorbeşte despre faptul că problema conflictului transnistrean este una internaționalizată. Mai mult, după ultimul val de extindere a UE, situația din jurul Transnistriei a fost determinată de concurență evidentă a poziției diferitelor părți interesate. Aparția EUBAM, de-a lungul frontierei moldo-ucrainene, a devenit posibilă datorită politicii de vecinătate a UE în cadrul triunghiului Bruxelles - Chișinău – Kiev.

Este evident că negocierile în „5 +2“ nu pot conduce la o soluție viabilă a problemei transnistrene. În primul rând, acest lucru se datorează faptului că se bazează pe o percepție eronată a esenței conflictului. În această privință, este suficient să se ia în considerare decizia CEDO din data de 7 iulie 2005 privind cazul „grupului Ilașcu versus Guvernul Republicii Moldova și Rusia“. În realitate, nici regimul de marionete ruseşti de la Tiraspol, nici populația de pe malul stâng al Nistrului nu sunt „părți“ ale conflictului, ci Federația Rusă. În consecință, în „5 +2“, Rusia s-a poziționat ca un „mediator“ în procesul de negociere între părți și a garantat acordurile care urmează să fie atinse în timpul procesului de negociere.

Evenimentele din Georgia au subliniat unele probleme noi legate de formatul “5 +2“ de negocieri. În primul rând, a devenit clar că Rusia vrea să obțină de la Chișinău aprobarea de a negocia problema transnistreană în cadrul formatului „2 +1“, respectiv izolarea Republicii Moldova de UE și de sprijinul SUA. În această situație, „5 +2“ a devenit un scut pentru Republica Moldova împotriva presiunii Rusiei. Mai mult decât atât, insistând asupra ajungerii la un acord în „5 +2“, UE și SUA au garanția că Vladimir Voronin va evita acorduri separate cu Rusia ca în cazul „Memorandumului Kozak“ în noiembrie 2003.

Internaţionalizarea problemei transnistrene, apropierea Republicii Moldova de UE şi prezenţa factorului ucrainean, au redus riscurile pentru Republica Moldova în condiţiile crizei din Georgia.

Efectele în timp

Criza provocată de agresiunea rusă din Georgia a depăşit dorinţa lui Vladimir Voronin de a menţine guvernarea lui cu orice preţ după alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009 şi l-a determinat să facă concesii substanţiale sub presiunea Rusiei. Acest lucru a însemnat, în primul rând, recunoaşterea tacită de către Chişinău a dreptului Rusiei asupra obiectivelor strategice economice situate în Transnistria.

Pe termen lung, acest lucru afectează grav securitatea energetică a Republicii Moldova, făcând-o total dependentă de Rusia. Dacă ne imaginam că Republica Moldova din perspectiva unui viitor guvern va ataca în instanţele internaţionale dreptul de proprietate al Rusiei asupra obiectivelor din Transnistria, concesiile facute de Vladimir Voronin în toamna anului 2008 vor slăbi în mod substanţial poziţia Republicii Moldova.

Lecţiile învăţate

Nu există motive să creadem că leadershipul Republicii Moldova este capabil să evalueze experienţa acumulată în cursul perioadei de criză şi să o utilizeze pentru promovarea unei politici eficiente care vizează reintegrarea ţării. Înainte de perioada de criză legată de evenimentele din Georgia, PCRM a avut la dispoziţie opt ani de guvernare confortabili, atunci când toate ramurile puterii, mass-media şi a economia ţării erau controlate de Vladimir Voronin, şef al acestui partid şi al ţării.

În ciuda faptului că societatea civilă a oferit autorităţilor diferite scenarii de rezolvare a conflictului (precedente de dialoguri cu populaţia de pe malul stâng al râului Nistru, în colaborare cu ONG-urile, „3D“ Strategia de soluţionare a conflictului, în 2004, etc), PCRM s-a dovedit incapabil de a depăşi percepţia conflictului transnistrean bazat pe stereotipuri eronate impuse de Federaţia Rusă, mentalitatea şi nivelul de competenţă al liderilor, modelate de trecutul sovietic.

In timpul crizei, comportamentul PCRM în frunte cu Vladimir Voronin, a fost subordonat scopului de a continua dezinformarea cetățenilor Republicii Moldova, promovarea politicii de subordonare la indicațiile venite de la Moscova și continuarea concesiilor față de Rusia pentru a se asigura de sprijinul Moscovei în alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009.

Societatea civilă din Republica Moldova, de asemenea, s-a dovedit incapabilă de a învăța lecții, ca urmare a crizei din Georgia. Încercările unui grup de experți independenți să sensibilizeze opinia publică din Republica Moldova, la pericolele cauzate de evenimentele din Georgia, nu a avut nici un impact. Numai corpul diplomatic al statelor membre UE și SUA, acreditate la Chișinău, și-a dovedit interesul față de această încercare de a învăța lecții în urma evenimentelor din Georgia.

7. Concluziile

- Situația de criză a demonstrat că Republica Moldova este incapabilă să garanteze suveranitatea și integritatea teritorială. Atât instituțional, precum și din punctul de vedere al statutului spiritual al societății civile, Republica Moldova constituie un proiect politic neîmplinit, a cărui existență este determinată de conjunctura externă;

- Situația de criză a fost cauzată de incompetența conducerii Republicii Moldova, care nu a reușit să asigure un nivel minim de securitate națională. Ca urmare a faptului că un mod greșit de soluționare a conflictului transnistrean a fost selectat în ceea ce privește un dialog direct cu Rusia, conducerea Republicii Moldova a facut concesii unilaterale în multe sectoare strategice. Statul Republicii Moldova a rămas absolut neprotejat în fața eventualelor provocări din partea Rusiei și incapabil de a asigura securitatea propriilor cetățeni;

- Criza provocată de evenimentele din Georgia a demonstrat că actuala conducere a UTA Găgăuzia a sprijinit univoc poziția Federației Ruse. Aceasta conduce la concluzia că populația din această autonomie are o mentalitate care ar putea fi exploatată în scopuri politice dictate din exterior. Adoptarea Legii privind statutul juridic special al Unității Teritorial Administrative (UTA) Găgăuzia la 23 decembrie 1994 a

constituit un pas formal, care, la paisprezece ani după adoptarea legii, nu a reuşit să asigure integrarea minorităţii găgăuze în societatea moldoveană;

- Beneficiind de pe urma incompetenţei conducerii Republicii Moldova, Federaţia Rusă a reuşit să subordoneze politica externă a ?ării propriilor sale interese şi să consolideze controlul asupra economiei naţionale în segmentele cele mai importante. În contextul evenimentelor din Georgia, conducerea Republicii Moldova a preferat să demonstreze eventuala sa loialitate faţă de Rusia şi s-a subordonat de facto la doctrina „suveranităţii limitate“, exprimată de Dmitrii Medvedev;

- Opiniile şi atitudinile faţă de părţile implicate în situaţie de criză sunt stabilite de către mass-media rusă care controlează spaţiul public informaţional al Republicii Moldova. Societatea este manipulată şi dezinformată de către mass-media rusă şi este incapabilă să reacţionze în mod adecvat la situaţii de criză;

- **Prevenirea situaţiilor de criză în viitor şi posibilitatea de diminuare a riscurilor sunt posibile numai prin consolidarea statului de drept şi a democraţiei politice în Republica Moldova. Un parteneriat eficient cu UE, NATO şi SUA constituie pentru Republica Moldova un instrument eficient pentru a evita situaţii de criză în viitor, şi ar duce la crearea premiselor pentru o soluţie viabilă a conflictului transnistrean prin lichidarea prezenţei militare ilegale pe teritoriul Republicii Moldova.**

Capitolul 5

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN DIN AUGUST 2008: ABORDAREA UCRAINEANĂ

Oleksandr Sushko

1. Introducere

Dimineața devreme, pe 8 august 2008, trupele ruseşti au invadat teritoriul Georgiei. Războiul a durat 5 zile şi a fost oprit numai după intervenția diplomatică şi politică a Uniunii Europene. La data de 26 august 2008, Rusia a recunoscut independența Osetiei de Sud şi a Abhaziei. În urma acordurilor internaționale, Rusia a retras unitățile militare din majoritatea teritoriilor ocupate din Georgia până pe 8 octombrie, dar trupele ruseşti au rămas staționate în Abhazia şi Osetia de Sud fără mandat legitim pe plan internațional, în ciuda obligațiilor de a reveni la status-quo-ul din 7 august. Georgia a declarat Abhazia şi Osetia de Sud „teritorii ocupate de Rusia" pe 28 august 2008.

Rusia a motivat acțiunile sale prin nevoia de a-şi „proteja compatrioții" (cetățeni ruşi) care trăiesc în regiunea Osetiei de Sud care, de facto, nu este controlată de guvernul central georgian de la începutul anilor 90. Cu toate acestea, fondul conflictului merge mult mai departe, dincolo de protecția populației locale sau chiar de lupta împotriva conducerii georgiene anti-ruse a preşedintelui georgian Mihail Saakaşvili.

Conflictul ruso-georgian s-a transformat dintr-un conflict teritorial local într-un război geopolitic. Prin această acțiune, Federația Rusă a

început să pună în aplicare viziunea sa asupra "lumii multipolare „ pe baza principiului de „sfere de interese privilegiate". Ca urmare a anexării de facto a teritoriilor legitime ale Georgiei - Abhazia şi Osetia de Nord - şi incapacitatea comunității mondiale de a restabili status quo-ul de dinaintea războiului, starea sistemului internațional în această parte a lumii a fost schimbată în mod evident.

Principala consecință a acestei schimbări este distrugerea consensului existent înainte, recunoaşterea frontierelor Statelor Independente după prăbuşirea URSS, în limitele administrative ale fostelor frontiere ale Republicilor Sovietice. Această situație agravează, în esență, prognoza de stabilitate în regiunea Mării Negre în ansamblul său, precum şi în ceea ce priveşte Ucraina, în special.

Deşi nu există conflicte reale separatiste pe teritoriul Ucrainei, ele pot fi activate în viitor, în primul rând în Crimeea, prin utilizarea în continuare a precedentelor stabilite de către războiul ruso-georgian. Prin urmare, criza din Caucaz din august 2008 şi rezultatele acesteia sunt o problemă de importanță crucială pentru Ucraina.

2. Semnale timpurii de avertizare

MAP din partea NATO amânat

După ce la summitul NATO de la Bucureşti (aprilie 2008), Alianța a refuzat acordarea Ucrainei şi Georgiei a Membership Action Plan (MAP), guvernul rus a perceput această decizie ca pe un cec în alb pentru acțiunile care asigură a?a-numita „sferă de interese privilegiate" în vecinătate. O acțiune militară, ca o modalitate de a cuceri Georgia, a devenit mai plauzibilă după ce opoziția din Georgia a pierdut alegerile prezidențiale în favoarea lui Mihail Saakaşvili, în ianuarie 2008. Alegerile prezidențiale au inclus un referendum fără caracter obligatoriu privind aderarea țării la NATO. O majoritate covârşitoare de 77% a votat în favoarea aderării, dovedindu-se astfel că Georgia este o țară puternic hotărâtă să devină o parte a comunității euro-atlantice. Acest fapt a convins Rusia că acțiunea militară este singura modalitate de a preveni sau cel puțin de a amâna pentru viitorul apropiat aderarea Georgiei la NATO.

Kremlinul, care nu a făcut un secret din antipatia pentru aspirațiile Georgiei la NATO, poate să fi fost încurajat de lipsa unui pas important înainte în procesul de aderare. Alternativ, se poate să fi fost furios datorită liniștitorului angajament făcut de NATO la Tbilisi și Kiev prin care dădea asigurări că vor primi MAP în viitor - o mișcare văzută de mulți ca un gest puternic de sprijin din Occident.

Steven Pifer, fost ambasador al SUA în Ucraina, în vizită la colegii de la Brookings Institution din Washington, spunea că decizia NATO poate să fi încurajat Rusia să joace dur cu Georgia. „Cred că rușii au plecat cu percepții greșite din București", spunea Pifer. „A existat o presiune din partea Rusiei împotriva Georgiei și Ucrainei privind obținerea Planului de Acțiune pentru Aderare cu mult înainte de summitul de la București. Am auzit că rușii privesc summitul de la București ca un succes. Și din ceea ce am văzut, după București a existat o creștere a presiunii."[72]

În anul precedent războiului, Rusia a furnizat o serie de probe care dovedeau că se pregătește de război. De exemplu, cu exact un an înainte de invazie, pe 7 august 2007, o puternică rachetă ghidată a lovit în sudul Georgiei, fără a exploda. Oamenii din satul din apropiere, Tsitelubani, au văzut „două avioane la o altitudine mare", și apoi o „scufundare" și „ceva foc". Anchetatorii georgieni au reasamblat arma, spunând că a fost o rachetă de fabricație rusă Raduga Kh-58, concepută pentru a lovi radare.

Guvernul Georgiei s-a înfuriat, dar la fel de înfuriat a fost și cel al Rusiei. Președintele georgian Mihail Saakașvili a declarat, pe 8 august, că atacul nu a fost doar o problemă pentru Georgia, "ci pentru securitatea europeană ca un întreg." Moscova a negat orice implicare și Ministerul de Externe rus a sugerat chiar că avioane georgiene au tras rachete doar pentru a crește tensiunile cu Rusia.

Precedentul Kosovo

După declararea independenței provinciei Kosovo, urmată de recunoașterea acesteia de către majoritatea statelor occidentale, președintele rus Vladimir

[72] Did Russia Plan its War in Georgia? - Whitmore Brian 8/16/08 A EurasiaNet Partner, Post from RFE/RL

Putin a descris acest fapt ca ”un precedent teribil“, care va reveni pentru a da o lovitură Occidentului. Putin a descris evenimentul drept un precedent teribil, ce distruge întreg sistemul de relații internaționale, dezvoltat, nu în decursul a câteva decenii, ci timp de secole.

Reprezentantul rus pentru Afaceri Europene, Serghei Yastrzhembsky, a spus mai târziu că ‘’Precedentul Kosovo este unul terifiant. Este, în esență, o ruptură deschisă a întregului sistem de relații internaționale. Și, fără îndoială, va aduce un lanț întreg de consecințe neprevăzute,’’ a spus el în comentarii televizate. Cei care au recunoscut Kosovo nu au calculat bine consecințele.

Oficialii ruşi au sugerat că declarația Kosovo ar putea susține independența regiunilor separatiste din Europa de Vest. Cu toate acestea, ideea principală a fost de a folosi acest precedent „pentru a legitima eforturile Rusiei de a submina integritatea teritorială a Georgiei şi pentru a asigura motive pentru acțiuni similare în Ucraina (Crimeea), în viitor, dacă este necesar. În termeni mai largi, Rusia foloseşte cazul Kosovo în scopul de a reexamina frontierele de stat stabilite în fosta URSS, după prăbuşirea din 1991. Această tendință este deosebit de sensibilă şi periculoasă pentru Ucraina din motive evidente. La sfârşitul lunii aprilie şi începutul anului 2007, Rusia a desfăşurat mai mult de 1.000 de trupe suplimentare „de menținere a păcii“ în Abhazia, Georgia, fără a notifica vreo autoritate internațională. Forțele au inclus paraşutişti, tancuri, obuziere, precum şi baterii antiaeriene, prin multiple încălcări ale normelor acceptate pe plan internațional de menținere a păcii. Această mutare a ridicat numărul trupelor de menținere a păcii ruse la 3.000.

Pe data de 30 şi 31 august, Ministerul Apărării rus a trimis trupe de cale ferată, fără a informa Georgia, în Abhazia. Mutarea a presupus 400 de persoane implicate, majoritatea din ministerul Trupelor căilor ferate şi unele din trupele de inginerie militară. Acest lucru a marcat o altă mişcare în evidenta încercare de anexare a Abhaziei, prin militarizarea trupelor „de menținere a păcii“ şi a altor tipuri de trupe.

Comunicatul ministerului de apărare rus, publicat pe 31 mai, a justificat trupele feroviare drept „trupe de desfăşurare”, prin citarea decretului prezidențial al lui Putin din 16 aprilie, care autoriza o gamă largă de mişcări

unilaterale ruse în Abhazia şi Osetia de Sud. Era citată, de asemenea, o cerere din partea autorităților abhaze pentru a reconstrui secțiuni ale căii ferate. Comunicatul susținea că aceste trupe sunt neînarmate, o declarație care nu putea fi verificată, dat fiind faptul că coloanele de vehicule de transport care făceau obiectul încărcături grele, se deplasau în zona respectivă.

Ministerul rus al Apărării a declarat, pe 31 mai, că a trimis unități neînarmate ale Forțelor feroviare – Unitatea Ministerului Apărării rus însărcinat cu protecția şi reconstrucția infrastructurii feroviare - în Abhazia, ca parte a programului de „asistență umanitară“ al Moscovei pentru republica nerecunoscută. „Fiecare cetățean al Georgiei înțelege foarte bine că anexarea Abhaziei este în curs de desfăşurare în toate direcțiile, inclusiv comerciale, sociale, juridice şi de cele economice. Şi acum o componentă extrem de periculoasă militară a fost adaugată în acest proces „, a spus Grigol Vashadze. „Nimeni nu trebuie să aducă forțe feroviare pe teritoriul altei țări, în cazul în care o intervenție militară nu este în curs de elaborare.“

El a spus că inginerii militari şi specialişti pentru reconstrucția de drumuri şi poduri au fost printre Forțele ruse feroviare trimise în Abhazia. „Am evaluat acest act ca fiind o mişcare mult mai agresivă a Rusiei pe teritoriul Georgiei. Aceste acțiuni consolidează infrastructura militară în scopul de a lansa o intervenție în Georgia“, a declarat adjunctul ministrului de externe georgian. „Este o demagogie absolută, atunci când intervenția pe teritoriul unei țări limitrofe este justificată de scopuri umanitare, în timp ce infrastructura militară este în curs de reîntregire.“[73]

“Dacă ne reamintim faptul că Federația Rusă a adus deja 500 paraşutişti în Abhazia şi dacă luăm în considerare faptul că sistemele de rachete antiaeriene şi obuziere cu o rază de 50 kilometri, au fost aduse [pe teritoriul nostru în Abhazia] ilegal, este destul de clar, de ce [trimiterea forțelor feroviare] are loc”[74].

Rusia, în mod clar, intenționa să utilizeze această cale ferată, cel puțin în parte, pentru scopuri militare. Desfăşurarea de trupe de cale ferată este

[73] Tbilisi Condemns Russian ‘Railway Troops’ in Abkhazia, Civil Georgia, Tbilisi, May 31, 2008.

[74] Ibidem

adesea un precursor pentru mişcări ofensive militare sau o indicaţie de construire a infrastructurii pentru ocuparea pe termen lung a teritoriului. Trupele căilor ferate sunt o invenţie sovietică specifică instituţiei militare, în subordinea Guvernului Căilor Ferate Federale până în 2004 şi apoi încorporate în Ministerul Apărării[75].

Misiunea declarată era de restaurare şi upgradare a secţiunii Ochamchire Sokhumi. Acest lucru a permis Rusiei să transporte tancuri, artilerie, şi alte componente puternice în întreaga Abhazie, până la linia de încetare a focului de-a lungul râului Inguri. Potrivit analizei lui Vladimir Socor, din iunie 2008, „deplasarea Moscovei spre relaţii oficiale directe cu autorităţile secesioniste, preluarea căilor ferate deţinute de Georgia, operaţiunile aeriene în spaţiul aerian georgian Abhazia, şi desfăşurarea militară în creştere sunt cele mai recente măsuri, subliniind natura acestui conflict. În această situaţie, rolul Rusiei „de menţinere a păcii“ şi „mediere“ pare mai ridicol decât oricând“[76].

Câteva săptămâni înainte de război, Rusia a desfăşurat exerciţii militare majore, în apropierea frontierei georgiene, care au implicat 8000 de militari şi 700 de piese de echipament militar.

La centrul acestor manevre a fost Armata 58 a Rusiei, chiar unitatea care, mai târziu, a jucat un rol cheie în incursiune. Aceste exerciţii au fost doar părţi dintr-un lanţ de incidente care sugerau că acţiunile militare ale Rusiei în Georgia au fost planificate cu luni în avans, în aşteptarea unui pretext pentru a da curs invaziei.

După ce s-a terminat exerciţiul, personalul din Armata 58 nu s-a întors înapoi la baza lui permanentă, ci a rămas în apropierea infrastructurii de traversare a muntelui, în special tunelul Roki care leagă Rusia de teritoriul Osetiei de Sud. Datorită acestui fapt trupele ruseşti au ajuns la Tshinvaly doar la câteva ore după ce a fost luată decizia privind invazia.

[75] Vladimir Socor in Eurasia Daily Monitor Volume: 5 Issue: 105 June 3, 2008.

[76] Ibidem.

Judecând după natura acțiunilor trupelor ruseşti şi a flotei ruse la Marea Neagră, realizarea obiectivelor politice şi militare a trebuit să fie îndeplinită prin intermediul următoarelor obiective strategice:
- înfrângerea forțelor armate georgiene;
- dezorganizare administrației publice şi militare a țării;
- înființarea blocadei militare din Georgia;
- asaltarea capitalei Tbilisi şi răsturnarea organismelor centrale ale administrației publice în Georgia;
- ocuparea militară a Georgiei, preluarea controlului asupra comunicațiilor de transport şi de importanță strategică[77].

3. Substanța crizei

Criza dintre Rusia şi Georgia a fost o criză internațională majoră, care a implicat actori la nivel mondial. Pentru factorii de decizie ucrainieni acest lucru a fost o criză, deoarece îndeplineşte toate condițiile:

1. A fost o schimbare bruscă a situației existente.
2. Aceasta a reprezentat o amenințare pentru valorile de bază: în primul rând, pentru principiul suveranității şi integrității teritoriale cu privire la situația din apropiere, fiind vorba de un aliat politic al Ucrainei în această parte extrem de importantă a lumii. A devenit o amenințare la adresa securității Ucrainei deoarece a distrus stabilitatea în regiune şi a reprezentat o potențială amenințare pentru integritatea teritorială a Ucrainei.
3. A introdus un sentiment de urgență - toate formatele existente de negociere, cooperare şi de menținere a păcii au fost oprite. Trupele străine au înaintat profund pe teritoriul statului georgian cu intenția de a intra în capitală.
4. Instituțiile care trebuiau să rezolve problema au fost într-o acută situație de incertitudine din cauza lipsei de voință politică pentru a opri violența şi restabilirea status-quo din Georgia şi perspectivele neclare pentru pace pe termen lung.

[77] Hryhoriy Perepelytsia. *Roles Of Ukraine And EU in the Settlement of the Russian-Georgian Conflict in the Caucasus*, EU-Ukraine Relations, Foreign Policy Research Institute, Kyiv, 2008.

4. Contextul crizei

Contextul intern

Contextul intern al crizei în Ucraina va fi construit luând în calcul următoarele componente:

- Poziția oficială a Ucrainei (Preşedinte şi MAE)
- Rolul miniştrilor din cabinet
- Părerea opoziției
- Percepția publicului

Kievul oficial a fost reprezentat de către preşedintele Iuşcenko şi MAE care au criticat vehement acțiunile Rusiei. Pe 8 august, când a început războiul, preşedintele Iuşcenko a delegat un reprezentant special al său, viceprim-ministrul Afacerilor Externe, Kostyantyn Yeliseyev, la Tbilisi. Pe 9 august, şeful statului a avut convorbiri telefonice cu Preşedintele lituanian Valdas Adamkus, preşedintele francez Nicolas Sarkozy, şi reprezentantul suprem al CE privind politica externă şi de securitate Xavier Solana. Pe 10 august, Viktor Iuşcenko l-a delegat pe ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, Volodymyr Ogryzko, să plece în Tbilisi personal pentru consultări cu autoritățile georgiene.

Pe 12 august, Iuşcenko a sosit la Tbilisi personal, împreună cu preşedintele polonez Lech Kaczynski, preşedintele eston Henrik Ilves, preşedintele lituanian Valdas Adamkus şi prim-ministrul leton Ivars Godmanis. În discursul său, în piața centrală de la Tbilisi, Iuşcenko a declarat: „Am venit mii de kilometri pentru a demonstra poporului georgian rebel cea mai sacră emoție, solidaritatea. Aceasta înseamnă că inimile noastre vă aparțin. Libertatea este demnă de luptă. Trebuie să ne amintim întotdeauna că națiunea georgiană merită să fie independentă. Am venit pentru a confirma suveranitatea, independența şi integritatea voastră teritorială. „

Potrivit analizei lui Hrygoriy Perepelytsya, sarcinile principale ale Ucrainei au fost:

- ne-admiterea asaltului trupelor ruseşti asupra Tbilisi;
- imediata încetare a focului;
- retragerea trupelor ruse de pe teritoriul Georgiei şi încetarea ocupației militare ale acestora;

- ridicarea blocadei din Georgia;
- restaurarea integrității teritoriale a Georgiei[78]

În privința cooperării militare și tehnice, Ucraina a acordat Georgiei unele specimene de armament defensiv, în special, un complex antiaerian „BUK" de rachete. În plus, partea rusă a fost notificată cu privire la dreptul Ucrainei de a închide în apele sale teritoriale navele de război din Flota Mării Negre RF, care au participat direct la ostilități împotriva Georgiei. Astfel, Ucraina a acordat asistență militară, politică și diplomatică reală Georgiei.

Acțiunile Cabinetului de miniștri ucrainian condus de Y. Timoșenko în cursul conflictului au fost, mai întâi de toate, evacuarea cetățenilor ucrainieni din zona de conflict și acordarea ajutorului umanitar pentru Georgia, o cantitate de aproximativ 155 de tone, în valoare de 8 milioane USD (comparabil cu ajutorului umanitar al UE - 5 milioane de Euro, și SUA - 10,7 milioane USD). Guvernul a dispus, de asemenea, crearea unui program de convalescență în Ucraina pentru aproximativ 200 de copii georgieni evacuați din zona de conflict.

Poziția politică a guvernului și personală a prim-ministrului au fost diferite de cea a președintelui - Y. Timoşenko a evitat evaluări politice ale războiului, subliniind doar că poziția coincide cu cea a Uniunii Europene. Acest lucru a fost folosit de către prim-ministrul adversar (în primul rând, cei de la Secretariatul prezidențial), pentru a acuza o poziție pro-Kremlin.

În ceea ce privește opoziția, a luat o poziție critică bruscă în ceea ce privește politica oficială a Kievului. Șeful fracțiunii Partidului Regiunilor în Parlament, Viktor Ianukovici, a fost sigur că Preşedintele Ucrainei, Viktor Iuşcenko, nu a avut dreptul de a „sprijini unilateral" Georgia în conflictul cu Rusia, în numele statului ucrainean. Ucraina poate lua parte numai în misiuni de menținere a păcii. Declarațiile liderilor ucraineni în sprijinul Georgiei au dus la un conflict cu Rusia. Petro Symonenko, prim-secretar al Ucrainei, a cerut ca un caz penal să fie deschis în legătură cu livrările de arme ucrainene Georgiei.

---

[78] Hryhoriy Perepelytsia. *Roles Of Ukraine And EU in the Settlement of the Russian-Georgian Conflict in the Caucasus*, EU-Ukraine Relations, Foreign Policy Research Institute, Kyiv, 2008.

Intrebările privind furnizarea de armament ucrainean guvernului georgian sunt încă rămase făra răspuns. La iniţiativa fracţiunilor de opoziţie din Parlament, cu privire la acest aspect, a fost creată o comisie specială de anchetă. Cu toate acestea, activităţile sale au fost extrem de politizate, precum şi gestionarea care nu a ascuns de la început că concluziile trebuie să fie conforme cu estimările declarate anterior de către Federaţia Rusă cu privire la nelegalitatea şi inadmisibilitatea livrărilor de armament în Georgia. Cu toate acestea, astfel de evaluări nu corespund cu normele dreptului internaţional: au existat şi există sancţiuni în ceea ce priveşte livrările de armament în Georgia. Astfel, aceste fapte, precum şi cooperarea pe partea tehnică militară a forţelor armate ucrainiene cu armata georgiană nu pot fi considerate încălcări ale reglementărilor privind neproliferarea şi controlul exporturilor de armament.

Percepţia publică. Nu a fost nici o reacţie unanimă a societăţii civile în evaluarea conflictului din Caucaz. Cei mai mulţi cetăţeni au aderat la o poziţie neutră. În conformitate cu un sondaj de opinie la nivel naţional, realizat de Institutul Naţional de Studii Strategice, în perioada 21-26 august 2008, 41,9% dintre cetăţeni au fost în favoarea neutralităţii faţă de conflict, 20.2% au considerat că este rezonabil să se sprijine Georgia exclusiv pe cale diplomatică, 18,3% - pentru a sprijini Rusia exclusiv pe cale diplomatică, 4,0% - pentru a acorda Georgiei suport militar tehnic, 2,9% - pentru a acorda Rusiei suport militar tehnic , şi 12.7% respondenţi nu au avut nici o opinie clară în această privinţă.

5. Contextul internaţional

Contextul internaţional al crizei din Caucaz, privit din Ucraina, poate fi descris în următoarele dimensiuni:

- politica rusă faţă de vecinii apropiaţi şi Ucraina, în special
- politica Uniunii Europene faţă de regiune, în special în timpul conflictului
- aspecte militare legate de Flota Mării Negre şi baza Federaţiei ruse în Sevastopol.

Politica rusă. Aşa-numitul spaţiu post-sovietic este considerat de către Rusia o zonă de reabilitare a sa ca forţă geopolitică. În acest spaţiu intenţionează Rusia să reapară ca o superputere. Caucazul are în mod

evident un loc central în acest proces. Controlul Rusiei asupra Caucazului este important pentru a permite accesul direct, via Iran și Turcia, către Orientul Mijlociu și Orientul Apropiat. Controlul asupra Caucazului îi permite să taie rutele pentru UE și SUA la resursele energetice din Asia Centrală, și privează misiunea NATO de sprijin în Afganistan.

Odată realizat, controlul Caucazului ar împiedica accesul SUA la Asia Centrală, o regiune extrem de importantă pentru Washington în domeniul energiei și geopolitic. Ambele conducte de petrol existente, cum ar fi „Baku-Ceyhan", și cele viitoare, precum Nabucco, ar cădea sub controlul Rusiei. Deci, de fapt, Rusia ar monopoliza toate resursele energetice din Eurasia și rutele de acces aferente. Georgia se află chiar în centrul Caucazului și, prin ea, ar controla nu numai coridoare de transport, dar și vectorii de influență pe direcțiile Sud-Vest și Nord-Est.

Conceptual, Rusia vede Ucraina în sfera proprie de „interese privilegiate", însă aceasta înseamnă de fapt o versiune modernizată a doctrinei lui Brejnev a „suveranității limitate", realizate după ocuparea Cehoslovaciei în 1968. Viziunea strategică de la Kremlin prevede că suveranitatea Ucrainei (și a altor state care nu aparțin sferei ruseşti de „interese privilegiate") nu poate fi semnificativ mai mare decât cea a membrilor Pactului de la Varșovia, înainte de prăbușirea „taberei socialiste".

Abordarea politică din Rusia privind Ucraina este construită corespunzător. Pe 18 septembrie 2008, Preşedintele Rusiei D. Medvedev, atunci când a primit scrisorile de acreditare ale nou numitului ambasador al Ucrainei în Rusia, Kostyantyn Gryshchenko, în Sala Alexandrov de la Kremlin, a afirmat: „Popoarele din Rusia și Ucraina sunt indisolubil legate între ele prin relații frățești adevărate și sentimente speciale de respect și încredere reciprocă". Cu toate acestea, în practică, retorica și politica oficială a Moscovei față de Ucraina sunt fundamental diferite și îndepărtate de la principiile menționate.

În ianuarie 2008, reacționând la recursul liderilor ucraineni la NATO în ceea ce privește MAP, Ministerul Afacerilor Externe (MAE) din Rusia a amenințat: „posibila integrare a Ucrainei în NATO va complica dramatic relația ruso-ucraineană. Vom fi nevoiți să luăm măsuri adecvate".

La scurt timp după, premierul Vladimir Putin a definit substanța unor astfel de măsuri într-un mod mai detaliat; o parte esențială a acestora ar trebui să fie redirecționarea complexului de rachete RF cu ținta Ucraina. Pe 12 februarie, la o conferință de presă comună cu președintele Iușcenko, a declarat: „Rusia este în primul rând îngrijorată cu privire la amplasarea de baze NATO în Ucraina. Este teribil, să spun drept răspuns la astfel de pași, că rachetele rusești nu ar exclude ca țintă Ucraina."

Apoi, la conferința de presă din 14 februarie, Vladimir Putin a specificat faptul că: „personalul nostru și specialiștii noștri sunt de părere că acest lucru (notă autor: Aderarea Ucrainei la NATO) pune în pericol securitatea națională ... În cazul în care aceasta (nota autorului: amenințarea) se va întâmpla, vom fi obligați să reacționăm în mod adecvat. Apoi, vom fi nevoiți să redirecționăm o parte din rachete către obiectivele care ne pun în pericol. „

Declarațiile președintelui Putin referitoare la Ucraina au devenit cunoscute în cursul Consiliului Rusia-NATO, din 4 aprilie 2008, desfășurat la București (în cadrul summit-ului NATO). Apoi Rusia a declarat următoarele în cadrul discuției cu președintele SUA: „George, nu înțelegi că Ucraina nu este chiar un stat! Ce este Ucraina? Parte a teritoriului său aparține Europei de Est, și o altă parte, una semnificativă, a fost dată de noi!"

Generalul Iuri Baluyevsky, șef al Marelui Stat Major rus, a declarat că intrarea Ucrainei sau Georgiei în NATO ar face Moscova „să ia, fără îndoială, măsuri pentru a asigura securitatea în apropierea frontierei de stat. Acestea vor fi atât militare cât și alte măsuri". Ministrul de Externe Serghei Lavrov a declarat, de asemenea, că Moscova „va face tot posibilul pentru a preveni aderarea Ucrainei și Georgiei la NATO."[79]

Un exemplu tipic de abordare dominantă a Rusiei în relațiile cu Ucraina, care implică, practic, întregul spectru de aspecte problematice ale relațiilor bilaterale, este Declarația MAE rus din 11 septembrie 2008. În special, se menționa: „Suntem obligați să verificăm faptul că politica urmată de curând

[79] Richard Weitz, Is Ukraine Next? Georgian War Exacerbates Russia-Ukraine Relations, 15 Aug 2008, World Politics Review Exclusive http://www.worldpoliticsreview.com/article.aspx?id=2571.

de către autoritățile ucrainene ar trebui să fie evaluată ca neprietenoasă față de Rusia“. Este menționat în document că Rusia și Ucraina ar trebui să definească abordarea lor cu privire la destinul viitorului Tratat de prietenie, cooperare și de parteneriat din 1997 până la 1 octombrie 2008. În plus, MAE rus subliniază că aspirația oficial declarată a autorităților de la Kiev pentru aderarea la NATO „contrazice Tratatul din 1997 și interesele de securitate ale Rusiei“.

MAE rus, de asemenea, observă că, „în domeniul umanitar s-au acumulat multe fenomene negative. Chestiunea se referă la încercările autorităților ucrainene de a revizui istoria noastră într-un stil anti-rus, ceea ce îi face eroi din complici ai fasciștilor, în timp ce drepturile populației vorbitoare de limbă rusă din Ucraina sunt încălcate, iar politica urmărește excluderea limbii ruse din viața publică, știință, educație, cultură și mass-media din țară „. Discursul politic al Kremlinului a câștigat o acuitate deosebită în cursul și după criza din Caucaz, din august 2008.

Declarația Ministerului de Externe al Federației Ruse susține: „Statul ucrainean, care a furnizat arme către Georgia, astfel încât aceasta s-a armat până în dinți, și a încurajat în mod direct autoritățile georgiene pentru a porni intervenția și purificarea etnică în Osetia de Sud, nu are dreptul moral de a fi altora tutore și de a încerca să participe la soluționarea problemei“. Între timp, mass-media din Rusia a raportat că 22 de bombardiere TU au fost doborâte în Georgia cu 200 de rachete sol-aer S (SAM), care se presupune că au fost furnizate de către Ucraina. „Știm că Kievul a vândut mai multe sisteme la Tbilisi. Printre acestea, ar putea exista sisteme S-200“, a subliniat sursa.

După cum s-a spus în Declarația MAE al Federației Ruse, de la 11 septembrie, menționată mai sus „politica neprietenoasă de la Kiev față de Rusia a fost deosebit de pronunțată în cazul agresiunii Georgiei împotriva Osetiei de Sud: Noi nu am auzit nici un cuvânt de mâhnire și compasiune în legătură cu moartea populației pașnice din Tskhinvali și a pacificatorilor ruși. Dimpotrivă, președintele ucrainean a încercat să dea vina pe Rusia pentru sacrificare. În același timp, Kievul ignoră constant faptul că, datorită armamentului lor greu furnizat armatei georgiene, Ucraina împarte responsabilitatea pentru vărsarea de sânge.“

Prin urmare, Rusia a fost un jucător mai prezent în contextul internaţional al crizei din Caucaz din august 2008. Substanţa crizei se află în cadrul politicii ferme a Rusiei de a-şi recâştiga rolul de superputere prin restabilirea „sferei de interese privilegiate“

Poziţia Uniunii Europeene. UE, în ciuda greutăţii sale politice evidente, pentru o lungă perioadă de timp a evitat rolul de jucător activ în această parte a Europei de Est. Includerea statelor din Caucaz în Programul de Vecinătate (PEV) în 2004 a fost un prim semnal de creştere a interesului, însă succesele acestei politici nu sunt încă vizibile.

Iniţiativa Sinerigia Mării Negre, lansată în 2007, suferă de lipsa evidentă de resurse active de conţinut şi voinţă politică adecvată. Parteneriatul estic, care să acopere această regiune, este în curs de elaborare pentru a fi lansat. În aceste condiţii, UE, după ce a devenit iniţiator în rezolvarea conflictului ruso-georgian, s-a trezit într-o anumită măsură un ostatic al acestui conflict. Desigur, după contactul cu situaţia din Caucaz, UE a atins un succes semnificativ. Potrivit analizei Perepelytsya Hrygory, succesele majore ale UE în acest conflict sunt următoarele:

În primul rând, iniţiativa UE a făcut posibilă oprirea războiului dintr-o regiune de importanţă strategică, cum este Caucazul.

În al doilea rând, UE a consolidat poziţiile sale în spaţiul post-sovietic prin spargerea monopolului Rusiei privind activitatea de menţinere a păcii şi poziţionându-se ca o organizaţie de securitate influentă, capabilă să rezolve crize complexe.

În al treilea rând, este evident că, în prezent, UE are şanse foarte bune pentru a-şi consolida impactul economic şi politic asupra acestei regiuni şi fostele state sovietice.

În al patrulea rând, consolidarea unei astfel de influenţe va avea ca rezultat incontestabil îmbunătăţirea securităţii din jurul frontierelor externe ale UE din Europa de Est.

In al cincilea rând, în urmărirea politicii sale expansioniste pe teritorii post-sovietice, Rusia va ține seama de poziția Uniunii Europene și, uneori, va face compromisuri. Acest lucru este demonstrat de faptul că, după avertismente dure ale miniștrilor Afacerilor Externe ai Franței și Marii Britanii cu privire la Crimeea, oficialii din Rusia și forțele pro-ruse au schimbat tactica și strategia acțiunilor lor în Crimeea, astfel că Putin a trebuit să declare că Rusia nu are pretenții teritoriale în Ucraina.[80]

Cu toate acestea, în viitor, UE se va confrunta cu provocări serioase care decurg din noua aliniere de forțe în Europa, care a dus la războiul ruso-georgian. Prima provocare este legată de faptul că UE nu dispune de resurse adecvate în vederea consolidării pozițiilor sale în Caucaz și în partea europeană post-sovietică.

A doua provocare este că strategia „soft", cu tonul blândeții, utilizată de către UE, devine ineficientă și va da greș împotriva forței brute a Rusiei. Numai NATO este suficient de puternic pentru a se opune Rusiei. Strategia de menținere a păcii a UE în Balcani a reușit doar pentru că NATO a asigurat condițiile pentru punerea sa efectivă în aplicare. NATO a neutralizat orice manifestare de forță împotriva eforturilor de menținere a păcii intreprinse de Occident. În Caucaz, UE încearcă să acționeze independent de NATO și, prin urmare, există riscul unui eșec.

Cea de a treia provocare se referă la standardele duble ale UE față de dreptul internațional. Recunoașterea Kosovo de către Uniunea Europeană îl privează de dreptul moral de a cere Rusiei să se conformeze standardelor dreptului internațional. În cazul Georgiei, Rusia doar a repetat precedentul creat de UE atunci când a recunoscut independența Kosovo. Acesta este motivul pentru care UE a numit timid agresiunea Rusiei împotriva Georgiei drept un răspuns disproporționat.

Cea de-a patra provocare este cea mai periculoasă. Pericolul se află în faptul că vechile state membre UE sunt gata să facă un compromis cu Rusia și să îi permită să se manifeste pe teritorii post-sovietice. În acest fel, se creează

[80] Hryhoriy Perepelytsia. *Roles Of Ukraine And EU in the Settlement of the Russian-Georgian Conflict in the Caucasus*, EU-Ukraine Relations, Foreign Policy Research Institute, Kyiv, 2008.

un pericol real pentru securitatea din Europa de Est şi membrii UE. În acest context nu e de mirare că aceşti membri ai Uniunii Europene cer o reacţie dură din partea organizatiei şi impunerea de sancţiuni mai stricte împotriva Rusiei. Ţări precum Polonia, Lituania, Estonia, Letonia şi, în parte, România solicita UE apropierea de Ucraina şi Georgia precum şi aducerea forţelor internaţionale de impunere a păcii în zona de securitate.

Cea de-a cincea provocare se referă la discrepanţa dintre UE şi ameninţările sale în raport cu intenţiile şi posibilităţile reale de contracarare a acestor ameninţări. Deşi UE a ameninţat cu sancţiuni împotriva Rusiei, cum ar fi, de exemplu, expulzarea din G8, refuzul de a semna un nou acord, şi altele, nici una dintre aceste ameninţări nu a fost pusă in practică. Iar acestea au fost exact sancţiunile de care Rusia se temea cel mai mult. Inconsecvenţa unei astfel de poziţii a UE a dat încredere Rusiei că acţiunile sale agresive, în ceea ce priveşte statele vecine, vor rămâne nepedepsite. Astfel, Rusia primeşte avantaje semnificative pentru dezvoltarea intereselor sale geopolitice în Europa. Va folosi această slăbiciune a UE ca pe propriul avantaj competitiv geopolitic.[81]

Aspecte militare: Flota Mării Negre. După cum s-a subliniat în Declaraţia de la RF AMF din 11 septembrie 2008: „Suntem siguri că prezenţa Flotei ruse a Mării Negre din Crimeea este un factor stabilizator în relaţiile ruso-ucrainene, precum şi în contextul stabilităţii regionale.“ Cu toate acestea, în practică, Flota Mării Negre (FSB) a fost constant folosită de Rusia ca un instrument de prezenţă politică şi presiune asupra Ucrainei. FSB prezintă un element integrant al identităţii Crimeii şi Sevastopol este un “glorios oraş rus”. Parade militare regulate au loc în Sevastopol, în contextul evident anti-ucrainean, pentru a demonstra puterea militară şi pentru a mobiliza sentimentele pro-ruseşti în societatea din Crimeea.

Ucraina subliniază, în mod constant, că nu există nici o intenţie să se prelungească Acordul privind stationarea temporară a flotei, după 2017, când acesta expiră. Pe 15 aprilie, Ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei a predat omologului său de la Moscova un memorandum cu privire la fazele şi ordinea de retragere a FSB până pe 28 mai 2017 de la locurile de dislocare temporară a acesteia, pe teritoriul ucrainean. Acest document a

[81] Ibidem

provocat iritarea părții Federației Ruse, iar negocieri privind ordinul de retragere a FSB nu s-au efectuat, deoarece, susțin unii experți, este necesar un minim de cinci ani pentru retragerea unor astfel de formațiuni militare, împreună cu infrastructura.

Punctul culminant al tensiunilor a fost realizat imediat după invazia Rusiei în Georgia, atunci când un număr de nave de război ruse au plecat de la Sevastopol, cu scopul de a lua parte la o acțiune militară împotriva Georgiei. Acest fapt a fost considerat de către Ucraina o violare a Tratatului de prietenie și cooperare, care asigură că „ teritoriile părților respective nu vor fi utilizate pentru acțiuni agresive împotriva celeilalte". MAE ucrainean a fost rapid în a avertiza Rusia să nu utilizeze Flota Mării Negre în cadrul conflictului și a amenințat că navele ar putea să nu revină la baza ucraineană. În declarația sa, Kievul subliniază că Ucraina „are dreptul, în conformitate cu dreptul internațional și dreptul din Ucraina, de a interzice navelor care pot lua parte la un conflict să se întoarcă pe teritoriul Ucrainei până când conflictul este rezolvat".

Pe 13 august, președintele Iușcenko a impus restricții severe asupra circulației unităților militare ruse în Ucraina. Mai exact, navele de război ruse, avioanele, sau alte unități militare trebuie să dea un preaviz de 72 de ore înainte de a trece pe teritoriul ucrainean. Ordinul se aplică de asemenea tuturor navelor care vor încerca intrarea în baza de la Sevastopol. Ministerul rus de Externe a atacat măsurile ca fiind „un pas anti-rus serios".

Oficialii ucraineni au susținut că restricțiile nu au fost un rezultat direct al intervenției militare ruse în Georgia. În schimb, ei susțin că au căutat mult timp să reglementeze mai eficient operațiunile ruse la baza Sevastopol, dar că Moscova a amânat în mod repetat începerea discuțiilor pe această temă, pe motiv că nu avea nici un plan de a angaja Flota Mării Negre în operațiuni militare străine.

Ca răspuns la încercările părții ucrainene de a limita trimiterea navelor de război ruse care participă la operațiuni militare împotriva Georgiei, Ministerul Afacerilor Externe rus a anunțat că Decretul președintelui ucrainean privind reglementarea FSB pe teritoriul Ucrainei „lovește procesul de negociere cu privire la FSB, și, pe o scară mai largă - un

complex de relaţii reciproce MAE. „In opinia Rusiei, inovaţiile sunt menite să creeze“ complicaţii grave „pentru activităţile practice ale marinei, şi sunt în directă contradicţie cu acordurile de bază dintre Federaţia Rusă şi Ucraina cu privire la statutul şi condiţiile de prezenţă ale FSB pe teritoriul Ucrainei în 1997.

Cu toate acestea, Ministerul Afacerilor Externe ucrainean a declarat, la începutul războiului, că acestea nu ar permite neapărat navelor de război ruse să revină la Sevastopol, dacă au susţinut operaţiunile militare împotriva Georgiei. „Avem informaţii, confirmate de către specialiştii noştri, că mai multe nave din Flota Mării Negre care au părăsit Sevastopolul fie erau în drum spre teritoriul georgian, fie ajunseseră deja acolo în timpul evenimentelor din Georgia de pe 10 august.“ În cazul în care acest lucru este confirmat, va trebui să reconsidere condiţiile în care aceste nave ar putea staţiona pe teritoriul Ucrainei.“

Mai mult, pe 13 august, Consiliul Naţional de Securitate şi Apărare al Ucrainei a emis o declaraţie conform căreia prezenţa navelor de război străine în apele sale „reprezintă o potenţială ameninţare pentru securitatea naţională a Ucrainei, în special în cazul în care părţi ale Flotei Mării Negre ruse sunt folosite împotriva unor ţări terţe.“

Conflictul a fost parţial atenuat numai după un acord de încetare a focului, semnat între Rusia şi Georgia. Cu toate acestea, soluţia sustenabilă, în ceea ce priveşte posibila participare a navelor de război ruse, cu sediul în Ucraina, în operaţiunile militare împotriva ţărilor terţe, nu a fost atinsă încă. Prin urmare, pentru prima dată, baza armatei ruse, FSB, a fost utilizată într-o operaţiune militară împotriva unui stat partener şi prieten al Ucrainei, acest lucru fiind o evidentă provocare la adresa securităţii naţionale ucrainene.

6. Momentele crizei

8 august

- începutul războiului, invazia armatei ruse, prin intermediul armatei a 58-a venită prin tunelul Roki;

- preşedintele Iuşcenko deleagă un Reprezentant Special al său, Prim-viceprim-ministrul Afacerilor Externe, Kostyantyn Yeliseyev, la Tbilisi;
- Un număr de nave de război FSB cu sediul în Sevastopol, inclusiv „Moskva“ şi nava de debarcare „Tsezar Kunikov“, pleacă spre coasta Georgiei;
- MAE ucrainean publică o declarație învinuind „Federația Rusă că, deşi a jucat un rol de mediere pentru o lungă perioadă de timp în soluționarea conflictului, se transformă într-una din părțile conflictului „.

9 august

- preşedintele Iuşcenko are convorbiri telefonice cu Preşedintele lituanian Valdas Adamkus, preşedintele francez Nicolas Sarkozy, şi cu Reprezentantul Suprem al CE privind politica externă şi de securitate Xavier Solana, în materie de criză, pentru a găsi o soluție
- nave ruse FSB sosesc la Sevastopol şi îşi încep activitatea de-a lungul litoralului, blocând porturile georgiene şi atacând navele georgiene.

10 august

- preşedintele Iuşcenko şi Ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, Volodymyr Ogryzko, pleacă la Tbilisi pentru consultări cu autoritățile georgiene

11 august

- Ministrul de Externe ucrainean, Volodymyr Ogryzko, organizează o reuniune cu preşedintele Saakaşvili la Tbilisi. Preşedintele georgian îşi exprimă recunoştința față de Ucraina pentru „poziția clară şi echitabilă“
- avioanele ruse încep atacurile aeriene la Tbilisi

12 august

- Iuşcenko ajunge la Tbilisi, împreună cu preşedintele polonez Lech Kaczynski, preşedintele eston Ilves Henrik, preşedintele lituanian Valdas Adamkus şi prim-ministrul leton Ivars Godmanis, aceştia vorbind preşedintelui în piața centrală de la Tbilisi pentru a-şi exprima solidaritatea cu poporul georgian.
- trupele ruse, împreună cu unitățile militare abhaze, susținute de navele de război FSB şi aviația de pe teritoriul Abhaziei, forțează intrarea în

Kodori, capturând-o pe deplin şi obligând populaţia locală să părăsească această regiune.
- nave ruse de război din flota de la Sevastopol au atacat Garda georgiană de Coastă -nave care nu au scopuri militare.

13 august
- NSDC emite o declaraţie că prezenţa navelor de război străine în apele sale „reprezintă o potenţială ameninţare pentru securitatea naţională a Ucrainei, în special, în cazul în care părţi ale Flotei Mării Negre ruse sunt folosite împotriva unor ţări terţe.“
- Preşedintele Iuşcenko impune restricţii severe privind circulaţia unităţilor militare ruse în Ucraina. Mai exact, el cere ca navele de război ruseşti, avioanele, sau alte unităţi militare să dea un preaviz de 72 de ore înainte de a trece pe teritoriul ucrainean. Premierul Timoşenko s-a opus la această decizie şi a refuzat să o semneze
- Drept răspuns, adjunctul ministrului de Externe, Grigori Karassin, a descris declaraţia Ucrainei privind Flota Mării Negre drept „cinică“, insistând asupra faptului că FSB va funcţiona în baza acordului existent până in 2017, fără alte noi restricţii.

22 august
- Liderul opoziţiei, Victor Ianukovici, a declarat că preşedintele Iuşcenko nu a avut dreptul de a sprijini Georgia în numele statului ucrainean.

26 august
- Liderul opoziţiei, Victor Ianukovici, sprijină decizia Rusiei de a recunoaşte independenţa Abhaziei şi Osetiei de Sud. „ Ucraina trebuie să accepte voinţa poporului din Abhazia şi Osetia de Sud de a obţine independenţa“ a declarat acesta.

27 august
- Premierul Yulia Tymoshenko a subliniat faptul că ea personal şi guvernul sprijină integritatea teritorială a Georgiei. În opinia premierului, Uniunea Europeană are cea mai înţeleaptă, moderată şi argumentată poziţie asupra conflictului

2 septembrie

- Parlamentul Ucrainei adoptă rezoluția privind constituirea ad-hoc a anchetei Comisiei Radei Supreme a Ucrainei pentru a investiga livrarea de echipamente militare ucrainene Georgiei, însoțite de încălcări ale legislației ucrainene și dreptului internațional
- Parlamentul nu reușește să se pună de acord asupra unui proiect de rezoluție privind declarația poziției Radei Supreme în raport cu situația din Osetia de Sud și Abhazia.
- Lipsa unui consens în coaliția de guvernământ (Ucraina noastra - Byt), în materie de evaluare a conflictului din Caucaz, a devenit unul dintre factorii care au dus la prăbușirea coaliției. Începe criza politică în Ucraina.

11 septembrie

- MAE rus dă o declarație în care critică puternic Ucraina pentru politica internă și externă, în special, pentru politica sa față de războiul ruso-georgian.

16 septembrie

- Președintele Iușcenko acuză Rusia că încearcă să destabilizeze țara după prăbușirea coaliției: „Nu voi fi un idealist care spune că nu există intenții de a provoca instabilitate internă în această sau acea regiune din Ucraina. Fără îndoială, astfel de scenarii exista. Pentru unii dintre partenerii noștri, instabilitatea în Ucraina este ca pâinea cu unt“ a spus Iușcenko.

16 octombrie

- Comisia ad-hoc NSDC publică un raport care spune că toate livrările de arme către Georgia, înainte și în timpul crizei, au fost efectuate în deplină conformitate cu legislația națională și internațională. Ofițerii militari ucraineni și persoanele civile prezente în Georgia, la acel moment, nu au fost implicate în acțiuni militare – spune NSDC în raport.

7. Ocazii de a lua decizii

Provocări majore pentru factorii de decizie ucraineni au fost următoarele:

- Reacție la însuși invazia rusă pe teritoriul legitim al Georgiei
- Reacție la utilizarea navelor de război din Flota Mării Negre „(cu sediul în Ucraina) pentru acțiuni militare împotriva Georgiei.

- Reacţie la eforturile internaţionale (în principal cele ale UE) pentru a asigura soluţii paşnice.
- Reacţie la consecinţele post-război, în primul rând, recunoaşterea independenţei Osetiei de Sud şi Abhaziei de către Rusia.

Aproape toate aceste ocazii de luare a deciziilor (cu excepţia eforturile internaţionale care au fost foarte bine primite) au evidenţiat discrepanţe evidente, lipsă de consens, şi capacitate instituţională insuficientă a autorităţilor statului. Criza din Caucaz a devenit un catalizator major de criză politică gravă în Ucraina, care a început, pe 2 septembrie, cu colapsul coaliţiei de guvernământ, care a fost soluţionat abia la începutul lunii decembrie 2008.

8. Analizele tematice

Leadership şi unităţile de luarea deciziilor

Politica Ucrainei, în ceea ce priveşte Rusia, Georgia şi regiunea Mării Negre, este lipsită de integritate şi de coerenţă. Acest fapt a fost evident la momentul crizei din Georgia. Sunt observate neconcordanţe şi chiar unele conflicte între preşedinte şi administraţia guvernamentală cu privire la probleme cum ar fi: prezenţa Flotei Mării Negre în Crimeea, evaluarea războiului ruso-georgian, ordinul de trecere a frontierei de stat din Ucraina al navelelor de război BSN, unele probleme legate de aprovizionarea cu gaz şi de securitate energetică, etc. Ucraina este departe de a fi întotdeauna într-un front comun cu Rusia. Aceste elemente slăbesc poziţia sa ca stat, ceea ce o face vulnerabilă, având în vedere comportamentul ofensiv promovat de Kremlin. Partea rusă, de obicei, se joacă cu slăbiciunea Ucrainei prilejuită de concurenţa dură dintre centrele de putere de la Kiev.

În Ucraina, există cel puţin trei centre de influenţare a politicii faţă de Rusia:

1. Secretariatul preşedintelui, Consiliul de Securitate Naţională şi Apărare (NSDC) şi nou înfiinţatul Grup strategic interdepartamental pentru relaţiile ucraineano-ruse[82]

[82] Acest organism a fost stabilit după faza activă a crizei din Caucaz, cu toate acestea ar trebui să fie menţionat în scopul de a înţelege competiţia instituţională şi inter-personală mai bine în cadrul autorităţilor din Ucraina.

2. Ministerul Afacerilor Externe
3. Premierul și anturajul său

Primele două aparțin sferei prezidențiale de influență și urmăresc un curs prestabilit de poziția lui Viktor Iuşcenko, deşi cu accente și priorități diferite.

Preşedintele Ucrainei a fost în mod tradițional moderatorul principal al relațiilor ruso- ucrainene şi nu doreşte să piardă acest rol. Pentru a neutraliza într-o oarecare măsură propria imaginea de "politician anti-Rusia „ și pentru a forma un canal alternativ de comunicare cu Moscova, el a emis un decret privind stabilirea Grupului strategic interdepartamental pentru relațiile ucraineano-ruse pe 1 decembrie 2008, sarcini care au inclus „elaborarea și depunerea în termen de o lună a unui proiect despre principiile de bază ale unei strategii pentru rezolvarea problemelor reale ale relațiilor ruse din Ucraina și direcțiile generale pentru delegațiile ucrainene pentru negocierile cu Federația Rusă; pregătirea permanentă de propuneri privind măsurile pentru normalizarea și dezvoltarea constructivă în continuare a relațiilor cu Rusia." Raisa Bogatyryova, secretarul NSDC, secretarul partii ucraineane din comisia interguvernamentală ruso-ucraineană, a fost numit șeful grupului.

Kostyantyn Gryshchenko, ambasadorul Ucrainei in FR, care deține, de asemenea, biroul de prim-adjunct al Secretarului NSDC din Ucraina, este însărcinat cu funcțiile cheie de comunicare. Stabilirea acestei organizații este, în primul rând, un semnal pentru partenerii ruși, ce indica faptul că problemele cheie ale relațiilor reciproce vor fi rezolvate pragmatic cu preşedintele Ucrainei (nu cu prim-ministrul); în al doilea rând, parcursul dur al MAE în relațiile cu Rusia nu este singurul mecanism de manifestare a pozițiilor oficiale ale Kievului. Nu degeaba cele două persoane-cheie ale grupului interguvernamental strategic, Bogatyryova Raisa și Gryshchenko Kostyantyn, au fost stabilite în urma discuțiilor cu Partidul Regiunilor.

Ministerul Afacerilor Externe al Ucrainei, a fost condus înainte de luna martie 2009 de către Volodymyr Ogryzko (membru al cabinetului Timoşenko, dar nominalizat, în conformitate cu Constituția, de către Preşedintele Ucrainei) care, în mod tradițional, apare în cele mai dificile

situaţii şi nu evită abordările încordate în relaţiile cu Rusia. Analiza acţiunilor şi declaraţiilor MAE ucrainean, pe marginea problemelor ruse, în ultimul an, este o dovadă în acest sens. În cursul războiului ruso-georgian, MAE a menţinut o abordare fără echivoc a denunţării invaziei ilegale a Rusiei pe teritoriul suveran din Georgia.

Pe 8 august, MAE a emis o declaraţie „exprimând profunda îngrijorare în legătură cu situaţia zonei de conflict", învinuind Rusia pentru declanşarea războiului şi cerând retragerea imediată a trupelor Rusiei de pe teritoriul Georgiei. „Din păcate, informaţiile primite din zona de luptă dovedesc faptul că Federaţia Rusă, care a jucat un rol de mediere pentru o lungă perioadă de timp în soluţionarea conflictului, se transformă într-una din părţile conflictului", conform declaraţiei.

Ca răspuns la declaraţia MAE rus, de la 11 septembrie, MAE al Ucrainei a declarat: „perspectivele relaţiilor de bună vecinătate şi egalitate între Ucraina şi Rusia depind de capacitatea părţii ruse de a realiza, în final, faptul evident că Ucraina a fost un stat independent timp de 17 ani şi, în niciun caz, nu va face parte din sfera de influenţă intitulată de „interes privilegiat". Alegerea Ucrainei în favoarea apartenenţei la UE şi NATO este irevocabilă. Realizarea de către autorităţile oficiale de la Moscova a acestui fapt obiectiv ar promova dezvoltarea pozitivă a relaţiilor reciproce. Încercările de a destabiliza situaţia din Ucraina printr-o a cincea coloană nu au nici un viitor. Continuarea acestui curs ar submina definitiv poziţiile globale ale Federaţiei Ruse ca un partener de încredere. Aceasta, la rândul său, poate agrava relaţiile reciproce, care nu sunt în concordanţă cu interesele Ucrainei.

Ucraina, ca membru de încredere şi previzibil al comunităţii globale, va îndeplini neabătută angajamentele sale, inclusiv cele care rezultă din Tratatul de prietenie şi cooperare dintre Ucraina şi Rusia din 1997. Acelaşi lucru se aplică prezenţei temporare a FSB FR pe teritoriul Ucrainei, a cărei valabilitate, după cum se ştie, va expira în mai 2017".

Prim-ministrul Iulia Timoşenko consideră vectorul rus ca fiind un set de oportunităţi pentru a demonstra succese evidente, consolidând astfel propria poziţie electorală (inclusiv în acest segment pro-rus al societăţii ucrainene).

Ca rezultat, ea a urmărit tactica de distanțare de întregul spectru de poziții și decizii ale preşedintelui. Iulia Timoşenko nu s-a pronunțat aproape niciodată public (sau a făcut-o destul de confuz), referitor la aspectele de securitate litigioase, războiul din Caucaz, integrarea euro-atlantică, termenii de retragere a Flotei Mării Negre, interpretarea istoriei, biserica, etc.

După ce Vladimir Putin a devenit prim-ministru, Yulia Timoşenko a apelat la crearea unui sistem de legături personale cu premierul Rusiei, excluzându-l pe Preşedintele Ucrainei din rolul principal. Dezacordurile majore între preşedinte şi prim-ministrul Ucrainei au devenit evidente în timpul crizei din Caucaz, când Preşedintele a cerut măsuri de urgență care vizează limitarea participării la Flota Mării Negre RF în războiul împotriva Georgiei.

Viktor Iuşcenko a cerut ca guvernul să aplice noile documente elaborate de către partea ucraineană privind noii termeni de staționare a FSB la Sevastopol. Există două asemenea inițiative: „Aprobarea ordinii de coordonare cu autoritățile ucrainene competente în legătură cu activitățile de redistribuire a formațiunilor militare ale RF BSN dincolo de locul de staționare pe teritoriul Ucrainei“, şi „Modificări ale ordinului de trecere a granițelor de stat din Ucraina de către militari, nave de război (vase de aprovizionare) şi aeronave din Marina rusă a Mării Negre staționate pe teritoriul Ucrainei.“

Pe măsură ce Yulia Timoşenko a întârziat decizia, la o sesiune NSDC pe 13 august, Viktor Iuşcenko a semnat două decrete în acest sens. Şeful statului a aprobat ordinul de coordonare cu autoritățile ucrainene competente în legătură cu activitățile de redistribuire a formațiunilor militare ruse FSB de dincolo de locul de staționare a lor pe teritoriul Ucrainei şi ordinul de trecere a granițelor de stat din Ucraina. Oficial, decizia cu privire la obligația FSB de a informa autoritățile ucrainene cu privire la utilizarea navelor a fost aprobată în 1999. Cu toate acestea, la momentul de criză Kievul a consolidat regulile, introducând un sistem unilateral bazat pe autorizare, nu doar informativ. Toate aceste elemente sunt prevăzute în decizia menționată anterior a Consiliului Național pentru Securitate şi Apărare din 13 august 2008 „Problemele privind ordinul de trecere a granițelor de stat din Ucraina de către militari, nave de război (vase de aprovizionare) şi aeronavele de Flota rusă a Mării Negre, staționate în pe teritoriul Ucrainei“, care a intrat în vigoare după aprobarea preşedintelui.

Există nevoia de a introduce un sistem bazat pe autorizare pentru trecerea frontierelor de stat din Ucraina de către militari, marfă şi nave militare şi aeronave din Flota rusă a Mării Negre, care ar permite colectarea de informații imparțiale privind staționarea FSB RF pe teritoriul Ucrainei, - este subliniat în decizia NSDC aprobată de către preşedinte. În special, se arată în decret, „nave şi aeronave ale BSN FR au permisiunea de a traversa frontiera de stat a Ucrainei numai după notificarea Ministerului de Interne al Ucrainei cu 72 de ore înaintea datei de trecere a frontierei)". Notificarea trebuie să indice numărul de personal de pe nava/aeronave, precum şi date despre armament, muniții, explozibili, precum şi magazine militare disponibile la bord.

Este subliniat în decizia NSDC, că simplificarea ordinului pentru „trecerea granițelor de stat din Ucraina de către Flota Mării Negre a Federației Ruse acordă părții ruse posibilitatea de a trece granița şi de a se muta în jurul apelor teritoriale ale Ucrainei, practic, fără control". Lipsa mecanismului corespunzător de control asupra activităților FSB, astfel cum este menționat în decret, pune în pericol securitatea națională a statului, în special, în cazul desfăşurării formațiunilor militare ale FSB ruse împotriva statelor terțe."

În cazul nerespectării acestor cerințe, autoritățile din Ucraina informează de îndată Ministerul Afacerilor Externe al Ucrainei, şi, în conformitate cu articolul din Convenția ONU - Navale Legea din 1982 „poate cere, în numele Ucrainei, ca nava de război (de aprovizionare) sau aeronave din Flota Mării Negre a FR să părăsescă căile şi apele teritoriale ale Ucrainei sau ale spațiului aerian, imediat."

La rândul său, premierul ucrainean Iulia Timoşenko a susținut că decretele preşedintelui, cu privire la ordinul de trecere a frontierelor de către navele militare ale Flotei Mării Negre aparținand FR, contrazic înțelegerea dintre Kiev şi Moscova cu privire la baza din Marea Neagră de pe teritoriul Ucrainei.

În acelaşi timp, primul-ministru a adus în atenția ucrainenilor experiența tristă a Georgiei: „dacă vom provoca un conflict cu propriile noastre mâini, cineva poate să răspundă în mod necorespunzător". Ea a mai declarat că nu trebuie să împingem populația din Crimeea să se unească, în semn de

protest, împotriva acțiunilor din Ucraina, fapt ce ar crea „condiții imposibile“ pentru Flota Mării Negre. „Este primul pas în a-i determina să obțină pașapoarte, altele decât cele ucrainiene.“ Premierul a catalogat aceste politici drept iresponsabile.

O astfel de retorică, în condițiile unei crize mondiale, a subminat în mod semnificativ poziția Ucrainei. În același timp, cercul președintelui a depășit limitele corectitudinii, la sfârșitul lunii august, acuzând-o pe Timoșenko de „înaltă trădare“, poziția ei în cauza menționată anterior provocând criza politică din septembrie-octombrie 2008.

În ceea ce privește decizia Federației Ruse de a recunoaște republicile autoproclamate din Abhazia și Osetia de Sud ca state independente, oficial, Kievul acționează pe premisa că, în primul rând, frontierele legitime ale Georgiei ar trebui să fie protejate, iar în al doilea rând, nu au fost create condițiile prealabile corespunzătoare pe teritoriul anexat de facto, pentru o expresie democratică normală a dreptului de autodeterminare, în timp ce trimiterile Rusiei către precedentul Kosovo, „fără elementele esențiale ale acestui precedent“, sună a manipulare politică.

Pe de altă parte, trebuie menționat că opoziția ucraineană (Partidul Comunist și o mare parte din Partidul Regiunilor) a exprimat sprijinul pentru decizia Rusiei. Declarația cu privire la această chestiune, de așteptare a recunoașterii Abhaziei și Osetiei de Sud ca state independente, nu a fost susținută de majoritate în Parlament. La data de 26 august, liderul opoziției, Victor Ianukovici, a cerut sprijin pentru decizia Rusiei de a recunoaște independența Abhaziei și Osetiei de Sud. „Ucraina trebuie să accepte voința poporului din Abhazia și Osetia de Sud de a obține independența“ - a spus el. Această idee nu a fost susținută de majoritate în Parlament - nici măcar în interiorul Partidului Regiunilor nu a beneficiat de majoritate.

Lecții învățate

Refuzul de a folosi forța pentru a soluționa diferendele internaționale și respingerea conflictului direct și operațiunilor militare fac parte din spiritul mesajului și valorilor Uniunii Europene[83]. Este evident aceeași situație dacă

[83] Michel Foucher, Jean-Dominique Giuliani. The European Union and the Russo-Georgian War http://www.robert-schuman.org/doc/questions_europe/qe-108-en.pdf.

considerăm Ucraina. Conflictul din Georgia implică Ucraina, dar şi UE, în mod direct. Interesele sale vitale sunt în pericol, deoarece stabilitatea şi pacea sunt ameninţate la uşa acesteia.

În acelaşi timp, Ucraina este mult mai vulnerabilă decât UE deoarece Rusia are aici nişte pârghii care nu sunt de fapt sensibile pentru UE, precum orientarea pro-rusă a unui amplu segment al societăţii, dominante în Sud-Est şi, în special, în Crimeea; prezenţa afacerilor ruseşti controlate de către Kremlin, acoperirea unei mari părţi a ţării de mass-media rusă.
Rusia continuă să considere Ucraina, Georgia şi alte State Independente în ograda sa. Nu există şanse rezonabile să aşteptăm o astfel de schimbare de percepţie într-un viitor apropiat. Folosirea forţei este un instrument mai oportun ca niciodată pentru Rusia, în ceea ce priveşte tranşarea problemelor din această zonă, în contextul în care Occidentul nu are voinţă politică suficientă încat să-şi apere valorile şi interesele de aici mai activ (de exemplu, prin facilitarea procesului de aderarea la NATO pentru Ucraina şi Georgia).

Capacitatea militară este importantă, dar nu suficientă, pentru a apăra în mod eficient suveranitatea şi integritatea teritorială - bine echipată, pregătită şi motivată, armata georgiană s-a dovedit a fi incapabilă să-şi apere teritoriul său, chiar şi numai pentru o săptămână. Asigurările internaţionale sunt importante, dar nu suficiente - Rusia nu va lua în calcul angajamente (precum Memorandumul de la Budapesta din 1994 cu Ucraina), dacă vor să folosească forţa la un moment dat.

9. Concluzii

Criza din Caucaz a demonstrat fragilitatea păcii, a securităţii şi stabilităţii în regiunea Mării Negre, care poate constitui o ameninţare evidentă pentru suveranitatea Ucrainei, şi, eventual, integritatea teritorială a acesteia. Pe de o parte, Ucraina a jucat un rol semnificativ în conflict, încercând să apere principiile dreptului internaţional, oferind şi sprijin politic în Georgia, care avea drept scop să-şi apere frontierele legitime, recunoscute de comunitatea internaţională.

Pe de altă parte, consecințele războiului din Caucaz, care au schimbat status quo-ul din regiune într-o măsură semnificativă, au oferit suficiente avertismente cu privire la capacitatea instituțională a autorităților ucrainene de a dezvolta și a pune în aplicare o politică coerentă, în caz de urgență. Criza caucaziană a relevat discrepanțe în pozițiile liderilor ucraineni, lipsa de integritate, de coordonare a acțiunilor statului într-o astfel de problemă critică pentru politica externă a Ucrainei.

Ulterior, aceste probleme au fost detectate din nou, în special, în ajunul și pe parcursul crizei gazelor de la începutul anului 2009, care a fost cel mai dur conflict dintre Rusia și Ucraina în perioada de independență și care, evident, nu a îmbunătățit reputația niciuneia dintre cele două state pe scena internațională.

Partea a II-a
IMAGINEA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN ÎN SPAȚIUL PUBLIC ROMÂNESC

Monica Oproiu

Criza georgiană din august a reprezentat cel mai mediatizat eveniment al verii anului 2008 în plan internațional, captând în egală măsură atenția decidenților politici de pe continentul european și de la nivelul organizațiilor regionale, în special (în primul rând UE, apoi OSCE, dar și NATO), precum și a celor de la Washington, aflați însă la finalul mandatului.

Percepția românească asupra acestei crize poate fi reconstituită și analizată pornind atât de la pozițiile asumate de către decidenții români, cât și de la modul în care evenimentele din Georgia au fost reflectate în mass-media. Pentru aceasta, au fost utilizate site-urile oficiale ale organismelor de decizie în materie de politică externă și securitate (Președinție, Ministerul de Externe, Guvern) și edițiile electronice ale celor mai importante (ca tiraj și cotă de piață) cotidiene naționale (Adevărul, Evenimentul Zilei, Cotidianul, Gândul, Ziua), grupajele de știri online ale principalelor posturi TV din domeniu (Realitatea TV, Antena 3, TVR 1) și nu în ultimul rând, fluxul informatic de pe una dintre cele mai dinamice agenții de știri de pe piața media românească (NewsIn).

Analiza a vizat, deci, modul în care decidenții români au perceput criza și au definit-o public, pentru uzul intern și internațional, dar și imaginea oferită publicului român (interesat) de către sursele media mainstream. Metodologia s-a bazat pe evaluări cantitative, respectiv calitative ale declarațiilor, știrilor, articolelor relevante pentru această temă de pe

parcursul crizei (august), cu extensii în perioadele anterioară (ianuarie-iulie) şi ulterioară (septembrie-decembrie) acesteia, ajungându-se la monitorizarea întregului an 2008.

Reacţiile româneşti s-au produs şi au fost reflectate într-un context complex, care vizează pe de o parte apartenenţa la structurile europene şi euro-atlantice şi în special la UE - organismul care şi-a asumat (prin preşedinţia franceză) gestionarea acestei crize, pe de alta contextul intern-perioada de pre-campanie electorală şi nu în ultimul rând preocuparea (cel mai adesea declarativă) pentru similitudinile ce se pot stabili cu status quo-ul din Republica Moldova sau Kosovo. Totodată, factori relevanţi au constituit şi actualitatea problematicii securităţii energetice şi încercările României de a-şi ameliora relaţia cu Federaţia Rusă şi de a se afirma ca actor activ în regiune şi pe scena internaţională în general.

În mod firesc, destinatarii asumărilor de poziţii ale decidenţilor români au fost atât interni, cât şi externi. În primul caz, aceste poziţii au fost propagate masiv prin media, în cel de-al doilea caz expunerea publică fiind clară prin participarea la reuniuni ad-hoc ale UE şi efectuarea unor vizite oficiale de către preşedintele Băsescu în statele din regiune.

În ansamblu, reacţiile politice româneşti s-au pliat pe cele ale UE, condamnând Rusia pentru uzul disproporţionat de forţă şi ulterior pentru recunoaşterea independenţei celor două regiuni separatiste, Abhazia şi Osetia de Sud. Foarte vocale au fost invocările dreptului de a fi respectată integritatea teritorială a statului (a Georgiei în acest context) şi a necesităţii rezolvării conflictelor "înghețate" (prioritatea fiind, desigur, Republica Moldova). Declaraţiile oficiale au, în general, nuanţe pro-georgiene şi subtil anti-ruseşti, fiind în asentimentul opiniei publice, pe care, de altfel, tocmai aceste luări de poziţie o modelează.

Cel mai vizibil personaj a fost preşedintele Traian Băsescu, el fiind acela care defineşte parametrii receptării la nivelul României şi implicaţiile pe care le are criza pentru aceasta. Declaraţiile lui reiterează susţinerea Bucureştiului (politică şi financiară) pentru Tbilisi, angajamentul pentru promovarea integrităţii teritoriale a statelor, prioritizarea problemei transnistrene, inclusiv la nivelul UE, şi propulsarea României ca actor

regional important. Celelalte personaje (prim-ministrul, liderul opoziției, ministrul Apărării, ministrul Afacerilor Externe) își asumă poziții care le confirmă în general pe cele ale preşedintelui, creând aparența coerenței reacțiilor politice la această criză.

În ceea ce priveşte reflectarea în media a războiului ruso-georgian şi a evenimentelor semnificative ante- şi post-conflict, trebuie remarcată diferența (inevitabilă, de altfel) între ceea ce oferă publicului român agenția de ştiri, ziarele şi televiziunile.

În primul rând, fluxul informațional produs de NewsIn referitor la evoluțiile din regiune este aproape constant pe tot parcursul anului 2008; în mod evident, există diferențe cantitative semnificative pe parcursul acestui interval, dar trebuie subliniat că agenția de ştiri monitorizează şi popularizează întreaga gamă de evenimente şi dezvoltări implicând protagoniştii (Georgia, Rusia, Osetia de Sud, Abhazia), care nu se regăsesc şi în presa scrisă luată în considerare pentru prezenta analiză.

În al doilea rând, dat fiind statutul său, ştirile sunt obiective (inclusiv în sensul proporționalității între luările de poziție ale taberelor adverse), tonul neutru, iar imaginea creată este una echilibrată, care denotă profesionalism. De remarcat că se fac foarte multe preluări de pe Reuters şi AFP, ceea ce permite o conectare necesară la receptarea internațională a evenimentului şi accesul la reacțiile/ declarațiile protagoniştilor emise în mass-media străină. În consecință, gama de personaje care populează ştirile de pe NewsIn este foarte bogată şi diversă, aducând în prim-plan şi actori secundari, dar mai ales oferind protagoniştilor spațiu suficient pentru a-şi susține cauza.

Prin sintezele şi analizele proprii, agenția de ştiri oferă şi imagini de ansamblu asupra evenimentelor din actualitate, lărgind astfel cadrul de percepție şi înțelegere al celor interesați.

Referitor la cotidianele monitorizate (*Evenimentul Zilei*, *Adevărul*, *Ziua*, *Gândul*, *Jurnalul Național*, *Cotidianul*), se remarcă interesul relativ scăzut pentru evoluțiile din regiune în afara perioadei războiului şi cea imediat următoare. Analiza cantitativă relevă un număr mic de articole dedicate acestora, cu excepția lunii august şi în mai mică măsură, aprilie (când

România a găzduit summitul NATO, la care s-a pus problema aderării Georgiei şi inerenta opoziţie a Rusiei).

Preluând masiv declaraţiile politicienilor români, articolele din ziarele menţionate se centrează pe implicaţiile evenimentelor pentru România şi reacţiile de la Bucureşti, acordând puţin spaţiu reacţiilor şi interpretărilor internaţionale, ori analizelor asupra resorturilor mai profunde ale acestei crize. În consecinţă, unghiul de percepţie al publicului este îngustat semnificativ.

Se păstrează însă nuanţa favorabilă Georgiei din poziţiile oficiale (cu excepţia *Evenimentului Zilei*), atitudinea faţă de Rusia variind de la neutralitate spre dezavuare evidentă. Cotidianele care folosesc fluxurile de informaţii de pe agenţiile de ştiri NewsIn, Reuters sau AFP (*Cotidianul*, *Jurnalul Naţional*) produc articole obiective şi mai echilibrate decât restul.

Nu în ultimul rând, trebuie remarcat că se cultivă o anumită ambiguitate (ce poate fi doar la nivel de exprimare, nu şi de intenţie) în ceea ce priveşte definirea realităţilor din regiune, în sensul utilizării frecvente a sintagmelor "evenimentele/ situaţia/ incidentele din Georgia" în paralel cu cea de "război ruso-georgian" (care identifică părţile şi stabileşte natura confruntării).

În ansamblu, ziarele româneşti susţin poziţiile publice ale preşedintelui Băsescu şi deciziile administraţiei sale, oferind însă publicului o imagine relativ îngustă asupra evenimentelor şi puternic coroborată cu realităţile (şi implicit competiţia pre-electorală) din plan intern.

Posturile TV ale căror site-uri electronice au fost monitorizate sunt TVR 1 - televiziunea publică - şi Realitatea TV, respectiv Antena 3, axate pe transmisiuni informative. În cazul lor, gradul de obiectivitate înregistrat este mult mai mare, mergând până la lipsa unor imagini nuanţate în cazul televiziunii publice. O uşoară nuanţă pro-georgiană se remarcă în cazul Realitatea TV, dar în ansamblu tonul rămâne unul neutru.

În concluzie, publicul român a fost expus unui flux informaţional divers, dar axat pe realităţile şi personajele interne şi puternic filtrat de percepţia preşedintelui (preluată în declaraţii oficiale şi cultivată ulterior în presă),

care a definit criza pentru guvernul de la București. Receptarea internațională a crizei joacă un rol marginal în conturarea percepției românești de la nivelul opiniei publice, regăsindu-se în surse media mai puțin popularizate (agenții de știri, ale căror produse sunt filtrate mai departe de redactorii de presă scrisă și televiziune). Totuși, poziția UE este larg promovată, ea reprezentând de fapt și matricea declarațiilor aparținând decidenților români.

Așadar, imaginea propagată în România a fost aceea a unei crize semnificative mai degrabă prin implicațiile ce le poate avea pentru politica externă românească și a unui moment în care decidenții de la București au acționat vizibil, în concordanță cu structurile euro-atlantice, susținând într-o anumită măsură Georgia și ridicând semne de întrebare cu privire la relația Rusiei cu Europa, dar mai ales cu țara noastră.

Partea a doua conține patru capitole care tratează succesiv analiza reacțiilor oficialităților românești în mass media românească, imaginea în media a războiului ruso-georgian, analiza calitativă și cantitativă a imaginii războiului ruso-georgian în cazul agenției de știri NewsIn, cea mai importantă agenție de știri care furnizează baza de date majorității clienților din România și principalelor televiziuni de știri din România și, în fine analiza calitativă și cantitativă pe documentele emise în România și de către principalele instituții internaționale în care România este membru – NATO; UE, OSCE.

Acest al patrulea capitol are în interiorul său și analiza instituțional-normativă a sistemului de decizie în crizele internaționale în România și analiza aplicată pe cazul războiului ruso-georgian a documentelor strategice ale României, pentru a decripta trendurile și reacțiile decidenților români prin prisma documentelor programatice de securitate, care are impact, firește, pe dimensiunea de pregătire, planificare și diminuare a efectelor și impactului crizei pentru România.

Capitolul 1

ANALIZA PE MASS - MEDIA ROMÂNEASCĂ – REACȚIILE AUTORITĂȚILOR ROMÂNE ÎN TIMPUL CRIZEI GEORGIENE

Mirela-Ancuța Samoilă

1. Introducere

Alegerile generale parlamentare din 28 noiembrie 2008, calitatea României de membru al UE şi al NATO, tendințele de autonomie ale Ținutului Secuiesc, „dezghețarea" conflictelor înghețate cu trimitere către Transnistria, opinia publică anti-Rusia coroborate au determinat reacția autorităților românești în timpul războiului ruso-georgian.

Mass media reflectă prin intermediul articolelor din perioada conflictului importanța colosală a acțiunilor întreprinse de autoritățile românești, dându-le acestora o mână de ajutor în implementarea indirectă a unei pseudo-campanii. Războiul ruso-georgian oferă posibilitatea afirmării autorităților prin reacții politice apropiate de opiniile cetățenilor, ca şi când politica externă ar reflecta ca în oglindă aceste opinii. Totuşi, prin analiza făcută în următoarele rânduri doresc să argumentez că, dincolo de apropierea campaniei electorale pentru alegerile generale, autoritățile românești îşi urmează cu succes politica pe care au prezentat-o în cadrul Summit-ului de la Bucureşti în legătură cu politica de securitate regională, dar şi atribuțiile care reies din calitatea de facto a statului român ca stat de frontieră pentru UE şi NATO.

2. Declarațiile autorităților la escaladarea conflictului ruso-georgian

Conflictul ruso-georgian începe în noaptea de 7 spre 8 august 2008, dar primele declarații oficiale ale autorităților românești sunt făcute abia după convocarea CSAT. Astfel, se declară că „Evoluția conflictelor înghețate din zona Caucazului și a bazinului Mării Negre a constituit o preocupare constantă a politicii externe a țării noastre, iar România a atras atenția în repetate rânduri cu privire la riscul acestor conflicte în planul securității regionale. Cu privire la situația din Georgia, România reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale ale acestui stat”[1], îndemnând părțile implicate să ajungă la negocieri.

Subiectul central al discursurilor autorităților române vizează aspecte legate de respectarea integrității teritoriale, suveranitate, drepturile minorităților, îndemnul la negociere și totodată precizează faptul că România va acționa în conformitate cu acțiunile sau declarațiile făcute de forurile internaționale la care este parte: NATO și UE. Traian Băsescu este primul care vrea să alunge ideea că situația din Kosovo și cea de acum, din Georgia ar putea fi un resort al “dezmorțirii” conflictelor înghețate – Transnistria, dar și faptul că războiul ruso-georgian destabilizează întreaga zonă de la Marea Neagră amenințând serios securitatea regională. Ținând cont și de solicitarea autonomiei Ținutului Secuiesc de către Consiliul Național Secuiesc, președintele declară că „Aveți obligația ca minoritari să fiți loiali statului pe teritoriul căruia trăiți. În același timp, statul pe teritoriul căruia trăiți are obligația să vă creeze condiții să vă păstrați limba, cultura, obiceiurile și atașamentul față de patria-mama. Nu sunt permise restricții de a veni să studiezi, nu acceptăm ideea aceasta. Nu sunt permise restricții administrative de genul „dacă și-a luat și cetățenia română nu mai are voie să lucreze în aparatul de stat“. Abordarea noastră este europeană și considerăm că avem obligația să vă dam, în condițiile legii, cetățenia statului român, dar, în același timp, statele pe teritoriul cărora trăiți au obligația să vă recunoască toate drepturile de cetățeni ai lor“[2]. În contrapartidă Consiliul Național Secuiesc prin Balazs Izsak răspunde: „Este responsabilitatea organizațiilor internaționale ca statele lor membre să evite aplicarea violenței, să nu îndrepte armele împotriva propriilor cetățeni și să respecte angajamentele legate de drepturile omului. S-a dovedit în mod

[1] CSAT: Instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetățenilor romani din Georgia, dacă situația va impune acest lucru, în “Ziua”, 10 august 2008

[2] Băsescu: Integritatea unui stat nu poate fi afectată de jocuri în numele minorităților, în ziarul “Ziua”, 11 august 2008

repetat că problematica drepturilor colective este o chestiune a politicilor de securitate a lumii întregi“[3].

Și alte personalități ale vieții politice românești își fac cunoscută opinia în problema ruso-georgiană, Mircea Geoană specificând că războiul din Georgia „riscă să arunce în aer stabilitatea regională și reprezintă cea mai gravă criză de la războiul din Transnistria“[4], dar și că “acest lucru va avea, prin ricoșeu măcar, o influență și asupra evoluțiilor din Republica Moldova” ceea ce implică “semnificații și ramificații multiple asupra interesului național romanesc“[5]. Teodor Meleșcanu anunță încă de la debutul conflictului că “țara noastră își asumă poziția NATO“. Ion Iliescu este de părere că în conflictul cu Georgia, Rusia nu face decât să respecte niște principii istorice privind stabilirea granițelor. „Cred că Rusia folosește niște precedente create pe plan internațional. În zona aceasta a Caucazului întotdeauna lucrurile au fost neclare și tensionate“. Fostul ministru de Externe, Adrian Cioroianu, pune conflictul pe seama moștenirii epocii sovietice. „E clar că Rusia are unele pretenții în Osetia“.[6]

Dacă la începutul conflictului autoritățile românești exprimau sprijinul pentru protejarea integrității teritoriale, a suveranității, drepturile minorităților, discursurile dobândesc ulterior alt centru de interes – importanța Georgiei datorită petrolului și securitatea energetică. Prima declarație în acest sens îi aparține lui Mircea Geoană: „ Nu aș vrea să trecem sub tăcere consecințele severe pe care aceste evoluții le au asupra intereselor românești. Asupra strategiei energetice a României. Putem să spunem azi, cu o doză mare de probabilitate, că proiectul Nabucco, proiectul acelei alimentări alternative cu gaze a României în afară de gazul rusesc este azi un proiect aproape mort. Este greu de crezut că firme occidentale și parteneri din regiune vor intra într-o astfel de investiție masiva în condiții de securitate redusă pentru un astfel de proiect“.[7]

---

[3] Consiliul Național Secuiesc: „Poporul din Abhazia și Osetia are drept la autodeterminare“, în ziarul “Ziua”, 11 august 2008

[4] Geoană despre razboiul din Caucaz: Când era Iliescu președinte invita liderii politici la discuții, în ziarul “Ziua”, 11 august 2008

[5] Theodor Meleșcanu: În criza din Osetia de Sud, ne asumăm poziția NATO, în ziarul “Ziua”, 8 august 2008

[6] Idem

[7] Mircea Geoană: Nabucco e aproape mort, South Stream ar trebui să treacă prin Oltenia, în ziarul “Ziua”, 14 august 2008

Impactul pe care îl are războiul ruso-georgian asupra destabilizării securității energetice este semnalat și de către Traian Băsescu ca un răspuns la sesizările pe care le făcuse acesta în cadrul Summit-ului de la București și la numeroasele articole apărute pe această temă în perioada de conflict. Reacțiile autorităților românești la debutul conflictului sunt prompte, iar influența acestuia a fost evidențiată prin referire la Republica Moldova, dar și la destabilizarea securității regionale cu implicații și în sectorul de securitate energetică. O astfel de atitudine de luare de poziție, chiar și numai din punct de vedere al declarațiilor, aduce România în prim plan, ea asumându-și în perioada de conflict o atitudine mai moderată, în așteptarea declarațiilor forurilor internaționale: UE și NATO. România merge în acțiunile sale în direcția politicilor UE și NATO, așa cum preciza încă de la debutul conflictului Teodor Meleșcanu, deoarece România nu are forța pentru a se impune separat în luarea unor hotărâri de acest gen, iar impulsurile de natură critică la adresa celor care încalcă integritatea teritorială, suveranitatea sau drepturile omului rămân doar la stadiul de condamnare publică și atât.

Dacă în mediul internațional poziția României trebuia să fie o prelungire a ceea ce se hotăra la nivel înalt, pe plan intern declarațiile autorităților și în special nivelul la care se iau hotărâri – dacă ne influențează conflictul din Georgia, modul în care să reacționăm – este cel mai înalt – Consiliul de Securitate și de Apărare a Țării. Fără a mai căuta argumente care să susțină sau nu pericolul cauzat de un astfel de conflict i s-a acordat de la început importanță pentru securitatea României.

3.Vizita lui Traian Băsescu în statele din regiunea Mării Negre

Vizita de lucru a președintelui Traian Băsescu în perioada 20-21 august 2008 în Georgia, Ucraina, Republica Moldova, Azerbaidjan și Turcia a inclus convorbiri cu omologii săi, vizita fiind însă pregătită înainte de declanșarea conflictului armat din Caucaz. Această realitate a fost relevată printr-o declarație a ministrului apărării, Teodor Meleșcanu, care a afirmat că „A fost planificat cam de un an și jumătate și înainte de începerea lui, a fost notificată și partea rusă despre desfășurarea exercițiului în Marea Neagră…Acest exercițiu nu are nimic în comun cu evenimentele din Georgia, însă în actualul context, fiecare încearcă să îi dea o anumită semnificație. Din partea Federației Ruse probabil că există o anumită

sensibilitate legată de prezența aici, dar încă o dată vă spun că nu are nicio legătură cu conflictul din Georgia. Acest exercițiu dovedește capacitatea NATO de reacție rapidă în orice zonă de pe lume inclusiv în Marea Neagră"[8].

Agenda convorbirilor șefului statului vizează discutarea situației din Georgia și a consecințelor în plan regional, dar și chestiuni care țin de specificul relațiilor bilaterale ale României cu fiecare din statele vizitate. O temă de interes special pentru România o constituie dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre, prin creșterea implicării unor actori multilaterali relevanți, precum Uniunea Europeană, NATO și OSCE, se mai precizează în comunicatul Președinției.

Traian Băsescu afirmă după întâlnirea cu Victor Iușcenko, președintele Ucrainei, "Actualele mecanisme de menținere a păcii în Osetia de Sud și Abhazia și-au dovedit ineficiența" și nici statele Uniunii Europene, nici Organizația Națiunilor Unite și nici statele pe teritoriul cărora există potențiale conflicte înghețate nu au de ce să mai mențină aceste mecanisme. Președintele Traian Băsescu a declarat că implicarea UE în Transnistria este esențială și fundamentală pentru soluționarea conflictului din această regiune. El a afirmat că în Transnistria este o situație relativ similară cu aceea din Kosovo și Osetia de Sud, respectiv existența unor majorități de o anume etnie sau cetățenie și o conducere locală „nelegitimă" care își proclamă independența față de un stat.[9]

În vizita sa în Georgia, Băsescu precizează că "Discuțiile noastre au vizat realitățile din Caucaz din momentul de față și împreună am făcut o analiză a evoluțiilor viitoare. Din punctul de vedere al României, al NATO și UE, organisme din care facem parte, integritatea teritorială a Georgiei este esențială și trebuie menținută. Nici un element nu justifică multiplicarea a ceea ce s-a întâmplat acolo. Susținem fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei"[10].

Președintele român nu s-a ferit să critice Moscova pentru întârzierea retragerii anunțate de către președintele rus Medvedev, spunând că „ori se dă o citire diferită la acordul de încetare a focului, ori parcă avem de-a face

---

[8] Tăriceanu respinge acuzațiile Rusiei legate de consolidarea prezenței NATO în Marea Neagră, www.realitatea.net, 28 august 2008.

[9] Băsescu a discutat despre situația din Osetia și conflictul transnistrean, în ziarul Gândul,

[10] Băsescu: Bucurestiul nu își va schimba poziția față de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul "Ziua", 21 august 2001

cu două documente diferite în forma în care au fost semnate“. După întâlnirea de la Baku cu şeful statului Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Traian Băsescu concluziona că “acum nu este momentul să căutăm responsabili pentru ceea ce s-a întâmplat în Georgia, ci este momentul prudenţei şi al acţiunii înţelepte. Avem nevoie ca, prin prudenţa şi înţelepciunea liderilor statelor din regiune, zona să fie foarte rapid stabilizată şi securizată, iar responsabilitatea pentru securitatea regiunii aparţine tuturor liderilor statelor din regiune, indiferent că sunt lideri ai unor state mai mari sau mai mici, mai influente sau mai puţin influente“.[11]

Şeful statului a făcut un apel la şefii de stat din regiune pentru a avea „o atitudine ponderată şi înţeleaptă“ faţă de conflictul din Caucaz, deoarece aproape de România există regiuni cu conflicte înghețate unde s-ar putea oricând repeta scenariul din Osetia – Transnistria, Nagorno Karabah şi poate chiar Crimeea. Aşa cum s-a dovedit în cazul Osetiei, izbucnirea unui conflict militar afectează grav întreaga regiune. Preşedintele român a încercat stând de vorbă în mod direct cu şefii statelor pe teritoriul cărora se află aceste conflicte aducerea lor la un numitor comun: opţiunea militară nu este o soluţie, iar integritatea teritorială trebuie respectată.

Care a fost motorul deciziei lui Traian Băsescu de a nu participa alături de preşedinţii Poloniei, Ucrainei şi Ţărilor Baltice la întâlnirea de la Tbilisi din timpul conflictului ruso-georgian – vizită anti-rusă ?

Răspunsul la această întrebare poziţionează România nu în tabăra de susţinătoare a Georgiei, ci în tabăra celor care susţin proiectul de pace propus de către Nicolas Sarkozy. Preşedintele Poloniei, Lech Karczynski, preşedintele ucrainian, Victor Iuscenko, preşedintele eston, Toomas Henrik Ilves, preşedintele lituanian, Valdas Adamkus şi premierul leton, Ivars Godmanis şi-au exprimat solidaritatea faţă de Georgia venind pe 12 august 2008 atunci când Sarkozy încă mai discuta cu Saakasvili despre proiectul de pace afimând în faţa Parlamentului georgian că se opun planului deoarece vorbeşte de încetarea operaţiunilor militare, dar nu şi de integritatea teritorială a Georgiei, că sunt anti-Rusia pentru că 50 de ani au fost sub influenţa politicii imperialiste a acesteia şi acum este momentul pentru a se milita pentru o poziţie dură faţa de Rusia.

Chiar dacă securitatea zonală era în pericolul extinderii războiului, aceştia trec peste aceste obstacole şi vin la Tbilisi în timpul conflictului. După

[11] Traian Băsescu: Georgia trebuie să înceapă negocieri directe cu Federaţia Rusă, 21 August 2008 sursa www.realitate.net

declarațiile lui Traian Băsescu cu privire la importanța integrității, a drepturilor omului, a suveranității încălcate de către alt stat, acțiunile în fapt nu sunt așa de solidare cu "pericolul rusesc" cunoscut la un moment dat și de România. Chiar dacă Polonia este stat membru al UE acest lucru nu o oprește din a se exprima împotriva proiectului de pace, iar incitarea opiniei publice odată cu exprimarea internațională în fapt a solidarității față de Georgia nu aduce decât mulțumirea momentului pentru că peste câteva zile președintele ucrainian avea să afirme posibilitatea pericolului viitor rus pentru Ucraina, fapt deja consumat în problema energetică. Condamnarea publică a acțiunilor ruse îi costă mai târziu.

Politica adoptată de România este una de cumpătare, căci "Federația Rusă trebuie să fie partener pentru securitatea zonei, nu element de risc". Prin alăturarea cauzei georgiene necesității securizării zonei Mării Negre în general, vizitele președintelui român (20-21 august 2008) promovează România în prim planul scenei internaționale. Faptul că nu desemnează clar vinovatul, că nu se situează de o parte sau de alta a taberei vine în sprijinul și în creșterea încrederii populației românești – anti-ruse, îngrozite de ideea de "imperialism rus", dar și întărirea poziției României ca stat ce respectă, se încadrează, fără a ieși de sub politica de securitate UE.

4. Declarațiile din cadrul și după Summit-ul NATO de la București

În cadrul Summit-ului de la București, NATO și-a exprimat acceptul pentru aspirațiile euro-atlantice ale Ucrainei și Georgiei, ambele state având posibilitatea de a deveni membre, iar obținerea MAP-ului (Membership Action Plan) era viitorul pas. Totuși, după Summit-ul de la București din 3 aprilie 2008 apar noi tensiuni în Caucazul de Sud, punctul culminant al acestora din august 2008 făcând ca în cadrul reuniunii din 3 decembrie 2008 NATO să se arate circumspectă la adresa gestionării crizei din august, să sprijine integritatea teritorială și suveranitatea Georgiei, condamnând acțiunile Rusiei și nerespectarea principiilor fundamentale ale unui stat, suveranitatea și integritatea teritorială. Chiar dacă traiectoria Georgiei este îngreunată de evenimentele din august, NATO recunoaște importanța relațiilor cu aceasta, poate și datorită importanței ei pentru securitatea energetică și zonală.

România a avut ocazia la summitul de la Bucuresti să-și arate susținerea pentru Georgia, propunând acordarea MAP-ului datorită importanței acestui

stat în politica de securitate regională. Războiul ruso-georgian nu aduce modificări poziţiei României faţă de primirea MAP de către Georgia, preşedintele Traian Băsescu specificând în cadrul vizitei din 21 august 2008 la Tbilisi că „va sprijini aspiraţiile euro-atlantice”[12] ale acesteia, dar şi importanţa şi modul în care MAP influenţează securitatea în zonă.

5. Reacţii înainte şi după Consiliul European extraordinar din 1 septembrie

Pe 1 septembrie la Bruxelles s-a desfăşurat un Consiliu European extraordinar pentru analizarea conflictului din Georgia. La reuniune au participat din partea României preşedintele Traian Băsescu şi premierul Călin Popescu-Tăriceanu.

„S-au obţinut concluzii extrem de bune care arată solidaritatea UE faţă de Georgia. În evaluarea noastră, criza georgiană este cea mai puternică criză din ultimii 18 ani în relaţia Federaţiei Ruse cu Uniunea Europeană. Concluziile remarcă reacţia disproporţionată a Rusiei. Este condamnată ferm decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte independenţa Osetiei de Sud şi Abhaziei. Concluziile cer să se ţină cont de rezoluţiile Consiliului de Securitate ONU, care consolidează ideea de integritate teritorială a Georgiei“, a declarat preşedintele Traian Băsescu.

România susţine măsurile de întărire a cooperării regionale în Marea Neagră. „Se cere punerea integrală în aplicare a planului de încetare a focului mediat de Nicolas Sarkozy cu Moscova şi Georgia. Concluziile relevă că în perioada următoare UE trebuie să ia măsuri de întărire a cooperării regionale, fie utilizându-se ca vector sinergia Mării Negre, un document la care România a ţinut foarte mult, fie creându-se şi instrumente adiţionale de întărire a cooperării cu statele din regiunea Mării Negre“, a mai spus Traian Băsescu.

„Concluziile recunosc impactul crizei asupra întregii regiuni şi, tot în concluzii, s-a adoptat soluţia numirii unui reprezentat al UE pentru Georgia. Se recunoaşte că, prin criza din Georgia, relaţia dintre UE-Rusia este într-un moment de răscruce. În ultima formă a concluziilor, s-a adoptat soluţia de a

[12] Băsescu: Bucureştiul nu îşi va schimba poziţia faţă de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul “Ziua”, 21 august 2008

se amâna negocierile pentru noul parteneriat UE - Federația Rusă până la retragerea trupelor Federației Ruse pe pozițiile anterioare conflictului“, a precizat preşedintele Traian Băsescu.
Călin Popescu Tăriceanu a adăugat că UE vrea să instituie pentru Georgia un regim special privind vizele. De asemenea, „UE a demonstrat că poate fi un actor major pe scena politică internațională“, a declarat premierul Călin Popescu-Tăriceanu în cadrul conferinței de presă pe care a susținut-o alături de preşedintele Traian Băsescu, după încheierea lucrărilor summit-ului extraordinar al UE. Premierul a făcut referire şi la întâlnirea pe care avut-o anterior cu omologul său georgian, precizând că Georgia a solicitat ajutorul UE pentru reconstrucție. De asemenea, premierul a menționat faptul că UE vrea să instituie pentru Georgia un regim special privind vizele.[13]

6. Concluzie

Opiniile autorităților româneşti se axează pe ideea că acest conflict nu poate fi restrâns numai la cei care sunt implicați direct, ci că este o problemă de securitate regională. Astfel, ministrul afacerilor externe, Lazăr Comănescu a declarat că „evenimentele din Georgia au arătat, totodată, că actorii regionali nu pot preveni sau soluționa singuri astfel de evoluții. De aceea, comunitatea internațională, îndeosebi UE, NATO şi OSCE trebuie să se implice mai mult în asigurarea păcii şi menținerea stabilității în regiune”. Traian Băsescu afirmă într-un comunicat necesitatea implicării comunității internaționale, îndeosebi UE, NATO şi OSCE pentru menținerea păcii şi menținerea stabilității în regiune. Șeful statului a făcut şi un apel la şefii de stat din regiune pentru „ a avea o atitudine ponderată şi înțeleaptă” față de conflictul din Caucaz.
Autoritățile româneşti au încercat să fie de partea celor care apără drepturile minorităților, integritatea teritorială, suveranitatea unui stat pe fundalul conflictelor înghețate din Transnistria şi Republica Moldova (care ne preocupă în mod direct) şi implicit soluționarea acestora. Vizita lui Traian Băsescu în țările riverane la Marea Neagră denotă preocuparea pentru cooperarea dintre aceste state pentru a se garanta securitatea regiunii: „Moldova are pe teritoriu conflict înghețat. Azerbaidjanul are pe teritoriu conflict înghețat, Georgia are pe teritoriu două conflicte înghețate, cel din

[13] Traian Băsescu: Relația dintre UE şi Rusia este într-un moment de răscruce, www.realitatea.net , Luni, 01 Septembrie 2008 20:03.

Osetia dezghețându-se brusc, dar mai are și Abhazia. Ucraina are probleme de prezență a flotei militare ruse de la Marea Neagră și problemele deja anunțate de autoritățile de la Moscova legate de Crimeea. În sfârșit, Turcia este, în opinia noastră, țara care alături de România are potențial să gestioneze și să garanteze securitatea în regiunea Mării Negre". Șeful statului și-a motivat astfel vizita în aceste state.

Pericolul conflictului din Transnistria și reactualizarea lui odată cu izbucnirea celui din Georgia este semnalat de Traian Băsescu: „în Transnistria nu se va întâmpla ce s-a întâmplat în Osetia de Sud și Abhazia".

Autoritățile române sprijină prin declarațiile făcute drepturile minorităților, dar în limitele dreptului internațional, și aici declarația lui Traian Băsescu este relevantă: „România nu va fi parteneră la destructurarea altor state în baza conceptului nelegitim de drepturi colective pentru minorități". Cât privește respectarea integrității teritoriale este de notat faptul că România va susține soluționarea conflictelor înghețate din regiunea Mării Negre dacă se fac „în limitele și în baza dreptului internațional, cu respectarea independenței fiecărui stat și cu respectarea principiului inviolabilității frontierelor".

Autoritățile românești au aceleași declarații față de conflictul ruso-georgian, iar reacția României ca stat va fi cea a unui membru al NATO și al UE ghidată de reacția oficială a acestor instituții, inclusiv prin susținerea Uniunii Europene pentru a căuta alte mecanisme de menținere a păcii și pentru a găsi soluții la conflictele înghețate.

Nu se încearcă îndepărtarea Rusiei și nici nominalizarea acesteia ca răspunzătoare pentru conflictul georgian, ci se încearcă cooptarea Rusiei ca partener pentru securitatea zonei Mării Negre, și nu ca element de risc, ceea ce denotă neutralitatea autorităților române. Prin absența incriminării, România, ca membru al UE și NATO, favorizează viitoarele relații dintre aceste instituții și Federația Rusă, Bucureștiul fiind oricum doar un membru al acestora și nu un decident internațional.

Rezolvarea conflictului trebuie axată pe acțiuni prudente, după cum afirmă și Traian Băsescu, „prudența trebuie să fie cuvântul de ordine al liderilor politici, atât în relațiile bilaterale între statele din regiune, cât și în relația cu Georgia și Federația Rusă".

Convocarea CSAT, dar și acțiunile MAE denotă reacția autorităților române la toate nivelurile, iar colaborarea dintre președinție și Guvern fac ca

acțiunile să fie prompte, fapt relevat de ajutorul acordat populației georgiene, dar și sprijinul acordat prin intermediul Ambasadei din Tibilisi. Ca o concluzie a evaluării reacțiilor autorităților românești poate fi utilizată declarația ministrului Afacerilor Externe, Lazar Comănescu care afirmă că "modalitatea în care România a reacționat în această situație a fost apreciată"[14], dar și cea a lui Teodor Meleșcanu, care atribuie meritul gestionării crizei sistemului de informații român, el fiind esențial în astfel de contexte (fără a lua în considerare declarația în care își scuza neinformarea cu privire la transportul de arme către Georgia).

Bibliografie

- Theodor Meleșcanu: În criza din Osetia de Sud, ne asumăm poziția NATO, în ziarul "Ziua", 8 august 2008
- CSAT: Instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetățenilor români din Georgia, dacă situația va impune acest lucru, în "Ziua", 10 august 2008
- Băsescu: Integritatea unui stat nu poate fi afectată de jocuri în numele minorităților, în ziarul "Ziua", 11 august 2008
- Consiliul Național Secuiesc: „Poporul din Abhazia și Osetia are drept la autodeterminare", în ziarul "Ziua", 11 august 2008
- Geoană despre războiul din Caucaz: Când era Iliescu președinte invita liderii politici la discuții, în ziarul "Ziua", 11 august 2008
- Mircea Geoană: Nabucco e aproape mort, South Stream ar trebui să treacă prin Oltenia, în ziarul "Ziua", 14 august 2008
- Băsescu a discutat despre situația din Osetia și conflictul transnistrean, în ziarul Gândul,
- Băsescu: Bucureștiul nu își va schimba poziția față de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul "Ziua", 21 august 2001
- Traian Băsescu: Georgia trebuie să înceapă negocieri directe cu Federația Rusă, 21 August 2008 sursa www.realitate.net

[14] Lazăr Comănescu: Reacția României in conflictul din Georgia a fost apreciată în străinatate, în ziarul "Ziua", 27 august 2008

- Băsescu: Bucureştiul nu îşi va schimba poziţia faţă de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul "Ziua", 21 august 2008
- Lazăr Comănescu: Reacţia României în conflictul din Georgia a fost apreciata în straînătate, în ziarul " Ziua", 27 august 2008
- Tăriceanu respinge acuzaţiile Rusiei legate de consolidarea prezenţei NATO în Marea Neagră, www.realitatea.net , 28 august 2008
- Traian Băsescu: Relaţia dintre UE şi Rusia este într-un moment de răscruce, www.realitatea.net, Luni, 01 Septembrie 2008 20:03

Capitolul 2

ANALIZA MODULUI ÎN CARE MASS-MEDIA ROMÂNEASCĂ A REFLECTAT CRIZA GEORGIANĂ

Radu Ion Arghir
Narcis Bălăşoiu
Gabriela Radu
Mihai-Liviu Sabie

Metodologie

Scopul proiectului de cercetare este evaluarea impactului pe care ştirile prezente în media l-au avut asupra publicului din România, cât şi evaluarea ştirilor propriu-zise (obiectivitate, acurateţe etc.). Totodată am urmărit modul în care au fost prezentate de către media reacţiile statului român sau ale reprezentanţilor acestuia la evenimentele ce se desfăşurau în Georgia. Studiul a fost realizat în trei etape: documentare, centralizare şi analiză. Procesul de documentare a început cu stabilirea de comun acord a unui număr de publicaţii şi televiziuni considerate a fi cele mai importante ca tiraj şi audienţă, pentru a reflecta cât mai exact modul în care a fost prezentată criza în România. Acestea au fost împărţite în mod egal între membrii echipei.

În continuare au fost puse la punct metodele de evaluare. S-a stabilit că materialele vor fi analizate din punct de vedere cantitativ şi calitativ. Evaluarea cantitativă urmăreşte evoluţia numărului de articole pe parcursul anului 2008 şi temele recurente în media românească. Poate fi astfel identificat gradul de atenţie de care s-a bucurat criza din Georgia cât şi evenimentele pe care s-a pus accentul. Evaluarea calitativă analizează

prezența anumitor termeni cheie – stabiliți de comun acord – și conotația –pozitivă, neutră sau negativă- oferită acestora în cadrul articolului/ştirii, cât şi gradul de obiectivitate al acestora. Conotația este stabilită după modul în care autorul articolului prezintă acel termen. Cu toate că o astfel de evaluare presupune un grad ridicat de subiectivitate, este utilă pentru a stabili dacă per total articolele/ştirile evaluate au fost echilibrate sau au înclinat în favoarea uneia din părțile implicate chiar dacă fiecare articol/ştire individual(ă) sunt obiective.
Accesarea publicațiilor/televiziunilor a fost realizată de pe portalul acestora de internet.
Odată stabilit modelul de evaluare, fiecare membru al echipei a analizat publicațiile/ televiziunile care îi reveneau. Pentru analiza cantitativă au fost numărate de fiecare membru al echipei, împărțite pe luni articolele şi notate temele recurente. Analiza calitativă a presupus numărarea termenilor relevante (stabiliți anterior), stabilirea conotației acestora şi desigur evaluarea generală a obiectivității fiecărui articol.
Prima consultare a avut loc după adunarea materialelor relevante din publicațiile/televiziunile vizate. În timpul acesteia a fost stabilit de comun acord dacă materialele prezentate de fiecare erau relevante pentru studiu. Odată filtrate, materialele obținute au fost centralizate şi introduse intr-o bază de date. De asemenea au fost împărțite sarcinile de analiză. Prin analiză se înțelege interpretarea datelor obținute. Odată stabilite domeniile de analiză s-a revenit la munca individuală. Bineînțeles membrii echipei au comunicat pe toată perioada studiului.
La finalul acestei etape a fost organizată o nouă întâlnire pentru a centraliza interpretările obținute şi pentru a extrage concluziile procesului analitic. Membrii echipei au redactat de comun acord o analiză unitară a modului în care a fost reflectată criza în publicațiile româneşti selectate. Pentru analiza cantitativă a fost redactată o evaluare generală ce urmăreşte raportul evenimente număr articole/ştiri în perioadele pre-criză, post-criză cât şi în timpul crizei, în timp ce analiza calitativă evaluează fiecare publicație/televiziune în parte.

Analiză cantitativă

Prima lună a anului 2008 nu a marcat o sporire a interesului pentru Georgia în presa românească. Alegerea lui Saakaşvili nu a reprezentat un subiect important pentru ziarele şi televiziunile din România, aceasta fiind

menționată doar în trecere. Luna februarie a marcat o creștere a numărului de articole din presa românească legate de regiunile separatiste din Georgia pe fondul dezbaterii legate de independența Kosovo. S-au făcut analogii, s-a menționat situația tensionată, dar nu se întrevedea o schimbare bruscă. Dezbaterile au continuat și în lunile martie și aprilie pe fondul Summit-ului NATO. De această dată, poate și ca urmare a faptului că Summit-ul se desfășura în România, iar Georgia era un punct pe agenda de discuții, numărul articolelor ce abordau tensiunile din Georgia a crescut atingând maximul perioadei pre-conflict la sfârșitul lunii martie și începutul lunii aprilie. Luna imediat următoare a început cu noi tensiuni în Abhazia ce au menținut atenția presei române asupra problemei regiunilor separatiste din Georgia, numărul articolelor înregistrând doar o ușoară scădere. S-a vorbit chiar de un posibil conflict deschis Ruso-Georgian. Tensiunile au scăzut pe parcursul lunii iunie, în urma presiunilor făcute asupra ambelor părți, fapt ce a dus la continuarea trend-ului descendent al numărului de articole din presa românească ce faceau referire la diferendul Ruso-Georgian. Luna iulie a marcat mutarea centrului atenției din Abhazia către Osetia de Sud din cauza unor ciocniri dintre trupele georgiene și trupele paramilitare osetine. Un nou val de articole din presa românească avertizau în legătură cu un posibil conflict. Numărul articolelor ce se concentrau asupra problemei Ruso-Georgiene a crescut din nou apropiindu-se de numărul maxim din perioada martie-aprilie. Creșterea constantă a numărului de articole a continuat și în luna august până la începutul ostilităților. Per total, desfășurarea operațiunilor militare și tentativele diplomatice de a pune capăt conflictului au ținut prima pagină a publicațiilor din România, numărul articolelor crescând de peste zece ori în luna august. Finalul operațiunilor militare a dus la scăderea numărului de articole ce au abordat tema Osetiei de Sud (și nu a relației Ruso-Georgiene) la jumătate. Totuși recunoașterea independenței Abkaziei și Ossetiei de către Moscova și numeroasele reacții internaționale la aceasta au avut ca efect menținerea diferendului Ruso-Georgian în centrul atenției mass-media.

Numărul referirilor la diferendul Ruso-Georgian a înregistrat o scădere sensibilă în lunile octombrie și noiembrie când au fost puse în discuție subiecte de tipul reconstrucției în Georgia sau prezența și activitatea obsevatorilor UE în Georgia. În decembrie, numărul articolelor ce abordau diferendul Ruso-Georgian a ajuns pentru prima dată de la începutul

ostilităţilor la nivelul pre-conflict, marcând revenirea la "normal" în măsura în care poate el fi perceput de mass - media românească.
Deşi au existat şi factori externi (cum ar fi proclamarea independenţei Kosovo sau Summit-ul NATO din Bucureşti) care au influenţat frecvenţa articolelor ce aveau ca temă problema regiunilor separatiste din Georgia, vârfurile au fost reprezentate de tensionarea - mai întâi a situaţiei din Abhazia - şi apoi a celei din Osetia, putându-se vorbi de o evoluţie similară, cu excepţia notabilă a faptului că în cazul Abkhaziei nu s-a ajuns la conflict deschis.

Evoluţia numărului articolelor din presa scrisă evaluată în 2008:

nr articole ziar\luna	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august
Adevărul	0	0	7	9	9	6	7	210
Cotidianul	0	2	3	4	5	8	12	19
Evenimentul Zilei	5	2	9	22	8	3	7	34
Gândul	18	13	20	40	15	10	14	168
Jurnalul Naţional	2	3	6	10	9	4	11	122
Ziua	9	11	24	12	13	13	19	259
Total	**34**	**31**	**69**	**97**	**59**	**44**	**70**	**812**

nr articole ziar\luna	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	Total 2008
Adevărul	71	20	15	13	367
Cotidianul	14	6	3	2	78
Evenimentul Zilei	8	4	1	2	105
Gândul	52	11	8	4	373
Jurnalul Naţional	76	22	11	6	282
Ziua	146	54	39	19	618
Total	**367**	**117**	**77**	**46**	**1823**

Analiză calitativă

Presa scrisă:

"Adevărul"

În ziarul "Adevărul" întâlnim foarte puţine editoriale în adevăratul sens al cuvântului, singurele exemple arătând un asentiment puternic împotriva Rusiei (11 august - Rusia vrea un angajament de neagresiune

Evoluția numărului știrilor prezente pe televiziunile evaluate în 2008:

nr ştiri TV\luna	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august
Antena 3	0	0	0	2	4	1	0	23
TVR 1	0	0	0	0	0	0	0	0
Realitatea TV	0	2	2	4	1	0	1	13
Total	**0**	**2**	**2**	**6**	**5**	**1**	**1**	**36**

nr. ştiri TV\luna	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	Total 2008
Antena 3	1	1	0	1	33
TVR 1	11	3	0	0	14
Realitatea TV	0	0	0	0	23
Total	**12**	**4**	**0**	**1**	**70**

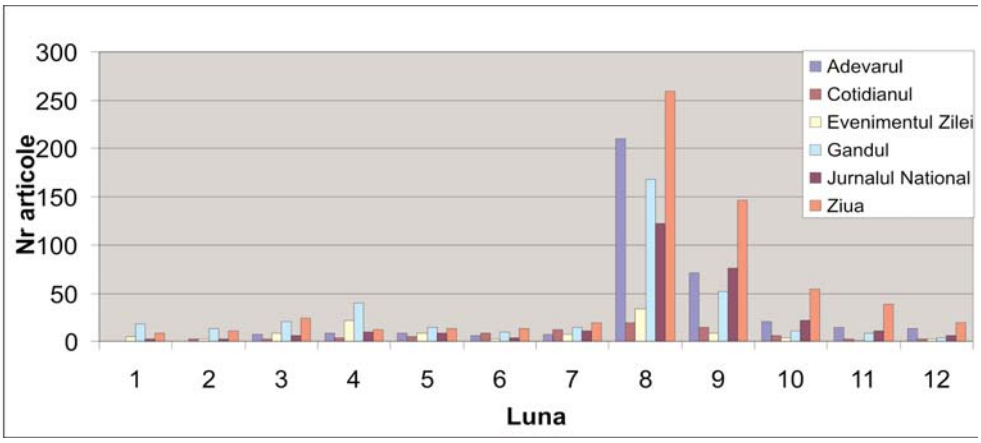

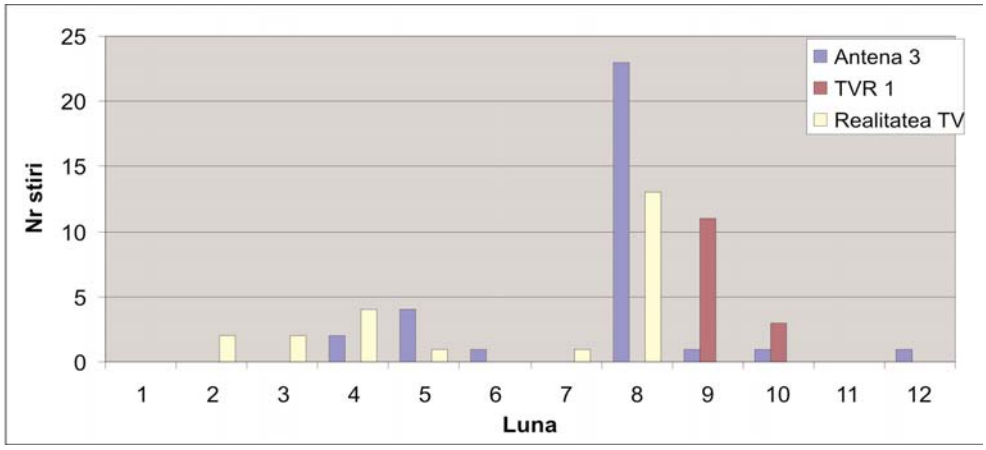

semnat de Georgia, Osetia de Sud şi Abhazia) sau punând un foarte mare accent pe pierderile omeneşti sau acţiunile de tip umanitar (8 august - Liderul Osetiei de Sud susţine că 1.400 de persoane au murit în urma confruntărilor ; Georgia deschide un coridor pentru evacuarea civililor din zona de conflict şi 4 august - Osetia de Sud a anunţat că evacuează copiii spre Rusia). Cu toate că au beneficiat de asistenţa redactorilor de la Foreign Policy, majoritatea analizelor, deşi mai numeroase decât în alte publicaţii, sunt superficiale. Totuşi, către finalul conflictului, spre deosebire de alte ziare, adoptă o privire de ansamblu ("Rusia nu găseşte aliaţi", 29 august) depăşind zona restrânsă a conflictului propriu-zis şi a părţilor implicate direct(Georgia, Rusia) sau indirect (NATO, UE, SUA).

Termen\conotaţie	Adevărul			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	3	33	5	41
Rusia	7	14	9	30
Saakasvili	0	13	3	16
Putin	0	3	2	5
Medvedev	3	11	6	20

'Gândul"

Ziarul "Gândul" adoptă o abordare neutră în mare parte a articolelor dinaintea izbucnirii crizei (cu mici excepţii printre care şi preluarea termenului de republică separatistă - Abhazia cere să i se recunoască independenţa - 8 martie 2008, Ana Ilie; "Georgia convoacă Consiliul de Securitate al ONU împotriva Rusiei", 18 aprilie - Eliza Francu; observăm şi utilizarea termenului de preşedinte al republicii separatiste în mai multe articole preluate de pe mediafax - „Abhazia ameninţă că îşi va mobiliza trupele la „frontiera" cu Georgia", 18 aprilie „Armata abhază, în stare de alertă după intensificarea tensiunilor în regiune", 5 mai). Şi mai interesante sunt referirile la guvernul abhaz în exil (Rusia acuzată de Georgia că şi-a deschis o bază militară în Abhazia, 16 iunie, preluare mediafax) sau reprezentanţi ai acestui guvern sau parlamentul - „ Rusia respinge proiectul de rezoluţie al ONU" - 21 august 2008. Declaraţiile din partea lui Putin sunt rar preluate, mai mult fiind prezentate declaraţiile lui Medvedev care, în absenţa celor ale fostului lider de la Kremlin nu mai par atât de „soft" („ Medvedev avertizează Georgia că aderarea la NATO nu o protejează de un nou atac", 12 septembrie; „ Medvedev învinuieşte NATO pentru conflictul din

Georgia, 19 septembrie - preluări mediafax). După terminarea războiului însă, articolele din septembrie și octombrie prezintă problemele nou apărute dintr-o perspectivă anti-georgiană și anti-ucraineană în privința armelor vândute Georgiei atât de către Ucraina, cât și de către România.
Prezintă subiectul destul de obiectiv în comparație cu alte surse media mainstream. Este foarte critic la adresa președintelui Traian Băsescu și aici unele editoriale tind să prezinte activitatea lui din această perspectivă.

Termen\conotație	Gândul			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia în raport cu Rusia:	60	110	204	374
Saakasvili	24	38	25	87
Putin	11	21	9	41
Medvedev	4	27	9	40

"Ziua"

La ziarul "Ziua' observăm o tranziție foarte rapidă de la un „război georgiano-osetin" („Abhazia a deschis al doilea front de luptă", 8 august) la un conflict ruso-georgian
(„Sarkozy a ajuns la o înțelegere cu Medvedev pe tema Georgiei", 12 august). Ziarul prezintă și o altă față a crizei din Georgia și anume cea energetică, dar nu din punctul de vedere al coridorului energetic („Afacerile lui Patriciu în Georgia depășesc 100 de milioane de dolari", 13 august), fiind singurul care menționează acest detaliu. Totodată este foarte critic și negativist la adresa actorilor menționați. Nu întâlnim decât puține editoriale, iar majoritatea acestora condamnă Rusia vehement. Sunt preluate în special declarații ("Tupeu de „pridvornic" al Kremlinului", 1 septembrie 2008) ce vin de la diferiții oficiali ce condamnă acțiunile Rusiei. Inițial se poate observa o oarecare neutralitate ce dispare odată cu evoluția conflictului.

Termen\conotație	Ziua			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	13	27	23	63
Rusia	11	19	32	62
Saakasvili	6	8	5	19
Putin	0	4	1	5
Medvedev	4	12	6	22

"Evenimentul Zilei"

"Evenimentul Zilei" prezintă situaţia din Georgia începând cu alegerile din ianuarie dintr-o perspectivă anti-Saakasvilli („Mihail Saakasvili mai vrea un trandafir:, 4 ianuarie; „Trandafirii lui Saakasvili tremură la numărătoare", 7 ianuarie; „Proteste în Georgia", 13 ianuarie). În ceea ce priveşte prezentarea crizei din Georgia, putem observa o trecere treptată de la sintagmele regiuni separatiste, teritorii secesioniste („Rusia ţine NATO în şah cu pionii separatişti", 12 martie) la autorităţile republicii separatiste („Avion-spion, doborât deasupra Mării Negre", 19 martie) republica separatistă („Abhazia închide frontiera cu Georgia", 1 iulie). Totodată Evenimentul Zilei este singurul cotidian care menţionează declaraţia liderului venezuelan Hugo Chavez în legătură cu criza din Georgia (Chavez: „Bush a ordonat intervenţia georgiană" 20 august 2008) şi care tratează de la început criza din Georgia drept un conflict ruso-georgian şi nu oseto-georgian.

Termen\conotaţie	Evenimentul Zilei			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia în raport cu Rusia:	10	17	77	104
Saakasvili	17	3	3	23
Putin	22	4	2	28
Medvedev	10	2	2	14

"Jurnalul Naţional"

Dacă iniţial articolele din "Jurnalul Naţional" prezintă argumente ce justifică activitatea fiecărei părţi, şi încearcă să determine cine a început conflictul, odată cu evoluţia acestuia, tonul articolelor pune într-o lumină favorabilă Georgia şi în particular pe preşedintele Mihail Sakaasvili.

Este prezentată poziţia României, prin preşedintele Traian Băsescu: România susţine integritatea şi suveranitatea teritorială a Georgiei şi a fiecărui stat european şi se opune cererilor unor teritorii separatiste. De asemenea se specifică ajutorul umanitar acordat Georgiei.

Mai este prezentată şi poziţia Rusiei prin ambasadorul acesteia la Bucureşti. Acesta este surprins de atitudinea echivocă a României în legatură cu numirea vinovatului în începerea ostilităţilor dintre cele două ţări. Astfel

acțiunile guvernului georgian în provinciile separatiste sunt catalogate ca "xenofobe".

Într-un alt articol este prezentată poziția oficialităților georgiene și a președintelui Mihail Sakaasvili la acțiunile "reale" ale Rusiei în Georgia. Rusia este acuzată de încălcarea convențiilor internaționale și de violarea teritoriului național georgian. De asemenea, Rusia este portretizată ca fiind o putere imperialistă ce dorește să-și mențină influența în fostele republici sovietice, forțat, pe cale armată, neținând cont de suveranitatea acestora. Este relevantă și poziția antirusească și pro georgiană a SUA și a altor membri NATO prezentată în articolele ziarului.

Termen\conotație	Jurnalul Național			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	5	21	2	28
Rusia	1	29	3	33
Saakasvili	1	5	3	9
Putin	1	2	2	5
Medvedev	0	3	0	3

Televiziuni:

Antena 3

Reportajele prezentate de Antena 3 par obiective la prima vedere. Totuși, se observă însă o schimbare în termenii folosiți în reportaje la adresa evenimentelor din Georgia și a regiunilor separatiste. Astfel observăm o alternanță între "război", "conflict" și "incident" - termenul de război fiind folosit în articole de la începutul crizei și după terminarea acesteia. De asemenea în ceea ce privește regiunile separatiste acestea sunt menționate ca atare până la articolul din 10 august în care sunt menționate drept republici. În continuare observăm o alternanță între termenii de regiune separatistă și republică.

Termen\conotație	Antena 3			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	9	0	11	20
Rusia	6	0	30	36
Saakasvili	5	5	0	10
Putin	0	1	1	2
Medvedev	3	2	1	6

TVR1

Televiziunea Naţională prezintă ştirile cu o obiectivitate forţată, rar se observă o calitate editorială în prezentarea ştirilor, ci doar înşiruirea declaraţiilor oficiale ale reprezentanţilor statelor care întră în discuţie. Nu sunt prezentate declaraţile organizaţiilor non-guvernamentale sau preluări din presa locală (georgiană) sau internaţională.

Termen\conotaţie	TVR1			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	2	1	2	5
Rusia	1	1	5	7
Saakasvili	0	1	0	1
Putin	0	0	0	0
Medvedev	0	1	0	1

Realitatea TV

În cazul ştirilor Realitatea putem observa un oarecare grad de obiectivism, mai ales în perioada precendentă războiului, dar aceasta este înlocuită de tendinţa pro-Georgia începând cu articolele din luna aprilie. Totodată menţiunile referitoare la regiunile separatiste din Georgia trec la republici separatiste şi chiar republici separatiste georgiene în articolele din septembrie. De asemenea observăm şi menţionarea unui "guvern separatist". În ceea ce priveşte menţiunile despre Rusia, acestea sunt oarecum temperate, deşi nu se pune atât de mult accent pe termenul de "trupe de menţinere a păcii".

Termen\conotaţie	Realitatea TV			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	7	6	6	19
Rusia	4	8	9	21
Saakasvili	1	6	2	9
Putin	1	2	2	5
Medvedev	1	0	2	3

Concluzii:

Deşi există o excepţie în cazul publicaţiei "Evenimentul Zilei", care are o atitudine pro-rusă, media românească oscilează între o neutralitate forţată şi o atitudine pro-georgiană, conformă cu direcţiile vestice de analiză a conflictului. Mai este de remarcat aici inconsistenţa în folosirea anumitor

termeni, fapt ce trădează ori minimalizarea importanței înțelesului acestora ori, mai simplu, lipsa de comunicare internă (ca în cazul "război" – "conflict", "regiune separatistă" – "republică separatistă"). Totodată, se întâlnesc anumite modele ce se respectă cel puțin de la un anumit punct din timpul conflictului, cum ar fi criticarea unei personalități (Evenimentul Zilei – Saakaşvili, Gândul – Traian Băsescu) sau accentul pus pe acțiunile de tip umanitar (Adevărul). Totuși, consecvență întâlnim doar la TVR 1(neutralitate) şi Evenimentul Zilei (pro Rusia), ele păstrând aceleaşi atitudini pe tot parcursul anului, în timp ce celelalte televiziuni/ziare evoluează de la neutralitate spre o atitudine pro-Georgia (Ziua, Adevărul, Realitatea TV) sau critică la adresa Georgiei (Gândul), cu alte cuvinte iau partea unuia dintre actorii din conflict (dacă nu au făcut-o de la început ca în cazul Evenimentul Zilei).

Capitolul 3

ANALIZĂ CANTITATIVĂ ȘI CALITATIVĂ A ȘTIRILOR DE PE AGENȚIA DE ȘTIRI NEWSIN REFERITOARE LA CRIZA GEORGIANĂ DIN AUGUST 2008

Șeila Abdișa
Elis Bekir
Monica Oproiu

Introducere

În scopul cercetării percepției și a deciziilor politice românești în criza georgiană din august 2008 a fost aleasă ca sursă de documentare agenția de știri NewsIn. Parte a trustului media Realitatea-Cațavencu, agenția oferă fluxul informațional din actualitatea zilnică pentru posturile de televiziune Realitatea TV și Antena 3, precum și pentru majoritatea ziarelor din România. Sistemul atestat pentru managementul calității pe domeniul de activitate al NewsIn a reprezentat un argument în plus pentru alegerea acestei surse.

Analiza s-a bazat pe o bază de date cuprinzând știrile relevante despre Rusia, Georgia, reacția comunității internaționale și a establishmentului politic românesc în perioada 1 ianuarie-31 decembrie 2008. Intervalul ales a fost structurat în 3 secvențe: pre-conflict (1 ianuarie-31 iulie), conflictul propriu-zis (1-31 august) și post-conflict (1 septembrie -31 decembrie). Metodologia de analiză a fost identică, însă, datorită specificului evenimentelor și al pozițiilor asumate public de către actori în fiecare dintre

intervalele stabilite, au existat variaţii cu privire la aspectele asupra cărora s-a pus accentul. Rezultatele au fost cuantificate separat, tocmai pentru a arăta evoluţia receptării evenimentelor analizate pe parcursul întregului interval propus. Concluziile au fost concepute în mod specific pentru fiecare dintre secvenţele identificate, la final fiind subliniate elementele de unitate, respectiv discrepanţele.

Faza pre-conflict: 1 ianuarie- 31 iulie 2008

I. Metodologie

A fost urmărită obţinerea de date privind:

- cantitatea de articole segmentate pe cele două ţări implicate (Georgia şi Rusia) şi pe sursa articolului;
- cuantumul de menţiuni pozitive, neutre, negative;
- măsura (sau tendinţele) care caracterizează relatările agenţiei de presă NewsIn cu privire la conflictul din Georgia.

Au fost înregistrate articolele care au relatat despre teme relevante perioadei de pre-conflict din Georgia: situaţia politică din ţară, relaţia dintre Georgia, Rusia, Uniunea Europeană şi Statele Unite ale Americii, Summit-ul NATO şi declaraţiile unor diplomaţi cu privire la situaţia din Georgia.

II. Analiza cantitativă:

În perioada monitorizată de pre-conflict au fost identificate 409 articole. Rezultatele sunt prezentate în tabelele de mai jos:

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
2 ianuarie	1	pozitiv			Georgia + Rusia	cotidianul canadian The Globe and Mail	
3 ianuarie	1		Neutru		Georgia	AFP	
4 ianuarie	7	pozitiv	4 neutre	2 negative	7 Georgia	7 AFP	2 Mihail Saakaşvili; 1 preşedintele abhaz Serghei Bagapş;
5 ianuarie	2		Neutru	negativ	Georgia	2 AFP	

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
6 ianuarie	4	pozitiv	2 neutre	negativ	3Georgia+ 1 Rusia	4 AFP	1 Ministerul rus de Externe
7 ianuarie	1	pozitiv			Georgia	AFP	1 Javier Solana
8 ianuarie	1	pozitiv			Georgia	Reuters	1 Mihail Saakașvili
10 ianuarie	2		neutru	negativ	Rusia; Georgia	2 AFP	1 viceministru rus pentru afaceri externe; 1 Șeful OSCE
11 ianuarie	1		neutru		Georgia	AFP	
13 ianuarie	1		neutru		Georgia	AFP	
14 ianuarie	1		neutru		Georgia	Reuters	consilierul american pentru securitate națională
17 ianuarie	1		neutru		Georgia+ Rusia	AFP	Vladimir Putin
18 ianuarie	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	ambasadorul rus la NATO, Dmitri Rogozin
20 ianuarie	6		5 Neutre	1 negativ	6 Georgia+ 1 Rusia	5 AFP 1 fără sursă	1 Responsabil din Departa-mentul de Stat, 1 Traian Băsescu, 1 Lavrov
23 ianuarie	2		2 neutre		2 Georgia	1AFP 1 fără sursă	Traian Băsescu
24 ianuarie	1	pozitiv			Georgia	AFP	Eduard Kokoiti, prețedinte Osetia S
25 ianuarie	1		neutru		Rusia	AFP	Dmitri Rogozin
26 ianuarie	1		neutru		Georgia	AFP	Mihail Saakașvili
TOTAL ianuarie	36	6	24	6	Georgia: 32; Rusia: 6	AFP: 31; Reuters: 2; 1 ziar Canadian; 2 fără sursă	17 oficiali
1 februarie	1	pozitiv			Georgia	AFP	Mihail Saakașvili
10 februarie	1		neutru		Georgia + Rusia	AFP	Serghei Ivanov

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
13 februarie	1		neutru		Georgia	Reuters	
15 februarie	2		2 neutre		2 Rusia	2 AFP	2 Serghei Ivanov
16 februarie	1		neutru		Georgia	AFP	
17 februarie	2		2 neutre		2Georgia	2 AFP	1 Serghei Bagapş
18 februarie	3		3 neutre		2 Georgia+ 2 Rusia	3 AFP	1 analisti; 1 Mihail Saakaşvili; 1Parlamentul rus
19 februarie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2AFP Bakradze,	1 David 1 Constantin Kosacev
21 februarie	3		3 neutre		2 Georgia+ 3 Rusia	3 AFP	1 Serghei Lavrov
22 februarie	2		2neutru		1 Rusia 1 Georgia	2 AFP	1 Eduard Kokoiti 1 David Bakradze
27 februarie	1		neutru		Georgia	AFP	David Bakradze
TOTAL februarie	19	1	18	0	Georgia:13 Rusia:10	AFP:19	13 oficiali, 1 analişti
3 martie	1		neutru		Georgia	AFP	Mihail Saakaşvili
5 martie	3		3 neutre		3Georgia	Newsin, Regnum AFP	1 Robert Simmons
6 martie	6		6 neutre		4 Georgia 2 Rusia	5 AFP; 1 fără sursă	2 Rice, 1 miniştri de externe ai NATO, 2 Lavrov, 1 Jaap de Hoop Scheffer
7 martie	4		4 neutre		4 Georgia	3AFP 1 fără sursă	1 Nino Burdjandze
8 martie	3		3 neutre		1 Georgia + 2 Rusia	3 AFP	1 Dmitri Rogozin 2 Vladimir Putin
9 martie	1		neutru		Georgia	AFP	
10 martie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 Reuters 1 AFP	1 Benita Ferrero-Waldner, 1 Angela Merkel

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
11 martie	3		3 neutre		3 Georgia	2 Reuters 1AFP	2 Dmitri Rogozin
12 martie	1		neutru		Rusia	AFP	1 Elene Hoştaria
13 martie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	1 Newsin 1 fără sursă	
14 martie	2		2 neutre		2 Rusia+ 1 Georgia	1 Reuters 1 fără sursă	1 Jaap de Hoop Scheffer, 1 Paul Gallis, expert
15 martie	2		2 neutre		2 Rusia	2 AFP	1 Dmitri Peskov, purtător cuvânt Dumă
16 martie	3		3 neutre		3 Georgia	3 AFP	2 Mihail Saakaşvili 1 Jaap de Hoop Scheffer
17 martie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	Newsin, AFP	1 Temuri Iakobaşvili, 1 Aleksei Ostrovski
18 martie	1		1neutru		Rusia	Itar-tass	1 Aleksei Ostrovski
19 martie	2	1 pozitiv	1 neutru		1 Rusia 1Georgia	1 Newsin 1 AFP	1 Craig Kennedy, 1 George W. Bush
20 martie	2		2 neutre		2 Rusia	1 Reuters, 1 AFP	1 analiști
21 martie	6		6 neutre		3 Georgia 3 Rusia	2 RIA Novosti, 3 AFP, 1 fără sursă,	1 Lavrov, 1 proiect de declarație, 1 Konstantin Gabaşvili
22 martie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	
23 martie	1			1 negativ	1 Georgia	AFP	
24 martie	1			1 negativ	Georgia + Rusia	Washing-ton Post	
25 martie	4		4 neutre		4 Rusia+ 1 Georgia	3 AFP, 1 fără sursă	3 Dmitri Medvedev
26 martie	4		3 neutre	1 negativ	2 Georgia 2 Rusia	1 The Georgian Times, 1 Reuters 1 AFP, 1 GMF	1 David Bakradze, 1 Mihail Kaminin

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
27 martie	6	1 pozitiv	5 neutre		3 Georgia 3 Rusia	3 AFP, 1 fără sursă 1 Newsin, 1 Reuters	1 David Bakradze 1 Stephen Hadley 1 Jaap Werner 1 Serghei Lavrov 1 Băsescu 1 De Hoop Scheffer
28 martie	7	1 pozitiv	5 neutre	1 negativ	4 Georgia 3 Rusia	2 Reuters 5 AFP, 1 Newsin	2 Aleksandr Gruşko 1 Lavrov 1 Daniel Korski, expert 1 Mihail Saakaşvili
29 martie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	1 fără sursă 1 AFP	1 Serghei Bagapş
30 martie	3		1 neutru	2 negative	1 Rusia 2 Georgia	3 AFP	1 Lavrov 1 Mihail Saakaşvili
31 martie	9	1 pozitiv	8 neutre		2 Rusia 7 Georgia	2 AFP 1 Financial Times 5 Reuters 1 TVR	1 Lavrov 1 Mihail Saakaşvili 1 Băsescu
TOTAL martie	84	4	74	6	Georgia:51 Rusia: 36	TVR:1 Financial Times:1 Newsin:6 Farasursa: 8, GMF:1 Itar-Tass:1 Ria No - vosti:1 The Georgian Times:1 Regnum:1 Washing-ton Post:1 Reuters:14 AFP:48	48 oficiali 3 experţi 1 proiect de declaraţie

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
1 aprilie	3		3 neutre		3 Georgia	2 Newsin 1 AFP	1 Steven Pifer 1 George Bush
2 aprilie	7		7 neutre		3 Georgia 4 Rusia	2 AFP 1 RIA Novosti 4 Newsin	1 Frank-Walter Steinmeier 1 Lavrov 1 Bruce Jackson, expert 1 Geoană 1 Băsescu 1 Mihail Saakaşvili
3 aprilie	7	1 pozitiv	5 neutre	1 negativ	7 Georgia	4 AFP 2 Newsin 1 Reuters	1 Lech Kaczynski 1 Mihail Saakaşvili 1 Jaap de Hoop Scheffer 1 Geoană 1 Putin
4 aprilie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Rogozin
9 aprilie	3		2 neutre	1 negativ	2 Georgia 1 Rusia	1 Reuters 1 RIA Novosti 1 AFP	1 Serghei Lavrov 1 David Bakradze
11 aprilie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 Reuters 1 AFP	2 generalul Iuri Baluevski
13 aprilie	2		2 neutre		2 Georgia	2 Reuters	1 Mihail Saakaşvili 1 Serghei Bagapş
14 aprilie	1		1 neutru		1 Georgia	1 Reuters	1 Batu Kutelia, ministrul adjunct al apărării
16 aprilie	8		7 neutre	1 negativ	2 Georgia 6 Rusia	3 AFP 5 Reuters	1 Lavrov 1 David Bakradze 1 Solana 1 Jaap de Hoop Scheffer
17 aprilie	6		6 neutre		5 Georgia 1 Rusia	1 Wall Street Journal 1 Reuters 4 AFP	3 David Bakradze 1 Mihail Saakaşvili

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
18 aprilie	6	1 pozitiv	5 neutre		4 Georgia 2 Rusia	4 AFP 2 Reuters	1 Serghei Bagapş 2 Domisani Kumalo, amb. 1 James Appathurai, NATO 1 Lavrov 1 David Bakradze
19 aprilie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	2 AFP	1 Condoleeza Rice
20 aprilie	3		3 neutre		3 Georgia	2AFP 1RADOR	1 Şeful armatei abhaze, Anatoli Zaiţev 1 Temur Iakobaşvili
21 aprilie	5		5 neutre		4 Georgia 1 Rusia	2 Reuters 3 AFP	1 colonelul David Nairaşvili 1 Putin 1 Tom Casey, State Dept.
22 aprilie	4		4 neutre		2 Georgia + 4 Rusia	4 AFP	1 David Bakradze 1 Lavrov
23 aprilie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2 AFP	1 David Bakradze 1 Terry Davis, CE
24 aprilie	4		4 neutre		2 Rusia 2 Georgia	3 AFP 1 Reuters	1 Mihail Saakaşvili
26 aprilie	1			1 negativ	1 Rusia	1 fără sursă	
28 aprilie	1		1 neutru		1 Georgia	1AFP	1 Serghei Şamba
29 aprilie	3		3 neutre		3 Rusia	2 AFP 1 Reuters	1 Ministerul rus al Apărării 1 Lado Gurgenidze

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
30 aprilie	12		11 neutre	1 negativ	7 Rusia + 7 Georgia	10 AFP 1 RIA Novosti 1 Reuters	1 Lavrov 1 Solana 1 Mihail Saakaşvili 1 David Bakradze 2 James Appathurai 1 Terry Davis 1 Gordon Johndroe, Casa Albă 1 Grigol Vaşadze, new FA minister
TOTAL aprilie	83	2	76	5	Rusia: 34 Georgia:51	AFP: 50 Reuters:19 RIA Novosti: 3 Fără:1 Wall Street J:1 Rador:1 Newsin:8	56 oficiali, 1 expert

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
1 mai	2		1 neutru	1 negativ	1 Georgia 1 Rusia	1 Reuters 1 AFP	
2 mai	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Tony Fratto
3 mai	1			1 negativ	1 Rusia	1 AFP	1 Tom Casey
4 mai	7		7 neutre		5Georgia 2 Rusia	5 AFP 2 RIA Novosti	1 Nika Sturua 1 Viaceslav Sedov 1 Merab Kişmaria
5 mai	3		3 neutre		3 Georgia + 1 Rusia	3 AFP	1 Tony Fratto
6 mai	4		4neutre		2 Georgia 2 Rusia	2 AFP 2 Reuters	1 ministru externe 1 Nino Burjanadze 1 Temur Iakobaşvili
7 mai	3		3 neutre		3 Georgia + 1 Rusia	3 AFP	1 Georgi Baramidze
8 mai	8		7 neutre	1 negativ	5 Georgia 3 Rusia	7 AFP 1 Reuters	1 Gheorghi Baramidze 1 ministru rus 1 ministru Georgian 1 Mihail Saakaşvili 1 diplomat Europa
9 mai	2		2 neutre		2 Georgia	1 Reuters	1 Gari Kupalba
12 mai	3		3 neutre		3 Georgia	3 AFP	1 Daiva Rimasauskaite 1 Merab Kişmaria 1 miniştri externe
13 mai	1		1 neutru		1 Rusia	1 Reuters	1 Serghei Bagapş
14 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Temur Iakobaşvili
15 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 ministru rus apărare
16 mai	4		4 neutre		2 Georgia 2 Rusia	4 AFP	1 generalul Iuri Baluievski 1 Şota Utiaşvili

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
17 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Mihail Saakaşvili
19 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	
20 mai	5		5 neutre		3 Georgia 2 Rusia	4 AFP 1 RIA Novosti	2 Mihail Saakaşvili 2 Serghei Lavrov
21 mai	4		4 neutre		1 Rusia 3 Georgia	2 Reuters 2 AFP	1 Şota Utiaşvili
22 mai	2		2 neutre		2 Georgia	2AFP	
23 mai	5	2pozitive	3 neutre		2 Rusia 3 Georgia	5 AFP	1 preşedinți 1 Ekateriné Zguladze 1 Mihail Saakaşvili 1 Eka Tkeşelaşvili
26 mai	5		4 neutre	1 negativ	4 Rusia 1Georgia	4AFP 1 Reuters	1 Aleksandr Dobricevski 1 Preşedinția Slovenia
27 mai	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2 AFP	1 ministru externe georgian 1 Serghei Lavrov
28 mai	3		3 neutre		1 Rusia 2 Georgia	3 AFP	1 Vano Merabişvili 1 Jaap de Hoop Scheffer 1 Irakli Alasania
29 mai	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	1 Serghei Bagapş
30 mai	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 AFP 1 Reuters	1 Serghei Lavrov
31 mai	3		3 neutre		3 Rusia	1 Reuters 2 AFP	1 Vladimir Putin 1 Serghei Şamba
TOTAL	76	2	70	4	Rusia: 30	AFP: 62	
mai					Georgia: 46	Reuters:11 RIA Novosti: 3	43 oficiali

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
1 iunie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	
2 iunie	1		1 neutru		1Georgia	1 Reuters	
3 iunie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Jaap de Hoopr Scheffer
4 iunie	4		4 neutre		3 Rusia 1 Georgia	4 AFP	2 Benita Ferrero-Waldner 1 diplomat american
5 iunie	6		6 neutre		4 Georgia 2 Rusia	2 Reuters 4 AFP	1 oficial American 1 Dmitri Rogozin 1 Solana 1 Dmitri Medvedev
6 iunie	4		4 neutre		2 Georgia + 2 Rusia	4 AFP	1 Solana 1 Dmitri Medvedev 1 Lavrov
7 iunie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Dmitri Medvedev
16 iunie	1	1 pozitiv			1 Rusia	1 AFP	
17 iunie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	
18 iunie	4		4 neutre		2 Rusia 2 Georgia	2 AFP 2 Reuters	1 Lavrov 2 Şota Utiaşvili 1 colonelul Igor Konaşenkov
19 iunie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Dmitri Medvedev
21 iunie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2 AFP	1 Dmitri Medvedev
25 iunie	2		2 neutre		2 Rusia	1 AFP 1 Reuters	
26 iunie	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	1 Mihail Saakaşvili
27 iunie	4	1 pozitiv	3 neutre		2 Georgia 2 Rusia	1 Reuters 3 AFP	2 Dmitri Medvedev
28 iunie	1				1 Georgia	1 AFP	1 Mihail Saakaşvili,
29 iunie	1			1 negativ	1 Georgia	1 AFP	1 Serghei Bagapş
30 iunie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	
TOTAL iunie	38	2	35	1	Georgia: 20 Rusia:18	AFP: 31 Reuters:7	23 oficiali

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
1 iulie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Șota Utiașvili
4 iulie	12		11neutre	1 negativ	8 Georgia+ 4 Rusia	3Reuters 9 AFP	1 Irina Gagloieva 1 Serghei Lavrov 1 Serghei Șamba 1 Șota Utiașvili 1 Terry Davis 1 Eduard Kokoiti 1 Eric Chevallier.
5 iulie	3		3 neutre		1 Georgia 2 Rusia	2 Reuters 1 AFP	1 Serghei Bagapș 1 Dmitri Medvedev
6 iulie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	
7 iulie	4		4 neutru		3 Georgia 1Rusia	4 AFP	1 oficial local abhaz 1 Serghei Bagapș 1 Stanislas de Laboulaye. amb
8 iulie	7		5 neutre	2negative	6 Georgia 1 Rusia	7 AFP	1 Rice 1 Javier Solana 1 Eduard Kokoiti
9 iulie	8		7 neutre	1 negativ	5 Rusia 3 Georgia	7 AFP 1 Reuters	1 Vitali Ciurkin 1 Serghei Șamba 1 Condoleezza Rice 1diplomat american
10 iulie	10		9 neutre	1 negativ	7 Georgia 2 Rusia	3 Reuters 6 AFP	1 Condoleeza Rice 1 înalt oficial abhaz 1 Eduard Kokoiti 2 Lavrov

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
11 iulie	4	1pozitiv	3 neutre		3 Georgia 1Rusia	1 Reuters 3 AFP	1 Mihail Saakaşvili 1 Benita Ferrero-Waldner 1 Grigol Vaşadze
12 iulie	1		1 neutru		1 Georgia +Rusia	1 AFP	
14 iulie	3	1pozitiv	1 neutru	1 negativ	2 Georgia 1 Rusia	3 AFP	1 Nicoloz Rurua 1 Lavrov
15 iulie	4		3 neutru	1 negativ	4 Georgia	2 AFP 2 Reuters	1 colonelul Igor Konacenkov 1 Bernard Kouchner
16 iulie	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	1 Lavrov
17 iulie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 AFP 1Reuters	1 Serghei Lavrov
18 iulie	4		2 neutre	2 negativ	4Georgia	4 AFP	1 lider abhaz 1 Serghei Lavrov
22 iulie	1		1 neutru		Georgia +Rusia	1 AFP	
24 iulie	2		2 neutre		Georgia +Rusia		2 Reuters 1 Ministerul rus al Apărării
26 iulie	1		1 neutru		Georgia +Rusia	Reuters	1 înalt oficial american,
28 iulie	1		1 neutru		1 Rusia	1AFP	1 Rogozin
30 iulie	2	1pozitiv	1 neutru		1 Rusia 1 Georgia	2 AFP	1 Guram Gubaz1 purtător de cuvânt german
TOTAL iulie	73	3	61	9	Georgia: 50 Rusia: 25	AFP: 56 Reuters: 17	41 oficiali

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
TOTAL Ianuarie-Iulie 2008	**409**	**20**	**358**	**31**	**Georgia:263 Rusia: 151**	**AFP:297 Reuters: 70**	**185 oficiali 4 experți 1 proiect de declarație**

III. Analiza calitativă:

În interpretarea temelor am avut în vedere următoarele definiții de lucru:

➤ Articolul a fost considerat pozitiv atunci când jurnalistul a prezentat ştirea punând accent încă din titlu pe avantaje, victorie, evitarea unui conflict, din perspectiva unei singure surse de informație:
- "Georgia speră", "Saakaşvili, reales pentru al doilea mandat la 5 ianuarie, pare să aibă o abordare mai flexibilă acum față de Moscova.", "se mobilizează pentru a apăra", "salută anunțul", "situația a revenit la normal", "România va avea de câştigat", "speră să-și îmbunătățească relațiile", "e dispus să participe"

"Această mână întinsă Georgiei reprezintă o ruptură față de declarațiile anterioare în general acerbe şi de acuzațiile de atentate comise pe teritoriul oset de serviciile speciale georgiene." (AFP) [15;]

"Preşedintele georgian Mihail Saakaşvili a declarat vineri că speră să îşi amelioreze relațiile cu Rusia." (AFP)[16;]

"Saakaşvili, reales pentru al doilea mandat la 5 ianuarie, pare să aibă o abordare mai flexibilă acum față de Moscova."(AFP) [17.]

- Articolul a fost considerat neutru atunci când jurnalistul a redactat ştirea cu detaşare şi a expus toate punctele de vedere
- Articolul a fost considerat negativ atunci când jurnalistul a prezentat dezavantaje, pierderi, izbucnirea conflictului din perspectiva unui singure surse de informații:

[15] *Preşedintele republicii autoproclamate Osetia de Sud este dispus să negocieze cu Saakașvili,* 23 ianuarie 2008
[16] *Preşedintele georgian Saakașvili speră să amelioreze relațiile cu Moscova,* 25 ianuarie 2008
[17] *Georgia a înființat un departament special pentru ameliorarea relațiilor cu Rusia,* 1 februarie 2008

- "acuză, amenintă, se opune, pierde, avertizează, refuză, aprofundează divergențele, suspectează, afectează, riscă să provoace o criză, sfidează, au speranțe puține și multă amărăciune, va fi dezastruoasă"
  "Imaginea de democrat de care Saakaşvili se bucura în Occident a fost umbrită de tulburările care au precedat scrutinul anticipat din 5 ianuarie - manifestații ale opoziției au fost dispersate cu violență și a fost proclamată starea de urgență, relatează AFP." [18];

"El a amenințat cu un răspuns „adecvat" al Moscovei, dacă aceste foste republici sovietice se alătură Alianței."(AFP)[19];

"Guvernul georgian s-a declarat îngrijorat de o eventuală schimbare a politicii ruse față de teritoriile separatiste proruse Osetia de Sud și Abhazia, dacă independența Kosovo este recunoscută și a protestat pe lângă ambasadorul rus la Tbilisi, relatează AFP."[20];

"O Alianță extinsă nu dăunează Rusiei direct, dar afectează abilitatea sa de a-și urmări o agendă antidemocratică și îngrădește opțiunile Moscovei, NATO fiind aşadar atât antirusă, cât şi prodemocratică, scriu experți britanici într-un studiu GMF publicat marți, în marja summitului NATO."[21];

"Preşedintele Eduard Kokoiti a minimalizat vineri seară gravitatea situației din Osetia de Sud, după tirurile georgiene din noaptea precedentă, afirmând că nu este nevoie de mobilizarea generală anunțată în cursul dimineții, transmite AFP." [22];

"Abhazia a respins luni un plan de rezolvare a conflictului cu Georgia propus de Grupul de prieteni ai secretarului general al ONU (Germania, Franța, Rusia, Marea Britanie, SUA), au informat agențiile ruse, relatează AFP."[23]

---

[18] *SUA reafirmă sprijinul pentru aderarea Georgiei la NATO, în ajunul învestirii lui Saakașvili,* 20 ianuarie 2008
[19] *Rusia avertizează că nu vrea surprize la summitul NATO de la București,* 24 ianuarie 2008
[20] *Tbilisi se teme de o schimbare a politicii Rusiei față de Osetia de Sud și Abhazia*, 16 februarie 2008
[21] *Extinderea NATO afectează capacitatea Rusiei de a urmări o agendă antidemocratică - studiu GMF*, 26 martie 2008
[22] *Președintele oset minimalizează gravitatea situației, după incidentele din cursul nopții*, 4 iulie 2008
[23] *Abhazia respinge un plan internațional de rezolvare a conflictului cu Georgia*, 15 iulie 2008

IV. Concluzii

Cercetarea pune la dispoziția cititorului date despre măsura și contextul în care presa scrisă relatează despre un conflict internațional, în care sunt multe implicații politice și militare. Se remarcă trendul ascendent de menționare a problemelor conflictuale, a unei crize mondiale de securitate, cu declarațiile unor lideri precum președintele georgian Mihail Saakașvili, președintele Vladimir Putin, și succesorul său Dmitri Medvedev, precum și miniștri și președinti ai celor două regiuni separatiste, Secretarul general al NATO Jaap de Hoop Scheffer, ambasadorul rus la NATO Dmitri Rogozin, comisarul european Benita Ferrero-Waldner, șeful diplomației europene Javier Solana.

Articolele ce vizează Georgia predomină, înregistrându-se un număr aproape dublu față de cele ce vizează Rusia (263/151). Știrile sunt abundente în perioada alegerii președintelui Mihail Saakașvili și a referendumului pentru aderarea la NATO a Georgiei, a Summit-ului NATO de la București, a înrăutățirii relațiilor dintre Georgia si Rusia pe tema recunoașterii independenței de către Rusia a Abhaziei și Osetia de Sud. Declarațiile unor lideri politici mondiali sunt subiectul a 185 de articole, fiind mai numeroase în primele luni ale anului. Opiniile unor experți sunt însă în număr foarte mic, înregistrându-se doar 4 în decursul celor șapte luni. Declarațiile președintelui român Traian Băsescu, cele de sprijin pentru Georgia de păstrare a integrității sale teritoriale și pentru aderarea la NATO, apar ca subiectul a 4 articole, iar cea a președintelui PSD Mircea Geoană reprezintă subiectul a 2 articole, în care vorbește despre sprijinul pentru Georgia și Ucraina și de eșecul Statelor Unite și a aliaților ce nu au reușit cooptarea celor două țări de la Marea Neagră la NATO. 23 de mențiuni sunt cu referire la declarații ale președintelui georgian Mihail Saakașvili, 5 ale lui Vladimir Putin și 8 ale lui Dmitri Medvedev, cele mai vehemente venind din partea Rusiei. Cel mai des citat este ministrul rus de externe, Serghei Lavrov cu 25 de mențiuni, care aruncă acuzații și avertismente către Georgia și țărilor membre NATO, urmat de Ministrul georgian de externe, David Bakradze cu 12 mențiuni, care se apară și acuză la rândul său pe omologii ruși de încălcarea integrității, dar și pe cei din Consiliul de Securitate si Uniunea Europeană că nu se implică pentru protejarea siguranței georgienilor din regiunile separatiste și din zonele de graniță.

Sursele articolelor sunt în mare măsură agenţiile France-Press şi Reuters, pe primul loc situându-se AFP cu 297, urmată de Reuters cu 70. Restul sunt: sursă nemenţionată – 11, Newsin- 8, RIA Novosti – 4, Wall Street Journal – 1, Washington Post – 1, Itar-Tass – 1, Regnum -1, The Georgian Times – 1, TVR – 1, The Globe & Mail – 1. Luna februarie este cea mai săracă în articole despre perioada de pre-conflict din Georgia, înregistrându-se doar 19 articole.

Faza de conflict: 1-31 august 2008

I. Metodologie

Primul pas l-a reprezentat crearea bazei de date cu toate articolele relevante pentru perioada de conflict şi perioada imediat următoare (1 august – 1 septembrie). Odată creată această bază de date, ce totalizează un număr de 431 de articole, s-a trecut la realizarea analizei cantitative şi a celei calitative.

Pentru realizarea analizei cantitative s-au urmărit următoarele elemente:

- Împărţirea numărului total de articole pe zile, în funcţie de data publicării lor;
- Cuantificarea menţiunilor făcute despre Georgia şi a celor despre Rusia; această cunatificare s-a realizat în funcţie de actorul care a generat o anumită acţiune, fie Rusia sau Georgia;
- Cuantificarea calităţii (pozitive, negative, neutru) a menţiunilor făcute asupra subiecţilor de analiză; această cuantificare s-a realizat în funcţie de percepţia atitudinii autorilor articolelor asupra subiecţilor avuţi în discuţie;
- Cuantificarea declaraţiilor făcute de către Georgia şi Rusia; s-a realizat în baza sintagmelor "anunţă Tbilisi", "afirmă Georgia", "acuză/declară/solicită Saakaşvili", "Rusia cere/acuză/avertizează", "Medvedev anunţă", "Putin declară", "Lavrov spune", "anunţă Moscova", etc.
- Cuantificarea menţiunilor referitoare la terţe părţi *implicate în* sau *afectate de* soluţionarea conflictului ruso-georgian;
- Cuantificarea declaraţiilor făcute în perioada de conflict şi cea imediat următoare de actori din cele două regiuni separatiste- Osetia de Sud şi Abhazia;
- Cuantificarea menţiunilor referitoare la Vladimir Putin şi la Dmitri Medvedev.

Pentru realizarea analizei calitative s-au urmărit elemente precum: cele mai utilizate sintagme, dinamica textelor, obiectivitatea lor, epitete asociate actorilor, particularitățile informațiilor transmise, etc.

II. Analiza cantitativă

Număr total de articole relevante în perioada 1 august-1 septembrie 2008 : **431,** împărțite astfel[24:]

Data	Nr. articole	Nr. mențiuni Georgia	Nr. mențiuni Rusia
2 august	2	1	1
3 august	2	1	1
4 august	2	1	1
5 august	1	1	-
6 august	2	1	1
7 august	6	4	2
8 august	98	46	52
9 august	82	34	48
10 august	63	28	35
11 august	57	25	32
12 august	25	13	12
13 august	10	4	6
14 august	8	3	5
15 august	13	4	9
16 august	3	2	1
17 august	5	2	3
18 august	2	2	-
19 august	7	3	4
20 august	5	2	3
21 august	6	3	3
22 august	3	2	1
23 august	3	1	2
24 august	2	1	1
25 august	3	2	1
26 august	4	-	4
27 august	8	1	7
28 august	2	-	2
29 august	2	2	-
30 august	2	-	2
31 august	3	-	3
TOTAL	431	189	242

[24] Numărul de articole ce menționează Georgia/Rusia este cuantificat avându-se în vedere actorul ce a generat o anumită acțiune.

Cuantificarea calității (pozitive, negative, neutru) mențiunilor făcute asupra subiecților de analiză[25]:

1. **Pentru RUSIA:**

Pozitiv	Neutru	Negativ
3	228	11

2. **Pentru GEORGIA:**

Pozitiv	Neutru	Negativ
3	180	6

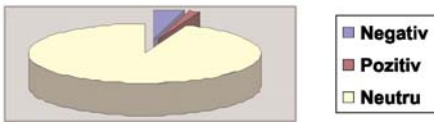

Fig. 1: Reprezentare proporțională a naturii mențiunilor despre Rusia

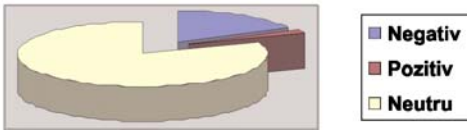

Fig.2: Reprezentare proporțională a naturii mențiunilor despre Georgia

Cuantificarea declarațiilor făcute de către Georgia şi Rusia, redată în următorul tabel, se face în baza sintagmelor "anunță Tbilisi", "afirmă Georgia", "acuză/declară/solicită Saakaşvili", "Rusia cere/acuză/avertizează", "Medvedev anunță", "Putin declară", "Lavrov spune", "anunță Moscova", etc.

Nr. declarații Georgia	Nr. declarații Rusia
82	72

În ceea ce urmează au fost cuantificate mențiunile referitoare la terțe părți *implicate în* sau *afectate de* soluționarea conflictului ruso-georgian:

Nr. mențiuni Uniunea Europeană/Sarkozy/Franța	37
Nr. mențiuni SUA/Bush/Condoleezza Rice	39
Nr. mențiuni NATO	19
Nr. mențiuni ONU	8
Nr. mențiuni OSCE	7
Nr. mențiuni Germania/Angela Merke	l4
Nr. mențiuni România/MAE/Traian Băsescu	9

[25] Această cuantificare s-a realizat în funcție de percepția atitudinii autorilor articolelor asupra subiecților avuți în discuție.

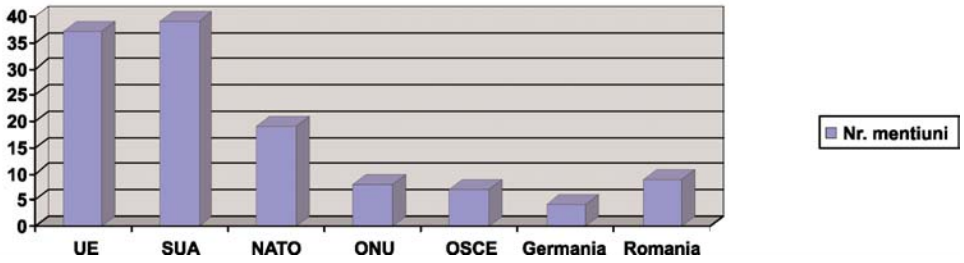

De asemenea, s-a realizat cuantificarea declarațiilor făcute în perioada de conflict şi perioada imediat următoare de către cele două regiuni separatiste Osetia de Sud şi Abhazia, rezultatul fiind următorul:

Nr. declarații Osetia de Sud	Nr. declarații Abhazia
13	11

În scopul identificării principalului actor de pe scena Rusiei în perioada conflictului ruso-georgian, a fost realizată următoarea comparație cantitativă a mențiunilor făcute în articolele agenției de ştiri NewsIn referitoare la Vladimir Putin şi la Dmitri Medvedev:

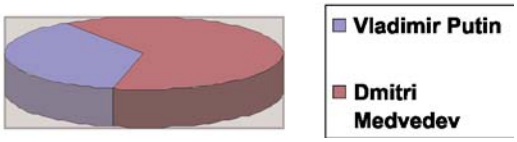

III. Analiză calitativă

Dat fiind faptul că perioada de analiză, 1 august – 1 septembrie 2008, a reprezentat perioada de conflict şi cea imediat următoare, principalele caracteristici ale articolelor selectate sunt următoarele:

- folosirea *verbelor de dinamică* pentru descrierea acțiunilor din cadrul conflictului Exemple: a lansa, a bombarda, a doborî, a convoca, a se implica, a se retrage, a înainta, etc., verbe folosite în următoarele contexte: "trei avioane Suhoi-24 au bombardat o poziție de pe teritoriul Georgiei"[26], "avioane ruseşti au bombardat şi oraşul Gori"[27], "Georgia a doborât două avioane ruse"[28], etc.

[26] Rusia atacă Georgia - trei avioane Suhoi-24 - au bombardat o poziție de pe teritoriul Georgian, 8 august 2008

[27] *Două avioane militare bombardează o zonă din apropierea oraşului Georgian Gori – martor*, 9 august 2008

[28] *Rusia atac Georgia – Georgia a doborât două avioane ruse, anunță Saakaşvili*, 8 august 2008

- *obiectivitatea* față de subiectul analizat - lucru demonstrat și de caracterul neutru al acestor texte;
- preponderența *verbelor ce exprimă acțiunea de comunicare*; Exemple: a anunța, a comunica, a acuza, a solicita, a afirma, a spune, a avertiza, etc. Acestea sunt folosite în următoarele contexte: "Saakaşvili anunță că Georgia controlează majoritatea teritoriului Osetiei de Sud"[29], "Putin a vorbit cu Bush despre ce se întâmplă în Georgia"[30], "Medvedev spune că Osetia de Sud se confruntă cu o catastrofă umanitară"[31], etc.
- Una dintre cele mai utilizate sintagme ce se regăsește în articolele din perioada de la începutul conflictului este următoarea: "încetarea imediată a operațiunilor militare", venind din partea diverselor organizații internaționale sau alte state; astfel, "Casa Albă cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud"[32], "UE depune eforturi pentru încetarea violențelor în Osetia de Sud"[33], "Papa cere încetarea imediată a operațiunilor militare în conflictul ruso-georgian"[34], etc.
- O alta sintagmă întâlnită frecvent este aceea de "uz disproporționat de forță"; Exemple: "Rusia acuză Georgia că face uz disproporționat de forță"[35], "Statele Unite consideră că Rusia folosește o forță disproporționată în Georgia"[36];
- Se sesizează de asemenea la nivel discursiv un ton amenințător din ambele părți, redată prin expresii precum: "Agresiunea georgiană din Osetia de Sud nu va rămâne fără răspuns" – Putin[37], "Medvedev avertizează că moartea cetățeniilor rusi nu va rămâne fără raspuns"[38], <Georgia "nu se va preda niciodată" jură Saakaşvili>[39];

---

[29] Saakaşvili anunță că Georgia controlează aproape întreg teritoriul Osetiei de Sud, 8 august 2008

[30] Putin i-a spus lui Bush că voluntarii ruși care vor să plece în Georgia, vor fi greu de oprit, 8 august 2008

[31] Medvedev spune că Osetia de Sud se confruntă cu o catastrofă umanitară, 9 august 2008

[32] Casa Albă cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud, 8 august 2008

[33] Uniunea Europeană cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud, 8 august 2008

[34] Papa cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud, 10 august 2008

[35] Rusia acuză Georgia că face uz disproporționat de forță în Osetia de Sud, 4 august 2008

[36] Statele unite consideră că Rusia folosește o forță <disproporționată> în conflictul cu Georgia, 10 august 2008

[37] Putin cere anchetarea <genocidului> din Osetia de Sud, 10 august 2008

[38] Medvedev avertizează că moartea cetățenilor ruși nu va rămâne nepedepsită, 8 august 2008

[39] Georgia <nu se va preda niciodată>, jură Saakaşvili, 12 august 2008

- Alte expresii des întâlnite pentru redarea conflictului ruso-georgian sunt: "ofensiva georgiană", "asaltul din Osetia de Sud", "bombardament rusesc", "eliberarea Ţhinvali", "agresiunea rusă", "epurare etnică", etc. Exemple: "Rusia acuză Ucraina că încurajează epurări etnice în Osetia de Sud"[40], "Georgia acuză la rândul său Rusia de epurare etnică"[41], etc.

IV. Concluzii

În urma realizării analizei de text asupra informațiilor furnizate de către agenția de ştiri NewsIn, s-a ajuns la o serie de concluzii referitoare la cantitatea de informație furnizată şi la caracteristicile ce țin de conținutul acestor informații.

Se poate remarca faptul că fluxul de informații în zilele de conflict a fost mult mai abundent decât în restul perioadei de analiză. De asemenea, se remarcă şi caracterul neutru în ceea ce priveşte abordarea subiectului de analiză. Analiza calitativă ne mai indică faptul că numărul declarațiilor făcute de către Georgia îl depăşeşte cu puțin pe cel al declarațiilor făcute de Rusia, însă analiza calitativă ne arată ca Rusia a câştigat războiul mediatic în fața Georgiei. Se poate observa şi faptul că în ceea ce priveşte scena politică din Rusia, Putin deşi a avut mai puține declarații decât Medvedev, acesta l-a eclipsat pe cel din urmă prin conținutul lor.

Vorbind despre mediatizarea acțiunilor României referitoare la acest conflict, se poate remarca faptul că aceste acțiuni se referă cu preponderență la preocuparea pentru cetățenii români din Georgia, la manifestații pro-georgiene realizate pe teritoriul României şi la întâlniri bilaterale între şeful statului, Traian Băsescu, şi omologul său georgian, Saakaşvili.

Analiza calitativă ne relevă o situație de conflict caracterizată printr-o dinamică rapidă, prin schimbări de situație, prin declarații, acuzații precum şi implicarea masivă a organizațiilor internaționale în soluționarea acestui conflict.

---

[40] Rusia acuză Ucraina că <încurajează> epurări etnice în Osetia, furnizând arme Georgiei, 9 august 2008

[41] Georgia acuză la rândul său Rusia de epurare etnică, 9 august 2008

Faza post-conflict: 1 septembrie-31 decembrie 2008

I. Metodologie

Analiza s-a bazat pe monitorizarea ştirilor publicate de agenţia NewsIn în perioada menţionată. În acest scop, am selectat ştirile relevante din fiecare lună a intervalului stabilit, efectuând iniţial un studiu cantitativ care arată numărul acestora pe zile şi luni şi frecvenţa conţinutului neutru, respectiv a menţiunilor negative sau pozitive la adresa protagoniştilor (Rusia şi Georgia, cu figurile politice proeminente). Am considerat că orice ştire în care se fac referiri pozitive sau negative la adresa unui actor nu mai este neutră. Ulterior, analiza de conţinut a ştirilor a vizat identificarea formulărilor utilizate pentru a descrie acţiunile actorilor implicaţi, modul în care aceştia se percep reciproc şi receptarea lor la nivel internaţional. Concomitent, aceste sintagme au fost clasificate în funcţie de sursa care le-a emis- oficiali, experţi/analişti sau asumări ale agenţiilor de ştiri (atât NewsIn, obiectul cercetării, cât şi Reuters sau AFP, din care se citează frecvent). Rezultatele acestui studiu sunt prezentate în tabelele de mai jos.

Luna	Menţiuni Rusia	Menţiuni Georgia	Conţinut neutru	Nr. ştiri
septembrie	61 negative 3 pozitive	22 negative 6 pozitive	28	95
octombrie	25 negative 4 pozitive	6 negative 1 pozitivă	18	37
noiembrie	10 negative	11 negative	6	18
decembrie	13 negative 1 pozitivă	6 negative	6	19
Total	109 negative/ 8 pozitive	45 negative/ 7 pozitive	58	169

Data (septembrie)	Nr. ştiri	Mențiuni Rusia	Mențiuni Georgia	Conținut neutru
1 sept	9	Neg: 1 (Sarkozy, AFP)+ 1 (Saakaşvili, AFP)+ 2 (NewsIn)+ 1 (Steinmeier) + 1 (Băsescu)	Neg: 1 (NewsIn); Poz: 2 (Băsescu)+ 1 (Tăriceanu)	2
2 sept	7	Neg: 1 ("analiştii"); Poz: 1 (Lavrov)	Neg: 1 (Mevedev, RAI)+ 1 (Lavrov)	4
3 sept	5	Neg: 2 (NewsIn)	Neg:1 (Medvedev,RAI)	3
4 sept	2	Poz: 1 (Ortega)*; (Cheney)	Poz: 2 (Cheney)	
5 sept	5	Poz: 1 (Medvedev); Neg: 1 (Gunnar Aden)** + 2 (Rice)	Neg: 1 (Medvedev)+ 1 (Nestrenko)***	1
6 sept	1	Neg: 1 (Cheney,Reuters)		
7 sept	1	Neg: 1 (Cheney)		
8 sept	10	Neg: 1 (Sarkozy)+ 2 (NewsIn)	Neg: 1 (Kolodkin)+ 1 (Medvedev)	5
9 sept	5			5
10 sept	2	Neg: 1 (McCormack, Dep. de Stat))		1
11 sept	3	Neg: 2 (NewsIn); Poz: 1 (Kokoitî, Osetia de Sud)		
12 sept	2	Neg:1 (NewsIn)	Neg: 1 (Newsin)	
14 sept	2	Neg: 1 (NewsIn) + 1 (Tşekaşvili)		
15 sept	3	Neg: 1 (de Hoop Scheffer) +1 (NewsIn)	Neg: 2 (Lavrov)	1
16 sept	3	Neg: 1 (Saaka?vili)+ 1 (Lavrov)+ 1 (de Hoop Scheffer)	Neg: 1 (Lavrov)	
17 sept	8	Neg: 1 (Appathurai, NATO)+ 3 (de Hoop Scheffer)+1 (Lomaia)	Neg: 2 (Medvedev, AFP)	1
18 sept	7	Neg: 4 (Rice, Reuters) + 1 (Kouchner, AFP)+ 1 (de Hoop Scheffer)+ 2 (Burns, Dep. de Stat)+ 1 (ISS)	Neg: 1 (Rohrabacher)+ 2 (Institutul de Studii Strategice,AFP)	1
19 sept	3	Neg: 1 (Rice)	Neg: 1 (Newsin)+ 1 (ministerul rus de Externe	1
20 sept	2	Neg: 1 (de Hoop Scheffer) + 2 (Gates, Reuters)		
23 sept	3	Neg: 2 (NewsIn)+ 1 (Bush, AFP)+ 1 (Sarkozy, Reuters)		

24 sept	1	Neg: 1 (Saakaşvili, Reuters)	Poz: 1 (Saakaşvili); Neg: 1 (NewsIn)	
25 sept	3	Neg: 1 (Lomaia)+1 (Rice, Reuters)	Neg: 1 (Bastrîkin, AFP)	1
26 sept	1			1
28 sept	3	Neg: 3 (NewsIn)+ 1 (Schwarzenberg, Cehia)		
29 sept	2	Neg: 2 (Newsin); Poz: 1 (NewsIn)		1
30 sept	2	Neg: 1 (APCE, AFP)+ 1 (NewsIn)	Neg: 1 (APCE, AFP)	
Total	90	61 negative; 3 pozitive/ 17 asumate de agenția de ştiri; 45 făcute de oficiali; 2 făcute de experți/analişti	22 negative; 6 pozitive/ 22 făcute de oficiali; 4 asumate de agenția de ştiri; 2 făcute de experți	27

* preşedintele Nicaraguei
** ambasadorul Suediei în Georgia
*** purtător de cuvânt al Ministerului rus de Externe

Data (octombrie)	Nr. ştiri	Mențiuni Rusia	Mențiuni Georgia	Conținut neutru
1 oct	3			3
2 oct	1			1
5 oct	1	Neg: 1 (autoritățile georgiene, parafrazate de NewsIn)	Neg: 1 (Parchetul rus, parafrazat de Newsin)	
6 oct	1		Neg:1 (Ministerul rus de Externe, citat de AFP)	
7 oct	1			1
8 oct	2	Poz: 1 (Sarkozy, parafrazat de AFP)+ 1 (NewsIn)		1
9 oct	1			1
10 oct	3	Neg: 1 (un diplomat european nenumit) + 2 (Kouchner, citat de AFP) +1 (analişti nenumiți)		1
11 oct	1	Neg: 3 (Iakobaşvili)		
12 oct	1			1
13 oct	1			1
14 oct	1	Neg: 1 (Saakaşvili, citat de AFP); Poz: 1 (NewsIn)		
15 oct	4	Neg: 1 (Bokeria*)+ 1 (McCormack**)		2
16 oct	1	Neg: 1 (Saakaşvili)	Neg: 1 (Karasin***)	
20 oct	1	Neg: 1 (Fried)	Neg: 1 (Fried)+ 1 (NewsIn)	

22 oct	7	Neg: 1 (NewsIn)+ 1 (Utiaşvili)+1 (Kouchner)	Poz: 1 (Baroso)	5
23 oct	1	Neg: 1 (Utiaşvili, citat de Reuters)+ 1 (NewsIn)		
24 oct	2	Neg: 1 (Utiaşvili)+ 4 (raport independent experți militari, citat de Reuters); Poz: 1 (Reuters)		
27 oct	1	Neg: 1 (NewsIn)		
28 oct	1			1
29 oct	2	Neg: 1 (Kouchner, citat de AFP)	Neg: 1 (Gill, expert Human Rights Watch)	
Total	37	25 negative; 4 pozitive/ 18 făcute de oficiali; 6 făcute de agenții de știri; 5 făcute de analiști/experți	6 negative; 1 pozitivă/ 5 făcute de oficiali; 1 făcută de experți; 1 asumată de agenția de știri	18

* viceministru georgian de Externe
** purtător de cuvânt Departamentul de Stat SUA
*** viceministru rus de Externe

Data (noiembrie)	Nr. știri	Mențiuni Rusia	Mențiuni Georgia	Conținut neutru
4 nov	1	Neg: 1 (Samadaşvili**)	Neg: 1 (Lukov*)	
5 nov	1			1
6 nov	1			1
13 nov	3	Neg: 1 (oficial georgian)+ 1 (NewsIn)	Neg: 1 (Ciurkin***)+ 1 (NewsIn)	1
15 nov	1		Neg: 1 (Peskov, purtător de cuvânt Putin)	
18 nov	3	Neg: 1 (NewsIn)+ 1 (Saakaşvili)		1
19 nov	2		Neg: 1 (Morel, reprezentant UE la discuțiile de la Geneva)	1
20 nov	1		Neg: 1 (AFP)+1 (Lipman, analist)+ 1 (Serdiukov, ministrul rus al Apărării)+ 1 (Pelgenhauer, expert militar)	

21 nov	1	Neg: 2 (Fried, Subsecretar de Stat american)		
24 nov	1	Neg: 1 (Saakaşvili)	Neg: 1 (Reuters)	
25 nov	1			1
27 nov	1	Neg: 1 (ministrul de Externe georgian)		
28 nov	1	Neg: 1 (NewsIn)	Neg: 2 (NewsIn)	
Total	18	10 negative/7 făcute de oficiali, 3 asumate de agenție	11 negative/ 5 făcute de oficiali, 2 de analişti/ experți şi 4 asumate de agenții de ştiri	6

* ambasador rus în Belgia
** ambasador georgian în Belgia
*** reprezentantul rus la ONU

Data (decembrie)	Nr. ştiri	Mențiuni Rusia	Mențiuni Georgia	Conținut neutru
2 dec	3	Neg:1 (Sarkozy)	Neg: 2 (experți/analişti nenumiți)	1
3 dec	2	Neg: 1 (de Hoop Scheffer) + 1 (AFP)		1
4 dec	2	Neg: 1 (Tkeşelaşvili)+ 1 (Kouchner); Poz: 1 (NewsIn)		
8 dec	2			2
18 dec	2	Neg: 1 (Saakaşvili)+ 1 (NewsIn)	Neg: 1 ("surse diplomatice" neprecizate)+1(NewsIn)	
19 dec	1	Neg: 1 (NewsIn)		
20 dec	1	Neg: 1 (NewsIn)		
22 dec	1	Neg: 1 (Iakobaşvili-AFP)+ 1 (NewsIn)		
23 dec	4	Neg: 1 (ambasador georgian la ONU-AFP)	Neg: 1 (Bastrîkin-AFP)	2
24 dec	1	Neg: 1 (NewsIn)	Neg: 1 (Medvedev)	
Total	19	13 negative; 1 pozitivă/ 7 făcute de oficiali, 6 asumate de agenție	6 negative/2 făcute de oficiali, 1 de surse diplomatice neprecizate, 1 de agenție, 2 de experți/ analişti nenumiți	5

II. Analiza cantitativă

Numărul total de ştiri relevante pentru intervalul ales a fost de 169, distribuite astfel: 95 în septembrie, 37 în octombrie, 18 în noiembrie şi 19 în decembrie. Aşa cum era de aşteptat, numărul ştirilor a scăzut pe măsură ce criza s-a îndepărtat temporal, continuând totuşi să rămână un subiect important pe agenda internațională şi implicit pe cea a agenției de ştiri monitorizate.

Rezultate surprinzătoare însă au fost relevate de analiza calitativă, care a arătat o modificare a percepției asupra actorilor spre sfârşitul anului.

- În general, ştirile cu caracter neutru au avut o pondere semnificativă în fiecare lună, reprezentând aproximativ o treime din ştirile luate în considerare, inclusiv din numărul total (58 din 169 pe întreaga perioadă monitorizată).
- Mențiunile negative au fost inegal distribuite între cei doi actori în tot intervalul stabilit, cu o discrepanță majoră la nivelul lunii septembrie (61 de mențiuni negative la adresa Rusiei față de doar 22 pentru Georgia). În ansamblu, **evaluările negative pentru Rusia au fost de două ori mai numeroase decât cele pentru Georgia (109 la 45).**
- **Mențiunile pozitive** au fost puține pentru fiecare actor, cu observația că ele au dispărut **în cazul Georgiei** în ultimele două luni ale intervalului (noiembrie si decembrie), rezultatul final arătând că **au fost aproape egale (7 la 8).** Astfel, în intervalul septembrie-decembrie, Rusia a fost menționată în sens pozitiv de 8 ori şi de 109 ori în sens negativ (proporția fiind de 1/13), iar Georgia, de 7 ori în sens pozitiv şi de 45 de ori în sens negativ (cu proporția de 1/6).

III. Analiza calitativă

În aceea ce priveşte analiza de conținut, am urmărit tipurile de mențiuni pentru fiecare actor (cu accent pe declarațiile publice) şi sursa care le-a emis, dar şi formulările-standard utilizate de autorii ştirilor pentru a descrie evenimentele, actorii şi reacțiile internaționale. Rezultatele obținute au fost următoarele:

1) O "diluare"(în sensul eliminării detaliilor), spre sfârşitul intervalului studiat, a formulelor-standard descriptive referitoare la confruntarea militară, prezente în majoritatea ştirilor.

- În luna septembrie, războiul ruso-georgian era numit "conflict armat" şi definit prin formula "ofensiva rusă în replică la tentativa Georgiei de a prelua controlul asupra Osetiei de Sud". Acţiunea Rusiei era însoţită cel mai adesea de epitetele "masivă/ de amploare", fiind calificată drept "ripostă/ intervenţie/ ofensivă"; ca o variaţie, se arăta că Rusia a intervenit "cu tancuri şi trupe", "pe teritoriul georgian", ceea ce creează o imagine foarte concretă în mintea celui care citeşte aceste ştiri. Acţiunea Georgiei era definită ca "ofensivă militară", dar cel mai frecvent era calificată drept "tentativă eşuată de a prelua controlul (cu forţa) asupra provincilor separatiste".
- În octombrie, formulele devin mai succinte: Georgia a întreprins "o ofensivă militară pentru a prelua controlul asupra regiunilor separatiste", căreia Rusia i-a răspuns prin "contraofensivă/contraatac", însoţite în continuare de calificările "majoră/puternică".
- În luna noiembrie, formulele sunt sumare, reduse la "ofensiva georgiană", respectiv "intervenţia rusă"; lipsesc epitetele, dar se subliniază că "s-a ocupat teritoriu georgian" şi apare ca noutate menţiunea "înfrângere umilitoare a Georgiei".
- În decembrie, se revine la formula "Georgia a încercat să preia cu forţa controlul asupra...", respectiv "Rusia a ripostat/ intervenit masiv".

2) Calificările asumate de agenţia de ştiri rămân constante pe tot parcursul intervalului.
   - Abhazia şi Osetia de Sud sunt identificate drept "teritorii/regiuni/ republici" "separatiste/rebele"
   - Georgia este calificată drept "fostă republică sovietică".
   - La Rusia, ştirile adaugă faptul că "a fost criticată de Occident" (cu variaţiile "condamnată"/ "şi-a atras un cor de critici") pentru "reacţia *disproporţionată*", respectiv "recunoaşterea independenţei celor două republici separatiste".
3) În general, menţiunile negative la adresa Rusiei vin din declaraţii publice făcute de preşedintele Saakaşvili (şi alţi oficiali) din Georgia, de oficiali francezi (Sarkozy şi Kouchner, care deţineau presedinţia UE în acel moment) şi americani (Bush, Cheney, Gates, Rice şi alţii din Departamentul de Stat-Burns, Fried,) ori de Secretarul General al NATO, Jaap de Hoop Scheffer. Aceste evaluări negative se referă cel

mai adesea la "reacția disproporționată" din august și ulterior recunoașterea independenței Abhaziei și a Osetiei de Sud, respectiv menținerea unui număr mare de militari în aceste regiuni[42].

- Calificările sunt foarte dure în cazul oficialilor americani, în special Cheney și Rice, care acuză Rusia de comportament "autoritar și agresiv"[43], "tentativă ilegitimă de a schimba frontierele Georgiei prin forță"[44] și că a comis "acte de război împotriva democrației din Georgia"[45]
- Secretarul General al NATO Jaap de Hoop Scheffer reproșează Rusiei "că a făcut uz de forță fără discernământ"[46] și o critică pentru "folosirea nediscriminatorie a forței"[47] în Georgia
- Declarațiile georgiene adaugă acuzații de "epurare etnică"[48] în Osetia de Sud și încercări de "destabilizare/ răsturnare"[49] a guvernului de la Tbilisi ori "modificare a frontierelor prin forță"[50], precum și "încălcare/ nesocotire a dreptului internațional"[51], respectiv a acordului de încetare a focului.

4) Evaluările pozitive (puține la număr) vin, nu întâmplător, din partea președintelui Sarkozy, cel care a mediat acordul de încetare a focului și ulterior retragerea trupelor ruse de pe teritoriul georgian și trimiterea unei misiuni UE de verificare. Acesta caută să păstreze o atitudine

---

[42] *Principalele puncte ale declarației summitului extraordinar UE consacrat Georgiei,* 2 septembrie

[43] *<Rusia este din ce în ce mai autoritară și agresivă>, consideră Rice*, 18 septembrie 2008

[44] *Cheney acuză Rusia de tentativă de schimbare ilegitimă a frontierelor Georgiei*, 4 septembrie

[45] *ANALIZĂ - La o lună de la declanșare, criza georgiană se tranformă într-un conflict SUA – Rusia*, 7 septembrie

[46] *NATO își exprimă sprijinul pentru Georgia, dar se ferește să îi dea garanții de aderare*, 16 septembrie

[47] *Secretarul general al NATO promite aprofundarea relațiilor cu Georgia și critică Rusia*, 15 septembrie

[48] *Observatorii UE nu vor avea acces deocamdată în zona din jurul Osetiei de Sud - armata rusă*, 30 septembrie

[49] *Misiunea UE se pregătește să înceapă să „monitorizeze" retragerea rusă din Georgia*, 29 septembrie

[50] *Ambasada Rusiei la Tbilisi și-a încetat activitatea*, 3 septembrie

[51] *SINTEZĂ - Rusia își consolidează prin acorduri influența asupra teritoriilor separatiste georgiene*, 17 septembrie; *Georgia acuză Rusia că „anexează de facto" regiunile separatiste, prin semnarea de acorduri*, 17 septembrie

ambivalentă față de Rusia, sancționând sau lăudând (când e cazul) acțiunile întreprinse de Moscova.

- Criticile lui Sarkozy se leagă de recunoaşterea independenței republicilor separatiste şi menținerea militarilor ruşi acolo, iar mențiunile pozitive ("l-a felicitat pe Medvedev"[52]) vizează retragerea trupelor ruse de pe teritoriul georgian înaintea termenului stabilit cu Medvedev.
- De remarcat că o altă mențiune pozitivă provine de la reporterii Reuters, care arată că trupele ruse erau "foarte motivate" în a respecta termenul retragerii din Georgia.
- Cum era şi firesc, Lavrov subliniază în luna septembrie că Rusia "a revenit pe scena internațională ca țară responsabilă ce îşi poate apăra cetățenii"[53], iar Medvedev arată că Rusia se bucură de "susținerea unanimă" a statelor membre din Organizația Tratatului de Securitate[54,] cărora li se adaugă Nicaragua (singura care a mai recunoscut independența celor două entități separatiste).

5) Există puține mențiuni oferite de analişti politici şi experți militari în cazul Rusiei; aceştia o critică în general pentru modul "disproporționat" în care a răspuns "provocării" Georgiei (raport al Institutului de Studii Strategice, Londra)[55], respectiv din cauza "slăbiciunilor adânc înrădăcinate ale armatei", care utilizează încă "tactici sovietice" (raport al Jane's Strategic Advisory Services)[56]; de asemenea, analiştii fac observația că Rusia "pare să redescopere gustul puterii"[57]

---

[52] *Rusia a încheiat retragerea trupelor din zonele tampon din Georgia*, 8 octombrie

[53] *Rusia denunță „centralismul NATO" și este pregătită să acționeze pe cont propriu*, 2 septembrie

[54] *Medvedev avertizează în legătură cu tentativele de „reînarmare" a Georgiei*, 5 septembrie

[55] *NATO trebuie să își reevalueze politica de extindere după conflictul din Georgia, potrivit IISS*, 18 septembrie

[56] *Armata rusă nu ar face față unui inamic mai numeros și mai bine pregătit decât Georgia – raport*, 24 octombrie

[57] *Rusia denunță „centralismul NATO" și este pregătită să acționeze pe cont propriu*, 2 septembrie

6) Mențiunile sunt mult mai nuanțate în ceea ce privește Georgia:
   - Cele negative tind, începând cu luna noiembrie, să-l aibă ca destinatar pe Saakașvili. Cel mai adesea, evaluările negative la adresa Georgiei și a lui Saakașvili provin de la oficialii ruși (în special Medvedev și Lavrov, mult mai puțin Putin sau alții din establishementul politic) sau liderii entităților separatiste. Aceste declarații denunță "provocările" Tbilisiului, "epurarea etnică" din Osetia de Sud, dorința de a adera la NATO, căruia i se atrage atenția că Georgia este "un partener imprevizibil și surprinzător de agresiv"[58] (Lukov, ambasador în Belgia). Oficialii ruși califică Georgia drept stat "agresor"[59] și o învinovățesc pentru evenimentele din august, când "a declanșat conflictul sub un fals pretext"[60]. De asemenea, aceștia sunt foarte duri în retorica față de Saakașvili, pe care Medvedev îl numește chiar "cadavru politic"[61], iar ceilalți îl acuză de "ambiții periculoase"[62].
   - De cealaltă parte, oficialii occidentali sunt cei care fac mențiuni pozitive la adresa Georgiei, pe care vicepreședintele american Cheney o numește "o democrație tânără și curajoasă"[63], iar Baroso, "cea mai occidentalizată din Caucaz"[64], Saakașvili însuși adăugând că este "o democrație reușită în acea parte a lumii"[65].
   - Această idee este contrazisă de numeroasele mențiuni negative asumate de agenția de știri, care frecvent reamintește faptul că Saakașvili este intens criticat de opoziția din Georgia din cauza limitării libertății de exprimare și a declanșării conflictului din august[66].

---

[58] *Ambasadorii rus și georgian în Belgia au avut un schimb dur de replici în Senatul de la Bruxelles*, 4 noiembrie
[59] *Medvedev avertizează în legătură cu tentativele de „reînarmare" a Georgiei",* 5 septembrie
[60] *Rusia se bucură că, în sfârșit, presa occidentală „scrie adevărul" despre conflictul ruso-georgian*, 13 noiembrie
[61] *Medvedev nu îl mai consideră pe Saakașvili președintele Georgiei, ci un „cadavru politic*", 3 septembrie
[62] *Rusia este din ce în ce mai izolată pe plan internațional, afirmă Rice*, 5 septembrie
[63] *Cheney acuză Rusia de tentativă de schimbare ilegitimă a frontierelor Georgiei*, 4 septembrie
[64] *Occidentul asigură Georgia de sprijinul său, cel puțin economic*, 22 octombrie
[65] *Saakașvili promite în fața ONU o a doua „revoluție a trandafirilor",* 24 septembrie
[66] *Ibidem*

- Majoritar menţiuni negative oferă şi analiştii/ experţii citaţi, fie de la Human Rights Watch (care denunţă conduita armatei georgiene în Osetia de Sud)[67] sau Institutul de Studii Strategice (care critică Georgia pentru "decizia iresponsabilă de a ataca Osetia de Sud" şi arată că prin aceasta "şi-a slăbit dosarul de candidatură la NATO")[68]. Analişti politici precum Maria Lipman (Centrul Carnegie, Moscova) subliniază faptul că Rusia este "iritată"/ "agasată" de ambiţiile lui Saakaşvili legate de NATO[69], arătând (ca şi expertul militar rus Peter Felgenhauer) că Georgia şi conflictul ruso-georgian reprezintă problema "majoră"[70] în relaţiile Rusiei cu Occidentul
- Oficialii români (Băsescu, Tăriceanu) fac şi ei menţiuni pozitive la adresa Georgiei, cu ocazia summitului extraordinar al UE din 1 septembrie; preşedintele reaminteşte că "susţinem în continuare acordarea MAP Georgiei"[71], iar premierul subliniază că statul caucazian "se bucură de simpatie în UE"[72].

IV. Concluzii

Concluziile care se desprind în urma acestei analize sunt următoarele: agenţia de ştiri NewsIn a oferit în intervalul monitorizat o viziune relativ obiectivă asupra problematicii studiate, reunind în materialele postate online atât ştiri cu conţinut neutru, cât şi luări de poziţie ale ambelor tabere în proporţii egale, cărora li se adaugă reacţii internaţionale, acestea fiind preluate de la alte agenţii, în special AFP şi Reuters. Formulările proprii NewsIn sunt în general echilibrate, fiind utilizate în mod repetat pe parcursul fiecăreia dintre subperioadele stabilite.
În mod firesc, numărul ştirilor relevante s-a redus în fiecare lună, dar şi în ansamblu, în comparaţie cu fazele anterioare.

---

[67] *Georgia ar fi vizat direct civili când a atacat Ţhinvali, potrivit BBC şi Human Rights Watch*, 29 octombrie
[68] *NATO trebuie să îşi reevalueze politica de extindere după conflictul din Georgia, potrivit IISS*, 18 septembrie
[69] *Rusia este încă furioasă, la cinci ani de la revoluţia trandafirilor din Georgia*, 20 noiembrie
[70] *Ibidem*
[71] *Băsescu: România nu va cere sancţiuni pentru Federaţia Rusă şi solicită UE să negocieze soluţii*, 1 septembrie
[72] *Tăriceanu i-a transmis premierului georgian că ţara sa se bucură de „simpatie" în UE* , 1 septembrie

De asemenea, datorită depărtării temporale de faza conflictului armat, accentul s-a mutat de pe *acțiunile* actorilor implicați (inclusiv ale terților) pe *declarațiile* acestora, continuând confruntările mediatice din etapa anterioară. În consecință, a scăzut numărul știrilor neutre, stabilizându-se la proporția de 1/3 din totalul aferent fiecărei luni a intervalului.
Totodată, din cauza acestei modificări, centrul de interes e reprezentat, în ultimele două luni ale intervalului, de *personajele politice* implicate- cu pozițiile asumate, declarațiile proprii și ale celorlalți despre ele. În acest sens, au fost utilizate mult mai puțin noțiuni generice precum "Georgia/Tbilisi", respectiv "Rusia/Moscova". În plus, și conflictul propriu-zis a fost redus la formule succinte de tipul "ofensiva georgiană"/ "intervenția rusă" spre sfârșitul perioadei monitorizate.
În cazul Rusiei, în 3 din cele 4 luni ale intervalului apar atât mențiuni negative, cât și pozitive. În cel al Georgiei, ultimele două luni luate în considerare marchează absența evaluărilor pozitive. În plus, aici se remarcă evoluția receptării, în sensul că Saakașvili devine, mai mult decât în lunile precedente, *protagonistul*, respectiv *emițătorul*, declarațiilor oficiale.
În concluzie, analiza știrilor din perioada stabilită arată menținerea interesului față de această problematică și după încheierea conflictului armat și faptul că se oferă publicului român o imagine complexă, dar echilibrată a confruntărilor politice și mediatice post-conflict ale actorilor implicați, alături de evaluări ale analiștilor și experților străini.

Observații finale privind știrile de pe NewsIn

Lună a anului 2008	Număr articole relevante
Ianuarie	36
Februarie	19
Martie	84
Aprilie	83
Mai	76
Iunie	38
Iulie	73
August	431
Septembrie	95
Octombrie	37
Noiembrie	18
Decembrie	19

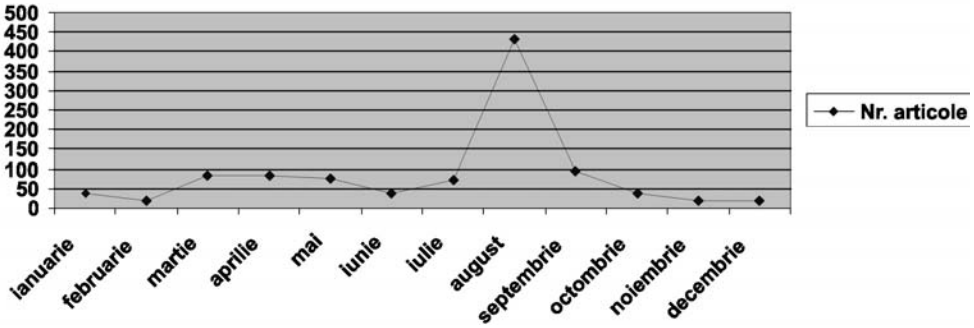

La final, trebuie subliniate câteva aspecte. În primul rând, fiecare dintre cele 3 intervaluri monitorizate este marcat de o dinamică specifică a ştirilor, cu un flux informaţional maxim în perioada războiului propriu-zis şi o descreştere inerentă spre sfârşitul anului.

În al doilea rând, imaginea crizei şi a reacţiilor româneşti se desprinde atât din evenimentele relatate, cât şi din declaraţiile celor două tabere şi ale celorlalte părţi interesate, fiind completate cu analizele proprii ale agenţiei de ştiri. În consecinţă, publicul român are acces la o imagine complexă, dar echilibrată, a crizei şi a protagoniştilor.

Ştirile redau şi războiul mediatic aferent unor asemenea evenimente, menţinând un flux informaţional consistent şi dincolo de încheierea fazei armate a conflictului.

În ansamblu, cuantificând rezultatele analizei cantitative, se observă că predomină menţiunile pozitive la adresa Tbilisi, provenite în general din declaraţii ale oficialilor implicaţi sau ale factorilor interesaţi (inclusiv români), care subliniază susţinerea pentru cauza georgiană. Acest lucru este în concordanţă cu imaginea din plan internaţional, dar şi intern. Imaginea predominant negativă a Moscovei este propagată în special prin formulele „agresiunea rusă", respectiv „utilizarea disproporţionată a forţei", emise la nivelul organizaţiilor internaţionale şi adoptate ca „etichete" în conţinutul ştirilor.

Bilanţul calitativ reflectă o varietate de calificări ale celor 2 protagonişti, provenite din poziţii asumate de oficiali sau experţi, dar şi anumite expresii standardizate utilizate de autorii ştirilor.

În concluzie, agenția de ştiri NewsIn a oferit pe parcursul perioadei delimitate un flux informațional constant şi coerent, ce urmăreşte fidel evoluțiile politice şi militare din spațiul aflat în atenție, dar şi cele conexe acestuia (reacții ale organizațiilor internaționale, ale României). Calitatea principală a acestui flux de informații este obiectivitatea lui, ilustrată atât de redarea în proporții egale a reacțiilor/pozițiilor (pro-)georgiene şi (pro-)ruse, cât şi de forma pe care o iau aprecierile şi analizele proprii ale autorilor ştirilor.

Capitolul 4

ANALIZA CALITATIVĂ ȘI CANTITATIVĂ DE DOCUMENTE

UNIUNEA EUROPEANĂ
NATO
OSCE
ROMÂNIA

Florentina Mitea
Adriana Sauliuc

I. METODOLOGIA

Cercetarea se bazează pe documente extrase de pe site-urile oficiale ale principalelor instituțiilor europene care descriu evenimentele pre-conflict, din timpul conflictului și post-conflict. În următorul tabel avem ilustrat numărul de documente oficiale utilizate în analiza noastră:

Instituție	Nr. de documente
NATO	26
OSCE	24
UE	40
ONU	5
CRS-SUA	1
INSTITUȚIA PREȘEDINTELUI	18
MAE	2
GENERALE	2
TOTAL	118

Metodologia folosită a fost de selectare a celor mai importante documente emise de cele două organizații internaționale în legătură cu evenimentele care au avut loc în Georgia, precum și a declarațiilor oficiale date de persoanele sau instituțiile care aveau competență în această direcție: pentru NATO, Secretarul General, precum și Consiliul Atlanticului de Nord, iar pentru OSCE, președintele în exercițiu al OSCE, precum și trimisul special în Caucaz.

Documentele nu se referă doar la perioada când au început ostilitățile, pe teritoriul georgian, adică în august 2008, ci cuprind toate evenimentele care au avut loc în anul 2008 și care au legătură cu conflictul propriu zis: recunoaşterea Abhaziei şi a Osetiei de Sud de către Rusia, doborârea avionului de recunoaştere georgian de către un avion de luptă rusesc, mişcările de trupe ruseşti pe teritoriul Abhaziei - evenimente care au avut loc în luna aprilie a anului 2008 şi care au crescut tensiunile dintre cei doi actori implicați în conflictul din august, atrăgând, de asemenea atenția organizațiilor responsabile de stabilitatea în regiune. Toate aceste evenimente fac parte din perioada pre-război, în care tensiunile în regiune au avut o creştere semnificativă, iar NATO şi OSCE au luat cunoştință de acest fapt, recurgând la acțiuni prin care au încercat să calmeze ambele părți implicate.

Perioada războiului cuprinde declarațiile pe care oficialii celor două organizații le-au făcut, precum și documentele emise în această perioadă, toate având menirea să ducă la încetarea focului, precum și la gasirea unei soluții politice care să aducă pacea într-o regiune în care tensiunile și divergențele dintre cele două părți păreau să se amplifice și nu să scadă.

Perioada post-conflict se referă la acțiunile întreprinse de ambele organizații de a oferi, în primul rând ajutor umanitar civililor afectați de război, precum și facilitarea unui dialog direct între părți.

Perioada la care se referă documentele cuprinde anul 2008 și parcurge evenimentele de după conflict până în anul 2009.

Documentele relevante pentru perioada pre-conflict încep printr-o serie de declarații ale oficialilor Uniunii, precum și prin demararea unor strategii de evitare a conflictului sau care definesc politica UE în zona respectivă. Conflictul în sine se desfăşoară începând cu luna august, parte în care UE se implică direct prin medierea acordului de încetare a focului. Documentele din această perioadă sunt mult mai numeroase și pun în evidență promptitudinea acțiunii UE în cadrul crizei georgiene. Perioada

post-conflict impune prezența unor documente care abordează reconstrucția și integrarea; se întreved dialog și intermediere.

Traducerea și interpretarea cât mai apropiată de realitate, a făcut parte, de asemenea, din metodologia folosită, niciun document nefiind publicat în limba română.

II. ANALIZA DE DOCUMENTE PE UNIUNEA EUROPEANĂ

Parlamentul European subliniază faptul că politica de vecinătate trebuie să supravegheze aplicarea drepturilor omului, a legilor și cooperarea între state. Obiectivul politicii de vecinătate în partea estică a fost identificat drept întărirea stabilității în zonă.

UE a dovedit unitate politică, ținând cont că relația cu Rusia e sursa celor mai mari diviziuni în UE, mai ales după extindere. Dar dacă ținem cont de vidul în care a erupt războiul, fără intervenții ONU și cu o foarte jenantă poziție în care a fost pusă și SUA, prin comparație, UE s-a descurcat bine.

Se consideră că politica de schimb este o componentă importantă pentru a asigura stabilitate și dezvoltare economică, ducând la reducerea sărăciei în sudul Caucazului și este astfel crucială pentru integrarea în UE. [73] Concluzionând ca Georgia a fost sub presiune majoră din cauza emarbogului rusesc, Parlamentul afirmă că este necesar să se grăbească încheierea unui acord cu Georgia pentru a întări relațiile UE-Rusia. Crearea unui context favorabil de a rezolva acest conflict înghețat reprezintă o soluție, de aceea este necesară deschiderea conductei de gaz Baku-Tbilisi-Erzurum și a conductei de petrol Baku-Tbilisi-Ceyhan, proiecte trans-caspice energetice care să contracareze poziția Rusiei.[74]

Să concluzionăm prin ceea ce a declarat Saakasvili[75]: „timpul sferei influențelor a trecut."

Compararea situației din Abhazia și Osetia de Sud cu Kosovo nu poate fi relevantă. UE se concentrează asupra perspectivei de soluționare a conflictului pe termen lung, care presupune consolidarea propriului rol în acest conflict și suport adițional pentru proiecte care să îi coordoneze în direcția unei înțelegeri mutuale. Ce este cel mai important este timpul. UE

[73] EP non-legislative resolution, 17.01.2008, accesat de pe site-ul www.europarl.europa.eu, , la data de 16.02.2008 , http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5478752

[74] ibidem

[75] Apud, Mikheil Saakashvili: "Georgia is an ancient European nation"External relations - 20-11-2006 - 16:07, speaking to a formal sitting of the European Parliament, , accesat la data de 16.02.2008

crede că nerăbdarea Georgiei poate fi un factor care să conducă la escaladarea conflictului spre un nivel violent. Georgia pe de altă parte crede că prea multă moderaţie din partea UE poate să menţină conflictul la nivelul actual, fară modificări. [76]

Conflictele din Georgia fac parte dintr-o serie de conflicte secesioniste care au implicaţii deosebite pentru zona Caucazului. Părţile implicate în acest conflict deschis cu referire la Georgia şi Rusia nu pot ajunge la un compromis, iar actorii implicaţi în soluţionarea conflictului sunt caracterizaţi de interese şi identităţi care par sau chiar sunt incompatibile.

Consiliul European s-a arătat preocupat de acest conflict, dar mai ales de reacţia disproporţionată a Rusiei. Consiliul a condamnat decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte Abhazia şi Osetia. S-a făcut apel la toate statele să nu accepte această independenţă proclamată, invicându-se respectarea actului final de la Helsinki.[77] Comunicarea atât a UE, cât şi a Consiliului, deşi dură, este totuşi moderată. Începe printr-o condamnare a reacţiei părţii ruseşti, discursul continuând pe un ton mai puţin alarmant şi anume prin afirmaţia: „statele europene au dreptul să îşi determine politica externă şi alianţele, respectând legile interne şi principiile vecinătăţii şi cooperării în mod paşnic."[78]

Kosovo a creat într-adevăr un precedent, dar situaţia în Georgia este oare la fel încât Rusia să faca un pas atât de mare în recunoşterea celor două teritorii?

Recunoaşterea celor două – Abhazia şi Osetia de Sud - ca state independente, părţi ale confederaţiei Georgia, ar putea oferi celor două un grad mai mare de protecţie internaţională şi va crea relaţii egale între cele două teritorii şi Georgia prin includerea lor în organisme internaţionale. În afară de opoziţia Georgiei, Uniunea s-ar lovi de guvernul Abhaziei de a respecta drepturile populaţiei minoritare. Seamănă cu situaţia din Kosovo, dar conflictul georgian are o intensitate mai mare, iar independenţa supervizată garantează protecţia minorităţilor albaneze, în timp ce comunităţile georgiene nu au aceste drepturi în Abhazia şi Osetia de sud.

---

[76] Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies

[77] Notă asupra întâlnirii extraordinare a Consiliului de la Bruxelles de pe data de 1 septembrie 2008, concluziile presidenţiale, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf

[78] Ibidem

Ar putea fi integrarea statelor independente în Georgia o soluție așa cum a fost republica Srpska în Bosnia sau ar putea fi NATO o soluție asta în cazul în care acesta s-ar ocupa de conflicte înghețate?[79]. Sunt întrebări care complică situația actuală, iar repercusiunile pe care le crează Kosovo se manifestă asupra politicii georgiene. Rusia nu a făcut nicio afirmație în această privință, a promovat unele propuneri făcute de ministrul de externe, Jevgeny Primakov și anume de a crea un stat comun, Rusia asigurând și chiar garantând securitatea acestui construct federal. Reacția lui Saakasvili a fost foarte obiectivă: „UE garant al păcii, fără a-i lăsa Rusiei vreo funcție." În cadrul analizei de documente referitoare la UE vom apela la 5 întrebări esențiale conform teoriei lui Laswell:

→ Cine spune?
→ Ce spune?
→ Prin ce canal?
→ Cui?
→ Cu ce efecte?

Comunicarea în cadrul documentelor noastre este una deontologică, în care autoritatea Uniunii Europene este prezentă prin coerciție si persuasiune, exemplificând în paginile care vor urma. Este exercitată de instituții ca Parlament, Consiliu, Prețedinție față de statul național (ex. România) în care comunicarea se realizează prin intermediul funcționarilor publici sau agenților de comunicare care sunt de obicei, indivizi.

Moscova este preocupată de proiecte de transformare a conflictelor promovate de Uniune doar dacă privește propriile interese. Practic, lipsa formulării unei rezoluții privind acest conflict duce la dorința de a păstra status-quoul. Includerea Abhaziei în pregătirile pentru Olimpiada de Iarnă din 2014 se potrivește perfect cu politica „așteaptă și vei vedea"[80]:
Modul de rezolvare a conflictului are la bază modelul european democratic de soluționare a conflictelor înghețate. Acest lucru cere mai multe garanții[81]

[79] Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies

[80] Ibidem

[81] Peaceful resolution of the conflict in the Tskhinvali Region/South Osetia, Information Note, 28.10.2008

- auto-guvernare, prezervarea identității naționale și a drepturilor culturale în zonă
- protecția drepturilor omului
- integritatea și inviolabilitatea statului

Perioada pre-conflict este dominată de incidente care marchează începutul real al războiului din august. Implicarea Uniunii Europene este semnificativă mai ales în alegerile care au avut loc pentru Parlamentul Georgiei. Într-un comunicat, Parlamentul European afirmă că aceste alegeri s-au desfăşurat într-un cadru democratic comparând situația de acum cu alegerile prezidențiale din luna ianuarie. [82]

Summit-ul UE-SUA din 10 iunie 2008 trasează câteva caracteristici ale politicii întreprinse de Rusia. Se constată că aceasta și-a întărit prezența în ultimele trei luni în Abhazia, încălcând acordurile internaționale.

Evenimentele din aprilie 2008, mai exact din data de 20, au trasat noua metodă de abordare a conflictului de către partea rusă. Echipa de cercetare trimisă pe teren pentru investigarea situației va aduce în prim plan colaborarea cu cele două părți: georgiană și abhază[83]. ONU avea să confirme mai târziu că evenimentul din data de 20 aprilie s-a soldat cu doborârea de către Rusia a unei drone aflate în misiune de supraveghere asupra spațiului georgian[84].

O serie de mişcări ilegale ale Federației Ruse au degradat zona de securitate a Abhaziei. Retragerea sancțiunilor din partea acestuia chiar și a celor militare a dus la un aflux de bani legat de activități criminale. Se pare că o parte din oficialii ruşi şi reprezentanți ai separatiştilor au sprijinit activități ilegale care fac parte dintr-o serie de atacuri desfăşurate în zonă.[85]

---

[82] International Election Monitors Hail Significant Improvements in Georgia's Electoral Process, Declare Vote Free & Fair ,Serious irregularities reported in only 13 of 3,558 electoral precincts; "If ever there was a transparent election, it was this one" says Swedish monitor, 22 mai 2008, ora 08:00

[83] Report of UNOMIG on the incident of 20 april involving the downing of a georgian unmanned aerial vehicle over the zone of conflict

[84] European Parliament Calls for Replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit Calls on Russia to Respect Georgia's Borders "Russian troops have lost their role of neutral and impartial peacekeepers," Parliament declares; Ferrero-Waldner applauds Georgian peace initiative for Abhazia, 12 iunie 2008, ora 12:30, Tbilisi

[85] Russia Expands Illegal Activity in Abhazia as Bombs Rock Territory; Moscow's "Absolute Control" Thwarts Peace Efforts, Says Georgian FM Separatist rebels close border with Georgia following outbreak of gang warfare; OSCE Parliamentary Assembly & Georgian Patriarch criticize Moscow, 2 iulie 2008, ora 17:00 Tbilisi

In schimb, avem şi implicări legale ale Rusiei în teritoriu pentru că se dorea de fapt o anexare de facto a acestei provincii. Chiar în luna martie Rusia se va retrage dintr-un embargo împotriva Abhaziei care exista încă din anul 1996 şi care oprea transferul de arme ilegale. Acordul din 16 aprilie a lui Putin va duce la întărirea relațiilor cu teritoriile Abhazia şi Osetia de Sud, lucru care va declanşa reacția oficialilor europeni.

„Un aflux de petro-dolari - este declarația dură pe care o face Jacek Saryusz-Wolski[86] membru al Parlamentului European - care face din Rusia **„resurgent power”**, dar din păcate vede totul în termeni de joc de sumă zero. Prioritatea lui Putin în politica externă este de a construi ceva care seamănă cu fosta URSS.”

Însă aşa cum a afirmat şi Saakasvili, timpul sferei influențelor a trecut.

Georgia a făcut tot posibilul să internaționalizeze acest conflict, pentru că dorea să facă presiuni asupra Rusiei. Dar internaționalizarea poate să facă şi mai dificilă recăpătarea controlului asupra politicilor domestice. Actorii externi implicați sunt tentați să angajeze comunitățile în procesul de soluționare a conflictului sau chiar să le recunoscă cererile.

Implicarea OSCE în situația din Georgia nu este chiar atât de activă şi se va face prin intermediul statelor UE. Finanțarea de către Uniune este semnificativă, vorbim de 223.000 de euro, dar în principiu s-a rezumat şi la asigurarea funcționării Secretariatelor Permanente ale reprezentanților georgieni şi osetieni, precum şi facilitarea dialogului în cadrul Comisiei de Control Comun care este principalul forum de stabilizare.[87]

În perioada de conflict şi post-conflict, Uniunea este mult mai activă în declarații. Implicarea ei în procesul de soluționare se face prin delegați. La 12 august, la câteva zile după începerea războiului, preşedintele Sarkozy îi prezintă lui Medvedev un plan de acțiune. Planul susține încetarea focului, retragerea trupelor şi accesul ajutorului umanitar. Deşi acest acord militează pentru părăsirea teritoriului de către trupele ruseşti se doreşte totuşi o implicare activă a acestora în stabilizarea teritoriului. Specificații privind încălcarea integrității sau a pătrunderii observatorilor pe teritoiul de conflict nu se fac.

---

[86] Apud, European Parliament Calls for Replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit Calls on Russia to Respect Georgia's Borders "Russian troops have lost their role of neutral and impartial peacekeepers," Parliament declares; Ferrero-Waldner applauds Georgian peace initiative for Abkhazia, 12 iunie 2008, ora 12:30, Tbilisi

[87] COUNCIL JOINT ACTION 2008/…/CFSP regarding a further contribution of the European Union to the conflict settlement process in Georgia/South Ossetia, Brusseles, 9 iunie 2008, Council of the European Union, PESC 439, http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008E0450:EN:HTM

Deşi la 22 august asistăm la retragerea trupelor din Osetia de Sud şi Abhazia, la 25 august avem de a face cu recunoaşterea independenţei celor două teritorii. Cum putem delimita linia de demarcaţie între cauză justă şi argumente? La 8 august Medvedev afirma că doreşte pedepsirea Georgiei, ceea ce demonstrează intenţia de a readuce în prim plan controlul asupra Osetiei de sud. Ca urmare a încetării focului la 12 august, Medvedev a subliniat faptul că Rusia a terminat de pedepsit agresorul. Cauza aplicării acestei pedepse a fost dorinţa Rusiei de a limita politica Georgiei. Practic, se dorea acceptarea statutului regiunilor, evitarea aderării ei la NATO şi distrugerea procesului de democratizare. În particular, Rusia a dorit să pedepsească Vestul pentru recunoşterea teritoriului Kosovo, pentru integrarea statelor succesoare URSS în instituţiile europene şi pentru dorinţa europenilor de a dezvolta un proiect de construire a unor conducte de gaz şi petrol care contracarau Rusia. Conflictul Rusia-Georgia arată că Putin este o figură dominantă a guvernului rus. [88]

Cel mai important lucru este faptul că UE este limitată uneori în a aduce împreună identităţile şi interesele numeroasei comunităţi, acest lucru datorându-se naturii transformării conflictului în conflict secesionist. Această politică de dialog promovează reunirea părţilor pornind de la premisa că ele nu o pot face singure. Pentru transformarea conflictului, dar mai ales pentru implementarea politicii, actorii externi sunt dependenţi de autorizarea pe care le-o dau părţile, dar mai ales din partea guvernului recunoscut legal. De aici greutăţile pe care le implică UE în luarea deciziilor privind conflictul. Mai mult, guvernul georgian crede că o transformare a conflictului pe care o propune UE poate să pună capăt legitimităţii entităţilor dispersate, acest lucru având o consecinţă negativă asupra abilităţii UE de a influenţa elitele politice din Abhazia şi Osetia. Activităţile lansate de Comisia Europeană au loc „în" şi „nu" printre comunităţi. UE a demonstrat că doreşte în principiu o abordare în ceea ce priveşte negocierile cu părţile, în ciuda limitărilor structurale cauzate de natura intervenţiei externe.[89]

Lipsa formulării unei rezoluţii privind conflictul din partea Rusiei duce la dorinţa acesteia de păstrare a status qou-lui. Includerea Abkhaziei în pregătirile pentru Olimpiada de Iarnă din 2014 se potriveşte perfect cu politica ei „aşteaptă şi vezi".

---

[88] Jim Nichol Specialist in Russian and Eurasian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, CRS Report for Congress, Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for U.S. Interests,29 august 2008

[89] Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies

Pornind de la afirmațiile de mai sus rezumăm astfel:

Comunicarea este realizată în cazul nostru de către o instituție a Uniunii, cu precădere Consiliul European, care, prin intermediul unor directive şi acte sau uneori comunicate de presă, transmite informații referitoare la stadiul negocierilor şi al situației din Georgia. Comunicarea, indiferent de modul în care se transmite informația, este şi rămâne pe tot parcursul ei controlată de instituția precizată mai sus.

Conținutul sau ce spune instituția are la bază o sursă de informare precisă: misiunea de monitorizare în Georgia. Se merge pe un conținut descriptiv, fiecare document având la bază argumente. Conținutul este de asemenea obiectiv sau subiectiv - obiectiv atunci când UE vorbeşte despre Georgia ca zonă de conflict şi subiectiv când face referire la Georgia ca membră a politicii de vecinătate sau implicarea ei în marele plan privind energia.

Canalul de transmitere este cel mediatic: ziare, documente publicate pe site-ul Uniunii. Spațiul de transmitere este delimitat şi depinde de comunicarea propriu-zisă. Se face fie oficial, prin comunicări de presă ale unor reprezentanți sau în cadru neoficial prin presă şi internet. Produsul final este transmis direct, dar în unele documente se poate vedea şi un discurs distorsionat care are la bază interese ca cele precizate mai sus: economice, politice, etc.

Publicul țintă este variat: vorbim de state naționale, de instituții, indivizi. Care sunt aşteptările? Esența documentelor în sine este importanța pe care o are Georgia pe noua hartă geopolitică ilustrată prin expresii ca: „utmost importance", „highest priority, not least in matters of energy".

Efectele produse de această comunicare reprezintă atitudinea pe care a luat-o fiecare stat european: implicarea în procesul de monitorizare.

În cadrul comunicării este importantă perspectiva celor implicați pentru că aceasta influențează comunicarea exercitată de instituție. În cadrul nostru perspectiva statelor se reduce la timp, la faptul că ele nu au aceeaşi perspectivă temporală. UE doreşte integritate teritorială la fel ca şi Georgia, dar nu în concordanță cu schema de timp oferită de cea din urmă. UE reduce esența comunicării la dorința de a nu pune în pericol relațiile deja precare cu Rusia. Vedem pe tot parcursul comunicării că Rusia nu este atacată direct decât atunci când produce diferite incidente ca cel de la Dvani

sau Perevi. Aluziile sunt clare „we are confident that the Russian side will respect its commitment”

Persusiunea este realizată prin expresiile pe care le întâlnim în aproape fiecare document: „stabilization, normalization and building trust”

Definiţii clare a situaţiei din Georgia nu există, avem o trecere de la conflictul din Georgia la conflictele din Georgia. „Conflict” sau „war” sunt termeni clari care definesc ideea de agresiune, idee la care se renunţă uşor pe parcursul discursurilor şi documentelor. Apar termeni ca „hostilities” sau „incidents”.

Declaraţiile ambasadorului Haber sunt uneori mult prea personale şi urmăresc linia politică promovată de UE: politica de vecinătate. Apare tendinţa aceea de distorsionare a comunicării pliată pe interese. Rusia nu apare ca stat agresor iar acuzaţiile directe sunt evitate pe cât posibil. Acţiunile sunt definite ca provocări.

Comunicarea defineşte poziţia fiecărui stat faţă de UE şi de asemenea tendinţa pe care o urmăreşte fiecare parte în conflict. UE ca instituţie nu se vede intermediar între cele două părţi, statutul său fiind definit ca observator, deşi de multe ori subiectivitatea explică rolul de aliat al Georgiei.

Asistenţa Uniunii Europene continuă şi în perioada următoare prin efortul susţinut de ţări ca Estonia, Polonia, Cehia, Grecia, Ungaria, asistenţă care va consta în materiale de construcţie, mâncare, medicamente. [90]

Precizările UE la fiecare discurs fac referire la nerecurgerea la forţă şi la deschiderea dialogului pentru securitate şi stabilitate în zonă. Principiile invocate nu se îndepărtează de politica de pace susţinută. Retragerea trupelor ambilor actori la poziţia deţinută anterior se menţine pe tot parcursul comunicatelor de presă. Se atrage atenţia asupra respectării normelor internaţionale privind asistenţa umanitară şi prezenţa activităţii observatorilor[91].

---

[90] Georgia: EU continues to deploy assistance to the conflict-stricken area, 21 august 2008 Bruselles, http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1269&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en

[91] Council Conclusions on the situation in Georgia, GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS,Council meeting Brussels, 13 August 2008, Council of European Union, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/98818.pdf

Acordul din 12 august pentru încetarea focului a fost o mulțumire adusă eforturilor UE pentru oprirea războiului. Se reiterează ideea că oprirea conflictului să se facă în concordanță cu principiile independenței, suveranității. În urma întâlnirii extraordinare din 1 septembrie a Consiliului s-a decis trimiterea unei misiuni civile care să sprijine acțiunile deja existente ale ONU și OSCE. [92] Numirea lui Haber în fruntea misiunii este acreditată și de declarația lui Solana[93] prin care se afirmă că experiența lui Haber în diplomație și managementul crizei este esențială pentru misiune. Principale atribuții ale misiunii rămân anexate valorilor Uniunii: stabilizare, monitorizare, întărirea relațiilor.[94]

Uniunea este foarte sigură în declarații, mai ales în perioada post-conflict. Își promovează cu vehemență principiile pe care este construită. Javier Solana[95] transformă statutul misiunii într-un cumul de principii care va aduce în prim plan spiritul european.

Perioada post conflict începe cu desființarea primelor posturi de control și retragerea trupelor rusești. Detaliile tehnice sunt prezente în declarații ale lui Haber care, începând cu acest moment, este tot mai prezent în comunicatele de presă ale UE. Evenimentele sunt descrise ca „facilitări ale unui proces ordonat”[96].

---

[92] Council Conclusions on Georgia 2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 15 and 16 September 2008, http://www.consilium.europa.eu/ue Docs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/102749.pdf

[93] Apud, Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, welcomes the appointment of Hansjörg HABER as Head of the EU Monitoring Mission in Georgia, Brusseles, 17 septembrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/esdp/102810.pdf

[94] European Union Monitoring Mission (EUMM) 29 September 2008, www.eumm.eu , http://www.eumm.eu/data/factsheets/factsheet-eng.pdf

[95] Apud, Address by Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM) Headquarters in Georgia, 30 septembrie 2008, Tbilisi, http://www.delgeo.ec.europa.eu/en/press2008/30sept2008.html

[96] EUMM confirms first checkpoint to be dismantled, 5 octombrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/081005-First_CP_Dismantled.pdf

Comunicatele de presă doresc să atragă atenția asupra modului în care UE se implică în soluționarea conflictului. Ea vorbeşte tot mai mult de impactul pe care îl creeză criza. Odată cu aplanarea conflictului, ca şi de altfel la început, UE se axează din nou pe cooperare regională şi pe relațiile de vecinătate, dar mai ales pe dorința de a înființa Parteneriatul Estic pe care UE doreşte să îl adopte în martie 2009. În documentul oficial din 6 octombrie pentru prima dată în conflict se recunoaşte necesitatea ca UE să-şi intensifice eforturile cu privire la securitate şi energie.[97]

Evenimentul este tratat din perspectivă personală UE, punându-se accent pe politica de securitate, pe importanța strategică a Georgiei. Nu se dau calificative statelor implicate şi nici evenimentului în sine şi nu se urmăreşte reacția vreunui actor. Se merge pe o formulare clară a directivelor UE, nu şi a directivelor celor două state. Consultările şi comunicările se precizează în documente, dar nu între cele două state, ci între UE şi fiecare stat în parte. Tendința de personalizare a comunicării există în aproape toate documentele.

Retragerea trupelor şi desființarea posturilor de control este confirmată în data de 10 octombrie de Javier Solana. Dorința de a rămâne un actor activ este manifestată pe tot parcursul desfăşurării evenimentelor. Implicarea tutoror instituțiilor se face mai vizibil pe 14 septembrie când se iau în discuție 2 chestiuni importante: securitate şi situația refugiaților.

Declarațiile de condamnare făcute de către UE cu ocazia situației din Perevi, Dvani sau Pakhulani nu vizează o atitudine îndreptată spre Rusia ca şi agresor, ci condamnă acțiunea de utilizare a focului pentru rezolvarea diferendelor. Deşi Rusia întreține numeroase incidente, este salutată pentru activitatea de supraveghere pe care o începe în data de 16 noiembrie 2008.

Anul 2009 începe pentru Uniunea Europeană printr-o declarație care vizează politica rusească privind situația din Georgia. Subiectul integrității statului georgian este adus din nou în discuție odată cu decizia Rusiei de a constitui o prezență permanentă din punct de vedere militar în Osetia de Sud.

---

[97] EXTRAORDINARY EUROPEAN COUNCIL, BRUSSELS 1 SEPTEMBER 2008, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf

America s-a dovedit interesată foarte mult de prezența Rusiei în teritoriu. Zalmay Khalizad a denunțat atacul Rusiei și a avertizat-o cu privire la impactul asupra relației cu SUA. Churkin mentionează că declarația SUA de a condamna Rusia pentru campanie a terorii este inacceptabilă, mai ales că vine din partea unei țări ale cărei acțiuni sunt cunoscute în Irak, Bosnia, Afganistan. [98] De altfel America a susținut mereu că Europa se află într-o competiție geopolitică nouă în sfera de influență a Rusiei: „Vom pierde în noua politică, iar Rusia se va îndreptata spre Ucraina".

III. ANALIZA DE DOCUMENTE NATO ȘI OSCE

Evenimentele care au avut loc în august 2008 în Georgia reprezintă un moment important, care a determinat comunitatea internațională să intervină în vederea soluționării cât mai rapide a conflictului din Caucaz.

În ceea ce privește **NATO,** organizația s-a implicat în încercarea de a detensiona relațiile dintre cei doi actori implicați direct, Georgia și Rusia, făcând apel la ambele părți să acționeze în vederea unei reglementări a situației care destabiliza zona Caucazului.

Comunicarea a fost realizată în principal prin intermediul declarațiilor date de Secretarul General al Alianței și care exprimau în mod clar poziția organizației față evenimentele din Caucaz.

Pre-conflict

În luna martie a anului 2008, au loc întâlniri între oficialii georgieni și NATO. La 3 martie, șeful parlamentului georgian, dna Nino Burjanadze, împreună cu ministrul Afacerilor Externe, David Bakradze, se întâlnesc cu Secretarul General al NATO, pentru discuții. La 26 martie, tot în cadrul unei vizite a oficialior georgieni, au loc consultări cu Secretarul General și reprezentanții Consiliului Atlanticului de Nord, în legătură cu implementarea Planului de Acțiune pentru Parteneriatul Individual (Individual Partnership Action Plan –IPAP).

În cadrul Summit-ului NATO de la București, 3 aprilie 2008, Alianța a salutat aspirațiile euro-atlantice ale Georgiei și Ucrainei, în cadrul întâlnirilor care au avut loc, luându-se decizia că ambele state vor deveni

[98] Jim Nichol Specialist in Russian and Eurasian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, CRS Report for Congress, Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for U.S. Interests,29 august 2008

membre NATO, acordarea MAP-ului fiind următorul pas atât pentru Georgia cât şi pentru Ucraina. În ciuda apropierii Georgiei de structura nord-atlantică, în Caucazul de Sud evenimentele nu păreau să detensioneze situaţia din regiune, din contră, erau semnale clare a unor amplificări ale tensiunilor deja existente.

La 16 aprilie 2008, Alianţa şi-a exprimat îngrijorarea referitor la evenimentele care aveau loc în zona caucaziană, mai exact acţiunile Rusiei de a stabili relaţii oficiale cu Abhazia şi Osetia de Sud, Secretarul General al NATO considerând că **recentele acţiuni ale Rusiei subminează în mod clar suveranitatea statului georgian**[99], astfel că acesta îndeamnă Federaţia Rusă să înceteze acţiunile începute şi face apel la autorităţile georgiene să acţioneze cu prudenţă şi reţinere în acestă chestiune.

Pe fondul acestor evenimente, la 28 aprilie 2008, trimisul special al Georgiei, David Bakradze, face o vizită la Sediul Central al NATO, unde, în cadrul unei întâlniri bilaterale cu Secretarul General, Jaap de Hoop Scheffer, au loc o serie de consultări între cei doi. Pe agenda de discuţii se regăsesc două subiecte importante: reuniunea miniştrilor Afacerilor Externe, din luna decembrie, unde urmează să se decidă acordarea MAP-ului pentru Georgia, precum şi situaţia din regiunea caucaziană. Trimisul special, David Bakradze, furnizează informaţii cu privire la poziţia statului său în legătură cu situaţia curentă, atât de pe teritoriul Georgiei, cât şi din vecinătatea acesteia, inclusiv informaţii despre evoluţiile recente din Abhazia şi Osetia de Sud. În cadrul aceleiaşi întâlniri, ambasadorul georgian a vorbit despre planul de pace pentru Abhazia, propus de preşedintele georgian. În urma acestor discuţii, reprezentantul Georgiei a fost asigurat de sprijinul ferm al Alianţei pentru suveranitatea şi integritatea teritorială a statului său, NATO exprimându-şi dezacordul în legătură cu acţiunile recente întreprinse de Federaţia Rusă, care subminau suveranitatea statului georgian.

La 3 iunie 2008, prin intermediul unei declaraţii oficiale, Jaap de Hoop Scheffer se declară îngrijorat în legătură cu detaşarea a câteva sute de militari ruşi în regiunea georgiană Abhazia, acţiune care contribuie la

---

[99] Statementby the NATO Secretary General on Abhazia and South Ossetia, 16 aprilie 2008,http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-056e.html

NATO Secretary General's statementon the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia, 3 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-076e.html.

Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia , 8 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-100e.html

creşterea instabilității într-o zonă deja tensionată, Secretarul General al NATO considerând că această detaşare a trupelor ruseşti nu are nicio bază legală, nu face parte din misiunea de menținere a păcii şi este contrară dorințelor exprimate de către guvernul georgian[100]. Ca atare, acțiunea Rusiei, este considerată de către Alianță ca fiind în contradicție cu suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei, NATO declarându-se un susținător al acestor principii. Jaap de Hoop Scheffer declară că trupele ruseşti trebuie retrase, iar Rusia şi Georgia trebuie să se angajeze rapid într-un dialog la nivel înalt, care să detensioneze relațiile bilaterale.

La 18 iunie 2008, este semnat acordul de management financiar din cadrul Trust Fund Project al NATO, pentru Georgia, acesta reprezentând a doua parte a Trust Fund Project a Parteneriatului pentru Pace și are ca scop distrugerea stocurilor de rachete din Georgia, contribuindu-se astfel în mod semnificativ la securitatea şi stabilitatea în întreaga regiune.

La 20 iunie 2008, pentru a intensifica relațiile dintre cele două părți și a se asigura de o mai bună colaborare, preşedintele Georgiei, Mikhail Saakashvili are o întâlnire cu Secretarul General la sediul central al NATO.

Faza de conflict

La 8 august, în momentul în care tensiunile din Georgia au escaladat şi au dus la confruntări armate, Secretarul General al NATO şi-a exprimat profunda îngrijorare în legătură cu recentele evenimente și face apel la părțile implicate să **înceteze imediat confruntările armate și să înceapă discuții directe în vederea reconcilierii între părți.**[101]

Pe fondul acestei situații, în care una dintre părțile implicate, Georgia, ale cărei ambiții euro-atlantice au determinat o mai mare apropiere de Alianță, NATO se vede pus în situația de a se declara susținătorul uneia dintre părți și în mod clar, împotriva celeilate.

Informarea în legătură cu situația reală din zona de conflict s-a făcut mai întâi prin intermediul ambasadorului georgian, care a fost chemat la o întrevedere cu Consiliul Atlanticului de Nord, iar în urma acesteia și a şedințelor cu reprezentanții statelor membre din 12 august 2008, Alianța şi-a exprimat profunda îngrijorare în legătură cu escaladarea situației din

[100] Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia, 8 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-100e.html

[101] Ibidem

Georgia, exprimându-şi totodată suportul pentru eforturile UE şi OSCE de a pune capăt violenţelor şi pentru găsirea unei soluţii politice pentru o pace durabilă. De asemenea, oficialii NATO şi-au exprimat dezacordul faţă de acţiunile Rusiei de folosire a unei forţe armate disproporţionate, făcându-şi cunoscută, înca o dată, susţinerea suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei şi au îndemnat Rusia să respecte aceste principii.

În încheierea discuţiilor avute în cadrul CAN, Secretarul General al NATO a cerut î**ncetarea imediată a focului, revenirea la status-quo-ul anterior din Georgia, precum şi accesul umanitar deplin pentru persoanele rănite şi strămutate din zona de conflict.**[102]Alianţa se declară în mod clar de partea Georgiei, pe care este decisă să o susţină şi împotriva acţiunilor întreprinse de Rusia, care pun sub semnul întrebării suveranitatea şi integritatea statului din Caucazul de Sud. Expresiile folosite în cadrul declaraţiilor oficiale date de NATO, precum "undermine that sovereignty", "this is in direct violation", "the North Atlantic Council condemns the decision", "Russia's decision violates the many UN Security Council resolutions", nu lasă loc la o altfel de interpretare.

Faza post-conflict

Acordul de încetare a focului, cu care ambele părţi implicate au fost de acord, a fost salutat de CAN, care a **subliniat nevoia urgentă de punere în aplicare a acestuia în mod rapid şi complet, NATO reafirmându-şi suportul pentru integritatea teritorială a Georgiei şi pentru suveranitatea şi independenţa acesteia.**[103]

Alianţa a ţinut o strânsă legătură cu statul partener agresat, pe tot parcursul evenimentelor, cât şi după, ceea ce i-a permis o mai bună informare în legătură cu evoluţia evenimentelor din zona de conflict. La sfârşitul lunii august, reprezentatnul NATO pentru zona Caucazului şi a Asiei Centrale a făcut o vizită în Georgia, unde s-a întâlnit cu şefii guvernului şi parlamentului georgian, făcând totodată o vizită la centrul

[102] The North Atlantic Council (NAC) meeting, "North Atlantic Council discusses situation in Georgia", 12 august 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0812a.html.

[103] The North Atlantic Council (NAC) meeting, "NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia", 19 august, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0819a.html.

situat la marginea capitalei unde erau adăpostite persoanele strămutate din zona de război. Aici s-a informat în legătură cu experiențele unora dintre oamenii care au fost cei mai afectați de evenimente.

Reuniunea specială a Consiliului Atlanticului de Nord, care a avut loc la 19 august 2008 pentru a dezbate situația din **Georgia avea să dea un "ultimatum" Rusiei, căreia i se cerea să recurgă numaidecât la acțiuni de retragere a trupelor, în caz contrar, NATO avea să renunțe la relațiile pe care le avea cu Rusia, până la o reglementare a situației.**[104]

Reprezentantul special al NATO pentru zona Caucazului și a Asiei Centrale, Robert Simmons, a întreprins o vizită de trei zile (20-23 august 2008) în Georgia, care a urmat întâlnirii miniștrilor Afacerilor Externe ai NATO de la Bruxelles din 19 august. Robert Simmons a **reasigurat Georgia de suportul NATO, în ceea ce privește suveranitatea și integritatea acesteia, punctând totodată că Rusia trebuie să respecte în totalitate acordul de încetare a focului, fără întârziere.**

La 26 august 2008, prin intermediul unei declarații oficiale, NATO **respinge în mod clar decizia guvernului de la Kremlin de recunoaștere a independenței Osetiei de Sud și a Abhaziei, declarând că reprezintă o încălcare flagrantă a rezoluțiilor adoptate de Consiliul de Securitate al ONU, cu privire la integritatea teritorială a Georgiei, rezoluții pe care însăși Rusia le-a semnat.**[105] În cadrul aceleași declarații, Secretarul General reafirmă susținerea Alianței pentru suveranitatea și integritatea teritorială a statului partener și **invită Rusia să respecte aceste principii.**

La rândul său, Consiliul Atlanticului de Nord dă o declarație oficială la **27 august 2008, prin care condamnă decizia Federației Ruse de a-și extinde recunoașterea asupra Osetiei de Sud și Abhazia**, regiuni din Georgia și **invită Rusia să își retragă recunoașterea**. Asemeni Secretarului General al NATO, CAN consideră că decizia Rusiei **încalcă numeroasele rezoluții adoptate de Consiliul de Securitate al ONU și nu este compatibilă cu principiile fundamentale ale OSCE, pe care se bazează stabilitatea europeană**, **acțiunile întreprinse de Rusia ridicând semne de întrebare în ceea ce privește angajamentul acesteia pentru pace și securitate în Caucaz**. În aceeași declarație, CAN afirmă că **redresarea**

[104] *Ibidem.*

[105] Statement by the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abhazia and South Ossetia, 26 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-107e.html.

Georgiei, precum și securitatea și stabilitatea acesteia sunt importante pentru Alianță, fapt pentru care NATO cere Federației Ruse să respecte integritatea teritorială a statului georgian, cerându-i totodată acesteia să își îndeplinească angajamentele asumate prin acordul semnat de președinții Saakashvili și Medvedev.[106]

La 9 septembrie 2008, NATO și Georgia au finalizat implementarea programului Air Situation Data Exchange – ASDE, program care facilitează schimbul reciproc de informații legate de situația aeriană, Georgia fiind, după Austria, al doilea stat partener NATO care a devenit parte a programului ASDE.

La 10 septembrie 2008, ca urmare a solicitării făcute de Georgia la 10 august 2008, NATO a coordonat livrarea de ajutor umanitar prin intermediul Civil Emergency Planning – CEP. Câteva tone de lucruri necesare, precum 500 de corturi, 10.500 de pături, 3.700 de saci de dormit, haine, produse alimentare și apă potabilă, precum și produse medicale: 180.000 de bandaje, 8.000 unitați de sânge, medicamente și dezinfectanți au fost trimise Georgiei de către NATO și statele partenere.

La 11 septembrie 2008, au avut loc consultări NATO-Georgia, în cadrul unei întâlniri a Consiliului Atlanticului de Nord cu ambasadorul georgian Beshidze, întâlnire care i-a urmat ședinței ambasadorilor din 12 august. S-a discutat despre situația din Georgia și evoluția actuală a acesteia, precum și despre faptul că NATO va continua să ofere asistență în mai multe domenii, inclusiv cel umanitar. De asemenea, au existat discuții referitoare la pregătirile pentru viitoarea vizită CAN în Georgia, stabilită pentru 15-16 septembrie 2008.

La 15 septembrie 2008, Secretarul General al NATO și reprezentanții Consiliului Atlanticului de Nord au ajuns la Tbilisi pentru o vizită de două zile. Vizita a început cu o întrevedere a CAN cu președintele georgian Saakashvili, pentru a discuta despre progresele Georgiei în ceea ce privește reformele în cadrul parteneriatului cu NATO, precum și despre situația din țară, ca urmare a conflictului din august. Încă o dată, **Aliații și-au exprimat sprijinul pentru integritatea teritorială a Georgiei, precum și pentru aspirațiile euro-atlantice ale acesteia.**[107] La rândul său, Secretarul

[106] Statement by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abhazia regions of Georgia, 27 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-108e.html.

[107] Visit of the North Atlantic Council in Georgia, 15 septembrie 2008, [107] Visit of the North Atlantic Council in Georgia, 15 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0915a.html

General al NATO a avut o întâlnire bilaterală cu preşedintele Georgiei, vizita reprezentanților Alianței având loc în contextul Dialogului Intensificat al Georgiei cu NATO.

Tot în aceeaşi zi, la 15 septembrie 2008, are loc prima şedință a Comisiei NATO-Georgia, care este în mod oficial înființată prin semnarea unui document-cadru, de către Secretarul General al Alianței şi prim-ministrul Georgiei, Vladimer Gurgenidze. Principalele obiective ale CNG sunt aprofundarea dialogului politic între NATO şi Georgia, precum şi supravegherea procesului referitor la aspirațiile Georgiei de a deveni membru NATO. CNG are, de asemenea, un rol important în aprofundarea cooperării dintre Alianță şi Georgia, în eforturile acesteia din urmă de a îndeplini reformele necesare, precum şi coordonarea asistenței oferite de NATO pentru refacerea statului partener după recentul conflict.

În cea de-a doua zi a vizitei, la 16 septembrie 2008, au avut loc întâlniri între reprezentanții NATO şi membri ai parlamentului georgian, precum şi între CAN şi reprezentații UE, OSCE, ONU, prezenți în Georgia, în cadrul celei de de a doua întâlniri, discuțiile referindu-se la eforturile pe care comunitatea internațională le-a depus în vederea ajutorării post-conflict a Georgiei.

La 10 octombrie 2008, a avut loc prima întâlnire a Comisiei NATO-Georgia la nivelul miniştrilor Apărării. S-a discutat despre asistența oferită de Alianță Georgiei în procesul de reconstrucție după conflictul din august. Miniştrii statelor NATO au discutat cu omologul lor georgian despre coordonarea ajutorului în arii precum: apărare şi cooperarea în domeniul securității, reforma în sectorul securității, precum şi despre managementul spațiului aerian. Miniştrii NATO şi-au reafirmat sprijinul pentru integritatea teritorială a Georgiei, precum şi angajamentul pentru supravegherea procesului stabilit în cadrul Summit-ului de la Bucureşti, referitor la aspirațiile euro-atlantice ale statului partener.

La **3 decembrie 2008** au avut loc discuții referitoare la statutul Georgiei şi Ucrainei, state care doresc să devină membri cu drepturi depline ai NATO, Alianța reafirmând că toate deciziile luate la Bucureşti în ceea ce priveşte ambițiile euro-atlantice ale acestora au rămas valabile. În cadrul aceleiaşi întâlniri, oficialii Alianței îşi exprimă aprecierea în ceea ce priveşte eforturile depuse de ambele state, dar afirmă că mai au multe eforturi importante de depus în continuare. În cadrul reuniunii, au loc schimburi de opinii referitor la viitoarele consultări politice, de cooperare şi

angajamente luate. În ceea ce priveşte Rusia, miniştrii NATO **au subliniat importanţa relaţiilor cu acesta, dar şi-au exprimat aprecierea negativă în legătură cu evenimentele şi declaraţiile recent făcute de autorităţile ruseşti.** Aliaţii au cerut, în special Rusiei, **să respecte valorile şi principiile pe care se bazează securitatea internaţională, punerea în aplicare pe deplin a angajamentelor pe care aceasta le-a semnat cu Georgia, precum şi abţinerea de la declaraţii conflictuale şi ameninţări la adresa securităţii Aliaţilor şi a statelor partenere acestora.**[108]

Astfel, în ceea ce priveşte evenimentele din august 2008, NATO s-a declarat de partea Georgiei şi a respectării principiilor suveranităţii şi integrităţii teritoriului acesteia, acţionând în vederea susţinerii acesteia, ca stat agresat de către Rusia, ale cărei acţiuni au încălcat atât normele dreptului internaţional, cât şi rezoluţiile Consiliului de Securitate al ONU, în legătură cu teritoriul Georgiei.

La rândul său, **OSCE** s-a implicat la fel de mult în încercarea de a soluţiona conflictul din Caucazul de Sud şi găsirea unei soluţii politice care să asigure o pace de durată în zonă.

Comunicarea în cadrul OSCE s-a făcut în cea mai mare parte prin intermediul comunicatelor de presă, date de preşedintele OSCE în exerciţiu, ministrul de Externe al Finlandei, Alexander Stubb, care a exprimat poziţia OSCE în legătură cu evenimentele din Georgia.

Pre-conflict

La fel ca şi NATO, OSCE se implică în încercarea de detensionare a evenimentelor din Caucazul de Sud, înca dinaintea începerii confruntărilor armate directe, în august 2008.

La 17 aprilie 2008, într-o conferinţă de presă, preşedintele OSCE în exerciţiu, Alexander Stubb, îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu decizia Federaţiei Ruse de a stabili legături oficiale cu autorităţile din regiunile separatiste de pe teritoriul georgian, Osetia de Sud şi Abhazia. Reprezentatul OSCE şi-a **exprimat sprijinul deplin pentru mecanismele de negociere existente, precum şi regretul că nu au fost pe deplin utilizate.** De asemenea, a declarat că OSCE **sprijină suveranitatea şi**

[108] NATO Meeting, "Allies discuss relations with Ukraine and Georgia and send a signal to Russia", 3 decembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/12-december/e1203b.html

integritatea teritorială a Georgiei și îndeamnă părțile implicate să se abțină de la acțiuni care ar putea destabiliza și mai mult situația deja tensionată.[109]

Trei zile mai târziu, un incident în urma căruia un avion de luptă rusesc a doborât un avion de recunoaștere georgian, care survola spațiul aerian al Abhaziei, a dus la o creștere a tensiunilor în zonă. Astfel că, în cadrul celei de a 544-a întâlniri a Forumului de cooperare în domeniul securității, la 30 aprilie 2008, SUA își face cunoscută poziția în legătură cu acest incident, declarând că tensiunile produse de acesta pot fi scăpate din mână și face apel la ambele părți să acționeze cu reținere, declarându-și totodată convingerea că transparența completă a anchetei incidentului va sprijini detensionarea situației.

La rândul său, OSCE-ul, prin intermediul unui comunicat de presă al preşedintelui în exercițiu, la 30 aprilie 2008, își declară îngrijorarea în legătură cu recenta evoluție a evenimentelor din Georgia: extinderea de către Rusia a recunoaşterii asupra teritoriilor Osetiei de Sud și Abhaziei, incidentul cu avionul de recunoaștere georgian, precum și mișcările de trupe ruseşti în Abhazia, declarând că toate acestea duc la o creștere considerabilă a tensiunii într-o zonă deja inflamată. Preşedintele OSCE a făcut public faptul că organizația **abordează evenimentele din Georgia ca pe o prioritate**[110]. În acest sens, un trimis special a făcut o vizită în zonă, cu scopul de a detensiona relațiile și de a calma tensiunile. La rândul său, Forumul de cooperare în domeniul securității a deschis de urgență o ședință pentru discuții în legătură cu evenimentele recente. Cu aceleași intenții, Alexander Stubb **a vorbit la telefon cu preşedintele Georgiei, M. Saakashvili și cu ministrul de Externe rus, Serghei Lavrov, cerându-le evitarea oricăror altor acțiuni care ar duce la o escaladare a tensiunilor.**

Faza de conflict

Începerea ostilităților pe teritoriul georgian în luna august a anului 2008, este văzută de OSCE ca un eveniment care trebuie să înceteze imediat, astfel că la 12 august, în urma deciziei preşedintelui rus de încetare a focului, preşedintele în exercițiu al OSCE **salută decizia acestuia de a**

[109] Press release – OSCE Chairman expresses concern about recent developments in the Georgian conflict areas, HELSINKI, 17 Aprilie 2008, http://www.osce.org/item/30738.html.

[110] Press release - OSCE Chairman urges de-escalation of situation in Georgia, HELSINKI, 30 April 2008, http://www.osce.org/item/30929.html.

pune capăt operațiunilor militare din Georgia și declară că organizația este gata să ajute la monitorizarea încetării focului și să asigure ajutor umanitar.[111] Decizia de încetare a focului este văzută de OSCE ca un rezultat al eforturilor intense ale organizației, precum și a celorlalți actori implicați, UE și NATO, de a pune capăt confruntărilor din Georgia. Astfel, prioritatea OSCE şi UE o reprezintă încetarea cât mai curând posibil a focului și inițierea unei acțiuni umanitare, având în vedere numărul mare de civili care au avut de suferit în urma confruntărilor. În cadrul aceleiaşi comunicat de presă, Stubb a declarat că OSCE este singura organizație internațională cu infrastructură, personal şi experientă aflată deja în Georgia şi care poate, în mod cert, să joace un rol în medieri, monitorizări şi activitatea umanitară viitoare. De asemenea, a subliniat faptul că este nevoie de un numar suplimentar de ofițeri pentru monitorizare, pe lângă cei nouă deja prezenți pe teritoriul georgian.

Faza post-conflict

La 19 august 2008, printr-un comunicat de presă, s-au făcut publice deciziile Consiliului Permanent al OSCE întrunit la Viena. În cadrul ședinței, cele 56 de state participante au căzut de acord să crească numărul de ofițeri de monitorizare la 100, aceştia având ca sarcini monitorizarea punerii în aplicare a acordului de încetare a focului, precum şi sprijinirea acțiunilor de asistență umanitară. Totodată, Consiliul Permanent al OSCE a **decis ca 20 de ofițeri militari neînarmați pentru monitorizare să fie imediat detașați în zonele adiacente din Osetia de Sud.**[112]

La 22 august 2008, preşedintele în exercițiu al OSCE, reafirmă angajamentul pentru stabilizarea Caucazului de Sud, în faza post-conflict, declarând că organizația a fost şi rămâne **puternic angajată să contribuie la stabilitatea situației prezente din Georgia**. Aflat în Georgia pentru a se informa în mod direct despre situația de pe teritoriul acesteia și a se întâlni pentru discuții cu oficialii georgieni, Stubb a declarat că OSCE are trei priorități în zonă: **extinderea operațiunii OSCE de monitorizare în Georgia, monitorizarea implementării acordului de încetare a focului,**

[111] Press release - OSCE Chairman welcomes Russian President's decision to end military operation in Georgia, Moscova, 12 August 2008, http://www.osce.org/item/32564.html.

[112] Press release – OSCE States agree up to 100 monitors to Georgia, VIENA, 19 august 2008, http://www.osce.org/item/32606.html

angajarea comunității internaționale într-o discuție pe tema Osetiei de Sud.[113] Alexander Stubb s-a întâlnit cu președintele georgian Mikheil Saakashvili, cu prim-ministrul și cu ministrul de Externe, precum și cu alți oficiali georgieni. De asemenea, a vizitat orașul Gori și a luat contact cu persoanele strămutate din oraș și din satele georgiene din Osetia de Sud. Ofițerii pentru monitorizare trimiși de OSCE în Georgia contribuiau la reducerea tensiunilor în zonă, ușurau criza umanitară și încurajau dialogul politic în vederea găsirii unei soluții pe termen lung pentru conflictul din Caucaz.

La 28 august 2008 s-a decis ca președintele Adunării Parlamentare a OSCE, Goran Lennmarker, să facă o vizită în săptămâna următoare în toate cele trei state din Caucazul de Sud: Georgia, Azerbaidjan și Armenia. Numit recent Trimis special pentru Georgia, acesta este angajat și în căutarea unei soluții pentru conflictul dintre Azerbaidjan și Armenia, privind Nagorno-Karabakh. La întoarcerea din vizita din Caucazul de Sud, el va trebui să prezinte un raport în legătură cu situația din Georgia.

La 28 august 2008, în cadrul întâlnirii Consiliului Permanent al OSCE privind situația din Georgia, reprezentantul UE anunță că a luat cunoștință de d**ecizia autorităților rusești de recunoaștere a independenței Osetiei de Sud și a Abhaziei, președinția Consiliului UE condamnând cu fermitate această decizie, considerată contrară principiului independenței Georgiei, precum și suveranității și integrității teritoriale a acesteia. De asemenea, președinția face apel la o soluționare politică a conflictului din Georgia și declară că va examina consecințele deciziei Federației Ruse, din acest punct de vedere.**[114]

În cadrul întâlnirii de la Viena din 10 septembrie, OSCE își face cunoscută convingerea că evenimentele **din Georgia au schimbat situația politico-militară în zona Caucazului într-un mod care trebuie luat în**

[113] Press release - OSCE Chairman reaffirms Organization's commitment to stabilize post-conflict situation in South Caucasus, TBILISI, 22 August 2008, http://www.osce.org/item/32647.html

[114] Statement by the European Union at the Special Meeting of the OSCE Permanent Council, 28 august 2008, Regarding situation in Georgia, http://www.delvie.ec.europa.eu/en/eu_osce/eu_statements/2008/August/PC%20no.729%20-%20EU%20statement%20regarding%20situation%20in%20Georgia.pdf.

considerare de către acesta şi Forumul de cooperare în domeniul securităţii.[115]Este menţionat, de asemenea, că evenimentele actuale din Georgia, reprezintă o provocare în ceea ce priveşte controlul armelor, precum şi consolidarea încrederii în regimurile susţinute de OSCE şi FCS. S-a specificat, de asemenea, că din acel moment atenţia trebuie să fie îndreptată asupra modului în care se asigură punerea efectivă în aplicare a acestor regimuri în noua şi mult mai dificila situaţie.

La 23 septembrie 2008, miniştrii Afacerilor Externe ai statelor deţinătoare a preşedinţiei OSCE în perioada 2007-2011 s-au întâlnit la invitaţia preşedintelui OSCE în exerciţiu la New York pentru a discuta situaţia din Georgia. Pe agenda de lucru s-au regăsit acţiunile OSCE de pe teritoriul Georgiei, aceştia recunoscând rolul important pe care organizaţia l-a avut în ajungerea la semnarea acordului de încetare a focului, precum şi în suplimentarea numărului de ofiţeri pentru monitorizare în Georgia. Miniştrii participanţi **au fost de acord că OSCE trebuie să continue să aibă un rol activ în punerea în aplicare a acordului de încetare a focului, precum şi în încercarea de a găsi o soluţie de durată pentru conflictele din Osetia de Sud şi Abhazia, prin coordonarea eforturilor cu ONU şi UE.**[116]

La 4 octombrie 2008, printr-un comunicat de presă, preşedintele în exerciţiu al OSCE condamnă recentele incidente violente care au avut loc în Georgia şi în urma cărora militari ruşi şi ai forţelor de ordine georgiene şi-au pierdut viaţa. Totodată, **solicită în continuare accesul în Osetia de Sud, pentru a putea sa contribuie la construirea păcii şi securităţii pe întreg teritoriul Georgiei.**[117]

La 9 octombrie 2008, printr-un comunicat de presă, preşedintele OSCE **salută acţiunea trupelor ruseşti de retragere din posturile aflate de-a lungul frontierei sudice a Ariei de responsabilitate a Forţelor de**

---

[115] Press release - Crisis in Georgia challenge for OSCE arms control and confidence-building regime, Finnish official says, VIENNA, 10 September 2008, http://www.osce.org/item/32900.html

[116] Press release - OSCE Chairmanship countries discuss Georgia, pledge enhanced co-ordination ahead of December Ministerial Council, NEW YORK, 23 septembrie 2008, http://www.osce.org/item/33113.html

[117] Press release - OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm, HELSINKI, 4 Octombrie 2008, http://www.osce.org/item/33843.html

menținere a păcii, în conformitate cu termenul limită 10 octombrie 2008, stabilit în acordul semnat de Sarkozy și Medvedev.[118] Stubb a declarat de asemenea că un număr de 28 de ofițeri vor continua să monitorizeze zona. În ceea ce îi privește pe cei 8 ofițeri pentru Osetia de Sud, președintele OSCE în exercițiu a declarat că se așteaptă să fie primiți fără nicio întârziere, apreciind un ajutor din partea Rusiei în acest sens. Referitor la Abhazia, oficialii responsabili cu monitorizarea au raportat că trupele rusești nu s-au retras și din această regiune.

Discuțiile care au avut loc la Geneva în luna noiembrie a anului 2008 au reprezentat un pas important în încercarea de normalizare a situației din Georgia. La discuții au participat reprezentanți ai OSCE, ONU și UE, reușindu-se **trecerea la pasul următor, la faza operațională, trecându-se astfel de la discuțiile procedurale la chestiuni practice.**[119]

Discuțiile au avut loc pe două grupuri de lucru: unul care dezbătea securitatea și stabilitatea în zonă, iar celălalt care s-a ocupat de situația persoanelor strămutate și refugiate.

În cadrul întâlnirii care a avut loc în decembrie, Alexander Stubb s-a declarat mulțumit de rezultatatele înregistrate de discuțiile cu privire la Georgia din cadrul întâlnirilor de la Geneva (17-18 dec). În cadrul întâlnirii au fost abordate probleme concrete și punctuale, referitoare la populația din regiune și alte chestiuni care privesc Georgia post-conflict. Întâlnirea a reunit participanți ai ONU, OSCE, UE, ai SUA, Federației Ruse și Georgiei, dar și reprezentanți ai Abhaziei și Osetiei de Sud. În cadrul întâlnirii, președintele OSCE a făcut apel la **continuarea misiunii de monitorizare din Georgia.**

IV. CONCLUZII ASUPRA DOCUMENTELOR PRINCIPALELOR INSTITUȚII EUROPENE

În ceea ce privește concluziile extrase din documentele emise de structurile NATO și OSCE și declarațiile date de oficialii acestor organizații, se poate observa faptul că ambele au apreciat acțiunile

[118]Press release - OSCE Chairman welcomes Russian withdrawal as an important step, HELSINKI, 9 October 2008, http://www.osce.org/item/34187.html.

[119] Press release - OSCE Chairman welcomes important step forward in Georgia discussions in Geneva, HELSINKI, 19 November 2008, http://www.osce.org/item/35000.html

întreprinse de Federaţia Rusă ca fiind o încălcare a suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei, precum şi a rezoluţiilor Consiliului de Securitate al ONU, referitoare la graniţele statului georgian. Ambele organisme internaţionale au luat partea Georgiei, pe care au considerat-o stat victimă a agresiunii militare a Rusiei, acţiunile acesteia fiind percepute în mod negativ atât de către NATO, cât şi de către OSCE. Modul în care a acţionat Rusia în conflictul din august 2008, dar şi atitudinea acesteia în perioada pre-război, au dus la o calificare negativă a implicării acesteia în evenimentele din Georgia.

Astfel, **NATO** a acuzat Federaţia Rusă că prin acţiunile ei **subminează în mod clar suveranitatea statului georgian, acţiuni care nu au nicio bază legală, nu fac parte din misiunea de menţinere a păcii şi sunt contrare dorinţelor exprimate de către guvernul georgian, fiind în contradicţie cu suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei**, NATO declarându-se un susţinător al acestor principii.

De asemenea, oficialii NATO, şi-au exprimat dezacordul faţă de acţiunile Rusiei de **folosire a unei forţe armate disproporţionate**, făcându-şi cunoscută susţinerea pentru **suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei** şi au îndemnat Rusia să respecte aceste principii. De asemenea, era respinsă în mod clar decizia guvernului de la Kremlin de recunoaştere a independenţei Osetiei de Sud şi a Abhaziei, declarând că reprezintă o **încălcare flagrantă a rezoluţiilor adoptate de Consiliul de Securitate al ONU, cu privire la integritatea teritorială a Georgiei, rezoluţii pe care însăşi Rusia le-a semnat şi nu este compatibilă cu principiile fundamentale ale OSCE, pe care se bazează stabilitatea în Europa, acţiunile Rusiei ridicând mari semne de întrebare în ceea ce priveşte angajamentul acesteia pentru pace şi securitate în zona Caucazului.**

În ceea ce priveşte perioada post-conflict, în cadrul discuţiilor NATO-Georgia, care au avut loc în urma vizitelor reprezentanţilor NATO în Georgia, cel mai important eveniment a fost reprezentat de **înfiinţarea Comisiei NATO-Georgia**, care a fost creată pentru aprofundarea dialogului dintre cele două părţi semnatare, precum şi pentru **coordonarea asistenţei oferite de NATO pentru refacerea statului partener**, Alianţa oferindu-şi sprijin în domeniul umanitar.

OSCE la rândul său a încercat să detensioneze situația creată de evenimentele din Caucaz, din anul 2008, oferindu-și **sprijinul total pentru mecanismele de negociere** și asigurând Georgia de susținerea **suveranității și integrității ei teritoriale.** Acțiunile Federației Ruse au îndemnat organizația să trateze problema din Caucaz **ca pe o prioritate** în întâlnirile cu reprezentanții celor două părți opozante, transmițându-se din partea OSCE, un mesaj clar: **evitarea oricăror acțiuni care ar duce la escaladarea tensiunilor deja existente.** Organizația și-a oferit sprijinul pentru **monitorizarea punerii în practică a acordului de încetare a focului** și, asemenea NATO, **a declarat că va oferi ajutor umanitar civililor afectați de conflict.** Criza din Georgia (august 2008) a schimbat situația politico-militară în zona OSCE într-un mod care trebuie luat în considerare de către acesta și Forumul de cooperare în domeniul securității, reprezentând o prioritate atât pentru NATO, cât și pentru OSCE, care doreau securitate și stabilitate în zonă.

Pentru o mai bună informare în legătură cu evenimentele din Caucazul de Sud, atât NATO cât și OSCE au avut întâlniri cu ambasadorul georgian și au trimis un reprezentant special în zona de conflict care să întocmească rapoarte detaliate în legătură cu situația din Georgia. De asemenea, au avut loc întâlniri atât la nivel înalt - întâlnirea reprezentanților NATO și OSCE cu președintele Saakashvili -, cât și la nivelul reprezentanților parlamentului si guvernului georgian.

Concluziile trase ca urmare a parcurgerii fiecărui document UE reliefează necesitatea de a pune bazele unei zone energetice care să contracareze partea rusească. Atitudinea Rusiei este condamnată în majoritatea declarațiilor, însă cu o moderație care se resimte pe tot parcursul războiul. Este clar că majoritatea documentelor oficiale și a declarațiilor vor trasa o nouă politică UE-Rusia. Prin intermediul politicii de transformare a conflictului, UE demonstrează că dorește în principiu o abordare în ceea ce privește negocierile cu părțile în ciuda limitărilor structurale cauzate de natura intervenției externe.

Uniunea oscilează în declarații în ceea ce privește atitudinea față de Rusia: fie este fermă și acuză politica acesteia, fie este moderată. Schimbarea aceasta de atitudine vine pe fondul noii relații cu Rusia, care va suferi modificări datorită acestui război cu Georgia. Însă UE este precaută, deși Rusia a încălcat orice principiu internațional, deoarece este conștientă că izolarea Rusiei nu va face bine continentului european.

V. ANALIZA DE DOCUMENTE - ROMÂNIA

Până în momentul declanşării conflictului din Georgia, România a oferit sprijinul necesar acestei ţări pentru a putea adera la NATO în cadrul Noului Grup de Prieteni ai Georgiei, alături de Suedia, Polonia, Cehia şi statele baltice. România mai face parte, alături de Georgia, din Organizaţia de Cooperare Economică la Marea Neagră, Fondul Mării Negre şi iniţiativa europeană Sinergia la Marea Neagră sau Blackseafor. Nici una dintre aceste organizaţii nu a reacţionat faţă de conflictul deschis dintre Georgia şi Rusia, demonstrându-şi ineficienţa în contextul reafirmării influenţei ruseşti. În tot acest timp România nu a acuzat deschis poziţia Rusiei, dar s-a alăturat poziţiei Uniunii şi celei a NATO.

Această poziţie destul de prudentă va servi poate mai târziu României în conflictul din Transnistria. Statele care au lansat poziţii dure faţă de atacurile ruse sunt cele care au promovat parteneriatul estic, iar această poziţie poate face loc includerii Republicii Moldova în cadrul noii politici a Uniunii Europene care se îndreaptă tot mai mult spre Balcani.

România a tratat criza din Georgia prin două şedinţe CSAT - una care a avut loc în 9 august şi cealaltă pe 12 august şi de asemenea prin prezenţa lui Lazăr Comănescu la reuniunea miniştrilor de externe din statele membre, respectiv 12 august (UE) şi 19 august (NATO).

De asemenea prezenţa minoră în structurile europene poate fi considerată şi ea o cauză a neimplicării României în acest conflict. Criticile dure faţă de conflict au existat, însă faţă de poziţia Rusiei acestea au fost făcute indirect. Traian Băsescu a subliniat faptul că nu este corectă intervenţia acelor state care încalcă principiul integrităţii teritoriale în numele apărării intereselor minorităţilor.

Relaţia noastră cu Georgia a existat încă din 1996 pe baza unui acord semnat la 26 martie care vorbeşte de prietenie şi cooperare, ratificat de România în 1997. Acordul avea la bază dezvoltarea unor raporturi bilaterale în domenii de interes reciproc. În tratatul respectiv, cooperarea celor două părţi contractante reprezintă un model de acţiune pentru promovarea democraţiei în fostele state comuniste. [120]

În ceea ce priveşte declaraţiile Georgiei, România rămâne un partener de nădejde în asigurarea stabilităţii acestei regiuni şi un sprijin important

[120] http://untreaty.un.org/unts/120001_144071/28/8/00023575.pdf

pentru această țară de a ajunge în structurile Uniunii. Conceptul de Sinergie a Mării Negre este un concept cheie pentru cele două state și reprezintă o responsabilitate colectivă.[121]

În analiza pe care o vom desfășura vom lua în considerare comunicatele de presă ale președintelui Traian Băsescu, documente oficiale ale Ministerului Afacerilor Externe precum și cele ale guvernului României și principalele declarații ale oficialilor români. Agenții comunicării sunt definiți fie ca indivizi, fie ca instituție, fiecare trădând apartenența la un grup de valori și acțiuni.

În urma întâlnirii CSAT, România își afirmă suportul oferit Georgiei și alăturarea la eforturile comunităților pentru identificarea de soluții politice. Tot în cadrul acestor ședințe se oferă sprijin românilor din Georgia și se stabilește evacuarea lor imediată din zona de conflict.[122] Reuniunea CSAT a fost prezidata de șeful statului și a durat aproximativ două ore, fără să beneficieze de prezența premierului Tăriceanu sau a șefului serviciilor secrete, ori cea a ministrului de finanțe. Reuniunea se desfășoară în contextul decretării de către Președintele Saakasvili a stării de urgență precum și în cadrul cererii acestuia de a se aproba legea marțială. Cea de a doua reuniune[123] din cadrul CSAT va adopta și niște directive în ceea ce privește situația din Georgia. Asumându-și statutul de țară membră, România va acorda sprijin umanitar și se va alătura deciziilor Uniunii Europene și a NATO, decizie confirmată și de Teodor Meleșcanu în declarația sa pentru presă: *„In criza din Osetia de Sud, țara noastră își asumă poziția NATO“* [124].

Vizitele lui Traian Băsescu în zona Caucazului, respectiv Marea Neagră, au ca scop identificarea unor soluții comune privind securizarea acestora, precum și analizarea situației din Georgia și repercusiunile pe care aceasta le are asupra conflictelor înghețate din zonă. Comunicatul de presă făcut la data de 19 august vine ca urmare a reuniunii de urgență a miniștrilor de externe a NATO care susțin retragerea trupelor rusești de pe teritoriul Georgiei.

---

[121] Georgia and Its Euro-Atlantic Aspiration, Remarks at Casa NATO by H.E. President Mihail Saakashvili

[122] COMUNICAT DE PRESĂ (09 august 2008)REF: Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, http://csat.presidency.ro/

[123] COMUNICAT DE PRESĂ (12 august 2008)REF: Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, http://csat.presidency.ro/

[124] Theodor Meleșcanu: În criza din Osetia de Sud, ne asumăm poziția NATO 8 august 2008, www.ziua.ro

In majoritatea declarațiilor făcute, Traian Băsescu a afirmat că situația Transnistriei nu este asemănătoare cu evenimentele din Georgia. Deşi escladarea a ajuns la un nivel înalt, Transnistriei îi lipsesc condițiile necesare pentru ca acest conflict înghețat să se transforme în violență. Discuția de la Kiev[125] a pus față în față o chestiune comună: prevenirea conflictelor înghețate din zona Mării Negre şi respectiv Caucaz. În urma întrevederii Băsescu- Iuscenko, Ucraina şi România vor cere înlocuirea trupelor ruseşti din Osetia de Sud cu forțe aflate sub mandat OSCE şi ONU. Ceea ce doreşte de fapt Traian Băsescu este crearea unui precedent pentru situația din Transnistria.

Vizita de la Chişinău a însemnat trasarea unor linii privind politica externă a României. România va sprijini în continuare aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, la fel a angajat şi poziția Uniunii față de problema din Transnistria.

Pe fondul legăturilor bune existente cu Azerbaidjanul, s-a accentuat consolidarea lor. Politica energetică în această zonă reprezintă un punct de plecare în acordurile bilaterale create între țările din regiune. Întâlnirea de la Baku[126] a pus în balanța capacitatea țărilor din regiune de a construi o piață energetică la fel de importantă ca cea a Rusiei. Vizita a confirmat punctele de vedere comune ale României cu cele ale Azerbaidjanului şi au asigurat continuarea proiectelor energetice într-un cadru de securitate colectivă.

Traian Băsescu a afirmat în numeroase declarații că susține integritatea Georgiei, însă este necesară o negociere directă cu Rusia, deşi în urma întâlnirii cu omologul său din Tbilisi acesta doreşte ca participarea Rusiei să fie în continuare activă în ceea ce priveşte securizarea zonei Caucazului.[127.]

Ultima vizită de lucru în Turcia a fost şi ea încununată de succes. Declarațiile lui Băsescu au trasat din nou linii de politică externă : România se va ralia initiativei Turciei de a crea o forta de descurajare a terorismului si a proliferarii armelor de distrugere in masa in regiunea Marii Negre, initiativa cunoscuta sub numele de „Black Sea Harmony“.[128]

---

[125] Declarație de presă a preşedintelui României,Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Ucrainei, Viktor Iuscenko, Kiev, 20 august 2008, http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=10140&_PRID=ag

[126] Declarație de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku, 21 august 2008, http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=10142&_PRID=ag

[127] Conferință comună de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, şi a preşedintelui Georgiei, Mihail Saakashvili, Tbilisi, 21 august 2008, http://presidency.ro/?RID=det&tb=date&id=10144&_PRID=lazi

[128] Conferință comună de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, şi a preşedintelui Republicii Turcia, Abdullah Gül (Istanbul, 22 august 2008, www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=10147&_PRID=ag

Relațiile economice cu Turcia ne-au asigurat succesul continuării unui parteneriat în cadrul zonei Mării Negre.

Urmarea vizitelor de lucru a fost continuarea relațiilor cu țările din zonă pentru fructificarea planului privind situația energetică și identificarea unor soluții de securizare în zonă.

În urma reuniunii de la Bruxelles[129], preşedintele Traian Băsescu este mult mai explicit în declarațiile sale. Vorbeşte direct despre planul Kozak şi despre atitudinea României față de scrisoarea primită din partea Rusiei pentru recunoaşterea independenței celor două teritorii. Problema în ceea ce priveşte consecințele asupra Transnistriei este din nou supusă atenției auditoriului. România s-a arătat dispusă să ofere soluții prin discuții la nivel global şi mai ales prin noi metode de abordare a zonei de conflict. În data de 15 septembrie prin anunțul făcut de Lazăr Comănescu, România şi-a arătat sprijinul pentru Georgia prin trimiterea unei misiuni de observatori. Misiunea de monitorizare este începutul unui proces de implicare mai substanțială a Uniunii în evoluțiile din Georgia. Prin lansarea acestei operațiuni, prin maniera şi viteza cu care a acționat în legătură cu criza din Georgia, Uniunea Europeană a confirmat capacitatea crescândă de a se profila şi acționa ca actor global.[130]

În acest cadru, ministrul Lazăr Comănescu a reiterat propunerea României de a include ca subiect pe agenda Consiliului European de toamnă viitorul relațiilor Uniunii Europene cu Republica Moldova, în contextul consolidării relațiilor dintre Uniune şi țările din vecinătatea estică.

Comunicarea în ceea ce priveşte România se face pe baza dorinței unei alinieri la o chestiune care ține cont de principii: apartenența la comunitatea europeană. Sursele folosite în acest sens nu sunt unele directe. România preia informații fie din presă sau din documentele Uniunii, cu excepții când vorbim de vizitele de lucru efectuate de Traian Băsescu în teritoriu. Cadrul de desfăşurare al comunicării este unul public realizându-se prin intermediul mass-mediei. Documentele oficiale au fost menționate în analiza noastră, dar accesul la diferite decizii ca cele ale CSAT nu au fost permise din lipsa actualizării site-urilor oficiale sau a conținutului lor secret.

[129] COMUNICAT DE PRESĂ (1 septembrie 2008) REF: Conferința de presă susținută de preşedintele României, Traian Băsescu, la Bruxelles, www.presidency.ro/?_RID=lazi&exp5=presa

[130] Participarea ministrului afacerilor externe la Reuniunea Consiliului Afaceri Generale şi Relații Externe (CAGRE) Bruxelles (15 septembrie 2008), www.mae.ro

Reacţia întârziată a oficialităţilor româneşti este evidentă mai ales prin lipsa unor declaraţii oficiale, dar şi prin lipsa de documente.

Deşi avem o reuniune a CSAT în care era necesară prezenţa oamenilor politici, România face din nou o gafă, dacă stăm să ne gândim că vorbim de siguranţa energetică a Europei: lipsa participării în cadrul adunării. În urma analizării site-urilor principalelor partide politice, comunicarea este făcută în scopul menţinerii imaginii, ca să nu mai vorbim de site-ul guvernului care nu beneficiază măcar de update.

Mass-media este presărată cu câteva declaraţii sumare ale unor oficiali care reiau sau redau declaraţiile Uniunii sau principalelor instituţii europene fără să adopte o poziţie fermă în cadrul acestui conflict.

VI. CONCLUZII PE ROMÂNIA

Războiul care s-a declanşat între Georgia şi Rusia a fost din dorinţa celei de-a doua de a pedepsi alinierea la politica prooccidentală a guvernului georgian. Trei scopuri a avut de îndeplinit acţiunea rusă: îndepărtarea lui Saakasvili (până la urmă s-a dovedit a fi un insucces), distrugerea oportunităţilor economice ale comunităţii georgiene şi de asemenea distrugerea credibilităţii Uniuniii Europene în ceea ce priveşte politica de securitate comună şi bineînţeles pe cea a Statelor Unite.

Reacţia statelor europene în acest conflict a fost una destul de întârziată, deşi Georgia face parte din Consiliul European şi OSCE. Moscova a arătat încă odată că nu îi este frică de izolare sau de vreun conflict cu ţările occidentale. În acest cadru, Uniunea Europeană s-a dovedit a fi mult mai precaută deoarece ea depinde foarte mult de conducta de gaz rusească. Toleranţa a fost cuvântul de ordine a unor state precum Franţa sau Germania care au dorit pe perioada conflictului reluarea discuţiilor cu Rusia.

Invazia Georgiei de către trupele ruseşti a dus la instabilitate în Caucaz. Azerbaidjanul, deşi are aranjamente comerciale importante cu ţările din Vest, a evitat să aibă relaţii tensionate cu Moscova. Cu toate acestea, el a solicitat UE să se implice financiar pentru construirea gazoductului Nabucco, care ar concura direct cu sistemul de conducte South Stream elaborat la Moscova. De altfel alte ţări exportatoare de gaze naturale, precum Turkmenistan şi Iran, s-ar putea conecta la Nabucco. Rusia este deranjată de faptul că Azerbaidjanul aprovizionează Georgia cu gaze, invalidând subordonarea energetică a Georgiei faţă de Moscova.

Deşi aliată cu Rusia, Armenia încearcă discret să stabilească noi relații în exterior. Recent, Erevanul a contactat oficiali din Turcia cu intenția de a normaliza relațiile interstatale şi de a deschide granița dintre cele două țări. Ca să-şi diminueze dependența energetică de Rusia, Armenia a elaborat un plan ca să importe gaze naturale din Iran.

Chiar şi provinciile caucaziene aparținând Federației Ruse, precum Cecenia şi Daghestan, sunt menținute în cadrul Federației prin încorsetarea populațiilor respective, prin anihilarea brutală a aspirațiilor de afirmare a identității etnice şi prin tirania necruțătoare a serviciilor de securitate ruse.

Regiunea caucaziană a devenit importantă atât pentru occidentali, cât şi pentru Rusia. Transportul de petrol şi gaze dinspre bazinul Mării Caspice spre Vest, prin Azerbaidjan şi Georgia, ocolind teritoriul Rusiei, permite consumatorilor să evite monopolul energetic şi posibilitatea de şantaj a Moscovei. Conducta Baku-Tbilisi-Ceyhan transportă deja un milion de barili de petrol zilnic.[131]

În ceea ce priveşte România, aceasta s-a dovedit a fi un aliat important al Georgiei în ceea ce priveşte integrarea sa în instituțiile europene. România a afirmat în numeroase rânduri că integrarea Georgiei în structurile NATO va aduce stabilitate regiunii.

Preocuparea României pentru Georgia a venit odată cu integrarea acesteia în 2003 în politica de vecinătate şi mai ales pe baza raporturilor stabilite de țara noastră cu Uniunea Europeană şi cu NATO.

În relațiile România–Georgia pot fi identificate două tipuri de interese pe care le asumă statul român: interese directe (actor regional important şi asigurarea accesului la rutele energetice din bazinul caspic sau Asia Centrală) şi interese asociate calității de membru al structurilor euro-atlantice (soluționarea conflictelor înghețate, prevenirea proliferării nucleare şi lupta împotriva terorismului). Acestea două le întâlnim în strategia de securitate națională şi în politica externă.

În acelaşi timp, România a promovat intens proiectul Nabucco, care ar fi trebuit să tranziteze teritoriul georgian (referințele la acest proiect nu au fost incluse în discursurile referitoare la inițiativele la Marea Neagră). Tot în 2005, România a aderat la Noul Grup de prieteni ai Georgiei (care include şi Cehia, Lituania, Letonia, Estonia, Bulgaria, Suedia şi Slovacia)

[131] http://www.revista22.ro/consecintele-razboiului-din-georgia-5142.html

pentru a sprijini statul georgian „în procesul de integrare în structurile nord-atlantice şi europene". Contactele privilegiate România–Georgia au atins cel mai înalt nivel cu prilejul Summit-ului NATO de la Bucureşti din 2008, când statul român a susţinut acordarea statutului de MAP pentru Georgia.

În timpul ostilităţilor ruso-georgiene, din august 2008, preşedinţia de la Bucureşti a emis un comunicat în care „a reafirmat necesitatea respectării suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei". Spre deosebire de România, preşedinţii ţărilor baltice şi Poloniei au semnat o scrisoare comună în care „au condamnat cu tărie acţiunile forţelor militare ruseşti împotriva suveranităţii şi independenţei" Georgiei, chemând „NATO şi UE să se opună politicii expansioniste şi revizioniste în Estul Europei". În august 2008, preşedintele Băsescu a întreprins prima vizita oficială la Tbilisi după încheierea conflictului ruso-georgian (şefii de stat din Polonia, Ucraina şi Ţările Baltice s-au deplasat la Tbilisi în timpul conflictului).

Rolul de stabilizare în cadrul regiunii pe care ni l-am asumat a fost promovat şi de SUA. Thomas Delare afirma în cadrul unei conferinţe[132] care sunt principalele obiective strategice pe care SUA şi le asumă în regiunea baltică, dar în care este implicată şi România:

- Soluţii privind rezolvarea conflictelor îngheţate, oferind ca exemplu Transnistria şi Georgia
- Consolidarea instituţiilor democratice, mai ales în Georgia, pentru care România reprezintă un model, dar mai ales un sprijin
- Dezvoltarea economică, în care locul principal îl ocupă coridorul de energie care leagă statele din regiune Mării Negre

Deşi ne-am asumat un rol de pacificare la Marea Neagră, România a preferat să rămână cumva în umbra UE şi NATO, adoptând fără prea mare tărie atitudinea occidentală, spre deosebire de Polonia sau statele baltice, care şi-au exprimat loialitatea faţă de aliatul georgian prin adevărate strigăte de indignare la adresa Rusiei. Ne-am văzut totuşi obligaţi în a ne alinia valorilor europene, iar poziţia adoptată a fost: „România face un apel la toate părţile să dea dovadă de responsabilitate şi să înceteze imediat ostilităţile, în vederea creării de condiţii pentru negocieri care să garanteze

[132] REMARKS ON "THE BLACK SEA REGION AND BEYOND - WHAT ROLE AMERICA AND NATO? By Charge d'Affaires Thomas Delare, Presented at the Conference on „BLACK SEA AREA AND EURO ATLANTIC SECURITY: STRATEGIC OPPORTUNITIES" Bucharest, Romania April 20, 2005

pacea şi stabilitatea în regiune". Mesajul a fost unul fără conținut. Nu am adoptat o poziție fermă sau directă în ceea ce priveşte agresiunea Rusiei.

Față de alte state, care au deja o relatie compromisă cu Rusia, iar cel mai bun exemplu este Marea Britanie[133] sau statele balticele, care au puternice resentimente postsovietice - România este încă dependentă de gazul rusesc. Poziția prudentă este afirmată mai ales şi pe fondul situației cu Republica Moldova. De altfel preşedintele Traian Băsescu a afirmat că nu doreşte crearea unui precedent pentru Transnistria.

Această lipsă de atitudine a statelor europene a fost explicată mai sus. Din păcate, perspectivele unei condamnări nu se întrevăd în viitorul apropiat. Italia, prin declarațiile lui Franco Frattini, nu vrea ca Occidentul să clădească o coaliție împotriva Rusiei. La fel a făcut şi George W. Bush. De ce ar fi România cea care ar adopta o altfel de atitudine?

Însă România a avut totuşi nişte mize în acest război, care au condus la acuzații din partea ambasadorului rus la Bucureşti. Teodor Meleşcanu a negat implicarea Bucureştiului în transportul de muniție în Georgia, însă ulterior MAE a recunoscut, spunând că România a livrat armament şi muniție de infanterie autorităților guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor Cartei ONU, a regimului internațional de sancțiuni şi a Codului de conduită al UE privind exporturile de armament.

România nu face declarații oficiale decât prin intermediul preşedintelui Traian Băsescu, iar lipsa unor documente oficiale se întrevede pe site-ul oficial al Ministerului de Externe. Ajutorul umanitar a fost semnificativ şi prompt, iar declarațiile preşedintelui român atestă dorința noastră de a participa la reconstrucția Georgiei. Lipsa declarațiilor oficiale seamănă un pic cu invadarea Iraqului în care din nou România nu a reacționat, iar scuzele au fost găsite ulterior. Actul final de la Helsinki a fost cel care au ghidat poziția României în cazul crizei din Georgia, cel puțin aşa a afirmat Traian Băsescu la întâlnirea pe care a avut-o cu Corpul Diplomatic Român.

Campania electorală a oferit o portiță pentru partidele din România de a nu se implica în adoptarea unei atitudini, dar s-au întrevăzut câteva declarații ale unor oficiali români care au dorit sa păstreze imaginea partidului.

Însă România, confruntându-se chiar şi acum cu amintirea dominației sovietice, a dorit să îşi modereze atitudinea față o putere mondială care încă

[133] dosarul Litvinenko

mai face ordine în bazinul Mării Negre. Relațiile cu Rusia ar trebui să fie o prioritate a agendei de zi a preşedintelui, mai ales că şi politica Uniunii este regândită pe fondul acestui conflict din Georgia.

România şi-a îndreptat privirile spre Georgia în contextul în care ele împărtăşesc un trecut comun de dominație sovietică. Se întrevedea un fel de luptă comună a țărilor din est. Odată ce politica Rusiei pentru aceste țări s-a schimbat şi s-a îndreptat din nou spre această zonă, România adoptă o poziție mult mai precaută față de Georgia. Poate fi aceasta motivul pentru care oficialii români nu au dat declarații sau nu au condamnat Rusia?

Campania electorală nu este răspunsul la întrebarea de mai sus, ci lipsa cunoaşterii a ceea ce reprezintă zona pentru interesele României. Planul de energie este lăsat undeva deoparte, asta se vede şi din strategiile de securitate şi cea de politică externă. Traian Băsescu vede prin vizitele de lucru şi ajutorul umanitar un mod de a salva atitudinea României față de conflict. Lipsesc cu desăvârşire documente sau declarații ferme, deşi interesele României în zona Caucazului ar trebui să primeze din două motive: lupta împotriva comunismului şi resursele energetice.

VII. ANALIZA ASUPRA STRATEGIEI DE SECURITATE NAȚIONALĂ ŞI ASUPRA STRATEGIEI DE POLITICĂ EXTERNĂ

Strategia de Securitate Națională a României

Politica de securitate națională a României reprezintă acea parte a politicii generale prin care se fundamentează teoretic şi se îndeplinesc practic măsurile întreprinse în toate domeniile de activitate (politic, diplomatic, economic, militar, cultural, ştiințific, informațional, ecologic, sanitar etc.), atât în timp de pace, cât şi în timp de război sau de criză, măsuri care să asigure promovarea intereselor naționale fundamentale şi apărarea lor împotriva oricăror agresiuni, pericole, amenințări şi riscuri. O srategie de securitate națională este un document de poziție care, pornind de la identificarea elementelor esențiale unei națiuni, stabileşte interese şi obiective pe termen lung.

Strategia de securitate a fost prezentată de Administrația Prezidențială în data de 21 februarie 2007 şi conține 12 capitole desfăşurate pe 56 de pagini. Structura acestei strategii nu este sistematizată şi conține idei sau

fraze greu de descifrat pentru o persoană care nu are cunoştinţe în cauză. Repetabilitatea, deşi în unele cazuri poate produce ideea de persuasiune, în cazul de faţă este agasantă, aceeaşi idee regăsindu-se în diverse capitole sub altă formă. Fiecare capitol este definit de o altă scriitură, o compilaţie cu mai mulţi autori, care folosesc termeni specifici limbii engleze şi care nu pot fi traduşi ca atare sau îşi pierd semnificaţia în limba română. Se pot identifica în fiecare capitol concepte care nu sunt definite şi care se repetă fără să fie integrate într-un context. O expunere mult prea literară cu multe imperfecţiuni de formă fac ca mesajul să fie greu perceput de cititor.

Conţinutul este dominat de concepte de guvernare, seamănând cu un program politic într-o campanie electorală. Atacurile opoziţiei sunt destul de evidente în fraze ca: „identificarea corupţiei ca factor de risc la adresa securităţii naţionale, încă de la începutul activităţii actualei administraţii, a creat condiţii....” Seamănă foarte bine cu un raport de evaluare întocmit de domnul Băsescu pentru discreditarea opoziţiei. Un alt aspect semnificativ este absenţa identificării unor principii sau valori care definesc poporul român. Documentul relevă clar inexistenţa unei corelări între conceptul de securitate şi instituţiile însărcinate cu consolidarea conceptului. CSAT este o instituţie care, potrivit strategiei, se ocupă de securitatea naţională, dar care are şi atribuţii de guvernare, spre exemplu: „îmbunătăţirea actului de guvernare” . Documentul de faţă este structurat pe două concepte: act de guvernare şi program politic, cu accente de securitate.

Lipsa logii interne, precum şi stilul ecletic pun cititorii faţă în faţă cu un document confuz, care conţine pe ici pe colo câteva concepte de securitate, cu o tentă conflictuală în care ameninţarea teroristă şi corupţia sunt principalele caracteristici ale securităţii româneşti.

Strategia de securitate vede România într-o poziţie de stat frontieră al UE şi NATO care are rolul de stat civilizator în regiunea Mării Negre. Deşi vorbim de adoptarea identităţii euroatlantice, trasăm o linie de frontieră între noi şi celelalte state, care face din România un stat marginalizat. Abordarea unei identităţi marginale pune faţă în faţă o Românie care este unificatoare, civilizatoare cu o Românie care luptă împotiva forţelor răului. Conceptul de stat-punte este folosit destul de frecvent în strategia de securitate, precum şi în politica externă. Traian Băsescu se raportează la două spaţii diferite fără să aibă o implicare la fel de importantă în ambele, de asemenea îşi asumă nişte roluri care nu au fost

impuse de niciunul dintre cele două spaţii. Rolul acesta exclusivist nu este tocmai benefic în contextul menţionat. Se contrazice prin asumarea rolului când face din România un stat de graniţă dar care tinde să fie tot mai mult un stat marginal.

Marea Neagră, deşi menţionată de multe ori ca sub-regiune, este o zonă definită în termeni realişti, ca să nu mai vorbim că întreg conceptul de securitate apare în termeni de hard-power sau hard-security - concepte des întâlnite în politica americană, dar care contravin orientării Uniunii Europene. De asemenea, politica UE îndreptată spre Balcani este minimalizată de România şi nu beneficiază de atenţie în documentul românesc.

Cea mai mare greşeală se dovedeşte a fi folosirea unor directive de guvernare. Utilizarea termenului de „good governance" nu are legătură cu strategia de securiatte. Pe lângă faptul că nu este folosit corect, termenul evaluează succesele pe care le-a avut guvernarea actuală. Extinderea maximă a acestui concept face din politica externă şi cea internă două concepte care pot fi tratate împreună, fără nici un fel de grad de departajare.

De multe ori buna guvernare se întrepătrunde cu conceptul de securitate.

Viziunea lui Traian Băsescu despre politica românească se citeşte printre rândurile documentului. Dacă dânsul doreşte o campanie politică cred că aceasta nu ar trebui făcută printr-un document cu o valoare internaţională.

Strategia propune un caracter democratic, care tratează securitatea în termeni interni, dar care ţine de asemenea de funcţionarea actualei guvernări. Nu vi se pare că o linie comunistă se întrevede în acest document: implicarea statului în domeniul public. O doctrină populistă promovată de acest document este mai mult decât vizibilă.

Strategia propune reglementări de ordin intern însă uite să menţioneze probleme legate de energie, minorităţi, demografie şi evoluţii educaţionale sau tehnice. Cum am afirmat şi mai sus , domnul Traian Băsescu merge pe principiul hard security, ceea ce nu promovează politica Uniunii bazată pe conceptul de soft. Se ştie clar că principiul nerecurgerii la forţă folosit decât ca soluţie extremă, este principiul care validează acţiunea în teritoriu al UE. Eficienţa este criteriul legitimităţii Americii, iar termenul de anticipare defineşte tot politica SUA. Uniunea merge pe conceptul de nerecurgere la

forță și este pe deplin corelat cu politica de vecinătate. Se merge pe strategii comune și pe consolidarea securității, nicidecum pe o acțiune preventivă bazată pe intervenție militară. România nu vede totul în concepție universalistă, ci regională, pe o asumare de resposabilități regionale ce contravine din nou politicii UE. Lupta împotriva corupției și asumarea rolului regional seamănă foarte bine cu rolul activ și pacificator al Americii în Europa.

De aici putem justifica faptul că asumarea rolului militar în regiune care este dincolo de măsura capacităților noastre duce la transformarea României dintr-un stat-punte în unul țintă.

Structura documentului este încărcată, multe capitole neintroduse într-o problematică anume, un stil eclectic cu termeni americanizați, care fac din el, datorită conceptelor de guvernare mai degrabă un manifest politic decât o strategie. Seamănă foarte mult cu un plan de acțiuni valabile pe timp îndelungat.

Strategia de Politică Externă a României

La nivel analitic, politica externă a României poate fi analizată din două puncte de vedere: vorbește despre situația României pe plan internațional și dorește să stabilească un rol tot mai evident pe plan mondial în următorii ani.

Din punct de vedere al structurii ne manifestăm obiecția față de prezența motto-ului care se află la începutul documentului, motto a cărui prezență nu este justificat sub nicio formă în document. Valoarea acestei strategii nu este dată de acest motto și nici măcar nu se întrevede originalitatea. Strategia este compusă dintr-un preambul și două părți așa cum am exemplificat mai sus.

Preambulul este foarte scurt și nu explică necesitatea acestui document. Stilul este la fel de ecletic ca cel din strategia de securitate și nu se întelege cu exactitate care sunt problemele majore ale lumii, de ce au loc anumite evenimente. Sunt folosite tot felul de afirmații fără a fi explicate în vreun fel. Acest preambul oferă niște generalități despre teme care nu își au rost în strategia de politică externă. Sunt deplin de acord că documentarea este necesară dar care este rolul de a aduce în discuție procesul de migrație sau drepturile omului.

Prima parte este una destul de aprofundată. Vorbeşte despre fiecare instituţie în parte, însă Uniunea este tratată în mod diferit. De altfel nu se oferă nici o explicaţie în document despre acest lucru. Problemele care sunt definitorii pentru politica Uniunii ocupă o descriere mai puţin amănunţită , deşi sunt de interes principal pentru statele europene. Trecând peste lipsa acestei abordări avem de-a face cu o afirmaţie care este de-a dreptul interesantă şi care am putea spune că aparţine unui necunoscător în relaţii internaţionale: „relaţia dintre UE şi SUA tinde spre armonizare". Această tendinţă despre care vorbeşte MAE este chiar nefondată şi lipsită de argumente, mai ales când ştim că relaţia depinde de puterea exercitată de un stat în cadrul preşedenţiei UE.

România ca şi politică de vecinătate se vede îndreptăţită să acorde o atenţie mai mare Republicii Moldova, reducând importanţa unei relaţii cu Rusia. Interesant de văzut ce a mai făcut România în ultimul timp pentru Republica Moldova.

Tratarea subiectelor internaţionale sunt lipsite de logică şi coerenţă dar mai ales se vede lipsa cunoşterii problemelor de ordin mondial.

A doua parte tratează obiectivele României pe termen lung. Se fac nişte afirmaţii care nu au o bază, spre exemplu se vorbeşte de competiţie, de resurse, dar care sunt ele, cine sunt cei cu care concurăm, astfel nu se face o menţiune clară a relaţiilor noastre pe plan mondial. Pe tot parcursul documentului MAE menţionează o serie de chestiuni care nu beneficiază de explicaţii sau să nu mai vorbim de definerea unor poziţii în politica Uniunii. Se vorbeşte pe alocuri de unele responsabilităţi pe care trebuie să le adoptăm, care de fapt erau necesare pentru integrarea noastră în instituţiile europene şi drept urmare ni le asumasem deja.

Problema terorismului beneficiază de incoerenţă. Este sau nu o problemă de interes? Deşi nu există atacuri teroriste este bine să combatem riscurile dar nu este necesar să avem o strategie.

Relaţiile cu Ucraina şi Republica Moldova sunt tratate expeditiv. Nu se oferă metode de acţiune, nu există directive, nu există o politică îndreptată spre aceste state. Ca să nu mai vorbim de cea mai mare gafă în momentul în care România doreşte să promoveze islamismul moderat, asta în condiţiile în care se doreşte combaterea radicalismului islamist.

Migrația este şi ea tratată superficial, mai ales când ştim de problemele din Italia şi Spania. Dacă stăm să reflectăm acestea afectează credibilitatea şi identitatea României.

Documentul de față este unul descriptiv, fără a oferi obiective clare şi concrete.

Omiterea unor evoluții şi consecințele care apar datorită globalizării nu sunt menționate în document. La fel ca şi strategia de securiate, evenimentele cu impact sunt tratate intr-un mod general.

VIII. PROCESUL DECIZIONAL ÎN POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

În ceea ce priveşte luarea deciziilor în politica externă a României , instituțiile cu o asemenea competență sunt reprezentate de către forul consultativ CSAT şi Parlament, puterea legislativă a statului.

Având în vedere importanța Consiliului Suprem de Apărare Națională în procesul decizional al politicii externe a României, analizarea modului în care acesta îşi desfăşoară activitatea prezintă o deosebită importanță în scopul studiului de față.

Astfel că, pentru a putea propune implementarea unui proces decizional eficient în politica externă a României, mai ales în cazul unor situații de criză trebuie analizată, mai întâi procedura existentă. Constituția României, modificată în 2003, stabileşte la art. 119: „*Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii”*.[134]

Pentru început un rol important în derularea procesului decizional este reprezentat de către raportul dintre CSAT şi Parlamentul României. Conform Legii nr. 415, „activitatea CSAT este supusă examinării şi verificării parlamentare” .Astfel se precizează imediat că felul în care Parlamentul controlează CSAT se realizează doar pe calea examinării rapoartelor de activitate ale CSAT. Aceste rapoarte se prezintă obligatoriu anual sau la cererea comisiilor permanente de specialitate ale Parlamentului sau „ori de câte ori se consideră necesar”. Formularea finală este, evident,

[134] Constituția României 2003

vagă, căci, în general, formulările impersonale de genul „se consideră necesar", „se constată" sau „se decide", fără a se specifica cine consideră necesar, constată sau decide duc la o practică leneşă şi dezordonată. În fine, rapoartele CSAT se prezintă,întotdeauna, în şedinţa comună a celor două Camere (art. 2 din Legea 415 coroborat cu art. 62, alin. 2, lit. F din Constituţia din 1991). Aceasta presupune, firesc, că nu se vor putea examina aspecte care implică informaţii clasificate. Cum lucrul cu asemenea informaţii ţine de esenţa activităţii CSAT, deducem, limpede, că controlul parlamentar, deşi definit drept „examinare şi verificare", nu poate fi decât de ordin superficial.

Practica a mai evidenţiat un alt mod de control parlamentar asupra CSAT, pe care l-am putea denumi, mai potrivit, controlul parlamentar asupra membrilor CSAT, pentru că vizează pe membrii Consiliului, fiecare în parte şi nu direct instituţia, Consiliul.

Astfel, conform legii, CSAT are în componenţă mai ales membri ai Guvernului, la care se adaugă şefi ai serviciilor secrete. Atât membrii Guvernului, cât şi şefii serviciilor secrete sunt supuşi controlului parlamentar în virtutea acestor funcţii. Ei pot fi oricând chemaţi în faţa comisiilor parlamentare de specialitate pentru a fi audiaţi în legătură cu orice chestiune care ţine de funcţia lor. Cum tot în virtutea acestor funcţii ei sunt şi membri ai CSAT, atunci rezultă, pe cale logică, că ei pot fi audiaţi în comisii şi pentru activitatea lor din cadrul Consiliului. Astfel, în data de 28 februarie 2005 CSAT s-a reunit şi a discutat, la iniţiativa Preşedintelui posibilitatea modificării strategiei de securitate naţională a României prin introducerea în acest document a posibilităţii ca România să participe, alături de alte state aliate, la desfăşurarea unor operaţiuni militare cu caracter preventiv. Cum chestiunea este foarte controversată în România, aşa cum este şi pe plan internaţional, opoziţia a reacţionat imediat criticând propunerea Preşedintelui şi a folosit mijloacele parlamentare pe care le are la dispoziţie. Preşedinţia Comisiei de politică externă din Senatul României aparţine opoziţiei, ceea ce a permis acestei comisii să-l convoace pentru audieri pe ministrul de externe, care este conform legii membru în CSAT, căruia i s-au cerut lămuriri cu privire la cele dezbătute în Şedinţa Consiliului şi la poziţia sa în această problemă.[135]

[135] Institutul Pro "Arhiva Analize 2006", Analize

Astfel, printr-o procedură perfect constituțională, Parlamentul și-a exercitat controlul asupra ministrului de externe, membru al Guvernului, în legătură cu activitatea sa în CSAT, realizând, de fapt, un control asupra CSAT.[136]

Totuși, nu există un control parlamentar riguros asupra activității CSAT. Desigur, această discuție comportă nuanțe diferite în funcție de sistemul constituțional-politic în care lucrăm. După standardele unei republici parlamentare, controlul Parlamentului României asupra CSAT este ca și inexistent. După standardele unei republici prezidențiale, controlul Parlamentului României asupra CSAT este satisfăcător. Cum majoritatea experților agreează că România este o republică „semiprezidențială", ceea ce înseamnă, desigur, că este și „semiparlamentară", rămâne de apreciat felul în care practica și Constituția permit desfășurarea unui control parlamentar asupra CSAT în funcție de standardele generale ale democrației. Unul dintre criterii, în acest caz, ar putea fi acela al importanței pe care CSAT o acordă acestui control, adică prezentării rapoartelor anuale în Parlament. Este elocvent în acest sens faptul că, în practică, secretarul CSAT, care are rang de consilier de stat în administrația prezidențială, echivalent al secretarului de stat, este cel care prezintă Plenului acest raport. Se pare firesc ca, în fața Parlamentului, Președintele României/Președintele CSAT să fie cel care prezintă raportul sau, în lipsa lui, Vicepreședintele CSAT, pentru că ei sunt cei care conduc această structură și cei care poartă, în principal, răspunderea activității ei. Delegarea prezentării raportului anual al CSAT în Parlament către Secretarul CSAT dovedește nu doar că Președintele CSAT socotește acest raport drept o formalitate (și aici e și culpa parlamentarilor care votează fără să aprofundeze serios acest raport), ci și faptul că, din punct de vedere politic, controlul parlamentar al activității CSAT este socotit a avea potențial minor.

În ceea ce privește raportul dintre Guvernul României și CSAT, deși nu există nicăieri vreo prevedere expresă care să definească exact raportul dintre aceste două instituții, totuși, normele legale care leagă Guvernul de CSAT și stabilesc mecanisme de lucru între cele două structuri ale administrației centrale nu lipsesc. Există, în principal, două tipuri de raporturi, așa cum ele se desprind din Legea nr. 415.[137]

---

[136] Regulament privind funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării aprobat prin hotărârea CSAT nr.4/2003

[137] Legea nr.415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării

Mai întâi, există un raport clar de subordonare stabilit prin exprimarea fără echivoc din art. 3 unde se spune că hotărârile CSAT „sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice centrale și instituțiile publice la care se referă". Și raportul de subordonare care este întărit de teza a doua, care stabilește că aceste autorități „răspund, în condițiile legii" pentru aplicarea hotărârilor Consiliului. Apoi, există un raport de coordonare, de colaborare, dat de faptul că membrii CSAT sunt, în marea lor majoritate, membri ai Guvernului. Astfel, potrivit art. 5 din Legea nr. 415, CSAT este compus din 10 membri. 6 dintre ei sunt miniștri (deținătorii portofoliilor apărării, internelor, externelor, justiției, industriei și finanțelor), 2 sunt directori de servicii de informații (conducătorii Serviciului Român de Informații și ai Serviciului de Informații Externe), Șeful Statului-Major General și consilierul prezidențial pentru probleme de securitate națională. Președintele României este Președinte al CSAT, iar Prim-Ministrul este Vicepreședinte. Cum majoritatea CSAT revine membrilor Guvernului, iar șeful Guvernului este Vicepreședinte al CSAT, se poate deduce că, în fond, activitatea CSAT este de natură guvernamentală. În orice caz, CSAT este o structură aparținătoare puterii executive și pentru aceasta sunt multe argumente; compoziția sa, subordonarea sa față de Președinte (unul din cele două vârfuri ale puterii executive în România) și capitolul din Constituție în care se găsește dispoziția referitoare la CSAT sunt, poate, cele mai convingătoare dintre argumente.

Pe de altă parte, ca pentru a tempera majoritatea pe care membrii Guvernului o au în CSAT, legea stabilește că hotărârile Consiliului se iau „prin consens", iar Consiliul este legal întrunit în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi, ceea ce înseamnă cel puțin 7 membri. Conform legii 129, Președintele României, care este Președinte al CSAT și Prim-Ministrul, care este Vicepreședinte al CSAT, nu sunt socotiți membri ai CSAT.

Atribuțiile CSAT sunt stabilite conform Legii nr. 415, în patru categorii de competențe[138]:

- competența de a analiza și de a propune spre dezbatere și aprobare altor instituții ale statului anumite documente care vizează securitatea țării și ordinea de drept;
- competența de a aproba anumite documente și măsuri de același gen;

[138] Idem

- competența de a coordona anumite activități care țin de integrarea României în structurile de securitate europene și euroatlantice;
- competența de a numi/revoca în/din funcții, în cazurile stabilite de lege.

În cadrul primei categorii de competențe, aceea de a analiza și a propune spre dezbatere și aprobare altor instituții ale statului, anumite documente care vizează securitatea țării și ordinea de drept, CSAT acționează ca:

a) inițiator al acestor propuneri pentru:
   - strategia de securitate națională a României;
   - strategia militară a României;
   - strategiile de ordine publică și siguranță națională ale României, în raport cu răspunderile instituțiilor abilitate;
   - datele, informările și evaluările furnizate de serviciile de informații și de celelalte structuri cu atribuții în domeniul siguranței naționale.

b) răspunde la solicitarea Președintelui de a analiza și a propune pentru:
   - instituirea stării de asediu sau a stării de urgență în întreaga țară ori în unele localități;
   - declararea mobilizării parțiale sau generale a forțelor armate;
   - respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva țării;
   - declararea stării de război și încetarea sa;
   - inițierea, suspendarea sau încetarea acțiunilor militare.

c) avizează proiectele de acte normative inițiate sau emise de Guvern privind securitatea națională care se referă la:
   - organizarea generală a forțelor armate și a celorlalte instituții cu atribuții în domeniul securității naționale;
   - organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
   - pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare;
   - propunerile de buget ale instituțiilor cu atribuții în domeniul securității naționale;
   - alocațiile bugetare destinate ministerelor și serviciilor cu atribuții în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale;
   - condițiile de intrare, trecere sau staționare pe teritoriul României a trupelor străine;
   - numirea în funcțiile prevăzute în statele de organizare cu grad de general-locotenent, viceamiral, similare și superioare acestora.

In cadrul celei de-a doua categorii de competenţe, aceea de a aproba anumite documente, CSAT are în responsabilitate exclusivă:

- orientările de bază în domeniul relaţiilor internaţionale privind securitatea naţională;
- proiectele tratatelor şi acordurilor internaţionale în domeniul securităţii naţionale sau cu incidenţe în acest domeniu;
- stabilirea de relaţii cu organisme similare din străinătate;

Evoluţiile politice interne şi externe de după 2002 au impus o evoluţie a instituţiilor şi procedurilor din sistemul naţional de securitate. Practic, în ultimii trei ani, principalele evenimente care au afectat direct România şi care au impus ajustarea cadrului legislativ în materia securităţii naţionale au fost:

- implicarea României, alături de SUA şi de aliaţii săi, în lupta împotriva terorismului;
- diversificarea ameninţărilor la adresa României şi a stabilităţii internaţionale în general;
- aderarea României la NATO.

Sub influenţa acestor trei factori, au fost atribuite CSAT competenţe noi sau au fost în plus precizate cele deja enumerate în Legea nr. 514. Aceste noi atribuţii însă nu au contribuit la limpezirea naturii şi rolului CSAT în ansamblul sistemului instituţiilor noastre de securitate. Atribuirea de noi competenţe către CSAT are la bază, după aprecierea noastră, mai degrabă o intuiţie despre ceea ce ar trebui să fie CSAT, decât un studiu asumat la nivel politic înalt despre ceea ce acest Consiliu trebuie să devină în contextul general al administraţiei centrale din România.

BIBLIOGRAFIE

I. Documente UE:

1. EP non-legislative resolution, 17.01.2008, accesat de pe site-ul www.europarl.europa.eu, la data de 16.02.2008 , http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5478752
2. Mikheil Saakashvili: "Georgia is an ancient European nation"External relations - 20-11-2006 - 16:07, speaking to a formal sitting of the European Parliament, www.europarl.europa.eu, accesat la data de 16.02.2008
3. Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies
4. Notă asupra întâlnirii extraordinare a Consiliului de la Bruxelles de pe data de 1 septembrie 2008, concluziile presidențiale, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf
5. Peaceful resolution of the conflict in the Tskhinvali Region/South Osetia, Information Note, 28.10.2008
6. International Election Monitors Hail Significant Improvements in Georgia's Electoral Process, Declare Vote Free & Fair ,Serious irregularities reported in only 13 of 3,558 electoral precincts; "If ever there was a transparent election, it was this one" says Swedish monitor, 22 mai 2008, ora 08:00
7. Report of UNOMIG on the incident of 20 april involving the downing of a georgian unmanned aerial vehicle over the zone of conflict
8. European Parliament Calls for Replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit Calls on Russia to Respect Georgia's Borders "Russian troops have lost their role of neutral and impartial peace-keepers," Parliament declares; Ferrero-Waldner applauds Georgian peace initiative for Abkhazia, 12 iunie 2008, ora 12:30, Tbilisi
9. Russia Expands Illegal Activity in Abkhazia as Bombs Rock Territory; Moscow's "Absolute Control" Thwarts Peace Efforts, Says Georgian FM Separatist rebels close border with Georgia following outbreak of

gang warfare; OSCE Parliamentary Assembly & Georgian Patriarch criticize Moscow, 2 iulie 2008, ora 17:00 Tbilisi

10. COUNCIL JOINT ACTION 2008/…/CFSP regarding a further contribution of the European Union to the conflict settlement process in Georgia/South Ossetia, Brusseles, 9 iunie 2008, Council of the European Union, PESC 439, http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008E0450:EN:HTM
11. Jim Nichol Specialist in Russian and Eurasian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, CRS Report for Congress, Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for U.S. Interests,29 august 2008
12. Georgia: EU continues to deploy assistance to the conflict-stricken area, 21 august 2008 Bruselles, http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1269&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en
13. Council Conclusions on the situation in Georgia, GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS,Council meeting Brussels, 13 August 2008, Council of European Union, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/98818.pdf
14. Council Conclusions on Georgia 2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 15 and 16 September 2008, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/102749.pdf
15. Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, welcomes the appointment of Hansjörg HABER as Head of the EU Monitoring Mission in Georgia, Brusseles, 17 septembrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/esdp/102810.pdf
16. European Union Monitoring Mission (EUMM) 29 September 2008, www.eumm.eu , http://www.eumm.eu/data/factsheets/factsheet-eng.pdf
17. Address by Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM) Headquarters in Georgia, 30 septembrie 2008, Tbilisi, http://www.delgeo.ec.europa.eu/en/press2008/30sept2008.html
18. EUMM confirms first checkpoint to be dismantled, 5 octombrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/081005-First_CP_Dismantled.pdf

19. EXTRAORDINARY EUROPEAN COUNCIL, BRUSSELS 1 SEPTEMBER 2008, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf

II. Documente NATO:

Note subsol:

1. Statement by the NATO Secretary General on Abkhazia and South Ossetia, 16 aprilie 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-056e.html.
2. NATO Secretary General's statementon the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia, 3 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-076e.html.
3. Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia , 8 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-100e.html.
4. The North Atlantic Council (NAC) meeting, "North Atlantic Council discusses situation in Georgia", 12 august 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0812a.html.
5. The North Atlantic Council (NAC) meeting, "NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia", 19 august, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0819a.html.
6. Statementby the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abkhazia and South Ossetia, 26 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-107e.html.
7. Statement by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia, 27 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-108e.html.
8. 9.Visit of the North Atlantic Council in Georgia, 15 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0915a.html.
9. NATO Meeting, "Allies discuss relations with Ukraine and Georgia and send a signal to Russia", 3 decembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/12-december/e1203b.html
10. Georgian officials visit NATO, 3 Mar. 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/03-march/e0305a.html

11. Georgian officials visit NATO, 26 martie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/03-march/e0326a.html.
12. Bucharest Summit Declaration, 3 Apr. 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html
13. NATO consultations with Georgia, 28 Apr. 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/04-april/e0428a.html
14. Milestone agreement signed for Georgia Trust Fund Project, 18 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/06-june/e0618b.html
15. President of Georgia visits NATO, 20 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/06-june/e0620a.html
16. Senior NATO official and civil emergency planning team visit Georgia, 20-23 august 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0820a.html
17. Georgia and NATO start Air Situation Data Exchange programme, 9 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0909b.html
18. NATO humanitarian support to Georgia, 10 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0910c.html
19. NATO-Georgia consultations, 11 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0911b.html
20. North Atlantic Council in Georgia, 16 septembrei 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0916b.html

III. Documente OSCE:

1. Press release - OSCE Chairman expresses concern about recent developments in the Georgian conflict areas, HELSINKI, 17 Aprilie 2008, http://www.osce.org/item/30738.html.
2. Press release - OSCE Chairman urges de-escalation of situation in Georgia, HELSINKI, 30 April 2008, http://www.osce.org/item/30929.html.
3. Press release - OSCE Chairman welcomes Russian President's decision to end military operation in Georgia, Moscova, 12 August 2008, http://www.osce.org/item/32564.html.
4. Press release - OSCE States agree up to 100 monitors to Georgia, VIENA, 19 august 2008, http://www.osce.org/item/32606.html.

5. Press release - OSCE Chairman reaffirms Organization's commitment to stabilize post-conflict situation in South Caucasus, TBILISI, 22 August 2008, http://www.osce.org/item/32647.html.
6. Statement by the European Union at the Special Meeting of the OSCE Permanent Council, 28 august 2008, Regarding situation in Georgia, http://www.delvie.ec.europa.eu/en/eu_osce/eu_statements/2008/August/PC%20no.729%20-%20EU%20statement%20regarding%20situation%20in%20Georgia.pdf.
7. Press release - Crisis in Georgia challenge for OSCE arms control and confidence-building regime, Finnish official says, VIENNA, 10 September 2008, http://www.osce.org/item/32900.html.
8. Press release - OSCE Chairmanship countries discuss Georgia, pledge enhanced co-ordination ahead of December Ministerial Council, NEW YORK, 23 septembrie 2008, http://www.osce.org/item/33113.html
9. Press release - OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm, HELSINKI, 4 Octombrie 2008, http://www.osce.org/item/33843.html..
10. Press release - OSCE Chairman welcomes Russian withdrawal as an important step, HELSINKI, 9 October 2008, http://www.osce.org/item/34187.html.
11. Press release - OSCE Chairman welcomes important step forward in Georgia discussions in Geneva, HELSINKI, 19 November 2008, http://www.osce.org/item/35000.html.

Partea a III-a

ANALIZE CONTEXTUALE, INSTITUȚIONALE ȘI TEMATICE ALE CRIZEI RUSO-GEORGIENE, PERCEPUTĂ ÎN ROMÂNIA

După cum am văzut în descrierea metodologiei din partea întâi, modelul de analiză care vizează descompunerea modului în care a evoluat criza și recompunerea ei ulterioară cuprinde un pas care se referă la privirea din unghiuri de vedere diferite a crizei, prin metoda „fantei de lumină", respectiv a urmăririi exclusive a unui singur aspect și impactului său asupra crizei.

Aceste teme sunt după cum urmează:
- Pregătirea, prevenirea și atenuarea crizelor
- Leadership
- Unități de luare a deciziei
- Percepția și încadrarea problemei
- Conflictul de valori
- Conflict și cooperare politico-birocratică
- Comunicarea în criză și credibilitatea
- Transnaționalizare și internaționalizare
- Efectele în timp și managementul crizei
- Lecții învățate

Aceste analize tematice sunt o formulă de analiză de tip tomograf care, la reunirea lor, permit analiza mult mai aprofundată a elementelor crizei prin recompunerea acestor argumente și implicații în funcție de relevanța fiecărei analize tematice în parte.

În partea a treia am procedat la analiza tematică pe diferitele secvențe a crizei Războiului ruso-georgian din punctul de vedere al României. De asemenea, am adăugat analizele de context, cadru instituțional al deciziei de securitate, apărare şi politică externă în România şi elemente ce se puteau constitui în avertizări timpurii ale crizei – early warning. Analizele relevante sunt prezentate în cele ce urmează.

Capitolul 1
CONTEXTUL CRIZEI

Radu Arghir

Tensiunile ruso - georgiene nu erau o noutate în august 2008, iar ipoteza iminenței unei confruntări militare era prezentă de mai bine de doi ani. Totuşi, izbucnirea conflictului pare să fi luat Occidentul (şi la nivel declarativ şi Rusia) prin surprindere. În ciuda tensiunilor recurente şi a amenințărilor din partea ambelor tabere, perspectiva unui conflict armat era considerată un instrument retoric. De altfel, multitudinea mijloacelor diplomatice şi economice folosite până atunci în dispută părea să facă redundant conflictul armat. Cu toate acestea, el a avut loc.

Primul şi poate cel mai important actor internațional implicat în acest conflict este Federația Rusă. Pentru a analiza acțiunile ei, este important să identificăm principalii vectori ai politicii externe ruse în perioada pre-conflict. Fără a intra în detalii - care oricum nu sunt relevante pentru studiul nostru - respectivii vectori au fost pro-occidentali şi naționalişti. Vectorul pro-occidental este prezent în perioada premergătoare lui Putin, în timp ce după venirea acestuia la putere, treptat, vectorul naționalist a acaparat puterea[1]. Relevant aici este faptul că în perioada dominației vectorului pro-occidental spațiul post-sovietic din Asia nu s-a bucurat de multă atenție din partea Moscovei, primordiale fiind relațiile cu Europa. Cu toate acestea, Georgia a avut de la început un statut special (în ceea ce priveşte atenția acordată de Moscova) datorită regiunilor sale separatiste.

[1] Tudoroiu, Theodor, "Importanța puterilor exterioare pentru securitatea spațiului balcanic", în Cornel Codiță (coordonator), *Balcanii. Ieşirea din trecut,* Editura ISIS, Bucureşti, 1999, pg 160 -162

După destrămarea URSS, regiunile Abhazia şi Ossetia de Sud au cerut să li se acorde independenţa. La acea vreme exista în Georgia un puternic sentiment naţionalist, astfel că incidentele violente au fost inevitabile. Mai mult, ciocnirile s-au transformat în război civil. Susţinuţi (neoficial) de armata rusă, separatiştii au reuşit să învingă armata georgiană. Pacea a fost mediată de Moscova, iar în cele două regiuni au fost trimise misiuni de menţinere a păcii cu o puternică prezenţă rusească. Regiunile nu se mai aflau practic sub control georgian. Începând din acel moment, Federaţia Rusă a folosit cele două regiuni pentru a exercita presiuni aspra Georgiei când considera necesar.

În 2001, Federaţia Rusă a aderat la valorile războiului anti-terorist promovat de Statele Unite. Deşi iniţial pericolul comun al terorismului părea să fi apropiat Rusia de Occident, pe termen lung acesta a avut efectul invers. La doar un an după declanşarea războiului împotriva „terorii", Federaţia Rusă şi un număr de ţări membre CSI semnau la Chişinău Charta ce dădea naştere Organizaţiei Tratatului Securităţii Colective (OTSC). Carta este asemănătoare ca prevederi cu cea care a stat la baza înfiinţării NATO[2]. Deşi e departe de a fi o copie a cartei NATO (fiind mai degrabă o organizaţie de securitate colectivă decât de apărare colectivă), crearea OTSC marchează reactivarea interesului Rusiei pentru spaţiul ex-sovietic, mai ales în ceea ce priveşte securitatea.

Motivele creării OTSC sunt discutabile, dar cert este că, folosind o terminologie vestică, este evident cine este "security provider" ("furnizor" de securitate) şi "security consumer" (consumator de securitate) în OTSC; organizaţia constituie practic instrumentul prin care sunt readuse sub protecţia Federaţiei Ruse anumite republici foste sovietice membre ale CSI (cu alte cuvinte, ea reprezintă un indicator fizic al sferei de influenţă a Federaţiei Ruse). Orice membru CSI nu numai că era binevenit, era chiar încurajat să adere.

Georgia, asemeni Azerbaidjanului şi Ucrainei, deşi fostă membră a spaţiului sovietic, nu a luat parte la tratat. Mai mult, "revoluţia trandafirilor" a dus-o rapid pe calea integrării euroatlantice – zona de influenţă a unui alt "security provider", SUA. În mai puţin de trei ani a primit "Dialog intensificat" din partea NATO"[3] Relaţiile ruso - georgiene, şi aşa tensionate, s-au răcit dramatic, ducând la măsuri ce pot fi considerate ca premergătoare

[2] http://untreaty.un.org/unts/144078_158780/5/9/13289.pdf

[3] http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_22173.htm?selectedLocale=en

sau chiar echivalente conflictului armat. In 2006, Rusia a introdus restricții pentru apa minerală și vinul[4] importate din Georgia (principalele produse exportate de Georgia către Rusia) - ajungându-se până la blocadă totală[5], expulzări[6] reciproce și conflict diplomatic[7]. Era adusă deja în discuție tema unui conflict armat[8] fiind dictate argumente pro și contra izbucnirii unui război.

Anul 2007, cu excepția unor ciocniri minore[9], nu aduce nici o evoluție majoră în bine sau în rău, deși s-ar putea afirma că nu mai existau practic modalități prin care relațiile dintre cele două state să se înrăutățească și mai mult, excluzând conflictul deschis, desigur.

În această ecuație, România și-a îndeplinit rolul de membru NATO și a susținut, deși mai mult la nivel retoric, dezideratul Georgiei de a adera la NATO, intrând de multe ori în antiteză cu pozițiile adoptate de Federația Rusă. A existat un număr semnificativ de vizite bilaterale la cel mai înalt nivel, printre care semnificativă pentru implicarea României a fost participarea lui Traian Băsescu la învestirea președintelui georgian Mihail Saakașvili pe 20 ianuarie 2008.[10]

---

[4] Osborn, Andrew, *Moscow's restaurants pay the price for Georgian wine ban*, The Independent, 6 mai 2006, disponibil on-line la http://www.independent.co.uk/news/world/europe/moscows-restaurants-pay-the-price-for-georgian-wine-ban-476999.html

[5] Osborn, Andrew, *Russia steps up blockade on Georgia*, The Independent, 3 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-steps-up-blockade-on-georgia-418502.html

[6] Castle, Stephen, *Russia tightens screw by starting to deport Georgian 'illegals',* The Independent, 7 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-tightens-screw-by-starting-to-deport-georgian-illegals-419008.html

[7] Osborn, Andrew, *Putin steps up rhetoric against 'terrorist' Georgia*, The Independent, 2 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/putin-steps-up-rhetoric-against-terrorist-georgia-418438.html

[8] Osborn, Andrew, *The Big Question:Could the stand-off between Russia and Georgia lead to military conflict?*, The Independent, 5 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-big-question-could-the-standoff-between-russia-and-georgia-lead-to-military-conflict-418719.html

[9] Penket ,Anne, *Georgia says Russia fired missile in 'act of aggression',* The Independent, 8 august 2007, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/georgia-says-russia-fired-missile-in-act-of-aggression-460672.html

[10] http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3

Trebuie mentionat că luptele interne pentru putere din România au dus la schimbarea a doi miniştri de Externe în perioada 2006-2008, fragmentând politica externă a României. Totuşi politica faţă de Georgia a rămas neschimbată.

Anul 2008 a debutat cu trei evenimente majore ce au avut implicaţii asupra evoluţiei conflictului ruso -georgian. Primul îl reprezintă alegerile anticipate din Georgia. Organizarea alegerilor în sine a reprezentat o victorie pentru opoziţie, mai ales după evenimentele de la finalul anului 2007 – susţinute vizibil şi probat de către Moscova – soldate cu ciocniri de stradă ce au lăsat o imagine sumbră asupra regimului lui Saakaşvili[11]. Liderul de la Tbilisi a acţionat pentru suprimarea protestelor violente ale opoziţiei ce atacase forţele de ordine.

Cu mandatul pus din nou în joc, Preşedintele Saakashvili şi-a validat din nou sprijinul popular[12] dar contextul în care s-a desfăşurat scrutinul a arătat o anume fragilitate. Dacă Saakaşvili ar fi obţinut cu 4 procente mai puţin exista riscul real al unei înfrângeri.

Aceste rezultate au avut implicaţii asupra ambelor tabere. Ele indicau faptul că leadershipul georgian avea nevoie urgentă de o modalitate de a-şi îmbunătăţi imaginea. Se făceau simţite efectele campaniei ruseşti împotriva liderului de la Tbilisi, iar liderul georgian era nevoit să acţioneze. De partea cealaltă, pentru Federaţia Rusă existau două căi de acţiune posibile: continuarea presiunilor în acelaşi ritm sau intensificarea lor pentru a grăbi rezultatul preconizat, respectiv schimbarea de regim la Tbilisi.

Al doilea eveniment major a fost proclamarea independenţei Kosovo, care, deşi nu poate fi legat direct de disputa ruso – georgiană, a fost prezent la nivel retoric şi a reprezentat un nou motiv de discordie între NATO şi OTSC/Rusia. Al treilea eveniment a fost Summitul NATO de la Bucureşti unde, cu toate că Georgia nu a primit MAP, i s-au dat totuşi asigurări că va intra în NATO. Aici se regăsesc şi eforturile României care, prin statutul de ţară gazdă, a avut o influenţă considerabilă asupra rezultatului Summitului

[11] Leading article: A president's democratic credentials are on trial, The independent, 9 noiembrie 2007, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/opinion/leading-articles/leading-article-a-presidents-democratic-credentials-are-on-trial-399601.html

[12] Ilie, Ana, *Realegerea lui Saakaşvili, bătută în cuie de Comisia electorală*, Gândul, 8 ianuarie 2008 disponibil on-line http://www.gandul.info/lumea/realegerea-lui-saakasvili-batuta-in-cuie-de-comisia-electorala.html?3929;2325866

și printre punctele susținute se număra și garantarea perspectivei de aderare la NATO a Ucrainei și a Georgiei.[13]

Dintre căile de acțiune prezentate mai sus ca posibile, liderii de la Moscova au ales-o pe cea de-a doua, ajutând regiunile separatiste să sporească presiunile asupra regimului de la Tbilisi. Acțiunile Rusiei au fost motivate de Moscova prin prisma faptului că Georgia și-a suplimentat forțele armate[14] - cu caracter defensiv, e adevărat - folosind arme primite în special de la state membre NATO, printre care și România[15] - deși dotările tehnologice și capabilitățile nu puneau nici o problemă trupelor ruse „de menținere a păcii" din cele două regiuni separatiste.

Pe fondul volatilității din regiune, acest proces a fost împins într-un sens unic[16] Încă de la începutul anului 2008, Federația Rusă a anunțat că, dacă este continuată înarmarea Georgiei, un război este inevitabil, dar puțini se așteptau ca Federația Rusă să treacă și la fapte.

Tensiunile au apărut mai întâi în teritoriul separatist abhaz, dar nu s-a ajuns la conflict armat.[17] Liniștea ce a urmat a fost de scurtă durată deoarece noi tensiuni au reapărut în Ossetia de Sud. Mai mult, pe fondul acestor tensiuni, a fost organizat un exercițiu militar bilateral S.U.A – Georgia[18] menit să descurajeze o intrare în forță și să arate susținerea Washingtonului pentru președintele ales și revalidat democratic la Tbilisi. Cu toate că exercițiul în sine nu reprezenta nimic deosebit, desfășurarea lui pe fundalul tensiunilor existente, nu a fost în măsură să determine dezescaladarea situației.

Conflictul armat ruso – georgian a fost declanșat pe 7 august 2008, ironic, la câteva ore după semnarea unui acord ce trebuia să pună capăt tensiunilor dintre Tbilisi și Ținvali.

---

[13] http://www.mediafax.ro/politic/basescu-ucraina-si-georgia-vor-fi-in-nato-desi-acum-nu-indeplinesc-criteriile-de-map.html?1687;2517133

[14] Necsutu, Mădălin, *Georgia isi va suplimenta efectivele militare cu 15%, Ziua, 14 iulie 2008, disponibil on-line http://www.ziua.ro/news.php?data=2008-07-14&id=9342&kword=rusia+georgia*

[15] Toader, Maria, *România a vândut Georgiei armament de 20 de milioane de dolari*, Gândul, 16 august 2008, disponibil on-line http://www.gandul.info/actualitatea/romania-a-vandut-georgiei-armament-de-20-de-milioane-de-dolari-video.html?3927;2929307

[16] http://www.mediafax.ro/externe/seful-statului-major-al-armatei-ruse-cere-nato-sa-nu-inarmeze-georgia.html?3614;2637912

[17] http://www.mediafax.ro/externe/un-razboi-a-fost-evitat-in-abhazia-datorita-interventiei-frantei.html?3614;2633674

[18] Kerdzevadze, Tea, *International Large-Scale Military Exercise 'Immediate Response 2008'*, Georgian Daily, 1 august 2008,disponibil on-line http://georgiandaily.com/index.php?option=com_content&task=view&id=4981&Itemid=65

Capitolul 2

MECANISMUL DECIZIONAL ÎN POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

Walter Römer, Alexandru Csaki

În cazul politicii externe, mecanismul decizional este unul complex prin însuşi modul de formulare la nivelul Constituției. Mecanismele decizionale în politica externă sunt, în mod necesar, diferite de cele din politica internă, de obicei evitându-se în acest sector de decizie angajarea unor proceduri plebiscitare specifice democrației directe; aşadar, sunt constituite aranjamente instituționale complexe, desfăşurate pe mai multe nivele ce filtrează şi administrează informația, analiza şi decizia privind relațile internaționale ale statului respectiv.

Aceste aranjamente constau într-o combinație de instituții de stat, organizații partinice, segmente ale societății civile precum şi rețele transpartinice şi transsectoriale (alcătuind împreună *establishmentul* de politică externă). În toate situațiile se încearcă protejarea zonei de decizie de politică externă în fața fluctuațiilor opiniei publice, a impulsivității şi volatilității emoțiilor colective sau a instabilității preferințelor şi a disputelor politice interne; de asemenea, se încearcă, în această zonă, constituirea unui spațiu procedural al stabilității, predictibilității şi al dezbaterii informate şi echilibrate.

În acest context, formele de decizie colectivă de tipul referendumului sunt cu totul excepționale, nefiind însă vorba despre o cădere în elitism, ci de simplul fapt că sistemele de agregare a preferințelor colective de acest tip sunt funcționale în anumite domenii şi în altele nu. Atât teoria, cât şi istoria

spun că politica externă este unul dintre domeniile unde referendumul sau pornirile excesiv populiste nu sunt nici funcționale, nici dezirabile.
În consecință, acest statut special al domeniului eludează democrația directă, introducând forme decizionale indirecte și de multe ori tehnocratice, fapt ce expune sfera politici externe unui continuu asalt al populiștilor și al demagogilor ce imaginează modele mai mult sau mai puțin fanteziste de democrație directă, însă este un cost asumat și acceptat întrucât prin decizia plebiscitară la nivelul politicii externe țeluri precum obiectivitatea, profesionalismul și pragmatismul ar rămâne doar deziderate.
Printre factorii de decizie în politica externă a României se numără: Preşedintele, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Guvernul, Preşedinția, Comisiile parlamentare de politică externă (cu rol consultativ dar și de control al deciziilor executive). În acest proces sunt implicate și alte organisme de stat precum serviciile de informații - în special Serviciul de Informații Externe, a cărui activitate este organizată și coordonată de CSAT (conf. Legii Nr. 1/1998, Cap.1, art. 2, alin.1).

Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Consiliul Suprem de Apărare a Țării este o autoritate administrativă autonomă ce are ca scop organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și siguranța națională. (Legea nr. 415 din 27 iunie 2002, Cap.1, art. 1).
Întrucât acest Consiliu este răspunzător pentru strategia de securitate națională și pentru strategia de apărare a țării (conf. Cap 2 art 4 lit. A, alin.1), este imperios necesar ca acest consiliu să facă parte din mecanismul decizional al politicii externe.
Conform Cap. 1, art. 4, lit. F, alin.1, CSAT aprobă orientările de bază în domeniul relațiilor internaționale privind securitatea internațională.
Pentru realizarea unei balanțe de putere cât mai echilibrate, Preşedintele Senatului(pentru o scurtă perioadă în anul 2009) și Prim-ministrul Guvernului îndeplinesc funcțiile de vicepreşedinți ai Consiliului (conf. Cap3. art. 5, alin. 2). Prevederea relativă la participarea Preşedintelui Senatului ca membru al CSAT a fost declarată neconstituțională deoarece CSAT este un organism executiv iar Preşedintele Senatului, camera decizională în materie de politică externă, securitate și apărare nu putea fi în

același timp membru al unui organism executiv și al organismului Legislativ, cu rol de control al executivului.
Consiliul se convoacă de către președintele acestuia trimestrial sau ori de câte ori este necesar, putând fi convocat și la inițiativa a cel puțin patru membri din componența sa (conf. Regulamentului de Funcționare Art.1, alin. 1-2).
Consiliul lucrează în prezența a cel puțin două treimi din membrii săi și adoptă hotărâri prin consens cu acordul individual al acestora (conf. Regulamentului de Funcționare Art.2, alin. 1-2).
Ordinea de zi se stabilește de președinte, cu consultarea vicepreședintelui, iar propunerile ministerelor trebuie avizate de primul-ministru pentru a fi înscrise pe ordinea de zi. (conf. Cap. 3 art. 7, alin.2-3.)
La lucrările Consiliului Suprem de Apărare a Țării pot participa ca invitați, cu aprobarea președintelui, reprezentanți ai Parlamentului, administrației publice centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale, ai altor instituții publice cu atribuții în domeniul apărării și siguranței naționale, precum și ai societății civile, persoane a căror prezență este necesară în raport cu problemele aflate pe agenda de lucru. (conf. Cap. 3 art. 9).
Consiliul Suprem de Apărare a Țării dispune de un secretariat (Anexa Nr. 1) care funcționează în cadrul Administrației Prezidențiale, fiind coordonat de secretarul Consiliului Suprem de Apărare a Țării. (conf. Cap. 3 art. 11, alin. 1).
În ciuda faptului ca în organigramă este prevăzută o balanță de putere în interiorul Consiliului, în practică acesta întărește rolul Președinției în mecanismul decizional al politicii externe, de securitate și apărare și reprezintă instrumentul prin care Președintele exercită rolurile sale executive constituționale în aceste domenii.
Având în vederea importanța Consiliului Suprem de Apărare a Țării în procesul decizional al politicii externe a României, analiza modului în care acesta își desfășoară activitatea prezintă o deosebită importanță în scopul studiului de față. Astfel că, pentru a putea propune implementarea unui proces decizional eficient în politica externă a României, mai ales în cazul unor situații de criză, trebuie analizată mai întâi procedura existentă.
Constituția României, modificată în 2003, stabilește la art. 119: „*Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele*

de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii".[19]

Pentru început, un element important în derularea procesului decizional îl reprezintă raportul dintre CSAT şi Parlamentul României. Conform Legii nr. 415, *„activitatea CSAT este supusă examinării și verificării parlamentare"*. Astfel, se precizează imediat că modul în care Parlamentul controlează CSAT se realizează doar pe calea examinării rapoartelor de activitate ale CSAT. Aceste rapoarte se prezintă obligatoriu anual sau la cererea comisiilor permanente de specialitate ale Parlamentului sau *„ori de câte ori se consideră necesar"*.

Formularea finală este, evident, vagă, căci, în general, formulările impersonale de genul „se consideră necesar", „se constată" sau „se decide", fără a se specifica cine consideră necesar, constată sau decide duc la o practică leneşă şi dezordonată, în orice caz slab instituţionalizată şi precizată. În fine, rapoartele CSAT se prezintă, întotdeauna, în ședința comună a celor două Camere (art. 2 din Legea 415 coroborat cu art. 62, alin. 2, lit. F din Constituția din 1991). Aceasta presupune, firesc, că nu se vor putea examina aspecte care implică informații clasificate. Cum lucrul cu asemenea elemente ține de esența activității CSAT, deducem, limpede, că activitatea de controlul parlamentar, deşi definit drept „examinare şi verificare", nu poate fi decât de ordin superficial şi formal.

Practica a mai evidențiat un alt mod de control parlamentar asupra CSAT, pe care l-am putea denumi, mai potrivit, *controlul parlamentar asupra membrilor CSAT,* pentru că îi vizează pe membrii Consiliului, fiecare în parte şi nu direct instituția Consiliului.

Astfel, conform legii, CSAT are în componență mai ales membri ai Guvernului, la care se adaugă şefi ai serviciilor secrete. Atât membrii Guvernului, cât şi şefii serviciilor secrete, sunt supuşi controlului parlamentar în virtutea acestor funcții. Ei pot fi oricând chemați în fața comisiilor parlamentare de specialitate pentru a fi audiați în legătură cu orice chestiune care ține de funcția lor. Cum tot în virtutea acestor funcții ei sunt şi membri ai CSAT, atunci rezultă, pe cale logică, faptul că ei pot fi audiați în comisii şi pentru activitatea lor din cadrul Consiliului.

Astfel, în data de 28 februarie 2005, CSAT s-a reunit şi a discutat, la inițiativa Preşedintelui, posibilitatea modificării strategiei de securitate

[19] Constituția României 2003

națională a României prin introducerea în acest document a posibilității ca România să participe, alături de alte state aliate, la desfășurarea unor operațiuni militare cu caracter preventiv. Opoziția a reacționat imediat criticând propunerea Președintelui și a folosit mijloacele parlamentare pe care le are la dispoziție. Cum Președinția Comisiei de politică externă din Senatul României aparținea opoziției, ceea ce a permis acestei comisii să-l convoace pentru audieri pe ministrul de Externe, acesta fiind, conform legii, membru în CSAT; cu acea ocazie i s-au cerut lămuriri cu privire la cele dezbătute în ședința Consiliului și la poziția sa în această problemă.[20]

Astfel, printr-o procedură perfect constituțională, Parlamentul și-a exercitat controlul asupra ministrului de Externe, membru al Guvernului, în legătură cu activitatea sa în CSAT, realizând, de fapt, un control indirect diferit și mai eficace asupra CSAT.[21]

Totuși, nu există un control parlamentar riguros asupra activității CSAT. Desigur, această discuție comportă nuanțe diferite în funcție de sistemul constituțional-politic în care lucrăm. După standardele unei republici parlamentare, controlul Parlamentului României asupra CSAT este ca și inexistent. După standardele unei republici prezidențiale, controlul Parlamentului României asupra CSAT este satisfăcător.

Cum majoritatea experților agreează că România este o republică „semi-prezidențială", ceea ce înseamnă, desigur, că este și „semiparlamentară", rămâne de apreciat felul în care practica și Constituția permit desfășurarea unui control parlamentar real asupra CSAT în funcție de standardele generale ale democrației.

Unul dintre criterii, în acest caz, ar putea fi acela al importanței pe care CSAT o acordă acestui control, adică prezentării rapoartelor anuale în Parlament. Este elocvent în acest sens faptul că, în practică, secretarul CSAT - care are rang de consilier de stat în administrația prezidențială, echivalent al secretarului de stat, este cel care prezintă plenului acest raport. Ar părea firesc faptul ca, în fața Parlamentului, Președintele României/Președintele CSAT să fie cel care prezintă raportul său, iar în lipsa lui, vicepreședintele CSAT, pentru că ei sunt cei care conduc această

[20] Institutul Pro "Arhiva Analize 2006", Analize

[21] Regulament privind funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării aprobat prin hotărârea CSAT nr.4/2003

structură şi cei care poartă, în principal, răspunderea activităţii ei. Delegarea prezentării raportului anual al CSAT în Parlament către Secretarul CSAT dovedeşte nu doar că Preşedintele CSAT socoteşte acest raport drept o formalitate (şi aici e şi culpa parlamentarilor care votează fără să aprofundeze serios acest raport), ci şi faptul că, din punct de vedere politic, controlul parlamentar al activităţii CSAT este socotit a avea potenţial minor de relevanţă în lupta politică.

În ceea ce priveşte raportul dintre Guvernul României şi CSAT, deşi nu există nicăieri vreo prevedere specială care să îl definească, totuşi normele legale care leagă Guvernul de CSAT şi stabilesc mecanisme de lucru între cele două structuri ale administraţiei centrale, nu lipsesc. Există, în principal, două tipuri de raporturi, aşa cum se desprind ele din Legea nr. 415.[22]

Mai întâi, există un raport clar de subordonare stabilit prin exprimarea fără echivoc din art. 3 unde se arată că hotărârile CSAT *„sunt obligatorii pentru autorităţile administraţiei publice centrale şi instituţiile publice la care se referă". Acest raport de subordonare este întărit de teza a doua, care stabileşte că autorităţile „răspund, în condiţiile legii"* pentru aplicarea hotărârilor Consiliului.

Apoi, există un raport de coordonare, de colaborare, dat de faptul că membrii CSAT sunt, în marea lor majoritate, membri ai Guvernului. Astfel, potrivit art. 5 din Legea nr.415, CSAT este compus din 10 membri. Şase dintre ei sunt miniştri (deţinătorii portofoliilor Apărării, Internelor, Externelor, Justiţiei, Industriei şi Finanţelor), 2 sunt directori ai Serviciilor de informaţii (conducătoriul Serviciului Român de Informaţii şi al Serviciului de Informaţii Externe), Şeful Statului-Major General şi consilierul prezidenţial pentru probleme de securitate naţională.

Preşedintele României este Preşedinte al CSAT, iar Prim-Ministrul este Vicepreşedinte. Cum majoritatea CSAT revine membrilor Guvernului, iar şeful Guvernului este Vicepreşedinte al CSAT, se poate deduce că, în fond, activitatea CSAT este de natură guvernamentală. În orice caz, CSAT este o structură aparţinătoare puterii executive şi pentru aceasta sunt multe argumente; compoziţia sa, subordonarea faţă de Preşedinte (unul din cele două vârfuri ale puterii executive în România) şi capitolul din Constituţie în care se găseşte dispoziţia referitoare la CSAT sunt, poate, cele mai convingătoare dintre argumente.

[22] Legea nr.415/2002 privind organizarea şi funcţionarea Consiliului Suprem de Apărare a Ţării

Pe de altă parte, ca pentru a tempera majoritatea pe care membrii Guvernului o au în CSAT, legea stabilește că hotărârile Consiliului se iau „prin consens", iar Consiliul este legal întrunit în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi, ceea ce înseamnă cel puțin 7 membri. Conform legii 129, Preşedintele României, care este Preşedinte al CSAT şi Prim-Ministrul, care este Vicepreşedinte al CSAT, nu sunt socotiți membri ai CSAT.

Atribuțiile CSAT sunt stabilite conform Legii nr. 415 în patru categorii de competențe[23]:

- competența de a analiza şi de a propune spre dezbatere şi aprobare altor instituții ale statului anumite documente care vizează securitatea țării şi ordinea de drept;
- competența de a aproba anumite documente şi măsuri de acelaşi gen;
- competența de a coordona anumite activități care țin de integrarea României în structurile de securitate europene şi euroatlantice;
- competența de a numi/revoca în/din funcții, în cazurile stabilite de lege.

În cadrul primei categorii de competențe - aceea de a analiza şi a propune spre dezbatere şi aprobare altor instituții ale statului anumite documente care vizează securitatea țării şi ordinea de drept - CSAT acționează ca:

a) inițiator al acestor propuneri pentru:
   - strategia de securitate națională a României;
   - strategia militară a României;
   - strategiile de ordine publică şi siguranță națională ale României, în raport cu răspunderile instituțiilor abilitate;
   - datele, informările şi evaluările furnizate de serviciile de informații şi de celelalte structuri cu atribuții în domeniul siguranței naționale.

b) răspunde la solicitarea Preşedintelui de a analiza şi a propune pentru:
   - instituirea stării de asediu sau a stării de urgență în întreaga țară ori în unele localități;
   - declararea mobilizării parțiale sau generale a forțelor armate;
   - respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva țării;
   - declararea stării de război şi încetarea sa;
   - inițierea, suspendarea sau încetarea acțiunilor militare.

c) avizează proiectele de acte normative inițiate sau emise de Guvern privind securitatea națională care se referă la:
   - organizarea generală a forțelor armate şi a celorlalte instituții cu atribuții în domeniul securității naționale;

[23] Idem

- organizarea şi funcţionarea Consiliului Suprem de Apărare a Ţării;
- pregătirea populaţiei, a economiei şi a teritoriului pentru apărare;
- propunerile de buget ale instituţiilor cu atribuţii în domeniul securităţii naţionale;
- alocaţiile bugetare destinate ministerelor şi serviciilor cu atribuţii în domeniul apărării, ordinii publice şi siguranţei naţionale;
- condiţiile de intrare, trecere sau staţionare pe teritoriul României a trupelor străine;
- numirea în funcţiile prevăzute în statele de organizare cu grad de general-locotenent, viceamiral, similare şi superioare acestora.

În cadrul celei de-a doua categorii de competenţe - aceea de a aproba anumite documente - CSAT are în responsabilitate exclusivă:

- orientările de bază în domeniul relaţiilor internaţionale privind securitatea naţională;
- proiectele tratatelor şi acordurilor internaţionale în domeniul securităţii naţionale sau cu incidenţe în acest domeniu;
- stabilirea de relaţii cu organisme similare din străinătate.

Evoluţiile politice interne şi externe de după 2002 au impus o dezvoltare a instituţiilor şi procedurilor din sistemul naţional de securitate. Practic, în ultimii ani, principalele evenimente care au afectat direct România şi care au impus ajustarea cadrului legislativ în materie de securitate naţională au fost:

- implicarea României, alături de SUA şi de aliaţii săi, în lupta împotriva terorismului;
- diversificarea ameninţărilor la adresa României şi a stabilităţii internaţionale în general;
- aderarea României la NATO.

Sub influenţa acestor trei factori, au fost atribuite CSAT competenţe noi sau au fost adăugate precizări la cele deja enumerate în Legea nr. 514. Însă aceste noi atribuţii nu au contribuit la limpezirea naturii şi a rolului CSAT în ansamblul sistemului instituţiilor noastre de securitate.

Atribuirea de noi competenţe către CSAT are la bază, după aprecierea noastră, mai degrabă o intuiţie despre ceea ce ar trebui să fie CSAT decât un studiu asumat la nivel politic înalt cu privire la ceea ce acest Consiliu trebuie să devină în contextul general al administraţiei centrale din România.

Guvernul și Parlamentul

Guvernul reprezintă autoritatea publică a puterii executive, care funcționează în baza votului de încredere acordat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice. Cum existența și activitatea sa depinde de votul de încredere al Parlamentului, și politica guvernamentală externă trebuie să treacă prin niște filtre de verificare, reprezentate de aceste două Comisii de Politică Externă ale Senatului și Camerei Deputaților, cu rol exclusiv consultativ și de referință profesională pentru controlul parlamentar.

Astfel, Guvernul României asigură realizarea politicii externe a țării și, în acest cadru, adaptarea legislativă și socială a României în structurile europene și internaționale, negociază tratatele, acordurile și convențiile internaționale care angajează statul român; negociază și încheie, în condițiile legii, convenții și alte înțelegeri internaționale la nivel guvernamental[24].

Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbat probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații. Președintele României prezidează ședintele Guvernului la care participă. În cadrul ședințelor Guvernului se dezbat probleme ale politicii interne și externe ale țării, precum și aspecte privind conducerea generală a administrației publice, adoptându-se măsurile corespunzătoare.

În cadrul structurii aparatului de lucru al guvernului pentru domeniul politicii externe sunt cuprinse: Departamentul pentru Afaceri Europene și Departamentul Relații internaționale, acesta din urmă fiind inclus – până la desființarea sa, în 2009, în Cancelaria primului-ministru. Cu tot acest aparat, Guvernul României are cea mai largă competența în relațiile externe prin consolidarea poziției României în cadrul NATO, în corelație cu respectarea angajamentelor asumate și asocierea în acțiuni comune, inclusiv oferirea și dezvoltarea facilităților de infrastructură și logistică pentru trupele NATO.

Acest aport consecvent al guvernului a promovat:

- implicarea diplomației românești în restructurarea sistemului internațional de securitate, cooperare economică și adaptarea normelor și principiilor de drept internațional la evoluțiile determinate de procesul

[24] „*Constituția României*”, art. 102, Capitolul III, Secțiunea III, Titlul III.

globalizării. Se acordă atenţie reformei structurilor ONU, respectiv redimensionării comisiilor şi organismelor sale de specialitate, precum şi lărgirii Consiliului de Securitate cu noi membri permanenţi, cum ar fi Japonia şi Germania;

- sprijinirea Curţii Internaţionale de Justiţie, a Curţii Penale Internaţionale, precum şi a Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv respectarea hotărârilor acesteia;
- fundamentarea diplomaţiei globalizării care să ia în considerare :
  a) obţinerea pentru România a statutului de membru OECD;
  b) implicarea mai activ în activitatea OMC, OSCE, UE, NATO şi în structurile specializate ale ONU;
  c) propuneri ofensive pentru alegerea României ca sediu pentru diferite Secretariate ale Convenţiilor/Protocoalelor ONU, Programe OSCE, UE, NATO, OMC, OECD, precum şi pentru organizarea în România a unor reuniuni internaţionale de impact sub egida şi cu finanţarea organizaţiilor internaţionale.

Guvernul României va colabora cu Parlamentul pentru a fixa mecanismele de informare, comunicare, gestiune a informaţiilor şi monitorizare, în scopul promovării de o manieră coerentă a intereselor economice şi politice ale României în străinătate prin relaţiile parlamentare bi - şi multilaterale, precum şi pentru a urmări modul în care iniţiativele parlamentare ori guvernamentale în planul cooperării economice şi politice pot fi sincronizate şi susţinute reciproc.

În acest sens, Parlamentul, prin comisiile de specialitate ale celor două camere, are un rol consultativ, care evidenţează tendinţele şi atitudinile din interiorul puterii legislative.

Comisia pentru politica externă a Camerei Deputaţilor analizează probleme şi programe de politică externă a României; dialogul bilateral cu comisiile similare ale parlamentelor altor state şi ale organismelor parlamentare internaţionale; avizarea tratatelor, convenţiilor şi altor instrumente internaţionale la care aderă România; audierea persoanelor propuse a fi numite în funcţia de ambasador al României în străinătate, în urma căreia dă un aviz consultativ.

Comisia de politică externă a Senatului, în a cărei componenţă se regăsesc reprezentanţi din toate partidele parlamentare, are aceleaşi prerogative ca şi cea a Camerei Deputaţilor dar are, după adoptarea modificărilor constituţionale din 2003, rol de cameră decizională pentru politicile externe, de Apărare şi Securitate Naţională şi exprimă poziţia Camerei Superioare a

Parlamentului în politica externă, stabilește legături cu organele corespondente ale parlamentelor din celelalte țări, are rol consultativ.

Serviciul de Analiză și Sinteză – la Cameră și Senat - participă, prin atribuțiile și în limitele competențelor sale, la realizarea activității de relații externe a Senatului, în general, și a Comisiei pentru politică externă în special, pe dimensiunea diplomației parlamentare. În acest scop, colaborează cu Direcția generală pentru relatii parlamentare externe a Camerei Deputatilor, cu structuri omoloage de la Cancelaria Preşedintiei României, Secretariatul General al Guvernului si Ministerul Afacerilor Externe, precum și cu alte instituții centrale implicate în activitățile de relații externe ale celeilalte camere. De asemenea, pentru realizarea sarcinilor sale, serviciul întreține relații functionale cu celelalte structuri organizatorice ale aparatului celeilalte camere a Parlamentului. În principal, Serviciul are următoarele atribuții:

- elaborează materiale de analiză, sinteză și documentare privind probleme interne și internaționale aflate în atenția Comisiei pentru politica externă cu sprijinul direcțiilor de specialitate ale MAE;
- satisface cererile de documentare ale membrilor Comisiei pentru politică externă, ca și ale celorlalți senatori, pe probleme vizând scopul și mijloacele politicii externe și situația internațională, prin servicii de expertiză, consultanță și documentare;
- asigură asistența de specialitate în elaborarea rapoartelor și a avizelor la proiectele de lege pentru ratificarea tratatelor și a altor proiecte de lege privind domeniul relațiilor internaționale trimise pentru dezbatere și avizare Comisiei pentru politică externă;
- elaborează materiale de sinteză vizând activitatea Comisiei pentru politică externă pentru delegațiile parlamentare române participante la diverse manifestări internaționale (conferințe, simpozioane, sesiuni, mese rotunde, colocvii);
- elaborează, pentru Comisia de politică externă a Senatului, proiecte de declarații, mesaje, comunicate de presă, apeluri, memorandumuri, luări de poziții în probleme de politică externă;
- ține evidența pozițiilor, declarațiilor, mesajelor și a altor documente adoptate de Parlament, Presedinție, Guvern sau alte instituții guvernamentale și neguvernamentale, în materie de politică externă;
- perfectează contactele și urmărește realizarea acțiunilor de relații cu Comisiile de politică externă ale altor Parlamente naționale, aprobate

prin Programul de relaţii externe al Parlamentului, ca şi a altor acţiuni iniţiate în afara Programului;
- perfectează contactele şi urmăreşte realizarea acţiunilor de relaţii ale Comisiilor permanente ale Senatului cu Comisiile omoloage ale altor Parlamente naţionale;
- pregăteşte materialele necesare pentru delegaţiile Comisiei pentru politică externă care efectuează vizite în străinătate, ca şi pentru delegaţiile străine care vizitează România, pe linia Comisiei: mandate, sinteze, punctaje pentru discuţii, documentare; asigură perfectarea acţiunilor din programele vizitelor şi însoţirea delegaţiilor – prerogativă suspendată de facto după 2009, odată cu intrarea în criza financiară şi reducerea bugetelor celor două camere; întocmeşte rapoarte finale după încheierea vizitelor;
- colaborează cu Grupul Român al Uniunii Interparlamentare la realizarea acţiunilor pe linia grupurilor parlamentare de prietenie cu ţările fiecărui spaţiu georgrafic;
- colaborează cu Serviciul relaţii bilaterale la perfectarea şi realizarea acţiunilor bilaterale;
- colaborează cu experţii comisiilor permanente ale Senatului la perfectarea şi realizarea acţiunilor bilaterale pe linia acestora;
- urmăreşte presa internă şi internaţională, selectează articole de interes şi elaborează sinteze periodice în probleme de politică externp.

Ministerul Afacerilor Externe

Ministerul Afacerilor Externe (MAE) este organizat şi funcţionează în conformitate cu Hotărîrea de Guvern nr. 100/2004 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Afacerilor Externe (Anexa Nr. 2).
Întreaga activitate a ministerului este condusă de ministrul Afacerilor Externe, care totodată îl reprezintă în raporturile cu celelalte autorităţi publice, cu persoanele juridice şi fizice din ţară şi din străinătate, precum şi în justiţie. De asemenea, ministrul Afacerilor Externe răspunde de întreaga activitate a ministerului în faţa Guvernului, precum şi, în calitate de membru al Guvernului, în faţa Parlamentului.
Activitatea specifică a ministerului este desfăşurată de personalul diplomatic şi consular, ale cărui statut, drepturi şi obligaţii sunt stabilite de Legea nr. 269/2003 privind Statutul corpului diplomatic şi consular al

României. Personalul diplomatic și consular activează în administrația centrală sau în serviciul exterior[25].

Membrii Corpului diplomatic și consular sunt, de regulă, diplomați de carieră și au un statut socioprofesional specific, conferit de atribuțiile și răspunderile ce le revin pentru înfăptuirea politicii externe a României, conform prevederilor Legii Nr. 269 din 17 iunie 2003, Cap. 1, art.1, alin. 2.

Mandatul Ministerului Afacerilor Externe este de a asigura realizarea politicii externe a statului român în concordanță cu interesele naționale și cu statutul României de membru în structurile europene și euroatlantice.

Conform actelor normative în vigoare, Ministerul Afacerilor Externe asigură realizarea politicii externe a statului român, inclusiv participarea la procesul de integrare europeană și euroatlantică a României, și colaborează la elaborarea, fundamentarea și realizarea politicii economice a României, în conformitate cu reglementările legale în vigoare și cu Programul de guvernare.

Ministerul Afacerilor Externe acționează pe plan extern pentru promovarea și protejarea intereselor României, ale cetățenilor săi și ale persoanelor juridice.

Pentru materializarea direcțiilor de activitate, sunt urmărite cu prioritate următoarele obiective**:**

- Asigurarea securității României prin intermediul politicii externe
- Promovarea intereselor României și a poziției internaționale a României în relațiile bilaterale
- Urmărirea intereselor internaționale și interne ale României în plan multilateral și prin proiecte speciale de politică externă
- Promovarea și sprijinirea intereselor cetățenilor români și realizarea activităților consulare
- Realizarea diplomației culturale și a diplomației publice, promovarea imaginii României și a românilor de pretutindeni[26].

[25] (http://www.mae.ro /index.php?unde=doc&id=5013&idlnk=0&cat=2)

[26] http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5013&idlnk=0&cat=2

Capitolul 3

EARLY WARNING ÎN CRIZA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN PENTRU ROMÂNIA

Narciz Bălăşoiu

Pentru a reda o imagine cât mai amplă a conflictului ruso-georgian este oportună identificarea elementelor ce au prefigurat şi au condus nemijlocit către deznodământul din luna august a anului 2008. Chiar şi în urma unei analize frugale a evenimentelor din perioada pre-conflict, se observă abundența semnalelor al căror efect a contribuit din plin la escalarea situației. Evenimentele s-au derulat cu o dinamică relativ constantă pe parcursul anului 2007 şi de la începutul lui 2008, urmând ca, în vara celui din urmă an, ostilitățile să se succeadă cu o viteza halucinantă. Deşi tensiunile şi-au făcut simțită prezența pe toate palierele – politic, social şi militar - este necesară distincția episoadelor care au contribuit în mod direct la escalarea conflictului, în raport cu acelea care au constituit cadrul contextual al desfăşurării ostilităților.

Presa a acordat spații extinse acestui subiect, fapt ce a conferit posibilitatea unei analize consistente şi judicioase, dificultatea persistând astfel mai degrabă în sfera decantării informațiilor. Mass-media din România a tratat de asemenea cu deosebit interes subiectul, simțind importanța regională a conflictului şi, totodată pericolele mai mult sau mai puțin directe la adresa României sau a intereselor sale.

Asemenea conflictului din Kosovo, cel din Caucaz are un impact semnificativ în plan regional sau internațional nu atât prin efectele sale directe, cât mai ales prin forța precedentului şi a mesajului pe care le incumbă. Autoritățile române au urmărit cu maximă atenție fiecare pas făcut

de cei doi beligeranţi pe parcursul derulării evenimentelor, având însă privirea îndreptată spre zona relativ tulbure a relaţiilor cu Republica Moldova şi Transnistria.

Primul semnal ce poate fi încadrat în sfera evenimentelor de avertizare timpurie îl constituie momentul exprimării intenţiei Georgiei de a se retrage din Comunitatea Statelor Independente (CSI). Astfel, în luna octombrie 2007, preşedintele Comisiei pentru Integrare Europeană din Parlamentul georgian, Nino Nakaşidze, declara că apartenenţa Georgiei la CSI este neraţională şi inoportună.

Lipsa unor evoluţii pozitive în relaţiile dintre Rusia şi Georgia este unul din factorii care, în opinia lui Nino Nakaşidze, nu putea permite Georgiei să mai participe la lucrările acestei comunităţi, lăsând să se înţeleagă că momentul retragerii este iminent. Potrivit parlamentarului georgian, multe dintre subiectele puse în discuţie la summit-ul CSI din Duşanbe de la acea dată nu aveau nici un efect asupra dezvoltării Georgiei ca parte componentă a organizaţiei, fiind totodată semnalate o serie de decizii cu caracter discriminatoriu la adresa georgienilor, ca apartenenţă etnică.

Mai mult, Rusia a introdus un embargo la mărfurile provenite din Georgia, astfel că Nakaşidze a încercat să demonstreze imposibilitatea creării unei zone de comerţ liber cu Federaţia Rusă care ar fi fost benefică şi altor state cu excepţia Rusiei. Trebuie de asemenea menţionat că la summitul CSI din Duşanbe, din 5 octombrie 2007, preşedintele Georgiei, Mihail Saakaşvili, a refuzat să semneze majoritatea documentelor elaborate în cadrul reuniunii şi a plecat fără a se întâlni cu preşedintele rus de atunci, Vladimir Putin.

Începutul anului 2008 a adus un eveniment extrem de important în inventarul conflictului, şi anume realegerea lui Mihail Saakaşvili în funcţia de preşedinte al statului georgian. Declaraţiile acestuia dinaintea şi de după alegeri sunt de o fermitate şi un optimism specific contextului electoral, promiţând, pe de o parte, un bilet câştigător în problema Abhaziei, iar pe de altă parte, în mod oarecum contradictoriu, reiterând necesitatea ameliorării relaţiilor cu Federaţia Rusă.

Proaspătul mandat al preşedintelui Saakaşvili aducea în prim plan şi o abordare mult mai pragmatică a problematicii legate de situaţia conflictuală. Un prim pas îl reprezentau rezultatele referendumului pe tema aderării la NATO, moment pe care Kremlinul l-a calificat drept tendenţios şi cu implicaţii directe pentru adâncirea faliei separatiste din Georgia.

Un alt moment cu încărcătură simbolică l-a constituit decizia din 18 ianuarie de a se renunța la Kalaşnikov ca arma principală din dotarea forțelor armate georgiene în favoarea unei arme americane. De cealaltă parte, Statele Unite au făcut un anunț în care reafirmau sprijinul pentru aderarea Georgiei la NATO, chiar în ajunul investirii preşedintelui Mihail Saakaşvili. Aceste momente au consfințit calea pro-americană pe care liderii georgieni au ales atunci să-şi continue drumul în materie de politică externă. Mijlocul lunii februarie este marcat de gestul îndrăzneț al provinciei Kosovo de a-şi proclama independența. Evenimentul a creat o serie de tensiuni pe plan internațional, punând chiar şi Uniunea Europeană în incapacitatea de a adpopta un ton comun în legătură cu acest subiect. Precedentul, periculos sau nu, fusese creat.

Georgia, alături de România şi de o serie de state cu interese în probleme de natură separatistă, au declarat că nu vor recunoaşte independența Kosovo. Acestă mutare a provinciei ex-iugoslave nu a rămas însă fără ecou, ducând la intensificarea eforturilor Abhaziei şi Osetiei de Sud de a-i urma exemplul şi cerând în mod deschis, pe 17 februarie 2008, să le fie recunoscută independența pe baza precedentului Kosovo. În paralel, Rusia a făcut şi ea un pas important, constituind pe teritoriul abhaz şi osetin secții de votare în vederea desfăşurării alegerilor prezidențiale ruse, fără însă a avea formal acordul autorităților georgiene.

Ziua de 8 martie este depozitara unui eveniment extrem de important, fiind pentru prima dată când disputa excede cadrul declarativ, locul fiind luat de acțiuni cu caracter militar. Un avion de recunoaştere fără pilot a fost doborât pe teritoriul Abhaziei, lângă Ochamchira. Abhazia a acuzat Georgia de survolarea ilegală a spațiului său aerian iar Georgia a negat acuzația, amintind însă că teritoriul în cauză îi aparține de jure. UNOMIG a deschis o anchetă în acest sens, dar „insuficiența probelor" a împiedicat stabilirea cu exactitate şi certitudine a identității şi apartenenței avionului.

În contextul summitului NATO desfăşurat la Bucureşti în perioada 2-4 aprilie 2008, relațiile au devenit cu atât mai încordate cu cât Georgia şi-a exprimat cu vehemență dorința de a intra sub umbrela de securitate a Alianței, fapt ce a stârnit reacții dure din partea liderilor de la Kremlin, astfel că, pe 21 martie, parlamentarii ruşi au cerut recunoaşterea Abhaziei şi Osetiei de Sud dacă Georgia aderă la NATO.

În perioada premergătoare summitului NATO de la Bucureşti, liderii georgieni au demarat o serie de discuții cu principalii factori de decizie din

cadrul Alianței, scopul principal fiind acela de a convinge liderii forului Nord-Atlantic să-i ofere accederea în Membership Action Plan (MAP) considerat un pas simbolic și consistent spre aderarea la Alianță – din cauza precedentului aderării imediate a tuturor statelor cuprinse în acest program – dar și o garanție mai importantă, chiar dacă neangajantă și doar simbolică, pentru securitatea Georgiei.

Pe aceleași coordonate, Mihail Saakaşvili a încercat să „îndulcească" atitudinea Federatiei Ruse și NATO deopotrivă cu privire la planul său de aderare, propunând formule de autonomie nelimitată Abhaziei, ba mai mult, pe 29 martie, propunerea acestuia fiind completată și de vicepreşedinția provinciei. Deşi în mod formal Putin a agreat propunerea constructivă a lui Saakaşvili, aproape concomitent Preşedintele rus a luat decizia sporirii trupelor din Abhazia, fapt ce a stârnit proteste îndreptățite în tabăra georgiană.

Indiferent de motivele reale - respectiv incompatibilitatea cu politicile de extindere ale NATO sau presiunile extrem de puternică venite din partea Rusiei - cert este că la data de 3 aprilie, Georgia și Ucraina nu au primit MAP-ul. În schimb a fost înregistrat angajamentul Alianței că ambele state vor fi primite în NATO. Acest fapt a fost contabilizat ca o neîmplinire, ca rezultat al negocierilor, și pentru România, de către autorități, dar și ca un eşec de către opoziția de la Bucureşti și o mare parte a presei, din cauza asumării publice, în mod public, alături de SUA, a susținerii pentru aderarea Georgiei la dobândirea MAP al NATO.

În lumina noilor evenimente, Abhazia a respins, în cele din urmă, oferta de reconciliere și acord a preşedintelui Saakaşvili, reiterând dorința și ambiția absolută de a dobândi suveranitate deplină, nefiind luată în calcul nici posibilitatea de a primi responsabilități în administrația de la Tibilisi după reintegrare.

În urma rezultatelor summitului de la Bucureşti, lucrurile s-au precipitat cu o viteză îngrijorătoare astfel că, din luna aprilie a anului 2008, evenimentele capătă conotații din ce în ce mai ostile și confruntaționale între Moscova și Tbilisi, calea către o confruntare militară fiind larg deschisă.

Incidentul dronei a revenit în actualitate când, pe 20 aprilie, Abhazia a informat UNOMIG că pe teritoriul său a fost doborât în aceeași zi, la ora 9:57 un avion fără pilot aparținând Georgiei, care intrase „fraudulos" pe teritoriul regiunii autonome. Georgia neagă la început, pentru ca mai apoi să admită acest incident, însă se prevalează de aflarea avionului pe teritoriul

georgian și acuză faptul că avionul fără pilot a fost doborât de un avion de vânătoare rusesc. UNIMOG deschide o anchetă în care solicită implicarea celor două părți, dar Georgia refuză sub mențiunea că o astfel de implicare ar influența ancheta.

Spre sfârșitul lunii aprilie, tonul retoricii Rusiei s-a acutizat, dovada constituind-o declarația din 26 prin care se evoca posibilitatea unei intervenții militare în Abhazia sub pretextul asigurării securității propriilor cetățeni. În acest context, Moscova lansează o serie de alegații menite să tragă un semnal de alarmă cu privire la faptul ca Georgia se pregătește de război, fiind urmate de replici în plan concret, Rusia mărindu-și efectivele militare în zonă, concomitent cu deschiderea a încă 15 noi posturi de supraveghere și control între Abhazia și Georgia.

Ca efect al acestei suplimentări, la începutul lunii mai, în Abhazia se aflau mai bine de 1000 de militari ruși, de partea cealalată întreaga armată a Georgiei având peste 7000 de militari desfășurați în poziții defensive de-a lungul graniței cu regiunea separatistă. În condițiile unei situații de maximă tensiune, cele două părți se acuzau reciproc de provocări, în timp ce comunitatea internațională, în frunte cu SUA, a făcut apel la calm și cooperare.

La mijlocul lunii, au mai avut loc de asemenea o serie de incidente grave. Pe 15 mai, o persoană și-a pierdut viața într-un schimb de focuri între forțele osetine și cele georgiene, pentru ca ulterior să survină anunțul Rusiei că ar fi reținut un spion georgian pe teritoriul său. În zilele următoare, forțele georgiene au operat arestări în rândul trupelor de menținere a păcii ruse, demersul fiind catalogat de către președintele Medvedev drept *„o provocare inadmisibilă”*.

Pe 26 mai, ONU a făcut publice concluziile raportului cu privire la incidentul aviatic din 20 aprilie. Raportul UNOMIG a stabilit că un avion rus a doborât avionul georgian pe data de 20 aprilie. Misiunea ONU a alcătuit un raport în care acuza direct Rusia de agresiune împotriva Georgiei, moment prielnic pentru Saakashvili ca să declare că *“Pentru prima dată ONU, direct și irevocabil, arată Rusia cu degetul”*. În raport se mai stipula că avionul aparținea Ministerului de Interne și nu Ministerului Apărării, deci nu era un zbor militar.

Sfârșitul lunii mai este marcat de o serie de explozii pe teritoriul Abhaziei, soldate cu 6 răniți, din cauza cărora Georgia este acuzată de “terorism de stat”. În perioada imediat următoare, Rusia a desfășurat în mod ilegal 400

de trupe în Abhazia încălcând, în mod flagrant şi unilateral, înţelegerile internaţionale.

Georgia a cerut ajutorul Occidentului, însă în contextul întâlnirii care urma să aibă loc pe 7 iunie, la Sankt Petersburg, între Medvedev şi Saakashvili, cel din urma a decis să nu întreprinda nici o acţiune cu caracter provocator la adresa Federaţiei Rusie. Moscova declara că acelea erau trupe ce vor ajuta la reabilitarea infrastructurii strategice.

Luna iunie a fost deschisă de întâlnirea la cel mai înalt nivel între cele două state în vizibil conflict de poziţii fundamentale însă, în mod surprinzător, cadrul desfăşurării întrevederii, precum şi tonul discuţiilor dintre cei doi lideri - Saakashvili şi Medvedev - este unul deosebit de amical. Principala propunere formulată de Georgia a fost aceea de a înlocui trupele de menţinere a păcii din cele două regiuni separatiste cu o poliţie civilă supervizată de UE si OSCE, urmând că Rusia să joace un rol activ în aceasta construcţie.

Pe 15 iunie, sunt semnalate schimburi de focuri între Georgia şi Osetia de Sud, în presă apărând, totodată, informaţii conform cărora Rusia a deschis o bază militară în Abhazia şi a înarmat zona respectivă.

Prima zi a lunii iulie prefigurează o problemă umanitară de proporţii prin decizia autorităţilor abhaze de a închide graniţele informale ce separă regiunea de teritoriul aflat sub autorităţilor legitime ale Georgiei, fapt ce nu i-a împiedicat pe abhazi să stabilească legături maritime cu ruşii de la Soci la Gagra. Două zile mai târziu, au avut loc schimburi de focuri prelungite între osetini şi georgieni soldate de aceasta dată cu două victime. Pe 4 iulie, Osetia de Sud declara „mobilizarea generală" în faţa Georgiei, abhazii declarându-se, la rândul lor, pregătiţi în orice moment să le sară în ajutor pentru a respinge un eventualul atac militar.

Un atentat cu bombă în orasul abhaz Gali lăsa în urmă patru victime, printre care şi un traducător oficial al ONU. Din acest moment, dinamica ostilităţilor pare să fi scapat de sub control, evenimentele escaladând haotic de la o zi la alta.

Sub titulatura Kavkaz-2008 şi sub acoperirea unor exerciţii militare, peste 8.000 de soldaţi ruşi au participat, la mijlocul lunii iulie, la ample manevre antiteroriste în Caucazul rusesc. Colonelul Igor Konasenkov declara, cu privire la aceste simulări, că „*obiectivul principal al acestor exerciţii este de a evalua coordonarea conducerii militare în caz de ameninţare teroristă în sudul Rusiei şi, că urmare a agravării situaţiei în zonele de conflict din*

Abhazia și Osetia de Sud. Forțele armate ruse se vor antrena în vederea unei eventuale participări la operațiuni speciale de menținere a păcii în zonele de conflict armat".

La manevrele ruse au participat și trupe aeropurtate, forțe aeriene și antiaeriene, Flota Rusă a Mării Negre și cea a Mării Caspice, precum și unități de grăniceri și unități ale Ministerului de Interne desfășurate deja în regiune. Amploarea operațiunilor militare efectuate sub acest pretext, ca replică la exercițiul Sea Breeze 2008, desfășurat de NATO în Ucraina și Georgia, reprezenta un semnal de alarmă menit să-i convingă pe cei care mai aveau îndoieli cu privire la cât de departe este dispusă Rusia să meargă în acest conflict.

Încercările din zilele următoare ale Secretarului american de Stat Condoleeza Rice și ale șefului diplomației germane de a detensiona situația prin întreprinderea unor turnee diplomatice, adevărate tururi de forță în capitalele statelor implicate și a regiunilor separatiste rămân fără ecou. Pe 19 iulie s-a consumat un incident deosebit de violent, constând în atacarea cu grenade a unui post de poliție georgian de către milițiile abhaze, informația nefiind însă asumată oficial de atacatori.

Luna august debutează cu un incident a cărui gravitate reprezintă un semnal ce aruncă inerentul război în sfera certitudinii. Un vehicul ce transporta 6 ofițeri de poliție georgieni a fost atacat de separatiști în apropiere de Tskhinvali. Cinci dintre cei șase au fost răniți grav. Forțele georgiene au decis, pe moment, să nu riposteze pentru a nu potența escaladarea conflictului în mod ireversibil.

În ziua următoare, șase sud-osetini își pierd viața în republica separatistă ca urmare a tirurilor georgiene, după ce tiruri de mortiere lansate de pe teritoriul Osetiei de Sud, sub responsabilitatea forțelor de menținere a păcii ruse, au lovit o serie de așezări gruzine aflate la granița cu provincia separatistă. Pe 3 august, odată cu exprimarea îngrijorărilor Rusiei cu privire la declanșarea unui conflict armat de mare anvergură între Osetia de Sud și Georgia, sute de persoane din provincia separatistă au ales să se pună la adăpost din calea războiului perceput ca inevitabil.

Pe data de 7 august, au fost interceptate o serie de convorbiri telefonice, al căror protagonist era un paznic al tunelului Roki, ce raporta superiorilor săi "aglomerarea" tunelului aflat în obiectiv confirmând, pe această cale, prezența trupelor și a blindatelor rusești ce pătrundeau pe teritoriul statului georgian.

Conflictul ruso-georgian a început ca o dispută purtată la nivel retoric şi a sfârşit printr-un război sângeros. Elementele enumerate anterior incumbă o serie de informaţii cu valoare de indiciu prin care se putea lesne prefigura deznodământul dramatic.

Evenimentele s-au derulat cu intensitatea crescândă în progresie geometrică, astfel că, în proximitatea verii lui 2008, mediile avizate chiar şi într-o mai mică măsură anticipau faptul că soluţia violenţei va prevala. Poziţia României a contat proporţional cu forţa sa pe plan internaţional şi a avut în vedere interesele sale regionale, cu predilecţie pe cele în regiunea extinsă a Mării Negre, Republica Moldova şi Transnistria.

Capitolul 4

PERCEPȚIA ASUPRA CRIZEI

Narciz Bălăşoiu

Dincolo de aspectul referitor la capacitatea României de a intui gravitatea evenimentelor aflate în derulare, Bucureştiul a resimțit fără îndoială eforturile de revenire a Rusiei în prim-planul politicii internaționale. Asemenea celorlaltor state aflate la granița fostului imperiu sovietic, România privea cu îngrijorare consolidarea influenței ruse într-o zonă pe care aceasta nu s-a ferit să o numească "de interes critic".

Ingerința Occidentului în acest spațiu, materializată adesea prin instalarea unor regimuri democratice, a fost catalogată de Kremlin drept o încălcare a "jurisdicției" sale. După destrămarea URSS, la începutul anilor '90, Moscova şi-a pierdut capacitatea de a contrabalansa influența Occidentului, chiar şi în spatele Cortinei de fier, astfel că începutul mileniului trei a găsit Federația Rusă în postura de a avea la porțile sale principala organizație politico-militară la nivel global - NATO.

Faptul că Alianța Nord - Atlantică este percepută ca reprezentând principala amenințare la adresa securității Rusiei nu constituie un secret pentru nimeni, acest aspect fiind făcut public în cadrul unui document oficial de maximă importanță, şi anume Doctrina Militară.

Acesta a fost tabloul pe care România l-a avut în vedere în perioada premergătoare conflictului propriu-zis, fiind pe de altă parte conştientă de faptul că frustrările acumulate de-a lungul ultimelor două decenii de către fostul mare imperiu ar putea conduce către un deznodământ dramatic.

Această perspectivă asupra crizei ruso-georgiene s-a consumat până în momenul în care evenimentele au început să se precipite iar conflictul militar violent direct să escaleze, devenind astfel evident faptul că pârghiile

de intervenţie prin care Federaţia Rusă purtase această confruntare erau pe cale să exceadă spaţiul declarativ, economic şi diplomatic.

O schimbare de optică a României asupra evenimentelor din Caucaz avea să survină o dată cu declanşarea primelor episoade cu caracter violent. Începutul lunii august a fost marcat de un incident grav, când un vehicul ce transporta 6 ofiţeri de poliţie georgieni a fost aruncat în aer de separatişti în apropiere de Tskhinvali. Deşi acest eveniment putea conduce la declanşarea conflictului armat, autorităţile georgiene au luat decizia să nu riposteze cu aceaşi intensitate, pentru a nu arunca situaţia pe un drum fără întoarcere. Nici zilele ce au urmat nu au fost scutite de astfel de evenimente, astfel că pe 2 august au fost înregistrate 6 victime în Osetia de Sud, ca urmare a unui schimb de focuri la graniţă cu trupele gerogiene. În paralel, Rusia a făcut eforturi susţinute pentru a duce evenimentele într-o zonă care să-i permită o implicare totală. În timp ce concentra trupe de "menţinere a păcii" în zona de conflict, Moscova nu mai contenea în a aduce acuzaţii Occidentului privind o implicare "în mod iresponsabil" în această problemă (inclusiv livrări de armament), creâdu-şi astfel premisele pentru o intervenţie militară pe care probabil o avea în plan indiferent de reacţiile Georgiei.

Această perioadă de aproximativ o săptămână a fost un soi de preambul pentru ceea ce avea să se declanşeze în noaptea de 7 spre 8 august, când situaţia a devenit pe cât de clară, pe atât de gravă - pe teritoriul Europei se purta din nou un război. Invazia Georgiei de către Federaţia Rusă a fost momentul simbolic prin care fostul imperiu sovietic îşi reintra în drepturi, în forma pe care o preconiza, violent, agresiv, contra unui duşman simbolic, cu ocuparea unor zone strategice de control al culoarului Est-Vest prin Caucazul de Sud, pentru a arăta tuturor că şi-a redobândit statutul, voinţa şi capabilităţile de superputere.

Dincolo de repercusiunile directe şi imediate ale acestui episod, efectele sale au produs o schimbare de percepţie nu numai în rândul statelor aflate în proximitatea teatrului de război, precum România, ci şi la nivelul întregii comunităţi internaţionale. În traducere liberă, mesajul pe care Federaţia Rusă a dorit să-l transmită cu acest prilej Uniunii Europene, NATO, Statelor Unite ale Americii - într-un cuvânt, Occidentului - a fost acela că nu mai are de gând să facă nici un compromis în privinţa spaţiului post-sovietic şi că va utiliza la nevoie şi mijloacele militare pentru a-şi prezerva şi consolida influenţa în respectiva regiune.

Această abordare a pus sub semnul întrebării valorile și interesele pe care România le are în zonă din perspectiva politicii externe și de securitate. Din nevoia de a oferi un răspuns puternic din partea statelor din zonă Mării Negre, președintele României, Traian Băsescu a întreprins un turneu-organizat foarte repede în aceste țări cu scopul de a evalua situația și evoluțiile din jur, pentru ca la finele vizitei în statele litorale Mării Negre să elaboreze un mesaj de susținere pentru Georgia.

Pe toată perioada acestui război ruso-georgian, România a avut privirea ațintită către Republica Moldova și Transnistria a căror situație deja precară și se putea deteriora în orice clipă pe fondul unui astfel de moment generator de instabilitate.

Capitolul 5

MOMENTELE/OCAZIILE DE LUARE A DECIZIILOR

Șeila Abdișa

Putem identifica mai multe momente care reprezintă ocazii de luare a deciziilor, în unele cazuri existând şi măsurile aferente, în lectura autorităților de la Bucureşti:

1. Ambasada Georgiei la Bucureşti informeză Ministerul Afacerilor Externe şi Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.
2. Patru tineri georgieni cer autorităților române acordarea statutului de refugiat.
3. Guvernul Georgiei face apel la poporul român să ajute cu donații poporul georgian. De asemenea, ambasada Georgiei la Bucureşti cere intervenția militară a țărilor prietene.
4. Liderul abhaz acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei.
5. Reuniunea de urgență a miniştrilor de externe NATO.
6. Problematica stabilizării regiunii.
7. Problematica procesului decizional pe plan intern relativ la criză.
8. Reuniunea Consiliului European de la Bruxelles.
9. Reuniunea CAGRE de la Bruxelles.

1. *8 august 2008 – Ambasada Georgiei la Bucureşti a informat Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.*

REACŢIE: 9 august 2008 – Şedinţă CSAT
SCOP: Evaluarea evoluţiilor din Georgia şi impactul lor asupra securităţii şi stabilităţii regionale.
POZIŢIA ADOPTATĂ:

- se reafirmă necesitatea respectării suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei;
- se face apel la părţile implicate în conflict să dea dovadă de responsabilitate şi să înceteze ostilităţile, în vederea creării de condiţii pentru negocieri care să garanteze pacea şi stabilitatea în regiune.
- România se va alătura comunităţii internaţionale pentru a identifica o soluţie politică a crizei din Georgia.
- Instituţiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetăţenilor români din Georgia, dacă situaţia o va impune.

Prima şedinţă CSAT, organizată pe tema conflictului ruso-georgian, s-a caracterizat prin sub-reprezentare la nivelul decizional prin lipsa Primului Ministru, Călin Popescu Tăriceanu, a Ministrului Economiei şi Finanţelor, Varujan Vosganian, prin reprezentarea la nivel de adjuncţi directoriali ai SIE şi SRI şi prin absenţa şefului Statului Major General, Gheorghe Marin[27]. Se poate observa, de asemenea, că deciziile adoptate în cadrul aceastei şedinţe au reprezentat mai degrabă o asumare de poziţie. În fapt, România a reiterat opiniile sale referitoare la respectarea suveranităţii şi a integrităţii teritoriale a Georgiei. Mai mult, România - ca stat membru UE şi NATO - a declarat alinierea acţiunilor sale la interesul comunităţii internaţionale de identificare a unei soluţii pentru criza din Georgia. Se poate afirma, aşadar, că la acest moment, România s-a axat mai mult pe calitatea sa de membru UE şi NATO, decât pe luarea unor decizii individuale publice la nivelul relaţiei bilaterale cu Georgia.

2. *10 august 2008 – Patru tineri georgieni au cerut autorităţilor române să le acorde statutul de refugiat.*

CONTEXT: Patru tineri georgieni au cerut autorităţilor române să le acorde statutul de refugiat, după ce au fost reţinuţi de politiştii de frontieră

[27] A se vedea în acest sens comunicatul de presa din 9 august 2008 al CSAT, www.presidency.ro.

la 500 de metri de punctul de graniță Nădlac. Cei patru migranți, cu vârste cuprinse între 23 și 26 de ani, au fost depistați de polițiști la frontiera cu Ungaria, aceștia încercând să iasă ilegal din România cu scopul de a ajunge într-o țară din spațiul Schengen.

3. *11 august 2008: Guvernul Georgiei face apel la poporul român să ajute cu donații poporul georgian, iar ambasada Georgiei la București cere intervenția militară a țărilor prietene.*

REACȚIE: 12 august 2008 – este convocată a doua ședință CSAT
SCOP: analiza ultimelor evoluții ale conflictului din Caucazul de Sud, în special situația umanitară din zonă.
POZIȚIE ADOPTATĂ: - CSAT hotărăște trimiterea de ajutoare umanitare la Tbilisi (medicamente și produse sanitare);

- se manifestă preocuparea față de securitatea din regiune și se reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
- România se va alătura UE și NATO, contribuind cu propria sa expertiză la promovarea unei soluții negociate pentru stabilitate în Caucazul de Sud.

Se remarcă faptul că cea de-a doua ședință CSAT a fost bine reprezentată la nivel decizional, însă, exceptând ajutorul umanitar promis Georgiei, nu aduce hotărâri publice noi față de prima ședință CSAT din 9 august 2008[28]. Această ședință vine, în mod evident, ca un răspuns la solicitarea Georgiei de ajutor umanitar și, așa cum am menționat anterior, la nivel decizional este singurul element de noutate pe care îl aduce cea de-a doua ședință CSAT.
În urma celor două ședințe ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării, pe tema conflictului ruso-georgian, se poate observa că deciziile României se limitează mai degrabă la elemente publice la nivel discursiv, la nivel de declarații, de asumări de poziție, decât să contureze linii propriu-zise de acțiune în sensul unei implicări mai active în găsirea unei soluții pentru criza georgiană.

[28] A se vedea comunicatul de presa al sedinței CSAT din 12 august 2008, www.presidency.ro.

4. *14 august 2008: Liderul abhaz, Seghei Bagapș, acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei.*

REACȚIE: 15 august 2008- MAE: România a exportat armament în Georgia, în condiții perfect legale.
POZIȚIE ADOPTATĂ: - Reprezentanții Ministerului de Externe de la București recunosc că România a livrat armament și muniție de infanterie autorităților georgiene, cu respectarea prevederilor legale internaționale, în condițiile în care Georgia nu este supusă unui embargo în acest sens.
- România a livrat armele „cu respectarea Cartei ONU, a regimului internațional de sancțiuni și a principiilor Codului de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme", a subliniat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu, afirmând, de asemenea, că exporturile au fost efectuate pe bază de licențe individuale.

5. *19 august 2008: Reuniunea de urgență a miniștriilor de externe NATO*

REACȚIE: participarea Ministrului de Externe al României, Lazăr Comănescu.
POZIȚIE ADOPTATĂ: Lazăr Comănescu a exprimat în cadrul reuniunii de urgență a miniștrilor de externe NATO, preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia.

Reuniunea de urgență a miniștrilor de externe ai NATO, a reprezentat un nou prilej pentru România de a întări poziția sa referitoare la necesitatea respectării suveranității și a integrității teritoriale a Georgiei. Conform ministrului de externe, Lazăr Comănescu, România a avut o participare substanțială în cadrul acestei reuniuni, tocmai prin tăria cu care și-a susținut convingerile.

6. *Problematica stabilizării regiunii*

REACȚIE: Vizitele președintelui, Traian Băsescu, în perioada 19-22 august 2008, în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia și Republica Turcia.
SCOP:
- discutarea situației din Georgia și a consecințelor în plan regional;

- dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre, prin creşterea implicării unor actori multilaterali relevanți, precum UE, NATO şi OSCE.

POZIȚIE ADOPTATĂ[29]:

- Din punctul de vedere al României, ca de altfel şi al UE şi NATO, organizații din care România face parte, integritatea teritorială a Georgiei este esențială şi ea trebuie menținută;
- Prioritatea majoră era reprezentată de aplicarea acordului de încetare a focului semnat între Preşedintele în exercițiu al UE, Sarkozy, şi Federația Rusă, pe de-o parte şi Georgia, pe de altă parte;
- Traian Băsescu a făcut apel la toți şefii de state din regiunea Mării Negre să aibe o atitudine ponderată şi înțeleaptă, pentru ca viitoarele evoluții să fie pozitive;
- Preşedintele României a susținut că Georgia ar trebui să găsească formule pentru a începe negocieri directe cu Federația Rusă;
- România se va ralia inițiativei Turciei de creare a unei forțe de descurajare a terorismului, de descurajare a proliferării armelor de distrugere în masă în Marea Neagră, fiind deblocată participarea țării noastre la operațiunea "Black Sea Harmony" – după Campania de susținere a extinderii Operațiunea Active Endeavour în Marea Neagră, în anii 2005-2006;
- Exprimarea speranței că proiectele energetice vor fi continuate în ciuda conflictului din Georgia;
- Traian Băsescu a sugerat celorlalți şefi de state să adopte, ca poziții oficiale ale statelor lor, elementele şi nuanțele de abordare cuprinse în Rezoluțiile CAGRE din 13 august 2008 şi Rezoluția Consiliului Nord-Atlantic, adoptată la nivelul miniştriilor de externe, în data de 19 august 2008.
- Se observă, în urma declarațiilor de presă susținute de Preşedintele României, Traian Băsescu, în urma vizitelor sale efectuate în statele cu ieşire la Marea Neagră, că România a reiterat poziția adoptată inițial, precum şi faptul că nu au existat divergențe de opinie între poziția României şi pozițiile celorlalte state.

[29] A se vedea declarațiile de presă ale Preşedintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu Preşedinții Ucrainei, Georgiei, Republicii Moldova, Republicii Turcia şi Republicii Azerbaidjan, din 20, 21 şi 22 august 2008, www.presidency.ro.

7. *Problematica procesului decizional pe plan intern.*

REACŢIE: 27 august 2008 – Mircea Geoană, preşedintele Comisiei de Politică Externă din Senat solicită audierea ministrului de externe, Lazăr Comănescu şi a ministrului Apărării, Teodor Meleşcanu.
POZIŢII ASUMATE:
- Mircea Geoană acuză că reacţia autorităţilor române a fost prea timidă;
- Lazăr Comănescu susţine că la reuniunile miniştriilor de externe ai UE şi NATO de la Bruxelles, din 13, respectiv 19 august 2008, România a avut o participare substanţială;
- Teodor Meleşcanu consideră că România a putut, cu ocazia acestui conflict, să demonstreze o capacitate crescută de previziune şi de monitorizare.

Aşa cum se poate observa, România nu a avut o poziţie unitară pe plan intern referitoare la instrumentele de acţiune folosite în procesul de soluţionare a conflictului ruso-georgian. Aceste disensiuni îşi pot avea originile în proximitatea alegerilor parlamentare şi a debutului campaniei electorale. Se poate vorbi despre acuze ale liderului opoziţiei, ce sunt aduse cu scopul discreditării şi a periclitării imaginii principalilor decidenţi din această criză.

8. *1 septembrie 2008: Reuniunea Consiliului de la Bruxelles*

REACŢIE: participarea Preşedintelui, Traian Băsescu, la această reuniune.
POZIŢII ASUMATE:
- se remarcă reacţia disproporţionată a Rusiei;
- este condamnată decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte independenţa Osetiei de Sud şi a Abhaziei;
- se solicită ca soluţiile pentru Osetia de Sud şi Abhazia să ţină cont de principiul independenţei, al suveranităţii, al integrităţii teritoriale şi al inviolabilităţii frontierelor;
- se apreciază că statele europene au dat dovadă de solidaritate condamnând Rusia;
- Traian Băsescu anunţă că Rusia a cerut României, printr-o scrisoare oficială, să recunoască independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud.

Încă o dată, cu ocazia reuniunii Consiliului de la Bruxelles, România dă dovadă de aliniere la acțiunile și pozițiile UE, condamnând Rusia pentru uzul de forță disproporționată, dar și pentru recunoașterea unilaterală a independenței Abhaziei și Osetiei de Sud.

9. *15 – 16 septembrie 2008: Reuniunea CAGRE de la Bruxelles*

REACȚIE: participarea Ministrului de Externe, Lazăr Comănescu
POZIȚII ASUMATE:
- șeful diplomației române anunță intenția României de a participa cu o unitate deplin operațională de 20 de membri, în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare;
- România analizează posibilitățile concrete de a participa la eforturile de reconstrucție post-conflict.

În data de 17 septembrie se ia decizia CSAT de trimitere a unității, iar la 18 septembrie 2008 se adoptă HG 1130 ce reprezintă baza juridică a constituirii echipei românești din EUMM în Georgia.
Participarea unei unități românești la eforturile de monitorizare, în urma încheierii conflictului, reprezintă una dintre singurele decizii adoptate de România în cadrul acestei crize, cu efecte in plan concret.

Capitolul 6
LEADERSHIP

Șeila Abdișa

Pentru ca statul român să își asume o poziție cu privire la situația din vara anului 2008, din Georgia, era necesar consensul instituțiilor ce dețin o pondere în decizia de politică externă. Pentru a putea identifica principalele trăsături ale leadership-ului român, trebuie amintit faptul că în această criză centrul de comanadă a fost asigurat de Președintele României, Traian Băsescu, împreună cu Consiliul Suprem pentru Apărarea Țării (CSAT), instituție care, conform Constituției, este condusă tot de Președintele statului. Așadar și în cadrul acestei crize ca și în alte situații precedente de criză internă sau internațională, președintele Băsescu și-a asumat rolul principal.

Analizând retrospectiv acțiunile președintelui Romaniei în situații de criză se pot desprinde câteva regularități: în primul rând, Traian Băsescu, „omul poporului" își asigura maximum de vizibilitate în acțiunile pe care le inițiază și are tendința de a se poziționa în rolul „eroului salvator", poziție specifică unui mit politic cu mare influență asupra votanților. În al doilea rând, se remarcă abilitatea președintelui de a-și imprima autoritatea păstrând limitele legalității constituționale (a se vedea prezidarea Comitetului Național pentru Situații de Urgență în criza inundațiilor din 2005 în absența premierului de la acea vreme, Călin Popescu Tăriceanu).

Revenind la criza determinată de conflictul ruso-georgian din august 2008, se poate afirma că leadershipul român a fost *vizibil* (prin turneul pe care președintele Băsescu l-a efectuat în statele din jurul Mării Negre, prin ajutorul umanitar acordat Georgiei, ș.a.), dar în același timp răspunsul leadershipului la această criză a fost unul *moderat* (președintele României

face apel la șefii statelor din regiune pentru a avea o atitudine „ponderată și înțeleaptă”) și *simbolic.*

De altfel merită remarcat faptul că leadershipul român a formulat o poziție oficială ce a fost menținută pe parcursul întregului conflict dar și în perioada postconflictuală, astfel România, prin leadershipul său, având o poziție *constantă*. Tot în legătură cu poziția oficială a României pe parcursul ostilităților ruso-georgiene, trebuie menționat faptul că aceasta a adoptat o poziție *aliniată* la cea a Uniunii Europene, in spiritul calității României de membră a UE (România *„va susține fără rezerve poziția Uniunii Europene de a se căuta un alt mecanism; alte mecanisme trebuie dezvoltate pentru a găsi soluții conflictelor înghețate și nu pentru a le menține și a crea condiții ca ele să izbucnească neprevăzut și cu urmări extrem de importante pentru securitatea statelor).*

Mai poate fi adăugat în legătură cu leadership-ul român pe parcursul crizei, faptul că instituțiile implicate au funcționat și colaborat în conformitate cu prevederile constituționale. Cu toate acestea, prima ședință CSAT a fost caracterizată prin subreprezentare, acest aspect fiind motivul ce a determinat organizarea si celei de-a doua sedințe CSAT. Un element de premieră în abordarea crizei l-a constiuit demersul Administrației Prezidențiale de a consulta experți independenți in regiunea Caucazului, reprezentanți ai lumii academice și societatea civilă, în vederea formulării unui răspuns coerent și pe măsura complexității situației.

Capitolul 7

CONFLICTUL DE VALORI

Monica Oproiu

Criza georgiană din august 2008 a reprezentat pentru decidenții români o provocare imensă din mai multe puncte de vedere, desfășurându-se pe fundalul precampaniei electorale pentru alegerile generale din noiembrie, la momentul apropierii de bilanț a guvernului în funcție. Totodată, a constituit primul test serios pentru noul ministru de Externe și ocazia de a reabilita această instituție, după eșecurile amplu comentate de presă ale fostului deținător al portofoliulu. În plus, criza s-a produs într-un spațiu vizat în mod deosebit de strategia română de politică externă și respectiv de securitate, dar mai ales de planurile ambițioase ale președintelui de a promova România ca actor regional important.

Reacția autorităților române trebuia deci să fie pe măsura acestor provocări, cu atât mai mult cu cât UE (din care România face parte) și-a asumat de timpuriu gestionarea crizei georgiene. Preocuparea pentru menținerea liniei adoptate de președinția franceză a UE trebuia îmbinată cu protejarea intereselor românești, definite la nivelul Președinției și ulterior al CSAT, întrunit de două ori pe parcursul conflictului armat, pe 9 și 12 august.

Conflictul ruso-georgian a fost receptat cu îngrijorare în mediile decizionale de la București din cauza scenariului "țară mare versus țară mică"/"război interstatal în Europa" și a posibilității de contaminare în regiune, ceea ce putea antrena un episod similar în Republica Moldova. Pe măsură ce lucrurile au evoluat, s-a stabilit că războiul nu afectează direct interesele de securitate ale României și nici nu implică direct, în zona de conflict, un număr mare de cetățeni români cărora să trebuiască a li se acorda asistență consulară de anvergură, miza Bucureștiului fiind una care ținea de

implicaţiile indirecte prin atacul asupra Georgiei dar şi de imaginea României şi de capacitatea de proiecţie a stabilităţii în regiune.

Personajul cel mai vizibil a fost Preşedintele, tot el fiind acela care a definit parametrii receptării conflictului pentru publicul român şi a stabilit poziţia oficială asumată în plan internaţional. Din declaraţiile sale de pe parcursul lunii august - şi ulterior din cele făcute la Bruxelles, cu ocazia reuniunii extraordinare a Consiliului European (1 septembrie) - transpare **conflictul de valori** care a influenţat deciziile şi poziţiile adoptate de România în această criză. Acesta se referă în primul rând la relaţia României cu Georgia şi cu Rusia, iar în al doilea rând la parteneriatul strategic cu SUA şi apartenenţa la NATO şi UE, realităţi ce reclamau acţiuni mai vizibile şi poziţii mai clare şi ferme ale Bucureştiului pe parcursul acestei crize. În plan secundar, conflictul de valori era alimentat de aspiraţiile de lider regional ale României şi de actor responsabil, cu valoare adăugată, în cadrul UE.

Relaţia României cu Georgia era una în mod tradiţional bună, reglementată printr-un acord politic de prietenie şi cooperare (1996) şi marcată de faptul că guvernul de la Bucureşti fusese primul care a recunoscut independenţa Georgiei în 1991, după destrămarea URSS[30]. Mai mult, România face parte din Grupul de Prieteni ai Georgiei, alături de Suedia şi Polonia, incluzând Tbilisi-ul pe lista statelor care beneficiază de ajutor economic din partea autorităţilor de la Bucureşti.

De asemenea, poziţia strategică a Georgiei pe culoarele de transport al energiei din zona caspică în spaţiul comunitar şi interesul evident al României pentru securizarea importurilor sale implicau o atitudine favorabilă a decidenţilor de la Bucureşti faţă de statul caucazian, a cărui prietenie era deci cu atât mai valoroasă cu cât putea aduce beneficii importante Bucureştiului.

De cealaltă parte, relaţia cu Rusia era una problematică, marcată de sincope frecvente, dar şi cu perspectiva unei îmbunătăţiri după întâlnirea la nivel înalt Băsescu-Putin prilejuită de summitul NATO de la Bucureşti. Singurul beneficiu concret al acestei reuniuni la nivel înalt fusese invitaţia adresată de preşedintele Putin omologului său român pentru efectuarea unei vizite la Moscova, în luna septembrie; aceasta ar fi oferit ocazia mult aşteptată de a da un impuls politic important "dezgheţării" relaţiei bilaterale. Se ştie că

[30]Ministerul Afacerilor Externe- Relaţii bilaterale cu Georgia, online pe www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3

Rusia reprezintă principalul exportator de energie în plan european și singurul furnizor extern pentru România, care plătește un preț ridicat în comparație cu celelalte state din UE dependente de gazul rusesc, acoperindu-și, însă, un procent important de necesități din producția internă. Totuși, o condamnare fără echivoc a acțiunii Rusiei în Georgia însemna o periclitare serioasă a perspectivelor firave de ameliorare a relației bilaterale, întrezărite în aprilie și putea antrena represalii de ordin economic, în special.

Astfel, România a ales să-și reafirme sprijinul pentru Georgia, fără însă a condamna fățiș Rusia, mai târziu aliniindu-se poziției UE care a criticat "folosirea disproporționată a forței". Sprijinul acordat Georgiei a fost nu numai politic, declarativ, ci și concret, sub forma ajutorului umanitar oferit în timpul conflictului (în urma deciziei CSAT din 12 august[31]) și a contribuției financiare stabilite la Conferința donatorilor din octombrie (1,6 milioane de euro)[32]. Această atitudine a fost salutată de președintele georgian Saakașvili, care i-a mulțumit lui Traian Băsescu pentru "asistența oferită de România" cu ocazia vizitei acestuia la Tbilisi pe 21 august, numindu-l "un prieten foarte bun și un mare susținător al țării noastre"[33]. În același context, președintele român a arătat că "susținem fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei", atât în relațiile bilaterale, cât și în interiorul UE și NATO, care și-au afirmat angajamentul în acest sens la 13 și 19 august[34].

Cu toate acestea, trebuie explicată absența președintelui român de la reuniunea de solidarizare cu Saakașvili din timpul conflictului, la care au participat șefii statelor prietene Georgiei. Percepută ca un fel de "trădare" de către participanți, absența lui Băsescu ar putea fi explicată prin dorința de a face, conform tradiției istorice românești, un joc diplomatic abil și complex, care să mulțumească pe toată lumea și prin care să fie evitate orice poziții ferme ce ar putea antagoniza vreunul din actorii importanți pentru interesele naționale ale României.

---

[31] Comunicat de presă: Ședința CSAT din 12 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10131_ro.pdf

[32] Comunicat: Participarea României la Conferința donatorilor pentru Georgia, 22 octombrie 2008, http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=37255&idlnk=2&cat=4

[33] Comunicat de presă: Conferința comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei, Tbilisi, 21 august 2008, pag 1, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10144_ro.pdf

[34] *Ibidem*, pag 1

Astfel, Bucureştiul nu putea fi acuzat de lipsă de solidaritate, dat fiind ajutorul concret oferit Georgiei în timpul crizei, dar nici preşedintele Băsescu nu risca să fie asociat cu susţinerea neechivocă a lui Saakaşvili de către ruşi, a căror bunăvoinţă trebuia menţinută în perspectiva unei viitoare îmbunătăţiri a relaţiei bilaterale. O altă explicaţie plauzibilă se referă la faptul că plănuita vizită a preşedintelui Băsescu în statele riverane Mării Negre urma oricum să includă Georgia, prezenţa acestuia pe esplanadă alături de Saakaşvili nefiind deci indispensabilă. Astfel, preşedintele român a evitat un demers ce s-ar fi putut dovedi neproductiv şi dezavantajos pe termen mediu şi lung, chiar dacă absenţa sa a ridicat iniţial câteva semen de întrebare.

De asemenea, România nu a răspuns pozitiv - şi nici nu avea cum - la cererea de ajutor militar lansată de Saakaşvili; în primul rând, iniţiativa preşedintelui georgian era nerealistă şi stânjenitoare pentru destinatari, iar în al doilea rând, ca stat membru NATO, România nu putea furniza ajutor militar într-un teatru de război fără acordul aliaţilor, care în mod previzibil nu ar fi fost acordat.

Un alt aspect semnificativ ce trebuie menţionat aici îl constituie remarca lui Traian Băsescu prin care l-a îndemnat pe Saakaşvili să înceapă negocierile cu Rusia[35]. Dincolo de motivaţiile asupra cărora nu putem decât să speculăm, importante sunt efectele produse - România a fost acuzată neoficial că prin aceasta face politica Rusiei, fapt care, coroborat cu ecourile negative ale absenţei preşedintelui Băsescu de la evenimentul mai sus menţionat, a aruncat o umbră de îndoială asupra capacităţii Bucureştiului de a fi loial, pe de o parte, şi de a fi convingător în rolul de lider regional, pe de altă parte. În plus, o astfel de remarcă depăşea mandatul stabilit în cadrul UE şi NATO, reprezentând o nefericită contribuţie proprie românească, ce amintea de îndemnul adresat preşedintelui sârb de a negocia cu liderii kosovari după proclamarea independenţei provinciei Kosovo în februarie 2007.

În ciuda susţinerii declarate pentru Georgia, poziţia României a fost cât se poate de diplomatică faţă de cealaltă parte implicată. Astfel, în intervenţiile oficiale s-a evitat culpabilizarea Federaţiei Ruse, preşedintele fiind sfătuit să se abţină de la declaraţii care să o vizeze direct. La reuniunea extraordinară a Consiliului European din 1 septembrie, poziţia României a

[35] *Ibidem,* pag 2

fost aceea de a condamna utilizarea disproporționată a forței în Georgia (la unison cu UE), fără a cere însă sancțiuni împotriva Rusiei[36]. Această atitudine moderată se înscria în planul președintelui Băsescu de "pragmatism și depolitizare, pe cât posibil" a relației cu Rusia, expus cu ocazia primirii corpului diplomatic român la Cotroceni, pe 2 septembrie[37]. A doua componentă a conflictului de valori se referă la poziționarea României ca partener strategic al SUA și membru al UE și la modalitatea în care decidenții de la București trebuiau să acționeze din această perspectivă. În primul caz, situația era dificilă, dat fiind faptul că mandatul administrației Bush jr - susținător ferm al Georgiei și al președintelui Saakașvili - se apropia de sfârșit, influența acestuia fiind în consecință foarte mult diminuată și posibilitățile de acțiune, limitate. În acest context, statutul României de partener al SUA în această regiune și de prieten al Georgiei obliga autoritățile de la București să își asume susținerea fără echivoc a leadershipului de la Tbilisi și să adopte o poziție fermă de condamnare a Rusiei.

Din cealaltă perspectivă, ambițiile Bucureștiului de a aduce plus-valoare în cadrul UE trebuiau împăcate cu preocuparea de a nu alimenta divergențele de la Bruxelles între statele care ar fi ales să susțină Georgia și pe Saakașvili și cele pentru care evitarea antagonizării Rusiei reprezenta prioritatea. În consecință, soluția a constituit-o adoptarea unei poziții moderate, de condamnare a acțiunilor Rusiei fără a cere sancțiuni împotriva ei, prin care România a părut că nu face altceva decât să urmeze linia Bruxelles-ului și propriul interes de a nu periclita ireversibil relația cu Moscova.

La nivel declarativ, decidenții români au ales să promoveze intens principii de drept internațional precum integritatea teritorială, prin care au transmis un mesaj clar și celor care mizează pe cartea autonomiei ținutului secuiesc. Astfel, președintele a subliniat că *"România rămâne o țară credincioasă principiului că integritatea teritorială, suveranitatea, inviolabilitatea frontierelor sunt principii care garantează pacea în Europa și abandonarea lor poate duce la evoluții care să afecteze securitatea multor state*", arătând

[36] NewsIn - "Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă și solicită UE să negocieze soluții", 1 septembrie 2008, online pe http://www.newsin.ro/basescu-georgia-summit.php?cid=view&nid=1f6158fc-82cd-4647-8911-9d1e3de8113f&hid=media

[37] Discursul președintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii membrilor Corpului Diplomatic român, Palatul Cotroceni, 2 septembrie 2008, pag 3, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10183_ro.pdf

că ceea ce s-a întâmplat în Serbia (recunoaşterea independenţei Kosovo) nu trebuie să se repete în Georgia sau în altă parte[38]. Miza era însă aceea de a găsi un echilibru între principialitate şi eficienţă; în plus, susţinerea integrităţii teritoriale a republicii caucaziene era pusă în dificultate de faptul că europenii şi ruşii nu mai înţelegeau acelaşi lucru prin noţiunea de teritoriu al Georgiei, aceştia din urmă consfinţind discrepanţa prin recunoaşterea independenţei Abhaziei şi a Osetiei de Sud.

Cea de-a treia componentă a conflictului de valori se referă la modul în care criza putea afecta două paliere importante ale ambiţiilor preşedintelui Băsescu - strategia pentru zona Mării Negre şi implicit rolul de promotor al securităţii regionale asumat la Bucureşti, respectiv măsura în care acţiunea separatiştilor şi intervenţia Moscovei se pot repeta şi în cazul Republicii Moldova, al cărei conflict înghețat din Transnistria prezenta similarităţi importante cu cel din Caucaz. În acest context, deciziile de la Bucureşti trebuiau să probeze capacitatea României de a se manifesta ca un actor credibil în regiune, fidel poziţiilor asumate anterior, dar şi abilitatea de a menaja susceptibilităţile de la Chişinău, oferind în acelaşi timp sprijin pentru evitarea unui scenariu de tip "Osetia de Sud" la graniţa sa estică. În Stategia de Securitate Naţională adoptată în 2007, regiunea Mării Negre este caracterizată drept *"cea mai bogată parte a Europei în conflicte separatiste, dispute sau stări tensionate"*, exemplele vizând situaţia din Transnistria, Abhazia şi Osetia de Sud, Cecenia sau Nagorno-Karabah, care *"reprezintă grave ameninţări la securitatea regiunii și creează pericolul declanșării sau reizbucnirii unor confruntări violente"*[39]. În consecinţă, autorii *Strategiei* identificau drept soluţie, printre altele, *"abținerea (țărilor riverane) de la sprijinirea în orice fel a mișcărilor separatiste, a organizațiilor extremiste și a activităților infracționale"*[40] din regiune.

Mai mult, prioritățile României pentru acest spaţiu erau, conform aceluiaşi document, crearea unui climat de stabilitate, securitate şi prosperitate, respectiv stimularea unei implicări europene si euroatlantice mai puternice şi mai productive[41]. Totodată, regiunea prezintă un interes deosebit şi datorită calităţii sale de *"principal spațiu de tranzit și sursă pentru energia din Europa"*, sporind miza în cazul unui conflict[42]. Odată cu integrarea în

[38] *Ibidem*, pag 1
[39] *Strategia de securitate națională a României,* 2007*,* pag 33, online pe http://www.presidency.ro/static/ordine/SSNR/SSNR.pdf
[40] *Ibidem,* pp 33-34
[41] *Ibidem,* pag 32
[42] *Ibidem,* pag 32

NATO şi UE, Bucureştiul a încercat să înainteze propria agendă cuprinzând revizuirea mecanismelor de rezolvare a conflictelor înghețate și avertizările privind posibilitatea reizbucnirii lor. Drept urmare, România trebuia să acționeze ca un actor capabil să concretizeze aceste preocupări şi să ofere rezultate pe măsura retoricii promovate.

Vizitele de lucru ale preşedintelui Băsescu în statele riverane Mării Negre pe 20 şi 21 august au reprezentat acțiunea cea mai vizibilă a României în litera strategiei de securitate, în cadrul crizei georgiene. Întrevederile cu omologii săi Preşedintele Republicii Moldova, Ucrainei, Georgiei, Azerbaidjanului şi Turciei i-au prilejuit preşedintelui român reiterarea preocupărilor față de problemele din regiune şi instrumentalizarea cooperării văzută ca panaceu pentru acestea.

Obiectivul comun al acestor vizite a fost enunțat astfel: *"discutarea situației din Georgia și a consecințelor în plan regional"*, a chestiunilor care *"țin de specificul relațiilor bilaterale"*, dar şi a unei teme *"de interes special pentru România",* adică *"dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre"*[43].

La Tbilisi, Băsescu a arătat că, în calitate de stat riveran la Marea Neagră, României îi este automat afectată securitatea ori de câte ori celelalte state din regiune trec prin momente dificile, securizarea zonei fiind astfel în interesul tuturor[44].

La Kiev, preşedintele a subliniat că evoluțiile din Georgia pot pune sub semnul întrebării politica energetică a UE, pe care România vrea să o consolideze şi a subliniat că Bucureştiul este în favoarea unor noi mecanisme de menținere a păcii în zonele cu conflicte înghețate[45].

La Baku, el a reiterat că "România este împotriva oricărei abordări care generează drepturi colective pentru minorități, punct de vedere valabil pentru Nagorno-Karabah, Kosovo şi Transnistria"[46], dar implicit şi pentru ținutul secuiesc ce aspiră (declarativ) la autonomie în cadrul statului român.

---

[43] Comunicat de presă: Vizitele de lucru ale preşedintelui României în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia, Republica Turcia, 19 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10136_ro.pdf

[44] Comunicat de presă: Conferința comună de presă a preşedintelui României şi a presedintelui Georgiei, 21 august 2008, pag 2

[45] Declarație de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Ucrainei, Viktor Iuşcenko, Kiev, 20 august 2008, pag 2, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10140_ro.pdf

[46] Declarație de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku, 21 august 2008, pag 2, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10142_ro.pdf

În fine, la Istanbul, discuţiile dintre cei doi preşedinţi s-au axat pe viitorul proiectului Nabucco, în conferinţa comună de presă arătându-se că "proiectele energetice rămân viabile chiar în situaţia conflictului georgian"[47].

Nu în ultimul rând, la Chişinău, atât Vladimir Voronin, cât şi Traian Băsescu au atras atenţia asupra similarităţii dintre situaţia Osetiei de Sud şi cea a Transnistriei, respectiv a riscurilor ce decurg din aceasta. Astfel, în opinia preşedintelui român, "conflictul transnistrean corespunde perfect cu ce s-a întâmplat în Kosovo şi Osetia de Sud" şi de aceea "a apreciat extraordinar de mult" capacitatea Republicii Moldova de a nu răspunde provocărilor separatiştilor[48]. Mai mult, liderul de la Cotroceni a arătat că România este un susţinător fără rezerve al integrităţii şi suveranităţii Republicii Moldova, reinterând că implicarea UE este „fundamentală şi esenţială"[49] în găsirea unei soluţii în acord cu dreptul internaţional.

Dincolo de aceste probleme punctuale, relaţia cu Chişinăul rămânea prioritară pentru Preşedinţia română, ca şi avansul acestui vecin pe drumul către integrarea în UE. În fond, în Strategia de Securitate Naţională se arată că "România are datoria politică morală de a sprijini Republica Moldova în parcurgerea procesului de modernizare, democratizare şi integrare europeană", dar şi de implicare în "rezolvarea conflictului separatist din raioanele estice ale Republicii Moldova"[50]. Ceea ce a obţinut preşedintele Băsescu la Chişinău, „coincidenţa punctelor de vedere între Republica Moldova şi România cu privire la conflictele înghețate"[51] nu reprezenta, însă, o premisă suficientă pentru dinamizarea şi ameliorarea reală a relaţiei Bucureşti-Chişinău, cu atât mai puţin cu cât România nu face parte din mecanismul de rezolvare a conflictului din Transnistria.

Abordând ca subiecte, de la criza georgiană la conflictele înghețate din regiune şi caducitatea mecanismelor de reglementare a lor şi până la viitorul proiectului Nabucco, consultările preşedintelui cu ceilalţi şefi de state

[47] Conferinţă comună de presă a presedintelui României, Traian Băsescu şi a preşedintelui Republicii Turcia, Abdullah Gull, Istanbul, 22 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10147_ro.pdf

[48] Declaraţii de presă ale presedintelui României, Traian Băsescu şi preşedintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin, Chişinău, 20 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10141_ro.pdf

[49] *Ibidem*

[50] *Strategia de securitate naţională a României,* 2007*,* pag 36

[51] Declaraţii de presă Băsescu, Voronin, 20 august 2008, pag 2

riverane Mării Negre au creat pe moment iluzia acțiunii în scopul promovării celor mai înalte valori ale conducerii României. Mai mult, prin acest turneu-fulger, Preşedintele şi-a consolidat imaginea unui lider activ, implicat în politica regională şi totodată a obținut noi puncte în competiția cu Premierul Tăriceanu care, aflat în vacanță, nici măcar nu a participat la prima reuniune a CSAT din 9 august. Au existat însă şi voci care au susținut că această inițiativă exclusiv prezidențială (MAE fiind cooptat doar pentru partea organizatorică) a dublat inutil eforturile europene de mediere a conflictului, făcând mai degrabă dovada unui "vedetism politic regional" decât să constituie un demers necesar.

Măsurile concrete luate de România au fost acordarea de sprijin politic şi financiar Georgiei şi participarea la misiunea civilă UE de monitorizare a implementării acordului de încetare a focului Medvedev-Sarkozy - aceasta din urmă constituind inițial adevărata piatră de încercare şi ulterior un succes din care se poate învăța. La nivelul deciziei însă, au trebuit luate în considerare toate aspectele reliefate mai sus, precum şi implicațiile pe termen lung ale pozițiilor asumate. De la nevoia de credibilitate instituțională şi personală (cazul Ministerului şi al ministrului de Externe) la concretizarea unor idei intens promovate ("România ca actor regional important şi membru care poate aduce un plus de valoare structurilor euro-atlantice din care face parte") şi refacerea /consolidarea relațiilor cu vecinii, respectiv securizarea rutelor energetice, opțiunile decidenților români au fost modelate de conflictul de valori ce reclama prioritizarea acestora în mod eficient şi armonizarea lor cu cele definite de principalii actori internaționali.

Confirmarea previziunilor româneşti despre reizbucnirea conflictelor înghețate a probat validitatea viziunii de la Bucureşti în ceea ce priveşte riscurile din regiune şi necesitatea abordării lor în cadrul instituțiilor euro-atlantice, reprezentând totodată un test şi pentru autoritățile române.

Capitolul 7

PREGĂTIREA, PREVENIREA ŞI DIMINUAREA EFECTELOR CRIZEI DIN PERSPECTIVA ROMÂNIEI

Roxana Ursu

Într-o declarație din octombrie 2004, publicată pe siteul MAE, Mircea Geoană sublinia importanța Georgiei pentru România şi aşezarea geo-strategică a acesteia în jurul Mării Negre. Ministrul de Externe din acea perioadă era de părere că Georgia constituie *„o piesă centrală în această construcție”*, ceea ce a încurajat consolidarea unei relații bilaterele fructuoase între România şi Georgia. România vedea Georgia ca un vecin imediat, iar din această perspectivă se prevedea o investiție *„în transformarea democratică din Georgia și în calitatea pe care România o are în Consiliul de Securitate al ONU”*[52].

Ca un rezultat al dorinței statului român de a încuraja consolidarea acestei relații bilaterale, “România a acceptat invitația Georgiei de a lua inițiativa și conducerea în comunitatea democrațiilor într-o vastă operațiune de sprijinire a orientărilor europene ale Georgiei”[53] în perioada care a urmat, dicutându-se totodată despre implicarea Georgiei în Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est. Concluzia la acel moment a ministrului român de externe a fost aceea că “Georgia este pentru noi o țară de o importanță

[52] Ministerul Afacerilor Externe, Declarație de presă a ministrului Mircea Geoană http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364

[53] Ministerul Afacerilor Externe, Declarație de presă a ministrului Mircea Geoană http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364

absolut deosebită. Sunt parteneri şi prieteni buni şi ştim că şi la Tibilisi, România este văzută ca o țară prietenă şi foarte loială”[54].

După patru ani de la declarația în cauză, în contextul dezvoltării crizei ruso-georgiene, se ivesc o serie de întrebări care atrag atenția asupra solidității relației România-Georgia. În ce măsură decidenții români şi instituțiile româneşti au fost capabile să prevadă şi să răspundă evenimentelor din Georgia? S-au mai confruntat aceştia în trecut cu crize similare şi, dacă da, au avut în vedere concentrarea atenției asupra sistemului de management al crizelor (existența unui plan de acțiune, a unor instituții eficiente şi legitime)? Sunt capabili decidenții să identifice potențiale amenințări, să acționeze cu rapiditate pentru a preveni escaladarea acestor amenințări şi să urmărească oportunități de limitare a pagubelor?

Nu dorim să atribuim României o vină pentru apariția acestei situații nefaste, însă suntem totuşi îndreptățiți să vedem în ce măsură România şi-a construit capabilitățile cu scopul de a preveni, a cunoaşte şi de a reacționa în ariile în care interesele sale sunt la mijloc în vederea diminuării costurilor unei asemenea crize pentru planurile sale pe termen lung.

Din 2004, România este membru cu drepturi depline al NATO, iar din 2007 s-a alăturat Uniunii Europene, două poziții foarte importante care ar trebui să-i ofere acesteia şansa afirmării în cadrul comunității internaționale. De asemenea, localizarea strategică a României în jurul bazinului Mării Negre şi la mică distanță de Federația Rusă este un alt aspect care ar trebui să acorde statului român o mai mare atenție şi relativă importanță în regiune. Practic, contribuția pe care România o poate aduce celor două organizații are o parte legată de capabilitățile sale de monitorizare şi anticipare a evenimentelor din Regiunea Mării Negre. Însă în ciuda acestor avantaje, decidenții români nu s-au dovedit pregătiți pentru a profita de ele în vederea creşterii importanței opiniilor şi pozițiilor României în comunitatea internațională. Acest lucru s-a observat şi în cazul recentului conflict georgian față de care Bucureştiul a avut o reacție rezervată.

Conform afirmațiilor ministrului Afacerilor Externe al României în cadrul şedințelor comisiilor reunite – comisia Afaceri Externe şi cea a Apărării şi Securității, ale Camerei Deputaților şi ale Senatului - România şi-a

[54] Ministerul Afacerilor Externe, Declarație de presă a ministrului Mircea Geoană http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364

îndeplinit rolul şi şi-a avertizat în timp util aliații şi partenerii despre acțiunile ulterioare, profunda cunoaştere a acestor fapte ducând la reacția rezervată a diplomației române în această criză.

România a fost mai activă în conturarea poziției comune a NATO şi UE față de eveniment, încercând să mențină Georgia pe traiectoria europeană şi euroatlantică, cu o formă accelerată de reconstrucție pentru a avea acest actor pe scena internațională, în ciuda divergențelor continue cu Rusia şi a pierderii *de facto*, pe termen mediu, a teritoriilor Abhaziei şi Osetiei de Sud.

Datorită lipsei instrumentelor pentru o analiză mai profundă a sistemului, ne putem baza doar pe declarațiile publice. Astfel, studiind declarațiile sau comunicatele de presă venite din partea principalelor instituții cu rol în aplicarea unui sistem de management al crizelor în cazul unor situații provenite din exterior, am constatat că percepția a fost aceea că România a reacționat cu întârziere, la mult timp după ce alte state au preluat inițiativa de a susține liderul Georgiei.

Această percepție nu este total greşită însă depinde de evaluarea exactă a situației. Chiar şi în acest caz, declarațiile Preşedintelui Traian Băsescu care condamnă agresiunea Rusiei asupra teritoriilor georgiene şi încălcarea flagrantă a principiului integrității teritoriale şi care, în acelaşi timp, îndemna la negociere între părți şi găsirea unei soluții paşnice pentru conflict au fost considerate ca fiind prea slabe, neconcludente şi evazive luând în considerare pozițiile uzuale asumate de Preşedinte în problemele interne.

România nu se află în fața primului conflict la granițe. Conflictul din Transnistria din 1991-1992 şi, mai târziu, cel din din Kosovo 1999, au reprezentat evenimente care au conturat capacitățile României pentru a face față unei astfel de tip de criză şi pentru a avea instituții abilitate să reacționeze. Decidenții români au explicat reacția lentă a României prin experiența anterioară, faptul că era vorba mai mult de o criză de securitate decât una în Relațiile Externe şi mai ales prin faptul că nu exista o amenințare directă la adresa securității României. În ciuda oricărei declarații, este evident că nivelul redus de implicare se datorează şi precauției în relațiile cu Federația Rusă, aflate în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, România - alături de alți prieteni ai Georgiei ca Suedia, Polonia, Cehia şi statele baltice - a fost unul dintre susținătorii fervenți ai aderării Georgiei la NATO. În acest context, au existat totuşi voci ca cea a

europarlamentarului social-democrat Adrian Severin care a susținut că *"nu suntem tari în alianțele noastre și nu mai avem spațiu de manevră",* din moment ce România este slab integrată în structurile europene[55]. În cazul crizei ruso-georgiene, nu au mai fost făcute afirmații de subliniere a "importanței sprijnirii prietenilor georgieni" care au ridicat semne de întrebare pentru mulți dintre partenerii din regiune, dar și pentru cei de dincolo de ocean, căci astfel de momente sunt cele în care trebuie să dovedești devotamentul față de prieteni și parteneri.

[55] Cotidianul, 13 august 2008, *Relația România-Georgia, turnesol pentru politica externă* http://www.cotidianul.ro/relatia_romania_georgia_turnesol_pentru_politica_externa-54970.html

Capitolul 8

COMUNICAREA ÎN CRIZĂ ȘI CREDIBILITATEA

Mirela-Ancuța Samoilă
Florentina Mitea

În ceea ce privește România și modul în care s-a exercitat comunicarea în raport cu criza din Georgia, vom analiza din două perspective: comunicarea exprimată de autorități, în cazul de față în principal - dacă nu exclusiv - de președintele Traian Băsescu și comunicarea mass media.

Comunicarea Preşedintelui

1. Rolul comunicării
În cazul Georgiei se fixează acțiunea politică întreprinsă de acesta. Se asigură de transmiterea infomației către ceilalți actori implicați în conflict și își crează o legitimitate.

2. **Tipologia comunicării** se referă la tipul de informație pe care îl transmite:
   - Informații despre situație: inițiative, acțiuni
   - Informații despre decidenți, actori: sisteme de relații, vulnerabilități, situații de interes
3. **Sursele** sunt variate: de la schimb de informații, vizite oficiale, echipa de monitorizare, oficiali români prezenți pe teritoriul Georgiei, etc.
4. **Caracteristicile comunicării:**
   - **Exactitate:** conformitatea mesajului cu situația din Georgia.

- **Oportunitate: valorificarea informației**
- **Credibilitate:** este o chestiune subiectivă, ține atât de relevanța și credibilitatea purtătorului de mesaj, de limbajul argumentat și legitimitatea pozițiilor apărate cât și de modul în care publicul este pregătit să recepteze un anumit tip de prezentare a conflictului reflectat în mesajele autorității.
- **Diversitatea:** comunicarea preşedintelui se face prin comunicate de presă, date din teritoriu, strategii

Comunicarea mass-media are rolul în cazul crizei din Georgia de a monitoriza şi de a crea percepții asupra situației din teren. Trei funcții derivă din această comunicare:

1. Se atrage atenția asupra păstrării principiului democrației prin informațiile pe care le oferă. Articolele se încadrează în tipologia hard-news.
2. Analiza privind calitatea rezultatului –război, pierderi de vieți omenești, apărarea teritoriului, agresiune.
3. Recunoşterea unor greşeli de fond.

Poziția mass media într-o criză depinde de contextul în care aceasta are loc. Deşi de multe ori presa se situează, fățiș (cazul actelor teroriste sau al loviturilor de stat) sau tacit (în cazuri în care se cere „neutralitate”, precum conflictele interetnice sau războaiele) de partea puterii politice, apărându-și, astfel, propriile interese, sunt și situații în care mass media susține pe cei care provoacă criza.

În cazul mass-mediei din România, reflectarea crizei din Georgia a fost facută cu obiectivitate din cauza relativei lipse de miză, însă de la caz la caz s-au înregistrat luări de poziții la nivelul comentariilor şi personajelor invitate care apărau mai degrabă poziția oficială aşteptată de către public – pro-georgiană şi anti-rusă – sau, din contra, apărau excesiv punctele de vedere ale propagandei ruse, inclusiv cu date de la instrumente media ruse. În general, la posturile generaliste chestiunea a fost prezentată neutru și succint, cu imagini de război menite să atragă audiența, în timp ce la posturile de ştiri, de nişă, dezbaterile au reflectat poziții multiple, dar cu nuanțe în funcție de post.

În general, a existat un fel de balanță în cadrul declarațiilor actorilor implicați prezentate, încercând să se reflecte cât mai exact şi complet realitățile din teren. Nu se cunoaşte nici un fel de distorsionare, neexitând elementul de refracție.

Prezentarea situației din Georgia în mass-media

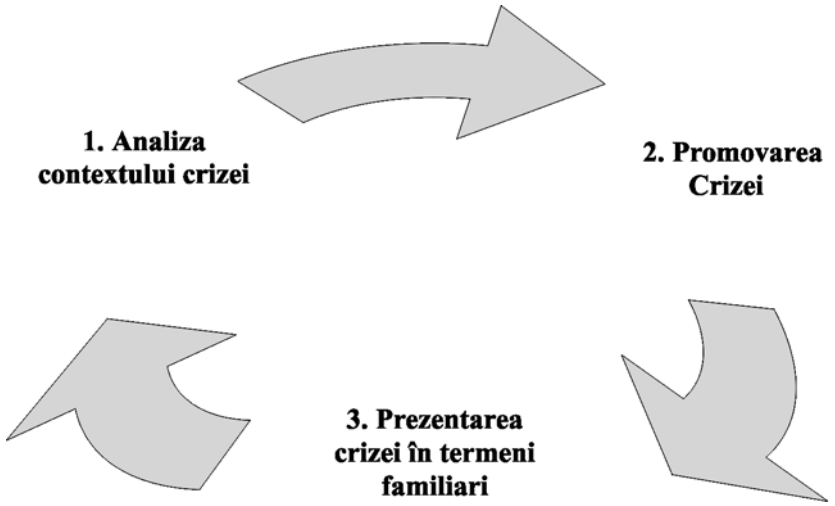

În funcție de menținerea sau nu a credibilității și legitimității în raport cu mass-media dar și cu publicul, guvernarea poate să se transforme din una plină de succes în una sortită eșecului.

În cazul autorităților românești cu privire la conflictul ruso-georgian, comunicarea către populație s-a făcut prin intermediul mass-mediei, aceasta difuzând publicului declarațiile făcute presei de leadership, dar și declarațiile oficiale de pe site-urile oficiale ale instituțiilor implicate.

Rapiditatea comunicării deciziilor luate, a viitoarelor mișcări în raport cu acest conflict, dar și comunicările de la nivel înalt cât și la nivel de ministere vin să ne evidențieze faptul că deschiderea către opinia publică întărește transparența decizională.

În cadrul acestei crize, au existat ***două trasee de comunicare***: ***comunicarea dinspre decident, ca un tot unitar spre opinia publică*** prin ***intermediul media*** și ***comunicarea dintre decidenți***, între autoritățile românești, la toate nivelurile implicate.

Despre primul tip de comunicare se cunosc modalitățile în care s-a făcut - prin media, prin apariția declarațiilor în cele mai cunoscute publicații românești, publicații care-și certifică, la rândul lor, credibilitatea prin numărul tirajelor. Despre al doilea tip, se poate spune doar că s-au aflat

detalii vagi tot prin intermediul media, prin preluarea comunicatelor de pe site-urile oficiale dar şi din analiza articolelor şi eliminarea motivaţiilor pentru care se reacţionează într-un fel şi nu în altul.

De aici rezultă, autorităţile implicate, cele care deţin controlul, dar şi coordonarea deciziilor prezentate publicului, pentru a sublinia echilibrul decizional. Avem implicate în coordonarea rezolvării crizei următoarele autorităţi: preşedintele României, Traian Băsescu, Primul Ministru, Călin Popescu Tăriceanu, CSAT, Ministrul Apărării, Teodor Meleşcanu, Ministrul Afacerilor de Externe, Lazăr Comănescu. Comunicarea între aceşti actori decizionali s-a făcut ţinându-se cont de latura externă a conflictului ruso-georgian, de posibilele rezultate în influenţarea conflictelor înghetaţe din Transnistria, dar şi problematica minorităţii maghiare cu cererea de acordarea a autonomiei Ţinutului Secuiesc.

Ponderea crescută a apariţiilor în presă şi a declaraţiilor lui Traian Băsescu poate fi justificată prin rolul său preponderent, constituţional în probleme de securitate, politică externă şi Apărare, prin cele două reuniuni succesive ale CSAT din primele zile ale conflictului, prin vizita în ţările din jurul Mării Negre şi prin prezenţa la Consiliul European extraordinar de la Bruxelles alături de Primul ministru. Comunicarea eficientă între autorităţile româneşti este reliefată prin declaraţiile care punctează aceleaşi idei esenţiale, referitoare la suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei, problematica minorităţilor dar şi exprimarea publică a faptului că România va urmări în acţiunile sale politica pe care UE şi NATO o vor trasa în această situaţie.

Tot pe acest palier al comunicării se cer făcute câteva precizări: momentul în care se declanşează criza este unul al concediilor în rândul autorităţilor publice, de aceea celula de criză la nivelul decidenţilor de prim rang s-a constituit cu mai multă dificultate – deşi a existat la nivelul funcţional incluzând toate instituţiile necesare a fi implicate.

Un fapt important este acela că, de la o criză la alta, se schimbă şi componenţa celor care se ocupă cu gestionarea acestor crize, iar schimbarea componenţei reduce, ba chiar anulează uneori lecţiile care se trag în urma fiecărei crize rezolvate. S-a întâmplat în acest caz cu deficienţele de comunicare între persoanele de rang inferior participante în prima fază, chiar şi la nivelul CSAT, şi cele ce au preluat problematica după sosirea din concediu, la primul nivel.

Tot la capitolul infomații care se difuzează în cercul media-autorități, este necesară completarea că presa deține monopolul informațional de facto de la fața locului, etajul politic preluând materiale acesteia și relatările de pe teren, în primă fază, gata prelucrate, pentru intervenția la nivel politic – fiind excluse aici componenta serviciilor de informații, Armata sau MAE, care s-au bazat în special pe datele proprii, care soseau însă cu un decalaj natural ținând de viteza de verificare și subiectivismul surselor din mijlocul conflictului.

Motivul preeminenței presei ca sursă aproape monopolistă, în prima fază și în timp real pentru componenta politică ține de faptul că evenimentele sunt atât de multe, se desfăşoară foarte repede, iar informațiile vin pe toate canalele media. Această constatare nu înseamnă că nu au existat informări înainte de debutul conflictului, că nu au existat atenționări în mecanismele cu atribuțiuni externe sau servicii de informații.

Trebuie precizat și aspectul potrivit căruia există în procesul de comunicare din timpul crizei două tipuri de comunicări: ***Comunicarea deschisă / proactivă,*** în care decidentul menține inițiativa în producerea de informații și stabilește o relație de prietenie-parteneriat cu media, iar celălat tip de ***comunicarea – cea defensivă/închisă*** unde netrasparența îi poate ***costa credibilitatea***.

În criza războiului ruso-georgian gestionată de către decidentul român comunicarea a fost în majoritatea cazurilor deschisă, urmărirea unei relații bune cu presa și transparența având conotații de imagine și cu relevanță electorale pe alocuri, deși se presupune că deschiderea autorităților vine să amelioreze starea de nelinişte care se instalează în rândul opiniei publice. Includerea în cercurile de dezbatere și evaluare a crizei a unor reprezentanți ai societății civile și experți din spațiul academic a folosit în special la actualizarea situației și la creșterea expertizei disponibile celulei de criză deoarece acest aspect nu a fost folosit prin publicarea lui în îmbunătățirea comunicării și creșterea credibilității autorității ce a utilizat aceste capabilități.

Dacă este să discutăm acum la nivel concret despre elemente ale comunicării, nemotivarea publică a lipsei lui Traian Băsescu la vizita susținătorilor Georgiei din 12 august 2008 (preşedintele Poloniei, Lech Karczynski, preşedintele ucrainean, Victor Yuscenko, preşedintele estonian, Toomas Henrik Ilves, preşedintele lituanian, Valdas Adamkus și premierul leton, Ivars Godmanis) a ridicat suspiciuni la nivel extern, între statele

participante, şi a stârnit comentarii diverse, speculaţii şi interpretări diverse din partea analiştilor care se exprimau public.

Dacă România se declara anterior războiului o „apărătoare" a Georgiei (sprijin în drumul spre NATO) de ce evită alăturarea cu aceste state care îl sprijineau simbolic pe Preşedintele Saakashvili şi critică planul de pace a lui Sarkozy? Ei bine o asemenea întrebare a fost chiar sugerată prin această „omisiune" de comunicare iar rezultatul interpretării a fost o susţinere a Georgiei dar nu una a Preşedintelui Saakashvili, cel puţin nu în acel moment şi în forma de frondă anti-rusă generată de acel gest, desfăşurat cu trupele ruse la intrarea în capitala Tbilisi, apoi a doua parte a mesajului, necriticarea publică a planului Sarkozy a reprezentat un comportament de evitare a criticării partenerului strategic european, Franţa, chiar dacă, cel mai probabil, la nivel diplomatic poziţia a fost sensibil diferită, cu recunoaşterea însă a rolului său pentru încetarea ostilităţilor.

Evident că absenţa a reprezentat şi o ocazie pierdută în amorsarea câtorva elemente importante ale comunicării pe care le-ar fi implicat deplasarea la Tbilisi alături de ceilalţi lideri – simbolistica solidarităţii, respingerea planului de pace deoarece reglementa retragerea trupelor de ocupaţie rusă, dar nu şi integritatea teritorială a Georgiei – elemente pentru care a fost necesară deplasarea ulterioară în turneul din jurul Mării Negre pentru a marca aceste nuanţe, cu avantajul singularizării prezenţei Preşedintelui României spre deosebire de prezenţa alături de alţi lideri care ar fi estompat relevanţa prezenţei sale şi a sprijinului României.

Vizita lui Traian Băsescu în Georgia a venit să clarifice poziţia României şi totodată să evidenţieze că această vizită, coroborată cu celelalte întâlniri şi discuţii cu statele din jurul Mării Negre, a marcat un rol specific pentru ţara noastră şi pentru Preşedintele României. Declaraţia potrivit căreia vizita „fusese programată înainte de izbucnirea conflictului" - aşa cum afirma Ministrul Apărării, Teodor Meleşcanu, pentru a elimina orice posibilă acuză adusă României că se poziţionează contra Rusiei prin vizita respectivă – a eliminat posibila interpretare a faptului că, prin evitarea Moscovei ca punct de trecere, era menită să fie o vizită a reprezentantului SUA şi partenerului său strategic în zonă pentru constituirea unei coaliţii anti-ruse.

După cum am precizat anterior o ***comunicare deschisă*** a unui decident ***consolidează credibilitatea*** acestuia, iar o ***comunicare închisă*** duce la ***piederea credibilităţii***. Credibilitatea dacă e pusă sub semnul întrebării, datorită modului în care se realizează comunicarea unei anumite informaţii,

este bine ca următorul pas să fie cel al corectării acestei informații pentru a opri procesul de creștere al destabilizării credibilității.

Cel mai elocvent exemplu în criza analizată îl reprezintă informația dată mediei de către liderul separatist abhaz, Serghei Bagapş, care acuză România de furnizarea de armament Georgiei, cu mesajul subliminal şi implicit al încălcării de către țara noastră a unor reguli internaționale pe această temă. Sosirea mesajului, în cazul României, de la nivelul acesta – spre deosebire de SUA acuzată direct de Kremlin sau de Ucraina şi Israel, acuzate la nivele diferite, arată şi aici lipsa de interes sau interesul marginal al Moscovei pentru acest mesaj, despre care a vrut însă să fie pronunțat public.

Ministrul Apărării a precizat, în primă instanță, că nu cunoaşte acest aspect dar că va verifica dacă exportul de arme s-a făcut pe cale comercială. Acest fapt a adus un plus prin faptul că nu a fost pronunțată de un ministru care avea o credibilitate redusă dar, pe de altă parte, a dus şi la scăderea credibilității afirmației inițiale prin menținerea ambiguității şi amânarea comunicării clare.

Ministerul Afacerilor Externe, responsabil al activității ANCEX, agenția de control al exporturilor strategice, a făcut ulterior o declarație menită să clarifice aspectele şi să dezmintă, pe fond acuzația reală adusă de liderul separatist: *„România, producător și furnizor de produse militare, a livrat armament și muniție de infanterie autorităților guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor Cartei ONU, a regimului internațional de sancțiuni și a principiilor și criteriilor Codului de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme"*[56].

Din acel moment situația a fost adusă la normal, comerțul cu arme făcut cu respectarea reglementărilor internaționale în vigoare nu poate fi pus sub semnul întrebării, nu poate fi împins spre sensurile absconse ale infracțiunii sau al cooperării secrete ilegale dintre cele două state. Mai mult, cum ținta comunicării era piața internă, explicația a fost suficientă pentru a închide subiectul.

Dacă acest fapt nu era explicat, adus într-o lumină clară, România putea să fie pe lista statelor care au ajutat Georgia în acest război şi care ar fi fost sancționate legitim, în diferite moduri, de Rusia şi chiar de către comunitatea internațională.

---

56 România a exportat armament în Georgia, în condiții perfect legale, precizează MAE, în ziarul „Adevărul", 15 august 2008

Un exemplu elocvent în acest sens, al unei condamnări „virtual legitime” la nivelul percepţiei publice a venit în cazul Ucrainei - care a ajutat militar Georgia, fapt care nu poate fi uitat prea uşor de Rusia, ca un stat „frate” să lupte împotriva sa. În acest caz afirmaţiile Preşedintelui Yushcenko care a apărat parteneriatul său cu Georgia – fără a arăta explicit legalitatea transferului de arme - şi propunerile constituirii Comisiei de control a opoziţiei Partidului Regiunilor au deschis calea atacurilor succesive şi gesturilor de retorsiune ale Moscovei faţă de Kiev.

Există autorităţi care concentrându-se asupra aspectelor de management al crizei şi fiind distrase de stres, accentuează problemele de credibilitate, nu mai ţin cont de informaţiile date publicului şi de efectele pe care le au acestea sau le contrazic la termene apropiate. Aşteptările publice şi performanţele reale în activitatea din domeniul lor pot costa leaderii implicaţi în managementul crizei, aşa cum o poate face neglijarea aspectelor simbolice.

În principiu autorităţile au tendinţa de a se ocupa doar de informaţiile şi aspectele cu trimitere directă la criză, fară a mai furniza opiniei publice mecanismul după care lucrează sau raţiunea luării unor anumite decizii nu întodeauna din greşeală, ci din nevoia de a evita vehicularea informaţiilor clasificate, motiv ce limitează conţinutul comunicării. Prăpastia care apare între decident – care apare public ca un atotştiutor, care nu lasă posibilitatea trasparenţei - şi opinia publică aduce cele două tabere în opoziţie. Cu atât mai mult dacă intervine media, cea care îşi permite, în lipsa unei informaţii certe, să se lanseze în speculaţii excesive.

Critica la adresa decidentului va fi mult mai aspră cu cât opinia publică este sau se simte dezinformată, căci scurgerea de informaţii – reală sau imaginară, către media - vine doar să aducă neclaritate, să potenţeze colapsul informaţiilor oficiale. Astfel, la încheierea crizei, autorităţile implicate chiar dacă au rezolvat cu succes criza, se vor trezi fără beneficiile de credibilitate pe care le-ar fi avut în cazul transparenţei. Nesiguranţa deciziilor luate cu uşile închise duce opinia publică la analogia cu regimurile autoritare şi la subestimarea valorii „puterii poporului”.

Au existat opinii care au pus mobilizarea decidentului român pentru îmbunătăţirea comunicării şi credibilităţii pe seama apropierii alegerilor generale, însă majoritatea consideră că România a vrut să fructifice acest moment pentru a-şi arăta importanţa în zona Mării Negre, aşa cum a vrut să sublinieze şi valenţele sale de previziune atunci când a susţinut şi că

avusese dreptate când atrăsese atenția organizațiilor internaționale că zona Mării Negre încă mai este sub influența conflictelor înghețate, care pot „să se încălzească" oricând.
Conștientizarea faptului că România este stat relevant și cu roluri unice de nișă pentru NATO și UE la frontiera lor de răsărit, prin repetarea acestui fapt de câte ori exista ocazia, a imprimat opiniei publice internaționale, dar și celei românești, ideea existenței unui rol al României în această criză, dar și așteptarea aferentă pentru acțiuni și rezultate concrete aferente unei atari responsabilități asumate. Acest element a permis ca autoritățile române să poată juca un rol care să trădeze faptul că România este un stat important în regiunea extinsă a Mării Negre dar, în același timp, și limitat în a face declarații mai puțin cumpănite sau care să reflecte exact starea de spirit a populației sale.

Criza de imagine. Componentă a crizei din Georgia sau strategie?

Imaginea reprezintă cristalizarea opiniilor și atitudinilor. Fie pozitivă sau negativă duce la susținerea sau modificarea unei idei și reprezintă o influență asupra comportamentului uman. Din cauza supermediatizării și vitezei comunicațiilor on line, în cazul unei crize care se petrece oriunde pe glob, în prim plan se află, în fapt, două crize concomitente: cea reală, în cauză – războiul ruso-georgian, așa cum a fost percepută de decidentul luat în discuție – și cea de imagine a crizei, care trebuie să beneficieze întotdeauna într-o democrație de un program special, paralel, de tratare a ei. Analiza constă în evaluare evoluției situației imaginii României față de diferite publicuri pe parcursul crizei războiului ruso-georgian, ceea ce constă în a identifica dacă România a suferit sau nu în urma crizei de imagine care a însoțit criza războiului ruso-georgian.
Caracteristicile crizei de imagine sunt următoarele:

- Insuficiența informației. Nu putem spune că România nu a avut informații despre natura crizei sau implicațiile ei. În primul rând direct, prin propriile mecanisme de cunoaștere în regiunea Extinsă a Mării Negre, apoi prin schimbul de informații cu partenerul startegic SUA, cu statele NATO și UE, țara noastră a avut la dispoziție – ba chiar a fost furnizoare, în mare măsură – a informațiilor care i-au putut oferi suport în luarea deciziilor.

- Vizibilitate maximă - efecte negative prin expunearea prelungită în spaţiul public. Nu este cazul, pentru că ţara noastra a fost săracă în declaraţii referitoare la situaţia din Georgia. Avem câteva declaraţii oficiale ale unor personalităţi din viaţa politică iar restul se reduce la comunicatele de presă ale lui Traian Băsescu. Mai relevante ar fi episodul absenţei de pe esplanada preşedinţilor din Tbilisi şi momentul acuzaţiilor privind o relativă încălcare a regulilor comerţului cu arme, prima fiind contracarată în cursul turneului Preşedintelui iar a doua fiind prompt şi exact tratată.

Însă ce este definitoriu pentru România, cel mai mare risc a fost faptul că a reuşit să compenseze o relativă lipsă de preocupare a oficialităţilor de a aplica un program bine definit de creare a unei identităţi în cazul situaţiei din Georgia datorat absenţei unei pregătiri şi planificări anterioare crizei şi a perioadei de vară şi concedii în care s-a derulat criza. Compensarea a venit – paradoxal – de la absenţa Preşedintelui din manifestarea de solidaritate de la Tbilisi şi, ulterior, din turneul efectuat în statele litorale Mării Negre, decizii ce au desenat identitatea de imagine a ţării noastre în criză.

Efectele negative sau riscul apariţiei unei crize de imagine a fost redus şi de prezenţa lui Traian Băsescu în cadrul cât mai multor întâlniri oficiale şi prin numeroasele declaraţii oficiale pe care le-a făcut. Mai mult, alinierea la poziţiile europene şi cumpănirea declaraţiilor, pe fundalul unui prototip de lider relativ impulsiv şi tranşant în acţiuni, cu singularitate mare în expunerea poziţiilor, a fost tocmai cea care a făcut diferenţa şi a permis singularizarea României în acest context în raport cu sine şi cu tipul de comportament cunoscut, toate acestea fără a afecta predictibilitatea sau continuitatea şi consistenţa poziţiei sale în temele majore apărate.

În cazul crizei de imagine se identifică deseori în substrat o criză organizaţională care la noi, în cazul războiului ruso-georgian, nu şi-a făcut apariţia. Discursurile lui Traian Băsescu au fost concrete şi nici pe departe justificative, însă limitate din punct de vedere al acţiunii în consecinţă, al actului concret. Faptul că Traian Băsescu a ieşit atât de des pentru a face declaraţii oficiale a asigurat o imagine pozitivă pe plan european.

România nu suferit o criză de imagine în cazul crizei războiului din Georgia. Decident în politica externă, de Apărare şi de securitate, preşedintele Traian Băsescu a controlat discursurile publice referitoare la situaţia din Georgia. Criza din Georgia a însemnat pentru România şi o oportunitate de lansare a profilului său pe plan regional.

Comunicarea pe plan internațional a fost o strategie bine conturată. Fără indoială nu se poate vorbi despre o criză de comunicare, autoritățile române fiind prezente și dirijând, dominând, în mare măsură, comunicarea publică și trendul evoluției crizei. Ca actor regional, România a oferit un echilibru între Georgia și Rusia, fără a face echilibristică între victimă și agresor ca alte state. Și-a îndeplinit rolul de țară europeană și a oferit sprijin umanitar, dar când a fost vorba de acuzații directe formulată fără echivoc împotriva Rusiei, România a fost rezervată și a preferat să preia formulele europene și euro-atlantice adoptate.

Capitolul 9

TRANSNAȚIONALIZARE ȘI INTERNAȚIONALIZARE

Adriana Sauliuc

Criza georgiană declanşată în vara lui 2008, reprezintă un eveniment important, atât pentru regiunea Caucazului de Sud, cât şi pentru marii actori care domină scena globală. Tensiunile dintre cele două părți implicate, care erau deja existente, au fost amplificate de o serie de evenimente politice, care au avut loc în lume şi care, într-o oarecare măsură, stau la baza declanşării crizei georgiene:

- atitudinea ostilă a Moscovei față de realegerea în fruntea regimului de la Tbilisi a lui Mihail Saakaşvili;
- declararea independenței provinciei Kosovo (16 februarie 2008) urmată de avertismentul pe care Rusia l-a dat referitor la faptul că această acțiune a creat un precedent periculos pentru statele din regiunea Caucazului, pe teritoriul căruia există conflicte înghețate;
- cererea pe care Osetia de Sud şi Abhazia au adresat-o comunității internaționale (17 februarie 2008), pentru recunoaşterea independenței, invocând modelul provinciei sârbeşti, Kosovo.

Chestiunea Kosovo a avut un impact major asupra evenimentelor care au avut loc în Georgia. Recunoaşterea acestuia de către mari actori precum SUA şi mai multe state din UE, a "motivat" Rusia şi regimurile separatiste de pe teritoriul Georgiei să forțeze obținerea independenței, mai ales că, Summit-ul NATO de la Bucureşti (aprilie 2008), a scos la iveală diferențele de opinie ale membrilor Alianței în legătură cu aderarea Georgiei şi a Ucrainei la structura nord-atlantică.

În ceea ce priveşte **crizele şi conflictele din zona Mării Negre, acestea au adânci rădăcini în istoria regiunii, unde statele au apărut şi au dispărut, dar populaţia a rămas.** [57] Orice diferend din regiunea extinsă a Mării Negre, indiferent de cauza care stă la baza acestuia, are elemente de competiţie geopolitică şi geoeconomică, putând fi redus,într-o formă simplistă, e adevărat, la o ciocnire între forţele "pro-occidentale" şi "anti-occidentale" sau "pro-ruse" şi "anti-ruse".

În mod cert, **evenimentele din Georgia, au determinat modificări importante ale mediului de securitate în regiunea extinsă a Mării Negre**[58], incluzând Republica Moldova şi statele din zona Caucazului de Sud - Armenia şi Azerbaidjan. Criza din Georgia nu putea să rămână fără urmări pentru statele aflate în proximitate geografică şi a căror istorie le leagă de Rusia, putându-se observa o serie de schimbări a aspectelor de securitate regională datorate în primul rând repoziţionării acestora.

Evenimentele din Georgia **au readus în prim plan un fapt de necontestat: harta politică a zonei Mării Negre este influentaţă de o fostă mare putere, Rusia**[59], succesoare a URSS-ului, care a rămas în continuare un actor major în regiune şi încearcă să-şi redobândească, prin acţiuni agresive în diferite domenii, un statut de superputere. Din această perspectivă şi plecând de la felul în care aceasta acţionează în proximitatea geografică, efectele crizei georgiene au fost puternic resimţite de statele din regiune, care au perceput atitudinea ostilă a Rusiei ca urmare a perceperii acţiunii armate din Georgia drept un semnal şi o ameninţare la adresa suveranităţii si integrităţii lor teritoriale.

Aflată într-o situaţie geopolitică caracterizată de instabilitate şi fără perspective imediate de ameliorare, Regiunea Extinsă a Mării Negre este principala zonă transnaţională care a resimţit urmările războiului ruso-georgian, alături de cercul statelor din spaţiul post-sovietic – CSI – dovada cea mai clară fiind existenţa unei rezoluţii la reuniunea CSTO care a urmat

---

[57] Mircea Mureşan, Gheorghe Văduva, *Criza, conflictul şi războiul,* vol. I, Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2007, p. 238.

[58] Georgeta Gavrila, *Implicaţiile conflictului din Georgia asupra securităţii în regiunea Mării Negre,* Politici şi strategi în gestionarea conflictualităţii, vol. 5, Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate, Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2008, p.13.

[59] Costin Ionescu, *Marea Neagra – un pivot geopolitic în disputa?* Geopolitica, Nr. 1(5)/2005, an VII, http://www.geopolitica.ro/revista/5/rev_05_005.pdf, p.46.

care condamna Rusia și nu o rezoluție e susținere a sa, cum s-ar fi așteptat. Conflictul ruso-georgian și abițiile cunoscute ale Rusiei de a reveni ca superputere, prin acapararea rolului de sursă a politicii externe, de apărare și securitate în tot spațiul post-sovietic, a transformat regiunea Mării Negre într-o zonă cu grad sporit de risc, marcată de dispute politico-militare și economice, dar și de procuparea Rusiei de a-și revizui statutul, rolul și chiar frontierel în zonă. Rusia este statul cu cea mai imprevizibilă evoluție, imprevizibilitate care a avut un efect major asupra statelor din regiune.[60] Criza din Georgia a atras atenția asupra faptului că Rusia, după o foarte lungă perioadă de timp în care a fost cel mai important actor în Marea Neagră, caută să își mențină rolul de pivot pe care l-a jucat odată[61] și că nu era dispusă să renunțe la vechea politică, fiind prea mare și prea inoculată cu reflexe imperiale[62], pentru a accepta un rol modest în regiune.

Din acestă cauză, interpretarea unanimă a fost că Rusia va continua să încerce să își afirme statutul de principală putere în zonă, căutând să obțină tot ceea ce poate această poziție să îi ofere, acordând o mare atenție relațiilor cu vecinii săi, îndeosebi cu cei din fostul spațiu sovietic, una din problemele acute cu care acesta se confruntă, fiind cea a frontierelor cu aceste state. În acest context, războiul ruso-georgian a relevat și faptul că Moscova este dispusă să utilizeze toate mijloacele, inclusiv cele militare, pentru a-și atinge scopurile.

Istoria recentă a arătat statelor din CSI – dar și celor din Regiunea Extinsă a Mării Negre - că Federația Rusă este tot mai preocupată de revizionism în structurile de securitate europene și de îndepărtarea componentei americane a structurilor transatlantice, exprimându-și tot mai des părerea că a venit timpul ca Moscova sa-și revizuiască atitudinea față de unii dintre vecinii ei.[63] Criza din Georgia este cel mai bun exemplu în acest caz.

---

[60] Cornealiu Baltă, *Securitatea la Marea Neagră,* Cologviu Strategic, Nr. 9 (XL),August 2005, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Universitatea Națională de Apărare "Carol I", http://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/cs09-05.pdf , p .2.

[61] Costin Ionescu*, Op. cit.,* p. 46.

[62] Cornealiu Baltă, *Op. cit.,* p. 3.

[63] Grigore Alexandrescu, Alexandra Sarcinschi, *Modalități și posibilități de amplificare a cooperării în zona Mării Negre,* București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2005, p. 29.

Implicarea Rusiei în războiul împotriva Georgiei, sub pretextul apărării Osetiei de Sud, prin susținerea și ajutorarea regimurilor separatiste din regiunile separatiste, a avut un impact extrem de mare asupra statelor vecine din regiune, deoarece în fostul spațiu sovietic, odată cu destrămarea URSS-ului, pe lângă Osetia de Sud și Abhazia, au apărut alte două entități geopolitice (mini-state) în regiunea extinsă a Mării Negre: Nagorno-Karabah și Transnistria.[64] Astfel că, temerile referitoare la o susținere a acestor regimuri separatiste de către Rusia, au determinat o creștere a tensiunilor și nervozității în Republica Moldova și Azerbaidjan, "guvernele-mamă" a celorlalte două regiuni separatiste percepând riscul unei implicări a Rusiei, asemănătoare celei din Osetia de Sud, ca pe o amenințare la adresa securității lor.

În ceea ce privește Azerbaidjanul, criza georgiană a fost percepută ca o amenințare la integritatea sa teritorială, situația din enclava Nagorno-Karabah reprezentând un generator de tensiune între Azerbaidjan și Armenia, iar o implicarea a Rusiei fiind, la acel moment, pe baza alianței cu Armenia, un real pericol pentru guvernul de la Baku. Și Republica Moldova, la rândul său, a resimțit criza georgiană extrem de intens, în Transnistria înregistrându-se luări de poziții și mișcări importante în timpul crizei.

Astfel, criza din Georgia a fost percepută ca un risc de cele două state, deoarece **Rusia a folosit constant situația enclavelor pentru a submina independența noilor state Georgia, Azerbaidjan și Republica Moldova și a descuraja orientarea lor spre Occident.**[65]

Aceste trei state nu sunt însă singurele care au resimțit criza georgiană și atitudinea ostilă a Rusiei. Ucraina, al doilea stat ca mărime din fosta URSS și un important beneficiar al destrămării statului sovietic, a privit evenimentele din august 2008 cu îngrijorare deoarece situația din Crimeea putea deveni oricând la fel de periculoasă ca cea din Osetia de Sud, regiunea fiind dominată de rusofoni, ca și majoritatea estului ucrainian, de altfel.

Într-o situație total diferită de statele menționate - diferență dată de lipsa regimurilor separatiste și a influenței Rusiei în treburile sale interne - Turcia

[64] Cristian Băhnăreanu, *Rolul organismelor internaționale în managementul crizelor în regiunea Mării Negre,* București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008 , p. 15.

[65] *Ibidem*, p. 36.

a resimțit criza georgiană, deoarece, în condițiile în care aceasta a devenit un **pion de bază al NATO în Orient, la Ankara s-a conștientizat ideea noului rol al Turciei ca putere zonală, astfel că acesta a considerat că este un moment favorabil consolidării poziției de lider în Balcani și zona Mării Negre, trecând cu toate forțele la dezvoltarea relațiilor economice și militare a zonei Mării Negre.**[66]

Acțiunile întreprinse de Rusia în Georgia și dorința Moscovei de a deține controlul asupra regiunii extinse a Mării Negre, au "deranjat" Turcia care, deși **este un partener comercial important al acesteia, nu a agreeat deloc tendințele de dominație regional a Moscovei, noua atitudine a Rusiei lezând interesele vitale ale Turciei de impunere ca factor de influență zonală, atât economic cât și militară în regiunea Mării Negre.**[67]

România și Bulgaria, state riverane și aflate în proximitate geografică, în calitate de state membre atât ale NATO cât și ale UE, au acționat ambele în concordanță cu poziție celor două organizații din care fac parte cu drepturi depline, în ceea ce privește criza georgiană.

În lipsa unor dispute teritoriale, ca în cazul statelor vecine - Republica Moldova (Transnistria) și Ucraina (Crimeea) - România a resimțit criza georgiană, fiind **puternic afectată de existența tuturor conflictelor înghețate de pe continental european**[68]. Aceste conflicte, prezente în vecinătatea georgafică a țării noastre și care sunt generatoare de incertitudine strategică, alimentează, prin natura lor, alte forme de violență și criminalitate, favorizând, de asemenea terorismul internațional.

În ciuda faptului că, conflictele înghețate din vecinătatea țării noastre au o influență negativă asupra dimensiunilor economică, culturală dar și umană în zona Mării Negre, integrarea României în NATO și UE are un mare avantaj pentru securitatea și stabilitatea la nivel regional și continental. Ca stat graniță în partea estică a continentului pentru structurile euro-atlantice, România își poate asuma rolul de pion și promotor al valorilor occidentale, consituind totodată un factor stabilizator și catalizator al acordurilor de cooperare regională. Asumându-și acest rol - sau măcar

---

[66] Corneliu Baltă, *Op. cit.*, p. 3.

[67] Georgeta Gavrila, *Op. cit.,* pag. 14.

[68] Petre Duțu, *Conflictele înghețate și securitatea națională a statelor de proximitate,* Politici și strategii în gestionarea conflictualității, vol. 2, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008, p. 91.

dorind să o facă - România s-a plasat volens nolens, pe fond, în opoziție cu Rusia, chiar fără a se pronunța, pe linia valorilor apărate și a orientărilor promovate pentru statele din spațiul post-sovietic, pentru democrația în Georgia, integritatea sa teritorială și orientarea sa europeană și euro-atlantică.

Pe de altă parte, Țara noastră a încercat să-i asume responsabilitățile de stat la frontiera NATO și a UE și a încercat o detensionare a situației din regiunea Mării Negre, în acest sens fiind interpretat turneul președintelui Traian Băsescu în statele vecine pentru a discuta cu omologii săi despre situația din Georgia, precum și despre securitatea în regiune. Astfel, în perioada 20-21 august 2008, acesta a efectuat vizite de lucru în Republica Moldova, Ucraina, Republica Azerbaidjan, Georgia și Republica Turcia. În cadrul discuției cu președintele Ucrainei, Viktor Iuşcenko, care a avut loc la Kiev, la 20 august, cei doi președinți au susținut prioritatea consolidării acordului de încetare a focului în Georgia precum și integritatea teritorială și suveranitatea acesteia. De asemenea, președintele României a propus și susținut **necesitatea unei atitudini prudente a statelor din regiune, cu precădere a celor pe teritoriul cărora există conflicte înghețate**.[69]

În aceași zi, Traian Băsescu s-a deplasat la Chișinău pentru o întâlnire cu omologul său, Vladimir Voronin. În timpul vizitei, președintele Republicii Moldova a făcut cunoscut faptul că, **evenimentele care au avut loc în Osetia de Sud sunt bine înțelese de Republica Moldova, deoarece aceasta are o situație similară în teritoriul transnistrean**.[70]

Cei doi președinți au discutat despre faptul că ONU și UE, împreună cu toate statele comunității internaționale, trebuie să facă în așa fel încît situația din Osetia de Sud să nu se mai repete. S-a făcut referire, bineînțeles la conflictul transnistrean, care are multe asemănări cu cel din regiunea osetiană, legându-l și de declaratul "caz unic" Kosovo, a cărui independență nu a fost recunoscută de către statul român. Traian Băsescu a dat asigurări liderului de la Chișinău că, România este și va rămâne în continuare un susținător al integrității și suveranității Republicii Moldova.

Vizita președintelui României în Azerbaidjan, la 21 august 2008, a avut același scop ca și cele din ziua precedent. Discuția cu președintele azer,

[69] Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei Kiev 20 august 2008.

[70] Declarații de presă ale președintelui României și președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin Chișinău 20 august 2008.

Ilham Aliyev a fost centrată pe două subiecte importante. Primul este legat de securitatea în regiune, ca urmare a evenimentelor din Georgia, restabilirea situației fiind considerată esențială. Cei doi preşedinți au considerat că **prin prudența și înțelepciunea liderilor statelor din regiune, zona poate să fie rapid securizată și stabilizată, iar responsabilitatea pentru securitatea regiunii aparține tuturor acestor lideri ai statelor litorale Mării Negre**.[71]

Cea de-a doua chestiune de pe agenda de lucru s-a referit la faptul că, atât România cât şi Azerbaidjan sunt de părere că riscurile şi instabilitatea sunt crescute pentru statele care au pe teritoriul lor conflicte înghețate iar în ceea ce priveşte Nagorho-Karabah, România s-a pronunțat pentru integritatea teritorială a statului Azerbaidjan și pentru controlul întregului teritoriu al acestuia de către guvernul de la Baku.

În cadrul vizitei în Turcia la 21 august 2008, Traian Băsescu l-a întâlnit pe omologul său Abdullah Gül, cu care a discutat despre eveneimentele din Georgia, ambii preşedinți fiind de acord că prioritatea zero o reprezintă respectarea acordului de încetare a focului de către amele părți implicate. Atât Traian Băsescu cât şi Abdullah Gül au susținut că **problemele Georgiei cu care România și Turcia au relații de vecinătate și prietenie, trebuie soluționate pe căi pașnice, în baza principiilor integrității teritoriale**.[72] Cei doi au mai discutat şi despre relațiile bilaterale ale celor două state, precum şi despre cooperarea strânsă pe care acestea o au în regiunea Mării Negre.

Tot la 21 august, Băsescu s-a întâlnit la Tbilisi cu omologul său georgian, Mihail Saakaşvili, discuțiile vizând realitățile din Caucaz din momentul respectiv precum şi evoluțiile viitoare, cei doi preşedinți făcând împreună o analiză a acestora. România, asemeni UE şi NATO, a **considerat că integritatea teritorială a Georgiei este esențială şi trebuie menținută, niciun eveniment neputând justifica multiplicarea a ceea ce s-a intâmplat în Kosovo, națiunile democratice spunând atunci că declararea independenței de către provincia sârbă Kosovo, reprezintă un eveniment care nu se poate repeta**.[73]

---

[71] Declarație de presă a preşedintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Republicii Azerbaidjan Ilham Aliyev Baku 21 august 2008.

[72] Declarație de presă a preşedintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Republicii Turcia, Istanbul 21 august 2008.

[73] Comunicat de presă 21 august 2008 Conferință comună de presă a preşedintelui României şi a preşedintelui Georgiei.

Punerea în aplicare a acordului de încetare a focului a fost văzută de cei doi preşedinţi ca o garanţie a faptului că negocierile pot continua, Traian Băsescu declarând că România va continua efortul de susţinere a Georgiei, implicându-se totodată în stabilizarea regiunii.

Impactul pe care criza din august 2008 l-a avut în afara graniţelor statului georgian, a reafirmat importanţa strategică a Regiunii extinse a Mării Negre, urmările asupra securităţii în regiune fiind de lungă durată, atenţia SUA şi UE focalizându-se în perioada care va urma pe situaţia spaţiului din jurul Mării Negre, regiune de convergenţă a intereselor actorilor globali importanţi.

Astfel, caracterul transnaţional al crizei este dat de faptul că sprijinul regimului separatist osetian de către Rusia a determinat statele aflate în proximitate geografică şi sub influenţa acesteia, pe teritoriul cărora există conflicte înghețate, să perceapă atitudinea ostilă a Rusiei ca pe un risc, repetarea unor acţiuni asemănătoare putând să le lezeze integritatea teritorială şi să le submineze suveranitatea. Pentru celelalte state litorale, precum România, Bulgaria şi Turcia, criza a fost percepută ca o ameninţare a stabilităţii şi securităţii în regiunea Mării Negre şi a întregului continent european.

Capitolul 10

EFECTE PE TERMEN SCURT ALE CRIZEI

Mirela-Ancuța Samoilă

Pentru România, criza georgiană a adus cu sine efecte imediate – financiare și strategice. Totuși, războiul nu a generat prea multe influențe, specialiștii susținând că efectele vor fi pe tremen lung, dacă conflictul dintre cele două state – Rusia și Georgia va continua sub alte forme.

Imediat după declanșarea crizei analiștii români din sistemul bancar preconizau o creștere pentru piețele din țara noastră. Dacă exporturile rusești către Europa aveau ca legătură Georgia, acum se preconiza că România putea deveni o alternativă, chiar dacă existau mai multe șanse ca Turcia să ocupe golul creat.

Analiștii se așteptau și la influențe semnificative asupra prețului petrolului, însă totuși nu au existat schimbări majore, chiar dacă în urma unor atacuri ale aviației ruse în Georgia Azerbaidjanul a oprit exporturile pe ruta Batumi-Kulavi-Poti, parte a conductei Baku-Tbilisi-Ceyhan.

Un alt efect financiar produs de criza georgiană este cel al creșterii exportului de armament și produse militare cu destinația Georgia (1,8 milioane)[74] după Orientul Mijlociu (11,5 milioane) și SUA (10,5 milioane) în primele 6 luni ale anului 2009.

O altă categorie de efecte sunt cele de ordin strategic. Astfel, după ce ne declarasem priteni ai Georgiei la Summit-ul NATO din același an, în timpul crizei poziția României a fost percepută ca echivocă și discretă. Problematică relevantă a conflictului ruso-georgian a rămas situația în vecinătatea României.

[74] ANCEX raport privind exporturile Romaniei de armanent și muniție în primul semestru al anului 2009

Tocmai din această rațiune, România s-a numărat printre statele care contribuit cu personal la misunea de monitorizare din Georgia, EUMM. *„Pentru România, evoluțiile din regiunea Mării Negre sunt de interes prioritar, iar riscurile generate de conflicte precum cel din Georgia sunt considerabile și pot avea consecințe dramatice asupra vecinătății noastre; din această perspectivă, susținem că implicarea sporită a UE în rezolvarea acestor conflicte este absolut necesară"*[75], a declarat presei Lazăr Comănescu la încheierea unei reuniuni a Consiliului pentru Afaceri Generale și Relații Externe a UE.

O carență a prevenirii crizelor este aceea că sunt foarte puține instituții state și oameni care să dețină competențele și logistica pentru a putea preîntâmpina și a controla efectele crizelor. O criză poate aduce efecte devastatoare dacă nu este gestionată așa cum trebuie din toate punctele de vedere și, în mod special, din punctul de vedere al comunicării. O bună comunicare în timpul crizei poate să împiedice reacțiile negative ale publicului.

Dacă vom plia aceste analize asupra modului în care s-a realizat la noi managementul crizei în timpul războiului ruso-georgian vom ajunge la concluzia că în primul rând celulele de criză care se organizează doar în timpul declanșării evenimentelor nu au în componență personal cu experiență în gestionarea crizei, de obicei neexistând o pregătire, planificare și strategie în gestionarea crizelor în general la nivelul autorităților de vârf și conducerii instituțiilor.

Faptul că un număr de experți se reunesc pentru a răspunde provocărilor crizei nu aduce automat și experiența, coeziunea, obișnuința gestiunii unei crize și nici nu garantează implicit și automat un rezultat pozitiv, greutatea responsabilității dar și viteza cu care trebuie luate deciziile punându-și și ea amprenta atunci când unii membri nu au experiență în managementul crizei. Chiar dacă experții susțin că nu există „notițe și lecții pentru stăpânirea unei situații de criză"[76], sunt necesare organisme cu funcționalitate permanentă pentru a se putea folosi în gestionarea unei crize, o cultură instituțională și o pregătire adecvată, constantă pentru acest lucru și chiar o preocupare

[75] Lazăr Comănescu la CAGRE, http://londra.mae.ro/index.php?lang=ro&id=31&s=70959

[76] T. Niculae, I. Ghioghița, D. Ghiorghița, Comunicare organizațională și managementul situațiilor de criză, Editura Ministerului Administrației și Internelor, 2006, pp. 127-155

majoră pronunțată și susținută cu strategii și resurse pentru a avea un personal pregătit să facă față situațiilor de criză.

În sprijinul acestei afirmații vine însăși definiția unei soluții corecte în criză: „Managementul corect al crizei este reprezentat de o colecție de măsuri, **pregătite din timp**, care permit organizației să coordoneze și să controleze orice urgență”[77].

Tot în acest context, se poate vorbi despre necesitatea unui Plan de Management al Crizei (PMC), o listă de proceduri, de sectoare asupra cărora pot acționa efectele crizelor. Pentru gestionarea cu succes a unei crize, un PMC care să reducă timpul de răspuns în fața provocărilor crizei prin oferirea de informații de context necesare, prin identificarea clară și delimitarea exactă a responsabilităților și prin atribuirea de sarcini ajută la gestionarea cu succes a unei crize.

Revenind la criza georgiană, managementul crizei pus în practică de către autoritățile române a fost bine organizat, fiecare minister implicat – MAE, MAPN în special - și-a cunoscut bine atribuțiile și a fost într-o colaborare strânsă cu serviciile de informații, fapt ce a condus la hotărâri fără vreo părtinire din partea autorităților în cadrul CSAT. Tot acest cadru a avut ca rezultat și o informare unitară a opiniei publice românești, dar și internaționale în ceea ce privește poziția României față de evenimentele din Georgia.

[77] Idem

Capitolul 11

LECȚII DE ÎNVĂȚAT

Gabriela Radu

Conflictul ruso-georgian a probat capacitatea instituțiilor românești de a evalua evenimentele externe și de a aproxima eventualitatea producerii unei asemenea crize. Totuși, în ciuda certitudinii – sau poate pentru a proteja capacitatea de previziune probată, chiar - conducerea de la București **nu a insistat îndeajuns de mult** în cadrul european sau în fața autorităților georgiene astfel încât vreuna dintre aceste părți să se pregătească mai bine pentru scenariul nefast care a urmat.

În ceea ce privește comunicarea, în mod real clasa politică și instituțiile statului au dat dovadă de "solidaritate" în poziționarea fată de criză, un eveniment rar în sine, iar comunicarea a fost unitară, clară, bine documentată și argumentată. În ceea ce privește imaginea României în exterior, asumat sau nu, decidenții au comis câteva erori, sau au avut de ales un **cost de oportunitate** în privința priorităților în cadrul crizei. Astfel imaginea României a avut de suferit din cauza absenței președintelui în Georgia atunci când liderii Poloniei, Ucrainei și ai statelor baltice au venit să prezinte sprijin politic și diplomatic națiunii georgiene, România fiind învinuită atunci de un joc dublu.

O altă ocazie similară care a stârnit relativă nedumerire în unele capitale a fost turneul președintelui în jurul Mării Negre, care a fost privită la început ca o încercare de a promova imaginea României în regiune și nu de a găsi soluții pentru conflict, în mare parte deoarece scopul vizitelor nu a fost făcut public la timp.

Totodată a existat problematica poziționării efective față de conflict – România și-a declarat sprijinul față de Georgia dar nu a condamnat sau nu a cerut condamnarea Rusiei în cadrul discuțiilor din Uniunea Europeană. România a încercat astfel să nu antagonizeze ceea ce spera să devină o relație mai bună cu Federația Rusă, neluând în calcul posibilitatea că Moscova ar putea fi dezinteresată de o relație mai bună și că toată precauția afișată s-ar putea dovedi nu numai inutilă, dar și dăunătoare imaginii României la nivel regional și internațional.

Teoretic, poziția României a fost una echilibrată, coerentă și justificată strategic, astfel că nu se poate vorbi în mod clar despre o greșeală de abordare, însă percepția publică occidentală - dar mai ales est-europeană - a fost că România joacă un rol dublu. În timp, percepția s-a modificat sau chiar s-a estompat, dar sentimentul că România nu își respectă prieteniile și alianțele a rămas întipărit în conștiinta publică.

Au existat chiar voci în România, precum cea a europarlamentarului social democrat Adrian Severin, care au susținut că *"nu suntem tari în alianțele noastre și nu mai avem spațiu de manevră"*. Ceea ce trebuie avut în vedere pe viitor este o mai bună comunicare cu presa internațională pentru a promova mesajul transmis în totalitatea sa, într-o formă clară, fermă și suficient de transparentă încât să nu facă din nou o notă discordantă față de pozițiile celorlalte țări sau pentru a nu dăuna intereselor geostrategice.

Această ameliorare a comunicării în plan internațional nu trebuie să se producă în detrimentul comunicării cu presa internă sau cu factorii decizionali europeni.

Elementul cel mai neclar – sau poate voit ambiguu - la nivelul comunicării interne, a fost scăparea pe surse sau la nivelul unor comentatori și neclarificarea faptului dacă turneul în capitalele regiunii Mării Negre a avut sau nu inspirație, sprijin sau măcar achiesare din partea Washingtonului măcar. Acest aspect al unui turneu făcut spre beneficiul propriu, eventual electoral, fără clarificarea eventualului rol asumat, a fost dublat de comunicarea insuficientă a existenței unor consultări la nivelul partenerului strategic SUA, a aliaților din NATO sau a partenerilor din UE anterior efectuării lui, cu un obiectiv clar.

Tot în ceea ce privește comunicarea, din declarațiile și comunicatele de presă venite din partea principalelor instituții cu responsabilitate în aplicarea unui sistem de management al crizelor de natură externă,

percepția a fost aceea că România a reacționat cu întârziere, la mult timp după ce alte state au preluat inițiativa de a susține liderul Georgiei.
România a încercat să afișeze atitudinea unui actor european cu experiență, echilibrat, dar a avut de suferit deoarece alte țări care teoretic aveau un statut similar cu al României, precum și o percepție asemănătoare asupra conflictului, au reacționat mai rapid, mai energic, iar mass-media și publicul din Europa a comparat reacțiile, mijloacele folosite și acțiunile țărilor respective, România făcând o notă discordantă din această perspectivă.

BIBLIOGRAFIE:

- Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Criza, conflictul și războiul,* vol. I, București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2007.
- Georgeta Gavrila, *Implicațiile conflictului din Georgia asupra securității în regiunea Mării Negre,* Politici și strategi în gestionarea conflictualității, vol. 5, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008.
- Costin Ionescu, *Marea Neagra – un pivot geopolitic în disputa?* Geopolitica, Nr. 1(5)/2005, an VII, http://www.geopolitica.ro/revista/5/rev_05_005.pdf.
- Cornealiu Baltă, *Securitatea la Marea Neagră,* Cologviu Strategic, Nr. 9 (XL),August 2005, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Universitatea Națională de Apărare "Carol I", http://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/cs09-05.pdf.
- Grigore Alexandrescu, Alexandra Sarcinschi, *Modalități și posibilități de amplificare a cooperării în zona Mării Negre,* București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2005.
- Cristian Băhnăreanu, *Rolul organismelor internaționale în managementul crizelor în regiunea Mării Negre,* București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008.
- Petre Duțu, *Conflictele înghețate și securitatea națională a statelor de proximitate,* Politici și strategii în gestionarea conflictualității, vol. 2, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008.
- Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei, Kiev 20 august 2008.

– Declarații de presă ale preşedintelui României şi preşedintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin, Chişinău, 20 august 2008.
– Declarație de presă a preşedintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu presedintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku 21 august 2008.
– Declarație de presă a preşedintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu presedintele Republicii Turcia, Istanbul 21 august 2008.
– Comunicat de presă, 21 august 2008, Conferința comună de presă a preşedintelui României și a preşedintelui Georgiei.

Resurse electronice:
– www.presidency.ro, Strategia de securitate națională a României, 2007

Communicate de presă:
- Ședința CSAT din 9 august 2008
- Ședința CSAT din 12 august 2008
- Conferința comună de presă a preşedintelui României şi a preşedintelui Georgiei, Tbilisi, 21 august 2008
- Vizitele de lucru ale preşedintelui României în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia, Republica Turcia, 19 august 2008

Declarații de presă:
- Declarație de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Ucrainei, Viktor Iuşcenko, Kiev, 20 august 2008
- Declarație de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku, 21 august 2008
- Conferință comună de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu şi a preşedintelui Republicii Turcia, Abdullah Gull, Istanbul, 22 august 2008
- Declarații de presă ale preşedintelui României, Traian Băsescu şi preşedintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin, Chişinău, 20 august 2008

Discursuri:

- Discursul preşedintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii membrilor Corpului Diplomatic român, Palatul Cotroceni, 2 septembrie 2008
- Ministerul Afacerilor Externe- Politică externă- Relații bilaterale- Caucaz şi Asia Centrală- Georgia
- Comunicat: Participarea României la Conferința donatorilor pentru Georgia, 22 octombrie 2008
- "Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă şi solicită UE să negocieze soluții", 1 septembrie 2008

Partea a IV-a
AGENDA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN

1 ianuarie- 31 iulie

4 ianuarie 2008

- Saakasvili promite alegătorilor un bilet câştigător în dosarul Abhazia (NewsIn)

05 ianuarie 2008

- Georgienii îşi aleg preşedintele şi se pronunță asupra aderării la NATO (NewsIn)

8 ianuarie 2008

- Mihail Saakaşvili afirmă că doreşte îmbunătățirea relațiilor cu Rusia (NewsIn)

17 ianuarie 2008

- Rezoluția non-legislativă a Parlamentului European privind necesitatea creării unui acord economic care sa închege relațiile cu Georgia (documente)

18 ianuarie 2008

- Referendumul pe tema aderării la NATO a alimentat separatismul în Georgia, afirmă Rusia
- Armata georgiană renunță la Kalaşnikov în favoarea unei arme americane (NewsIn)
- corectitudinea alegerilor din Georgia este contestata de opozitia interna(media)

20 ianuarie 2008

- SUA reafirmă sprijinul pentru aderarea Georgiei la NATO, în ajunul învestirii lui Saakaşvili (NewsIn)

26 ianuarie 2008

- Rusia deschide din nou secţii de vot în republicile separatiste fără acceptul autorităţilor oficiale (NewsIn)

7-8 februarie 2008

- NATO şi Rusia, în încercarea de a aprofunda cooperarea, s-au reunit în cadrul unei întâlniri bilaterale informale, discutând chestiuni politice de actualitate.(documente)

16 februarie 2008

- Kosovo îşi declară independenţa (media)

17 februarie 2008

- Abhazia şi Osetia de Sud cer să fie recunoscute ca state independente (NewsIn)

18 februarie 2008

- Parlamentul rus vrea o nouă politică faţă de statele separatiste, dacă este recunoscut Kosovo (NewsIn)

21 februarie 2008

- Putin şi Saakaşvili se întâlnesc pentru a discuta despre Kosovo şi embargoul rus
- Acord pentru reluarea legăturilor aeriene ruso-georgiene
- Rusia avertizează Georgia că îşi va deteriora relaţiile cu Moscova dacă va adera la NATO (NewsIn)

26 februarie 2008

- Tbilisi protestează faţă de organizarea alegerilor prezidenţiale ruse în Abhazia şi Osetia de Sud (NewsIn)

5 martie 2008

- Şeful parlamentului georgian, dna. Nino Burjanadze, împreună cu ministrul Afacerilor Externe georgian, David Bakradze, s-au întâlnit cu Secretarul General al NATO, Jaap de Hoop Scheffer.(documente)

6 martie 2008

- Rusia ridică toate restricţiile comerciale impuse Abhaziei (newsin)

13 martie 2008

- Liderii Abhaziei, Osetiei de Sud şi Transnistriei au adoptat o declaraţie comună la Moscova (NewsIn)
- Duma de Stat a recomandat îmbunătăţirea substanţială a relaţiilor CSI cu Abhazia, Osetia de Sud şi Transnistria, pînă la recunoaşterea independenţei.(media)

18 martie

- Un avion de recunoastere fără pilot este doborât pe teritoriul Abhaziei lângă Ochamchira. Abhazia acuză Georgia, care neaga orice implicare. UNOMIG deschide o anchetă dar nu există suficente probe pentru a stabili cu exactitate apartenența avionului (surse georgiene)

21 martie 2008

- Parlamentarii ruşi cer recunoaşterea Abhaziei şi Osetiei de Sud, dacă Georgia aderă la NATO; Duma de Stat va cere menținerea forțelor ruse în teritoriile separatiste (proiect de declarație)
- Parlamentul Abhaziei avertizează că există riscul izbucnirii unui război în Caucaz
- Tbilisi critică rezoluția adoptată de Duma de Stat referitoare la teritoriile separatiste georgiene (NewsIn)

26 martie

- O delegație georgiană, din care făcea parte ministrul Afacerilor externe şi Ministrul de stat al Integrării Euro-Atlantice, a făcut o vizită la sediul central al NATO, unde s-au întâlnit cu Secretarul General, Jaap de Hoop Scheffer, şi au schimbat opinii cu Consiliul Nord Atlantic, pe agenda de discuții fiind inclus subiectul implementării Planului de Acțiune al Parteneriatului Individual (Individual Partnership Action Plan - IPAP).(documente)

28 martie 2008

- Lavrov: Tbilisi nu trebuie să folosească NATO pentru a avea controlul asupra regiunilor separatiste
- Saakaşvili oferă Abhaziei autonomie nelimitată şi vicepreşedinția țării şi propune Rusiei rol de mediere în conflict (NewsIn)

31 martie 2008

- Putin acceptă planul lui Saakaşvili pentru Abhazia, dacă îl acceptă şi abhazii
- Rusia trimite noi trupe în Abhazia, Georgia protestează (NewsIn)

3 aprilie 2008

- Saakaşvili consideră că neacordarea MAP Georgiei va consolida aripa dură de la Kremlin
- Ucraina şi Georgia nu au primit Planul de Acțiuni în vederea aderării

- Geoană spune că summit-ul de la Bucureşti este un eşec răsunător pentru SUA şi apropiaţii lor
- Putin îşi reafirmă susţinerea pentru regiunile separatiste Abhazia şi Osetia de Sud (NewsIn)

4 aprilie

- În cadrul întâlnirii Consiliului NATO-Rusia, oficialii au discutat despre cooperare în domenii precum: lupta împotriva terorismului, planificarea situaţiilor de urgenţă civile, dar şi chestiuni importante legate de securitatea europeană şi internaţională(documente)

12 aprilie 2008

- Georgia este dispusă să ofere Abhaziei responsabilităţi în administraţia de la Tbilisi (newsin)
- Abhazia a respins oferta Georgiei şi nu acceptă altceva decât o independenţă deplină (NewsIn)

15 aprilie 2008

- Rusia ar putea oferi servicii consulare cetăţenilor din Abhazia şi Osetia de Sud la ordinul lui Putin (newsin)
- Consiliul de Securitate ONU adoptă Rezoluţia 1808 privind extinderea mandatului misiunii ONU in Georgia pâna la 15 octombrie(documente)

16 aprilie 2008

- Consiliul de securitate al Georgiei se reuneşte de urgenţă după anunţul Moscovei; Georgia spune că Rusia „a legalizat anexarea de facto“ a Abhaziei şi Osetiei de Sud
- Abhazia salută anunţul făcut de Rusia pe tema unor relaţii mai strânse
- Rusia stabileşte legături oficiale cu regiunile separatiste violând astfel legea internatională şi statu-quo-ul Georgiei.(surse georgiene)
- În cadrul unei declaraţii, Secretarul General al NATO îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu acţiunile întreprinse de Rusia pentru restabilirea legăturilor oficiale cu regiunile Abkhazia şi Ossetia de Sud, de pe teritoriul Georgiei.(documente)

17 aprilie 2008

- Saakaşvili cere Rusiei să anuleze deciziile care „încalcă suveranitatea Georgiei“

- Tbilisi cere comunității internaționale să împiedice „anexarea“ Abhaziei și Osetiei de Sud și o reuniune extraordinară a Consiliului de Securitate al ONU (NewsIn)
- Georgia amenință cu boicotarea Jocurilor Olimpice(media)
- Comunicat de presă – Preşedintele în exercițiu al OSCE își exprimă îngrijorarea în legătură cu evoluția recentă în zonele de conflict din Georgia.(documente)

18 aprilie 2008

- Georgia convoacă Consiliul de Securitate al ONU împotriva Rusiei(media)

19 aprilie 2008

- Manifestație în favoarea independenței Abhaziei și Osetiei de Sud la Moscova (NewsIn)

20 aprilie 2008

- Abhazii afirmă că au doborât un avion de spionaj georgian, georgienii neagă
- Ministrul georgian de externe merge în SUA pentru consultări privind regiunile separatiste (NewsIn)
- Raportul emis de Misunea de Observare a ONU în Georgia asupra incidentului din 20 aprilie privind doborârea unui vehicul aerian georgian asupra zonei de conflict (documente)

23 aprilie 2008

- Consiliul de Securitate al ONU dezbate criza dintre Georgia și Rusia
- Rusia și-a schimbat total poziția față de Georgia, potrivit Consiliului Europei
- Germania, Statele Unite, Franța și Marea Britanie cer Rusiei să respecte integritatea teritorială a Georgiei (NewsIn)

26 aprilie 2008

- Rusia amenință că este gata să intervină militar pentru a-și ajuta la nevoie cetățenii din Abhazia (NewsIn)

28 aprilie 2008

- Abhazia vrea să devină protectorat militar rus (NewsIn)
- au loc consultări între NATO și Georgia. După întâlnirea bilaterală dintre trimisul special al Gergiei, David Bakradze și Secretarul General, Jaap de Hoop Scheffer, reprezentantul georgian participă la

o serie de discuții în cadrul Consiliului Nord Atlantic, ca parte a dialogului politic intensiv, care are loc în urma deciziilor luate la recentul Summit de la București.(documente)

29 aprilie 2008

- Rusia acuză Georgia că se pregătește de război și își suplimentează contingentul din Abhazia
- Moscova deschide încă 15 posturi de supraveghere între Abhazia și Georgia (NewsIn)
- Rusia anunta trimiterea mai multor militari în Abhazia și Osetia de Sud(media)

30 aprilie 2008

- Rusia va răspunde, dacă Georgia va folosi forța în regiunile separatiste, avertizează Serghei Lavrov
- Saakşavili s-a adresat populației din Abhazia și Osetia de Sud cu un mesaj pașnic
- Georgia acuză Rusia că pregătește o „agresiune militară"
- Georgia anunță că va bloca aderarea Rusiei la OMC (NewsIn)
- A 544 a Întâlnire Plenară a Forumului OSCE - declarațiile SUA și Georgiei, referitoare la incidentul în care, la 20 aprilie 2008, un avion de luptă rusesc a doborât un avion de recunoaștere georgian deasupra Abkhaziei
- Comunicat de presă - Președintele în exercițiu al OSCE solicită detensionarea situației din Georgia.(documente)

1 mai 2008

- Georgia încearcă să atragă NATO într-un război, afirmă Rusia
- Trupele suplimentare ruse au ajuns în Abhazia (NewsIn)

4 mai 2008

- Abhazia afirmă din nou că a doborât un avion fără pilot georgian
- 7.500 de militari georgieni sunt desfășurați la granița cu Abhazia, potrivit unui ministru abhaz
- Rusia acuză Georgia că provoacă deliberat o nouă intensificare a tensiunilor
- Georgia avertizează că dronele sale vor continua să survoleze Abhazia
- Casa Albă cheamă la reținere în condițiile conflictului dintre Georgia și Abhazia (NewsIn)

- Un al doilea avion Georgian este doborât deasupra teritoriului Abhaziei(media)

6 mai 2008

- Georgia cere ajutorul SUA în privința regiunilor sale separatiste
- Georgia este „foarte aproape“ de un război cu Rusia, spune un ministru georgian
- Abhazia este dispusă să predea Rusiei controlul militar asupra teritoriului său
- Washingtonul cere Moscovei să înceteze „provocările“ în Abhazia
- UE trebuie să reacționeze în fața „agresiunii ruse“, nu să dea lecții de democrație, spune Georgia (NewsIn)

7 mai 2008

- Moscova promite să retragă trupele suplimentare din Abhazia în două luni (NewsIn)

8 mai 2008

- Washingtonul se așteaptă să aibă în continuare relații dificile cu Moscova
- Rusia susține că are 2.500 militari în Abhazia
- Autoritățile abhaze afirmă că au doborât încă un avion georgian fără pilot
- Georgia dezminte că forțele abhaze i-ar fi doborât unul dintre avioanele fără pilot
- Amenințarea unui război ruso-georgian se menține, spune Saakașvili (NewsIn)
- Ministerul Apararii rus ameninta că va trimite mai multe trupe de mentinere a păcii și va folosi si forța daca este nevoie in ciuda intențiilor și eforturilor vadit pașnice ale Georgiei(surse georgiene)

12 mai 2008

- Patru miniștri de externe din UE- sloven, suedez, polonez și lituanian- merg în Georgia pentru o mediere a conflictului Tbilisi-Moscova
- Abhazia afirmă că a doborât un al șaselea avion georgian fără pilot
- UE susține suveranitatea Georgiei în criza dintre Tbilisi și Moscova (NewsIn)
- La sfarșitul vizitei întreprinse la Tbilisi si Sukhumi in perioada 9-12 mai,secundul secretarului de stat Matthew Bryza a afirmat ca pașii intreprinsi de Rusia: “functionează impotriva rezolvarii pașnice a

conflictului" si ca mediatori si mentinători de pace cum pretinde Rusia că este "un amenintă cu forța parțile implicate".(surse georgiene)

14 mai 2008

- Georgia trimite o delegație de pace pentru o întrevedere cu reprezentantii regiunilor separatiste, prima de acest fel din 2007. (surse georgiene)

15 mai 2008

- O persoană a murit într-un schimb de focuri între georgieni şi forțele din Osetia de Sud
- Reuniune neoficială între reprezentanți ai Georgiei şi Abhaziei în Suedia (NewsIn)
- Rusia cere NATO să nu mai înarmeze Georgia pentru a evita un conflict
- Ministrul de externe georgian, Iekaterina Tkeshelashvili a declarat că suplimentarea numărului de soldați de menținere a păcii în Osetia de Sud constituie o încălcare a suveranității şi integrității teritoriale a Georgiei.(media)
- Șefii Apărării din cadrul Consiliului NATO-Rusia, se întâlnesc la sediul central al NATO, pentru o discuție deschisă cu privire la o serie de chestiuni de securitate.(documente)

16 mai 2008

- Rusia susține că a prins un spion Georgian(media)

17 mai 2008

- ONU afirmă că Georgia se confruntă cu „ethnic cleasing" în Abhazia(documente)

18 mai 2008

- Poliția georgiană a arestat 14 membri ai forțelor ruse de menținere a păcii
- Moscova cere Georgiei să-i restituie munițiile confiscate de la forțele de pace ruse
- Medvedev acuză Georgia de „provocări inadmisibile", după arestarea a patru soldați ruşi

21 mai 2008

- Alegeri legislative anticipate în Georgia, pe fondul tensiunilor cu Moscova
- Opoziția georgiană afirmă că unul dintre militanții săi a fost ucis

- Georgia acuză separatiştii abhazi că au deschis focul asupra alegătorilor, rănind două persoane (NewsIn)
- lângă oraşul Kurcha mai multe autobuze sunt aruncate în aer(media)

26 mai 2008

- misiunea UE referitoare la incidentul petrecut la 20 aprilie a concluzionat că materialul video era autentic, iar avionul din film era rusesc(dar a criticat şi acțiunea Georgiei de a trimite drona)(media)
- Raportul UNOMIG stabileste că un avion rus a doborât avionul georgian pe data de 20 aprilie. ONU alcătuieste un raport în care acuză direct Rusia de agresiune împotriva Georgiei. Saakashvili declara: "pt prima data ONU, direct si irevocabil arata Rusia cu degetul". În raport se mai stipulează că avionul aparținea ministerului de interne si un ministerului apararii deci nu era un zbor militar. (surse georgiene)

27 mai 2008

- Georgia propune împărțirea Abhaziei în două sfere de influență, rusă şi georgiană
- Rusia se opune oricărei rezolvări cu „forța" a conflictelor la summitul UE- Rusia
- Rusia dezminte că ar negocia cu Georgia un plan de „împărțire" a Abhaziei
- Medvedev le-a vorbit liderilor UE despre pactul său european de securitate
- Georgia nu va permite nimănui să-i ia „niciun centimentru" din teritoriu, spune Saakaşvili (NewsIn)

29 mai 2008

- Şase persoane rănite în două explozii din Abhazia, autoritățile acuză Georgia de „terorism de stat" (NewsIn)

31 mai 2008

- Rusia desfăsoara în mod unilateral si ilegal 400 de trupe în Abhazia încalcând în mod flagrant întelegerile internationale. Georgia cere ajutorul occidentului si în lumina întalnirii care urmeaza sa aibe loc pe 7 iunie la St.Petersburgh între Medvedev si Saakashivili, cel din urma a decis sa nu intreprinda nici o acțiune care sa para cel puțin provocatoare în fața Rusiei. Rusia declara ca sunt trupe ce vor ajuta la reabilitarea infrastructurii strategice. (surse georgiene)

3 iunie 2008

- prin intermediul unei declarații, Secretarul General al NATO, își exprimă îngrijorarea în legătură cu cele câteva sute de militari detașați de Rusia, în regiunea georgiană Abkhazia și care contribuie la instabilitatea unei zone deja volatile.(documente)

5 iunie 2008

- Ambasadorul Rusiei la NATO critică din nou extinderea Alianței către est
- Solana merge în Georgia și Abhazia pentru a demonstra interesul UE pentru acest conflict (NewsIn)
- Rezoluția Parlamentului European privind situația din Georgia(documente)

6 iunie 2008

- Ministrul ucrainean declară că Ucraina și Georgia vor produce în comun armament
- Uniunea Europeană încearcă destinderea relațiilor dintre Georgia și Rusia. Înaltul comisar pentru politica externă a UE, Javier Solana a discutat cu președintele Mihail Saakashvili și l-a asigurat de toată susținerea Bruxelles-ului.(media)
- Are loc întalnirea la vârf între Medvedev si Saakashvili purtată pe un ton prietenesc. Georgia a propus înlocuirea trupelor de menținere a păcii din cele doua republici separatiste cu o poliție civilă supervizata de UE si OSCE invitand Rusia să partcipe activ. Anterior întâlnirii Georgia formulase trei cereri diplomatiei ruse în legătura cu Abhazia și Osetia de Sud: retragerea trupelor rusești desfasurate ilegal, incetarea imediata de construire a infrastructurii militare și revocarea decretului prezidential din 16 aprilie care stabilea legături oficiale între Rusia și republicile separatiste. (surse georgiene)

9 iunie 2008

- Acțiunea Consiliului European referitoare la contribuția UE privind procesul de soluționare a conflictelor în Georgia și Oseția de Sud(documente)

12 iunie 2008

- Parlamentul European dorește înlocuirea trupelor rusești din Georgia cu patrule de poliție și condamnă întărirea relațiilor dintre grupările separatiste(documente)

13 iunie 2008

- Are loc întâlnirea dintre ministrul rus al Apărării Anatoly Serdyukov și miniștrii Apărării ai statelor member NATO, pentru a discuta chestiuni legate de cooperarea în domeniul militar și al apărării, precum și probleme legate de securitatea internațională.(documente)

15 iunie 2008

- Schimb de focuri între Georgia și Osetia de Sud
- In presă apar ştiri conform cărora Rusia a deschis o bază armată în Abhazia și înarmează zona respectivă.(media)

18 iunie 2008

- poliția georgiană a reținut patru soldați de menținere a păcii și un camion militar în zona dintre granița Georgiei cu Abhazia, acuzînd forțele ruse de menținere a păcii de transmitere de armament de război în zonă(media)
- are loc semnarea, la sediul central de la Bruxelles, a acordului de management financiar, între NATO și Georgia, în cadrul Trust Found Project al NATO.(documente)

30 iunie 2008

- Abhazia inchide "granițele" cu Georgia(media)

1 iulie 2008

- Georgia se teme de o catastrofă umanitară, din cauza închiderii frontierei cu Abhazia (NewsIn)

2 iulie 2008

- Explozie la un post al trupelor ruse in Abhazia(media)
- Rusia stabileste legaturi maritime cu Abhazia de la Sochi la Gagra (surse georgiene)
- Rezoluția OSCE privind Securitatea în zona de conflict prin care se cere Rusiei să elimine orice legături cu grupările separatiste și acceptarea de către aceasta a normelor internaționale privind folosirea forței(documente)

3 iulie 2008

- Două persoane au fost ucise într-un schimb de focuri prelungit în Osetia de Sud (NewsIn)

4 iulie 2008

- Osetia de Sud a decretat „mobilizare generală" în fața Georgiei
- Rusia cere Georgiei să semneze un document pentru evitarea folosirii forței în regiunile separatiste

- OSCE îşi exprimă îngrijorarea cu privire la tensiunile dintre Georgia şi Osetia de Sud
- Abhazia se declară pregătită să ajute Osetia de Sud în faţa acţiunilor Georgiei
- Rusia acuză Georgia de „agresiune deschisă“ împotriva Osetiei de Sud (NewsIn)
- Georgia dezminte că ar fi lansat o ofensivă împotriva Osetiei şi afirmă că doar a replicat la tiruri
- Situaţia a revenit la normal în Osetia de Sud, anunţă autorităţile ruse

6 iulie 2008

- Patru persoane au fost ucise de o bombă în Gali. Autorităţile abhaze au acuzat Georgia de „terorism de stat”.(media)

7 iulie 2008

- Abhazia anunţă că îşi va întrerupe toate contactele cu Georgia
- Georgia condamnă exploziile din Abhazia şi acuză Rusia pentru violenţe (newsin)
- Reacţiile NATO, OSCE, UE şi SUA privind acţiunile Rusiei în Abhazia (documente)

9 iulie 2008

- SUA avertizează Rusia, odată cu sosirea lui Rice în Georgia
- O mie de militari SUA participă la exerciţii militare în Georgia (NewsIn)
- Avioane militare ruse au survolat spaţiul aerian georgian, în Osetia de Sud, întorcîndu-se în Rusia.(media)

10 iulie 2008

- 15:00 – un grup de oameni apartinand unor militii separatiste si posibil ajutati de forte ruse intreprind doua atacuri violente asupra unei patrule de politie georgiene aflate in misiune in regiunea georgiana Kodori Gorge. Aceasta coincide cu sosirea la Tbilisi a Condoleezei Rice si a unei misiuni speciale a ONU trimise de Secretarul General Ban Ki Moon. Ministrul de externe al Georgiei acuza ca atat incidentul din data de 9 cat si cel de pe 10 iunie au fost provocate in acele momente cu un scop precis de Rusia pentru a impiedica procesul de pace. La sfarsitul vizitei in Georgia Rice a catalogat Georgia ca fiind un “bun prieten al SUA” si Federatia Rusa ca fiind un actor care “prin actiunile sale nu ajuta la rezolvarea conflictelor inghtate din aceasta zona”.

- 23:00 – Rusia recunoaşte intenția de a viola spatiul de zbor georgian. Georgia acuză de acte de agresiune. Rusia răspunde ca avioanele au fost trimise pentru a linisti spiritele la Tbilisi. Rusia acuzată că vrea să redefinească politica de aparare a Europei. Se fac amenintări cu repercusiuni(surse georgiene)
- Declarația Parlamentului European privind atacurile rebelilor asupra patrulelor de poliție care asigurau zona munților Achamkhara care s-au petrecut odată cu vizita Condoleezei Rice în Tbilisi(documente)

14 iulie 2008

- Georgia anunță suplimentarea forțelor cu 15%(media)

15 iulie 2008

- Abhazia respinge un plan internațional de rezolvare a conflictului cu Georgia
- Ample manevre ale armatei ruse în Caucaz, în apropierea Georgiei (newsin)
- Operațiunea "Răspuns Imediat"(media)

17 iulie 2008

- Şeful diplomației germane a mers în Georgia, Abhazia şi Rusia si a prezentat la Tbilisi un plan în trei etape pentru soluționarea conflictului abhaz (NewsIn)

18 iulie 2008

- Abhazia respinge planul propus de Germania pentru rezolvarea crizei (NewsIn)

19 iulie 2008

- Un post de poliție georgian a fost atacat cu grenade de miliții abhaze. Oficialitățile abhaze au declarat afirmația ca nefiind adevărată.(media)

21 iulie 2008

- Rusia şi Georgia au participat la o dezbatere privind regiunile separatiste, la ONU (NewsIn)

23 iulie 2008

- în cadrul unui exercițiu militar, nave ale forței maritime NATO, au vizitat portul Batumi, din Georgia, ceea ce va permite forței maritime NATO sa fie mai bine cunoscută în acest stat şi să dezvolte pe viitor, relații valoroase atât cu autoritățile militare, cât şi civile.
- Raportul Consiliului de Securitate al ONU privind situația din Abkhazia

- Împiedicarea escaladării conflictului şi facilitarea dialogului(documente)

24 iulie 2008

- Un post de poliţie georgian a fost atacat cu grenade de miliţii abhaze. Oficialităţile abhaze au declarat afirmaţia ca nefiind adevărată.(media)

26 iulie 2008

- Exercitiu militar rusesc Kavkaz 2008(media)

30 iulie 2008

- Berlinul doreşte şi alte măsuri de detensionare, după retragerea unor trupe ruse din Abhazia (newsin)

1 august - 1 septembrie

1 august 2008

- Un vehicul ce transporta 6 ofiţteri de poliţie georgieni este aruncat în aer de separatisti în apropiere de Tskhinvali. Cinci dintre cei şase sunt raniţi grav. Forţele georgiene decid să nu riposteze pentru a nu escalada conflictul. (surse georgiene)

2 august 2008

- Rusia a solicitat Georgiei şi Osetiei de Sud să dea dovadă de moderaţie. (NewsIn)
- Tiruri de arma asupra capitalei Osetiei de Sud(media)
- Şase civili şi un ofiţer de poliţie georgian sunt raniţi de tiruri ce vin dinspre teritoriul Osetiei de Sud controlată de forţele de menţinere a păcii ruse. Satele georgiene Zemo Nikozi, Kvemo Nikozi, Nuli, Avnevi, Eredvi, si Ergneti sunt atacate cu bombe de calibru mare de separatişti oseti, forţele locale riposteaza dar li se ordonă oprirea focului pt a un escalada conflictul(surse georgiene)

3 august 2008

- Rusia îşi manifestă îngrijorarea în legătură cu riscul emergenţei unui conflict de mare anvergură Georgia – Osetia de Sud. (newsin)
- Osetia de sud începe evacuarea civililor. Mai mult de 500 de civili dintre care 400 copii sunt evacuaţi începand cu ora 12. Ermak Dzansolov, adjunctul primului-ministru oset, declară că nu este o evacuare, ci ca de fapt copii vor lua parte la o tabără de vară în

Osetia de Nord, care fusese planuită de mai demult. Între timp presa locală lansează o propagandă virulentă pentru a stârni spiritul național împotriva Georgiei. La ora 13:00 ora locală guvernul face apel la mobilizarea de voluntari de-a lungul Caucazului de Nord. (surse georgiene)

4 august 2008

- Rusia acuză Georgia că face uz disproporționat de forță în Osetia de Sud;
- de-a lungul celor doua zile separatisti din teritoriile controlate de forțele de mentinere a păcii deschid focul asupra satelor locuite de georgieni. Nu sunt raportate victime. (surse georgiene)

5 august 2008

- Sunt anunțate intențiile de negociere de către Tbilisi, între Georgia și Osetia de Sud, pentru data de 7 august, în capitala regiunii separatiste. (newsin)

6 august 2008

- SUA cere Rusiei să evite provocările, în urma avertismentelor pe care Rusia le-a transmis Georgiei;
- Osetia de Sud denunță tiruri georgiene asupra a două sate; Georgia neagă această acuzație. (newsin)
- 16:00 – separatiștii refuză negocierile și să se întalneasca cu delegația de pace trimisă de Georgia.
- 20:00 – trupe paramilitare Sud-osete deschid focul cu mortare asupra satelor locuite de etnici georgieni. Guvernul georgian decide să nu raspundă cu violență pentru a proteja civilii. (surse georgiene)

7 august 2008

- Rusia avertizează că Georgia se pregătește de război împotriva Osetiei de Sud;
- Au loc confruntări directe, implicând artileria, între forțele georgiene și separatiștii oseți;
- Saakaşvili le propune separatiștiilor din Osetia de Sud încetarea imediată a focului;
- SUA și Rusia ajung la un acord în vederea încetării violențelor în Osetia de Sud;
- Georgia și Osetia de Sud ajung la un acord provizoriu de încetare a focului. (NewsIn)

- Trupele georgiene pătrund pe teritoriul Osetiei de Sud. În aceeaşi zi trupele rusesti intră în regiunea separatista.(media)
- 3:41 si 3:52 – sunt interceptate nişte convorbiri telefonice în care este auzit un paznic al tunelului Roki cum raportează superiorilor săi "aglomerarea tunelului" şi confirmă trecerea de trupe şi vehicule blindate ruseşti, ceea ce dovedeşte intrarea pe teritoriul georgian cu mai bine de 20 de ore înainte de declansarea atacului forţelor guvernamentale.
- 09:00 – guvernul separatist din Osetia de Sud ameninta sa "îi cureţe pe georgieni" din regiune.
- 09:45 – un avion de vanatoare rus aruncă 3-5 bombe în jurul unui radar georgian situat la 30 de km în afara zonei de conflict din Osetia de Sud.
- 15:00 pentru a doua oara în doua zile guvernul oset refuză negocierea cu delegaţia de pace trimisă de Georgia.
- 16:00 – trei soldaţi din batalionul pentru menţinere a pacii georgian sunt raniţi de trupe paramilitare
- 18:30 – preşedintele Georgiei anunţă o incetare unilaterala a focului in incercarea de a detensiona atmosfera.
- 20:00 – preşedintele Saakashvili îi cere preşedintelui rus să işi retraga acei oficiali care fac parte din guvernul Osetiei de Sud.
- 20:30 – În ciuda declararii incetării unilaterale a focului de catre Georgia, satul Avnevi din Osetia de Sud este atacat cu foc de mortar şi distrus în totalitate.
- 21:00 – consiliul de securitate al guvernului separatist ameninţă să angajeze cazaci ruşi pentru a lupta cu trupele de menţinere a pacii georgiene. Preşedintele georgian ordona imediata incetare a focului şi spune că forţele de menţinere a păcii recunosc că nu ii pot ţine în frau pe rebeli şi cere de asemenea reluarea tratavelor.
- 22:30 – trupele separatiste paramilitare atacă satul georgian Prisa lasând în urma lor caţiva raniţi.
- 23:30 – bombardamente puternice distrug sedíi ale poliţiei de-a lungul graniţei administrative a Osetiei de Sud. (surse georgiene)

8 august 2008

- 00:16 – Preşedintele Osetiei de Sud declară că în apropierea capitalei Ţhinvali au loc "lupte violente";

- 00:28 – Georgia spune că vrea să reinstaureze ordinea constituțională în Osetia de Sud;
- 01:09 – Tbilisi confirmă că a lansat "un asalt" împotriva Osetiei de Sud;
- 01:28 – Rusia spune că NATO ar trebui să își reconsidere planurile de a admite Georgia în organizație; (NewsIn)
- 02:45 – paramilitarii oseti și trupele de menținere a păcii ruse trag asupra trupelor georgiene de mentinere a păcii. Focul de artilerie continua.
- 04:28 – pentru prima data de la invadarea teritoriului Georgiei de catre rusi, armata georgiană intră în zona de conflict, ocupând șase sate din regiunea Tskhinvali: Muguti, Dmenisi, Didmukha, Okona, Akut, si Kohati și intra în satul Khetagurovo.
- 05:30 - Trupe aditionale rusesti intra in Osetia de Sud prin tunelul Roki, trec de Java și podul Gufta și avanseaza catre Tskhinvali. (surse georgiene)
- 07:22 – Tiruri intense de arme automate s-au înregistrat de-a lungul nopții în apropierea capitalei osete;
- 07:30 – Rusia a convocat o reuniune de urgență a Consiliului de Securitate, în legătură cu luptele din Osetia; (NewsIn)
- 08:00 – trupele ruseşti ce avansau spre capitala separatista și treceau podul Gufta sunt bombardate de aviația georgiana. (surse georgiene)
- 08:01 – Rusia afirmă că încă mai crede într-o soluție pașnică pentru conflictul din Osetia de Sud;
- 08:40 – Avioane georgiene bombardează poziții în Osetia de Sud;
- 08:58 – Trupe georgiene au intrat în capitala Osetiei de Sud; (NewsIn)
- 09:00 - Fortele georgiene controleaza satele Gromi, Artsevi, Tsinagara, Znauri, Sarabuki, Khetagurovo, Atotsi, Kvemo Okuna, Dmenisi, Muguti, si Didmukha. (surse georgiene)
- 09:05 – La Moscova au loc consultări de urgență, după lansarea ofensivei georgiene în Osetia de Sud;
- 09:17 – Tbilisi neagă că trupele sale au intrat în capitala osetă;
- 09:26 – Casa Albă cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud;
- 09:34 – Georgia afirmă că teritoriul său este atacat de avioane ruse;

- 09:39 – Trei soldați ruși din forțele de menținere a păcii au fost răniți în Osetia de Sud; (NewsIn)
- 09:45 – Un avion de vanatoare rusesc bombardeaza un radar georgian aflat la 30km in afara zonei de conflict. (surse georgiene)
- 09:47 – Medvedev a convocat Consiliul rus de Securitate;
- 09:52 – Trei avioane ruse, Suhoi-24, au bombardat o poziție de pe teritoriul georgian;
- 09:56 – Liderul Osetiei de Sud susține că la periferia capitalei au loc lupte;
- 10:16 – Putin afirmă că "agresiunea" georgiană din Osetia de Sud nu va rămâne fără răspuns;
- 10:21 – Saakaşvili ordonă mobilizarea completă a rezerviştilor;
- 10:23 – Unități ruse din Osetia de Sud sunt vizate de bombardamente;
- 10:27 – Avioane ruseşti au bombardat și orașul georgian Gori; (newsin)
- 10:30 – sapte civili sunt raniti de bombe aruncate de un avion rus asupra satului Variani situat la 75km de Tbilisi si 20km in afara zonei de conflict. (surse georgiene)
- 10:32 – Saakaşvili anunță că Georgia controlează majoritatea teritoriului Osetiei de Sud;
- 10:35 – Putin vorbeşte cu Bush despre evenimentele din Georgia;
- 10:43 – OSCE își exprimă îngrijorarea în legătură cu violențele din Osetia de Sud;
- 10:55 – Georgia cere Abhaziei să nu se implice în conflictul său cu Osetia de Sud; (NewsIn)
- 10:57 – un avion rusesc arunca 3 bombe asupra orasului Gori(surse georgiene)
- 11:00 – Tbilisi cere Moscovei să oprească bombardamentele;
- 11:12 – Trupele georgiene au cucerit Țhinvali, potrivit Novosti Gruzia
- 11:19 – UE cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud; (NewsIn)
- 11:45 – aviatia civila intercepteaza un mesaj de ajutor de la un avion rusesc care se presupune ca s-ar fi prabusit undeva la 17km de Gori. (surse georgiene)

- 11:53 – Putin cere statelor din CSI să împiedice vărsarea de sânge din Osetia de Sud;
- 11:56 – Rusia neagă faptul că forțele sale aeriene au atacat Georgia;
- 12:02 – Se duc lupte intense în centrul capitalei Osetiei de Sud; (NewsIn)
- 12:05 – un avion rusesc (SU-24) intra in Georgia dinspre Rusia si stationeaza deasupra capitalei Tskhinvali pana la 12:15(surse georgiene)
- 12:17 – NATO cere încetarea violențelor din Osetia de Sud;
- 12:34 – Armata rusă promite să își apere trupele de menținere a păcii din Osetia de Sud; (NewsIn)
- 13:00 – o parte din Tskhinvali intra sub ocupatia armatei georgiene, luptele continuand in centru. (surse georgiene)
- 13:04 – Blindate și echipament greu sosesc în Osetia de Sus, venind dinspre Rusia;
- 13:05 – Crucea Roșie cere deschiderea unui "culoar umanitar" în Osetia de Sud;
- 13:09 – Consiliul Europei cere încetarea imediată și necondiționată a focului din Osetia de Sud;
- 13:37 – Georgia deschide un coridor pentru evacuarea civililor din zona de conflict;
- 14:04 – CE și Solana își expimă îngrijorarea fată de luptele din Osetia și cer încetarea violențelor; (NewsIn)
- 14:15 – guvernul georgian anuntă o incetare a focului de 3 ore pentru a crea un culoar de evacuare a civililor. Partea rebela nu respecta acest pact si bombardeaza in continuare orașul care este în mare parte distrus dupa cum se arata într-un comunicat al Ministerului Afacerilor Interne al Georgiei. Președintele Saakasvili declară printr-o ordonanță stare de razboi și mobilizare generală pe tot cuprinsul Georgiei. (surse georgiene)
- 14:20 – Medvedev avertizează că moartea cetățenilor ruși nu va rămâne nepedepsită;
- 14:27 – OSCE trimite de urgență un reprezentant în Georgia; (NewsIn)
- 14:30 – forțele georgiene cuceresc Tskhinvali resistență mai fiind înca de la câteva grupuri de miliție separatista. (surse georgiene)

- 14:36 – Georgia anunță că va înceta focul timp de trei ore, pentru a permite evacuarea civililor din Osetia de Sud;
- 14:37 – Comandamentul forțelor ruse afirmă că Țhinvali este distrusă aproape în totalitate;
- 14:44 – Preşedintele Saakaşvili anunță că Georgia a doborât două avioane ruse;
- 14:56 – Tancuri ruse şi voluntari se îndreaptă din Osetia de Nord către Osetia de Sud; (NewsIn)
- 15:05 – Un avion rus bombardeaza aerodromul Vaziani de langă Tbilisi. (surse georgiene)
- 15:07 – O coloană militară rusă a intrat în Osetia de Sud; trupele trimise fiind întăriri pentru forțele de menținere a păcii, conform oficialilor ruşi;
- 15:18 – Georgia afirmă că Rusia bombardează o bază aeriană de lângă Tbilisi;
- 15:27 – O coloană militară rusă a intrat în Țhinvali;
- 15:33 – S-au raportat clădiri distruse la baza de lângă Tbilisi, bombardată de avioanele ruse;
- 15:40 – Georgia cere ajutorul comunității internaționale împotriva Rusiei;
- 15:46 – Ministerul de Interne de la Tbilisi susține că trupele georgiene controlează total Țhinvali;
- 16:09 – Preşedintele OSCE avertizează că ciocnirile din Osetia de Sud riscă să degenereze în război adevărat;
- 16:16 – Ministrul rus de Externe, Sergei Lavrov, susține că are informații despre purări etnice în Osetia de Sud;
- 16:23 – Ambasada Georgiei a informat MAE şi Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud; (NewsIn)➢ 16:30 – Rusia bombardeaza aerodromurile din sudul Tbilisiului. (surse georgiene)
- 16:42 – Unități ale Armatei a 58-a a Rusiei se apropie de Țhinvali;
- 16:44 – Saakaşvili afirmă că a fost martorul unui bombardament rus vizând civili georgieni;
- 16:49 – Şeful diplomației lituaniene merge în Georgia pentru a evalua situația şi a informa UE; (NewsIn)

- 17:00 – baza aeriană de la Marneuli la 20km în afara zonei de conflict este bombardată din nou; de data aceasta rezultă victime. (surse georgiene)
- 17:14 – Preşedintele oset afirmă că sute de civili au fost ucişi în Țhinvali; (NewsIn)
- 17:35 – Baza Marneuli bombardată pentru a 3-a oara(surse georgiene)
- 17:37 – Georgia anunță că a pierdut controlul asupra unei părți din Țhinvali, bombardat de ruşi;
- 17:44 – Pentagonul anunță că militarii americani din Georgia nu sunt implicați în conflict;
- 17:55 – Saakaşvili cere Moscovei să îşi retragă oficialii guvernamentali trimişi ca miniştrii în Osetia;
- 18:25 – Autoritățile osete declară peste 1.000 de morți în urma luptelor de la Țhinvali;
- 18:28 – Rusia întrerupe toate legăturile aeriene cu Georgia;
- 18:29 – Statele Unite trimit un emisar în Osetia de Sud;
- 18:40 – Tbilisi anunță că forțele georgiene au doborât cel puțin cinci avioane ruse; (NewsIn)
- 18:44 – Forțele ruse ale armatei a 58-a atacă Tskhinvali
- 18:45 – cinci avioane ruseşti bombardează brigada de artilerie georgiana de la Gori. (surse georgiene)
- 18:59 – Tbilisi anunță că un raid rus asupra unei a doua baze militare aeriene georgiene s-a soldat cu trei morți;
- 19:01 – Un oficial rus anunță că tancurile şi artileria rusă au distrus poziții georgiene în jurul Țhinvali; (NewsIn)
- 19:18 – forțele georgiene doboara un avion rus langă Tskhinvali. (surse georgiene)
- 19:34 – Artileria şi tancurile ruse au deschis focul asupra trupelor georgiene din capitala Osetiei de Sud;
- 19:49 – Bush afirmă că susține integritatea teritorială a Georgiei;
- 20:08 – UE susține că depune eforturi pentru încheierea unui armistițiu în Osetia de Sud şi cere încetarea violențelor;
- 20:17 – Georgia afirmă că va retrage 1.000 de soldați din Irak, pentru a îi desfăşura în Osetia de Sud;
- 20:24 – Liderul oset afirmă că 1.400 de persoane au fost ucise în ofensiva georgiană din Osetia de Sud; (NewsIn)

- 20:30 – trupele georgiene se retrag din Tskhinvali(surse georgiene)
- 20:41 – SUA şi UE susţin că vor trimite o delegaţie comună în Osetia de Sud, pentru a negocia termenii unui armistiţiu;
- 20:52 – Saakaşvili anunţă că Georgia controlează aproape întreg teritoriul Osetiei de Sud, cu preţul a 30 de vieţi (newsin)
- 22:40 – conform datelor de la ministerul de interne georgian avioanele rusesti au încalcat spaţiul aerian al Georgiei de 22 de ori doar în aceasta zi. (surse georgiene)
- 23:17 – Trupele ruse anunţă un bilanţ de 12 morţi şi 150 răniţi în urma luptelor cu forţele georgiene;
- 23:58 – Osetia de Sud afirmă că are controlul asupra Ţhinvali. (NewsIn)
- Prin intermediul unei declaraţii, Secretarul General al NATO, îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu evenimentele care au loc în regiunea georgiană, Ossetia de Sud, cerând ambelor părţi încetarea imediată a confruntărilor armate.
- Comunicat de presă - Preşedintele în exerciţiu al OSCE, salută decizia preşedintelui rus de a pune capăt operaţiunilor militare din Georgia.(documente)

9 august 2008

- 00:04 – Circa 140 de autobuze cu refugiaţi din Osetia de Sud au ajuns în Rusia;
- 00:12 – Condoleezza Rice cere Moscovei să îşi retragă trupele din Georgia; (newsin)
- 00:17 – Georgia cere ajutorul SUA pentru a îşi evacua trupele din Irak; (NewsIn)
- – trupele ruseşti ataca linia ferata si baza militara din orasul Senaki aflat in afara zonei de conflict.
- 00:20 – Rusia bombardeaza un aerodrom de la marginea Tbilisiului. (surse georgiene)
- 00:29 – Comandantul trupelor de menţinere a păcii ruse, suţine că acestea vor rămâne în Osetia de Sud;
- 00:41 – Rusia a bombardat portul georgian Poti de la Marea Neagră;
- 00:54 – Georgia îşi întăreşte trupele de la graniţa cu Abhazia, potrivit unui oficial abhaz; (newsin)
- 01:03 – Georgia anunţă că va decreta starea de urgenţă;

- 01:12 – Preşedintele Georgian a fost evacuat din clădirea Administrației Prezidențiale; (newsin)
- 01:20 - avioanele ruseşti arunca bombe în vecinatatea conductei BTC(surse georgiene)
- 03:22 – Tiraspolul se solidarizează cu Osetia de Sud şi anunță că ar putea trimite "voluntari";
- 08:54 – Consiliul de Securitate ONU se reunește pentru a discuta problema osetă;
- 08:59 – Occidentalii cer la unison încetarea ostilităților în Osetia de Sud;
- 09:05 – Medvedev anunță că o operațiune a forțelor ruse este în desfăşurare în Osetia de Sud;
- 09:08 – Tbilisi afirmă că aviația rusă a distrus portul georgian Poti;
- 09:18 – Două avioane militare bombardează o zonă din apropierea oraşului georgian Gori;
- 09:22 – Rusia anunță că trimite noi trupe în Osetia de Sud;
- 09:37 – Georgia îşi retrage contingentul din Irak pentru a îl desfăşura în Osetia de Sud;
- 09:41 – Georgienii semnalează lupte intense între georgieni şi ruşi, lângă Țhinvali;
- 09:43 – Rusia avertizează țările NATO să îşi înceteze sprijinul acordat Georgiei;
- 09:44 – MAE georgian acuză Rusia de încălcarea tuturor convențiilor internaționale;
- 09:55 – Georgia afirmă din nou că deține controlul asupra Țhinvali; (newsin)
- 10:00 – avioanele ruseşti bombardează masiv aerobazele şi aeroporturile în timp ce trupele ruseşti lansează o invazie în teritoriul georgian. (surse georgiene)
- 10:04 – Cinci raiduri aeriene ruse au vizat oraşul Gori, unde se află principala bază militară georgiană; O bombă lansată de aviația rusă a lovit locuințe georgiene, făcând două victime
- 10:20 – Vicepremierul rus afirmă că peste 30.000 de refugiați au părăsit Osetia de Sud, în ultimele două zile; (NewsIn)
- 10:22 – aviația rusă continua bombardarea orasului Gori. (surse georgiene)

- 10:26 – Lavrov menționează că situația din Georgia continuă să se deterioreze;
- 10:32 – Autoritățile osete declară 1.600 de morți la Țhinvali, de la lansarea ofensivei georgiene;
- 10:36 – Lavrov dă asigurări că Rusia nu vrea un război, în adevăratul sens al cuvântului, cu Georgia;
- 10:37 – Medvedev spune că Osetia de Sud se confruntă cu o adevărată catastrofă umanitară;
- 10:41 – Georgia afirmă că, contingentul georgian va părăsi Irakul în cel mult trei zile;
- 10:42 – Moscova anunță că unitățile aeropurtate ruse au intrat în Țhinvali;
- 10:49 – Armata rusă a anunțat că a "eliberat" Țhinvali;
- 11:00 – Autoritățile georgiene menționează cel puțin cinci morți în bombardamentele ruse de la Gori;
- 11:04 – Trupele ruse înaintează pentru a reinstaura statutul dinaintea ofensivei georgiene;
- 11:08 – Rusia acuză Ucraina că "încurajează" epurări etnice în Osetia, furnizând arme Georgiei;
- 11:11 – Georgia anunță ca forțele sale au capturat un pilot rus în urma doborârii avionului său deasupra orașului Gori;
- 11:39 – Rusia acuza indirect Occidentul că a contribuit la violențele din Osetia de Sud;
- 11:47 – Armata rusă neagă că a bombardat populația civilă din Georgia;
- 11:49 – Rusia afirmă că a pierdut două avione militare, în timp ce Georgia susține că a doborât șapte;
- 12:18 – Saakaşvili semnează un decret de declarare a "stării de război";
- 13:09 – Saakaşvili neagă că s-ar fi înregistrat victime civile în Osetia de Sud;
- 13:36 – Turcia trimite un spital de campanie la granița cu Georgia;
- 13:40 – Preşedintele Băsescu a convocat CSAT pentru discutarea evenimentelor din Caucaz;
- 13:51 – Aviația rusă bombardează o regiune din Abhazia controlată de georgieni;
- 13:53 – Saakaşvili acuză Rusia de o invazie militară generală;

- 13:57 – Potrivit unui oficial rebel, Georgia a sporit de patru ori numărul soldaților de la granița cu Abhazia; (newsin)
- 14:00 – aviatia rusă bomardează un aerodrom georgian din Abhazia superioară(surse georgiene)
- 14:04 – Rusia bombardează două sate din regiunea disputată Kodori;
- 14:18 – Șeful diplomației lituaniene acuză Rusia că a depășit toate limitele în Georgia;
- 14:20 – Separatiștii abhazi afirmă că avioanele lor bombardează Kodori;
- 14:30 – Parlamenul georgian aprobă ordonantă președintelui din data de 8 august prin care se declară stare de razboi pentru 15 zile și mobilizare generală. (surse georgiene)
- 14:36 – Georgia afirmă că ar putea solicita asistență militară internațională;
- 14:56 – Abhazia a lansat o operațiune pentru a elibera defileul Kodori de sub contolul georgian;
- 15:24 – Georgia acuză, la rândul său, Rusia de epurare etnică; (newsin)
- 15:45 - Liderul separatist abhaz Sergey Bagapsh anunta inceperea bombardamentelor in Abhazia superioara(surse georgiene)
- 16:05 – Medvedev i-a comunicat lui Bush că singura soluție o reprezintă retragerea trupelor georgiene din Osetia; (newsin)
- 16:15 – Rusia trimite nave la coasta georgiana(surse georgiene)
- 16:33 – Polonia cere convocarea unui summit european extraordinar în dosarul georgian; (newsin)
- 16:40 – Marina rusă nu permite accesul unei nave moldovenești ce transportă grau sa intre in portul Poti. (surse georgiene)
- 16:48 – Georgia acuză Rusia pentru operațiunea lansată împotriva forțelor sale din Abhazia;
- 17:12 – Sute de georgieni se refugiază din Gori după raidurile aeriene ruse;
- 17:39 – Georgia afirmă că au respins atacul de partea abhază;
- 17:50 – Miniștrii de externe ai UE, anunță participarea în data de 11 august, la o reuniune în dosarul georgian, la Paris;
- 17:55 – Autoritățile georgiene anunță că cel puțin 129 de georgieni au murit în conflictul din Osetia de Sud;

- 18:08 – Vladimir Putin a sosit la Vladikavkaz, în apropierea Osetiei de Sud;
- 19:36 – Putin menționează că Georgia a dat o "lovitură mortală" propriei integrități teritoriale; (newsin)
- 19:45 – Tskhinvali se afla sub controlul trupelor regulate georgiene(surse georgiene)
- 19:46 – Saakaşvili spune că un armistițiu este posibil, dacă Moscova îşi încetează bombardamentele;
- 19:58 – Preşedintele OSCE afirmă că în Caucaz avem de-a face cu un război şi că Rusia nu mai poate fi mediator în conflictul georgiano-oset;
- 21:12 - Franța a acceptat să convoace un summit UE, consacrat situației din Georgia;
- 21:20 – Georgia cere ajutorul comunității internaționale în fața unei "invazii" ruse
- 21:29 – Trupele abhaze se apropie de frontiera cu Georgia;
- 21:41 – Georgia anunță 150 de morți, în care nu sunt incluse victimele bombardamentelor; (newsin)
- 22:30 - Aviația rusă bombardează Chkhalta, central administrativ al Abhaziei superioare. (surse georgiene)

10 august 2008

- la primele ore ale diminetii 6000 de trupe rusești intră prin tunelul Roki:90 de tancuri,150 vehicule blindate,250 de vehicule de artilerie. Alti 4000 de soldati debarcă în portul Ochamchire din Abhazia venind din portul Sevastopol. (surse georgiene)
- 00:08 – Forțele ruse bombardează din nou defileul Kodori;
- 00:34 – Preşedintele U.E. afirmă că acțiunile militare ale Moscovei ar putea afecta relația sa cu UE;
- 01:11 – Potrivit Comunicatului de presă, CSAT a decis evacuarea cetățenilor români, dacă situația o impune;
- 01:13 – SUA şi Georgia susțin că Rusia trimite spre Abhazia nave din Flota Mării Negre;
- 03:50 – Statele Unite consideră că Rusia folosește o forță "disproporționată" în conflictul cu Georgia;
- 05:05 – Putin cere anchetarea "genocidului" din Osetia de Sud;
- 05:12 – Se anunță explozii puternice la Tbilisi, rușii au bombardat aeroportul internațional; cel militar din apropiere nu este afectat

- 05:38 – Un oficial georgian susține că 10.000 de soldați ruși se pregătesc de un atac în zori; (newsin)
- 05:45 – fabrica de avioane din Tbilisi este bombardata(surse georgiene)
- 07:00 – forțele guvernamentale de Tskhinvali se retrag
- 07:40 – aviația rusă bomabrdează satul Urta din districtul Zugdidi(surse georgiene)
- 07:42 – Capitala Osetiei de Sud este distrusă aproape în totalitate;
- 09:17 – Georgia anunță că și-a retras trupele din Osetia de Sud;
- 09:23 – Guvernul de la Tbilisi anunță că Rusia a trimis încă 10.000 de soldați în Georgia;
- 09:29 – Președintele georgian vizitează un sat de la granița cu Osetia de Sud;
- 09:36 – Un martor confirmă retragerea trupelor georgiene;
- 10:07 – Moscova verifică informațile privitoare la retragerea trupelor georgiene; Forțele ruse afirmă că trupele georgiene se află încă în Osetia de Sud;
- 10:15 – Tbilisi cere SUA să medieze criza cu Moscova;
- 10:19 – O sursă rusă confirmă că Rusia a trimis vase de luptă spre Georgia;
- 10:26 – Flota rusă instaurează o blocadă maritimă împotriva Georgiei cu scopul de a opri livrările de arme către Georgia;
- 11:34 – Președintele Abhaziei trimite 1.000 militari în Kodori și anunță mobilizarea rezerviștilor;
- 11:39 – Georgia anuntă că armata rusă a preluat controlul asupra Țhinvali;
- 12:06 – Tbilisi afirmă că Rusia se pregătește să atace vestul Georgiei;
- 12:18 – Rusia și Georgia au decis să deschidă două coridoare pentru evacuarea refugiaților din Osetia de Sud;
- 12:19 – Liderul Abhaziei, Bagapș, anunță că ofensiva abhază împotriva Georgiei va merge până la capăt;
- 12:30 – Georgia neagă că a convenit cu Rusia asupra coridorului pentru evacuarea refugiaților;
- 12:53 – Armata rusă confirmă că trupele georgiene se retrag din Țhinvali;

- 13:24 – Georgia afirmă că oraşul Zugdidi, din vestul său, este bombardat;
- 13:32 – Papa cere încetarea imediată a operaţiunilor militare în conflictul ruso-georgian;
- 13:41 – ONU cere acces la refugiaţii din Osetia de Sud;
- 13:44 – Rusia susţine că Georgia mai are 7.400 de miliatri în regiunea Ţhinvali; (newsin)
- 14:00 – o echipa de jurnalisti turci este atacata langa Gori,un jurnalist este ranit. (surse georgiene)
- 14:01 – Peste 2.000 de morţi în Osetia de Sud, potrivit Moscovei;
- 14:21 – Rusia a lansat o operaţiune militară pentru a prelua controlul în Kodori;
- 14:44 – Tbilisi afirmă că forţele ruse se îndreaptă spre Gori;
- 14:58 – Ambasada României la Tbilisi este pregătită să evacueze cei 50 de cetăţeni români din Georgia; (newsin)
- 15:00 – aviaţia rusă bombardeaza satul Knolevi de langă autostrada naţionala. (surse georgiene)
- 15:08 – Georgia anunţă 92 de morţi de la începutul conflictului; (newsin)
- 15:10 – trupe ruse şi separatişti abhazi lansează un atac comun asupra Abhaziei superioare.
- In acea după-amiază forţele ruse stabilesc regulile pt intrarea jurnaliştilor în zonele de conflict. Ministerul afacerilor externe rus prin adjunctul ministrului anunţă termenii pentru încetarea focului(surse georgiene)
- 15:49 – Polonia propune trimiterea unei forţe UE de stabilizare în Caucaz; (newsin)
- 16:05 – Gori este din nou bombardat(surse georgiene)
- 16:15 – Abhazia va fi în "stare de război" începând din această noapte;
- 16:28 – Bush şi Sarkozy au convenit asupra paşilor necesari pentru soluţionarea crizei osete;
- 17:28 – Saakaşvili cere ONU şi NATO să pună capăt "agresiunii ruse"; (newsin)
- 17:30 – Ministerul afacerilor externe georgian inmaneaza nota diplomatica pentru încetarea focului ambasadei ruse(surse georgiene)

- 17:33 – Georgia notifică oficial Rusia că încetează focul din această noapte;
- 17:39 – Două dintre navele trimise în Georgia se întorc în Rusia;
- 17:58 – Moscova critică atitudinea Occidentului și a presei străine în conflictul georgian; (newsin)
- 18:00 – aviația rusă bombardează orașul Ankalia de la Marea Neagră(surse georgiene)
- 18:13 – Bombardament la marginea capitalei georgiene;
- 18:14 – Rusia acuză Georgia de continuarea ostilităților, în pofida apelului la negocieri;
- 18:26 – Rusia bombardează aeroportul militar de lângă Tbilisi; Bombardamentul de la aeroportul militar nu a produs pagube
- 18:32 – Abhazia acuză Georgia că a trims peste 4.000 de militari la frontiera sa;
- 18:50 – Discuție directă între miniștrii rus și georgian de externe; (newsin)
- 19:00 – o declarație a guvernului georgian afirmă ca un aeroport civil din Tbilisi este bombardat de avioanele rusești. In comunicat se mai afirma și faptul că nu erau intreprinse nici un fel de acțiuni militare acolo. Georgia apelează la structurile și opinia internaționala să intervină pentru a opri invazia.
- 19:10 – fabrica de avioane din Tbilisi este bombardată din nou. (surse georgiene)
- 19:11 – ONU confirmă bombardamentele ruse în Georgia;
- 19:49 – Un prim grup de soldați georgieni din Irak s-au întors la Tbilisi;
- 20:04 – Medvedev i-a spus lui Sarkozy că Georgia trebuie să se retragă necondiționat;
- 20:19 – O bombă a căzut în apropierea unei piste a aeroportului civil din Tbilisi;
- 20:28 – Ambasadorul american la ONU acuză Moscova că împiedică retragerea gerogiană;
- 20:36 – Saakașvili cere o intervenție diplomatică americană, arătând că existența Georgiei este amenințată;
- 21:20 – Crucea Roșie anunță ca 40.000 de persoane și-au pierdut locuințele; (newsin)

- 21:50 – un comunicat al guvernului georgian afirmă că unei echipe medicale ce incercă să intre în Tskhinvali prin coridorul umanitar stabilit după retragerea din Osetia de Sud nu i s-a permis accesul în oras de catre trupele rusesti ce il controleaza. (surse georgiene)

11 august 2008

- 00:21 – Saakaşvili susţine că tancuri ruse se află pe teritoriul georgian, în afara Osetie de Sud; (newsin)
- 00:30 – aviatia rusa bombardeaza o statie de radar de langa autostrada Tbilisi-Poti(surse georgiene)
- 00:47 – Oraşul Gori este atacat de artileria şi aviaţia rusă; (newsin)
- 03:05 – satele de langa Batumi sunt bombardate de avioane rusesti
- 05:00 – aviaţia rusă bombardează aerodromul Shiraki aflat la est de Tbilisi. (surse georgiene)
- 05:31 – Ministerul Georgian de Interne anunţă atacuri aeriene ruse la periferia Tbilisi; (newsin)
- 06:10 – Gori este bombardat. Sunt distruse blocuri de apartamente (surse georgiene)
- 06:36 – Moscova acuză Georgia că îşi continuă tirurile asupra capitalei Osetiei de Sud; (newsin)
- 07:15 – aeroportul Senaki si principalul aerodrom al aviatiei georgiene sunt bombardate de rusi(surse georgiene)
- 08:08 – Rusia şi-a consolidat forţele în Abhazia;
- 09:04 – Ţhinvali anunţă 3 morţi şi 18 răniţi în rândul forţelor ruse ca urmare a tirurilor georgiene;
- 09:09 – Potrivit Tbilisi, peste 50 de avioane ale forţelor ruse survolează teritoriul Georgiei;
- 09:43 – Un ministru abhaz afirmă că forţele abhaze îi blochează pe militarii georgieni în defileul Kodori;
- 09:54 – În urma bombardamentelor ruse, radarele aeroportului Tbilisi sunt uşor avariate; (newsin)
- 10:00 – satul georgian Eredvi de langă Tskhinvali se afla sub tirul artileriei rusesti(surse georgiene)
- 10:11 – Zeci de avioane militare ruse au bombardat în cursul nopţii oraşul Gori;
- 10:18 – Georgia susţine că a respins tacurile abhaze din defileul Kodori;

- 10:24 – Forțele ruse dau un ultimatum militarilor georgieni din Abhazia, Tbilisi îl respinge;
- 11:41 – Legăturile maritime și poștale între Rusia și Georgia au fost suspendate; (newsin)
- 12:05 – avioația rusă atacă pozițiile armatei gorgiene de lângă Kodori Gorge. (surse georgiene)
- 12:20 – Medvedev anunță că operațiunea din Osetia de Sud se apropie de sfârșit;
- 12:33 – Moscova anunță ca toate navele și aeronavele din apropiere de Abhazia în Marea Neagră, vor fi distruse;
- 12:33 – Aproape 80% din locuitorii orașului Gori au fugit din calea bombardamentelor ruse;
- 12:37 – Moscova afirmă că, alături de georgieni, în Osetia de Sud luptă străini;
- 12:59 – Forțele terestre ruse anunță că nu vor traversa granița de facto dintre Osetia de Sud și Georgia;
- 13:07 – Rusia anunță arestarea a 10 agenți ai servicilor secrete gerogiene pe teritoriul său; (newsin)
- 13:30 – preşedintele Georgiei este de acord să semneze acordul de incetare al focului(surse georgiene)
- 14:01 – Rusia neagă că a bombardat Georgia cu 50 de avioane în cursul nopții; (newsin)
- 14:30 – baza Senaki este bomabrdata(surse georgiene)
- 14:47 – Putin critică SUA că a ajutat la retragerea trupelor georgiene din Irak;
- 14:55 – Liderul abhaz respinge orice negociere cu actualul guvern georgian;
- 15:06 – Saakaşvili, Kouchner şi Stubb au semnat un document care îi va fi prezentat lui Medvedev.
- 15:25 – Medvedev afirmă că Rusia nu va fi niciodată un observator "pasiv" în Caucaz și sugerează o misiune OSCE în Osetia de Sud;
- 16:00 – Saakaşvili şi Kouchner sunt evacuați de urgență din Gori, din cauza unui elicopter suspect;
- 16:21 – Moscova consideră prematură recunoaşterea independenței Osetiei de Sud;
- 16:49 – Trupele ruse din Abhazia au înaintat 40 km în interiorul teritoriului georgian propriu-zis; (newsin)

- 17:00 – trupele rusesti ocupă Zugdid(surse georgiene)i
- 17:05 – Rusia confirmă înaintarea pe teritoriul Georgian;
- 17:10 – Tbilisi susține că forțele ruse au ocupat o bază militară georgiană;
- 17:14 – Moscova cere convocarea unei reuniuni extraordinare NATO – Rusia;
- 17:43 – Guvernul Georgiei face apel la poporul României să ajute cu donații poporul georgian;
- 17:51 – Cel puțin șase elicoptere georgiene de atac au bombardat Osetia de Sud;
- 18:10 – trupele ruseşti atacă şi ocupă satul Shindisi din districtul Gori
- 18:20 – separatistii oseti ocupa satul Beloti de langa Eredvisi şi iau ostatici din populatia civila. (surse georgiene)
- 18:36 – Confruntări între trupele ruse şi georgiene la Gori;
- 18:38 – Rusia respinge propunerile UE pentru soluționarea conflictului georgian;
- 18:46 – Tbilisi afirmă că forțele ruse au ocupat orașul Gori;
- 18:56 – Rusia solicită un angajament de neagresiune semnat de Georgia, Abhazia şi Osetia de Sud;
- 19:17 – Gori este ocupat; forțele georgiene se pregătesc să apere capitala;
- 19:30 – Alianța a aprobat convocarea unei reuniuni extraordinare NATO-Rusia; (newsin)
- – fortele ruseşti avansează în teritoriul georgian dinspre vest ocupând Senaki aflat la 210km de Tbilisi în afara zonei de conflict(surse georgiene)
- 19:43 – Ministerul rus de Apărarea susține că nu există trupe ruse în Gori; (newsin)
- 20:10 – unitati ale armatei ruse se indreapta spre Gori(surse georgiene)
- 20:19 – Saakaşvili afirmă că trupele ruse ocupă cea mai mare parte a teritoriului georgian; (newsin)
- 20:26 – navele ruseşti impiedică navele georgiene să intre în port
- 20:30 – armata rusă ocupă Gori şi blochează autostrada ce face legatura intre estul si vestul tarii(surse georgiene)

- 20:49 – Kouchner a vizitat o tabără de refugiați oseți din Vladikavkaz și pleacă spre Moscova;
- 21:41 – Ambasada Georgiei la București cere intervenția militară internațională a țărilor prietene;
- 21:49 – Moscova asigură că forțele ruse nu au nicio intenție de a se îndrepta către Tbilisi;
- 22:35 – Forțele ruse se retrag din orașul georgian Senaki;
- 23:52 – MAE anunță începerea procedurii de evacuare a românilor din Georgia. (newsin)
- Șeful statului român a afirmat la Sulina, că, din analizele făcute de România, Republica Moldova nu este în pericol să fie implicată într-o situație similară celei din Georgia.
- Ambasada României la Tbilisi se află în contact cu cei aproximativ 50 cetățeni români aflați în Georgia. Aceștia locuiesc în zone care nu sunt afectate de conflict. Până în prezent nu au existat cereri de evacuare din partea cetățenilor români aflați în zonă

12 august 2008

- 01:43 – Bush cere Rusiei să își incheie imediat ofensiva asupra Georgiei;
- 01:46 – Un convoi georgian a fost atacat la ieșirea din Gori; (newsin)
- 02:05 – Rusia bombardeaza orasul Kasapi in afara zonei de conflict
- In cursul dimineții președintele Medvedev declara că toate operațiunile militare din Georgia au fost suspendate. (surse georgiene)
- 02:29 – Moscova confirmă că soldați ruși au intrat in Poti, dar susține că l-au părăsit deja;
- 03:26 – Rusia respinge la ONU o rezoluție bazată pe proiectul Franței de soluționare a crizei georgiene;
- 03:55 – Pentagonul declară că a fost surprins de rapiditatea intervenției ruse din Georgia;
- 07:36 – Abhazia a lansat o nouă operațiune militară împotriva forțelor georgiene din Kodori;
- 10:07 – Abhazii confirmă că i-au încercuit pe georgieni în Kodori; (newsin)
- 10:15 – aviația rusă bombardează Gori. Sunt uciși civili și un jurnalist(surse georgiene)

- 10:42 – Tbilisi afirmă că ruşii bombardează împrejurimile oraşului Gori;
- 11:16 – Explozie puternică în centrul capitalei georgiene;
- 11:21 – Lavrov afirmă că Rusia nu are intenţia de a îl indepărta de la putere pe Saakaşvili;
- 11:50 – Autorităţile georgiene fac cercetări pentru a stabili cauza exploziei de la Tbilisi;
- 11:54 – Preşedintele Medvedev anunţă oprirea operaţiunilor ruse împotriva georgienilor;
- 11:58 – Alianţă anulează reuniunea Consiliului NATO-Rusia;
- 12:25– este bombardată conducta BTC la 5 km de oraşul Rustavi; nu sunt pagube; Tbilisi acuză armata rusă (surse georgiene)
- – baza Vaziani de langa Tbilisi este bombardata(surse georgiene)
- 12:37 – Forţele ruse anunţă că vor rămâne pe poziţiile actuale din Georgia;
- 13:17 – Georgia cere dovezi că Rusia şi-a încetat operaţiunile;
- 13:23 – Medvedev a informat UE că a ordonat oprirea operaţiunii militare din Georgia; (newsin)
- 13:25 – satul Orchosani de langa Gori este bombardat(surse georgiene)
- 13:42 – Tbilisi confirmă că trupele ruse si-au oprit înaintarea în Georgia; (newsin)
- 14:00 – o ambulanţă este atacată şi distrusa de tiruri ruseşti in satul Agara(surse georgiene)
- 14:06 – Bulgaria pune la dispoziţie portul Burgas pentru a coordona ajutorul acordat Georgiei; (newsin)
- 14:50 – Satul Sakoritno din regiunea Kaspi şi satul Ruisi in Kareli sun bombardate. Guvernul georgian emite o nota aducând la cunostinţa opiniei internaţionale aceste fapte ce contraziceau declaraţiile presedintelui rus din acea dimineata
- 15:00 – soldaţi ruşi atacă, distrug şi jefuiesc paza de coasta georgiana(surse georgiene)
- 15:51 – Putin li se alătură lui Medvedev şi Sarkozy pentru discuţii în dosarul conflictului ruso-georgian;
- 15:53 – Osetia de Sud cere din nou să se alipească Osetie de Nord, deci Rusiei;

- 16:01 – Saakaşvili anunță la un congres extraordinar la Tbilisi că Georgia iese din Comunitatea Statelor Independente; (newsin)
- 16:30 – trupele rusesti distrug sediul televiziunii din Gori omorând un angajat (surse georgiene)
- 16:40 – Moscova acuză că unități georgiene continuă să tragă asupra forțelor ruse;
- 17:21 – Casa Albă verifică dacă Rusia a încetat atacurile în Georgia;
- 17:27 – Tbilisi anunță retragerea trupelor sale din defileul Kodori; (newsin)
- 17:30 – grupuri de rebeli abhazi mobilizeaza vehicule blindate in zona demilitarizata şi stabilesc acolo puncte de control(surse georgiene)
- 17:36 – Sarkozy anunță că Rusia şi Georgia au fost de accord cu încheierea ostilităților; (newsin)
- 18:00 – acționarii terminalului Kulevi sunt amenintați de forțele ruse cu bombardarea terminalului (surse georgiene)
- 18:08 – Rusia afirmă că îşi va păstra trupele de menținere a păcii în Abhazia şi Osetia de Sud;
- 18:22 – Sarkozy şi Medvedev au prezentat un plan cu şase puncte pentru soluționarea conflictului din Georgia; (newsin)
- 18:30 – inceteaza epurarea etnica din statele georgiene(surse georgiene)
- 19:03 – Lavrov anunță că Rusia va lua noi "măsuri", dacă Goergia respinge planul de pace; (newsin)
- 19:10 – trupele ruseşti ocupa Abhazia superioara(surse georgiene)
- 19:28 – Preşedintele Traian Băsescu a convocat a doua şedință a Consiliului Suprem de Apărare a Țării pe tema conflictului din Caucaz. Alături de preşedinte şi premier, la şedința CSAT, a doua de acest fel de la debutul conflictului între Georgia şi Rusia, au mai participat şi Răzvan Ungureanu, şeful SIE şi George Maior, şeful SRI, amiral doctor Gheorghe Marin, consilierul prezidențial pentru securitate națională, Mihai Stănişoară, consilierul prezidențial pentru relații internaționale, Anca Ilinoiu, secretarul CSAT, general Ion Oprişor, purtătorul de cuvânt al preşedintelui, Valeriu Turcan, şi directorul Direcției Generale de Informații a Apărării, general maior Francisc Radici. CSAT a decis ca România să trimită ajutor umanitar în Georgia; (newsin)

- 21:35 – încetează epurarea etnică în satele din districtul Gori
- 21:50 – este jefuită baza Senaki
- 23:12 – satele Berbuki, Rakha, Sveneti, Kheltubani, Karaleti din districtul Gori sunt prădate de armata rusa iar un jurnalist de la un ziar din Tel-Aviv este rănit. (surse georgiene)
- 23:59 – SUA ar putea anula un exercițiu naval cu Rusia în urma acțiunii militare din Georgia. (newsin)
- Primul grup de 15 cetățeni români evacuați din Georgia se află în siguranță în capitala armeană Erevan, MAE făcând apel la restul românilor să se prezinte de urgență la ambasada din Tbilisi pentru a fi repatriați, a declarat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu.
- Dmitri Medvedev afirmă că a ordonat încetarea operațiunilor militare din Georgia

13 august 2008

- 01:05 – populația georgiana din satele, Dzveri, Tkviavi, Karaleti este luata prizonieră
- 06:50 – Saquasheti din districtul Gori este bombardat
- 08:00 – se raportează abuz de civili în Karaleti
- 09:12 – 4 civili sint uciși în districtul Gori
- 09:20 – 50 de unități blindate se indreaptă dinspre Tskhinvali spre Gori
- 10:20 – trupele ruse reocupă Gori
- 12:00 – forțele rusești distrug baza de artilerie de langă Gori
- 12:35 – se raportează cazuri de rapiri în Tkviavi
- 13:00 – soldații ruși ocupă și pradă satul Atotsi din districul Kareli
- 14:00 – în portul poti trupe rusești arunca în aer trei vase ale pazei de coasta georgiene
- 15:00 – se raportează jafuri în Gori
- 16:10 – trupele rusești din Gori avansează spre Tbilisi
- 15:15 – sunt raportate numeroase atrocitați în satele și orașele georgiene
- 17:50 – rezidenții orașului Gori scapa din fața tirurilor artileriei ruse. Ministerul Afacerilor externe dă un comunicat în care se afirmă că în retragerea lor din bazele militare georgiene pe care le ocupau de cateva zile, forțele ruse au furat uniforme ale armatei

georgiene şi alte insemne de recunoastere ce pot fi folosite pentru a agita spiritele in zonele ocupate. (surse georgiene)

- Georgia acceptă planul de pace agreat de Moscova şi propus de Franța;
- SUA anunță că renunță la exercițiile comune cu Rusia din perioada 15-23 august;
- Tbilisi acuză oseții de masacre în Georgia şi dă în judecată Rusia la CIJ, pentru epurări etnice;
- Liderii Abhaziei şi Osetiei de Sud resping ideea negocierii cu Georgia;
- Tbilisi spune că 175 de georgieni, majoritatea civili, au fost ucişi în urma conflictului cu Moscova;
- Moscova vrea să rediscute statutul teritoriilor separatiste ale Georgiei;
- Armata rusă anunță că a înregistrat 74 de morți şi 171 de răniți , în urma conflictului cu Georgia;
- Ruşii şi georgienii îşi continuă acuzele reciproce privind nerespectarea armistițiului;
- Saakaşvili acuză că tancuri ruse au deschis din nou focul la Gori;
- Saakaşvili afirmă că trupele ruse încearcă să încercuiască Tbilisi, dar Rusia neagă că tancurile sale s-ar îndrepta către capitala Georgiei;
- UE cere o incetare efectivă a focului în Georgia;
- OSCE îşi va suplimenta numărul de observatori în Osetia de Sud;
- Rusia şi Georgia poartă discuții la nivel ministerial privind planul de pace propus de Sarkozy;
- Bush cere Rusiei să respecte suveranitatea Georgiei şi să îşi retragă trupele de pe teritoriul acesteia;
- Rice dă România ca exemplu de soluțioanre paşnică a conflictelor în contextul crizei ruso-georgiene; (newsin)
- Concluziile Consiliului European referitoare la situația din Georgia prin enumerarea celor mai importante chestiuni: respectarea principiilor interdependenței, suveranității, încetarea focului, dezarmare (documente)

14 august 2008

- 11:00 – trupele ruseşti distrug instalațiile militare din Senaki
- 12:00 – se aduc intariri ruseşti in Zugdidi

- 14:00 – trupele ruseşti ocupa Gori încă o dată
- 15:30 – se anuntă jafuri pe tot cuprinsul districtului Gori
- 17:30 – voluntari Estoniei ajung la Tbilisi pentru a participa la mişcarile umanitare
- 18:10 – generalul rus Borisov spune că refuză să işi asume vreo responsabilitate pentru vieţile jurnaliştilor omorați la Gori
- 19:10 – armata rusă işi intăreşte punctele de control in Zugdidi
- 22:10 – trupele ruseşti avansează spre est din ce in ce mai mult în interiorul Georgiei
- In cursul zilei Parlamentul Georgian a trimis o scrisoare deschisă Comunitații Internaționale in care cerea intervenția acesteia pentru a ajuta Georgia şi in care sublinia că rusia a folosit impotriva civililor georgieni arme neconventionale(cluster-bombs) (surse georgiene)
- O navă rusă nu a mai fost primită de NATO la o misiune antiterrorism în Mediterană;
- Sergei Ivanov spune că Rusia va menține relațiile diplomatice cu Georgia;
- Tbilisi anunță că trupele ruse se retrag din Gori;
- Parchetul rus a deschis o anchetă pentru "genocidul" comis de forțele Georgiei în Osetia de Sud;
- Parlamentul georgian a aprobat retragerea țării din CSI;
- Abhazia şi Osetia de Sud sunt hotărâte în continuare să obțină independența;
- Armata rusă "nu poate fixa" data retragerii din Georgia;
- Forțele ruse distrug instalații militare georgiene;
- Conflictul ruso-georgian nu va influența consorțiul Nabucco;
- Rice merge la Tbilisi cu documente pentru consolidarea armistițiului ruso-georgian;
- Angela Merkel se întâlneşte cu Medvedev la Soci, pe fondul crizei ruso-georgiene;
- Secretarul American al Apărării afirmă că ruşii par a se retrage din Georgia;
- Rusia ar putea recunoaşte Abhazia şi Osetia de Sud, profitând de criza din Caucaz;
- Sarkozy şi Rice cer semnarea fără întârziere a acordului aprobat de Rusia şi Georgia;

- Liderul abhaz acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei; (newsin)
- Declarația cu privire la numirea lui M. Goran ca trimis special în Georgia – A 726-a reuniune a Consiliului Permanent al OSCE. (documente)

15 august 2008

- 07:00 – un observator al drepturilor omului raporteaza folosirea bombelor de tip cluster care sunt interzise de 107 tari
- 08:00 – trupele ruseşti avansează spre al doilea oraş ca marime din Georgia, Kutaísi
- 09:20 – trupele ruseşti avanseaza spre Gori
- 13:00 – trupele ruseşti rețin trei jurnalişti la Poti
- 15:30 – sunt raportate elicoptere rusesti care zboara deasupra padurilor Bordjomi-Tsemi lansand dispozitive de incinerare
- 17:00 – trupele rusesti incep tretragerea de la Poti
- 18:30 – 9 vehicule blindate impreună cu 4 elicoptere de atac rusesti avansazeaza spre Tbilisi. Se opresc la 203 km de capitala si formeaza un punct de control
- 21:00 – trupe ruseşti intră în Khashuri
- Secretarul de Stat american Condoleeza Rice a vizitat Georgia si a avut o intrevedere cu presedintele Saakashvili, in care s-a discutat acordul de pace propus de presedintele Sarkozy (surse georgiene)
- Saakaşvili afirmă că armata Rusiei controlează o treime din teritoriul Georgiei;
- Moscova afirmă că este evident faptul că scutul american antirachetă este orientat împotriva Rusiei;
- SUA solicită Rusiei să permită deplasarea liberă a navelor în porturile georgiene;
- MAE anunță că ambasadorul României la Tbilisi este în concediu medical, în Germania;
- Medvedev consideră improbabil ca Abhazia şi Osetia de Sud să rămână sub suveranitate georgiană;
- Bush solicită retragerea totală a forțelor ruse “de invazie”;
- Merkel i-a spus lui Medvedev la Soci că aderarea Ucrainei şi Georgiei la NATO rămâne valabilă;
- Rusia va trimite tancuri trupelor de menținere a păcii din Osetia de Sud (newsin)

- România a livrat armament şi muniţie de infanterie autorităţilor guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor legale internaţionale, în condiţiile în care Georgia nu este subiect al unui embargo în acest sens, a precizat vineri Ministerul Afacerilor Externe.
- Mihail Saaksvili semneaza acordul de pace mediat de presedintia franceza a UE(media)

16 august 2008

- Rusia tergiversează adoptarea unei rezoluţii ONU, privind criza din Georgia;
- Ţhinvali solicită Georgiei să evacueze cadavrele soldaţilor căzuţi pe teritoriul oset; (newsin)
- Medvedev a semnat acordul de incetare a focului(media)
- in satele Abisi, Koda, Ptsa – Kareli ocupate de forţele ruse sunt raportate abuzuri
- 08:47 – armata rusa intra in oraşul Karaleti din districtul Gori
- 10:15 ruşii se intorc la Poti pe coasta Marii Negre
- 10:30 – sunt bombardate Khandaki si Okami ambele situate in districtul Kaspi
- 10:45 – tancuri ruseşti sunt stationate aproape de Tbilisi
- 12:30 – un pod de cale ferata, unul dintre cele mai importante legaturi cu partea estica a tarii este aruncat in aer.
- 14:40 – sunt aruncate dispozitive incendiare in padurile de langa Surami si Kashuri.
- 18:20 – trupele ruseşti ocupă oraşul Akhalgori
- 20:00 – paşapoarte ruseşti se distribuie in Akhalgori
- 21:15 - se aduc intăriri in Akhalgori
- In cursul acestei zile conform unui comunicat al ministerului afacerilor externe georgian a avut loc o intrevedere intre reprezentantul permanent al Georgiei la ONU Irakli Alazana si secretarul general al ONU Ban Ki Moon, in care cel din urma a asigurat că Georgia are tot sprijinul ONU şi că suveranitatea teritorială trebuie respectată cu orice preţ şi că trupele ruseşti trebuie să se retragă imediat. (surse georgiene)

17 august 2008

- Kouchner consideră că Georgia a făcut greşeli mari , în conflictul cu Rusia;

- Ambasadorul SUA la NATO afirmă că NATO va revizui dialogul cu Rusia după ofensiva din Georgia; (newsin)
- un comunicat al unei agenții de presă ruseşti care cita o sursa din interiorul minsterului afacerilor interne rus, afirmă că astăzi un grup de soldați georgieni impreună cu voluntari ceceni și ucrainieni vor fi plasați langă Gori și echipați cu uniforme ruseşti și camere de luat vederi vor realiza scurte filme ce mai apoi vor fi date publicitatii, in care sa se demonstreze atrocitatile intreprinse de soldatii ruși. (surse georgiene)

18 august 2008

- Georgia aşteaptă retragerea trupelor ruse; (newsin)
- Rusia anunță că a inceput retragerea trupelor(media)
- 11:00 – trupele ruseşti blocheaza drumul din jurul orasului Ksapi
- 13:00 – trupele ruseşti incep inaintarea spre orasele Sachkere si Borjomi cel mai probabil pentru actiuni de recunoastere
- 16:00 – trupele ruseşti arunca in aer baracile si alte elemente structurale ale bazei militare Senaki
- 17:30 – un punct de control al politiei georgiene este atacat de forte ruse langă Igoeti. Mașinile de poliție sunt călcate cu tancurile. (surse georgiene)

19 august 2008

- Miniştrii de externe NATO s-au întrunit pentru a-și reafirma susținerea față de Georgia;
- Autoritățile georgiene confirmă că au blocat site-urile și au oprit transmisia televiziunilor ruse;
- Rusia exclude orice comparație cu Cecenia, în ceea ce privește actualul conflict din Osetia;
- Ministrul de Externe Lazăr Comănescu, care a participat la reuniunea de urgență a miniștrilor de Externe ai NATO, a exprimat preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia(media)
- declarații din partea Ministerului Afacerilor Externe al Georgiei afirma urmatoarele: separatişti abhazi au trecut granița în teritoriul controlat de guvernul georgian(profitand de situatia creata de atacurile rusesti) si au inceput o epurare masiva a satelor georgiene

din Abhazia Superioara; trupele ruseşti de ocupaţie conduc masacre impotriva civililor georgieni din toate zonele; consiliul permanent al OSCE a adoptat decizia de a mări numarul observatorilor militari in zona Gerogiei la peste 100. Tot astazi are loc un consiliu extraordinar al NATO în care este exprimata grava ingrijorare a organizaţie în legatură cu stabilitatea şi siguranţa in zona georgieisi ca o solutie de pace care să dureze trebuie să contină respectarea totală a drepturilor Georgiei ca tară. (surse georgiene)

- Comunicat de presă – Statele member OSCE se pun de acord să trimită în Georgia 100 de reprezentanţi pentru monitorizare.
- miniştrii de Externe ai statelor membre NATO, se întâlnesc pentru a discuta situaţia din Georgia şi implicaţiile acesteia asupra securităţii si stabilităţii zonei euro-atlantice.
- Sunt anunţate vizitele de lucru ale preşedintelui Traian Băsescu în Ucraina, Rep. Moldova, Azerbaidjan, Georgia, Turcia (documente)

20 august 2008

- Bashar al-Assad susţine că, conflictul Georgian a subliniat necesitatea cooperării militare ruso-siriene;
- Banca Centrală a Georgiei reduce dobânda cheie, estimând că războiul va diminua creşterea economică;
- Rice declară că nu aveam de-a face cu un nou Război Rece între Rusia şi Occident; (newsin)
- Situaţia din Caucaz a fost unul dintre subiectele principale ale întâlnirii preşedintelui Traian Băsescu cu omologii săi din Ucraina şi Moldova. Traian Băsescu a propus ca trupele ruseşti să fie înlocuite cu trupe OSCE. Au avut loc două mitinguri simultane de solidaritate cu populaţia Georgiei, unul în faţa sediului Ambasadei Rusiei din Bucureşti, celălalt în faţa Consulatului Federaţiei Ruse de la Constanţa.
- Dmitri Medvedev: Armata rusa se va retrage din Georgia pe 22 august(media)
- 11:00 – forţele ruse ocupă satul Sachkhere din regiunea Imereti
- 13:00 – soldaţii ruşi incearcă să îl impredice pe reprezentantul Consiliului Europei Matyas Eorsi sa intre in Gori dar dupa o disputa lunga acestuia i se permite accesul
- 14:00 – sunt incendiate case in Gori
- 15:30 – forţele ruse formează un punct de control la intrarea in Poti

- 18:30 – rușii aruncă dispozitive de incendiere la 10km de Tbilisi
- 22:30 – soldații ruși redeschid punctele de control de la Gori(surse georgiene)
- Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu și a președintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin
- Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei Viktor Iuscenko, la Kiev; cei doi propun înlocuirea trupelor rusești de menținere a păcii cu unele ale OSCE sau UE (documente)

21 august 2008

- SUA vor ajuta Georgia să-și refacă armata;
- Prima doamnă a Georgiei spune că România poate ajuta Tbilisi, printr-o voce puternică în UE; (newsin)
- se raporteaza ca rușii deschid focul asupra tuturor avioanelor umanitare care trec pe deasupra orașului Gori
- 10:30 – trupele rusești sapă tranșee la Poti. Tot la această oră ambasadorului francez Erci Fournier nu i se permite continuarea călătoriei spre Tbilisi decat peste trei ore.
- 14:00 – Rusia limiteaza libertatea de miscare pe teritoriul georgian
- 18:00 – rusii predau 62 din cei 101 ostatici georgieni luati
- 21:00 – trupele ruse inca nu se retrag conform acordului semnat de Georgia si Rusia.
- 23:00 – conform ministrului apărării rus Anatoly Serdiukov trupele ruse vor incepe retragerea pe 22 august la ora 00:06 si vor parasi tara in mod organizat in 24 de ore. (surse georgiene)
- UE continuă să acorde asistență zonei de conflict prin mecanismele de protecție civilă coordonate de către Centrul Comisiei Europene pentru Monitorizare și Informare
- Conferința comună a președintelui României și a președintelui Georgiei; Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Rep. Ajerbaidjanului la Baku; Stabilizarea zonei Mării Negre și continuarea proiectelor energetice sunt ideile susținute de șeful statului în vizitele din Georgia și Azerbaidjan (documente)

22 august 2008

- UE va trimite un ajutor suplimentar Georgiei, în valoare de 5 milioane euro;

- NATO revizuieşte activităţile ce ar putea fi afectate de blocarea cooperării Rusiei cu Alianţa; (newsin)
- Poliţia georgiană a preluat controlul asupra orăşelului Gori(media)
- trupele ruseşti sapa tranşee in satul Chuberi langa centrala electrica Enguri şi de asemenea au fost vazuţi soldati ruşi pe langa infrastructura barajului centralei
- 10:00 – nu exista dovezi de retragere a trupelor ruseşti pană la aceasta ora
- Adjunctul şefului statului major general rus Anatoly Nagovitsin intr-o declaratie de presa afirmă că vor fi pastrate 18 puncte de control din zona-tampon şi de pe granită oseto-georgiana si 2142 de soldaţi vor ramane pe graniţă abhado-georgiana.
- 14:30 – trupele ruse din Igoeti se retrag spre Gori. Gori ramane sub ocupaţie rusa. (surse georgiene)
- Conferinţa comună de presă a lui Traian Băsescu şi preşedintelui Rep. Turcia, Abdullah Gul, Istanbul
- Declaratia de presa a Presedintelui Romaniei Traian Basescu in care a prezentat concluziile vizitelor de lucru in regiune Marii Negre; el a anunţat că în urma turneului „fulger“ pe care l-a efectuat în Ucraina, Moldova, Azerbaidjian, Georgia şi Turcia va fi făcută o analiză detaliată care va fi transmisă, la sfârşitul săptămânii viitoare, preşedinţiei franceze a UE, statelor membre ale Uniunii, precum şi aliaţilor din NATO
- (documente)

23 august 2008

- Rusia afirmă că şi-a încheiat retragerea, Georgia şi Occidentul o contrazic;
- Rusia acuză NATO că îşi sporeşte prezenţa în Marea Neagră, sub acoperirea ajutoarelor pentru Georgia; (newsin)
- Rusia refuza sa-şi retragă soldaţii din portul georgian Poti.(media)
- 11:30 Parlamentul georgian prelungeşte legea marţială până pe 8 septembrie
- 12:00 Comandantul general al armatei ruse da presei numele locatiilor unde rusii planuiesc sa creeze puncte de control acestera aflandu-se mult in afara zonei de conflict ceea ce reprezinta o incalcare a acordului de pace(surse georgiene)

24 august 2008

- 10:30 – un tren ce transporta petrol explodeaza pe şine la vest de Gori
- 11:00 – distrugătorul american USS McFaul intra in portul Batumi
- 11:30 – poliția georgiana eliberează jurnaliştii retinuți de forțele ruse
- 12:50 – se raportează focuri în padurile de langa Tbilisi(surse georgiene)

25 august 2008

- Rusia a fost informată din timp despre exercițiile de rutină ale NATO, în Marea Neagră; (newsin)
- Parlamentul rus s-a pronuntat in unanimitate pentru independenta Abhaziei si Osetiei de Sud(media)
- 10:40 – camera superioara a parlamentului – Consiliul Federatiei- recomanda presedintelui Medvedev sa recunoasca independenta Abhaziei si a Osetiei de Sud. (surse georgiene)

26 august 2008

- Dmitri Medvedev recunoaşte independența celor doua regiuni separatiste.(media)
- CE denunță recunoaşterea unilaterală a Osetiei şi a Abhaziei; (newsin)
- Lituania avertizează Rusia că a ales "o cale periculoasa";
- presedintele georgian Mikheil Saakashvili ține un discurs în care acuză deschis Rusia de atrocitați, invazie a teritoriului unui stat suveran şi premeditare şi face apel la toate natiunile să fie solidare cauzei Georgiei. (surse georgiene)
- prin intermediul unei declarații, Secretarul General al NATO, respinge decizia prin care Rusia recunoaşte Abkhazia şi Ossetia de Sud, decizie care violează în mod flagrant rezoluțiile Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite în legătură cu integritatea teritoriului georgian.(documente)

27 august 2008

- Flota rusă monitorizează acțiunile navelor NATO aflate în Marea Neagră pentru a vedea dacă încalcă dreptul internațional;
- Medvedev se întâlneşte cu aliații din Est, în încercarea de a obține o susținere fermă;

- Tensiunile din Marea Negră se amplifică pe fondul conflictului ruso-georgian;
- Iuşcenko avertizează că recunoaşterea Abhaziei şi Osetiei este o ameninţare pentru pacea din Europa;
- Abhazia nu urmăreşte unirea cu Rusia; (newsin)
- Ministrul de Externe Lazăr Comănescu şi ministrul Apărării Teodor Meleşcanu au fost audiaţi de Comisia pentru politică externă a Senatului pe tema conflictului din Georgia.
- Georgia îşi retrage ambasadorul de la Moscova(media)
- Consiliul Atlanticului de Nord condamnă decizia luată de Rusia, prin care aceasta recunoaşte cele două teritorii.
- are loc reuniunea Comisiei NATO-Ucraina, în cadrul căreia, ambele părţi şi-au exprimat profunda îngrijorare faţă de evenimentele din Georgia şi a implicaţiilor acestora asupra securităţii în zona Caucazului.
- Comunicat de presa-Primirea domnului Richard G. Lugar, senator american (documente)

28 august 2008

- UE se teme de acţiuni ale Rusiei împotriva Ucrainei şi a Republicii Moldova;
- Armata rusă a eliberat 12 militari georgieni, luaţi prizonieri în Poti; (newsin)
- Premierul Călin Popescu Tăriceanu şi ministrul apărării, Teodor Meleşcanu, au vizitat navele NATO acostate la Constanţa, afirmând că prezenţa acestor vase în Marea Neagră a fost plănuită de un an şi nu reprezintă o consolidare a prezenţei NATO în zonă, aşa cum acuză Rusia. (media)
- ministerul Afacerilor Externe georgian da o declaratie in care acuza Rusia ca de la prabusirea URSS-ului incoace incerarca sa divizeze teritoriul georgian prin diverse mijloace. (surse georgiene)
- **Declaraţia** UE la reuniunea specială a Consiliului Permanent al OSCE, în legătură cu situaţia din Georgia.
- Întâlnire consultativă - se decide vizita trimisului special pentru Georgia în Caucazul de Sud în săptămâna ce urmează (documente)

29 august 2008

- Polonia şi statele baltice cer un ajutor UE pentru Georgia
- Georgia rupe relațiile diplomatice cu Moscova(media)
- Parlamentul georgian decide să intrerupă mandatul forțelor de menținere a păcii in Abhazia si Osetia de Sud după ce declară armata rusă "forta de ocupatie straina". De asemenea parlamentul cere retragerea aceste forțe de ocupare şi introducerea de trupe de menținere a păcii străine. (surse georgiene)
- Raportul Serviciului de cercetare a Statelor Unite privind conflictul din Georgia, având în vedere interesele SUA; se cere reevaluarea relațiilor SUA-Rusia (documente)

30 august 2008

- Rusia şi Germania declară că vor să calmeze tensiunile din Europa;
- într-un interviu publicat în Financial Times, Medvedev a afirmat că Rusia are interese prioritare în anumite regiuni şi că va apăra viața cetățenilor ruşi,oriunde s-ar afla ei; (newsin)

31 august 2008

- Europenii dezbat la summitul UE dacă mai este posibilă consolidarea relațiilor cu Rusia (newsin)
- Medvedev: „Recunoasterea independentei Abhaziei si a Osetiei de Sud este o decizie irevocabila"(media)
- Participarea preşedintelui României, Traian Băsescu la reuniunea Consiliului de la Bruxelles (documente)

2 septembrie-31 decembrie 2008

1 septembrie 2008

- Traian Băsescu a declarat înaintea plecării la Consiliul european extraordinar pe tema crizei din Caucaz, că România nu va solicita impunerea de sancțiuni Federației Ruse, apreciind că UE trebuie să negocieze cu aceasta pentru a ajunge la soluții care respectă dreptul internațional.
- summitul extraordinar al UE-se decide amanarea negocierilor privind un parteneriat cu Rusia, fără alte sancțiuni; acțiunile Rusiei în Georgia sunt calificate drept "disproporționate" (media)

- Conferinţa de presă a preşedintelui Băsescu la Bruxelles: a apreciat că statele UE au dat dovadă de solidaritate şi a anunţat că Rusia a cerut României printr-o scrisoare oficială să recunoască independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud (documente)
- Premierul Tăriceanu i-a transmis omologului său georgian că Georgia se bucură de "simpatie" în UE (newsin)
- interviu cu Saakaşvili în presa suedeză: acţiunea Rusiei a fost planificată, ea ar fi atacat oricum Georgia (newsin)
- Propuneri de rezoluţie a Parlamentului European privind criza din Georgia

2 septembrie

- Lavrov declară că Rusia va acţiona pe cont propriu pt a-şi apăra interesele şi critică actuala structură de securitate din Europa; acuză NATO că a provocat conflictul din august pentru că a vândut arme georgienilor
- interviu cu Medvedev la Euronews: afirmă că rezultatul summitului UE este unul cu două tăişuri; consideră că a învins punctul de vedere realist şi rezonabil, dar UE nu a înţeles motivul acţiunii ruse în Georgia
- Georgia a anunţat suspendarea oficială a relaţiilor diplomatice cu Rusia
- interviu cu Medvedev la RAI: SUA a greşit că l-a susţinut necondiţionat pe Saakaşvili şi le cere să-şi revuzuiască relaţiile cu Georgia
- Nicaragua recunoaşte independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud (newsin)
- Rusia şi-a închis ambasada şi secţia consulară din Georgia, în urma ruperii relaţiilor diplomatice dintre cele două state.(media)
- Discursul Preşedintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii Corpului Diplomatic Român (documente)

3 septembrie

- Parlamentul Georgiei ridică starea de război, dar instituie starea de urgenţă în regiunile în care sunt prezente trupele ruse (newsin)

4 septembrie

- vizita vicepreşedintelui SUA Dick Cheney la Tbilisi; condamnă încercarea rusă de a schimba în mod ilegitim frontierele Georgiei şi asigură că Georgia va adera la NATO (newsin)

5 septembrie

- USS Mount Whitney a ancorat într-un port georgian, aducând ajutoare umanitare
- rușii îi acuză pe americani că încurajează agresiunea Georgiei și o reînarmează în spatele aparențelor ajutorului umanitar
- Condoleezza Rice, aflată în vizită la Lisabona, salută rezultatul summitului UE
- O delegație de ambasadori europeni a fost autorizată să intre în zona-tampon controlată de ruși în Osetia de Sud, pentru a evalua necesitățile umanitare și respectarea de către ruși a angajamentului privind libera circulație
- reuniune la Moscova a Organizației Tratatului de securitate colectivă- liderii a șase foste republici sovietice și-au anunțat susținerea pentru Rusia; Medvedev cere crearea unei noi arhitecturi de securitate în Europa (newsin)
- Declarația de presă a președintelui României Traian Băsescu cu privire la intalnirea efectuata in Italia cu Sfantul Scaun (documente)

6 septembrie

- vizită a lui Dick Cheney în Italia- face afirmații foarte dure la adresa Rusiei (newsin)

7 septembrie

- Medvedev a declarat că regretă "neînțelegerea neașteptată" dintre Rusia și Georgia și că între cele două popoare există "un sentiment de fraternitate" (newsin)

8 septembrie

- O delegație alcătuită din Sarkozy, Baroso și Solana s-a dus la Moscova pentru a obține aplicarea integrală a planului de pace din 12 august; s-a anunțat că discuțiile privind situația Abhaziei și Osetiei de Sud vor începe la Geneva pe 15 octombrie, retragerea trupelor ruse va avea loc în decurs de o lună și va fi trimisă o misiune UE de observatori în Georgia de la 1 octombrie, dacă Georgia se angajează să nu folosească forța in regiunile separatiste
- Medvedev a anunțat că recunoașterea independenției Abhaziei și a Osetiei de Sud este ireversibilă
- Rusia va înceta cooperarea cu NATO dacă Georgia primește MAP, a anunțat ambasadorul Rogozin

- la CIJ au început audierile în procesul intentat Rusiei de către Georgia; aceasta a cerut ca Rusia să fie somată să înceteze "epurarea etnică" în Abhazia, Osetia de Sud şi zonele georgiene ocupate; Rusia nu consideră că dosarul e de competența Curții
- Rusia a anunțat că va stabili relații cu Abhazia şi Osetia de Sud (newsin)
- Rusia îşi intăreşte pozițiile în Georgia prin aducerea de noi trupe continuand astfel sa incalce acordul de pace si sfidând proteste internationale. Diplomatilor UE nu le este permis accesul in zona de conflict. Cu toate acestea presedintele Frantei Nicolas Sarkozy a declarat in aceeasi zi ca retragerea trupelor ruseşti din zona tampon a fost un succes. (surse georgiene)
- Declarația ambasadorilor Suediei, Letoniei si Estoniei privind refuzul Rusiei de a permite organizațiilor non-guvernamentale să pătrundă în zona de conflict(documente)

9 septembrie

- Lavrov declară că Abhazia şi Osetia de Sud trebuie să participe la discuțiile de la Geneva şi că Rusia va menține pentru mult timp aprox imativ 7600 de soldați-forțe armate- în cele două provincii
- Rusia a stabilit relații diplomatice cu Abhazia şi Osetia de Sud
- Ministerul georgian de Interne a anunțat că trupele ruse au început retragerea din "zona-tampon" de pe teritoriul georgian propriu-zis
- Georgia a făcut public un nou bilanț al victimelor războiului din august: 295 de morți, 2234 de răniți (newsin)
- NATO şi Georgia finalizează implementarea programului Air Situation Data Exchange (documente)

10 septembrie

- Lavrov a anunțat că observatorii UE vor fi desfăşurați *în jurul*, nu *în* Abhazia şi Osetia de Sud
- Departamentul de Stat al SUA acuză Rusia că încalcă acordul de încetare a focului prin menținerea trupelor sale în Abhazia şi Osetia de Sud (newsin)
- un polițist georgian este ucis în Gori.(media)
- Georgia primeşte sprijin umanitar din partea NATO.
- Comunicat de presă – Criza din Georgia reprezintă o provocare pentru OSCE în ceea ce priveşte controlul armelor şi regimul de consolidare a încrederii (documente)

11 septembrie

- liderul Osetiei de Sud a declarat că va cere alipirea la Rusia, apoi a revenit asupra declarației; liderul Abhaziei a declarat că dorește menținerea independenței statului său
- premierul Putin a declarat că Rusia nu are ambiții imperialiste, în replică la acuzațiile Occidentului (newsin)
- au loc consultări între NATO și Georgia. În cadrul Consiliului Nord Atlantic, au loc disctuții referitoare la situația din Georgia, NATO asigurând Georgia de sprijinul său (documente)

12 septembrie

- Medvedev a declarat că "agresiunea georgiană" din 8 august echivalează cu un "11 septembrie" pt Rusia și că nu ar ezita să atace din nou Georgia, chiar dacă aceasta ar fi pe cale să adere la NATO (newsin)

14 septembrie

- fostul ministru georgian al Apărării a declarat că Saakașvili a planificat de mult intervenția în Osetia, dar că a aplicat planurile în mod defectuos
- Lavrov a întreprins o vizită în Abhazia (newsin)

15 septembrie

- Lavrov l-a acuzat pe Saakașvili că încalcă acordurile cu UE
- în capitala Georgiei, sunt primiți Secretarul General al NATO, Jaap de Hoop Scheffer, precum și reprezentanții permanenți ai Consiliului Nord Atlantic, pentru o vizită de două zile. Aceștia discută cu președintele georgian despre progresele pe care statul le-a făcut în realizarea reformelor, în cadrul parteneriatului cu NATO, precum și situația actuală în care se află țara, ca urmare a conflictului din august; Secretarul General al NATO a condamnat utilizarea fără discernământ a forței de către Rusia și a anunțat aprofundarea relațiilor cu Tbilisi
- Consiliul Nord Atlantic deschide prima ședință a Comisiei NATO-Georgia, a cărei activitate va intensifica cooperarea dintre cele două părți.
- Acțiunea comună a UE referitoare la misunea de monitorzare din Georgia adoptată sub titlul V al tratului UE; misiunea va fi una de „monitorizare civilă a acțiunilor părților", fiind alcătuită din polițiști, experți și specialiști în drepturile omului

- Ministrul afacerilor externe Lazăr Comănescu anunță, în cadrul reuniunii plenare a CAGRE, intenția României de a participa cu o unitate de 20 de membri în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare (documente)

16 septembrie

- Georgia a făcut publice interceptări telefonice ale unor convorbiri între oficiali pentru securitate din Osetia de Sud, susținând că ele dovedesc faptul că Rusia a atacat prima (newsin)
- reprezentanții NATO, aflați în Georgia, fac o vizită în orașul Gori, pentru a se informa în mod direct, despre impactul pe care l-a produs conflictul din august și a evalua provocările viitoare pentru Georgia.
- Concluziile Consiliului asupra Georgiei, Bruxelles (documente)

17 septembrie

- Rusia a semnat acorduri de cooperare diplomatică, economică și militară cu Abhazia și Osetia de Sud; Rogozin a anunțat că cei 7600 de soldați au fost aduși la cererea guvernelor din Abhazia și Osetia și nu încalcă acordul mediat de UE; Georgia a acuzat Rusia că "anexează de facto" cele 2 regiuni; SUA cere respectarea integrității teritoriale a Georgiei (newsin)
- Declarațiile lui Javier Solana privind numirea în funcție a șefului misiunii de monitorizare din Georgia, Hasnjorg Haber
- Decizie CSAT privind trimiterea unității române în cadrul misiunii UE (documente)

18 septembrie

- discurs Condoleezza Rice-condamnă Rusia ca fiind "autoritară și agresivă"; reuniune informală la Londra a miniștrilor Apărării din statele NATO pentru a discuta implicațiile conflictului din august (newsin)
- Adoptarea HG 1130 - Baza juridica a constituirii echipei române din cadrul EUMM in Georgia; fixeaza cadrul general al misiunii (documente)

19 septembrie

- Medvedev a acuzat NATO că a provocat conflictul din august; Alianța a negat acuzațiile (newsin)

20 septembrie

- Putin a declarat că problema forțelor ruse din Abhazia şi Osetia de Sud se va rezolva pe cale bilaterală cu Georgia (newsin)

22 septembrie

- o delegație a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei s-a deplasat la Moscova pentru a discuta cu oficialii ruşi despre conflictul din august, urmând să facă acelaşi lucru şi la Tbilisi (newsin)

23 septembrie

- George W. Bush şi Nicolas Sarkozy au criticat acțiunea din august a Rusiei în fața Adunării Generale a ONU
- liderul abhaz a anunțat că Rusia va deține 3 baze în Abhazia, inclusiv în valea Kodori, anterior controlată de Tbilisi (newsin)
- Comunicat de presă – Miniştrii de externe ai statelor care dețin preşedinția 2007-2011 discută despre situația din Georgia, înainte de Cosiliul Ministerial din decembrie.
- Plecarea spre Tibilisi a unității cu care România va participa la Misiunea Civilă a UE în Georgia (documente)

25 septembrie

- Putin a cerut deschiderea graniței cu Osetia de Sud
- Parchetul rus a acuzat Georgia în urma unei anchete că obiectivul său a fost exterminarea etniei osete; Tbilisi a respins acuzațiile, reproşându-i Moscovei că susține milițiile osete care practică epurarea etnică
- Parlamentul georgian a declarat cele 2 regiuni separatiste "teritorii ocupate" şi a impus o serie de restricții economice (newsin)
- Explozie in fața sediului serviciilor de securitate din Abhazia (media)
- Acțiunea Comuna a Consililui privind misunea de monitorizare în Georgia, aprobarea misunii si a bugetului (documente)

29 septembrie

- Lansarea EUMM în Georgia (documente)

30 septembrie

- Rusia a anunțat că observatorii UE nu vor avea acces în zona de securitate stabilită în jurul Osetiei de Sud (newsin)
- Declarația lui Javier Solana de la sediul misiunii de monitorizare din Tbilisi (documente)

1 octombrie

- Rusia a anunţat că nu va restricţiona accesul misiunii UE în zona-tampon din jurul Osetiei de Sud (newsin)
- observatorii UE au încep să patruleze pe teritoriul georgian într-o acţiune de menţinere a păcii care vizează operaţiunile de restricţie rusă în regiune (surse georgiene)
- Demararea misiunilor de monitorizare în teren conform prevederilor Acordului din 12 August: Toate cele patru echipe române ies în teren.(documente)

2 octombrie

- summit ruso-german la Sankt Petersburg; Angela Merkel arată că integritatea Georgiei nu este negociabilă (newsin)

3 octombrie

- atentat cu maşină-capcană în apropiere de Statul Major rus al forţelor de menţinere a păcii din Ţhinvali, soldat cu moartea a 7 soldaţi ruşi (newsin)
- Raportul Consiliului de Securitate al ONU privind principalele schimbări care apar în zona de conflict (documente)

4 octombrie

- Comunicat de presă – Preşedintele în exerciţiu al OSCE condamnă violenţa din Georgia şi face apel la calm (documente)

5 octombrie

- trupele ruse au început retragerea din zona adiacentă Osetiei de Sud (newsin)
- UE desfăşoara misinea de observatori în Georgia cu aprobarea Rusiei
- Trupele ruseşti au desfinţat un punct de control strategic de pe teritoriul georgian, în apropiere de Osetia de Sud (media)
- Misiunea de monitorizare confirmă dezarmarea primului post de control rusesc in Ali, la nord de Gori (documente)

6 octombrie

- Concluziile Preşedenţiei UE privind Adunarea Extraordinară a Consiliului European la Bruxelles de pe 1 septembrie 2008 (documente)

8 octombrie

- armata rusă a anunțat că trupele au început să se retragă din punctele de control aflate în sudul zonei de securitate din Osetia de Sud; retragerea a fost încheiată în aceeași zi (newsin)

9 octombrie

- Georgia cere Rusiei să-și retragă trupele și din districtul Ahalgori (newsin)
- Ministerul Rus al Afacerilor Externe a dat un comunicat de presă pe tema retragerii așa-numitelor forțe de menținere a păcii, retragere care s-a petrecut mai devreme decât era prevăzut în întelegerea mediata de presedintia uniunii europene. (surse georgiene)
- Comunicat de presă – Preşedintele în exercițiu al OSCE salută retragerea Rusiei din Georgia, care reprezintă un pas important (documente)

10 octombrie

- Javier Solana confirmă retragerea trupelor ruseşti din zonele adiacente Oseției de Sud și Abhazia
- Comunicat de presă – OSCE trimite experți în Georgia, pentru a evalua situația din zonele afectate de conflict, în ceea ce privește drepturile omului și ale minorităților
- Comisia NATO-Georgia se întrunește la Budapesta, la nivel de miniștrii ai Apărării; aceștia vor discuta despre asistența oferită de Alianță Georgiei (documente)

11 octombrie

- Lavrov a declarat că trupele ruse nu se vor retrage din Ahalgori
- Într-un interviu acordat NewsIn, ministrul georgian al Reintegrării apreciază atitudinea României în timpul crizei din august, vizita preşedintelui Băsescu la Tbilisi și ajutorul financiar acordat țării sale (newsin)

13 octombrie

- intr-un comunicat al ministerului afacerilor externe georgian se arata ca la ora 9:57 spatiul aerian georgian a fost incalcat de doua ori de avioane ale fortelor aeriene ruse. (surse georgiene)

- Acțiunea Comună de aprobare a numirii reprezentanților Speciali din Caucazul de Sud care vor avea rolul de a oferi ajutor în evoluția politică a Georgiei (documente)

14 octombrie

- Discuțiile de la Geneva privind Georgia sub egida UN, UE şi OSCE pentru implementarea articolelor acordului 12 august(documente)

15 octombrie

- Comunicat de presă – OSCE, ONU şi UE discută la Geneva despre situația din Georgia
- echipele româneşti au participat la 59 misiuni de monitorizare pe teren. Cele patru echipe româneşti au parcurs în această perioadă 15.000 km. (documente)

16 octombrie

- Declarația UE la a 735-a reuniune a Consiliului Permanent al OSCE – Concluziile Consiliului Afacerilor Generale şi Relațiilor Externe cu privire la Georgia/Rusia.
- Declarația misunii de monitorizare privind obiectivele pe care trebuie sa le îndeplinească şi privind statul său, cu mențiune de simplu observator (documente)

17 octombrie

- Misiunea de monitorizare avertizează în privința proiectilelor neexplodate încă de pe teritoriul georgian şi propune securizarea zonelor cu astfel de riscuri (documente)

22 octombrie

- Conferința donatorilor pentru refacerea economică a Georgiei- i s-au promis ajutoare în valoare de 2,7 miliarde de euro
- în Osetia de Sud a fost numit premier un fost înalt oficial rus din FSB (Aslanbek Bulațev)
- România va contribui cu 1,6 milioane de euro la reconstrucția Georgiei, în 2 ani
- Preşedintele Băsescu a propus rediscutarea conflictelor înghețate şi a situației din Kosovo în Consiliul de Securitate al ONU (newsin)

23 octombrie

- Georgia a acuzat Rusia că a suplimentat cu 2000 numărul soldaților din Osetia de Sud, dispunându-i în Ahalgori (newsin)

24 octombrie

- Georgia a acuzat trupele ruse că au aruncat în aer un pod feroviar de la frontiera abhază (newsin)
- Decizia Consiliului privind Acordul dintre UE și Georgia asupra statutului misiunii de monitorizare (documente)

27 octombrie

- Medvedev a numit ambasadori ruși în Abhazia și Osetia de Sud (newsin)
- Misunea de monitorizare ține discuții tehnice cu ministrul de interne al Oseției de Sud (documente)

31 octombrie

- O echipă de monitorizare EUMM condusă de o unitate românească intră pe teritoriul Oseției de Sud, la Abrevi. Prânz într-o familie osetină și discuții cu localnicii asupa situației generale de securitate. (documente)

4 noiembrie

- Patrule EUMM intră pentru prima dată pe teritoriul Abhaziei. (documente)

5 noiembrie

- în primul său discurs despre starea națiunii, Medvedev a acuzat că războiul din Georgia a fost o consecință a politicii SUA (newsin)
- Declarația de presă:"Mandatul în Georgia cuprinde toată Georgia" explicând prezența misiunii pe tot teritoriul georgian în urma acuzelor aduse de Rusia (documente)

6 noiembrie

- ministrul abhaz de Externe a declarat că "integritatea teritorială" a Georgiei este o noțiune depășită (newsin)

8 noiembrie

- Misiunea de monitorizare se declară preocupată de situația din Perevi (documente)

10 noiembrie

- Misiunea de Monitorizare condamnă atacurile din Dvani (documente)

13 noiembrie

- Medvedev a anunţat că acordul de încetare a focului din august nu se referă la prezenţa militară rusă din Abhazia şi Osetia de Sud, decizia în această problemă apaţinând exclusiv Moscovei şi celor două regiuni (newsin)
- Lansarea paginii de internet a EUMM http://www.eumm.eu (documente)

14 noiembrie

- summit UE-Rusia la Nisa; s-a decis reluarea negocierilor pentru un parteneriat din 2 decembrie (newsin)

16 noiembrie

- Armata rusă se reîntoarce în Perevi
- Misiunea UE condamnă incidentul de la Pakhulani(documente)

18 noiembrie

- Saakaşvili a ţinut un discurs la Valencia, în faţa Adunării Parlamentare a CE, acuzând Rusia că a premeditat invazia din august (newsin)

19 noiembrie

- au reînceput la Geneva discuţii între ruşi şi georgieni, sub egida OSCE, UE, ONU (newsin)
- Comunicat de presă - Preşedintele în exerciţiu al OSCE salută progresul pe care discuţiile de la Geneva l-au înegistrat în legătură cu Georgia. (documente)

21 noiembrie

- Acord între UE şi Georgia privind statutul misunii de monitorizare (documente)

23 noiembrie

- aniversarea a 5 ani de la "revoluţia trandafirilor" din Georgia; vizita preşedintelui polonez şi incidentul de la graniţa cu Osetia de Sud (newsin)

27 noiembrie

- ministrul de Externe georgian a acuzat Rusia că ar căuta să izoleze regiunile separatiste de Georgia prin construirea unui "zid al

Berlinului", respectiv distrugerea drumurilor și a podurilor de legătură (newsin)

28 noiembrie

- Saakașvili a declarat în fața unei comisii de anchetă parlamentare, în direct la televiziunea georgiană, că decizia de a porni ofensiva în august viza securitatea cetățenilor georgieni (newsin)

2 decembrie

- UE a lansat o anchetă a cauzelor conflictului ruso-georgian
- reuniune ministerială a NATO-se decide reluarea relațiilor cu Rusia (newsin)
- Decizile Consiliului privind o misiune independentă internațională de căutare în cadrul conflictului din Georgia care să investigheze cauzele și originea conflictului din Georgia (documente)

3 decembrie

- au loc discuții în cadrul Comisiei NATO-Ucraina și NATO-Georgia, în legătură cu recentele evoluții din cele două state. Aliații au confirmat ceea ce au declarat în cadrul Summit-ului de la București – ambele state au facut progrese, dar a mai ramas multă muncă de făcut. (documente)

8 decembrie

- În două luni de activitate, observatorii români din Georgia au participat la 124 de misiuni. (newsin)

10 decembrie

- Comunicat de presă – Misiunea OSCE condamnă incidentele din zona Kvemo Khviti, Georgia. (documente)

12 decembrie

- Declarația de presă a președintelui României Traian Băsescu la Bruxelles (documente)

16 decembrie

- a început a treia rundă de discuții la Geneva (newsin)

18 decembrie

- raportul comisiei parlamentare georgiene susține inițiativa lui Saakașvili de a fi atacat Osetia de Sud (newsin)

- Declarația lui Peirre Morel privind situația din Georgia din cadrul sesiunii a treia de negocieri de la Geneva
- împarțirea problemelor pe două grupuri: securitate şi refugiați (documente)

19 decembrie

- Comunicat de presă – Preşedintele în exercițiu al OSCE se declară mulțumit de rezultatul discuțiilor de la Geneva şi face apel la continuarea misiunii OSCE în Georgia. (documente)

22 decembrie

- Rusia s-a opus prelungirii misiunii OSCE în Georgia, cerând o misiune separată în Osetia de Sud, pe care georgienii o resping; OSCE a decis să-şi retragă misiunea din Georgia de la 1 ianuarie (newsin)

23 decembrie

- Rusia a dat publicității o listă revizuită a victimelor din război- 48 de morți şi 2 dispăruți (newsin)

24 decembrie

- Medvedev a recunoscut într-un interviu pentru televiziunile ruse că Rusia se pregătise pentru un război cu Georgia, ceea ce "a permis minimalizarea pagubelor" (newsin)

21 ianuarie 2009

- Primirea Corpului Diplomatic acreditat la Bucureşti; discursul preşedintelui privind politica externă a României (documente)

1 februarie 2009

- Declarația adjunctului şefului Biroului Regional Tbilisi, Filon Morar (documente)

5 februarie 2009

- Declarația Preşedintelui UE referitoare la planurile Rusiei de a dezvolta o bază militară în Oseția (documente)

21 februarie 2009

- Se dă publicității bilanțul oficial al victimelor din tabăra rusă: 4 militari morți, 283 de răniți şi trei dispăruți.

Partea a V-a
DOCUMENTE ȘI ANEXE

Documente NATO

1. Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia – 8 august 2008
2. Statement by the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abkhazia and South Ossetia – 26 august 2008
3. Statement by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia – 27 august 2008
4. Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia and Abkhazia – 16 aprilie 2008
5. NATO Secretary General's statement on the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia – 3 iunie 2008
6. North Atlantic Council discusses situation in Georgia – 12 august 2008
7. NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia – 19 august 2008
8. North Atlantic Council holds the first session of the NATO-Georgia Commission – 15 august 2008
9. North Atlantic Council visits Gori – 16 septembrie 2008

Documente UE

10. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION - GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 13 August 2008
11. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION Council Conclusions on Georgia - 2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 15 and 16 September 2008
12. European Union Monitoring Mission (EUMM) – 29 septembrie 2008

13. Address by Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM) Headquarters in Georgia – 30 septembrie 2008
14. European Union Monitoring Mission (EUMM) – 30 septembrie 2008
15. Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, confirms the withdrawal of Russian forces from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia – 10 octombrie 2008
16. STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE SPECIAL MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL, Regarding the situation in Georgia - 28 August 2008

Documente OSCE

17. Press release - OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm – 4 octombrie 2008
18. STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE 735th MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL - Conclusions of the General Affairs and External Relations Council on Georgia/Russia - 16 October 2008

Documente publice România

19. Comunicat de Presă - Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării – 9 august 2008
20. Comunicat de Presă - Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării – 12 august 2008
21. Comunicat de presa - Conferința comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei – 21 august 2008
22. Comunicat de Presă - Conferința de presă susținută de președintele României, Traian Băsescu, la Bruxelles – 1 septembrie 2008

Hărți și documente Georgia

23. Zonele bombardate de armata rusă
24. Coridoarele prin care armata rusa a invadat Georgia
25. Situația din teren la data de 22 august 2008
26. Harta zonei de conflict

Documente NATO

1.
8 August 2008
Statement
by the NATO Secretary General on events in South Ossetia
The NATO Secretary General, Jaap de Hoop Scheffer, is seriously concerned about the events that are taking place in the Georgian region of South Ossetia and said that the Alliance is closely following the situation. The Secretary General calls on all sides for an immediate end of the armed clashes and direct talks between the parties.

2.
26 Aug 2008
Statement
by the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abkhazia and South Ossetia

"I reject the decision of the Russian Government to extend recognition to the South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia. This is in direct violation of numerous UN Security Council resolutions regarding Georgia's territorial integrity, resolutions that Russia itself has endorsed. Russia's actions in recent weeks call into question Russia's commitment to peace and security in the Caucasus. NATO firmly supports the sovereignty and territorial integrity of Georgia, and calls on Russia to respect these principles."

3.
27 Aug 2008
Statement
by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia
The North Atlantic Council condemns the decision of the Russian Federation to extend recognition to the South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia and calls upon Russia to reverse its decision.
Russia's decision violates the many UN Security Council resolutions it has endorsed regarding Georgia's territorial integrity, and is inconsistent with

the fundamental OSCE principles on which stability in Europe is based. Russia's actions have called into question its commitment to peace and security in the Caucasus.

Georgia's recovery, security and stability are important to the Alliance. NATO calls on Russia to respect Georgia's territorial integrity and to fulfill its commitments under the six-principle agreement signed by President Saakashvili and President Medvedev[1.]

1. As complemented by President Sarkozy's clarifications and correspondence on this issue.

4.

16 Apr. 2008

Statement

by the NATO Secretary General on Abkhazia and South Ossetia

I am deeply concerned by the actions Russia has taken to establish legal links with the Georgian regions of Abkhazia and South Ossetia.

NATO Allies, at their recent Summit in Bucharest, reiterated their support for the territorial integrity, independence and sovereignty of Georgia. The Russian steps undermine that sovereignty. I urge the Russian Federation to reverse these measures, and call on the Georgian authorities to continue to show restraint.

Tel: +32 (0)2 707 50 41- Fax: +32 (0)2 707 50 57

5.

3 Jun. 2008

NATO Secretary General's statement

on the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia

I am concerned by the current deployment of several hundred Russian military personnel into the Georgian region of Abkhazia, which is contributing to instability in what is already a volatile area.

This deployment of Russian Railroad Forces does not appear to have any legal basis; it is not taking place in the context of the CIS peacekeeping mission, and it is against the express wishes of the Georgian Government. As such, this deployment is clearly in contravention of Georgia's sovereignty and territorial integrity, which NATO strongly supports. These forces should be withdrawn, and both Russia and Georgia should engage quickly in a high-level and open dialogue to de-escalate tensions.

6.

12 Aug 2008

North Atlantic Council discusses situationin Georgia

NATO Ambassadors met today in an extraordinary meeting of the North Atlantic Council (NAC) to discuss the situation in Georgia. The NAC also held a session with the Georgian Ambassador to assess the current events in the partner country.

In those meetings, the Allies expressed their deep concern at the escalation of the situation in Georgia, as well as regret for the loss of life, civilian casualties and damage to civilian infrastructure. They also reaffirmed strong support for the efforts by the European Union and the Organisation for the Security and Cooperation in Europe (OSCE) to achieve an immediate end to the violence and reach a political solution to the conflict. NATO Ambassadors deplored Russia's disproportionate use of force. They stressed their support for the sovereignty and territorial integrity of Georgia and urged Russia to respect it.

At a press conference, the NATO Secretary General, Jaap de Hoop Scheffer, called for an immediate cease fire, the return to the status quo ante in Georgia and full humanitarian access to the wounded and displaced people in that country.

The NAC Ambassadors conveyed their solidarity and support to Tbilisi authorities in the meeting with Georgia.

7.

19 Aug 2008

NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia

The North Atlantic Council (NAC) met in a special foreign ministerial session on 19 August 2008 to discuss the situation in Georgia and its implications for Euro-Atlantic stability and security.

Both the OSCE Chairman-in-Office, Finnish Foreign Minister Alexander Stubb and French Foreign Minister Bernard Kouchner on behalf of the EU Presidency briefed the NAC on the diplomatic efforts undertaken so far. The NAC welcomed the agreement signed by Georgia and Russia to end the hostilities and bring about a political solution to the conflict, but stressed the urgency of swift and complete implementation of the agreement.

The Allies re-affirmed their support for Georgia's territorial integrity, sovereignty and independence, and agreed on a package of measures to assist the civilian population affected by the conflict.

NATO – Georgia Commission

NATO foreign ministers decided to develop, together with Georgia, a NATO-Georgia Commission, a consultation mechanism similar to the NATO-Ukraine Commission. This new political body will follow up the decisions taken at the Bucharest Summit, and oversee the NATO-Georgia relationship.

A number of support measures were agreed upon at the meeting, including sending a team of 15 civil emergency planning experts to help Georgia assess damage to its civil infrastructure. The Alliance will establish contacts with Georgia to assess the state of the Georgian Ministry of Defence and Armed Forces.

At the same time, Allies plan to support the re-establishment of the air traffic system and assist the Georgian government in understanding the nature of cyber attacks.

NATO Secretary General Jaap de Hoop Scheffer announced at a press conference that he would send his Special Representative for the Caucasus and Central Asia, Mr. Robert Simmons, *"to consult with the Georgian Government and keep Allies informed"*.

"No business as usual"

The Council strongly urged Russia to "take immediate action to withdraw its troops from the area".

As NATO Secretary General underlined during his press conference, *"the NATO-Russia Council meetings would be placed on hold until Russia adhered to the ceasefire and the future of our relations will depend on the concrete actions Russia will take to abide by the ... peace plan". "We are not closing doors"*, he said again, but *"we…cannot continue with business as usual… as long as Russia does not commit to the principles upon which we agreed to base our relationship"*.

8.

15 Sep. 2008

North Atlantic Council holds the first session of the NATO-Georgia Commission

The North Atlantic Council held the inaugural session of the NATO-Georgia Commission (NGC) on 15 September. The NGC was formally

established with the signature of the framework document by the NATO Secretary General and Georgian Prime Minister Vladimer Gurgenidze. As a body in which all NATO Allies and Georgia will be represented, the creation of the NGC follows a decision by NATO Foreign Ministers on 19 August.

The NATO-Georgia Commission provides an important additional framework of cooperation between NATO and Georgia. The main goals of the NGC are to deepen political dialogue between NATO and Georgia and to supervise the process set in hand at Bucharest in view of Georgia's membership aspirations.

The NGC also aims to deepen NATO's cooperation with Georgia in its reform efforts and coordinate the Alliance's assistance to Georgia, in recovering from the recent conflict.

9.

16 Sep. 2008

North Atlantic Council visits Gori

On Tuesday the NATO Secretary General and the Permanent Representatives of the North Atlantic Council visited the city of Gori, in order to receive first hand information about the impact of the August conflict and look at some of the challenges ahead for Georgia.

They visited the premises of the Georgian First Infantry Brigade, where facilities were damaged during the recent conflict.

Thereafter, the NATO Secretary General and the Permanent Representatives met internally displaced people in a camp run by the United Nations High Commission for Refugees (UNHCR), in which currently about 2.2OO refugees from the recent conflict have found shelter.

Documente ale UE

10.

PRESS

Ruede la Loi 175B – 1048 BRUSSELS

Tel.: +32(0)22818239/6319 Fax: +32(0)22818026

press.office@consilium.europa.euhttp://www.consilium.europa.eu/Newsroom

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
Council Conclusions on the situation in Georgia

GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS Council meeting
Brussels, 13 August 2008

The Council adopted the following conclusions:

„1. The Council recalls that the Union had expressed its grave concern at recent developments in Georgia, and the open conflict that has broken out between Russia and Georgia.
Military action of this kind is not a solution. This war has caused the loss of many human lives, inflicted suffering on the population, resulted in substantial material damage and further increased the number of displaced persons and refugees. A peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia must be based on full respect for the principles of independence, sovereignty and territorial integrity recognised by international law and UN Security Council resolutions.

2. In this context, the absolute priority is to stop the suffering and bring the fighting to an end. In this respect the Council welcomes the agreement subscribed to by the parties yesterday on the basis of the mediation efforts carried out by the Union. The principles to which the parties have subscribed are as follows:
(1) Not to resort to force;
(2) To end hostilities definitively;
(3) To provide free access for humanitarian aid;
(4) Georgian military forces will have to withdraw to their usual bases;
(5) Russian military forces will have to withdraw to the lines held prior to the outbreak of hostilities. Pending an international mechanism, Russian peace-keeping forces will implement additional security measures;

(6) Opening of international talks on the security and stability arrangements in Abkhazia and South Ossetia.
The Council calls on the parties to honour all these commitments, beginning with an effective ceasefire, and to ensure that they are implemented effectively and in good faith both on the ground and in the relevant fora. The international mechanism should be set up rapidly.

3. The Council emphasises the Union's commitment to contribute actively to effective implementation of these principles. They will be embodied in a UN Security Council resolution as soon as possible. Rapid reinforcement of the OSCE's observer capabilities on the ground is crucial. The Union will take action along to this effect at the OSCE. The Council urges the parties not to obstruct the observers' activities. The Council also considers that the European Union must be prepared to commit itself, including on the ground, to support every effort, including those of the UN and the OSCE, with a view to a peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia. It asks the SG/HR,in liaison with the Commission, to prepare proposals on the matter with a view to the informal meeting in Avignon on 5 and 6 September.

4. The Council stresses the humanitarian emergency and the Union's resolve to provide vital assistance to the population. An outline has been given of initial measures undertaken, both by the Commission and by the Member States. The Council requests the Commission, in liaison with the Presidency, to continue to coordinate European assistance and to encourage pooling arrangements designed to enhance its effectiveness and relevance.
It is essential that all parties undertake to respect international humanitarian law and to facilitate the unimpeded delivery of humanitarian assistance to all the population groups affected, without discrimination.
In addition, in view of the destruction caused by the conflict, the Council emphasises the need to identify reconstruction requirements as of now and to prepare to make a significant contribution to meeting those requirements at Union level. It invites the Commission to report back to it on this matter before its next meeting.

11.

PRESS
Rue de la Loi 175B – 1048 BRUSSELS
Tel.: +32(0)22818239/6319 Fax:+32(0)22818026
press.office@consilium.europa.euhttp://www.consilium.europa.eu/Newsroom

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION

Council Conclusions on Georgia

2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting
Brussels, 15 and 16 September 2008

The Council adopted the following conclusions:

„1. The Council welcomes the agreement on implementing the plan of 12 August, which was recorded in Moscow and Tbilisi on 8 September as a result of mediation by the European Union. That agreement should lead initially to Russian forces being completely withdrawn from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia to the lines held prior to the outbreak of hostilities, within 10 days of the deployment in those zones of the international mechanisms, including at least 200 observers from the European Union, which should take place by 1 October 2008 at the latest.

2. With reference to the Council conclusions of 1 September, the Council calls on all parties to fully implement this agreement, as well as the agreement of 12 August, and to do so in an effective manner and in good faith within the time limits that have been set, including the withdrawal of all Russian forces and the return of Georgia's military forces to their bases.

3. The Council recalls that the European Union is ready to play a full role in the resolution of this crisis, including on the ground and in future international discussions and the preparations for them, and in supporting efforts towards a peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia. The Council recalls that a peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia must be based on full respect for the principles of independence, sovereignty and territorial integrity recognised by international law, the Final Act of the Helsinki Conference on Security

and Cooperation in Europe and United Nations Security Council resolutions. In this context, the Council deplores any action that runs contrary to a solution based on these principles.

4. The Council supports the idea of an independent international inquiry into the conflict in Georgia.
5. The Council has decided to appoint Mr Pierre Morel as the Special Representative of the European Union for the crisis in Georgia.
6. In accordance with the conclusions of the Extraordinary European Council meeting on 1 September, the Council has decided to send an independent civilian observer mission to Georgia, under the European Security and Defence Policy, which will be deployed by 1 October in accordance with the arrangements set out in the agreement of 8 September, in close coordination with the OSCE and the United Nations and in addition to the international mechanisms of UNOMIG and the OSCE. The Council notes with satisfaction the contributions announced by the Member States with a view to deploying at least 200 observers by 1 October.
7. The Council invites the Commission to actively and swiftly prepare for the donors' conference to help with the reconstruction and recovery of the Georgian economy and with the return of displaced persons, and to hold it next month in Brussels in the light of an overall assessment of needs. The Council has taken note of the Commission proposal to mobilise financial aid for Georgia which could be of the order of EUR 500 million for the period 2008-2010 and which must be consistent with the financial perspective. The Council also invites the Member States to prepare a significant contribution for the conference in terms of financial support. It welcomes the Commission's commitment regarding the strengthening of the EU-Georgia relationship, in particular by expediting the preparatory work on the facilitation of visas and on readmission, as well as on free trade."

12.
European Union Monitoring Mission (EUMM)
29 September 2008

The EU Monitoring Mission's operational phase starts on 1 October. The European Union decided, on 15 September 2008, to establish a civilian monitoring mission in Georgia in accordance with the EU mediated six-

point Agreement of the 12 August and the subsequent implementing measures agreed on 8 September in Moscow and Tbilisi.

The mission: the European Union Monitoring Mission (EUMM) is an autonomous, civilian and unarmed mission led by the EU under the European Security and Defence Policy.

The mission will work in close coordination with the United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG) and the OSCE Mission in Georgia.

Main objectives: to contribute to stability throughout Georgia and the surrounding region. In the short term, the mission shall contribute to the stabilisation of the situation, in accordance with the Agreements of 12 August and 8 September.

Main tasks:

- stabilisation: monitoring and analysing the situation pertaining to the stabilisation process, centred on full compliance of the six-point Agreement, including troop withdrawals, as well as violations of human rights and international humanitarian law;
- normalisation: monitoring and analysing the situation as regards governance, rule of law, and public order as well as the security of transportation links, energy infrastructures and the return of internally displaced persons and refugees;
- confidence building: contributing to the reduction of tensions through liaison, facilitation of contacts between parties and other confidence-building measures;
- Informing EU policy about the situation on the ground.

Structure and parameters of the mission:

- The European presence will have more than 200 monitors on the ground as of 1 October. In order to sustain this level of field staffing the total international mission personnel, including HQ staff, will be 352.
- 22 European Union Member States contribute personnel to the mission (details below).
- Ambassador Hansjörg HABER (Germany) is the Head of EUMM. The Deputy Head of Mission is General Gilles JANVIER (France).

- The Headquarters is in Tbilisi, with regional field offices in Tbilisi/Basaleti, Gori, Poti, Zugdidi.
- Place of initial deployment, numbers and nationalities : Tbilisi/Basaleti : 96 (SE, RO, UK, IR, NL, DK, FI) ; Gori : 70 (FR, BG, PL, MT, LU); Poti : 30 (ES, EE, LV, HU, GR, AT) ; Zugdidi : 70 (IT, DE, CZ, LT).
- The budget for the mission is EUR 35 million.
- The initial duration of the mission is twelve months, extendable. A first review will take place after six months.
- The first patrols, each constituted of two vehicles, will start on 1 October.

Annex

Numbers of monitors by country :

Sweden 25, Romania 20, United Kingdom 19, Ireland 4, Netherlands 8, Denmark 10, Finland 10, France 36, Bulgaria 4, Poland 26, Malta 2, Luxembourg 2, Spain 10, Estonia 2, Latvia 3, Hungary 3, Greece 8, Austria 4, Italy 35, Germany 25, Czech Republic 5, Lithuania 5.

13.

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
Tbilisi, 30 September 2008
S321/08

Address by Javier SOLANA,
EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM)
Headquarters in Georgia

Mr SOLANA visited Tbilisi today, Tuesday, 30 September, for meetings with President Mikheil SAAKASHVILI, Foreign Minister Eka TKESHELASHVILI, Interior Minister Ivane MERABISHVILI and the Secretary of the National Security Council, Alexander LOMAIA, as well as a meeting with opposition and NGO representatives and a visit to the EUMM field office in Gori and a camp for internally displaced people. The visit provided an opportunity to discuss the latest developments in Georgia and the deployment of the EU Monitoring Mission (EUMM) in Georgia.

At EUMM headquarters, Mr SOLANA met the Head of Mission, Ambassador Hansjörg HABER, and the newly deployed EU personnel. The following is an edited summary of Mr SOLANA's address during the inauguration ceremony of EUMM:

„It gives me great pleasure to be here today, the day our mission becomes operational in Georgia.

Tomorrow is the 1st of October. On the 8th of September we took the commitment and we will start the EU Monitoring Mission tomorrow. I want to start by thanking people. I thank the government of Georgia for inviting the mission and cooperating in building up this mission rapidly and efficiently. I thank the preparatory team, the people who worked hard during the last weeks. I want to thank the European Commission and EU Special Representative Peter Semneby for providing logistic and political support for the mission's preparation.

In line with the EU's commitment made on the 8th of September, we today have 200 EU monitors deployed on the ground. With support staff, the total deployment is more than 300 persons. For the EU, to be in Georgia is a great responsibility and it is a great honor. We will work with the people of Georgia and this will bring us closer. EU personnel will know better the people of Georgia and the people of Georgia will know better the people of the EU. Thus we will reach a deeper and more profound relationship. The EU is here in Georgia to work for the stability of the country. Our engagement is serious. Therefore, we will also organize a conference of support for Georgia.

EUMM is an unarmed civilian mission, and its role is to monitor the situation on the ground in order to ensure that there is no return to violence, that people can return in peace to their homes and that normal life can resume.

By engaging with the local population, the EU monitors will bring a sense of security to the people whose lives have been affected by this tragic conflict. And they will also bring here the spirit of the EU to share it with the Georgians.

This has been the fastest deployment that the EU has ever undertaken. EU Member States made a tremendous effort for you to be here in this short period of time. The EU has shown its capacity to act with determination and speed.

The EU is here today because we committed to be here on the 8th of September. We now look forward to all parties fulfilling their commitments as much as the EU did."

14.
EUROPEAN UNION
EUROPEAN SECURITY AND DEFENCE POLICY

European Union Monitoring Mission (EUMM) in Georgia
30 September 2008
Georgia/02

The operational phase of the EU Monitoring Mission in Georgia starts on 1 October 2008, in accordance with the arrangements set out in the Agreement of 8 September. The Council decided, on Monday 15 September, to establish an autonomous civilian monitoring mission in Georgia, in accordance with the Conclusions of the Extraordinary European Council on 1 September 2008.
The mission will work in close coordination with the OSCE and the UN and in addition to the international mechanisms of the United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMG) and the OSCE.
The mission: the European Union Monitoring Mission (EUMM) in Georgia is an autonomous mission led by the EU under the European security and defence policy.
Main objectives: to contribute to stability throughout Georgia and the surrounding region. In the short term, to contribute to the stabilisation of the situation, in accordance with the sixpoint Agreement of the 12 August and the subsequent implementing measures.
Main tasks:
- stabilisation: monitoring and analysing the situation pertaining to the stabilisation process, centred on full compliance of the six
- point Agreement, including troop withdrawals, as well as violations of human rights and international humanitarian law;
- normalisation: monitoring and analysing the situation as regards governance, rule of law, and public order as well as the security of transportation links, energy infrastructures and the return of internally displaced persons and refugees;
- confidence building: contributing to the reduction of tensions through liaison, facilitation of contacts between parties and other confidence-building measures.

Structure and parameters of the mission:
- The European presence comprises of some 350 staff, including HQ personnel and over 200 monitors.
- 22 European Union Member states contribute personnel to the mission.
- The Headquarters is in Tbilisi, with regional field offices in Tbilisi/Basaleti, Gori, Poti and Zugdidi.
- Ambassador Hansjörg HABER is Head of EUMM. His deputy is General Gilles JANVIER.
- The budget for the mission is EUR 35 million.
- The initial duration of the mission is twelve months.

15.
COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
Brussels, 10 October 2008
S332/08

Javier SOLANA,
EU High Representative for the CFSP,
confirms the withdrawal of Russian forces
from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia

Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy (CFSP), issued a statement today confirming that the European Union Monitoring Mission in Georgia has verified that Russian armed forces have dismantled 12 checkpoints and one military base in the zone adjacent to Abkhazia and five checkpoints and one signal post in the zone adjacent to South Ossetia:
"I am happy to announce that EUMM patrols have confirmed that Russian armed forces have completed their planned withdrawal from the areas adjacent to Abkhazia and South Ossetia. This withdrawal will, we hope, allow internally displaced people to return to their homes and contribute to the normalisation of living conditions in these areas.
I further hope that the presence of EUMM monitors in these areas will decrease tensions, contribute to a sense of security and enhance respect for the rule of law."

16.

PC.DEL/712/08

28 August 2008

STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE SPECIAL MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL

28 August 2008

Regarding the situation in Georgia

The European Union warmly welcomes Ms. Ekaterine Tkeshelashvili, Minister for Foreign Affairs of the Republic of Georgia, to today's meeting of the Permanent Council and expresses to her all its sympathy at the trials currently confronting her country.

The situation in Georgia is under examination by the European Union, and the European Council will meet on Monday, 1 September, in order to continue its discussions on that subject. The Presidency of the Council of the European Union would like to draw the attention of the Permanent Council to the following statement, which it issued on 26 August:

"The Presidency of the Council of the European Union takes note of the decision taken by the Russian authorities to recognize the independence of Abkhazia and South Ossetia.

"The Presidency strongly condemns this decision, which is contrary to the principles of Georgia's independence, sovereignty and territorial integrity, recognized by the Charter of the United Nations, the Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe and the relevant Security Council resolutions.

"In this context, the Presidency strongly recalls its commitment to the principle of Georgia's territorial integrity within its internationally recognized borders.

"The Presidency calls for a political solution to the conflicts in Georgia and will examine from this viewpoint the consequences of the Russian decision."

The candidate countries Turkey, Croatia and the former Yugoslav Republic of Macedonia*; the countries of the Stabilisation and Association Process and potential candidate countries Albania, Bosnia and Herzegovina, and

Montenegro; the European Free Trade Association countries and members of the European Economic Area Iceland and Liechtenstein; as well as Ukraine align themselves with this statement.
* Croatia and the former Yugoslav Republic of Macedonia continue to be part of the Stabilisation and Association Process.

Documente OSCE

17.
Press release
OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm
HELSINKI, 4 October 2008 - The OSCE Chairman-in-Office, Finnish Foreign Minister Alexander Stubb, condemned today recent violent incidents in Georgia and called for calm.
„I was deeply saddened to hear about the explosion on Friday in which seven Russian soldiers died in Tskhinvali and an earlier incident in which Georgian police officers died. I express my condolences to the families of those who were killed and wish those who were hurt a speedy recovery," Stubb said. „I condemn this violence and again call for calm. The OSCE continues to seek access to South Ossetia to contribute further to building peace and security in Georgia as a whole."

18.
PC.DEL/825/08
16 October 2008

STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE 735th MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL
16 October 2008

Conclusions of the General Affairs and External Relations Council on Georgia/Russia

The European Union would like to draw the attention of the Permanent Council to the Conclusions of the General Affairs and External Relations Council of 13 October 2008 on Georgia/Russia.

„1. The Council notes with satisfaction that, following the deployment by the European Union, under the Security and Defence Policy, of an independent civilian observer mission in Georgia, comprising more than 200 observers, Russian troops have withdrawn from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia as an essential additional step in the implementation of the agreements of 12 August and 8 September, which were concluded with the mediation of the European Union. With reference to the conclusions of the European Council of 1 September and its own conclusions of 15 September, the Council calls on the parties to continue to implement their commitments, including with regard to the role of the United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG) and OSCE observers. It notes with satisfaction United Nations Security Council resolution 1839, which has extended the UNOMIG mandate by four months.

2. The Council reaffirms the willingness of the European Union to take an active part, in particular through its Special Representative for the crisis in Georgia, in the international discussions provided for in the agreements of 12 August and 8 September, which are set to commence on 15 October under the auspices of the EU, the United Nations and the OSCE. These discussions must focus on all the remaining problems, in particular that concerning arrangements for stability and security in the region and the urgent question of displaced persons, including the question of the upper Kodori valley and the Akhalgori region. In this context, the Council reiterates its support for the independence, sovereignty and territorial integrity of Georgia.

3. The Council thanks the Commission for convening the high level conference of donors in Brussels on 22 October, with the aim, in particular, of assisting displaced persons and restarting the Georgian economy. The European Union will contribute substantially via the contributions of the Community and those of the Member States, based on an overall needs assessment carried out by the World Bank in co-operation with the European Commission and other institutions. To strengthen relations between the European Union and Georgia, the Council is preparing to begin negotiations with Georgia in the near future on PCOEW2601 Translation by OSCE Language Services - 2 -

PC.DEL/825/08 16 October 2008 visa facilitation and readmission, and invites the Commission to continue preparatory work on the possible establishment of a deep and comprehensive free trade area, as soon as conditions permit."

Documente România

19.
COMUNICAT DE PRESĂ
(09 august 2008)REF: Sedinţa Consiliului Suprem de Apărare a Ţării

Astăzi, 9 august a.c., a avut loc, la Palatul Cotroceni, şedinţa Consiliului Suprem de Apărare a Ţării, condusă de preşedintele României, Traian Băsescu, pe tema evoluţiilor din Georgia şi impactului acestora asupra securităţii şi stabilităţii regionale.
La reuniunea Consiliului au mai participat ministrul afacerilor externe, Lazăr Comănescu, ministrul internelor şi reformei administrative, Cristian David, ministrul justiţiei, Cătălin Predoiu, ministrul apărării, Teodor Meleşcanu, şeful Statului Major General, amiral dr. Gheorghe Marin, Directorul Directiei Generale de Informaţii a Apărării, general maior Francisc Radici, adjunctul directorului SRI, Florian Coldea, adjunctul directorului SIE, Silviu Predoiu, consilierul de stat la Departamentul Securităţii Naţionale al Administraţiei Prezidenţiale, general Constantin Degeratu, secretarul CSAT, general Ion Oprisor şi purtătorul de cuvânt al preşedintelui României, Valeriu Ţurcan.
Evoluţia conflictelor înghețate din zona Caucazului şi a bazinului Mării Negre a constituit o preocupare constantă a politicii externe a ţării noastre. România a atras atenţia în repetate rânduri cu privire la riscul acestor conflicte în planul securităţii regionale.
Cu privire la situaţia din Georgia, România reafirmă necesitatea respectării suveranităţii şi integrităţii teritoriale ale acestui stat.
România face un apel la toate părţile, să dea dovadă de responsabilitate şi să înceteze imediat ostilităţile, în vederea creării de condiţii pentru negocieri care să garanteze pacea şi stabilitatea în regiune.
România se va alătura eforturilor comunităţii internaţionale menite a identifica o soluţie politică a crizei din Georgia.

De asemenea, în cadrul şedintei, CSAT a decis ca instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetaţenilor români din Georgia, dacă situaţia va impune acest lucru.

Departamentul comunicării publice
09 August 2008

20.
COMUNICAT DE PRESĂ

(12 august 2008)REF: Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării

Marți, 12 august a.c., a avut loc, la Palatul Cotroceni, şedinta Consiliului Suprem de Aparare a Țării, condusă de preşedintele României, Traian Băsescu, pe tema situației din Caucazul de Sud.
La reuniune au participat primul-ministru, Călin Popescu Tăriceanu, ministrul internelor şi reformei administrative, Cristian David, ministrul afacerilor externe, Lazăr Comănescu, ministrul economiei şi finanțelor, Varujan Vosganian, ministrul apărării, Teodor Meleşcanu, ministrul justiției, Cătălin Predoiu, directorul SRI, George Cristian Maior, directorul SIE, Mihai Răzvan Ungureanu, şeful Statului Major General, amiral dr. Gheorghe Marin, consilierul prezidențial pentru securitate natională, Mihai Stanişoara, consilierul prezidențial pentru relații internationale, Anca Ilinoiu, secretarul CSAT, general Ion Oprisor, purtatorul de cuvânt al preşedintelui României, Valeriu Turcan şi directorul Directiei Generale de Informații a Apărării, general maior Francisc Radici.
În cadrul şedinței au fost analizate ultimele evoluții ale conflictului din Caucazul de Sud, în special situația umanitară din zona.
În acest context, CSAT a hotărât trimiterea de ajutoare umanitare la Tbilisi, în special medicamente şi produse sanitare, în urma solicitării adresate de partea georgiana. În acelaşi timp, România îşi exprimă preocuparea față de situația de securitate din regiune şi reafirmă necesitatea respectării suveranității şi integrității teritoriale ale Georgiei.
România se va alătura eforturilor Uniunii Europene şi NATO, contribuind cu propria sa expertiză la promovarea unei soluții negociate, care să aducă stabilitatea în Caucazul de Sud.

Departamentul comunicării publice
12 August 2008

21.
COMUNICAT DE PRESĂ

(21 august 2008)REF: Conferinta comună de presă a preşedintelui României şi a preşedintelui Georgiei

În cadrul vizitei de lucru pe care a efectuat-o în Georgia, presedintele României, Traian Băsescu, s-a întâlnit, joi, 21 august a.c., cu omologul sau georgian, Mihail Saakashvili. La finalul convorbirilor oficiale, cei doi şefi de stat au sustinut o conferinţa comună de presă.
Va prezentăm, în continuare, textul conferinţei:

„Preşedintele Georgiei, Mihail Saakasvili: Aş vrea să-i urez bun venit preşedintelui României şi să îi mulţumesc preşedintelui Traian Băsescu pentru discuţiile pe care le-am avut despre coordonarea şi poziţia NATO şi Uniunea Europeană, despre cooperarea regională. Aşteptăm, acum, crearea Comisiei NATO-Georgia, asteptăm ca Uniunea Europeană să întreprindă paşi pentru refacerea economică a Georgiei, pentru susţinerea şi consolidarea integrităţii teritoriale a Georgiei, în continuare. Preşedintele Băsescu este un prieten foarte bun, un mare susţinător al ţării noastre şi cred că putem să lucrăm împreună pe toate aceste probleme.
Încă o dată, bine aţi venit, domnule Preşedinte. Vă mulţumesc foarte mult pentru sprijinul dumneavoastră şi vă mulţumesc pentru asistenţa oferită de România.

Preşedintele României, Traian Băsescu: Vă mulţumesc, domnule Preşedinte, vă multumesc foarte mult şi ca aţi fost de acord ca întâlnirea noastră să aibă loc într-un timp atât de scurt după solicitare. Discuţiile noastre au vizat realităţile din Caucaz din momentul de faţă şi împreună am făcut o analiză a evoluţiilor viitoare. Din punct de vedere al României - ca de altfel şi al Uniunii Europene şi al NATO, organisme din care România face parte - integritatea teritorială a Georgiei este esenţială şi ea trebuie menţinută. Niciun eveniment nu justifică multiplicarea a ceea ce s-a întâmplat în Kosovo. Atunci, naţiunile democratice au spus că este un eveniment care nu se poate repeta. România crede în cei care au recunoscut Kosovo, că vor face tot ce trebuie pentru ca ceea ce s-a întâmplat în Serbia să nu se repete.

În același timp, prin pozițiile sale, România rămâne o țară credincioasă principiului că integritatea teritorială, suveranitatea, inviolabilitatea frontierelor sunt principii care garantează pacea în Europa în momentul de față și abandonarea lor poate duce la evoluții care să afecteze securitatea multor state. De aceea, susținem fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei. Credem că în momentul de față prioritatea majoră este aplicarea acordului de încetare a focului semnat între președintele în exercițiu al Uniunii Europene, domnul Sarkozy, și Federația Rusă, pe de-o parte, Georgia pe de altă parte. Aplicarea acestui acord este garanția că în continuare se poate negocia. România - ca stat riveran la Marea Neagră, ca stat a cărui securitate este afectată ori de câte ori statele din regiune trec prin momente dificile legate de securitatea lor - face un apel la toți șefii de stat din regiune la o atitudine ponderată, o atitudine înteleaptă, singura soluție pentru ca evoluțiile să fie pozitive în continuare. Avem convingerea că este în interesul tuturor statelor din regiune, fie că vorbim de Federația Rusă, fie că vorbim de Georgia, fie că vorbim de Azerbaidjan, de România sau de Turcia, este în interesul nostru, al tuturor, ca zona să fie securizată și conflictul ruso-georgian să fie un episod care să se închidă cât mai repede. Nu în ultimul rând, îmi permit să spun un lucru pe care l-am spus și în discuții - și nu am încercat să spun neapărat cel mai plăcut lucru din lumea asta -, cred că Georgia trebuie să găsească formule să înceapă și niște negocieri directe cu Federația Rusă. Este o părere a noastră, un punct de vedere, și mai mult nu comentăm. Negocierile cu privire la integritatea teritorială a Georgiei sunt esențiale și, în opinia noastră, ele trebuie făcute si cu părțile de care acest lucru depinde în mod direct. Suntem solidari, suntem parte a rezoluțiilor Uniunii Europene, din 13 august, și NATO, din 19 august, care încep prin angajamentul celor două instituții, celor două structuri, de a respecta și a susține integritatea teritorială a Georgiei. O facem și în interiorul acestor structuri, o facem și în relația bilaterală.

Avem convingerea că oamenii politici trebuie să treacă de la declarații la fapte în ceea ce privește Georgia. Georgia are nevoie acum de ajutor umanitar și de un efort de reconstrucție consistent. Urmare a conflictului, probabil - sau estimăm noi - foarte mulți investitori vor renunța să mai facă o perioada de timp investiții în Georgia, iar acest lucru trebuie compensat de cei care se pretind a fi prieteni ai Georgiei, punând la dispoziție resurse financiare pentru ca Georgia să înceapă un efort de reconstrucție, după care un efort de dezvoltare minim în zona infrastructurilor.

La bordul aeronavei mele, urmare a hotarârii Guvernului României, se afla ajutoare umanitare în valoare de 1,2 milioane de euro şi România va mai completa acest ajutor - n-a fost capacitate în avion să preluăm ajutor umanitar de mai mult de 1,2 milioane euro; mai trebuie completat acest ajutor. El constă în medicamente şi le-am adus la Tbilisi şi avem convingerea că de la Tbilisi vor fi distribuite tuturor acelora care au nevoie de ajutor în medicamente, de pe tot teritoriul legal al Georgiei. România va continua efortul de a susține Georgia, de a susține dezvoltările democratice din Georgia şi de a se implica în stabilizarea regiunii, ca un element care este nu numai de interes regional, dar este şi de interes național pentru securitatea României. Vă mulțumesc mult!

Întrebare: Am o întrebare pentru domnul preşedinte Băsescu. Ne aducem aminte că la Bucureşti, la Summit-ul NATO, România a sprijinit Planul de Acțiune (MAP). Poate v-ați schimbat poziția, de la Bucureşti, în ceea ce priveşte acordarea MAP Georgiei ? Sau poate că nu. În ceea ce priveşte securitatea regională, s-ar putea, de asemenea, consolida aceste regiuni separatiste, din această regiune, dacă Rusia va repeta acțiunea violentă de aici?
Traian Băsescu: România nu-şi schimbă punctele de vedere cu privire la acordarea „Membership Action Plan“ pentru Georgia şi pentru Ucraina. Miniştrii de externe din statele membre NATO au mandat ca în luna decembrie să analizeze posibilitatea acordării MAP pentru Georgia şi Ucraina. Mandatul ministrului de externe român va fi să susțină acordarea MAP atât pentru Georgia, cât şi pentru Ucraina.
Întrebare: O întrebare pentru ambii preşedinți: Preşedintele rus a spus recent că retragerea forțelor ruseşti va fi terminată până vineri, dar nu există semne clare ca trupele au fost retrase.
Care ar fi mecanismul în ceea ce priveşte Georgia şi care ar fi reacția NATO dacă mai rămân soldați ruşi pe teritoriul georgian ?
Mihail Saakasvili: În primul rând, aş dori să menționez, nu numai că nu au făcut niciun fel de mişcare, dar, de fapt, şi-au extins ocuparea: au ocupat, practic, Gori care nu a fost niciodată parte a Osetiei, a făcut întotdeauna

parte din Georgia. De asemenea, își aduc populatie, încearcă să le impună celor care au rămas acolo pașapoarte rusești și nu manifestă niciun fel de semn că ar vrea să renunțe la controlul pe care îl au acolo. În orașul Poti s-ar putea să se mute din zonele urbane, dar, practic, își găsesc poziții strategice în alte regiuni, plecând din zonele urbane - poziții care le permit să controleze mișcările de populație și situația economică a regiunii. Cred că este necesar să se aducă observatori - astăzi mă voi întâlni cu ministrul de externe finlandez, domnul Stubb, de la OSCE. Și contam pe președintele Băsescu și, de asemenea, pe alți prieteni să coopereze cu președintele Sarkozy și cu întreaga Uniune Europeană. Se pare că fiecare înțelege cum vrea retragerea: mi se pare că rușii au propria lor viziune asupra a ceea ce înseamnă retragere - și altceva scrie pe hârtie - și altceva înțelegem noi și francezii, așa cum este scris pe hârtie. Sperăm că sub supraveghere internațională acest lucru se va realiza. Cred că trebuie ca întreaga comunitate internaționala să își mențină atenția asupra acestei zone. Se pare că strategia Moscovei este ca oamenii nu vor mai fi atenți la ce se întâmpla aici și vor uita, însă nu trebuie să permitem ca acest lucru să se întâmple. Pentru că acest lucru nu numai că nu va aduce pacea, ci va menține sursa de instabilitate.

Traian Băsescu: Personal, îmi este greu să cred că, dacă președintele Medvedev a promis public că va retrage trupele până vineri la ora 24.00, nu o va face - asta înseamnă până mâine noapte la ora 24.00. În același timp, nu pot să nu comentez cu toată sinceritatea ca ori se dă o citire diferită acordului de încetare a focului la Tbilisi față de Moscova și la Moscova față de Tbilisi, ori parcă avem de-a face cu două documente ușor diferite în formă în care au fost semnate. Este foarte clar că în documentul prin care se stabilea încetarea focului se permite rămânerea unor trupe ale Federației Ruse pe teritoriul Georgiei într-o zonă-tampon la sud de Osetia, din interpretările publice pe care le-am auzit. Deci, practic, acordul de încetare a focului nu stabilește o revenire pe pozițiile anterioare a trupelor celor două state. Cred ca este obligația negociatorilor să clarifice interpretarea documentului semnat.

Va mulțumesc!“

Departamentul comunicării publice
21 August 2008

22.

COMUNICAT DE PRESĂ

(1 septembrie 2008) REF: Conferinta de presa sustinuta de presedintele României, Traian Basescu, la Bruxelles

Preşedintele României, Traian Băsescu, a participat luni, 1 septembrie a.c., la reuniunea extraordinară a Consiliului European de la Bruxelles. La finalul lucrărilor, şeful statului a susţinut o conferinţă de presă.
Va prezentăm textul conferinţei:

„Bună seara, A fost un Consiliu dedicat Georgiei, dar, sigur, nu au putut fi evitate în dezbatere şi probleme în afara subiectului Georgia, probleme care vizează regiunea şi, din acest punct de vedere, aş spune că România a fost extrem de inspirată depunând un non-paper, care a fost transmis tuturor şefilor de stat şi de guvern şi mâine va fi distribuit şefilor de stat şi de guvern din NATO, prin ambasadorii statelor la Bruxelles. S-au obţinut concluzii extrem de bune, care, în primul rând, arată solidaritatea Uniunii Europene, ceea ce cred ca este esenţial şi, dincolo de abordarea pentru Georgia, este semnalul cel mai puternic pe care Uniunea Europeana l-a dat. În evaluarea noastră, dar şi a altor şefi de stat, criza georgiană este cea mai puternică criza din ultimii optsprezece ani în relaţia Federaţiei Ruse cu Uniunea Europeană. Concluziile se referă la câteva elemente extrem de importante, care acoperă şi punctele de vedere exprimate de România. Concluziile remarcă reacţia disproporţionată a Rusiei, lucru care este în concordanţă cu punctul de vedere exprimat de România. În concluzie, este condamnată ferm decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte independenţa Osetiei de Sud şi a Abhaziei şi se solicită ca soluţia pentru Osetia şi Abhazia să ţină cont de principiile care guvernează lumea civilizată, adică principiul independenţei, al suveranităţii, al integrităţii teritoriale şi al inviolabilităţii frontierelor. Şi, de asemenea, concluziile cer să se ţină cont de rezoluţiile Consiliului de Securitate ONU - pentru Georgia sunt circa 30 de rezoluţii care toate consolidează în rezoluţie ideea de integritate teritorială a acestei ţări şi, într-o noapte, ea a dispărut. De asemenea, în concluzii se spune că fiecare stat are dreptul de a-şi decide în mod liber politica externă şi alianţele şi aici este referirea la aspiraţiile Georgiei de a deveni stat membru NATO şi la votul dat în luna ianuarie de majoritatea georgienilor. Tot în

concluzii, se cere punerea integrală în aplicare a planului de încetare a focului, mediat de preşedintele Sarkozy cu Moscova şi Georgia.
De asemenea, concluziile relevă că, în perioada următoare, Uniunea Europeană trebuie să ia măsuri de întărire a cooperării regionale, fie utilizându-se ca vector Sinergia Mării Negre, un document la care România a ținut foarte mult, fie creându-se şi instrumente adiționale de întărire a cooperării cu statele din regiunea Marii Negre. Concluziile recunosc impactul crizei actuale asupra întregii regiuni şi acest lucru este extrem de important pentru ca documentul depus de noi exact acest lucru îl releva, îl subliniază şi propune soluții. Tot în concluzii, s-a adoptat soluția numirii unui reprezentant pentru Georgia, unui reprezentant al Uniunii Europene, şi tot în concluzii se recunoaşte că, prin criza din Georgia, relația Uniunea Europeană - Rusia este într-un moment de răscruce.
De altfel, veți vedea în ultima formă a concluziilor ca s-a adoptat soluția de a se amâna negocierile pentru noul parteneriat Uniunea Europeană - Federația Rusă până la retragerea trupelor Federației Ruse pe pozițiile deținute înainte de 6 august 2008. Deci, atenție, nu este vorba de o suspendare, ci este vorba de amânare, pentru că procedural implicațiile sunt diferite, dar amânarea începerii negocierilor noului acord între Uniunea Europeană şi Federația Rusă până la retragerea trupelor pe pozițiile anterioare conflictului. În sfârşit, Consiliul Miniştrilor de Externe şi Comisia au primit sarcina să analizeze variante alternative de aprovizionare cu energie a Uniunii Europene.
Cam acestea sunt lucrurile pe care doream să le menționez eu. O veste bună în final: având în vedere ca Ucraina are un parteneriat cu Uniunea Europeana şi problemele, implicațiile pentru Ucraina pot fi discutate în interiorul acestui parteneriat, preşedintele Sarkozy a asigurat că Moldova va fi punct separat pe ordinea de zi a Consiliului din luna octombrie, ceea ce este extraordinar de important. Sarcina noastră în perioada următoare este să discutam cu Chişinăul, să vedem care sunt aspirațiile lor de la o dezbatere pe tema „Moldova“ în Consiliul European. Moldova este, de altfel, tratata şi în documentul depus de noi.
Întrebare: În legătură cu proiectul de concluzii.....
Preşedintele Traian Basescu: În ultima formă sau în forma inițială?
Întrebare: Era vorba despre - „Consiliul condamnă cu fermitate decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte independența Abhaziei şi Osetiei de Sud“ şi „e o decizie inacceptabilă, iar Consilul face apel la celelalte state să nu recunoască aceasta independența.“

Preşedintele Traian Băsescu: Noi sigur nu ne-am fi grăbit.
Întrebare: Păi, asta vreau să vă întreb şi pe dumneavoastră, dacă a cerut cineva până acum României să recunoască indepedenţa.
Preşedintele Traian Băsescu: Da. Deci Federaţia Rusă a transmis prin ambasadori, cred, în toate cancelariile europene, o scrisoare, în care explică motivaţia pentru care a recunoscut Osetia şi Abhazia şi solicitarea politicoasă de a fi recunoscute şi de statul căruia i se adresa scrisoarea. Aceasta scrisoare se află la Presedinţie. Sigur, România va rămâne consecventă poziţiei sale de la Kosovo. În momentul de faţă, noi suntem o ţară credibilă, chiar dacă nu suntem o mare putere. Suntem o ţară credibilă, care a ţinut la principii şi când a fost vorba de poziţii ale aliaţilor şi când este vorba de poziţii ale ţărilor care sunt vecine cu noi şi cu care avem relaţii fără a fi în structuri comune, de genul Uniunea Europeană sau NATO.
Întrebare: Aţi dat un răspuns la acea scrisoare?
Preşedintele Traian Băsescu: Nu. O să-l dăm. Scrisoarea este depusă la Preşedinţie de ambasadorul Ciurilin. Vom face un răspuns, pentru că aşa e politicos.
Întrebare: Căutarea unor noi surse de energie ar putea însemna reluarea unor proiecte care păreau uşor abandonate?
Preşedintele Traian Băsescu: Aici, după părerea noastră, dacă vreţi, este parte din analiza noastră - miza trebuie pusă pe două ţări care trebuie să continue să rămânaă libere în tranzitul sau transportul de energie. Nu este vorba doar de Georgia, ci şi de Azerbaidjan - uitaţi-vă pe hartă. Singura legatură pentru a se crea alternative de la Caspica înspre Marea Neagră sau de la Caspica înspre Mediterană către Ceyhan, pe varianta turcă, rămâne Azerbaidjanul. Deci, de aceea în intervenţia mea nu numai în documentaţie, atenţionam foarte serios asupra nevoii de a menţine politica echilibrată a Azerbaidjanului, ţară care, aşa cum am spus şi la Bucureşti, are în sud Iranul, în nord Federaţia Rusă, în vest Georgia, iar aceasta ţară a avut o politica extrem de echilibrată. Alternativele sunt legate de securitatea acestor două ţări - Azerbaidjan şi Georgia. De aceea, trebuie dată atenţie egală din punct de vedere al libertăţii sale şi Azerbaidjanului, ca şi Georgiei. Tineţi cont că Azerbaidjanul are aproape douăzeci de milioane de azeri pe teritoriul iranian, are mai mulţi azeri pe teritoriul iranian decât pe teritoriul naţional şi situaţi către zona de frontieră cu Azerbaidjanul.
Întrebare: În privinţa conflictelor înghetate, aţi vorbit şi în turneu de Nagorno-Karabah, de Transnistria...

Preşedintele Traian Băsescu: Dar vorbesc din 2005, când îmi spuneaţi că „Băsescu vorbeşte de Marea Neagră pentru că a fost marinar“ - vă aduceţi aminte?
Întrebare: Despre Transnistria - aţi încercat să puneţi în discuţie această situaţie, care nu e numai în Georgia?
Preşedintele Traian Băsescu: Da, a fost în intervenţia mea. A fost în intervenţia mea problema Moldovei, legat de conflictul îngheţat din Transnistria. De fapt, în aceasta zonă a intervenţiei am subliniat următorul lucru, ca mecanimsmele ce au fost create la începutul anilor 90 pentru conflictele îngheţate, fie că vorbim de Osetia de Sud, Abhazia, Transnistria, Nagorno-Karabah, nu au făcut decât să conserve conflictele şi, în acelaşi timp, au dat vreme liderilor autonomişti să creeze structuri de stat în aceste enclave, ceea ce pune acum comunitatea internaţională într-o situaţie foarte dificilă, pentru că aceste enclave şi-au creat instituţii statale, de la preşedinţi aleşi până la guverne, instituţii, poliţii, armate proprii şi aşa mai departe. Ineficienţa instituţiilor create după conflicte, pentru că statele s-au creat post conflict, şi Nagorno Karabah, şi Osetia şi Anbhazia şi Transnistria, toate mecanismele au fost create în baza unor hotărâri ale Consiliului de Securitate, de cele mai multe ori, dar au fost mecanisme ineficiente. Ca a fost Consiliul de Securitate, ca a fost OSCE implicat, cert este că aceste mecanisme au prezervat conflictul şi au dat timp autorităţilor autonomiste să-şi creeze instituţii statale. Deci acest lucru l-am arătat în intervenţie şi că trebuie schimbate mecanismele, iar Uniunea Europeană poate fi un actor credibil şi în negociere, pentru găsirea soluţiilor, dar şi în impunerea unor noi soluţii acceptate sau hotărâte în Consiliul de Securitate.
De aceea vă spuneam la plecare că una din opţiunile noastre este ca tot pachetul să fie trimis într-o discuţie globală pentru zona Caucaz în Consiliul de Securitate. Sigur, este un deziderat al nostru, o aspiraţie. Greu de crezut că acum acest lucru este posibil, dar avem obligaţia să avem conştiinţa împăcată că am propus o soluţie, pentru că nouă ni se pare că discutat pachetul întreg de conflicte îngheţate este mai uşor de negociat pentru că se poate pleca de la principii - este principul integrităţii teritoriale, al suveranităţii, al inviolabilităţii frontierelor, principiu internaţional recunoscut, principiu de drept în conformitate cu Carta ONU? Este. Atunci le discutăm pe toate. Dacă ele se discută separat - că de-asta s-a şi ajuns la această situaţie, s-a încercat să se explice întotdeauna că sunt diferite. Într-adevăr, au origini diferite aceste conflicte, motivaţii diferite, dar fondul rămâne

acelaşi: afectează integritatea teritorială a statelor, suveranitatea statelor, independența statelor, le violează frontierele. Deci nu putem găsi un principiu sau o normă de drept internațional mai sus de aceste criterii care au stat la baza pacii în Europa.
Întrebare:
Preşedintele Traian Băsescu: Este greu de văzut. Vă pot spune că non-paper-ul a fost distribuit în momentul în care eu am luat cuvântul, deci l-am anunțat. După ce am luat eu cuvântul a fost distribuit, pentru că el nu a fost destinat să fie subiect de dezbatere în acest consiliu, ci subiect de reflecție în cancelarii.
Întrebare: Se aşteaptă Uniunea Europeană la o reacție din partea Rusiei, şi în mod special România, la o creştere a prețului gazelor?
Preşedintele Traian Băsescu: La o creştere a prețului gazelor? Păi, cum să reacționezi! Plăteşti şi iei gaze. Când e preț stabilit... Ori nu înțeleg eu foarte bine...
Întrebare: S-a discutat foarte mult de posibilitatea ca Moscova să lovească energetic în Europa?
Preşedintele Traian Băsescu: Prețul nu se discută la Consiliu, doar la guvern, prin agențiile guvernamentale, domnul prim-ministru.
Întrebare: Sunt de acord guvernul şi preşedintele cu aşa-zisul plan de federalizare a Republicii Moldova?
Preşedintele Traian Băsescu: Păi, este Planul Kozak care a fost respins în 2003, şi asta în documentul nostru. Moscova dă ca soluție Planul Kozak, respins şi de Chişinau, şi de comunitatea europeană în 2003, iar astăzi se serveşte nici măcar în forma modificată.
Întrebare: Deci se pare că preşedintele Moldovei este de acord?
Preşedintele Traian Băsescu:Nu umblați cu „se pare“ când este vorba de poziții ale preşedintilor. Când vorbiți de preşedintele României o faceți cu uşurință, dar măcar când vorbim de preşedintele unui stat care are un conflict înghețat pe teritoriu este nepermis să facem speculații. Nu cred că preşedintele Voronin acceptă planul Kozak.
Întrebare: Domnule preşedinte, o ultimă întrebare. Ați spus că în octombrie s-ar putea discuta, adică va fi pe ordinea de zi..
Preşedintele Traian Băsescu: Va fi pe ordinea de zi. Este sigur.
Întrebare: Deci încercați să discutați cu domnul Voronin, cu premierul...?
Preşedintele Traian Băsescu: Categoric, pentru că a fost o presiune românească şi un ideal, dacă vreți, aproape la fiecare Consiliu de când am

devenit membri ai Uniunii Europene, indiferent de temă, revenim la Moldova. Iată că astăzi a promis preşedintele în exercițiu, preşedintele Sarkozy, că problema Moldovei va fi discutată ca punct separat în consiliul din octombrie, ceea ce implică în mod automat o cooperare cu Chişinaul, să ştim foarte bine ce vor ei să se audă în Consiliu. Acelaşi lucru ca noi pot să-l facă şi Polonia, şi țările baltice, şi multe alte țări, dar noi avem obligația să ne continuăm pionieratul, mai ales că suntem țara care susține de doi ani ca Moldova să fie integrată cumva în pachetul Balcanii de Vest, deşi are altă poziție geografica, să nu fie abandonată pentru o eventuală integrare europeană în pachet cu Ucraina, care e o țară foarte mare. Ea se potriveşte, ca dimensiune, dimensiunii țarilor din Balcanii de Vest şi e mai uşor de integrat o țară cu o populația şi dimensiunile Republicii Moldova.

Departamentul comunicării publice
01 Septembrie 2008

Hărți și documente georgiene

23. Zonele bombardate de armata rusă

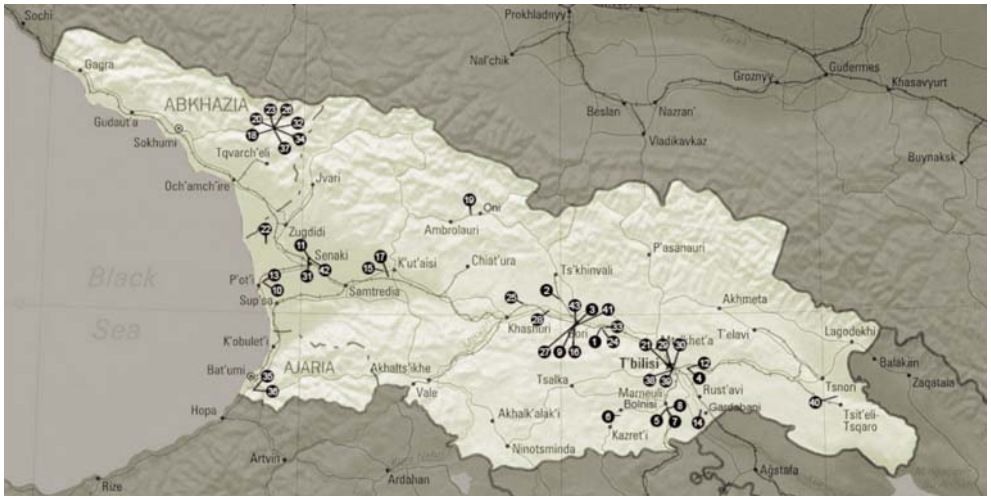

24. Coridoarele prin care armata rusă a invadat Georgia

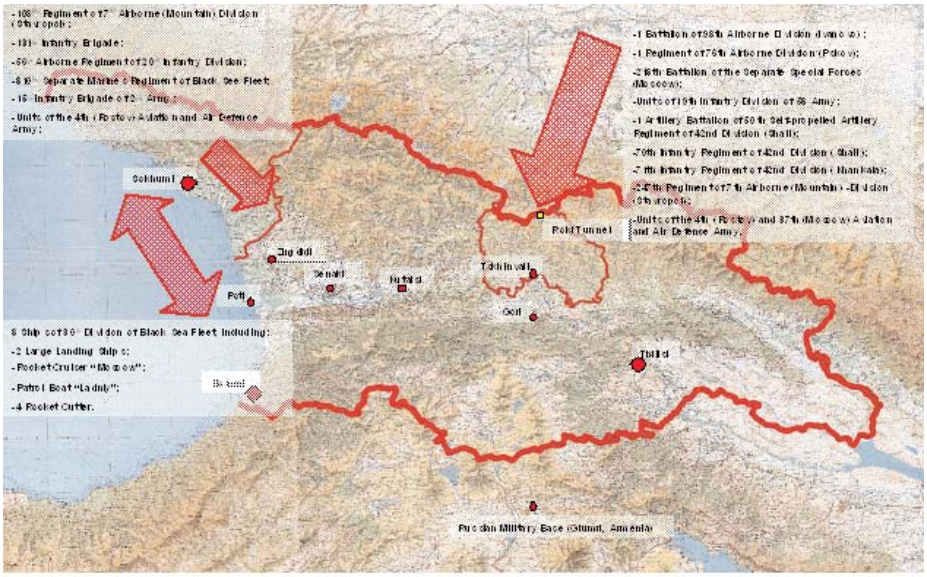

The Invasion of Georgia by Russian Federation

25. Situația din teren la data de 22 august 2008

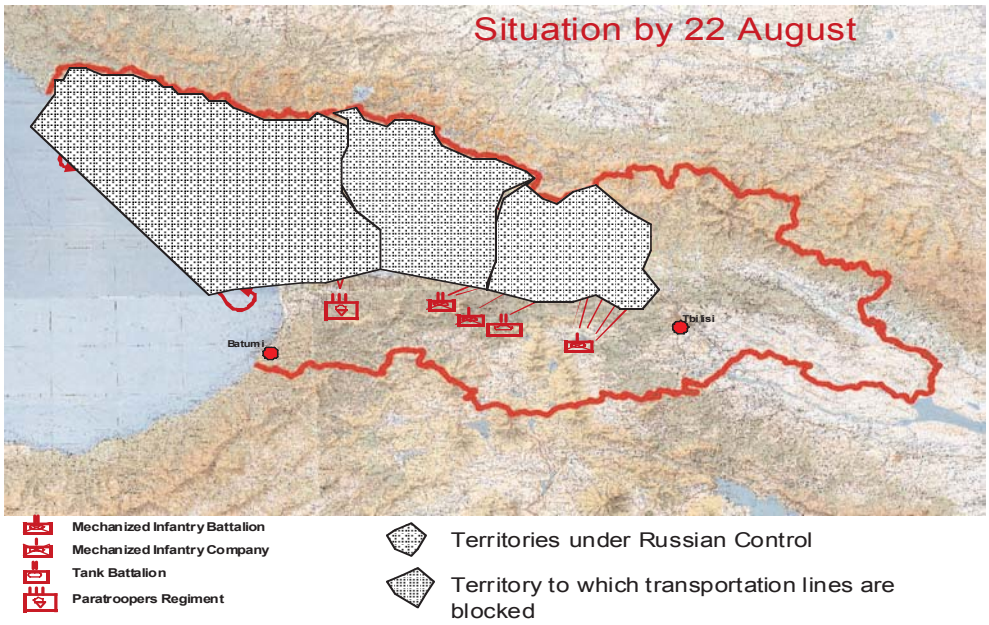

26. Harta zonei de conflict

Partea a VI-a

ANEXE

RUSSIAN INVASION OF GEORGIA

1. MEDIA AND TELEPHONE INTERCEPTS CONFIRM RUSSIA STARTED THE WAR

Mounting evidence shows that Russian forces were first to move Into the Georgian region of South Ossetia

Last updated on 20 September 2008

This document presents evidence gleaned from

- Publicly available Russian and western media sources and
- Telephone intercepts of the Georgian intelligence services, described as credible by Western intelligence agencies and not denied by Russia.

This document first presents a summary of the evidence. A second section follows listing the stories and their web links, reproducing extracts in the original language and, where necessary, adding a translation into English.

The intercepts and the stories confirm that units of the Russian 58th Army moved into South Ossetia first, forcing the Georgian Armed Forces to react.

The Evidence

Telephone intercepts

Early in the morning of August 7, at 3:41 am and 3:52 am, Georgian intelligence intercepted two mobile telephone conversations held by a South Ossetian border guard posted at the Roki tunnel by the name of Gassiev. His first name is unknown.

Georgia provided the intercepts to US and European intelligence agencies and senior American officials have already found them to be credible. The Russian Federation has disputed their importance, but has not denied their authenticity.

The New York Times independently translated and analyzed the transcripts. The full story appears in section 2.

> At 3.41 a.m., Gassiev told a supervisor at the South Ossetian border guard headquarters that a Russian colonel had asked Ossetian guards to inspect military vehicles that "crowded" the tunnel. Mr. Gassiev said, "The commander, a colonel, approached and said, 'The men with you should check the vehicles.' Is that O.K.?" When asked who this commander was, Gassiev continued, "I don't know. Their superior. The one in charge there. The BMPs and other vehicles were sent here and they have crowded there. The men are also standing around. And he said that we should inspect the vehicles. I don't know. And he went out."
>
> At 3:52, Gassiev spoke to the supervisor again and informed him that armored vehicles had left the tunnel, commanded by a colonel he called Kazachenko.
> The supervisor asked Gassiev, "Listen, has the armor arrived or what?" Gassiev replied, "The armor and people." Asked if they had gone through the tunnel, he said, "Yes; 20 minutes ago. When I called you they had already arrived." Supervisor: "Are they a lot, much military vehicles?"[1] Gassiev: "Well, Tanks, armored carrriers and that."

[1] The term used to refer to military vehicles is "òåõíèêà". This is Russian slang, meaning military vehicles.

These intercepts show that significant Russian forces, enough to "crowd" the Roki tunnel, entered South Ossetia some 20 hours before Georgian forces counterattacked.

The New York Times reports that senior American officials find the intercepts to be "credible".

Significantly, Russia has not disputed the authenticity of the intercepts; merely their importance. The Russian explanation that these calls refer to a routine rotation of their peacekeeping troops is false. According to the peace agreement in force at that time, any rotation should have happened during daylight and all relevant parties should have been notified (i.e. the Georgian Government and OSCE) a month ahead of time. The previous rotation of Russian forces was in May 2008.

Furthermore, prior to the publication of these intercepts, the Russian side had never mentioned any rotation on August 7 in any of their communications (e.g. their timeline of events, public data or statements) and it insisted that its troops entered the region only at noon on August 8.

Western intelligence findings boost the credibility of these transcripts. Again according to the New York Times, the western services independently found that two battalions of the 135th Regiment moved through Roki either the night of August 7 or the early morning of August 8. The New York Times story appears in the next section of this document.

Why is this evidence only coming to light now, a month after the war started?

The Georgian Ministry of Internal Affairs monitors mobile communications in South Ossetia carried over the Magti mobile network. Magti, which is one of Georgia's three big providers, has an excellent network across the South Ossetia region, covering the territory with 20 cell towers. The local alternative is Ostelecom, a provider backed by the Russian Megafon network. It has a much more restricted reach based on a system of 5 cell towers, mostly serving the highdensity areas around Tskhinvali. Crucially, it does not reach deep into the countryside. For that reason, Magti is widely preferred in the territory, especially by people who need to roam rural areas,

such as officials, militia, border guards, truck and taxi drivers etc. They widely use Magti despite instructions by the separatist government to use Ostelecom.

The Georgian Interior Ministry seeks to monitor all communications between officials in the territory. In line with legal requirements, the Ministry of Internal Affairs monitored the conversations of a significant number of officials of the paramilitary structures of the de facto authorities involved in illegal activities

Georgia's Interior Minister received a report on the intercepts from Georgian counterintelligence within hours of recording. He relayed the information to the President and other members of Government.

The file with the recordings was lost during the war when the surveillance team moved operations from Tbilisi, the capital, to the central city of Gori. Georgian intelligence officers later sifted through 6,000 files to retrieve copies.

Media stories

The evidence gleaned from the telephone intercepts is corroborated by stories that have appeared in both Russian and Western media.

These are summarised here; the next section lists links and the Russian originals.

1. In a story from August 4, life.ru describes the relocation of units of the Russian 58th Army and of a regiment of the Pskovbased 76th Airborne Division to the Georgian border, adjacent to the northern entrance to the Roki Tunnel:
   Several battalions of the 58th Army of the North Caucasus Military District, with permanent bases in the territory of North Ossetia, have been brought to the border of South Ossetia. Soldiers and military hardware have been moved to the end of the Roki tunnel, the only route that connects the two Ossetian republics.

As was reported to LIFE.RU sources in the republic, the movement of military units started on the night of 2nd to 3rd August. Reportedly, convoys of military forces began moving out from their bases in the Kirov region of North Ossetia (in Elkhotovo village) and from Ardone. The relocation of Russian hardware to the proximity of the Roki tunnel means these troops can support the Peacekeeping Forces as quickly as possible.

2. In a story from September 11, newsru.com analyses the movements of the 58th Army and concludes as follows:
   "On August 7, the Russian regiment received an order to move towards Tskhinvali. It was set on alert and before nightfall reached the positions prescribed. By midnight it was possible to see the outbreak of shelling in Tskhinvali from where regiment was located.
   Between the Roki Tunnel and Tskhinvali there is only one such place [to see the shelling of Tskhinvali] : the village of Djava. So, the 135th regiment entered South Ossetia before the Georgian attack on Tskhinvali."
3. In an interview with the Russian Ministry of Defence's publication Krasnaya Zvezda (Red Star), Russian armed forces Captain Sedristyi confirms his unit was ordered to Tskhinvali on August 7:
   „We were at the exercises," captain Sedristyi starts his story. "It is not so far from the capital of South Ossetia, Lower Zaramakh—a nature preserve in North Ossetia. That's the place where we had our camp after the exercises, but on 7 August we were ordered to move towards Tskhinvali. We were raised on an alarm – and sent on a march."

   Krasnaya Zvezda changed the date in its story from August 7 to August 8 following questions from Western media. Captain Sedristyi, it was explained, confused the dates because of an injury sustained during the fighting. According to the New York Times, Captain Sedristyi cannot be reached. The extract of the story in the next section quotes the original; the links to the doctored story and the original, kept in a Google cache, are given.
4. On August 15, the daily Permskie Novosti, reporting about the war, quotes a conversation between a soldier and his mother:

" I have very little time, the kid went on. – Look: we are here since 7 August. Well, the whole of our 58th army."

5. On August 17, Komsomoslkaya Pravda quotes Sergeant Alexander Plotnikov of the 693rd regiment of the 58th Army, who was interviewed in Rostov after being wounded in the fighting:
"The gossip that the war would start soon went around in our regiment in the beginning of August. Nobody spoke about it officially. We understood everything, though, after two companies of our regiment were sent to the mountains, not far from Tskhinvali."

6. On September 2, Vadim Rachkovsky, a journalist for Moskovskyi Komsomolets, wrote on his blog:
"As to the tank column. Ird see nothing particular about that. Attention! This is verified and nobody makes a secret from the fact that the battaliontactical group of 693th regiment of 58 army used to regularly move towards South Ossetia for military duty. And that's from where they moved to Tskhinvali. Maybe this happened on August 7, maybe even earlier. This was not for the first time. Each time tension was rising, our tanks advanced to this direction. So, in this case Saakashvili says the truth."

7. According to BBC Monitoring World Media Monitor, on August 7, the Abkhaz separatist leader Sergei Bagapsh told Rossiya TV that a Russian battalion had entered the conflict zone:
Abkhaz leader says Russian troops deployed in South Ossetia. The president of the selfproclaimed republic of Abkhazia, Sergey Bagapsh, has said that a Russian military battalion has entered the Georgian breakaway region of South Ossetia. His remarks, made at a meeting of the Abkhaz security council, were broadcast by the Russian stateowned TV channel Rossiya on 7 August. „I have spoken to the president of South Ossetia. It [the situation] has more or less stabilized now. A battalion of the North Caucasian [Military] District has entered the area," Bagapsh said.
Source: Rossiya TV, Moscow, in Russian 1600 gmt 7 Aug 08
8. As the Russian military was preparing for the invasion, the Russian media was preparing to cover it. Said Tsarnayev, a freelance journalist

working for Reuters, arrived in Tskhinvali on 7 August. In an article published on the website of Radio Free Europe/Radio Liberty, Tsarnayev is quoted as saying:
„At the hotel we discovered that there were already 48 Russian journalists there. Together with us, there were 50 people," Tsarnayev said. „I was the only one representing a foreign news agency. The rest were from Russian media and they arrived three days before we did, as if they knew that something was going to happen. Earlier at the border crossing, we met one man who was taking his wife and children from Tskhinvali."

Conclusion

The telephone intercepts, their analysis and the Western and Russian media stories all indicate that the Russian armed forces entered the territory of Georgia in South Ossetia many hours before Georgia decided to counterattack at Tskhinvali. Some had progressed at least as far as Djava before nightfall on August 7.

The Georgian Armed Forces received intelligence on August 7 that Russian troops north of the border had received orders to roll into Georgia. They received this information hours before Georgia conducted its military operation in response to the Russian invasion.

Military necessity dictated the choice of Tskhinvali as the objective for the Georgian counterattack, as any topographical map makes clear—it was the only way the Georgian army could move from its core territory to meet the advancing Russian columns. The counterattack aimed for military targets and did not significantly damage the town of Tskhinvali itself, as a study by the UN using satellite pictures makes clear. (See http://unosat.web.cern.ch/unosat/freeproducts/Georgia/Russia_ConflictAug08/UNOSA T_GEO_Village_Damage_Summary_Tskhinvali_19aug08_Highr s.pdf.)

Moreover, the media stories and analyst reports support the view that the Russian military designed its exercises of July 2008 to prepare Russian troops for an invasion of Georgia. A leaflet entitled Know Your Enemy, which was distributed to participating soldiers confirmed this view (see annex). The leaflet makes the target of the exercise clear, detailing the composition and main armaments of the Georgian Army.

Russian Invasion of Georgia

BASIC FACTS: CONSEQUENCES OF RUSSIAN AGGRESSION IN GEORGIA

5 August, 2009

Civilians
- Civilians killed as a result of Russian aggression – **224**
- Lost civilians – **15**
- Injured civilians – **547**

Military Servicemen
- Servicemen killed as a result of Russian aggression – **161**
- Lost servicemen -**9**
- Injured servicemen – **947**

MIA Personnel
- MIA personnel killed as a result of Russian aggression – **11**
- Lost MIA personnel – **3**
- Injured MIA personnel – **227**

IDPs
- IDPs registered in the immediate aftermath of war – **127 000**
- IDPs who returned to their homes after the war – **100 000**
- IDPs who were not able to return to their homes after the war – **27 000**

Rehabilitation
- Houses built for IDPs – **3 963** (**110 698 625 GEL** spent)
- Flats in the renovated buildings given to IDPs – **1 500** (**19 923 754 GEL** spent)
- Houses purchased for IDPs - **453** (**8 281 491 GEL** spent)
- Houses and flats renovated in the so called buffer zones – **9 342** (**19 152 536 GEL** spent)
- Houses given to compensate the burnt ones - **415** (**10 333 500 GEL** spent)

Russian Invasion of Georgia

CURRENT CIVILIAN, MILITARY AND JOURNALIST CASUALTY FIGURES

24 April, 2009

Regular updates can be found on the Georgia Update website:
http://georgiaupdate.gov.ge/

The number of dead and wounded is based exclusively on the human remains received by the Health Care System, the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Defence of Georgia. It does not include those held, buried, burned or otherwise disposed of within the area under Russian control. For the convenience of readers, figures for those areas, sourced from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, and Human Rights Watch data are provided at the end of this document

Citizens of Georgia killed	
Total	**409**
Military	**169**[1]
Civilian	**224**[2]
Policemen	**16**
Citizens of Georgia wounded	
civilians	**547**
Military	**1198**
Journalists	
Killed:	**3 (1 foreign, 2 Georgians)**
Injured:	**6 (3 foreign, 3 Georgians)**
Detained by Russians/Ossetes:	**10 (8 foreign, 2 Georgians)**
Attacked by Russians/Ossetes:	**3 (2 foreign ,1 Georgian)**
Robbed by Russians/Ossetes:	**12 (all foreign)**

[1] Among them bodies of 9 soldiers are missing.
[2] 20 of them were killed by Russian Cluster Bombs.

Journalist of Dutch TV - RTL Nieuws Stan Storimans who was killed in the Georgian city of Gori on 12 August 2008, was the victim of a cluster munition. The munition was propelled by a type of rocket that is only found in Russia's military arsenal. concluded by Dutch investigative team, which was sent to the spot to gather forensic evidence and eyewitness accounts

Casualties in Tskhinvali region/South Ossetia

Based on reports by Thomas Hammarberg, Council of Europe Commissioner for Human Rights. The estimate the Commissioner received from the Russian authorities on confirmed deaths was 133 people. The number of wounded attended to in Tskhinvali was 220 people. In Vladikavkaz, 250 patients were treated.

Tatiana Lokshina, a Russian researcher for the U.S.-based group Human Rights Watch who visited the region, said trips to a hospital, a cemetery and conversations with residents said the number of civilians who died appeared to be „fewer than 100."

Russian Invasion of Georgia

RUSSIAN ATTACKS: SUMMARY

8 October, 2008

Regular updates can be found on the Georgia Update website:
http://georgiaupdate.gov.ge/

Air attacks

Georgia's territory was subjected to aerial bombardment over 75 times, with five fully confirmed rocket attacks from the TochkaU (SS21) and Iskander-M (SS26) class of missiles. The bombs and missiles were dropped during at least 84 illegal incursions into Georgia's airspace.

As of 18 September, 255 unexploded aviation bombs were discovered and disposed of. Among them: BTK 500, FAB 500, FAB 1000 and FAB 1500 types of bombs. Some of the bombs exploded deep under the surface, so it is not possible to identify their type. Also, dozens of rockets and missiles were used, including cluster bombs.

The areas bombed far exceeded the putative conflict zone of the region of South Ossetia. Georgia is not a big country – East to West, it measures about 598 km, and North to South 192km. Yet the distance between the two most distant bombing targets was a mere 456 km.

At least 36 areas were bombed, of which 24 are villages (or areas near villages) including those in the Upper Abkhazia, 6 are towns (or areas near towns), one administrative unit (massive attack of the whole territory of Upper Abkhazia) and key of elements of the national infrastructure.

Of 12 Georgia's regions nine were bombed:

- Kakheti Region;
- Shida-Kartli Region;
- Kvemo-Kartli Region;

- Samegrelo-Zemo-Svaneti Region;
- Racha-Lechkhumi-Kvemo-Svaneti Region;
- Imereti Region
- Adjara Autonomous Republic
- Upper Abkhazia
- Tbilisi

Bombing runs before Georgian ceasefire offer

The list below indicates the areas bombed, and the minimum number of times each was bombed:

#	Area	Name of Area	Number of Bombings Distance from Tskhinvali and Tbilisi (Direct Distance)[1]	Time and Date of Bombing
1	Village	Shavshvebi (Gori District)	2/31/57	09:30-09:44 - 08.08.08 10:29-11:04 - 09.08.08
2	Village	Variani (Kareli District)	1/17/74	10:23-10:43 - 08.08.08
3	Village	Tkviavi (Gori District)	1/12/76	10:50-11:04 - 08.08.08
4	Village	Azhara (Upper Abkhazia)	2/208/295	14:26-14:39 - 09.08.08 06:02-09:15 - 10.08.08
5	Village	Chkhalta (Upper Abkhazia)	5/211/298	14:26-14:39 - 09.08.08 22:20-22:30 - 09.08.08 06:02-09:15 - 10.08.08 12:22-12:26 - 10.08.08 13:51-13:55 - 10.08.08
6	Village	Komandeli (Oni District)	1/58/145	16:04-16:14 - 09.08.08
7	Village	Gentsvisi (Upper Abkhazia)	2/200/287	22:20-22:30 - 09.08.08
8	Village	Urta (Zugdidi District)	1/176/255	06:02-09:15 - 10.08.08
9	Village	Tsedisi (Oni District)	1/48/135	11:25-11:27 - 10.08.08
10	Village	Knolevi (Kareli District)	1/17/95	15:09-15:24 - 10.08.08
11	Village	Anaklia (Zugdidi District)	2/197/274	15:40-15:50 - 10.08.08 16:20-16:35 - 10.08.08
12	Village	Omarishara (Upper Abkhazia)	1/200/287	14:03-14:11 - 09.08.08
13	Gorge	Jechora (Oni District)	3/53/141	17:39-17:50 - 09.08.08 18:00-18:10 - 09.08.08 18:24-18:34 - 09.08.08

[1] The distances are approximate

14	Administrative Unit (Gorge) Precise location unknown	Upper Abkhazia (Kodori Gorge)	4/207/293	13:42-13:50 - 09.08.08 15:05-15:15 - 10.08.08 16:09-16:14 - 10.08.08 17:21-17:55 - 10.08.08
15	City	Gori	5/30/63	10:50-11:04 - 08.08.08 18:29-18:58 - 08.08.08 09:52-10:24 - 09.08.08 10:21-10:46 - 09.08.08 15:29-15:39 - 10.08.08
16	City	Marneuli	2/109/29	15:50-16:20 - 08.08.08 16:39-17:06 - 08.08.08
17	City	Bolnisi	1/104/44	15:50-16:20 - 08.08.08
18	City	Senaki	1/155/232	23:50-00:23 - 08-09.08.08
19	City	Tbilisi (Vaziani + Airplane Factory)	2/100/0	15:07-15:21 - 08.08.08 23:44-00:36 - 08-09.08.08 05:27-05:47 - 10.08.08
20	City	Poti	3/189/261	23:50-00:23 - 08-09.08.08 23:50-08.08.08 (TochkaU) 00:41-01:04 - 09.08.08
21	Infrastructure	Kopitnari Airport (Near Kutaisi)	1/110/187	09:2309:45 - 09.08.08
22	Oil Pipeline	BakuSupsa Oil Pipeline (KP 25; KP 26)	1/117/31	05:2705:47 - 10.08.08
	Total Number of Bombardments		**43**	

Bombing runs after Georgian ceasefire offer

At 17:30 on 10 August, the Georgian Foreign Ministry handed a diplomatic note to the Russian Embassy offering an immediate Georgian ceasefire. Yet the Russian Air Force continued its bombing runs for three more days, as indicated in the list below:

#	Area	Name of Area	Number of Bombings Distance from Tskhinvali and Tbilisi (Direct Distance)[1]	Time and Date of Bombing
23	Village	Shavshvebi (Gori District)	1/31/57	23:54-00:00 - 10.08.08
24	Village	Gentsvisi (Upper Abkhazia)	1/200/287	22:03-22:09 - 10.08.08
25	Village	Chkhalta (Upper Abkhazia)	1/211/298	02:09-02:40 - 11.08.08
26	Village	Sharabidzeebi (Khelvachauri District)	1/201/258	02:44-03:20 - 11.08.08
27	Village	Kapandidi (Khelvachauri District)	1/201/258	02:44-03:20 - 11.08.08
28	Village	Makho (Khelvachauri District)	1/201/258	02:44-03:20 - 11.08.08
29	Village	Ganmukhuri (Zugdidi District)	1/190/269	07:10-07:20 - 11.08.08
30	Village	Anaklia (Zugdidi District)	1/197/274	07:10-07:20 - 11.08.08
31	Village	Ruisi (Kareli District)	1/15/93	01:30-02:00 - 12.08.08
32	Village	Agara (Khashuri District)	1/32/91	Approx 14:00 - 12.08.08
33	Village	Sakorintlo (Kaspi District)	1/40/48	Approx 14:15 - 12.08.08
34	Village	Sakasheti (Gori	1/20/73	In the morning, Exact time
35	Village	Okami (Kaspi District)	1/52/36	In the morning, Exact time unknown - 16.08.08
36	City	Tbilisi (Tbilisi Int. Airport; Radar Station)	2/100/0	18:42-19:16 - 10.08.08 04:12-04:50 - 11.08.08

37	City	Gori	3/30/63	05:25-06:15 - 11.08.08 09:30-10:55 - 12.08.08 Approx. 12:00 (Iskander M SS26) 12.08.08
38	City	Senaki	2/155/232	19:40-20:05 - 10.08.08 07:10-07:20 - 11.08.08
39	City	Kaspi Railway Station	1/50/38	01:30-02:00 - 12.08.08
40	Admini-strative Unit (Gorge) Precise location unknown	Upper Abkhazia (Kodori Gorge)	5/207/293	19:40-20:05 - 10.08.08 20:23-20:27 - 10.08.08 00:19-00:39 - 11.08.08 03:03-03:29 - 11.08.08 19:05-19:10 - 11.08.08
41	Infra-structure	Shiraki Airfield (Dedopolistskaro District)	1/208/124	04:1204:50 - 11.08.08
42	Oil Pipeline	BakuSupsa Oil Pipeline (KP 27)	1/117/31	11:30 - (Iskander M SS26) 12.08.08
43	Infra-structure	Kaspi, Heidelberg Cement Factory	1/50/38	01:3002:00 - 12.08.08
44	Village	Karbi, Tskhinvali Region	1	Date of Bombing Unknown controlled by separatists
45		Oni district	1	Tochka U=SS21, the Date Unknown, Found Unexploded
46	Village	Sinaguri	1/7 km from administrative border between Imereti region and SO	Tochka U=SS21, the date Unknown, Found Unexploded http://www. novayagazeta.r u/news/ 318493.html Controlled by Ossetian militia and Russians troops.
	Total Number of Bom-bard ments		**32**	

Occupation of Georgian towns and villages

After fanning out across the conflict zone in the regions of South Ossetia and Abkhazia, Russian troops occupied the following cities, towns and villages prior to the ceasefire agreement signed by Presidents Medvedev, Saakashvili and Sarkozy:

Zugdidi	11.08.08
Village Beloti near Eredvi, Tskinvali district	11.08.08
Village Shindisi, Gori district	11.08.08
Senaki	11.08.08
Gori, the major motorway between East and West of the country blocked	11.08.08
Village Khaishi, Samegrelo ZemoSvaneti region 12.08.08	
Upper Abkhazia	12.08.08
Abkhaz militia enter demilitarized zone (Village Ganmukhuri)	12.08.08
Additional troops enter Gori	13-14.08.08
Village Atotsi, Kareli district	13.08.08
Village Pakhulani, Tzalenjikha district	13.08.08
Additional troops enter Zugdidi twice	14.08.08
Village Mejvriskhevi, Gori district	14.08.08
Villages Ruisi and Tzveri, Kareli district	14.08.08

Tbilisi Intrusion Threat:

12 August
15 August

The day when the ceasfire was signed

On August 15, the ceasefire agreement was signed, but Russians kept occupying Georgian settlements:
Crossed river Abasha towards the City of Abasha, 40 km away from the second largest city of Kutaisi
Village Igoeti, Kaspi district, 40 km away from Tbilisi
Khashuri, 30 km west from Gori
Surami, 58 km west of Khashuri

Occupation of towns and villages after Frenchmediated ceasefire

The ceasefire agreement signed 15 August committed Russian troops to withdraw to the positions occupied before 7 August.
Instead, Russia deepened its occupation of Georgia, entering and occupying more towns and villages far away from the conflict zones:

Sachkhere, Imereti Region	16.08.08
Akhalgori, 40 km North-West of Tbilisi	16.08.08
Aditional Russian troops entered Senaki military base	17.08.08
South Ossetian militia enter Akhalgori	17.08.08
Russian armored vehicles advanced towards the Supsa oil terminal, near Poti	17.08.08
Russian troops again block the major highway near Kaspi	18.08.08
Russian troops advance towards Sachkere	19.08.08
Russian troops enter Poti port again	19.08.08
Russian troops open checkpoints on the outskirts of Poti	20.08.08
Russian troops occupy village Chogha in the Chkhorotsku district	20.08.08
Russian troops occupy village Perevi, Sachkhere district	20.08.08

Landmines, use of explosives and cluster bomblets

On August 17, Russian troops mined roads in the Svaneti region and on the old Gori road south of Kaspi.

On August 18, Russian troops used explosive devices to destroy military installations in Senaki.

On August 23 and 24, Russian troops used explosive devices to destroy military installations in Osiauri.

On August 24, a landmine blew up a crude oil train 5 km west of Gori. Other mines and buried artillery shells were subsequently found at other spots along the tracks.

The widespread distribution of Russian landmines and bomblets left over from cluster bombs attacks poses an ongoing threat to civilians, especially in Gori district. On 24 August, a woman was killed in Gori by a landmine in her garden, and a man injured in Tirdznisi village.

Mines of the “frog” type have been found in civilian gardens and orchards in Gori. These are antipersonnel mines that, when stepped upon, jump into the air and explode at chestor headheight.

Cluster bombs

The use of cluster bombs against civilian targets has been confirmed by Human Rights Watch. Cluster bombs explode at altitude in order to scatter bomblets over a wide area. Most bomblets explode on impact. The effect of hundreds of bomblets exploding at the same time is to saturate the targeted area with highspeed shrapnel, killing everything alive. Because the bomblets can be scattered over a wide area, these are among the most destructive antipersonnel conventional weapons.

Bomblets that fail to explode on impact become landmines.

Documented by the Government of Georgia

Russian Aggression of Georgia

Six Point Peace Plan

Le Président de la République

Protocole d'accord

1/ Ne pas recourir à la force.

2/ Cesser les hostilités de façon définitive.

3/ Donner libre accès à l'aide humanitaire.

4/ Les forces militaires géorgiennes devront se retirer dans leurs lieux habituels de cantonnement.

5/ Les forces militaires russes devront se retirer sur les lignes antérieures au déclenchement des hostilités. Dans l'attente d'un mécanisme international, les forces de paix russes mettront en œuvre des mesures additionnelles de sécurité.

6/ Ouverture de discussions internationales sur les modalités de sécurité et de stabilité en Abkhazie et en Ossétie du Sud.

Pour l'Union européenne,
la Présidence française

Nicolas Sarkozy

Russian Aggression of Georgia

Communique of the President of France

Administration of the President of French Republic, in order to ensure more transparency, would like to make public the letter, which clarifies concrete measures related to the point 5 of the six-point ceasefire agreement agreed on August 12 as a result of the meeting of President Nicolas Sarkozy with President Dimitri Medvedev. This letter was sent to President Saakashvili on August 14.

Beginning of citation:
Mister President:

Regarding point 5 of the six-point accord to which you – after President Medvedev – gave your approval 12 August during our meeting in Tbilisi, and which states that "Russian military forces should withdraw to positions prior to the outbreak of hostilities" and that "while waiting for an international mechanism, Russian forces will implement additional security measures," I wish to share with you the following points for the sake of precision:

· As I made clear at our joint press conference in Tbilisi, these "additional security measures" may only be implemented in the immediate proximity of South Ossetia to the exclusion of any other part of Georgian territory.

· More precisely, these "measures" may only be implemented inside a zone of a depth of a few kilometers from the administrative limit between South Ossetia and the rest of Georgia in a manner such that no significant urban zone would be included – I am thinking in particular of the city of Gori. Special arrangements must be defined to guarantee the liberty of movement and traffic along the length of the major highways and railways of Georgia.
· These "additional security measures" will take the form of patrols undertaken solely by Russian peacekeeping forces at a level authorized by existing agreements, with other Russian forces withdrawing to their positions prior to 7 August in conformity with the agreed protocol;
· These "measures" will have a provisional character while awaiting the establishment as quickly as possible of the "international mechanism" whose nature and mandate are still the subject of discussion by different international entities, in particular the OSCE, the European Union, and the United Nations.

Armed with these points of precision, I ask that you confirm the agreement that you gave me and that you announced publicly in Tbilisi while affixing your signature at the bottom of the six-point agreed protocol that I had myself signed as a witness and guarantor in the name of the European Union. President Medvedev yesterday assured me that your signature would lead to the withdrawal of Russian forces pursuant to the accord concluded.

I ask that you accept, Mister President, the assurance of my highest consideration.

s/s

Nicolas Sarkozy

End translation

Administration of the President of France would like to make three additional clarifications:

- In the letter accompanying the cease-fire document, the mentioned territory is defined as in the immediate proximity of the zone of conflict, as defined by previous agreements, to the exclusion of any other part of Georgian territory. Any measure referred to in this document shall be implemented within an area not further than a few kilometers, around Tskhinvali within the zone of conflict.
- In no way can these measures limit or jeopardize freedom of movement and traffic along the length of the major highways and railways of Georgia.
- Other aspects of the conflict resolution process will be discussed in the near future.

Russian Invasion of Georgia

Breaches by Russia of the Ceasefire Agreement:

CHECKPOINTS

As of 18:00• August 30, 2008

The Russian Army has illegally established 23 checkpoints deep within sovereign Georgian territory, contravening the six-point ceasefire agreement brokered by France.

Twelve of the checkpoints are located in central Georgia and eleven in western Georgia.

There are an estimated 970 Russian soldiers and 73 heavily armored vehicles stationed at these checkpoints. Armored patrols are dispatched regularly from the checkpoints into surrounding towns and villages. Additionally there are an estimated 10 000 Russian soldiers in Abkhazia and Tskhinvali Region.

Estimated number of Russian personnel &equipment at all 23 illegal Russian checkpoints:

- Russian servicemen: 970
- Armored vehicles: 66
- Infantry combat vehicles: 7
- Grenade launchers: 2
- Ural-type vehicles: 22
- UAZ-type vehicle: 3
- Gaz-66 vehicles: 2
- Vilis-type car: 1
- Military Army tents: 8
- Cranes: 3
- Military power shovel: 3
- Vehicle with communication systems: 1
- Vehicle with electricity generator: 1
- Mobile medical unit: 1

Central Georgia

At 18:00 on 30 August, the Ministry of Interior confirmed 14 checkpoints in central Georgia (Shida Kartli and other areas adjacent to South Ossetia, as well as in parts of South Ossetia that were never part of the conflict). Their location is given on the map number 2. The checkpoints are in the following locations:

LIST OF CHECKPOINTS IN CENTRAL GEORGIA

1. Perevi (Sachkhere district)
2. Ghodora (Sachkhere district)
3. Ali (Khashuri district)
4. Ptsa (Kareli district)
5. Variani (Gori district)
6. Karaleti (Gori district)
7. Shavshvebi (Gori district)
8. Ergneti (Gori district)
9. Ikoti (Akhalgori district)
   7 infantry combat vehicles, 1 armored vehicle, 6 Ural-type vehicles, 2 Gaz-66 vehicles, 1 military power shovel, 1 mobile medical unit, 2 grenade launchers, trenches, and 100 soldiers
10. Meghvrekisi and Brotsleti (Gori district)
    Large concentrations of about 150 vehicles, most of them armored, are stationed between the villages.
11. 1 km north of Odzisi in the Akhalgori district
    (1 armored vehicle, 15 Russian servicemen)
12. Village of Mosabruni in the Akhalgori district
    (1 armored vehicle, 15 Russian servicemen)

Western Georgia

At 18:00 on 30 August, the Ministry of Interior confirmed at least 20 checkpoints in western Georgia (in the regions of Samegrelo, Svaneti, Upper Kodori, Gali, and Ochamchire). Their locations, listed below,areindicated on map number 3.

LIST OF CHECKPOINTS IN WESTERN GEORGIA

Samegrelo-Zemo Svaneti Region

1. Teklati (near Senaki)
   5 armored vehicles, 1 crane, 2 Ural-type vehicles, 1 vehicle with communications systems, 1 UAZ-type vehicle, 1 GAZ-type car, 1 large army tent, trenches are dug, 40 Russian servicemen
2. Pirveli Maisi (Khobi district),
   Near the former Georgian police checkpoint: 2 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 UAZ-type vehicle, 1 large army tent, trenches are dug, 40 Russian servicemen
3. Between Shua Khorga and Chaladidi (Patara Poti, Khobi district)
   Near the turnoffto the Kulevi oil terminal: 4 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 large army tent, 30 Russian servicemen
4. Menji (Senaki district)
   In the Bakaraia neighborhood of the town, on the grounds of the Menji sanatorium, about 10 meters from the railroad: 3 armored vehicle, 4 Ural-type vehicle, 2 cranes, 1 military power shovel, 1 large army tent, 40 Russian servicemen
5. Kantisubani (Tsalenjikha district)
   On the Tsalenjikha-Chkhorotsku road: 3 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 large army tent, trenches are dug, 30 Russian servicemen
6. Chale and Muzhava (Tsalenjikha district)
   At the entrances of the two villages: 3 armored vehicles, 1 Ural-type vehicle, 20 Russian servicemen
7. Chkhorotsku
   On an old airfield, near the Senaki-Chkhorotsku highway: 3 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 vehicle with electricity generator, 2 large army tents, 40 Russian servicemen
8. Nabada (a suburb of Poti)
   2 armored vehicles, 1 Ural-type vehicle, 1 UAZ-type vehicle, 1 military power shovel, 1 large army tent, 30 Russian servicemen

Additional checkpoints

Colonel-General Anatoly Nogovitsin, deputy head of the Russian General Staff, listed the following additional checkpoints in Samegrelo-Zemo Svaneti region during a press conference on 22 August:

9. Khudoni
10. Anaklia
11. Mount Kvira

Map No. 1: This map gives an overview of the current checkpoint situation:

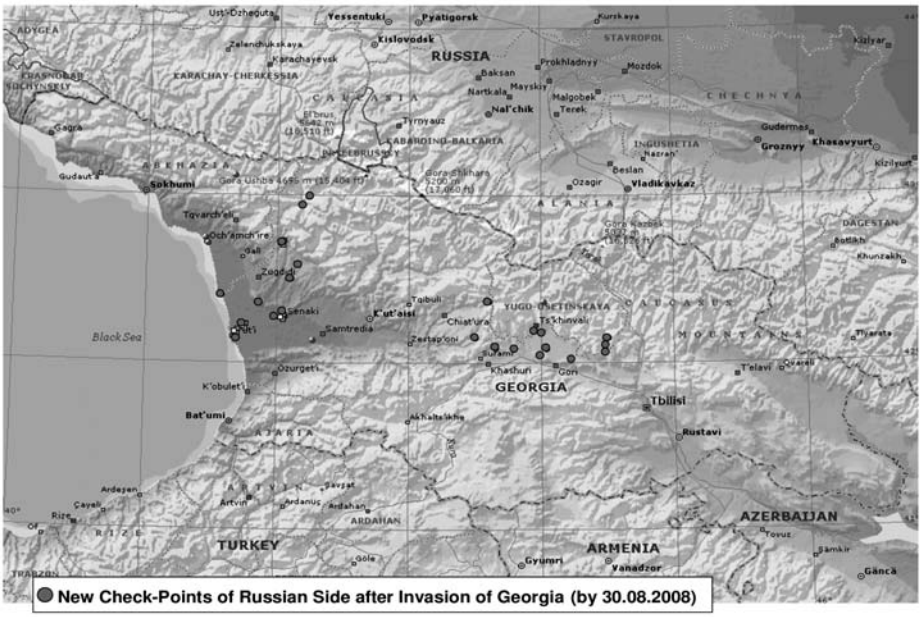

Map No2: Location of checkpoints in Central Georgia

Map No3: Location of checkpoints in Western Georgia

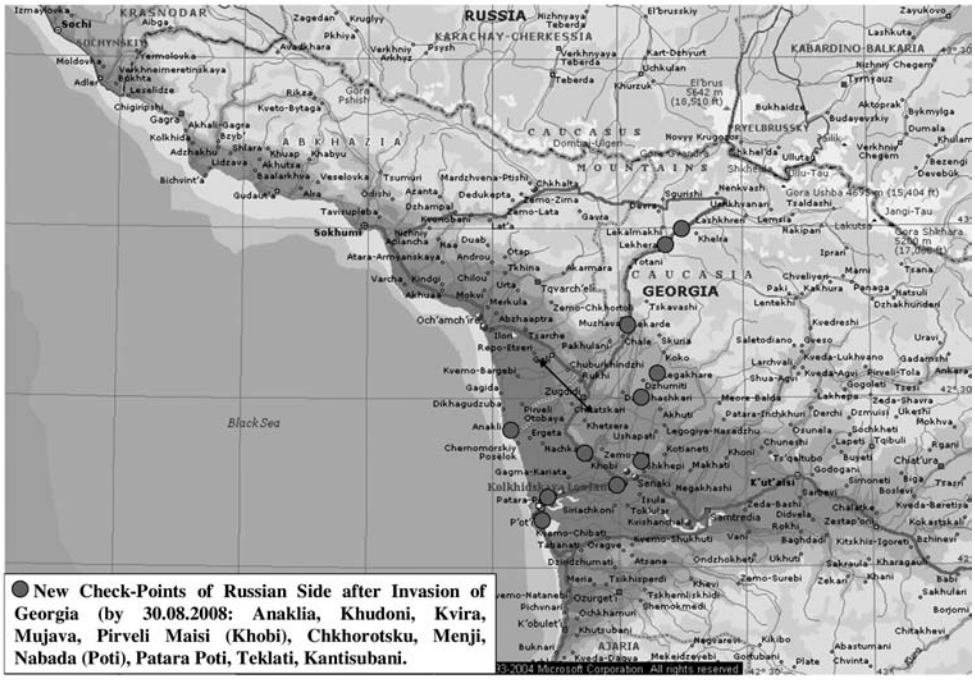

REPORT OF UNOMIG ON THE INCIDENT OF 20 APRIL INVOLVING THE DOWNING OF A GEORGIAN UNMANNED AERIAL VEHICLE OVER THE ZONE OF CONFLICT

Introduction

1. On 20 April 2008, the Abkhaz side informed UNOMIG that at 9:57 the same day one of their fighter jets L-39 had shot down with an air-to-air missile a Georgian unmanned aircraft that had entered Abkhaz-controlled territory in violation of the Moscow agreement on the ceasefire and separation of forces of 1994. After initially denying that a Georgian UAV flew on that day, the Georgian government subsequently acknowledged that one of their mid-size Hermes 450 had been downed over Abkhazcontrolled territory and claimed that a Russian aircraft had destroyed the aircraft. The Georgian authorities released a video reportedly shot by the UAV showing the unmanned vehicle being tracked and destroyed by a jet fighter. (The Georgian government sent to UNOMIG a written "notification" about the flight dated 19 April, but delivered to the Mission on 20 April several hours after the downing of the aircraft).

2. In order to maximize transparency, UNOMIG' Chief Military Observer offered to convene a Joint Fact-Finding Group, a mechanism with the participation of the Georgian and Abkhaz sides, the CIS PKF and UNOMIG created in 2000 to investigate potential violations of the Moscow Agreement as well as crimes with political motivation. The Georgian side declined to participate on the grounds that such a format would not be conducive to investigating successfully this incident, but undertook to cooperate with UNOMIG investigation. The CIS PKF agreed to participate and the Abkhaz side did not answer. In these circumstances, UNOMIG decided to carry out an independent investigation into the incident as it is authorized under its mandate.

3. This was not the first UNOMIG investigation into the downing of a UAV. One month earlier, on 18 March, the Abkhaz side already claimed

that one of their L-39 had destroyed a Georgian UAV off the coast of Ochamchira, in Abkhaz-controlled territory. At the time, the Georgian authorities denied having lost any UAV. After examining the debris from the UAV, the initial investigation by UNOMIG concluded that a Hermes 450 UAV was most probably involved, the maximum range of which was consistent with Georgian ownership. UNOMIG informed the Georgian Ministry of Defence that it considered that a reconnaissance mission by a military aircraft, whether manned or unmanned, constituted "military action" and therefore contravened the Moscow Agreement, which stipulates that the parties "shall scrupulously observe the ceasefire on land, at sea and in the air and shall refrain from all military actions against each other". The Mission also called both sides' attention to the fact that the Georgian action and the Abkhaz reaction had generated a threat to those who use the airspace over the Zone of Conflict and its surroundings. The Department of Peacekeeping Operations expressed these concerns in the verbal update presented to the Security Council on 14 April.

4. In order to carry out its investigation into the 20 April incident, UNOMIG's Fact-Finding Team brought together specialists who included two military radar controllers, an information technology officer who develops software for UAV systems, a UN staff member in charge of UAV procurement, a senior fighter pilot and graduate of fighter weapons school, an L-39 pilot, and an expert in imagery analyses with 20 years of experience in video and satellite analysis. The Fact-Finding Team called upon the sides and the CIS PKF to cooperate with its efforts. Regrettably, the Abkhaz side declined to do so, but it nevertheless provided UNOMIG with access to the debris collected from the incidents of 18 March, 20 April and 12 May 08. (The Abkhaz side claims that it has downed 7 UAVs in the period 18 March – 12 May however UNOMIG can confirm only the debris from the incidents on 18 March, 20 April and 12 May to be from Hermes 450.)

5. The following summarizes the work of the Fact-Finding Team with regard to the information gathered by UNOMIG patrols from witnesses at the location of the incident, and the analysis and assessment performed on the evidence that was made available to the Team, with an

emphasis on the video and radar records provided by the Georgian authorities.

Testimonies of witnesses

6. Local residents interviewed in DIKHAGUDZBA by UNOMIG patrols a few hours after the incident on 20 April 2008 described seeing a jet aircraft operating over the sea between 09:30 and 10:00 on 20 April 2008. The aircraft was travelling north to south. Two loud bangs were heard in quick succession and an 'object' was observed leaving the aircraft before igniting shortly after and parachuting into the sea, approximately 250 m from the shoreline. The aircraft then gained height and flew in a south to north direction.
7. The CIS PKF stated in a meeting with the UNOMIG Chief Military Observer that the UAV had first been observed over ANAKLIA (GR 1299) and then by CIS PKF OP 210 near PICHORI (GR 1104) on the north side of the CFL. Soldiers observed it flying at an altitude of about 3000 m; then they heard the explosions and saw it exploding in the air approximately 1 km NW of PICHORI. They heard the jet but it was not visible from the OP.

Analysis and assessment of the video footage

8. On 21 April the Georgian Ministry of Internal Affairs released a piece of video footage on their internet website, containing clips from the camera of the UAV. It provides a total video stream of 2:27:04 min. Furthermore the footage contains a part of the recording from the radar that, supposedly, tracked the jet aircraft taking off from GUDAUTA before flying south to shoot down the UAV and then returning back north across the Russian border.
9. On 29 April UNOMIG was given some additional pieces of footage, containing a missing part of 12 seconds of the footage initially released and a close up recording of the radar tracks from the same initial release.

10. On 14 May, after the visit to the radar site in POTI, a full DVD was given to UNOMIG providing nearly the full video stream of the UAV camera taken on 20 April. However, the starting procedure was left out.

The video was presented by the master controller and camera operator of the UAV that was shot down on 20 April

11. After careful analysis, the FFT assessed that the video footage was recorded over all the mentioned areas, without any manipulation or cut-outs or copy/paste actions. There were no hiccups in the sequence, or strange colour changes, time jumps or geographical jumps observed. Major landmarks found in the video and, more specifically, the last scans passing the coast and the final minutes with the coast visible, have been cross-referred to mapping software and accurately reflect the physical ground surveyed by the UAV. All correlate with a coherent picture, meaning that the full video was actually taken in the areas recorded.

12. Explanations given by the operator and remarks made by him correlate with the video. Furthermore, the track that the UAV followed during its mission appears to correlate with the radar data, which has been presented to the FFT. The authenticity of the date raises some questions. The operator stated that it was generated by the computer from the ground station where the video feed was received, and he had no evidence to qualify that it was or was not the correct date. However, the video correlates with the radar record: in particular, it could be assessed where the UAV was located when it was shot down. By freezing the video clip at 09:54:22 - shortly before the jet aircraft launches the missile - it can be seen that the camera of the UAV is focusing at a point of 42 48.290 N 41 14.321 E, located 44,26 km away from its own location. It can also be seen that the bearing of the camera is 330 (NNW) and as the camera is looking almost exactly to the rear through the landing gear of the UAV, it can be assessed that the heading of the UAV itself is 150 (SSE). This heading is in accordance with the heading that can be derived from the radar record. On this record the UAV is heading 144 (SSE) just before it was shot down.

13. The video also correlates with eyewitnesses: By plotting the latitudes and longitudes of the camera focal point into Google Earth and collating this with the distance to the focal point and the bearing of the UAV, as shown on the display, the location of the UAV when it was shot down is assessed to be west of the coast near PICHORI (GR 1105). This

indicates the same area as the Abkhaz side, CIS PKF and local residents have pointed out.

14. Taking into account the preceding, the FFT concluded that the video was authentic.

Conclusions based on the video

15. On this basis, the FFT could conclude that, owing to the distinctive twin-fin configuration of the jet aircraft and the location of the air intakes, the aircraft seen on the video is either a MiG-29 "Fulcrum" or a Su-27 "Flanker". It was not possible to decide between the two aircrafts because the quality of the video did not allow to ascertain the angle of the fins, or to determine whether the missile was launched from an outer pylon below the wing, characteristic of the MIG-29, or from a wingtip launcher, characteristic of the SU-27.
16. On the same basis, it is assessed that the type of missile used in the video was an AA-11 ARCHER (VYMPEL R-73). Prior to the explosion of the missile, one can see that the missile has a curved head similar to the AA-11 ARCHER and it exploded just prior to the target by 50 feet, which means that the Infra Red missile used a proximity fuse to ensure the kill. The missile is a close range missile, which produces a heavy white smoke trail characteristic for older missiles. If it is fired within visual range (WVR), this missile uses infrared homing guidance, which depends on an IR signature from the target. This type is a close range or 'dog fight' missile, which means that the attacking aircraft has to manoeuvre to a position behind the target before firing in order to increase the possibility of a kill, since the highest infrared signature comes from the engine.

Analysis and assessment of the radar record

17. After receiving on 7 May explanations from Georgian officials from the Ministry of Internal Affairs and Ministry of Defence, on 14 May the FFT visited the radar site in POTI and met with the head of the radar operators. The FFT saw that a 36D6 radar and two P-180 radars were located at the site, but the operator stated that the P-180 radars were

only operating when the 36D6 was shut down. According to the radar operator, the maximum range of the radar in POTI was 360km.

18. According to the radar operator the system has the capability to track surface-toair missiles (SAM) and possibly small air-to-air missiles (AAM), but only if the time of flight of the missile is sufficient; i.e. minimum of 30 seconds (at a rate of 10 seconds per sweep) as the system needs to track for at least three sweeps in sequence in order to determine a target.

19. He presented to the FFT the radar record of more than one hour from the 20 April, including the sequence where the UAV was shot down. The replay capacity of the system was limited (could not go back and forward), and therefore the record was only shown once, in normal speed. The playing was set to make all primary radar returns appear and the overall picture was assessed to be very realistic. There were many returns from clutters in the area of the radar coverage; there were many clutters over the sea and also close to the radar station. This all indicates a normal radar picture.

Overall operational assessment

20. From an operational point of view, the overall behaviour seen on the radar record, of both the UAV and the interceptor, can be assessed as realistic under the circumstances presented above. The sequence of the interceptor maneuvers, the threat calls from the controller to the UAV operator and the defensive reactions of the UAV seem realistic.

Tracks Trails

21. The tracks trails of both the UAV and the interceptor are not completely straight, but they have small deviations or curves. The General Air Traffic (GAT) does not have these deviations from a straight track because commercial aircraft are flying with the autopilot engaged. (See annex). If the radar record had been created by a simulator, those kind of small deviations would not have been expected, because simulators normally only create straight tracks.

Track Turns

22. The track turns of the UAV and the interceptor are imperfect but look normal for real aircraft and not as simulated tracks. Especially for the UAV, it can be seen that when the UAV makes a sharp turn to the left, heading south, in order to avoid the interceptor, the radar looses contact for a while and after that it finds it again, resulting in a small 'jump' in the track.

23. Furthermore, the interceptor, after its take off, follows an easterly course and performs a sharp turn that in the radar video looks very steep. This kind of turn would not be expected from simulated tracks, because these normally follow circular courses. These kinds of turn can be seen in several places in the radar record, but the two described above are the most representative and obvious examples of non-simulated track movement.

Track Altitude and Airspeed

24. In all the tracks of the GAT, UAV and interceptor, the altitude and the ground speed is not steady but changing all the time as the radar computer is recalculating all the flight data continuously. Simulated tracks are expected to have steady indications, or smooth changes between two steady values. For instance, if a simulated track should show an aircraft changing altitude from 080 to 110, one should expect a smooth change like the following: 080, 080, 080, 092, 098, 103, 107, 110,110,110. The same applies for the speed. However, this is not the case on this radar record.

Tracks Tabs Swap

25. From the radar record it can be seen that, when the interceptor is heading back north after having shot down the UAV, the interceptor has adopted the track number of the UAV. This track label swap is a common computer mistake that may occur when two tracks are very close to each other and then merged. This kind of deliberately created mistake never occurs on simulated tracks.

Additional elements of authentication

26. Regarding simulation capabilities, the Georgian radar operator stated that there was no simulation capability in the ACC. Simulated tracks could only be initiated at POTI or SENAKI sites. The POTI radar simulator had very limited capabilities, as it could create tracks at any position the operator wanted, but the only input that could be entered was heading, speed and altitude. If the operator initiated a track, it followed a straight course at a steady altitude with a steady speed. There was no capability to turn a track or to change any other parameters. During the demonstration of the simulator it was attempted to change the heading of the tracks, but this resulted in initiation of a new track while the first track disappeared.
27. Supportive of the authenticity of the recorded track data is the fact that the speed of the track shown on radar is commensurate with the capabilities of the Hermes 450, which has a maximum cruise speed of 65 knots, and never-exceed speed of 95 knots. The turning circle of the UAV recorded track is also commensurate with this type of aircraft, typically 0.25 – 0.5 NM diameters. The video display shows the UAV at a height of 16 000' which is comfortably below the typical Hermes 450 ceiling of 19 000'.

Conclusions based on the radar record

28. Based on the authentication of the radar record, the FFT could confirm that the interceptor - a MiG-29 "Fulcrum" or a Su-27 "Flanker" – headed south towards the UAV and the Ceasefire Line and after the interception and the shooting down of the UAV, turned back to north heading toward MAYKOP/ KRASNODAR into the Russian airspace. Absent compelling evidence to the contrary, this leads to the conclusion that the aircraft belonged to the Russian air force.
29. The location from where the fighter jet took off still remains unclear. According to the report of the Georgian duty officer, the UAV crossed the ceasefire line at 09:31, and the first detection of the interceptor was at 0948 approximately 12,6 km east of GUDAUTA airfield at an altitude of 2800m. This could indicate that the interceptor took off from the GUDAUTA runway, which is heading 330. However, another scenario is that the interceptor came in at low altitude, probably below 2000m,

from somewhere else and then ascended in the vicinity of GUDAUTA. This is consistent with the radar playback screen seen on 14 May at the radar site in POTI, which showed some radar blips in the area north of GUDAUTA, which could be the first blips of what was later tracked as the fighter jet. The blips moved south before turning east slightly before they merged into the point, where a radar controller initiated the track of the unidentified aircraft.

30. The endurance and performance of the MiG-29 and the Su-27 are adequate to cover the distance of 366 km from KRASNODAR to the ceasefire line (coast) and back, resulting in a flight time of roughly 20-35 min before the shooting down. One needs to bear in mind, though, that this distance of around 700 km is close to the limit of the fighter jets' capabilities.
31. The radar record confirms that the interceptor must have fired a short-range missile, because the interception took place very close to, or even inside, an international airway at a time where civilian aircraft were flying. The UAV footprint starts exactly in the limit of airway A277. According to the AIP (Aeronautical Information Publication) Georgia, this corridor begins at 1000 ft and it is 10 nm wide. The UAV first appears to be about 6 nm off the corridor's centre line. By choosing a short-range missile, the interceptor needs to acquire visual contact with the target before launching the missile. In order to engage a track as hostile, it is necessary first of all to identify it. In an area where other aircraft are flying, the best way to eliminate the risk of wrong targeting and potential collateral damage is the visual identification of the track. This explains the relative proximity between the jet and the UAV at the time of the launch. At the same time the use of a short-range missile minimizes the possibilities of collateral damage in case of radar or missile defect.
32. In the radar footprint of the interceptor, it is obvious that initially it is heading east, accelerating and ascending, following a sharp right turn (south) towards the UAV position, which is when the interceptor probably received directions to the target from the Ground Control. The interceptor is approaching the target with high speed and performs high 'G' turns above the target in order to decelerate and to obtain the right parameters for a short-range shot.

Abkhaz radar capability

33. The findings mentioned above are borne out by the Abkhaz radar capability, which is consistent with the capacity to control a fighter aircraft against a target like the UAV in this area. Based on a preliminary study of the radar located in BABUSHARA Airport, south of SUKHUMI, it is assessed to be the 36D6 "Tin Shield" Early Warning/Ground Control Radar. It is a mobile radar system that can be used, most likely, as Command and Control Centre or a general traffic approach radar, which is less likely. The maximum range is 360 km. This is the same system as the Georgian side has in POTI and SENAKI. The 36D6 is designed to detect air targets and to perform friend-orfoe identification (IFF).
34. The 36D6 radar system is highly effective in detecting low, medium and high altitude targets, moving in wide speed range, including winged missiles with Radar cross section (RCS) equal to 0.1 m. Based on a study of the 36D6, it is assessed that it can detect UAVs. If one takes into consideration the radar horizon (Line of sight), the radar specifications and the clear-of-obstacles area, it is assessed that the 36D6 radar is completely able to pick up, track, and control a fighter aircraft against a target like the UAV in this area.

Observations

35. The frame of reference of the ceasefire and separation of forces regime in the case of the Georgian-Abkhaz conflict is the Moscow Agreement. It provides for the CIS PKF and no one else to perform the separation of forces. From a strict peacekeeping perspective, therefore, the Mission considers that enforcement action by third-parties – in this case the Russian Federation - in the zone of conflict is fundamentally inconsistent with the Moscow Agreement and, aside from possible considerations under international law, undercuts the ceasefire and separation of forces regime.
36. By the same token, and from the same peacekeeping perspective, the Mission reiterates its position stated to the Georgian Minister of Defence on 7 April 2008 that the overflight of the zone of conflict by surveillance aircraft constitutes a breach of the Moscow Agreement. In their explanation of the purpose of the 20 April overflight, Georgian

officials have referred to the need to conduct reconnaissance of Abkhaz military formations and movements north of the Ceasefire line. However legitimate this purpose may seem to the Georgian side, it stands to reason that this kind of military intelligence-gathering is bound to be interpreted by the Abkhaz side as a precursor to a military operation, particularly in a period of tense relations between the sides. (It is worth recalling that the Abkhaz side reported 16 UAV overflights since last August). A ceasefire regime has a major advantage – preventing war. It does however impose, in return, limitations on the freedom of the sides, including the undertaking by one side of measures that can and will be perceived as threats by the other side.

Annex

Radar track images

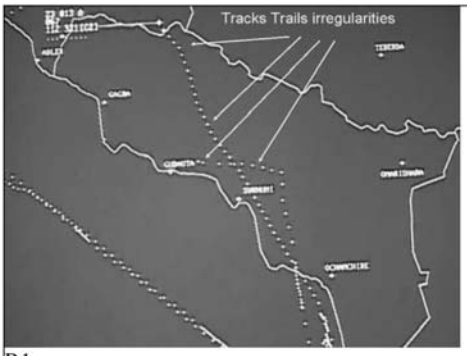

R1

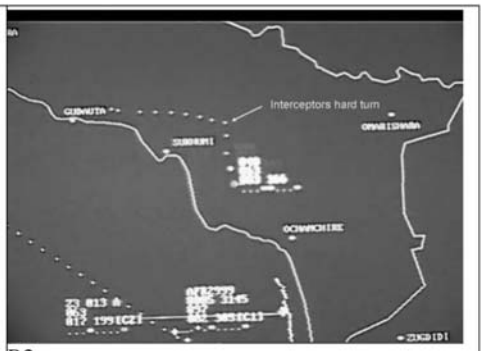

R2

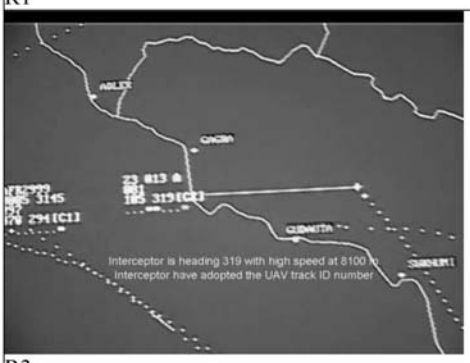

R3

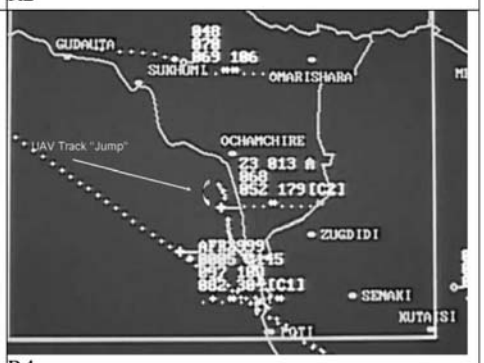

R4

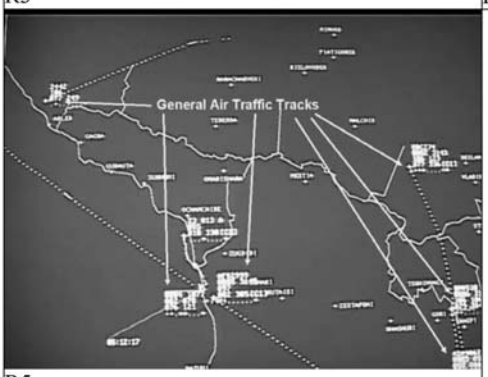

R5

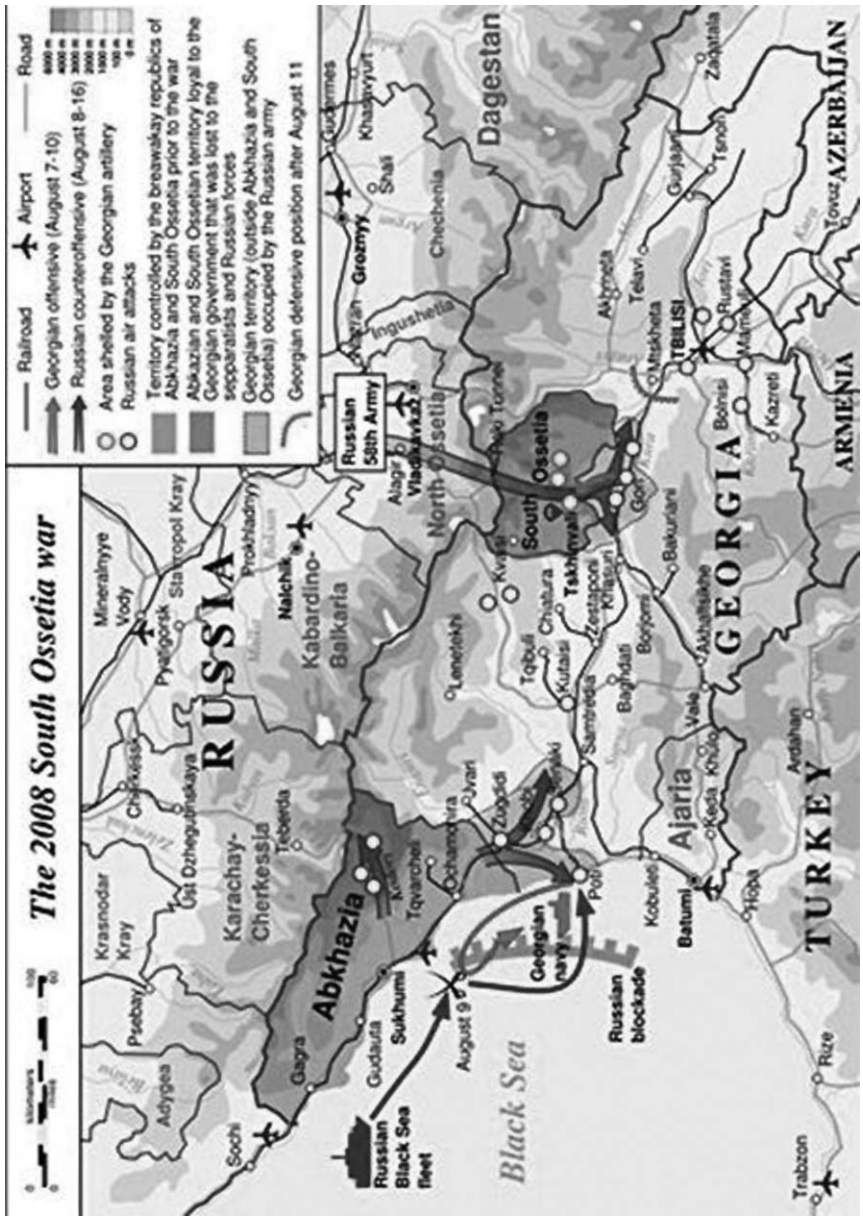
The 2008 South Ossetia war
Railroad
Airport
Road
Georgian offensive (August 7-10)
Russian counteroffensive (August 8-16)
Area shelled by the Georgian artillery
Russian air attacks
Territory controlled by the breakaway republics of Abkhazia and South Ossetia prior to the war
Abkazian and South Ossetian territory loyal to the Georgian government that was lost to the separatists and Russian forces
Georgian territory (outside Abkhazia and South Ossetia) occupied by the Russian army
Georgian defensive position after August 11
RUSSIA
Krasnodar Kray
Adygea
Karachay-Cherkessia
Kabardino-Balkaria
North Ossetia
Ingushetia
Chechenia
Dagestan
Abkhazia
South Ossetia
Ajaria
GEORGIA
TURKEY
ARMENIA
AZERBAIJAN
Black Sea
Russian Black Sea fleet
Russian 58th Army
Russian blockade
Georgian navy
August 9
Sochi
Gagra
Gudauta
Sukhumi
Tqvarcheli
Ochamchira
Zugdidi
Poti
Kutaisi
Tqibuli
Chiatura
Tskhinvali
Gori
Mtskheta
TBILISI
Telavi
Akhmeta
Gurjaani
Tsnori
Zakatala
Rustavi
Bolnisi
Kazreti
Akhaltsikhe
Vale
Khulo
Keda
Batumi
Kobuleti
Bakuriani
Borjomi
Baghdati
Samtredia
Zestaponi
Khashuri
Lenetekhi
Kvaisi
Ozurgeti
Grozny
Vladikavkaz
Nalchik
Mineralnyye Vody
Pyatigorsk
Stavropol Kray
Cherkessk
Ust Dzhegutinskaya
Tcherkessk
Prokhladnyy
Tskhinvali
Khashuri
Ardahan
Hopa
Rize
Trabzon
Tovuz